

LAULU HAAPAVEDELLE

Haapavesi, kotiseutu, kaunis kolkka Pohjanmaan,
sua, synnyinkehtoani laullani kiittää saan,
Sain mä nähdä päivänvalon sinun korpeis kätöksissä.
Siellä jossain syttyi kerran sinun poikas elämä.

Leikin kaikki lapsuusleikit karuimmilla kankailla.
Kun mä vartuin vanhemmaksi, kuokin sinun korpias.
Sua, kaunis Haapavesi, aina tahdon rakastaa.
Jos mä kuljen kuinka kauas, kerron sinun kunniaas.

Muistan aina keväimesi, järven jää kun irtaantuu.
Ihanat on syksyiltas, aalloillas kun väikkyy lauu.
Kirkkaan kesäs ihanutta ei voi outo aavistaa,
eikä luontos tenhovoimaa onnellisna omistaa.

Sittenkin on mielestäni talves kaikkein kaunehin.
Valkohankeis kimmeltäissä kuusikoissa hiihtelin.
Kuuraisena ikihonka seisoi siellä kankaallaan,
koivu talven morsianna kaunis huurre huntunaan.

Tämän kaiken nähtyäni tekee mieli huudahtaa:
Et voi kolkkaa kauniimpata näyttää mulle, synnyinmaa!
Sua, kaunis Haapavesi, aina tahdon rakastaa.
Jos mä kuljen kuinka kauas, kerron sinun kunniaa.

Sanat: Jaakko Ritola

SOTIEMME VETERAANIT • HAAPAVESI

SOTIEMME VETERAANIT

1918, 1939–1945

HAAPAVESI

**SOTIEMME
VETERAANIT**

1918, 1939–1945

HAAPAVESI

Haapavesi ennen ja nyt IV

Kustantaja:
Haapavesi-Seura

TOIMIKUNTA:

Outi Huurre
Tapio Saastamoinen
Aate Huikari
Alpo Jylänki
Olavi Laitila
Aune Lehto
Matti Malkavaara
Paavo Perkkiö
Aulikki Rantapuska
Vilho Rytty
Matti Turvanen
Maija Vartio

ISBN 952-90-5945-0
KL-Paino Ylivieska
1994

Lukijalle

Kun Haapaveden nuoret miehet 14.10.1939 olivat Koskelan kentällä lähdössä ylimääräisiin kertausharjoituksiin, tuskin kukaan aavisti, miten pitkä ja vaikea taival heitä odotti. Ja kun miehet jatkosodan päätyttyä lokakuussa 1944 palailivat syyspimeässä Suomessa kohti kotejaan, tuskin kukaan osasi nähdä, millainen hyvinvointi maassa 50 vuotta myöhemmin vallitsee. Vasta nyt, kun tuon ajan tapahtumiin on historiallista etäisyyttä, tiedämme, että sota – niin paljon kuin se meille maksoikin – ei ollut turha. Ilman veteraanisukupolven uhrauksia ja ponnisteluja eläisimme nyt toisenlaisessa Suomessa.

Maamme kohtalonvuosi 1918 sekä sotien vuodet 1939–1945 ovat olleet maan, koptipitäjän, perheiden ja yksilöiden vaiheissa merkittäviä murroskohtia. Siksi muistot niihin liittyvistä asioista, henkilöistä, tapahtumista ja tunnelmista tulisi tallentaa mahdollisimman laajasti. Aika kuluu nopeasti. Vuoden 1918 taisteluista on enää vain toisen käden tietoja. Viime sotienkin muistot katoavat, kertojien joukko harvenee.

Maaliskuussa 1991 Haapavesi-Seura päätti Paavo Perkkiön esityksestä ryhtyä koamaan Haapavedelle omaa veteraanikirjaa. Hankkeeseen tulivat Haapavesi-Seuran lisäksi Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osasto, Haapaveden sotaveteraaniyhdistys, reserviupseerikerho, kunta ja seurakunta. Asiaa hoitamaan valittiin toimikunta, jonka puheenjohtajaksi tuli Haapavesi-Seuran puheenjohtaja Outi Huurre, sihteeriksi seuran silloinen sihteeri Tapio Saastamoinen sekä jäseniksi Aate Huikari, Alpo Jylänki, Olavi Laitila, Aune Lehto, Matti Malkavaara, Paavo Perkkiö, Aulikki Rantapuska, Vilho Rytty, Matti Turvanen ja Maija Vartio.

Veteraanikirjan matrikkeliösaan päätettiin kerätä perustiedot niistä haapavetisistä, jotka ovat olleet mukana sodissa 1918 ja 1939–1945. Haapavetisiksi päätettiin lukea ne henkilöt, jotka olivat k.o. aikoina täällä kirjoilla tai myöhemmin tänne muuttaneet. Rintamallaolon merkinä on pidetty rintamasotilastunnusta tai rintamapalvelutunnusta tai sellaisia olosuhteita, joissa tunnuksen olisi voinut saada.

Matrikkelitietoja keräämään valittiin oma toimikunta. Sen puheenjohtajana oli Aate Huikari, sihteerinä Outi Huurre ja jäsenenä Alpo Jylänki, Olavi Laitila, Nils Leskinen, Matti Malkavaara, Paavo Perkkiö ja Aulikki Rantapuska.

Veteraanien henkilötietojen lisäksi kirjaan haluttiin tapahtumien yleistä taustaa sekä veteraanien omia muistoja. Yleinen historiaosa perustuu Ahti Karvosen tekstiin. Hän on antanut myös asiantuntija-apua armeijaa ja sotahistoriaa koskeissa asioissa. Historiaosan tarkastusluvussa on Risto Vilmusenaho ollut apuna.

Yleinen historiaosa ja veteraanien muistelmat on lomitettu siten, että muistelmien sijoittelu noudattaa sodan kulkua ja valaisee eri rintamasuuntien tapahtumia ja rintamaolojen eri puolia. Tilanpuutteen vuoksi tekstejä on jouduttu lyhentämään. Kirjan ulkopuolelle on jäänyt paljon mielenkiintoista muistelmajä ja kuva-aineistoa. Toiveena on, että veteraanikirjalle saataisiin jatko-osa, jossa jäljellejääneet ja mahdolliset uudet tekstit voitaisiin julkaista.

Hyvästä yrityksestä huolimatta kirjaan on varmasti jäänyt virheitä ja puutteita. Niistä on syytä kertoa toimikunnan jäsenille, jotta ne voidaan korjata ainakin arkistotietoihin jälkipolvia varten.

Nyt ilmestyvä veteraanikirja on laajan yhteistyön ja haapavetisen talkoohengen tulos. Ensisijainen kiitos kirjasta kuuluu veteraaneille, heidän asiantuntemukselleen ja toimeliaisuudelleen. Kauniit kiitokset lausuttakoon Haapaveden Osuuspankille sekä niille lukuisille henkilöille, jotka monin eri tavoin ja aikaansa säästämättä ovat auttaneet veteraanikirjan toimitustyössä.

Toimikunnan puolesta Haapavedellä 5. syyskuuta 1994

Outi Huurre

Vapaus on vastuuta

Kunnioitetut veteraanit!

Te lähditte, kun isänmaa kutsui. Paljosta oli luovuttava ja lähdeävä tuntemattomia kohtaloita kohti. Vastuu omasta ja perheen tulevaisuudesta merkitsi teille enemmän kuin mikään muu. Siksi oli lähdeävä. Kuunneltava omantunnon ääntä. Kiitos, että lähditte!

Vastuu painaa yhä teidän mieltänne. Maa on vapaa ja itsenäinen. Raskas hinta on siitä maksettu. Moni lunasti sen elämällään. Vielä useammat antoivat terveytensä ja parhaat miehuutensa vuodet. Yhä te tunnette, että vielä on teillä tehtävää: siirtäkää vastuuntunto ja isänmaanrakkaus tuleville sukupolville. Kiitos, että teidän työnne jatkuu!

Seurakuntamme puolesta esitän kunnioittavan tervehdykseni ja kiitokseni teille, veteraanit, ja teidän perheillenne. Antakoon Jumala, Luojamme ja Isämme teille kirkkaan näyn vielä rakkaammasta isänmaasta. Sen isänmaan seesteiseen kirkkauteen ja vapauteen hän teidät johdattakoon.

Teuvo Aho,
rovasti

Veteraanien teot velvoittavat

Me nykyisen ajan ihmiset olemme tuijottaneet itsemme niin sokeiksi uusimman ajan teknisiin saavutuksiin ja korkean elintason muotoihin, että meidän on jo tänään vaikea ymmärtää kansakuntamme perustamiseen ja itsenäisyytemme syntyyn liittyviä keskeisiä sotatapahtumia. Haapaveden veteraanimatrikkeli on siksi tärkeä paikallishistoriallinen teos, mutta samalla myös eteemme piirtyvää realismia isiemme ja äitiemme uhrautuvaisesta voimasta ja tahdosta. Teos osoittaa, kuinka kaikki kansalliset voimavaramme tarvittiin itsenäisyytemme saavuttamiseen, sen puolustamiseen ja vielä säilyttämiseenkin. Viime vuosien sotilaspoliittinen keskustelu on entistä avoimemmin raottanut sotatoimien tapahtumia ja Suomen historian kriittisiä vaiheita. Pieni sitkeä maa selvisi lähes kestäättömästä tilanteesta peräänantamattomuudella ja suomalaisen sotilaan sitkeydellä. Historian himmentämät muistot ja sotatapahtumat on mahdollista palauttaa nyt uudelleen mieliin kouluissa ja kodeissa.

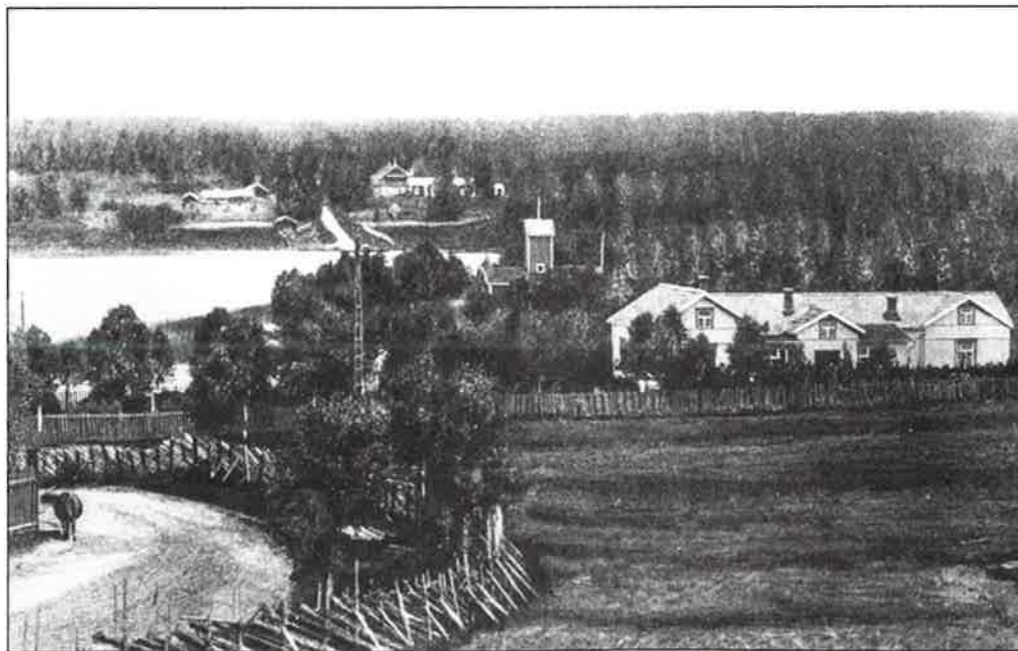
Haapaveden veteraanimatrikkeli kertoo omaa tarinaansa siitä, miten kotikuntamme oli mukana tärkeissä historian ratkaisuisissa. Sen sivuilta löytyy tuhansia kertomuksia jälkipolville. Matrikkeliin on koottu kaikki sotiimme osallistuneet veteraanimiehet ja -naiset, myöskin ne henkilöt, jotka antoivat isänmaallemme kalleimman uhrinsa.

Haluan tässä yhteydessä Haapaveden kunnan puolesta kiittää kaikkia tämän matrikkelin tekemiseen osallistuneita tahoja ja henkilöitä. Olkoon tämä teos yhteinen kunnian- ja kiitollisuudenosoituksemme niille miehille ja naisille, jotka taistelivat meille tämän kauniin isänmaan sen raskaina kohtalon vuosina.

Pentti Silvola,
kunnanjohtaja

Haapaveden kirkonkylä järveltä nähtynä noin vuonna 1914. Vasemmalla kuvassa Ranta-Gestrin, keskellä Ehtala ja Koskela.

Haapavesi noin vuonna 1914. Näkymä Ehtalan mäeltä järven yli Huiskaan. Kylpylaitoksen torni näkyy saarella. Ranta-Gestrinin edessä olevalta Koskelan pellolta haapavetiset lähtivät sotaan vuonna 1939.

Jääkäri liike

Suomi on ollut itsenäisenä valtiona vasta verrattain lyhyen aikaa. Tärkeimmät maattamme koskevat asiat päätettiin satoja vuosia muualla.

Autonomia eli itsehallinto Venäjän yhteydessä vuodesta 1809 osoitti, että suomalaiset kykenevät hoitamaan asiansa yksin. Oma kieli ja vahva kulttuuri tukivat suomalaisten itsetuntoa. Sortokaudet, jolloin Suomi yritettiin sulattaa täydellisesti Venäjään, herättivät jo kauan kyteneen vapauden kaipuun ja nostattivat suomalaisten vastustuksen: Passiivisen vastarinnan kannattajat kieltäytyivät noudattamasta laittomia määräyksiä. Aktivistit puolestaan halusivat suoraa toimintaa.

Kun sota Saksan ja Venäjän välillä vuonna 1914 puhkesi, tuotiin Suomeen huomattava määrä venäläisiä joukkoja estämään Saksan mahdolliset mairinnousuyritykset. Tuli selväksi, että ilman aseita ja omaa sotaväkeä ei sortajasta päästäisi eroon. Ylioppilas- ja aktivistipiireissä syntyi ajatus sotilaskoulutuksen hankkimisesta ulkomailta. Ruotsi kieltäytyi auttamasta, mutta keisarillinen Saksa oli kiinnostunut mahdollisuudesta käyttää suomalaisia sabotaasien tekoon ja vakoiluun Venäjän maaperällä. Suomalaiset toivoivat sotilaskoulutuksen lisäksi, että Saksa valvoisi heidän etujaan mahdollisissa rauhanneuvotteluissa Venäjän kanssa: Suomen itsehallinto oli turvattava ja Saksan kävijöille piti saada vapaa pääsy kotimaahan, jotta Venäjä ei kohtelisi heitä maanpettureina. Lopulta neuvottelut johtivat tulokseen ja saksalaiset suostuivat ottamaan suomalaisia vastaan. Ryhmän viralliseksi nimeksi tuli myöhemmin Kuninkaallinen Preussilainen Jääkäripataljoona 27. Eri vuosien aikana oli Saksassa jääkäreinä 1886 suomalaista.

Suomalaiset saivat hyvän sotilaallisen peruskoulutuksen, osaa perehdytettiin myös johtajan tehtäviin. Jääkärit joutuivat Saksan itärintaman taisteluihin, näin karttui rintamakokemusta. Jääkärit julkaisivat Saksassa vuonna 1917 Suomalaisen sotilaskäsikirjan. Tämä ensimmäinen Suomen armeijaa varten laadittu oppikirja oli tarpeen suojeluskunta- ja asevelvollisuusarmeijaa koulutettaessa. Vapaussodassa jääkäreiden merkitys oli ensiarvoisen tärkeä, mutta vielä vuosien 1939 – 1945 sodissa jääkäreinä sotilasuransa aloittaneiden osuus armeijan johdossa oli huomattava.

Jääkärivärväystä Haapavedellä

Kohta kun jääkärikoulutus oli päässyt alkuun, Suomesta ruvettiin toimittamaan miehiä Saksaan. Etsittiin sopivia henkilöitä värväreiksi, ja luotiin erilaisia etappireittejä, jotka johtivat Lapin kautta Ruotsiin. Sadat tulevat jääkärit hiihtivät Pohjanlahden yli matkallaan Saksaan. Värväys- ja etappitoiminta ei ollut helppoa. Asiat tuli hoitaa salassa, sillä venäläiset olivat epäluuloisia, ja urkkijoita ja ilmiantajiaakin oli. Monet uskalikot joutuivat vankilaan. Maanpetoksesta oli uhkana hirttotuomio.

Haapaveden ja sen lähiseutujen värväreiksi ryhtyi syksyllä 1915 metsänhoitaja Viljo Lyytikäinen, joka jo kouluaikoinaan Kuopiossa oli tovereittensa kanssa uneksinut aseellisesta kansannoususta sortajaa vastaan. Lyytikäinen asui Ester-vaimonsa ja pienokaisensa kanssa Huiskassa. Talon isäntä Eemil Veikkola tuki ja auttoi vuokralaistaan. Pitäjän nimismies A.A. Manninen ja hänen vaimonsa Helmi Manninen olivat perillä Lyytikäisen puuhista, ja heistä oli hänelle paljon hyötyä. Toinen Mannisten jääkäripojista oli juuri noihin aikoihin käymässä kotimaassa. Hänen tapaamisensa lisäsi Lyytikäisen uskoa jääkäriasiaan.

Aluksi Lyytikäinen oli hyvin varovainen, mutta kun värväys ei edistynyt, hän katsoi parhaaksi päästää liikkeelle huhun puuhistaan. Tieto levisi nyt nopeasti, ja hänen luokseen alkoi ilmestyä pian erilaisia ”työnhakijoita”. Syksyn kuluessa Lyytikäinen antoi matkarahat 30 miehelle. Näistä vain puolet pääsi Saksaan saakka. Lähtijät olivat lähipitäjistä; Lyytikäisen värvämiä haapavetisiä oli Saksassa vain neljä.

Vaivana Lyytikäisellä olivat ns. hampparivärvätyt, jotka ottivat matkarahat vastaan, mutta joilla ei ollut pienintä aikomusta lähteä Saksaan. Esimerkiksi leipuri Veera Ilkan antama jääkäriavustus meni näin hukkaan. Lisäksi paikkakunnalle ilmestyi Oulusta etsiviä kyselemään Lyytikäistä. Ystävien, ensi sijassa Mannisten, ansiosta Lyytikäinen onnistui välttelemään urkkijoita, mutta elämä kävi varsin hankalaksi. Työ- ja muut matkat oli tehtävä suksilla, sillä junalla kulkeminen oli tiheiden passintarkastusten vuoksi vaarallista. Kotiintuloaikeistaan Lyytikäinen toimitti sanan etukäteen. Vaimo piti sovittuna iltana lamppua ikkunalla. Verhojen asema ilmaisi, saattoiko kotiin tulla vai oliko siellä vaara uhkaamassa.

Lopulta Lyytikäisen oli luovuttava. Kevättalvella 1916 hän lähti hiihtäen kohti pohjoista. Vaimo ja lapsi siirtyivät sukulaisten luokse Savoan. Pako tapahtui viime tingassa, sillä seuraavalla viikolla tuli Oulusta poliisi Huiskaan vangitsemaan Lyytikäistä. Tämä ei enää palannut Haapavedelle, vaan jäi tärkeään etappitehtävään Torniojokilaaksoon. Hänen oleskelunsa ja toimintansa merkitsi haapavetisille suoraan kosketusta itsenäistymispyrkimykseen. Hänen intonsa ja uhrautuvaisuutensa isänmaan asiassa lienee ollut esimerkkinä, kun maan itsenäisyys oli vuonna 1918 varmistettava.

Viljo Lyytikäinen

Työpassi.		Рабочее свидетельство.	
Tämän omistaja <i>Talon Johannes</i>		Предъявитель сего	
<i>Matti Mannikö, Haapaveden</i>			
pitäjän <i>Siivoksi</i> kylästä		из дер. _____	
_____ kaupungista Oulun läänin,		_____ уезда, гора	
syntynyt 18 <i>9.12.74</i> joka on aikonut työn		_____ Угосударственной службы, род.	
hankkimista varten lähteä <i>Haapaveden</i>		18 / _____ г. и каковою целью отпра-	
<i>Haapaveden</i> on siihen este-		виться на заработки в _____	
tön. Hänellä on seurassa _____		_____ прикладной к сему не	
_____		иметь. При нем имется _____	
Tämä kirja on voimassa <i>kuukaudella</i>		Сие свидетельство действительно _____	
kuukaudelta ja palatessa lännē takaisin jätet-		_____ и должно быть по возвращении представ-	
tävänä <i>Haapaveden</i> kunn		лено сюда возвращено. _____	
10 päivänä 1916		_____	
<i>A.A. Manninen</i>		_____	
Lun. 30 pennia. <i>Helmi Manninen</i>		_____	

Hannes Männikön työpassi, jonka turvin hän suunnitteli pääsevänsä Haaparannan kautta Saksaan jääkäriksi. Venäläisten tiukentuneen kontrollin vuoksi matka katkesi.

Huiskan vanha päärakennus. Lyytikäisen huoneisto alhaalla parvekkeen puoleisessa päässä. – Tammikuussa 1918 Huiska oli välietappina, kun Piippolan miehet kuljettivat asekuorma salaa Kokkolasta Oulun suojeluskunnalle.

VIRIBUS PRO PATRIA

YHTEISVOIMIN
ISÄNMAAN PUOLESTA
OLI TUNNUKSEMME SILLOIN KUN TE,

Oskari Tamminen

ROHKEASTI JA UHRAUTUVIN INNOIN RYHDYITTE TUKEMAAN JA KANNATTAMAAN JÄÄKÄRILIIKKEEN TAISTELUA PERIVIHOLLISEN KARKOITTAMISEKSI ISIEMME MAASTA JA SUOMEN KOHOTTAMISEKSI VAPAAKSI, ITSENÄISEKSI VALTAKUNNAKSI/ KIITOLLISUUTENSA OSOITTEEKSI TEILTÄ SILLOIN SAAMASTAAN AVUSTA SEKÄ MUISTOKSI YHTEISESTÄ TYÖSTÄ JA TAISTELUSTA KOHTALOKKAINA VUOSINA 1914–1918, ANTAA JÄÄKÄRILIITTO TEILLE TÄMÄN MUISTOMITALIN

HELSINGISSÄ helmikuun 25 p:nä 1933

JÄÄKÄRILIITON JOHTOKUNTA

Haapavetinen
PUHUNJOHTAJA
Oskari Tamminen
VARAPUHEENJOHTAJA
R. Wilkman
Y. F. Heikinheimo
SIHTTERI

Jääkäreitten avustaminen oli vaarallista, mutta tukijoita löytyi. Haapavetinen Oskari Tamminen (s. 1890), Oulun lääninvankilan vartija, auttoi muuatta vangittua jääkäriä monin tavoin. Tästä kiitokseksi Jääkäriliitto myönsi hänelle vuonna 1933 muistomitalin.

Suomen itsenäistyminen vuonna 1917

Nikolai II, Venäjän keisari ja Suomen suuriruhtinas, kukistui maaliskuussa 1917. Suomessa vahvistuivat näkemykset itsenäisyyden hankkimisesta. Venäjän väliaikainen hallitus vastusti suomalaisten pyrkimyksiä. Se katsoi olevansa tsaarin ajan mallin mukaisesti korkeimman vallan haltija myös Suomessa.

Suomessa oli syksyyn 1917 saakka vasemmistoenemmistöinen eduskunta. Se halusi eduskunnasta korkeimman vallan haltijan maahamme. Yhteistyötä Venäjän kanssa pidettiin tärkeänä ja haluttiin väliaikaisen hallituksen kanssa sopia asioista. Syksyllä 1917 tilanne vaihtui. Venäjällä ottivat vallan Leninin johtamat ääri-vasemmistolaiset, bolševikit. Suomessa pidettyjen eduskuntavaalien jälkeen valtaan tuli ei-sosialistinen enemmistö. Suomen uusi eduskunta ja Svinhufvudin johtama senaatti, maan hallitus, halusivat nopeuttaa itsenäistymistä. Suomi julistautui itsenäiseksi 6.12.1917. Ensimmäisten ulkovaltojen joukossa Leninin johtama Neuvosto-Venäjä tunnusti Suomen itsenäisyyden. Venäläistä sotaväkeä ei kuitenkaan vedetty pois maasta. Suomi oli itsenäinen, mutta ei vapaa.

Vuoden 1917 aikana oli eri puolilla maata ollut levottomuuksia. Ensimmäinen maailmansota jatkui edelleen. Sotatoimia ei Suomessa ollut, mutta Venäjä kuului ympärysaltoihin. Se heijastui myös Suomeen. Suomessa vallitsi elintarvikepula. Pahimmin pula koski kaupunkien väestöä. Maaseudulla ruokaa oli paremmin saatavissa.

Venäläiset olivat työllistäneet eteläisessä Suomessa linnoitustöissä tuhansia suomalaisia. Linnoitustöiden loppuminen vei näiltä elannon. Levottomuuksia olikin eniten suurissa kaupungeissa. Helsingissä, Turussa ja Tampereella mellakoitiin ja ryöstettiin elintarvikeliikkeitä. Lakoilla yritettiin saada parempia työoloja ja lisää palkkaa. Lakot johtivat monin paikoin väkivaltaisuuksiin. Poliisilaitos oli keisarin kukistuttua menettänyt arvovaltansa. Järjestyksen ylläpitämiseksi perustettiin järjestyskaarteja, joista suojeluskunnat ja punakaartit saivat myöhemmin alkunsa.

Punakaartit ryhtyivät ajamaan työväestön ja maata omistamattomien asiaa ja turvaamaan näiden oikeuksia. Leninin johtamien bolševikkien aloitettua lokakuussa vallankumouksen Venäjällä voimistuivat myös Suomessa punakaartin johdossa aseellisen vallankumouksen vaatimukset. Maltillista yhteiskuntakehitystä kannattaneet työväestön edustajat jäivät tappiolle. Maa ajautui sisällissotaan.

Punakaartilaiset olivat tehneet elintarvikkeita etsiessään taloissa takavarikkoja. Niiden yhteydessä oli murhattu vastustajiksi epäiltyjä. Myös venäläiset sotilaat olivat aiheuttaneet levottomuuksia. Punakaartilaiset pitivät heihin yhteyttä ja saivat heiltä aseita. Venäläisten karkottamiseksi maasta ja sisäisen järjestyksen turvaamiseksi perustettiin eri puolille maata suojeluskuntia. Monet niistä aloittivat toimintansa ”palokunnan” nimissä. Aseita suojeluskunnille oli hankittu ulkomailta, enimmäkseen Ruotsin ja Saksan avulla. Suojeluskunnat toimivat alkuvaiheessa erillisinä, lähinnä paikallista tai alueellista järjestystä ylläpitäen. Monet suojeluskunnat saivat kouluttajikseen jääkäreitä, joita lähetettiin Saksasta Suomeen valmistelemaan sotatoimia venäläisiä vastaan.

Haapaveden V.P.K. – suojeluskunnan alku

Venäjän vallankumous maaliskuussa 1917 merkitsi loppua sortotoimille. Mielialat olivat toiveikkaita. Niitä kuvastaa ote Haapaveden kansanopiston oppilaan, Heikki Honkalan puheesta:

”Kun sinä päivän astelin tietä myöten ja näin katoilla Suomen liput liehumassa, ajattelin minä: me juhlimme taasen hetken, uneksien suuria tulevaisuuden unelmia ja nähden Suomen vapaana ja kukoistavana. Mutta ehkä tulee jälleen jättiläinen, joka riistää meiltä lippumme ja vapautemme, sanoen: Sinä olet liian heikko sitä itse hoitaaksesi. Mutta jos meissä olisi aina sellainen innostus kuin tänään, niin meidän vapauttamme ja meidän lippuamme ei mikään jättiläinen voisi riistää.”

Syyskesästä 1917 yleinen innostus Haapavedellä suuntautui suojeluskunnan perustamiseen. Tuolloin maisteri Raivion johdolla nimettiin toimikunta edistämään suojeluskunta-aatetta. Siihen kuuluivat kansanopiston johtaja Lauri Merikallio, eläinlääkäri U.J.Hakkila, opettaja Antti Muttonen sekä maanviljelijät Juhon Pekkala ja Yrjö Nummela.

Toimikunta ei aikaillut, sillä jo 29.8. se päätti perustaa VPK:n osastot Kirkonkylään, Mieluskylälle, Vatjusjärvelle, Karsikkaalle, Kytökylään, Vaitiniemelle, Ojakylään, Humalojalle ja Ollalaan. Rytkynperälle ja Alasydänmaalle perustettiin yhteinen osasto, samoin Vattukylään ja Myllyojalle.

Ainalin Palokunnan perustamisesta kerrotaan vapaussodassa kaatuneen Hannes Uusitalon muistikirjoituksessa näin:

”Hannes Uusitalo sai elokuussa 1917 lentokirjasen Nykyhetki ja urheiluväen velvollisuudet. Siinä kehoitettiin perustamaan ”Palokunnan” nimellä yhdistyksiä, joissa voimisteluharjoitusten avulla totutettaisiin miehiä järjestykseen ja kuriin. Heti huomasi siitä, mistä on kysymys. H. U., jota valtiollinen sortotilamme henkeen ja vereen asti suretti ja suututti, ryhtyi heti työhön, kutsui 2.9.1917 kylänsä nuoret miehet salaiseen kokoukseen ja esitti heille tilanteen vaatimukset. Ainalinkylän Palokunta perustettiin ja sen päällikkönä H. U. sitten toimi rintamalle lähtöön asti. Lokakuussa yhdistys liitettiin haaraosastona Haapaveden V. P. K:aan.”

Haapaveden suojeluskunta aloitti varsinaisesti toimintansa palokuntana 16.9.1917. Maan vapauttaminen innosti haapavetisiä, sillä suojeluskuntaan liittyi perustamisvaiheissa 79 pitäjäläistä. Haapaveden VPK:n ensimmäiseksi päälliköksi valittiin L.Merikallio. Hänen apulaispäällikkönään järjestysosasto ja valvomassa oli maanviljelijä Emil Veikkola. Sammutusosastoa johti U.J.Hakkila ja pelastusosastoa maanviljelijä J.Kangasaho. Vastaperustetulla palokunnalla ei ollut aseita eikä rahaa. Harjoitukset jäivät vähäisiksi. Muutamissa sisällä pidetyissä harjoituksissa keskityttiin tulen torjuntaan enemmän kuin sotilaallisiin asioihin.

Haapavetisille oli selvää, että palokunta oli perustettu turvaamaan järjestystä ja puolustamaan isänmaata. Palokuntaa nimitettiin yleisesti suojeluskunnaksi. Sen toimintaa käynnistettäessä oli mukana joitakin sosialisteja. He eivät pitäneet palokuntaa tarpeellisena vaan vetäytyivät yrityksestä. Kansan kahtiajakautuminen näkyi Haapavedelläkin ihmisten ajattelutavoissa ja asenteissa.

Haapaveden kansanopiston oppilas Eero Kääriäinen muistelee syksyn tapahtumia Haapavedellä kirjoituksessaan vuodelta 1918:

”Suojeluskunta perustettiin täällä elokuussa 1917. Oli ollut perustava kokous, jäsenten kerääjiä kulki listoineen. Minäkin kirjoittoa sinä jäseneksi, ja samalla sain kutsun ensimmäisiin harjoituksiin Ylitaloon. Harjoituksia pidettiin kaksi kertaa viikossa – keskiviikkoiltana ja sunnuntaina. Sitten tuli syksymyöhä, eikä nähnyt enään ulkona harjoitella, niin piti pyytää kyläläisiltä huonetta ja sitä ei saanut heiltä, sanoivat vaan: ”Meillä eivät saa lahtarit harjoituksia pitää – menkää sinne herrain nokan alle harjoittelemaan.” Poikia rupesi jo pelottamaan, ja eivät enään tulleet harjoituksiin.

Minä ja pari naapurin poikaa liityimme kirkonkylän osastoon. Kulimme ahkerasti harjoituksissa kaksi kertaa viikossa. Minulla ei ollut mitään erikoista virkaa – tavallinen solttu vaan.

Talvi kului vähäsen. Alkoi kuulua ja näkyä sanomalehdistä, että on ollut taisteluita Waasassa ja Lapualla, vaan ei ollut varmaa tietoa, kutka siellä ovat taistelleet.”

Haapaveden kansanopiston opettajia ja oppilaita elähdytti ajatus itsenäisestä Suomesta. Yhteiskuva lukuvuodelta 1913-14, mukana johtaja Lauri Merikallio ja Eine Breitholtz (Mikkonen).

Vuosi 1918

Punaiset ja valkoiset

Vapaussota¹⁾ oli alkanut Pohjanmaalta tammisunnuntaina 28.1.1918 Mannerheimin johtamien suojeluskuntalaisten ryhtyessä riisumaan venäläisiä joukkoja aseista. Samaan aikaan punakaarti aloitti taistelun sosialistisen vallankumouksen puolesta. Punakaartilaiset miehittivät Helsingin ja Etelä-Suomen paikkakuntia. Maan laillinen hallitus siirtyi Vaasaan.

Suomi ajautui veriseen kansalaissotaan. Sodan alussa rintama muodostui suurin piirtein linjalle Ahlainen – Vilppula – Mäntyharju – Antrea – Rautu. Siitä muodostui sodan alkuvaiheissa valkoisten puolustuslinja. Samanaikaisesti aloitettiin uusien joukkojen kokoaminen ja koulutus.

Mannerheim suunnitteli aluksi värvätyn armeijan perustamista. Siinä ei kuitenkaan onnistuttu. Senaatti saattoi 18.2. voimaan vanhan asevelvollisuuslain vuodelta 1878. Sen perusteella määrättiin kaikki 21 – 40 -vuotiaat lainkuuliaiset miehet kutsuntaan. Palvelukseen hyväksytyistä muodostettiin vakinainen Suomen sotaväki. Päälystö ja alipäälystö oli Saksasta 25.2. Vaasaan palanneita Jääkäripataljoona 27:n jääkäreitä. Heidän mukaansa rykmenttejä kutsuttiin jääkäriykmenteiksi. Valkoiseen armeijaan saatiin myös koulutettuja upseereita Ruotsista. Entisiä tsaar-armeijassa palvelleita suomalaisupseereita liittyi Mannerheimin joukkoihin. Jääkäripataljoona 27:n riveistä saapui valkoiseen armeijaan joukko saksalaisia upseereita ja aliupseereita. Vimpelissä ja Vöyryssä koulutettiin alipäälystöä.

Valkoisten alue oli laajempi kuin punaisten, joten asevelvollisia joukkoja oli saatavissa riveihin enemmän. Huhtikuun lopulla Mannerheimin johtamaan armeijaan kuului n. 70 000 miestä. Valkoisten alue oli maatalousvaltaista, joten elintarvikehuolto oli tehokkaammin järjestettävissä kuin punaisten puolella. Ruokaa oli eteläisen Suomen kaupungeissa niukasti.

Punakaartin riveissä oli arviolta 75 000 miestä. Venäläisiä joukkoja oli punaisten puolella jonkin verran. Heidän osallistumisensa varsinaisiin taisteluihin oli verraten vähäistä. Sen sijaan punakaartien aseistamista ja varustamista venäläiset avustivat merkittävästi. Punaisten puolella taistelleista vain harvalla oli sotilaskoulutusta. Siellä päällikkyyks perustui enemmän aktiiviseen poliittiseen puoluetoimintaan kuin sotilaallisen johtajan valmiuksiin. Korkeimmin koulutettuja olivat venäläiset upseerit, jotka toimivat asiantuntijoina punaisten puolella. Heidän osuutensa jäi kielivaikkeuksien vuoksi vaatimattomaksi. Sotilaskoulutuksen puutteesta huolimatta sotaa käytiin kiivaasti, ja tappiot olivat molemmin puolin tuntuvat. Sodan loppuvaiheessa punaisetkin yrittivät toimeenpanna asevelvollisuuskutsuntoja alueellaan. Sodan lopputulosta niillä ei pystytty muuttamaan.

Monelle valkoisen puolella taistelleelle oli yllätys, että sotaa käytiin pääasiassa suomalaisten kesken. ”Veli oli veljeä vastassa”, vaikka vapaussodan alkaessa korostettiin maan vapauttamista vieraan vallan ikeen alta.

1) Tässä teoksessa käytetään vuoden 1918 tapahtumista eli kansalaissodasta nimitystä vapaussota, joka Haapavedellä on ollut vanhastaan käytössä ja tuttu.

Tilanne Suomessa 31.1.1918. Kartta Jussi T. Lappalaisen teoksesta Punakaartin sota 1.

Oulua valtaamassa

Pohjois-Suomessa valkoisten alueella oli runsaasti venäläistä sotaväkeä, Oulussa 1000 miestä. Lisäksi Oulun punakaartissa oli 700 henkeä, joilla suurella osalla oli hyvät aseet. Kohta tammisunnuntain jälkeen ylipäällikkö kehotti pohjoisia suojeluskuntia vaatimaan vastapuolelta aseita pois. Etelä-Pohjanmaalta toimitettiin apuretkikunta Ouluun. Siihen liittyi Haapaveden eläinlääkäri Hakkila, joka oli Oulaisissa hankkimassa aseita Haapavedelle. Hänen kehotuksestaan haapavetiset kokosivat miehiä mukaan valtaamaan Oulua. Joukkoihin liittyi 61 haapavetistä. Heistä oli huomattava määrä kansanopiston oppilaita. Lähtijöitä johti suojeluskunnan päällikkö L. Merikallio.

Haapavetiset määrättiin yhdessä kalajokisten kanssa varaväkeen. Taistelussa Oulussa ei kaatunut eikä haavoittunut heistä ketään. Sen jälkeen osa haapavetisistä jatkoi vapaussotaa osallistumalla Kemin valtaukseseen. Useimmat palasivat Oulun taistelujen päätyttyä kotiin Haapavedelle.

Oulun valtauksessa oli mukana mm. Eero Kääriäinen, joka selosti tapausta kirjoitelmassaan syksyllä 1918 näin:

”Odotimme jännityksellä mitä ensimmäiset päivät ja hetket tuovat mukanaan. Pianpa tulikin tietoja, jotka toivat monenlaisia terveisiä. Olimme jo pitäneet vahtia – kirkonkylällä tuntemattomasta syystä – ryhmä kerrallaan yön aikana. Tuli taas päivä – odotimme mitä verestä on kuulunut, mutta minä en saanut mitään tietoa ennenkun tuli käsky: Kaikkien jäsenten, jotka ovat olleet harjoituksissa, pitää saapua kirkonkylän seurantalolle täsmälleen kello 4 ip – pitää olla mukana sukset ja kolmen päivän eväs. Kotoa lähteissä en tiennyt minne on aikomus lähteä. Jouduttausin vaan pian määräpaikalle; siellä oli kaikki pojat lähtövalmiina Oulaisiin. Kuulema on homma lähteä hevoskyydillä. Saimme vähän aikaa odottaa lähtöä, sillä päällikkö ei tahtonut joutua, sillä hänellä oli niin paljon asianjärjestelyä. Pian hän kumminkin tuli. Matkalle lähtijät kutsuttiin eri huoneeseen. Päällikkö kysyi: ”Tiedättekö kaikki uutiset?” Me vastasimme: ”Tiedämme.” Päällikkö valmisti miehet lähtökuntoon seuraavasti: Ensin lähti kaksi miestä yhdellä hevosella ajamaan edeltä ja saivat ajaa Matkanivaan yhtäkyytiä ja sieltä soitto Mieluskylälle Aholan kauppaan: onko tie avoinna vihollisista. (Oli muka sellaisia huhuja, että ei taida päästä Oulaisiin, kun on jo henki pois.) Ja sitten jatkaa matkaa Oulaisiin ja sieltä taas soitto Matkanivaan jälkijoukoille. Niin sitä mentiin ja kunnialla pääsimme Oulaisiin.

Ilta oli ja melko myöhä, kun saavuttiin Oulaisiin. Siinä saimme silloin asettua yöpuulle, mutta ei uni maistanut paljon kellään, kun oli niin monenlaiset ajatukset. Eikä sitä paljon ollut aikaakaan, sillä kello 3 aamulla hälytettiin kaikki haapavetiset asemalle, etelästä tulevalle junalle. Niin menimme asemalle ja pian saapui eteläjuna. Astuimme siihen. Saavuimme Ruukin asemalle, jossa saimme astua pois junasta. Siellä oli asevarasto, josta meillekin jaettiin kiväärit ja 15 patruunaa. Saimme astua jälleen vaunuun, ja nyt alkoi kovat harjoitukset.

Tällaisia pyssyjä ei ollut kukaan tottunut ennen käyttämään ja olipa joukossa sellaisiakin, jotka eivät ole minkäänlaista pyssyä käyttäneet. Limingan niittyjen kohdalla sai jokainen ampua yhden laukauksen maahan vaunun ovelta. Minäkin latasin varovasti pyssyn ja laukaisin menemään kaikesta pelosta huolimatta. Ensi kerta oli minullekin pyssyn laukaisu ja pelkäsin kovasti, että en vaan lentäisi selälleni.

Niin sitä mentiin, mutta meno oli hidasta, sillä rata oli kahdesta kohti rikki. Sen korjuu vei paljon aikaa. Loppumatkan saimme marssia, mutta ilta alkoi tulla, kun pääsimme Kiviniemeen ja silloin ryhtyivät Oulussa ”punaryssät” hävitykseen sytyttäen kaupungissa tulipaloja. Silloin tällöin kuului paukahduksiakin.

Me jäimme siihen yöksi – päälliköt järjestivät vahdin maantien ja rautatien takaisiin metsiin vartioiden lepäävää pääjoukkoa, koko yön kuului Oulusta sellainen meteli, ampumiset ja kuularuiskun papatukset. Tulipalon liekki valasi laajasti ympäristöä ja musta savu nousi synkkänä pilvenä taivaalle. Kuuluipa ihmishuutojakin ja rääkymisiä – en mitenkään voi sanoin kuvata tuota näkyä.

Aamu valkesi sellaisen yön jälkeen, joka ei koskaan mielestäni jää pois. Se oli Kynttilänpäivän aamu. Etelästä saapui juna tuoden paljon lisäjoukkoja, jotka lähtivät rautatietä myöden marssimaan Oulua kohden ja me maantietä. Hitaasti mutta varmasti menimme eteenpäin. Tykit jymähtelivät, kiväärit paukkuivat, kuularuiskut räiskyivät karua kuolinvirtään. Tarkastimme maantien vieressä olevat heinäladot ja muut arveluttavat kohdat. Saavuimme Limingantulliin. Siihen jäi yksi ryhmä haapavetisiä vahtiin. Ryhmäpäällikkö oli tässä lukkari Niemelä. Toiset marssimme eteenpäin. Pian saavuimme kaupunkiin. Me emme joutuneet taisteluun, sillä se puoli kaupunkia oli sala-ampujia lukuunottamatta rauhaisaa. Tutkimme useampia taloja, mutta emme löytäneet mitään erikoista. Muistan selvästi, kun menimme eräeseen taloon. Emäntä tuli portailla vastaan olleen hyvin peloissaan ja kielsi, että ei saa tulla sisälle. Me vakuutimme, ei meitä tarvitse pelätä, emme me tee mitään pahaa. Menimme vaan sisälle – tarkistimme paikat ja läksimme pois.

Kaupunki tuli sinä päivänä valloitetuksi. Me pidimme vahtia Limingantullissa, Läänin vankilassa ja Polosikankaalla. Olimme suuressa paraatissa, joka pidettiin Oulun Heinätorilla. Sitten hajosi Haapaveden joukko kahteen osaan; toiset lähtivät Tornioon, suurempi osa lähti kotiinsa Merikallion johdolla.”

Haapavetisten lähtöä Oulun valtaukseseen ja kotirintaman tunnelmia sodan aikana kuvailee Maikki Rapinoja opistossa vuonna 1918 kirjoittamassaan aineessa:

”Pian saivat haapavetisetkin lähteä näitä vihollisiamme vastaan. Se tapahtui ensimmäinen päivä helmikuuta, jolloin lähtivät Ouluun. Siellä oli sota puhjennut. Se oli touhua, kun pojat lähtivät; he kerääntyivät nuorisoseuran talolle sieltä lähtiäkseen. Laitettiin eväitä – kaikilla sitä näytti olevan hommaa ja touhua. Sitten pojat lähtivät ensimmäiselle sotaretkelle.

Kaikki olivat hyvin jännityksessä ja odotettiin tietoja pojista ja koko sodan menosta, sillä sanomalehdet eivät tulleet. Kolmantena päivänä saatiin ensimmäiset tiedot, joissa kerrottiin, että hyvästi olivat suoriutuneet, ja että kaupunki on puhdas ryssistä ja punaisista. Se oli iloinen uutinen pitkän jännityksen perästä.

Ruvettiin odottamaan poikia milloinkaan ne tulevat, ja viidentenä päivänä tuli tieto, että pojat ovat tulossa ja että laitettaisiin hevosia Oulaisiin noutamaan poikia. Sinne lähtikin koko joukko kyytihevosia ja joitakin naishenkilöitä laittamaan sieltä tulijoille kahvia ja voileipiä, jotka varmaan olivat hyvään tarpeeseen. Täällä opistolla oli myöskin ruokaa ja kahvia. Oli melkein jo aamu, kun he tulivat. Pojat olivat melko väsyneitä, sillä heidän olivat saaneet niin paljon valvoa. Eivät pojat saaneet olla monta viikkoa ennen, kun piti lähteä takaisin, vaan iloisia ne pojat olivat, kun saivat lähteä. Omaisista se tietysti ei ollut kovinkaan hauskaa, sillä eihän sitä tiennyt, koska sai viimeisen kerran hyvästi sanoa.”

Haapavetiset taistelujen tielle

Haapavesi oli valkoisten valta-alueita. Paikkakunnalla toimi sosiaalidemokraattinen työväenpuolue, mutta levottomuuksia ei vuonna 1918 esiintynyt. Kapinamieli lienee nujertunut jo pelkästään valkoisten ylivoimaisen kannatuksen edessä. Toisaalta suojeluskunnan maltilliset johtomiehet L. Merikallio ja A. Muttonen pyrkivät tietoisesti tasoittamaan tilannetta. Yhteiskunnalliset erot eivät Haapavedellä olleet yhtä jyrkkiä kuin Etelä-Suomen teollisuus- ja torpparalueilla. Elintarviketilanne ei aiheuttanut väkivaltaisuuksia, vaikka ruuasta oli puutetta.

Suojeluskunnan päämaja oli ensin opistolla, sitten kansakoulun yläkerrassa. Viisi innokkainta sosialistia oli vangittu, ja heitä pidettiin pari viikkoa nuorisoseurantalossa Ahjolassa. Myös Iivarin eli Törnqvistin kaupan pikkupuolella oli säilytetty muutamia epäilyttäviä henkilöitä. Kovin tiukat eivät välit eri osapuolten kesken sittenkään liene olleet. Maanviljelijä Matti Rautio kertoo joutuneensa vahiin vankeja. Yhdessä hän ja vangit olivat tutkineet hänelle aseeksi annettua uutta kivääriä, kun hän ei itse sen päälle paljonkaan ymmärtänyt.

Miehet harjoittelivat sotataitoja ahkerasti. Pikkupojat kuten Matti V. Rautio, Lauri Rautio ja Sampsu Kangasaho toimivat läheteinä. Naiset olivat sekä kekseliäitä että ahkeria. Kun ryhmä haapavetisiä hiihtäjiä oli lähdössä rintamalle, kuultiin edellisiltana, että valkoiset lumipuvut olisivat retkellä hyödyksi. Rouva Ruusu Merikallio tarttui toimeen. Rääpälin antaman mallin mukaan leikattiin 19 takkia. Takkien kappaleet jaettiin kirkonkylän taloihin, yksi taloa kohti. Seuraavana aamuna hiihtäjät saivat sekä valkeat takit että lakkiensuojukset.

Syrjäkylissäkin kerättiin vaate- ja ruokatavaraa. Isommilla kylillä pidettiin ensimmäisen sotakuukauden aikana joka toinen ilta ompeluseuroja, joissa kehrättiin, kudottiin ja ommeltiin. Kerrotaan, että Kytökylässä parhaina iltoina oli 40 naista yhdellä kertaa työssä. Rintamalle lähteville voitiin Haapavedellä jakaa 238 selkälaukkua, 70 patruunavyötä, 46 sarkatakkaa, 52 villapaitaa, 128 paria alushousuja, 163 paria lapasia, 171 paria sukkaa, 21 valkoista päällystakkia ja 36 valkoista lakia. Yleinen uhrimieli vallitsi.

Konekivääriryhmä v. 1918. Ampujana Olli Rojola, syöttäjänä Hannes Männikkö, ampujan takana Väinö Mattila.

Oulun X suojeluskuntakomppania, jonka mukana monet haapavetiset lähtivät helmikuun lopulla Lapualle. – Haapavetisiä seisomassa vasemmalla portaalla.

Haapavedeltä lähdettiin yleensä suojeluskunnan kautta erillisinä ryhminä, jotka saateltiin juhlallisesti matkaan. Hakkilan johdolla lähti 21 miehen hiihtäjärhmä Satakunnan rintamalle. Heidän tiensä kulki Ikaalisista Tampereelle. Helmikuun aikana lähti vielä kahdessa ryhmässä 30 haapavetistä Satakunnan taisteluihin von Hertzenin hiihtojoukkoihin. He etenivät Ahlaisista Tampereelle.

Maaliskuun puolivälin jälkeen pidettyjen kutsuntojen perusteella lähetettiin Haapavedeltä 160 asevelvollista Ouluun harjoituksiin. Heistä meni 100 vapaaehtoisina etelä- ja pohjoisrintamille. Huhtikuun alkupuolella pidettiin uusi kutsunta, jonka perusteella määrättiin valkoiseen armeijaan 60 haapavetistä.

Satakunnan rintama

Satakunnan rintamalla taistellut U.J.Hakkila kertoo 28.11.1918 selonteossaan ensimmäisen vapaaehtoisen joukkueen lähdöstä:

”Helmikuun 9:ksi päiväksi kutsuttiin suojeluskunta koolle ja silloin ilmoitautui 20 miestä halukkaaksi lähtemään etelän rintamalle. Tietäen retken vakavuuden, ei minkäänlaista agitatsioonia harjoitettu, vaan jätettiin lähtö kunkin itse harkittavaksi. Ilmoittautuneet jäivät kirkolle ja äkseeraus alkoi.

Kauvaa ei jouduttu harjoittelemaan, sillä pian tuli tieto, että rintamalla tarvitaan suksimiehiä ja Haapavedeltä (tunnettu hiihtopitäjä) mahdollisimman paljon. Seinäjoella oli kokoonnuttava helmik. 17. päivänä.”

Hakkilan joukko tuli toimimaan yhdessä Iisalmen ja Oulun seudun miesten kanssa ruotsalaisen luutnantti Lillierien suksikomennuskunnassa. Helmikuun 25. päivänä tuli jo lähtö rintamalle. Seuraavana päivänä Ikaalisten Kalliokielen kylä vallattiin rynnäköllä. Kun kylää tarkastettiin talo talolta, huomattiin, että järjestäytyneitä joukkoja lähestyi rauhallisesti aukean yli. Koska kiikareita ei ollut, lähtivät iisalmelaisten johtaja ja haapavetinen Heikki Honkala vapaaehtoisesti ottamaan tulijoista selvää. Pidettiin näet todennäköisenä, että kyseessä oli valkoisten apujoukko. Miehet olivat kuitenkin punaisia, jotka yhteislaukauksella surmasivat tiedustelijat. Heikki Honkala Karsikkaalta oli ensimmäinen haapavetinen sodan uhri.

Von Hertzenin hiihtojoukko joutui puolestaan 13.3. tuhoisaan yhteenottoon punaisten kanssa Ahlaisten saaristossa. Hertzen lähti Kankaanpäästä yöllä kantohanke hyväksikäyttään hävittämään vihollistukikohtaa Anttooran saaresta. Aluksi onni oli myötä. Mutta sitten miehet eksyivät Pastuskerin saareen ja ryhtyivät siellä piirittämään muuatta taloa. Päivän valjetessa he huomasivat olevansa pinteessä. Punaisten olivat linnoittautuneina kivinavettaan, valkoisilla oli aavalla pellolla suojana vain suuri kivi. Sen oikealta puolelta saattoi ampua turvallisesti, mutta vasemmalta puolelta ampujan pää ja olka tulivat esille. Siihen kaatuivat mm. Hanne Uusitalo ja Heikki Halonen. Punaisilla ei ollut suksia, mutta heitä oli enemmän. Hangessa edeten ja huraata huutaen he lähtivät hyökkäykseen. Hiihtäjät perääntyivät. Hertzen pysäytti miehensä vastaiskuun. Tällöin Aapo Vaitiniemi haavoittui pahasti. Hänelle tehtiin suksiahkio, jota kaksi miestä kuljetti sivuilta. Kerrotaan, että toisella puolen piti vaihtaa miestä 100 metrin välein, mutta toisella puolen Savikko-Eemi Karsikkaalta yksinään veti ahkiota koko matkan suojaan. Hannes

Haapavetisiä vapaussotureita.

Männikkö sai osuman reiteen. Hän onnistui hankkiutumaan itse turvaan, vaikka sauvakin särkyi. Sekä Vaitiniemi että Männikkö jäivät eloon. Sittenkin Pastuskerin taistelu vaati viiden haapavetisen hengen.

Satakunnan rintamalla Kankaanpäässä, Karkussa ja Siurossa oli haapavetisiä naisia sairaanhoito- ja muonitustehtävissä. Esimerkiksi kansanopiston johtajatar Eine Breitholtz (Mikkonen) oli ambulanssin mukana, toinen opiston opettajatar sairaalan yliemännöitsijänä ja kolmas ”paakarissa”. Sotilasleipomossa oli myös Eemil Veikkolan tytär Sulo Esteri (Rytky). Parin viikon aikana kolme naista teki työtä aamusta iltaan – päivässä syntyi 200 – 300 leipää.

Tampereella ankarat taistelut

Vaasan senaatti piti sodan nopeaa loppumista välttämättömänä. Siksi se pyysi Saksasta apua. Ja apua saatiin. Mutta keisarillisen Saksan osallistuminen suomalaisten taisteluun ei ollut pyyteetöntä: se halusi valvoa etujaan Itämeren pohjoispuolella. Mannerheimin mielestä valkoisten olisi ollut hoidettava asiansa loppuun ilman Saksaa. Siksi hän halusi valkoisten saavuttavan ratkaisevan voiton vastustajistaan ennen saksalaisten tuloa.

Tampere oli huomattava punaisten joukkojen keskuspaikka. Mannerheim otti sen valloittamisen päämääräkseen. Tampereen taistelut olivat pohjoismaiden sotahistorian suurimmat. Päävastuun Tampereen valloituksesta kantoivat vapaaehtoiset suojeluskuntajoukot. – Myös jonkin verran ensimmäisiä koulutettuja jääkärijoukkoja oli mukana, samoin Ruotsalaisprikaati. Kiivaat ja veriset Tampereen valtaamiseksi käydyt taistelut päättyivät huhtikuun alkupuolella.

Vapaussotaan osallistuneen Jussi Kuljun sota-ajan kokemuksia on Anja Pöyhöselle kertonut Jussin leski, vatjusjärvinen Hanna Kulju.

”Jussi joutui arvannostoon helmikuussa 1918, silloin kutsutut olivat 21 – 25-vuotiaita. Siinä Jussikin sai määräyksen lähteä. ”Se oli kyllä vaikea päivä, olin käskystä kovasti ahdistunut ja lopun päivää hiihtelin silloin metsässä yksinani”, oli hän kertonut. Lähtijät – arvannostossa olleet ja monet vapaaehtoiset – vietiin ensiksi Ouluun. Mentiin omissa vaatteissa ja omien eväiden kanssa. Jokaisen piti ottaa matkalle oma metsästysase mukaan, jos sellaisen omisti.

Hanna muistelee Jussin kertomaa:

”Oulussa oltiin muutama päivä harjoituksissa ja lähetettiin sitten junalla alaspäin. Ylivieskassa tuli paljon miehiä mukaan. Seinäjoella oltiin sitten taas jonkun aikaa. Siitä lähetettiin taas alaspäin. Aina välillä sattui joku pikku kahakkakin. Mutta varsinainen suuri sota koettiin Tampereella. Pitkänperjantain vastaisena yönä Tampereen Kalevankankaalla kaatui hirviästi ryssiä. Räntää satoi koko ajan ja vaatteet oli likomärät ja miehiä paleli hirviästi. Vankeja otettiin paljon. Se oli joutavaa hommaa. Vankien joukossa oli myös naisia. Vangit olivat röyhkeitä ja uhkailivat meitä, että Venäjältä tulee armeija, joka tappaa teidät viimeiseen mieheen. Tampereella oli oltu kolme päivää ilman ruokaa – ei saatu sitten minäkäänlaista ja nälkä oli hirviä. Koko ajan piti haravoida kaupunkien kella-

Suomen Armeijapäällystö

ilmoittaa sydämmellisesli osaa oltaan

että Tapani Heikkilä,

kotoisin Haapavedeltä

3 päivänä maaliskuuta 1918

on kunnialla kaatunut isänmaansa puolesta

Tampere.

Virallinen ilmoitus Tapani Heikkilän kuolemasta. – Tieto oli virheellinen; Tapani Heikkilä oli vain haavoittunut ja kuoli vasta 1950-luvulla.

Tampereelta Huhtikuun 8 päivä 1918.

*Nyt tervehtin teitä täältä ja ilmoitin
saan että terveennä olen. Olen vielä
täällä. Esi. voin hyvin. Vaikka ei täällä
ole niin hyvä olla kuin kotona kyllä.
Täällä monasti muistuu koti mieleen
vain ei pääse kotoon. Täytyy olla
minkun sijastaan vaan minä teidän
että kyllä se jumala minut terve-
nä säilyttää että vielä joskus kotiin
pääsen. vaikka monelle on käynyt
niin ettei tarvitse huolehtia kotia jättä-
mystä. täällä on kaatunut taas paljon
miehiä. Haapavetisiä on kaatunut
Heikkisen Tapani Harrikselta ja
H. Kiviähan Wille Järvenmäeltä
ja haavoittunut on paljon haapave-
tisiä minkun muitakin ja niitten jou-
kossa Toisten Matti. lievästi haa-
voittunut*

Katkelma Robert Käräjäojan kirjeestä kotiin.

reita ja etsiä piileskeleviä vastapuolen sotilaita. Ne ampu kellareista, ja Nuutilan Jussi kaatui siellä Tampereella silloin sala-ampujan luodista. Sitten kolmannen tappelupäivän iltana tultiin ison kartanon pihalle. Rantaa sato hirviästi ja siinä kuultiin, että isossa navetassa eläimet huusi ja ammu kaiken aikaa. Joukkueen johtaja kysyi silloin: "Kuka teistä osaa lypsää?" Ja niin Jussi ja yksi toinen mies pantiin lypsämään suurta karjaa. Siellä navetan lähellä oli sitten löytynyt myös kellari, missä oli perunoita, ja niin miehet saivat keittää maitoperunoita. Voi hirviä, miten paljon niitä syötiin. Ja sitten ruokittiin kaikki huutavat elukat. Sieltä löytyi iso sikala, ja kun siatkin oli syötetty, kävi miehet isojen emakoiden viereen nukkumaan, kun siellä vain oli lämmintä ja miehiä paleli. Oli kuulema nukkuttanut mahottoman hyvin emakon kyljessä. Seuraavina päivinä vielä perattiin kaupunkia, ja sitten tuli oma väki ja valtasi kaupungin. Kaupungilta löyty vielä kauan aikaa ruumiita sitten, kun alkoi sulaa ja kaikki maa tuli paljaaksi."

Tampereella kaatui viisi haapavetistä, yhtenä heistä Ville Rapinoja, jonka lapsuuden toveri Lauri Pirttikangas kirjoitti hänestä oheisen muistokirjoituksen.

Wille Rapinojan muistolle.

"Hän kaatui, mutta kuolemaa
oi suloista, kun kuolla saa
noin loistehessa maineen!"

Poisja olet toverini ainoa...
Tuo kylmä sanoma, joka kertoi, että olet kaatunut Tampereella taistellessa rakkaan isänmaamme puolesta, saattoi rintani niin oudosti värähtelemään. Tunsin Sinussa menettäneeni parhaan toverini, joka hymäkömyksellä ja tyyneydellä harkitsi elämän mutkaisimman maallisen voellutseksi tuljit huomaamattomana ja köyhänä, niin ei Sinua mitään "ihanne" aatteet voineet puoleensa vieteellä. Tuon tyynen pinta alla piili silti palava rakkaus isänmaataasi kohtaan ja niin läksit taistelemaan sen lakien ja oikeuksien puolesta. Siellä oli onni Sinulla uhrata nuori henkesi, siinä varmasti toivossa, että kerran on koittava isänmaallemme uusi ja kirkas päivä, jonka aamuauringon säteitä sait katsella veriseltä tantereeltäsi.

Poisja olet, toverini ainoa, poisja. Siellä, jossa ei ristiriidat ja maalliset taistot mieltäsi paina.

Lepää rauhassa kummun alla.

Lauri Pirttikangas.

Wille Rapinojan muistolle.

"Hän kaatui, mutta kuolemaa
oi suloista, kun kuolla saa
noin loistehessa maineen!"

Poisja olet toverini ainoa...

Tuo kylmä sanoma, joka kertoi, että olet kaatunut Tampereella taistellessa rakkaan isänmaamme puolesta, saattoi rintani niin oudosti värähtelemään. Tunsin Sinussa menettäneeni parhaan toverini, joka ymmärtämyksellä ja tyyneydellä harkitsi elämän mutkaisimmatkin kohdat. Ja vaikka tämän maalliset vaellukseksi kuljit huomaamattomana ja köyhänä, niin ei Sinua mitään "ihanne" aatteet voineet puoleensa vieteellä. Tuon tyynen pinta alla piili silti palava rakkaus isänmaataasi kohtaan ja niin läksit taistelemaan sen lakien ja oikeuksien puolesta. Siellä oli onni Sinulla uhrata nuori henkesi, siinä varmasti toivossa, että kerran on koittava isänmaallemme uusi ja kirkas päivä, jonka aamuauringon säteitä sait katsella veriseltä tantereeltäsi.

Poisja olet, toverini ainoa, poisja. Siellä, jossa ei ristiriidat ja maalliset taistot mieltäsi paina.

Lepää rauhassa kummun alla.

Vapauspankarien virsi.

(Kirj. Matti Timonin.)

Hen isänmaansa alttarille
itsensä vaan uhraa,
ei pitkä murheita muistua saa,
kun tunnustinta kuryä.
Se on meille pyhintä
muistoa historian,
se on kansan hengen pyyrintö
ja voiman suuren Luojan.
Heistä' oli miestä, kristiansa
potaan lähtemävään.
Sillä muistoa heitä
kansu rauhan tekijänä.

He heitit kaikki toivonsa
Jumalensa huostaan,
jett vapaudesta taistellessa
voitetaan tai kuollaan,
ei peljännöhet taistellessa
vihollista julmaa.
Kyt ilo, rauha Jeesuksessa
heit' iäisestä turvaa.
Tuonelle mekin tulemme,
sen pomme kyllä velkaa
Toverimme ja veljemme,
oyt hyvästä tällä kertaa.

Lääkärinä rintamalla

Väinö Pöyhönen osallistui vapaussotaan lääkintäupseerina. Hän oli mukana Mäntyharjun suunnalla taistelevissa joukoissa. Hänen kirjeistään kotiin välittyy sota-ajan rintamaelämä.

Rovastinna Nora Pöyhönen, Oulainen Haapavesi

Mikkelin asemalla 13.2.1918 klo 12 yöllä.

Juuri lähdössä ambulanssin kanssa rintamalle. Kuopiossa oli viikon ajan ankarat taistelut, työtä oli äärettömästi. Olin melkein itsekseni järjestämässä ambulansseja. Puoleentoista viikkoon ei ole saanut riisuttua, vaatteet päällä pitänyt nukkua. Olisi tavattomasti kertomista, mutta kiireessä kerkeän vain tämän lähettää.

Voin hyvin.

Monet terv. Väinö

Rovastinna Nora Pöyhönen Haapavesi

Eräässä talossa Mäntyharjulla klo 2 yöllä 16.2.1918

Monet terveiset. Eilen oli isompi taistelu, oli kovasti työtä. Sain pienessä autiossa, surkean likaisessa mökkipahassa tehdä sitomiset. – Olemme taas pitkistä ajoista saaneet rauhassa nukkua yhteen mittaan neljä tuntia. Meitä on neljä henkeä pienen pienessä huoneessa. Siitä huolimatta maistui uni erinomaisesti.

Väinö

Käkisalmi 21.8.1918¹⁾

R. K.

Monet kiitokseni tervetulleesta lakka-lähetyksestä. Marjat tulivat oikein hyvinä perille ja maistuivat mainioilta. Vein niistä vähän tuliaisiksi ruokapaikkaamme. Sattui olemaan vieraana pari saksalaista upseeria jotka eivät koskaan ennen olleet lakkoja nähneet. Hyvin olivat ihastuneita niihin. Samoin tuli myös toinen paketti onnellisesti perille.

Kyllä olisi nyt hauska käydä siellä kun Yrjökin on kotona vaan kun ei pääse niin ei pääse. En ollenkaan tiedä kuinka kauan olemme täällä Käkisalmissa. Toistaiseksi täytynee jäädä sotapalvelukseen. Eivät taitaisi eroa myöntää.

Päivät täällä ovat jokseenkin toistensa kaltaisia. Klo 8 aamulla on sotilaitten vastaanotto. Se päättyy usein jo klo 9. Jos ilma on kaunis, lähden tavallisesti ratsastamaan ja tulen kotiin klo 11, jolloin on aamiainen. Keskipäivä menee sitten erilaisissa hommissa. Sairaalassa käydään tai on uusien rekryyttien tutkimista jne.

Pataljoonassamme on paljon pohjalaisia. Pari haapavetistäkin on. Mäyrän Hilman entinen renki Vilpula nimeltään ja eräs Rautio. On niin hauska toisinaan kuulla oman puolen murretta.

Saanettekohan tästä selvää kun on vain lyijykynällä töherretty.

Monet terveiset

Väinö

Väinö Pöyhösen aseveli kersantti Harry Eklund RTR 1:stä muisteli In memoriam -lehtikirjoituksessaan¹⁾ aseveljeään seuraavasti:

Surullinen oli tieto, joka saavutti meidät – Väinö Pöyhösen kuolema.

Rintamatoverinasi Vapaussodassa 1918 tuntuu nyt raskaalta tietää, että Sinä, tohtori Väinö, et enää ole elävien joukossa. Sillä Sinä olit oikea ystävä ja toveri, jonka voi saada ainoastaan silloin, kun yhdessä katsotaan kuolemaa silmästä silmään.

Minä muistan niin hyvin sen tapahtumarikkaan päivän, kun me ”tohtori Väinön” kanssa ajoimme reessä Mäntyharjulta Hillosensalmelle, jossa punaiset hallitsivat. Jo ensimmäisessä yhteenotossa suojeluskunnan ja punaisten välillä, joka oli äärettömän verinen, sait Sinä ”tohtori Väinö” astua palveluun. Haavoittunut toisensa jälkeen noudettiin luoksesi, ja Sinä autoit väsymättä. Mutta koskaan en ole nähnyt surullisempia kasvoja kuin Sinun, kun annettiin käsky perääntyä. Silloin itkit harmin, pettymyksen ja voimattomuuden kyyneliä. Kun kaikki oli lastattu rekiin ja Sinä huolehtinut, että haavoittuneet oli hyvin peitelty paleltumista vastaan, saavutti meidät tieto, että pidetty komppanian päällikkömme, jääkäriluutnantti Larsson oli kaatunut ja jäänyt punaisten käsiin. Silloin Sinä et saanut mitään rauhaa, ennenkuin sait mukaasi väkeä yritykseen pelastaa hänet. Mutta Sinä epäonnistuit huolimatta suurista ponnistuksista. Punaisia oli liian paljon. Myöhemmin illalla räjähdyksessä Paljakkalahden jäällä olivat viimeiset sanasi minulle, kun makasin haavoittuneena jäällä: ”Poloinen toveri, Sinäkin olet saanut osasi leikistä. Älä kadota rohkeuttasi, vaan koeta pelastautua jos voit.” Minun onnistui pelastaa itseni, mutta Sinä, ”tohtori Väinö” jouduit punaisten vangiksi. Vasta kauan jälkeenpäin sain tietää, että olet elossa ja Helsingissä. Mutta nyt olet lähtenyt luotamme ja jättänyt tyhjän sijan omaistesi ja toveriesi sydämiin.

Kiitos, ”tohtori Väinö”, suuresta ystävydestäsi ja rehellisestä toveruudestasi. Sinun muistosi on pysyvä kirkkaana ja puhtaana kaikkien tovereitesielissä. Lepää rauhassa.

Viapori 23.4.1922

Harry Eklund, sergeant

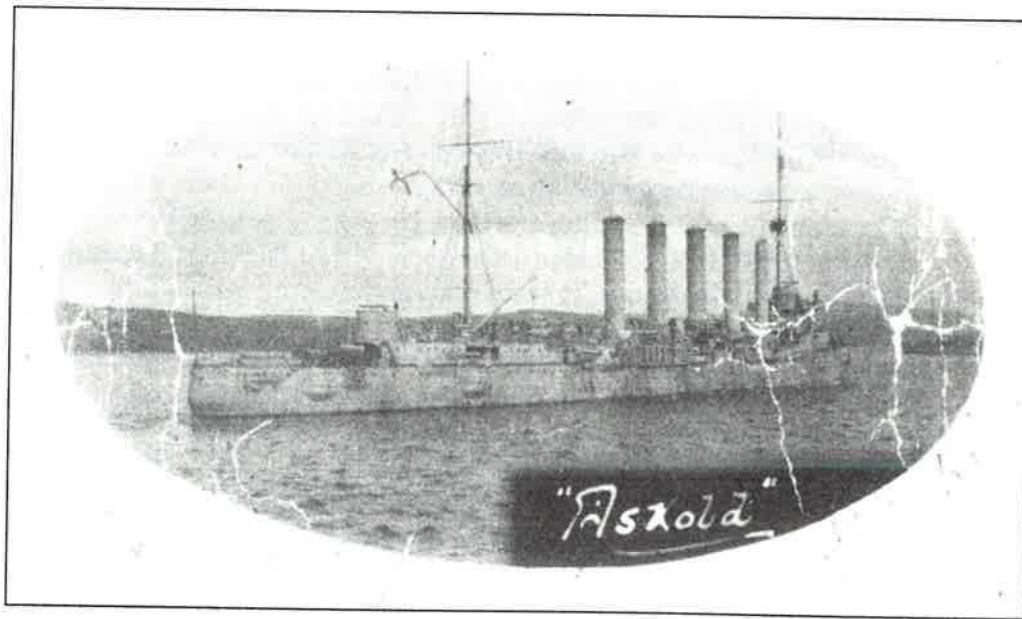
Kustartelliriregimente 1

Petsamon retkellä

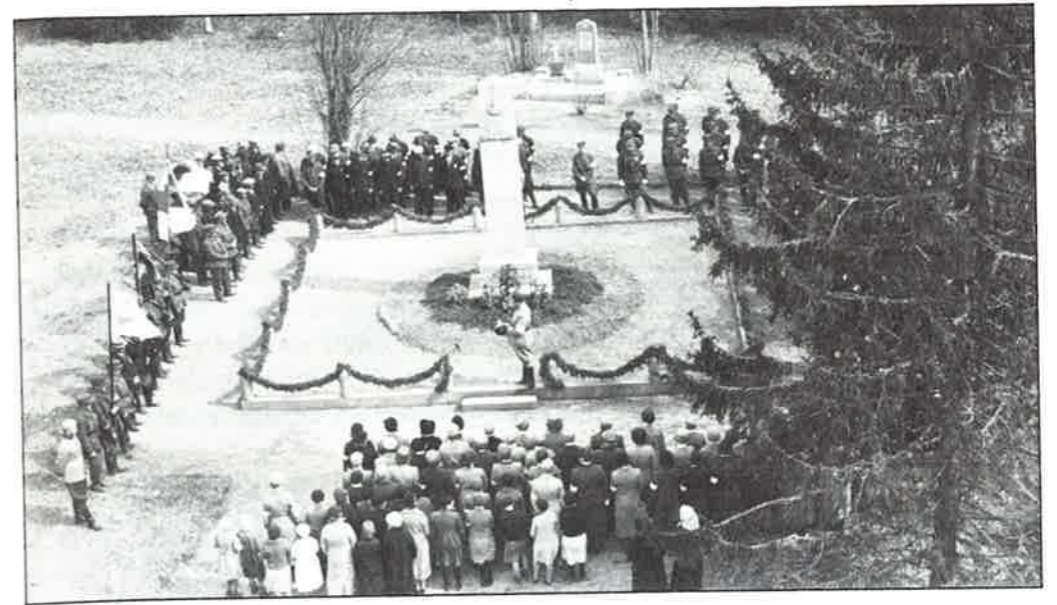
Petsamon seuduilla esiintyi vapaussodan loppuvaiheilla liikehdintää: englantilaisia ja ranskalaisia liittoutuneita oli tullut paikalle varmistamaan, että saksalaiset eivät saisi Petsamoon tukikohtaa. Suomalaisia tilanne huolestutti, koska Venäjä oli luvannut Petsamon Suomelle jo vuonna 1864 aluevaihtojen yhteydessä.

Suomen oikeuksia Petsamoon meni valvomaan sadan värvätyn hiihtojoukko porokuormastoineen. Mukana oli haapavetinen Vilho Partanen. Toukokuun 12. päivänä suomalaiset joutuivat taisteluun englantilaisten kanssa. Englantilaisia merisotilaita oli kaikkiaan 270 läheisillä kukkuloilla hyvissä asemissa. Heitä tuki risteilijä Cocranen tykistö. Suomalaisten oli väistyttävä. Kaksi suomalaista jäi kuitenkin saarroksiin. Toinen antautui, mutta haapavetinen taisteli sitkeästi epätoivossessa tilanteessa. Englantilaiset saivat hänet vangiksi vasta, kun hän menetti tajuntansa. Hänessä oli kymmenen luodinreikää, ja hän menetti toisen kätensä.

Englantilaiset veivät hänet sotalaivaansa ja pitivät häntä vankina toista vuotta. Hänet hoidettiin hyvään kuntoon ennen vapauttamista. Englantilaiset arvostivat Partasen sisua ja rohkeutta ja hänet esiteltiin liittoutuneille esimerkillisenä sotilaina.

Englantilainen risteilijä *Glory*, jossa Vilho Partanen oli vankina ja hoidettavana.

Sodan loppuvaiheet

Tampereen taistelujen riehuessa nousivat saksalaiset maihin Hangossa ja Loviisassa. Heillä oli kaikkiaan noin 16 000 sotilasta. Itämeren divisioonaa komensi kenraali Rüdiger von der Goltz. Saksalaiset valtasivat Helsingin ja Uudenmaan. Maihinnousu punaisten selustaan lyhensi huomattavasti sotaa ja nopeutti valkoisten voittoa.

Hämeen rintaman taistelujen ratkettua valkoiset siirsivät joukkojaan Karjalaan. Sodan viimeisen taisteluvaiheen käynnistyessä oli myös asevelvolliset jääkäriyksimöt koulutettu. Niiden avulla vallattiin Viipuri ja Karjalan alue. Viimeiset taistelut käytiin Lahden tienoilla ja Kymenlaaksossa.

Mannerheim ratsasti paraatijoukkojen kärjessä Helsinkiin 16.5.1918. Valkoisen armeijan ylipäällikkö halusi näyttää pääkaupunkilaisille, keiden ansiosta Suomi vapautensa hankki. Sen jälkeen olivat vuorossa sodan jälkiselvittelyt vankileireineen ja kuolemantuomioineen. Niistä jäi vuosikausien syvä katkeruus niin voittajien kuin voitettujenkin mieliin.

Haapavedellä ei sodan aikana ollut esiintynyt levottomuuksia; julkisesti ei edes eriäviä mielipiteitä ollut esitetty Oulun valtauksen jälkeen. Neljä haapavetistä joutui valtion rikosoikeudenkäyntiin Ouluun, mutta todisteiden puuttuessa heidät vapautettiin. Valkoisten puolella haapavetisiä haavoittui 42 miestä, katosi 2 ja kaatui 20 ja 4 kuoli myöhemmin. Sankarivainajien muiston vaalimiseksi kirkon viereen hautausmaalle pystytettiin sankaripatsas, jossa ovat sanat:

”Sorja on voittaneen sotia,
sorja kuolla kunnialla
oman heimomme heloksi,
vapauden vaalijana,
ikiturvana isänmaan.”

Itsenäisyyden ensimmäiset vuosikymmenet

Suomen ja Neuvosto-Venäjän keskinäiset suhteet olivat monin tavoin ongelmalliset. Tarton rauha vuonna 1920 selvensi maiden välisiä virallisia suhteita. Petsamo yhdistettiin Suomeen. Itä-Karjalan asema vaikeutti vuosiksi maiden välejä. Suomalaiset halusivat Karjalan saavan vapaammat olot. Osa suomalaisista katsoi, että alue oli suorastaan liitettävä Suomeen. Moskovassa tällaiset asenteet herättivät kasvavaa epäluuloa.

Suomi hyväksyttiin Kansainliittoon joulukuussa 1920. Seuraavana vuonna Ahvenanmaan kysymys ratkaistiin Suomen eduksi. Suomen ja Ruotsin välille jäi kiistasta säröjä, jotka vaikeuttivat pohjoismaisen yhteistyön syntymistä.

Suomi koki Neuvosto-Venäjän synnyn ja Leninin maailmanvallankumousopin uhkaksi. Lisäksi maasta paenneet punaisten johtomiehet olivat perustaneet Moskovassa vuonna 1918 Suomen Kommunistisen puolueen. Sen ohjelmassa oli vallankumouksen teko Suomessa vaikka asein. Vakoilujutut, läskikapina, Lapuan patruunatehtailijan myrkytysjuttu ja muut tapahtumat, joissa kommunistit olivat mukana, kuohuttivat kansaa 20- ja 30-luvuilla. Tässä ilmapiirissä Vihtori Kosolan johtama Lapuanliike äärioikeistolaisine ohjelmineen sai jalansijaa.

Moskova näki tässä kehityksessä fasismin leviämisen ja nousun merkkejä. Siellä epäiltiin, että Saksan olisi helppoa käyttää Suomea hyökkäystienä. Hitlerin aggressiivisen ulkopolitiikan johdosta Stalinin painostus Suomea kohtaan kasvoi 1930-luvun loppuun mentäessä.

Suomi solmi hyökkäämättömyyssopimuksen Neuvostoliiton kanssa vuonna 1932. Turvallisuutta sopimus ei Suomelle tuonut, eikä luottamus naapuriin sen ansiosta parantunut.

Suomen puolustus oli suunniteltu yksinomaan idästä ja etelästä tapahtuvaa hyökkäystä torjumaan: Puna-armeijaa pidettiin uhkana. Sen uskottiin hyökkäävän Karjalan kannakselta ja Suomenlahden rannikolta. Laatokan pohjoisrannalta aina Jäämeren rannikolle Petsamoon saakka olevaa itärajaa ei pidetty todennäköisenä hyökkäysalueena. Suurten sotavoimien liikkuminen ”erämaissa” tuntui mahdottomalta.

Armeijan puolustusvalmius parantui huomattavasti uuteen aluejärjestelmään siirryttäessä, mikä toteutui keväällä 1934. Liikekannallepano hajautettiin, ja sodan uhatessa joukkojen perustaminen annettiin sotilaslääniä ja -piirien tehtäväksi. Aluejärjestelmä rakentui suojeluskuntajärjestön varaan. Sen avulla joukkoja pystyttiin perustamaan nopeammin ja enemmän kuin vanhalla menetelmällä.

Kun aluejärjestelmään siirryttiin, paljastui armeijamme johdolle puolustusvoimemme heikkous. Aseita ei ollut riittävästi, muista varusteista puhumattakaan. Säästöjen vuoksi jouduttiin ennen talvisotaa jättämään noin 110 000 asevelvollista vaille sotilaskoulutusta. Kutsunnoissa ”lääkäri käänsi ja välskäri väänsi” sellaiset paperit, ettei kaikkia tarvinnut riviin ottaa.

Sotamarsalkka Mannerheim osallistui aktiivisesti Suomen puolustusvalmiuden tehostamiseen. Hän toimi puolustusneuvoston puheenjohtajana vuodesta 1931, jolloin presidentti Svinhufvud nimitti hänet tehtävään. Samalla sovittiin, että sodan mahdollisesti syttyessä hänestä tulee puolustusvoimien ylipäällikkö. Sotamarsalkaksi Mannerheim ylennettiin vuonna 1933. Mannerheim toimi merkittävällä tavalla veljessodan kahtia jakaman kansan eheyttäjänä. Vapaussodan 20-vuotisjuhlassa vuonna 1938 hän totesi: ”Enää ei ole syytä kysyä, millä puolella kukin taisteli vuonna 1918. Yhteinen isänmaa tarvitsee vapautensa puolustamiseen jokaiselta.” Sotamarsalkan kehoitus kuultiin. Talvisodassa puolusti Suomen kansa yksimielisenä vapaata isänmaataan suurvaltaa vastaan.

Haapaveden poikia sotaväessä 6.12.1935 Mikkelissä 2./PPP3. Ylärivissä vasemmalta Taino Niittykoski, Päivö Jääskeläinen, Aaro Niemimäki, Väinö Törmälehto. Toinen rivi Niilo Erkkilä, Aappo Hakala, Toivo Honkala, Arvo Savela. Eturivissä Heikki Nurkkala, Eino Tervoja, Ahti Vatjus, Heikki Erkkilä ja Ilmari Laitala.

Talvisota 1939–40

Sodan uhka

Suomen selviytyttyä 1930-luvun alun vaikeasta lamasta alkoi maamme taloudesta ennennäkemättömän hyvinvoinnin aika. Sitä varjosti 1930-luvun lopulla kiristynyt kansainvälinen poliittinen tilanne yllättävine käänteineen. Maailman hämmästykseksi kommunistinen Neuvostoliitto ja kansallissosialistinen Saksa solmivat 23.8.1939 hyökkäämättömyyssopimuksen. Se käynnisti tapahtumavyöryn, joka johti toiseen maailmansotaan.

Stalin osti sopimuksella aikaa varusteluun ja välien selvittelyyn pienten naapureidensa kanssa. Hän sai liittää etupiiriinsä Suomen, Viron ja Latvian sekä Puolasta itäosat. Hitler vältti kahden rintaman sotaa valmistellessaan hyökkäystä Puolaan ja myöhemmin länteen. Salaisella lisäpöytäkirjalla sovittiin etupiiriasta, mistä vähitellen tihkui tietoa maailmalle. Kumpikin osapuoli luonnollisesti kiisti sellaiset tiedot. Vasta äskettäin entinen Neuvostoliitto on myöntänyt sopimuksen olleen olemassa.

Saksan ja Neuvostoliiton sopimus jätti Suomen yksin suurvaltaa ja murskaavaa ylivoimaa vastaan. Sota oli uhkaavan lähellä, eikä apua ollut näköpiirissä. Kuitenkin vain harva suomalainen uskoi sodan syttyvän. Mannerheim uskoi. Hänellä oli myös Saksasta saatua tietoa Hitlerin suunnitelmista. Kannaksella käynnistyivät linnoitustyöt kesällä 1939. Niihin osallistui huomattava vapaaehtoisten joukko. Vaikka linnoituksista ei talvisodassa ollut juuri hyötyä, lujittivat ne kansan puolustustahtoa.

Viljo Heikkilä kertoo ajan ahdistavista tunnelmista:

”Oli vuosi 1939. Silloin iltaisin katsoimme revontulia. Ne olivat silloin paljon erilaisemmat kuin ennen menneinä vuosina. Ne paloivat paljon voimakkaammin, punainen väri oli erittäin vahva. Olimme kuulevinamme aivan niiden rätinänkin. Vanhemmat ihmiset sanoivat, että ne enteilevät jotain kamalaa lähiaikoina, että niissä oli veren väri. Ehkäpä he näkivät sielunsa silmin sen.

Uskon, että vanhemmat ihmiset yhdistivät revontulet venäläisiin, eihän mikään muu voinut Suomen rauhaa uhata. Venäläiset kun rupeaa hyökkäämään, niin se tietää taistelua, verta ja kuolemaa. Me nuoret uskoimme ja toivoimme, että sodan pilvet hälvenisivät Suomen yltä. Mutta syksyn lähestyttyä pelko näytti synkemmältä.”

Toinen maailmansota alkoi 1.9. Saksan armeijan hyökätessä Puolaan. Englanti ja Ranska julistivat sodan Saksalle. Puolan kysymyksen ratkettua diktaattoreiden toivomalla tavalla kiinnitti Stalin huomionsa Baltian maihin. Viro, Latvia ja Liettua olivat vuorossa seuraavaksi. Neuvotteluissa Baltian maat pakotettiin luovuttamaan tukikohtia neuvostoarmeijalle sekä hyväksymään venäläisten poliittiset vaatimukset. Virolaiset luovuttivat muun muassa Saarenmaan ja Hiidenmaan punalivaston tukikohdiksi.

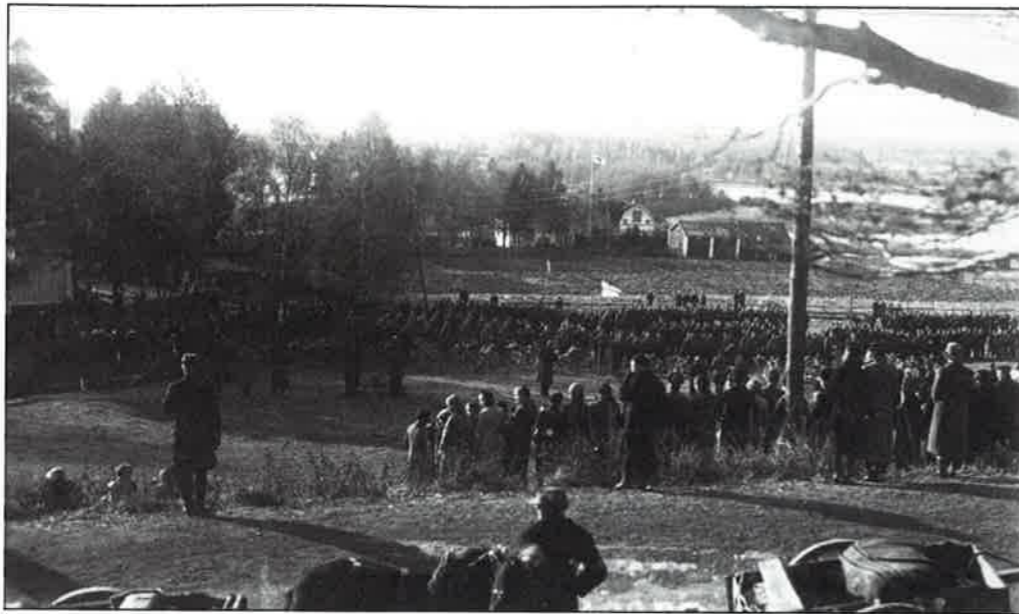
Suomessa tapahtumia seurattiin huolestuneina. Suomi kutsui joukkoja kertausharjoituksiin 6.9. alkaen. Rannikolla siirryttiin sodanuhkamiehitykseen, ja armeijasta viimeiseksi kotiutettu ikäluokka kutsuttiin palvelukseen. Lokakuun alussa vahvistettiin Kannaksen puolustusta. Täydennetyt rauhanajan armeijan keskittäminen puolustussuunnitelmien mukaisesti aloitettiin 6.10. Ahvenanmaan puolustuksesta neuvoteltiin Ruotsin kanssa, mutta yhteistyöhön ei päästy. Ruotsi varoi tiukasti puolueettomuuttaan eikä halunnut loukata suurvaltoja. Samaa linjaa ruotsalaiset jatkoivat virallisessa ulkopoliitikassaan koko toisen maailmansodan ajan.

Suomi kutsuttiin Moskovaan neuvottelemaan 5.10. Suomen valtuuskuntaa johti Tukholman suurlähettiläs, valtioneuvos J.K. Paasikivi. Maan hallitus antoi hänelle tiukat ohjeet: Suomi puolustaa tarvittaessa aseina puolueettomuuttaan. Sotilaallisia sopimuksia ei solmita. Tukikohtia tai satamapaikkoja ei luovuteta vieraille valtioille. Rajojen siirtoja ei hyväksytä. Vain Suomenlahden ulkosaaria oltiin tarvittaessa valmiit luovuttamaan vastavuoroisuuden ja täyden korvauksen periaatteella. Suursaarta ei haluttu luovuttaa tukikohdaksi. Maan hallituksen jyrkkä linja johtui kansakunnan yleisestä asenteesta. Karjalan kuntien lähetystö muiden muassa kävi ministerien luona vaatien, ettei tuumaakaan isänmaata saa luovuttaa. Hallituksen olisi ollut vaikeaa, jopa mahdotonta, saada eduskunnan enemmistö hyväksymään alueluovutuksia.

Neuvottelukutsun tultua toteutettiin armeijan täydellinen liikekannallepano. YH eli ylimääräiset kertausharjoitukset määrättiin voimaan 10. – 11.10. Liikekannallepano naamioitiin kertausharjoituksiksi, ettei Neuvostoliitolle anneta mitään syytä maamme rauhantahdon epäilemiseksi. Suomalaisten menettely oli tavanomaista. Kaikissa maissa, joissa sodan varalle on valmistauduttu, on liikekannallepano pantu toimeen peiteltysti. Näin teki Hitlerin Saksa ja Stalinin Neuvostoliittokin. Suurimpien kaupunkien väestöä evakuoitiin ilmapommitusten varalta. Kannaksella nopeutettiin pääpuolustusasemien linnoitustöitä.

Johtavat poliitikot olivat Suomessa luottavaisia. Armeijan johdossa näkemykset vaihtelivat myös. Mannerheim oli pessimisti. Hän toivoi puolustusvalmiuttamme kohotettavan nopeasti. Neuvotteluja hän esitti jatkettavaksi, jotta hyökkäykseen ehdittäisiin edes varautua. Yleisesikunnassa eräät johtavat upseerit arvioivat, ettei Neuvostoliitto voi hyökätä talvella Suomeen. He uskoivat Stalinin odottavan Saksan ja länsivaltojen yhteenottoa ennen mahdollista Suomeen hyökkäystä.

Yleisesikuntamme johto oli väärässä. Puna-armeijassa katsottiin Suomen valtaamisen tapahtuvan nopeasti. Sodasta tulisi lyhyt ja paikallinen selkkaus, joka ei vaaranna Neuvostoliiton suurvaltopoliittista asemaa. Saksalaisten salamasota Puolaa vastaan ja Baltian maiden nöyrytyminen uhan edessä antoivat Stalinille väärän kuvan suomalaisten mahdollisuuksista.

Lähtö ylimääräisiin kertausharjoituksiin 14.10.1939 Koskelan pelloilta.

Haapavetisten sotaanlähtö 14. p:nä lokakuuta 1939

Mieluskyläläinen Aate Huikari sai monien muiden haapavetisten tavoin käskyn ylimääräisiin kertausharjoituksiin, jotka muuttuivat joulukuussa talvisodan ankariksi taisteluiksi. Aate Huikari muistelee:

”Lokakuussa 1939 kiristyi tilanne niin uhkaavaksi, että Suomessa oli toimeenpantava yleinen liikekannallepano. Tästä seurasi, että 14. päivän vastaisena yönä sai jokainen Haapaveden reserviläinen viestin, jossa oli määräys saapua aamulla klo 10 suojeluskunnan talolle täysissä varusteissa ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Varusteista määrättiin, että mukaan oli otettava: selkäreppu, kunnollinen vaatetus, kunnolliset jalkineet, 2 alusvaatekertaa, kahden päivän muona, ampuma-ase, jos sellaisen omisti ja lisäksi polkupyörä.

Paljon oli nuoria miehiä 14. päivänä lokakuuta Haapaveden kirkolla. En ole koskaan kuullut, että joku käskyn saanut ei olisi tullut, ei käskyä noudattanut. Kyllä kaikille oli selvää; nyt isänmaa tarvitsee, nyt on lähdettävä.

Kun ilmoittautuminen oli tapahtunut suojeluskunnan talolla, niin kokoonnuttiin U-muotoon neliriviin Koskelan pelloille kunnantoimiston alapuolelle. Paikalla pidettiin lyhyt kenttähartaus. Puheita pitivät lähtöä johtava suojeluskunnan aluepäällikkö Taavi Kujala ja seurakunnan kirkkoherra, rovasti A.J. Sariola.

Lähtemättömästi on jäänyt mieleen tuon hetken tunnelma. Olin itse hiljattain asepalvelusta vapautunut elämänhaluinen, hulluimmillaan oleva nuori mies, jolle kaikki tämä touhu ei tuntunut lainkaan todelta. Vasta sit-

ten, kun nousimme kirkkomäkeä ylös ja näin sinne tien viereen kokoontuneen suuren yleisöjoukon, isät, äidit, siskot ja veljet, ja näin heidän silmistään, miten tyyninä, mutta järkyttyneinä he seurasivat ohi marssivia poikiaan, alkoi minullekin selvitä tilanteen vakavuus. Yksityiskohtana jäi mieleen se, kun tien vieressä seisoivat tuliluonteisena tunnettu kanttori Nykänen, joka järkyttyneenä itki. Kuin vaistomaisesti tuli mieleen silloin vänrikki Stoolin Markkinamuistosta sanat: ”Meihin silloin Suomi katsoi ja me Suomeen katsottiin.”

Synkkääkin synkempänä näkyi tulevaisuus. Vaistomme sanoi, että tulee sota. Järkemme sanoi, että joudumme käymään sitä yksin.

Kuitenkin juuri näinä päivinä, kuin taivaan lahjana, syntyi suomalaisten sydämissä tunne, joka loppujen lopuksi pelasti Suomen. Se ilmiö oli talvisodan henki. Ensi kerran tunsin tämän hengen vaikutuksen, kun marssimme kirkonkylän halki. Seisoi siinä osuuskaupan aukiolla keppiinsä nojaten lähes 90-vuotias vanhus, kirjakauppias Hermann Marjomaa; kuin omissa maailmoissaan hän eli, mutta melkein jokaisen miehen kohdalla hän kuin käskyn sanoi: ”Ei tuumaakaan.” Kunpa silloin olisi ollut laite, jolla sotaan marssivien poikien ajatukset olisi saatu nauhalle. Kyllä henki oli se, että kyllä jokainen hyväksyi tämän Marjomaa Hermannin testamentin.

Näin alkoi tämä marssi. Ensin Oulaisiin ja sieltä junalla Ouluun, jossa taisteluyksiköt muodostettiin. Monta lähtöä noin 5 vuotta kestäneen sodan aikana oli, mutta mieliin painuvin oli tämä lokakuun 14. pv:n lähtö. Sota oli silloin meille tuntematon, ja mieltä kalvoi se tosiasia, että tämä lähtö voi olla viimeinen. Niin kun se niin monen kohdalla olikin. Ei monta päivää oltu sodittu, kun jo ensimmäiset marssijat palasivat – he palasivat valkoisissa arkuissa.”

Litt. YH

N° 274457 *

K Ä S K Y

saapua reservin ylimääräisiin harjoituksiin.

Res.alik. Laitinen, Otto Villenp.

Reserviläisen sotilasarvo ja täydellinen nimi

Haapavesi.

Osioite

Nojautuen asevelvollisuuslain 7 §:n 2 momenttiin ja asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen 104 §:n 3 momenttiin, on Puolustusministeriö määrännyt Teidät kutsuttavaksi reservin ylimääräisiin harjoituksiin, ja on Teidän viimeistään

..... tuntia sen jälkeen, kun Te olette saaneet tämän käskyn lähdettävä tyhrintä tteä

Haapaveden kirkonkylään

jossa Teidän on ilmoittauduttava

Kunnantalolla lauantaina lokakuun 14 p:nä klo 7.00.

Sotilaspiirin päällikkö.

Tämä käsky on esitettävä lähtöasemalla teinnettäväksi, ja kelpaa se teinnettuna matkailippuna luokassa.

Lähtöasema:

Lähtöaseman nimi- ja päiväleima

5305—38

Määräaika:

Oulu

Huom! Tämä käsky ei luovuteta konduktörille.

Ahti Pekkala katseli syksyn 1939 tapahtumia koulupojan silmin. Talvisota on jäänyt hyvin mieleen. Näin hän muisteli Ahti Karvosen haastattelemana keväällä 1994:

"Minähän kävin (syksyllä 1939) yhteiskoulua ja silloin sanottiin, että nyt koulu loppuu. Koulun rehtori K.A. Ruokonen oli silloin kovasti vakavana ja selitti hänelle ominaiseen tapaansa, että nyt on kaikkien oltava isänmaan puolustuksessa mukana. Hän itse meni kansanhuoltoon töihin.

Henkilökohtaisesti minä

muistan sen syksyn, kun miehet lähtivät täältä. He olivat tuossa Koskelan alapuolella, siinä, jossa on muistokivi nyt. Itse olin täällä yhteiskoulussa ja polkupyörän kanssa seisoin mäellä tienreunassa. Siinä oli paljon muitakin katsojia, kun joukot järjestäytyivät siinä ja marssivat. Ehdin polkupyörällä ajaa Mieluskylän nuorisotalolle, jossa oli pysähdys ja ruokailu. Nuorisoseurantalo oli silloin keskeneräinen. Siinä oli seinät ja katto, mutta ei lattioita eikä ikkunoita. Kuitenkin naiset olivat keittäneet siellä hernekeittoa ja marssivat miehet pysähtyivät ruokailemaan ja jatkoivat siitä Oulaisten asemalle marssien.

Taivaanrannalta näkyi kajo, kun Oulua pommitettiin. Siellä oli suuria tulipaloja. Muutonhan nämä sotatoimet eivät Haapavettä koskettaneet. Tietysti suruviestejä tuli rintamalta ja sankarihautauksia oli.

Radiota kuunneltiin silloin hyvin hartaasti. Naapuri yritti häiritä radiolähettyksiä. Nimenomaan uutisten aikaan se pani samoilla aalloilla silloin tällöin häiriöitä. Sen vuoksi siihen aikaan otettiin tavaksi, että radion kuuluttaja sanoi nimensä, ettei olisi tullut erehdystä, koska naapuri yritti samaan aikaan lukea omia uutisiaan radiosta. "Teuvan Tiltusta" silloin puhuttiin. Propaganda oli hyvin räikeätä. Ei se kyllä saavuttanut mitään vastakaikua.

Talvisodan hengestä on puhuttu paljon. Kyllä silloin ainakin näissä Haapaveden olosuhteissa ihmiset olivat hyvin yksimielisiä joka tavalla. Kaikki huomasivat, että vihollinen hyökkäsi ja meidän täytyy puolustautua. Se oli niin selkeä tilanne. Nähtiin, miten Baltian maille esitettiin uhkavaatimukset ja miten sitten Baltian maat joutuivat alistumaan. Itseasiassa tiedettiin odottaa ja pelättiin, että kun ensin Liettua, sitten Latvia, sitten Viro, niin milloinkaan se on Suomen vuoro. Tuli Suomen vuoro ja neuvottelut alkoivat. Oli pitkä se kausi, jolloin YH eli kertausharjoitukset pantiin toimeen. Neuvottelukausi jatkui aina marraskuun viimeiseen päivään."

Lähtö ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Jussi Malmin kyydissä Jääskelä, Liukkonen ja Mattila.

Puna-armeija hyökkää

Mainilan "laukaukset" ammuttiin 26.11. kello 15.00. Neuvostoliitto väitti suomalaisten tulittaneen Mainilaa rajan yli. Siitä sai puna-armeija tekosyy sodan julistamiseen. Tykkitulessa olisi 13 puna-armeijan sotilasta kuollut tai haavoittunut. Suomalaisia vaadittiin vetämään joukkonsa rajalta 20 – 25 kilometrin päähän.

Suomen hallitus selvitti pikaisesti väitteen. Tutkimus osoitti, että Suomen tykistö oli rajalta niin kaukana, ettei se voinut ampua Mainilaan. Suomalaiset ilmoittivat tulitoimintaa todetun venäläisten omalla puolella. Kaikki suomalaisetkaan eivät tätä väitettä tuolloin uskoneet. Vasta Neuvostoliiton sota-arkistojen auettua 1980-luvulla on kaikille osapuolille tullut selväksi, että selkkaus oli puna-armeijan oma provokaatio, josta saatiin syy hyökätä Suomeen.

Molotov ilmoitti Suomen osoittavan vihamielistä asennetta Neuvostoliittoa kohtaan. Neuvostoliitto irtisanoi 28.11. maidemme välisen hyökkäämättömyyssopimuksen vuodelta 1932. USA tarjoutui seuraavana päivänä välittäjäksi, jotta rauhanomainen ratkaisu löytyisi. Suomi oli siihen valmis, mutta Neuvostoliitto kieltäytyi.

Illalla 29.11. Neuvostoliitto katkaisi diplomaattiset suhteet maahamme. Suomi esitti sovittelulautakunnan perustamista ja ilmoitti yksipuolisesti vetävänsä joukkonsa raja-alueelta, mutta puna-armeija hyökkäsi Suomeen 30.11.1939 maalta, mereltä ja ilmasta.

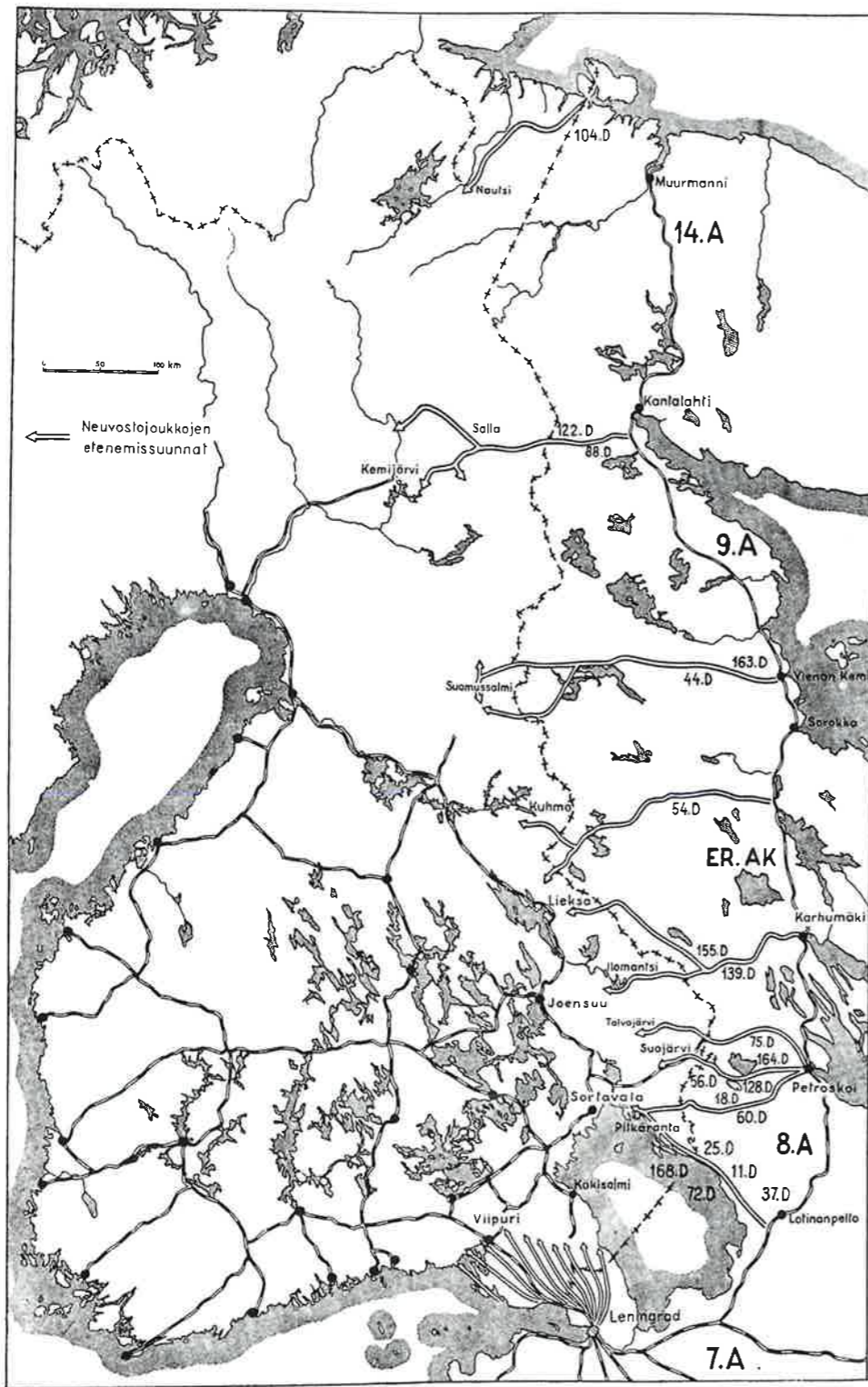
Suomi julistettiin sotatilaan samana päivänä. Presidentti Kyösti Kallio nimitti ylipäälliköksi sotamarsalkka C.G.E. Mannerheimin. Kaikki kansalaispiirit yhdistänyt talvisodan henki lujitti kotirintamaa. Työnantajat ja työntekijät unohtivat aykiistansa. Suojeluskuntajärjestö ja työväenjärjestöt sopivat keskenään yhteistyöstä. Entiset punakaartilaiset tarjoutuivat perustamaan armeijaamme oman rykmentin taistelemaan puna-armeijaa vastaan. Suurvallan hyökkäys pienen Suomen kimpun oli muuttanut tuhansien Neuvostoliiton ihailijoiden asenteet vastakkaisiksi.

Suomen eduskunta antoi Cajanderille luottamuslauseen 30.11., mutta rauhanneuvottelujen helpottamiseksi vaihdettiin hallitusta. Uudeksi pääministeriksi tuli Risto Ryti. Neuvostoliitto ei kuitenkaan suostunut neuvotteluihin, vaan nimesi Suomen lailliseksi edustajaksi Otto Ville Kuusisen johtaman Terijoen hallituksen, jonka kanssa solmi "rauhan". Näin Stalin yritti kääntää maailman myötätunnon venäläisten puolelle. Kuusisen marionettihallituksen tehtävänä oli koota lippujensa alle neuvostoystävälliset suomalaiset ja nopeuttaa sodan lopettamista puna-armeijan voittoon. Stalinin yrittys ei tuottanut toivottua tulosta.

Suomi puolustautuu

Puna-armeijalla oli marraskuun lopulla Suomea vastassa neljä armeijaa, joissa oli 20 divisioonaa. Karjalan kannaksella oli 200 000 sotilaan vahvuinen 7. Armeija. Laatokan pohjoispuolella Jäämerelle saakka oli neuvostojoukoissa yli 260 000 sotilasta. Laatokan pohjoispuolella hyökkäsi 8. Armeija, Kainuun korkeudella 9. Armeija ja Muurmannin alueella 14. Armeija.

Suomi pystyi asettamaan puolustukseen vain 295 000 miestä. Heistä 45 000 oli ilman aseita. Edes kivääreitä ei riittänyt kaikille. Panssarivaunuja suomalaisilla oli

Neuvostojoukkojen keskitykset talvisodan alussa. Kartta teoksesta Viisi sodan vuotta.

vain 13. Tykistö oli vanhaa ja ammuksia niukasti. Ilmavoimat pystyivät asettamaan vain 114 taistelukonetta torjumaan 2 000 punatähtistä konetta. Aseiden ja ammusten lisäksi myös varusteista vallitsi huutava puute. Tammikuussa rintamalle tulleista täydennysmiehistä vain joka viides kyettiin asianmukaisesti vaatettamaan ja varustamaan. Vyö ja kokardi pystyttiin antamaan jokaiselle. Ne olivatkin taistelevan armeijan yhteinen tunnus. Malli Cajander eli puutteellisesti varustettu sotilas oli tavallinen näky suomalaisissa joukoissa. Armeijaa ei ollut rauhan aikana varustettu riittävästi. Oli uskottu, ettei sotaa koskaan tule.

Puna-armeija hyökkäsi musertavalla ylivoimalla. Jokaisen tien suunnassa eteni vähintään yksi divisioona. Suojajoukot joutuivat perääntymään kaikkialla noin 80 – 100 kilometrin päähän valtakunnan rajalta. Joulukuun alkupäivinä olivat Taipaleenjoki, Summa, Kitelä, Kollaanjoki, Tolvajärvi, Kuhmo, Suomussalmi, Joutsijärvi, Pelkosenniemi ja Petsamossa Nautsi perääntyneen Suomen armeijan viivytystaistelun puolustuslinjoina. Armeijan perääntyessä vaelsivat samoja maanteitä pitkin evakot karjoineen ja tavaroineen. Suomalaiset polttivat kyliä, jotta viholliselle ei jäisi suojaa pakkasilta. Pelättiin, että rautatelinjia Oulu – Nurmes – Sortavala joutuu vihollisen haltuun. Jos venäläiset olisivat katkaisseet sen, olisi joukkojemme huolto vaarantunut. Koko Suomen katkaiseminen Oulun korkeudelta olisi estänyt maitse tapahtuvan liikenteen Ruotsiin.

Uhatuimmaksi ylipäällikkö koki Tolvajärven suunnan. Aluetta puolustamaan perustettiin Ryhmä Talvela jääkärieversti Paavo Talvelan johdolla. Se sai tehtäväkseen Korpiselän ja Ilomantsin suuntaan edenneiden vihollisjoukkojen lyömiseen ja Suojärven takaisinvaltaamisen. Talvela yhdessä lähimmän apulaisensa everstiluutnantti Aaro Pajarin kanssa lopetti alueella suomalaisten perääntymisen. Joukot kävivät hyökkäykseen. Venäläiset yllättyivät suomalaisten asenteen muutoksesta. Kolmessa päivässä Pajarin joukot löivät ylivoimaisena vastustajanaan olleen 139. Divisioonan. Joulukuun mennessä karkotettiin venäläiset Ägläjärvelle.

Tolvajärven taistelut kohottivat kansalaisten mielialaa. Torjuntavoitto antoi muillekin rintamasuunnille uskoa omiin mahdollisuuksiin. Voittamattomaksi julistautunut puna-armeija oli kärsinyt ensimmäisen kirvelevän tappion vähäisemmälle vastustajalleen. Laatokan rantatien suunnassa alkoivat mottitaistelut suomalaisten saarrettua venäläiset.

Suomussalmella eteni kaksi venäläisten divisioonaa kohti Oulua ja Ruotsin rajaa. Juntusrannasta Suomussalmen kirkonkylään edennyt vihollisdivisioona karkoitettiin. Jääkärieversti Hj. Siilasvuon johtamat joukot hyökkäsivät Raatteen tielle pysähtyneen toisen vihollisdivisioonan kimppuun. Tammikuun alkupäivinä päättyivät Suomussalmen ankarat taistelut suomalaisten loistavaan voittoon.

Suomalaiset siirtyivät Kuhmon rintamalle torjumaan hyökkääjää. Vuodenvaihteeseen mennessä venäläiset oli Laatokan pohjoisrannalla pysäytetty ja pakotettu paikoitellen perääntymään rajan taaksekin.

PPP7:n upseerit
YH:n aikana syksyllä 1939. Esko Saajoranta takana vasemmalla.

Perääntymistaisteluissa Tolvajärven suunnalla

Reservin vänrikki Esko Saajorannan talvisota alkoi lokakuun 16. päivä 1939, jolloin hän sai sanomalehti Kalevan toimitukseen poliisien tuoman kutsun asepalvelukseen lähtemisestä. Hänen joukko-osastonsa perustamispaikka oli Oulu-yhtiö. Saajorannan mentyä sinne seuraavana aamuna Haapavedeltä tuli komppania, joka kuului loppujen lopuksi hänen komentoonsa. Haapavedeltä tuli kolme muuta komppania ja iso kolonna, jotka kuuluvat itsenäiseen Polkupyöräpataljoona 7:ään (PPP7). Esko Saajorannan poika Atso Saajoranta on ääninauhasta kirjannut isänsä muistoja Tolvajärven suunnalta.

Junalla kohti itää

”Eräänä yönä, se kai oli lokakuun loppua, lähdimme asemalta junalla kohti itää. Siinä lastattiin pimeässä toistakin juna. Siinä menivät vähän sekaisin asiat; Kannakselle meni toinen juna ja siihen joutuivat meidän heinät. Meillä oli 52 hevosta siinä kolonnassa; 10 hevosta joka komppaniassa. Sitten tulivat bussit, suuret sairaankuljetusbussit. Sitten juna lähti ja menimme pitkin itäratoja Alattuun asti Suistamon pitäjään, jossa oli purkaus aamulla. Siitä siirryimme sitten Suvilahteen, jossa meille osoitettiin paikka pappilan rantalepikosta.”

Pakkaseen kuollut pikkulapsi

”Kun olimme tulleet Tolvajärvelle, niin tuli evakoita vastaan lehmiseen. Heitä oli pitkä kolonna kirkon luona. Siinä pysähtyi yksi reki, ja mies tuli minun luokseni ja sanoi, että heiltä on kuollut pikkulapsi kovassa pakkasessa. He halusivat, että lapsi haudataan kotipitäjän seurakunnan hautausmaahan. Minä hommasin rautakankia pioneeriajoneuvosta, mutta maa oli niin jäässä, ettei siitä tullut mitään. Saimme kuitenkin semmoisen ehkä 20 – 30 senttiä syvän kolon siihen kangettua, ja sitten minä pio-

neerikuormastosta käskin hakea pyroksoyynikappaleen. Pantiin nallit siihen ja sinne survottiin maahan ja räjäytettiin. Siitä tuli hauta. Semmoinen aika syvä hauta. Siihen se poloinen pikkuraukka haudattiin, ja siinä nämä omaiset sitten siuntasivat sen. Eihän siinä pappia ollut. Ja meillä ei ollut pappia siellä ollenkaan. Surkea kuva siitä jäi.”

Panssareita tuhottiin

”Siirryimme lähemmäksi itärajaa, Putrosenvaaraan, jossa taas olimme ehkä marraskuun loppuun. Eräänä aamuna (30.11.1939) alkoi sota. Tulen kajastukset loimusivat Hirsylän mutkasta päin. Meidät siirrettiin kiireesti Tolvajärvelle, sieltä Tolvajärven läpi Ägläjärvelle ja Aittojoelle ja siitäkin vielä eteenpäin Salonjärvelle. Vastaaan tuli yksi rajavartion pataljoona, joka hiihti molemmin puolin tietä. Niiden perässä tuli hyökkäysvaunuja, ainakin kymmenkunta, tientäydeltä, peräkkäin kaitasta tietä. Meidän konekiväärimehet olivat mäellä, ja yksi konekivääri sai ammuttua yhden vihollisen panssarivaunun tuleen. Ne kai olivat vanhoja resuja, koskapa mahan läpi menivät luodit, ja se syttyi palamaan. Toinenkin tuhottiin, en muista millä konstin. Komentajamme käski perääntyä Aittojoelle, jonne menimme aseisiin. Minä olin silloin lähettiupseeri.”

Hävittäjä alas kivääritulella

”Hävittäjää ammuttiin, ja se tipahti alas meidän eteen. Me otimme siitä alumiinipotkurin. Se oli kantaa myöten täynnä kiväärinluoteja – niitä oli kymmeniä. Asesepät ruivasivat sen auki ja me kuljetimme sitä koko ajan matkassa ja vielä Mikkeliin. Siellä lahjoitimme sen Kyyhkylän sotainvalidikodille.

Järvet olivat jäässä ja kantavat, mutta eivät kantaneet hyökkäysvaunuja. Meidän pohjoispuolellamme ollut pataljoona lähti yllättäen. Se oli vähän holtitonta hommaa. Komppania kokonaan lähti yhtäaikaan syömään. Sillä aikaa venäläiset tulivat justiin sieltä aukosta sisään. Kohta suljettiin se käytävä. Komentaja haavoittui, ja meidän piti lähteä perääntymään Ägläjärveä ja Pojasvaaraa kohti. Siinä missä meidän komentaja haavoittui, oli esikunnan miehiä. Ne vetivät hänet toiselle puolelle maantietä ojaan ja siitä eteenpäin. Jäin yksinäni toiselle puolelle, jolloin edessäni ampui konekivääri kohti minua. Minun piti olla hyvin matalana ojassa, ja pitkin ojaa ne ampuivat. Olin sen verran kuolleessa kulmassa, että repun päällinen vain põlisi, kun luoteja tuli. Sitten venäläiset hyökkäsivät minua kohti. Minulla oli kolme käsikranaattia ja heitin ne. Siitä venäläiset hävisivät, eikä niitä enää näkynyt. Menin siihen pesäkkeeseen ja siinä oli vain konekivääri.

Venäläisiä en nähnyt ennen kuin Pojasvaarassa ja sitten Ägläjärvellä, jossa viivytettiin niitä. Viivytyks onnistui vasta Tolvajärvellä. Sielläkin olivat jäät jo aika vahvat. Yö sitten sahattiin railoja pitkin järveä, että eivät päässeet enää miehetkään yli. Venäläiset kiersivät vielä kauempaa, niin että lähtöhän meille tuli ja perädyttiin Tolvajärvelle.”

Harhailua erämaassa

Haapavetinen Lauri Rytky taisteli talvisodassa PPP7:ssä. Muistelut Ägljärven viivytystaisteluista (7.12.–8.12.) on ääninauhasta kirjannut Aulis Ritola. Taistelun aikana joukkue hajosi ja miehet joutuivat erilleen.

”(Tuolloin) oli valvottu ainakin viikko, ehkä ylikin, mutta tuo ihminen on sellainen värkki, että sen tarvitsee joskus levätä. Muuten rupeaa kävellessään nukkumaan ja näkee näkyjä. Muistan hyvin, kun Suotulan Erkki Etelälahdelta ja Luttisen Arvi sanoivat olevansa niin väsyneitä, että rupeavat hetkeksi tuohon hangelle nukkumaan. Ryhmänjohtaja Heikki Rytky, Vilho Niittykoski, minä ja joku neljäs mies jatkoimme matkaa. Sitten minä menin sekaisin. Tuli paha olo, sanoin pojille, että mehän ollaan siellä Rauhalassa, johon ensin tultiin – siellä on lääkäri. He sanoivat, että mene, jos se jotakin tablettia antaa, me jäämme tähän. Lähdin ja siellä valkeni, ettei täällä ole lääkäriä. Minä palasin muka takaisin hakemaan poikia, mutta en löytänyt mistään heitä.

Minä kulkeusin sitten järven jäälle, olin olevinani Haapaveden Kirkkojärven jäällä. Olen syntynyt tuossa Alarannalla, niin tottapa se kuvasi, että olen siellä ja menen Alataloon, kotiini nukkumaan. Sitten välähti – ei olla Haapavedellä. Selvisin siitä ja tuli mieleeni, että pitäisi saada nukkua.

Rannassa oli sellainen heinäsauna, ja talo oli mäellä autiona. Koiran talo polku kiersi taloa. Ovet olivat lukossa, koira oli tullut kotiinsa, mutta ei päässyt sisälle. Palasin rantaan ja menin sauraan sillä tavalla, että nykin raon sen läpi ja rupesin nukkumaan sinne. Kylmä herätti. Olin eri mies, kun olin saanut nukkua. Menin jäälle, päivä oli valkenemassa. Tunsin omat jälkeni lumessa. Poika oli siinä vispannut hakiessaan Alatalon rantaa Haapavedeltä.

Sitten huomasin toiset jäljet. Tunsin, ettei nämä ole minun tekemiäni. Ne menivät siihen suuntaan, josta ammuntaa ei kuulunut. Lähdin seura-

maan niitä, liikuin nopeasti, ja kohta järvi loppui. Kulkija oli noussut maihin, ja sitten näin tuulen kaataman puun, jonka rungolla se oli istunut taitellen kuusesta hakoja allensa. Samassa huomasin lumesta peltikantisen lasipurkin. Siitä näen onko se meikäläisiä vai onko naapurin poikia. Kannessa luki varmaankin ruotsia, alla oli kirjoitus: LOVIISAN SILLIÄ. Siitä päättelin kulkijan olevan suomalaisen. Menin ja jälleen tuli järvi eteeni – mies oli jäällä menossa, ilta alkoi hämärtää. Se huomasi minut, kun juoksin sitä kohti. Noin 200 metrin päästä huusin: ”Hei mies! Oletko suomalainen? Suomalainen! Olen eksynyt omasta porukasta!” Hän jäi odottamaan kivääri minua kohti. Hän kuului Tampereen rykmenttiin, jota johti eversti Pajari.”

Miehet yhyttivät matkalla joukon siviileitä, jotka pyrkivät pois sodan jaloista. Nämä tiesivät aution mökin, johon kaikki majoittuivat yöksi. Aamulla sotilaat lähtivät etsimään yksiköitään.

”Aamu valkeni. Se pappa tiesi, että tästä on viisi kilometriä Heinivaaran kylään. Olimme kulkeneet 40 kilometriä Tolvajärveltä pohjoista kohti. Me suunnistimme Heinivaarasta sähkölinjaa pitkin Tolvajärvelle. Oetaan siellä selvää, onko se vielä meikäläisten hallussa vai ei.

Jossain kankaalla nukuimme hakojen päällä ehkä puolisen tuntia. Sitten jatkettiin. Oli iltapäivä. Eteemme osui linjalla polku, jota pitkin oli vedetty ahkioita. Ääniä alkoi kuulua, löimme maihin. Kohta huudettiin: ”Ketä siellä?” Nousimme ylös, huusin: ”Suomalaisia sotilaita!” Se oli Pajarin porukka. Se oli mennyt aivan seulaksi, kaatuneita ja haavoittuneita oli runsaasti. He olivat menossa Kokkarinkylään, jossa pannaan revoikka kuntoon.

Lähdin kävelemään Kokkarinkylästä linjoille päin. Siellä oli aukea pelto, ja sen takaa lähestyi metsästä mies tietä kohti kuin oikein vahvassa humalassa pysyäkö pystyssä vai ei. Jäin odottamaan. Mies ei ollut humalassa, vaan oli samoja eksyneitä kuin minäkin, Jaakko Ritola Vatjusjärveltä. Hän oli niin väsynyt että horjui. Silmäripset olivat kuurassa, jalat paleltuneet. Hän kysyi leipää. Sanoin, ettei ole - löydämme kyllä kohta porukan, jolla sitä on.

Kävelimme jonkin matkaa, minä tuin ja kynkätin häntä. Vastaa tuli ratsulähetti, jolta kysyin; missä on PPP7 pataljoona. Tuossa tulee Sokinkylä, siellä on esikunta, siellä tietävät (hän selitti).

Esikunta oli talossa, kamarissa. Tuvassa Jaakko rytkähti halkolaatikolle ja nukahti heti. Sain tietää, että pataljoona on Tolvajärven tällä puolella levossa, matkaa noin seitsemän kilometriä.

Nostin Jaakon pystyyn. Nyt lähdemme, oma yksikkö löytyy kohta ja leipäkin. Viimein osuimme omaan komppaniaan, oman joukkueen telttaan: ”Mikä ihme! Rytky ja Ritola! Sanoivat teidän kaatuneen.”

Ryhmänjohtaja oli lähettänyt vähäisen omaisuuteni kotiosoitteella matkalle. Hän kehoitti minua pian kirjoittamaan kotiini. Kirje ehti perille ennen pakettia.”

Kirje Ägläjärveltä

Aate Huikari kirjoittaa pari päivää edellisen tapauksen jälkeen veljelleen Laurille Ägläjärveltä:

Rintamalla 14.12.1939

Hei Lassi

Terveisiä nyt täältä sodasta. Sain tänä päivänä kirjeen sieltä kotoa, niin rupesin heti kirjoittamaan, että saatte vähän tietoja minustakin.

Minä olen ollut jo monessa kovassa taistelussa, vaan niin on vain säilynyt, etten ole haavoittunutkaan. Jouduimme heti sodan ensi päivinä ryssiä vastaan.

Kyllä tämä on julmaa tämä sota, vaan näkyyhän tuota tottuvan tähänkin. Ei meitä suomalaisia ole vielä paljon kaatunut. Mieluskyläisiä on kaatunut Mäyrä Matti, Luttis Arvi, Ryyti Yrjö ja Vuorenmaa Matti. Hengissä täällä ovat Väliahon Otto, Keskiähon Kiija, Koski Väinö, Ätylän Antti ja muutkin mieluskyläiset.

Minä en nyt jouda enkä jaksa enempää kirjoittaa. En ole vielä nukkunut yhtään yötä sen jälkeen kun sota alkoi.

Voikaa vain hyvin ja kirjoittakaa mitä tiedätte meidän puolen pojista. Olisi kyllä mukava saada joskus paketti johon panisitte voita, lihaa ja sokeria. Sitä aina joskus tarvihteis. Eläkää vain hyvässä toivossa, että minäkin vielä joskus palaan elävänä sinne kotiin, ja että ryssä saadaan ajetuksi pois maasta.

Terveisin Aate

Osoitteeni on 2/PPP7 Er Os Räsänen
kenttäpostikonttori No: 14

Hyökkäyksiä ja voittoja

Esko Saajorannan muistelmat samalta suunnalta jatkuvat:

Tolvajärven torjuntavoitto

”Apuun tuli sitten Pajarin rykmentti. Me pääsimme reserviin – ihan taakse. Yöllä (8.12.) piti vielä mennä Kotisaareen, jossa meidän järjestyksessä toinen komentaja, kapteeni Ericsson kaatui. Sitten meille taas vaihtui komentaja. Hänkin haavoittui pian. Sitten (12.12.) alkoi Tolvajärven hyökkäys. Olimme asemissa hautausmaalla ja siitä piti mennä suoraan jään yli Tolvaharjun niemeen, joka oli vastapäätä. Siellä oli paljon hyökkäysvaunuja ja tykistöä. Tamperelaiset kiersivät kauempaa. Mekin pääsimme jään yli, vaikka siihen kauempaa venäläinen tykistö ampui hirvei-

tä avantoja, mutta ei tainnut meiltä mennä ketään avantoihin. Hyökkäys onnistui ja hyökkäysvaunut jäivät taakse. ”Molotovin cocktaileilla” tuhottiin monta hyökkäysvaunua. Etenimme matkailumajalle asti, ja siellä sanottiin olevan kahden venäläisen rykmentin esikunnan. Joukkoja siellä ei kovin paljon ollut.

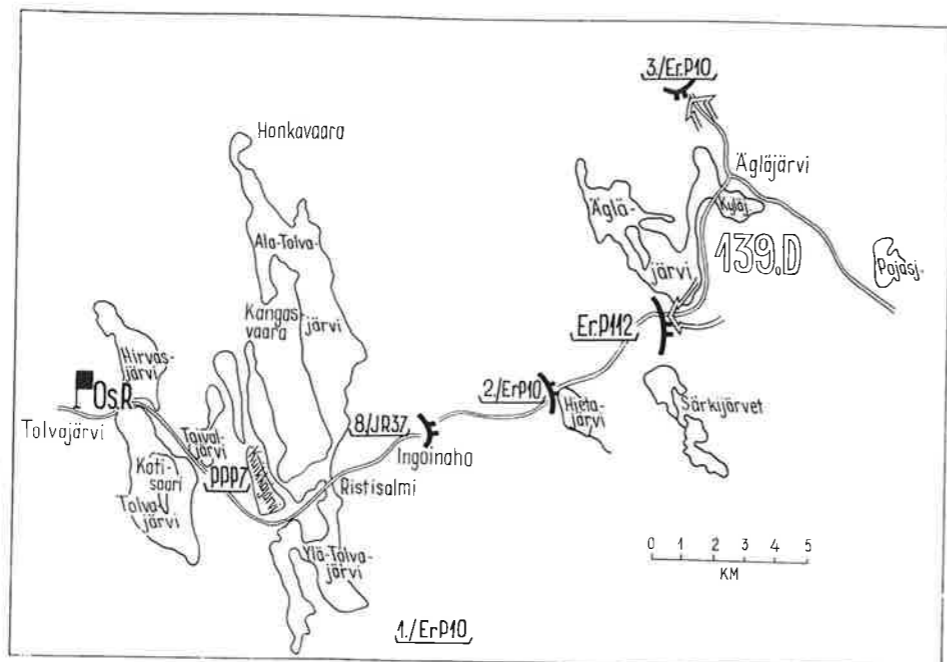
Meidän konekiväärimme rupesivat ampumaan matkailumajan yläosaa. Se oli puusta. Minäkin pääsin taidemaalari Talarin kanssa ihan siihen matkailumajan seinän viereen. Sitten mentiin ylös siitä, kun meitä ei ollut kuin kaksi, ja menimme sinne alakertaan, ja siitä lähti isot pimeät raput sinne yläkertaan. Menimme sinne konepistooli kourassa ja käsikranaatit valmiina. Kun pääsimme melkein ylös, niin ovi raottui ja sieltä alkoi vyöryä venäläisten käsikranaatteja pitkin rappuja räjähdellen. Meille tuli hirveä hoppu alas. Menimme ulos. Omat olivat siinä 50 – 100 metrin päässä. Me jäimme matkailumajan seinän viereen maate.

Lunta kyllä oli jo aikalailla. Akkunasta ylhäältä putosi käsikranaatti pääni eteen, metrin pari minun päästä ja toinen putosi vähän myöhemmin kantapäätä saman verran ja minä siinä nopeasti älysin, että se ensimmäiseksi pudotettu räjähtää ja minä peräännyin. Poikittain en uskaltanut mennä, kun olisin ollut isompi maali, vaan menin taaksepäin. Se edessä ollut kranaatti räjähtikin, mutta ei tullut minulle mitään. Vetäisin takaisin ja silloin räjähti kantapäätä. Ei muuta tullut, kuin toisesta saappaasta lensi korko; siihen kävi joitakin sirpaleen siruja. Sitten meidän komentaja huusi, ettei tähän saa jäädä, tehtävä on edetä ja edetä, jäljestä tulevat hoitavat tämän matkailumajan. Niin jatkoimme sitten Ägläjärveä kohti. Illalla jouduinkin menemään sen matkailumajan ohi. Siellä oli valkoinen lippu. Venäläiset antautuivat ja sieltä tuli venäläisiä upseereita ja muuta väkeä. Siinä oli näitä meidän toisen porukan miehiä, jotka ottivat ne vangiksi.”

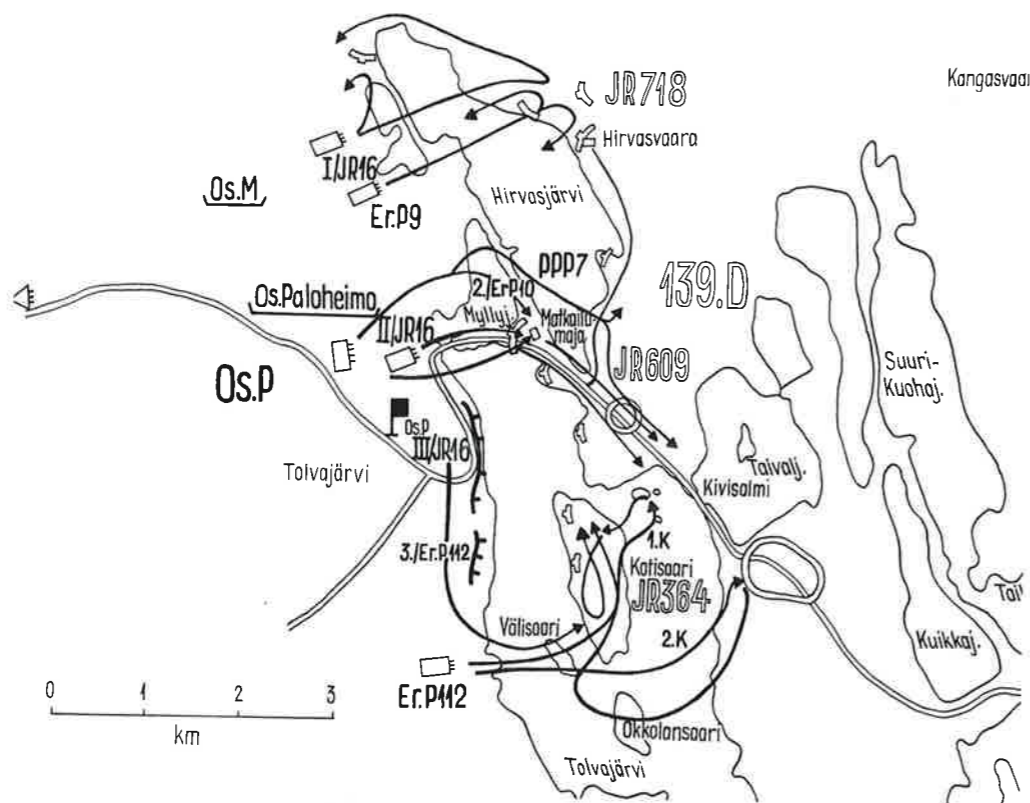
It-konekivääri vallattiin

”Ensimmäinen komentaja meillä oli majuri Saarwa, sitten tuli hänen haavoituttuaan kapteeni Ericsson, hänen kaaduttuaan yksi kapteeni, joka haavoittui aivan pian Tolvajärven matkailumajan jälkeen. Sitten tuli ev.ltn. Viljo Veikko Paloheimo, joka oli sitten koko ajan minun aikani siellä pataljoonan komentajana. Tykistökeskityksessäkin hän vain pyöri tiellä eikä mennyt maihin. Minä kerran siltä kysyin, miksi hän ei mene maihin, voivathan nuo miehetkin ottaa siitä huonoa esimerkkiä, jos pysyy pystyssä, vaikka niitä pelottaisikin. Hän vastasi, että mustalaisakka on hänelle ennustanut, että hän kuolee sänkyyn eikä hän siksi pelkää mitään. Sänkyyn hän sitten kuolikin Oulussa. Minä kävin katsomassakin häntä.

Etenimme Ägläjärveltä Pojasvaaraan päin, meidän piti kiertää vihollinen mottiin. Niillä oli sitten siellä ammusvarastokin, kuten myöhemmin kävi ilmi. Menimme aika lähelle, ja meitä ammuttiin autonlavalle asennetulla nelipiippuisella ilmatorjuntakonekiväärillä.

Tilanne Ägläjärven ja Tolvajärven välillä illalla 5.12.1939. Kartta teoksesta Talvisodan historia.

Tolvajärven taistelu 12.12.1939. Kartta teoksesta Talvisodan historia.

Uusi komentajamme majuri Viljo Veikko Paloheimo anasti sen auton ja rupesi itse sillä ampumaan, peruutteli autoa ja ammuskeli. Siitä oli hyvä apu. Sitten olimme justiin valtaamassa Pojasvaaran päällisen osan, kun ammusvarasto räjähti, ja se oli kauhea paukku. Kontalleen siinä menivät kaikki. Ja sitä jatkui monta minuuttia, kun niitä yksittäisiä kranaatteja vielä räjähteli.

Siinä oli yksi mökki ja minä olin juuri siinä mökin näkösellä, Thesslerin poika, Haapavedeltä tuli minulle näyttämään samaansa täys-automaattista venäläiskivääriä. Mökin pikkuisesta vintti-ikkunasta kuului paukaus ja Thessler kaatui minun syliini. Luoti oli mennyt niskasta ja tuli silmästä läpi. Vainaja kaatui. Minä sotkeenuin ihan vereen.

Siitä sitten lähdettiin taas. Metsänreunassa kulki jokin vakooja ja ampui valoammuksilla taivaalle, ja aina silloin venäläisten tykistön tuli siirtyä justiin siihen tielle. Vakoojaa ruvettiin pyydystämään sitten, mutta ei sitä saatu kiinni. Niin me sitten menimme takaisin Aittojoelle.”

Puna-armeijan eversti vangiksi

”Venäläiset olivat tulleet Liusvaaran tietä jo Oinassalmeen Ilomantsin lähelle. He olivat järven toisella puolella, mutta eivät päässeet kuitenkaan yli. Meidän piti sivusta tehdä aina hyökkäyksiä, ottaa vankeja ja yrittää häiritä tykistöasemia. Korkeat lumivallit oli, kun venäläinen kolonna tuli Oinassalmelle päin. Me olimme väijyksissä Lutikkavaaran takana. Kolonnan keskellä oli henkilöauto. Sen luona käveli yksi mies, oli kova pakkanen. Me olimme siinä ihan kinoksen vieressä ja sieppasimme äkkiä miehen vangiksi. Meillä oli ahkio, johon köytettiin vanki ja vietiin. Ei tiedetty mikä se on. Laitettiin se sitten sinne esikuntaan, ja sehän olikin puna-armeijan eversti. Saimme kovin kiitoksia.”

Viholliskolonnan tuhoaminen

”Kun pääsimme (tammikuun lopulla 1940 Aittojoelle) perille, niin sieltä kuutamossa tulee venäläinen hevoskolonna. Siinä oli ainakin kolmattakymmentä hevosta pitkä raito. Tällättiin siihen pikakiväärin. Konekivääriä meillä ei vielä siihen kerennyt tulla. Pikakiväärin ja konepistoolin siihen aidan viereen ja siitä nyt oli matkaa ehkä siinä vajaat sata metriä kaukaisimpiin ja ammuttiin kaikki. Vaan sieltä kylältä rupesi tulemaan sitten heittimen ammuksia meidän niskaamme. Minunkin taakseni tuli paksuun lumihankeen yksi kranaatti. Se repäsi minulta nilkkaa, etten kyennyt sitten muuta kuin yhdellä jalalla liikkumaan. En minä sieltä pois lähtenyt. Siinä haavoittui meidän miehistä justiin niitten kranaattien keskityksessä niin paljon, että ahkiot oli kaikki viemässä niitä. Matkaa oli kolmattatoista kilometriä sidontapaikkaan.

Taloussupseeri Tuomas Keränen määrättiin ottamaan se komppaniani haltuunsa, ja minä odotin kun hän tuli. Sitten lähdin näiden loppujen haavoittuneiden kanssa, jotka pääsivät itse liikkeelle. Hiihdin yhdellä suksella. Toinen jalka ei kestänyt ollenkaan. Mukana oli päähänkin haavoittuneita. Yksi pyörtyili välillä, ja häntä piti nostaa hangelta. Meitä oli siinä toistakymmentä. Huikarin Aate Mieluskylältä vietiin ahkiolla, koska oli haavoittunut reiteen. Haavoittunut oli myös vänrikki Pekkala Kytökylästä. Hänet sidottiin ja sitten lähdettiin viemään päätielle ambulansseihin. Pekkala kuoli siihen minun viereeni rekeen. Meidät haavoittuneet vietiin sitten junalla Lahteen.

Aamu alkoi valjeta, ja tuli venäläisiä lentokoneita ja ammuskelia junaa. Junan katolla ropisi, mutta ei siinä mitenkään käynyt. Pääsimme Lahteen sitten kunnolla ja siihen se sitten loppui tämä sota.”

Kotirintama

Kotirintamalla jouduttiin sodan alettua monenlaisten ongelmien eteen. Miehet olivat poissa, mutta työt oli tehtävä. Isät ja veljet tarvitsivat talvisodan ankarissa pakkasissa lämmintä vaatetta. Invalideista, kaatuneiden omaisista ja rintamamiesten perheistä oli huolehdittava. Onneksi lottajärjestöllä oli toimiva ja käyttökelpoinen organisaatio, joka otti monet uudet asiat huolekseen kuten sankarihautajaiset ja ilmavalvonnat.

Sotapakolaisia ei Suomessa haluttu sijoittaa leireihin, vaan pyrittiin pitämään yhdessä. Nurmeksen evakoita Askossa. Omaa väkeä talossa oli neljä, evakkoja 23. Heille syntyi vielä yksi vauva.

Eeva Rytky (o.s. Torkkola) muistelee ilmavalvontaa talvisotalvena:

”Marraskuun 30. 1939 alkoi talvisota. Monen muun lotan tavoin sain määräyksen ilmavalvontatehtäviin. Pikakoulutuksessa, jonka saimme, täytyi tietää tarkat ilmansuunnat, koodimerkit, joilla ilmoitimme eteenpäin kaikista havainnoista – hälytysmerkkien annot ym. alaan kuuluvat tehtävät.

Sitten alkoi meidän työmme. Kaksi tuntia vuorollaan kaksi lottaa oli vartiassa yöstä päivää suojeluskunnan talolla, jonka kattoon oli tehty puhkaisemalla aukko. Minkäänlaista tuulisuojaa ei ollut. Alla oli laudoista tehty lava, jolla seisomme. Tikkaat johtivat alas. Tietenkin meillä oli siellä puhelin, kompassi, kiikari, kartat ym. tarvittavat välineet. Väliaikoina kudoimme polvensuojuksia, kaulureita ja sukkia rintamalle tuntemattomille sotilaille.

Tuntuu nyt jälkeensä, ettei sellaisia pakkasia ole ollut niin kuin oli silloin. Vaikka meillä oli susiturkit päällä kaikkien muiden vaatteiden lisäksi, tuntui siltä, että jäätyy paikalleen, kun liikkumisvara ei ollut.

Ei niitä öitä unohda milloinkaan. Oli niin pimeää kaikkialla, ikkunat oli peitetty pimennysverhoilla, ainoastaan tähdet tuikkivat aivan kuin antaen uskoa tulevaisuuteen. Mielessä oli ajatus, että kun vain miehet siellä josain kestäisivät nämä koettelemukset kaikkine vaaroineen.”

Huoli omaisista oli yhteinen sekä rintamalla että kotirintamalla. Esko Käräjäoja oli Kannaksella JP3:ssa ja kaatui Summassa 12.2.1940. Talvisodan rintamajouluun tunnelmia hän kuvaa kirjessään äidilleen.

Rintamalla Jouluna 25.12.1939

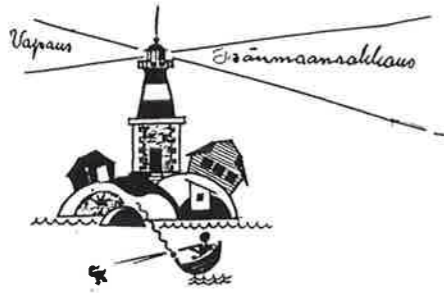
Rakas Äiti

Meilläkin on nyt joulu ja ei uskos että näin hyvän joulun voi järjestää. On saatu olla yhdessä kohti lämpimässä teltassa. Laitettiin pieni joulu-kuusikin ja siihen kolme kynttilää ja saatiin joulupuuroa, kinkkua ja kahvia ja pääasia oli kun saatiin kuulla Jumalasta. Meillä oli hartaushetki kans tuossa metsässä. Sain paketin Ainolta, mutta eipä silti että täällä rintamalla rauhallista ois. Kyllä ryssä on ampunut hirviästi ranaattia ja nytkin parasta aikaa ranaattia menee että vonkuu ja lentokoneita on aina ilmassa ettei päivällä uskalla pitää tulia.

Ei sielläkään varmasti ole hauska Joulu. Oletteko saanut kirjettäni. Siitä on jo kauan kun kirjoitin ja panin 100 mk sisään, sillä täällä ei tarvitse rahaa eikä täällä ole minkään puutetta.

Kyllä sielläkin on varmasti kovat pakkaset kuin täälläkin. Onkohan siellä teillä puitakaan ja mitenkähän te tarkenette. Meillä täällä on niin hyvät ettei täällä pahasti kylmä ole. Lopetan tällä kertaa. Kirjottakaahan Terveisiä kaikille ja Jumalan haltuun.

Poikasi

Tervehdys täältä tuulen pieksemällä.
 kalliskodolta, ja parhain kiitokseni Sinulle.
 pikku Aukki lämpimästi, rittäimän miellä
 lämmittävästä lämpösi. Oli tunteella
 moni sotilaan sydäntä sykähdyttävää
 lämmiin tervehdys sieltä Kiltseurtojen kotikommissilla
 Osaan kuvitella Teidän pienten koulun
 lutyttöjen innon ja halun, omalta osaltamme
 auttaa yhteistä asiaa. Ollaan ohjautuneilla
 siitä, että me jotka täällä eluvartioina suoritamme
 me velvollisuuttamme, me osamme antaa uron
 työllemme. Työlle jota isänmaan rakkaus ja
 hauskan Vapaus eläilyttää.

Tämän lähtien ylämunkassa näet erään
 taiteilija asetoverini pinnoksen, kodollamme olevaksi
 Majakasta joka pimeyden tullen heittää valokuilansa
 laus myrskyäville merelle. Toivoisin, että meillä
 kaikilla jotka tätä rakasta Suomea asumme ja rakennamme,
 me, innoittaisi valokuilan tavoin joka ei sammuu päivän
 kajossakaan, Isänmaan rakkaus ja sen Vapaus.
 Sillä onhan meillä kuten vihollisillamme
 keinuteta innoitakin, oikeus puolustaa kotia
 Isänmaata ja Vapautta.
 Lopetan iteraamalla Ateenalaisten laulun
 uusi näkeen.

Rauhis on kuolla, kun
 joulun ensi ulkona kaalut
 taistellen puolesta maas
 puolesta heimosikin
 Heikuvien mielin puoltaan nousi
 syntyä maatas Riemuiten lasten vuoksi
 Ulrikki heikere suo.

Kerran viellä kiitos ja lämmin lädenpuristus
 pienelle IV luokkalaiselle
 V tuntemattomalta sotilaltasi

Kotirintamalta lähetettiin paketteja omaisille mutta myös "tuntemattomille sotilaille".

Katkelma Armas Konttisen kirjeestä Kannakselta Er.P4:stä ennen sodan loppua, jolloin siellä käytiin kiivaita taisteluita.

Täältä jostakin 6.3.1940

Rakas perheeni!

Kiitokset monet kirjeestäsi, jonka sain eilen. Siinä on menty eteen päin. Terveenä olen ollut tähän asti, mutta nyt on kova yskä ja kurkku on kipiä vähäsen, mutta kaiketi se siitä menee ohi. Kyllä kai sinä olet varttonu minulta kirjettä, vaan kun on muita hommia, niin että ei jouva kirjoittamaan. Kuten arvaat, niin onhan siinä kerrakseen hommaa, kun antaa ryssä päihin.

Mutta kyllä olet ollu aina mielessä ainakin nukkumaan mennessä. Muistuu aina mieleen, miten kähän te pärjätte ja saako teitä nähä enää koskaan.

Kyllä minä lopetan tämän ja menen nukkumaan, kello on jo 2 yöllä. Kyllä minä se olisi hauska kun saisi tavata vielä toisensa ja omat poikansa ja koetahan poikia viisata lukemaan. Kyllä minä nyt lopetan ja juon vielä kahvia, kun kaverit ovat sitä keittäneet ja sitten menen nukkumaan.

Hyvää yötä vaan ja voikaa hyvin sanoo

Aina Teitä Muistava Lasten Isä ja Helmin Oma Armas.

Lauri Mäntylä kertoo kotiväelle haavoittumisestaan Sallassa:

Sairaala 4.1.1940

Nyt taas lähestyn tällä paperin ja kynän avulla teitä ja saan ilmoittaa, että minä voin täällä hyvin. Tulen kai kotia täältä aivan pujan. En tietä tarkkaan päivämäärää joko pyhäksi joutuisin. On kyllä ikävä mainita vaan elä hermostu että pääsen täältä kai myötyriksi pois, sillä minu vasen käsi on kai vijottunu, tuntuvat lääkärit katsovan sen taistelukyvyttömäksi. Sitte näät kun min tulen kotia. Varotan että elä hermostu. Ei käsi ole niin paha kun voit luulla. Sano tutuille terveiset. Lauri

Väinö Vähäsaari taisteli JR 36:ssa Laatokan pohjoispuolen ankarissa torjuntataisteluissa, joissa pysäytettiin vihollisen hyökkäys. Tieto Väinö Vähäsaaren kaatumisesta 17.1.1940 oli lyhytsanainen:

Ilmoitamme teille, että poikanne Väinö Vähäsaari on uhrannut henkensä isänmaan edestä. Lähtivät silloin, kun tultiin tänne rintamalle eräänä yönä partioretkelle. Hän ei sieltä palannut. Ruumista ei ole löydetty ja minä te lähettitte sen paketin Väinölle, käskettiin meidän jakamaan se puutteellisten kesken ja käskettiin meidän palauttamaan tämä kirje ja ilmoittamaan. Kirjoitti eräs aseveli
 Jääkäri Tuppurainen Reino 5/JR36

Tieto kaatumisesta tuli paikkakunnalle yleensä Raahen suojeluskuntapiirin kautta kirkkoherralle. Kirkkoherra Sariola välitti kirkonkylällä tiedon omaisille. Suruviestin vieminen jäi usein kansanopistonjohtaja Viljo Mikkoselle, kun Sariola poikansa Eeron kaaduttua tunsivat tehtävän itselleen liian vaikeaksi. Elma Koskenkorva muistelee talvisodan sankarihautauksia:

”Elämä oli silloin kuin varalla oloa - aina oli jännitys, mitä kuuluu rintamalla. Paljon kaatui Haapaveden miehiä 1939 joulukuussa. Sankarivainajien arkut täyttivät kotikirkon alttarin. Helmikuulla (1940) siunattiin yhdellä kertaa 19 vainajaa.

Setäni Hugo Myllykangas oli yksi heistä. Hänet oli ilmoitettu kadonneeksi. Sitten Oulaisten asemalta tuli soitto: neljä sankarivainajaa osoitettu Haapavedelle. Nimet sanottiin ja pyydettiin hakemaan pois. Hevoskyytin pojat sai niinkuin lähtiessäänkin sotaan - vain hiljaisina palasivat. Talvinen iltapäivä, neljä hevosten vetämää rekeä, valkoiset arkut. Varmaan ajomiehistä tuntui pitkälle matka Oulaisista kotitapuliin. Vaarini, Venäjän vallan aikainen sotilas, oli käynyt sen ajan pitkän asevelvollisuusajan. Rauhallisena hän katsoi poikaansa, nosti arkusta, tarkisti, mihin oli käynyt. - Vainaja oli köyhän kodin seitsemästä veljeksestä yksi.

Kovat oli talvisodan aikana pakkaset. Muistan se yönkin, kun isä tuli veljensä hautauslomalle. Oulaisista oli huonot kulkuyhteydet, mutta hän oli saanut kyydin. Äiti yöllä lämmitti saunan, kantoi veetkin kaivosta. Niin meni touhutessa aamutunneille. Naapurin pikkupoika juoksi aamulla iloissaan, että näkee sedän - oli kuullut lomalaisten tulleen. Oli niin ootanut. Voi sitä Eskon riemua. Siunaus oli illalla ilmavaaran takia. Vihollisen koneet olivat lennolla Oulun suunnalla. Kirkko oli täynnä ihmisiä. Vainajat kannettiin avoimeen hautaan. Seuraava päivä valkeni - oli järkyttävä näky, valkoiset kirstut vierekkäin. Osa omaisista oli paikalla. Nimet merkittiin vielä kerran muistiin, sitten hauta luotiin umpeen.”

Velvollisuutenani on ilmoittaa, että
12.2.40. Esko Olavi Karajaoja +
on kaatunut taistelussa Isänmaan vapauden ja kaiken sen puolesta, mikä meille on pyhää ja kallista. Valitan sydäni suruani, mutta lohduttakoon Teitä tietoisuus, että olette saaneet antaa Suomelle kalleimman uhrin. Valpistakoon Teitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala.

Mannerheim

Surujuhla Haapavedellä.

Kolmetoista sankarivainajaa siunattiin sunnuntaina haudan lepoon.

Sunnuntaina siunattiin Haapavedellä seuraavat taistelukentälle jääneet sankarivainajat: Reservänr. Lauri Hankonen, reservänr. Väinö Pekkala, reservänr. Eero Auvinen, reserväkers. Ville Liukkonen ja reservämiehet Edvard Tuomisto, Väinö Jääskelä, Väinö Pelkonen, Jaakko Luhtinen, Kauko Tammelehto, Kalle Kangasharju, Niilo Vattjus ja Erkki Vattu. Samalla siunattiin sankarihautaan tuotu Matti Tuomisto, joka on edellämainitun Edvard Tuomiston poika.

Suojeluskunta, lotat ja rintamamiehet kokoontuivat klo 14,00

suojeluskuntatalolle, josta marssittiin kirkkoon,

jossa klo 15,00 alkoi muistojumalanpalvelus. Jumalanpalveluksessa saarnasi pastori V. Mikkonen. Laulaja Vesa Jääskeläinen esitti rva Ilona Porman säestäessä yksinlaulua.

Kirkosta siirryttiin haudalle,

jossa suojeluskunnan sekakuorokanttori V. Nykäsen johtaessa lauloi ja rovasti A. J. Sariola piti ruumisraunan aiheenaan: Psalmi 63-4, jossa hän voimakkaasti tulkitsi sankarivainajien isänmaalle antamaan uhrin merkitystä. Pastorit Mikkonen, Elovaara ja Toivonen lukivat raamatunlauseita, jonka jälkeen rovasti Sariola toimitti ruumiiden siunauksen.

Sankarivainajille yhteisesti laskettiin sen jälkeen, kun omaiset olivat tuoneet kukkia tai laske neet seppeleensä, rintamamiesten, lottien ja suojeluskunnan seppeleet. Kunta ja eräät muut yhteisöt olivat tehneet rahalahjoituksia muistorahastoihin. Oulun suojeluskuntapiirin piiriesikunnan ja piiripäällikön seppeleen laski valistusohjaaja Han-

koselle valistusohjaaja Valde Näsi, joka yhdessä valistusohjaajien seppeleen. Lauri Hankosen muistole omistamassaan puheessa valistusohjaaja Näsi tulkitsi ne kaipauksen tunteet, joita valistusohjaaja Hankosen sankarikuolema on aiheuttanut. Toimiessaan valistusohjaajana Raahen ja Oulun suojeluskuntapiireissä on Lauri Hankonen suorittanut merkittävää aatteellista maanpuolustustyötä, joka näissä suojeluskuntapiireissä ilmenneen valmiuden kautta päättyneen sodan aikana kantoi tuntuvia tuloksia. Kotiseutuunsa kiihtyneenä ja sen menneitä vaiheita selvitettyään pohjasi hän toimintansa tälle historian vankalle pohjalle. Suojeluskuntajärjestö ja lähinnä Oulun sk.-piiri menetti hänessä aloitevalmiin ja uut-teran miehen, jonka jalo muisto velvoittaa vaalimaan Lauri Hankosen virittämää tulta. - Lauri Hankosen muistolle luki varatuomari P. Kangasaho Akateemisen Karjala-Seuran lippuvallan, jonka sankarivainaja täytti viimeistä piirtoa myöten. Turun Yliopiston ylioppilaskunta oli muistanut vainajaa muistorahastonsa kautta. Lauri Hankoselle olivat omistaneet muistorahastoadressinsa Raahen sk.-piiri ja ev.lutn. Wuokko, majuri Jussila sekä kummankin piiriesikunnan henkilökunta, Oulun L-S piirin piiri johtokunta ja L-S Oulu-teen paikallisosasto, Oulun sk.-piirin laulajat y.m. Myöskin muille sankarivainajille laskettiin lukuisia yksityisten seppeleitä ja esitettiin muistorahastojen adresseja m.m. SOK:n puolesta prokuristi Eero Auviselle.

Juhlatilaisuus päättyi virteen. Paikalle oli kokoontunut sata-määräinen yleisö ja liput tekivät kunniaa sankarivainajille. Koko Haapaveden kirkonkylässä olivat sunnuntaina liput puolitan-gossa.

Miljoona-armeijan hyökkäys Kannaksella

Toivo Hyrylä oli Kannaksella JP 3:ssa Hän muistelee Kannaksen Summassa talvisotaa:

"Oli itsenäisyyspäivä ja suoja ilma. Kastui kaikki kampeet ja sitten tuli kova pakkanen. Tuntui, että jäätyy aivan siihen paikkaan. Summan lohkolle mentiin iltayöstä. Meitä vastaan tuotiin haavoittuneita ja kaatuneita ja oli hirvu pakkanen. Ensimmäin oltiin asemissa vuorotellen. Sitten tykistö tuli kiihtyi. Aivan kuin kaatamalla meni komea männikkömetsä metrin ja kahden metrin kannoiksi ja lumi mustalle murelle.

Monta hyökkäysvaunua saatiin tuhotuksi polttopulloilla, ja sitten oli kova säikäys, kun vihollinen rupesi ampumaan räjähtävillä kuulilla. Meidän aseman yli lenti kuulat ja sitten räjähti. Tuntui kuin joka suunnalta oli ammuttu, ennen kun saatiin selville, mistä oli kysymys.

Ja sitten rupes ampumisia tulemaan noin 20 - 30 m:n päästä asemain eestä eikä nähty ampujaa. Sekin selves pian. Niillä oli auran mallinen teräslevy, lumenväriseksi maalattu, suksien päällä ja ne olivat työntäneet sen pimiällä aivan asemien eteen. Mutta oli luonto loppunut, kun olis ollut määrä hyökätä meidän asemiin; jäivät siihen makaamaan 40 asteen pakkaseen. Meikäläiset tekivät sotasuunnitelman. Yöllä tehtiin salamahyökkäys niitten sekaan. Venäläiset eivät voineet ampua kun siellä oli omia sekasin. Meillä kävi hyvin. Mutta kyllä seuraavana aamuna tuli rautaa tykeillä, heittimillä ja ilmasta, niin että meiltäkin meni konetuliaseet kaikki palasiksi. Muutama pystyssä pysyvä mies jäi sinne tänne. Monta vuorokautta oltiin yhtämittä pakkasessa lähes syömättä.

Sitten tuli vaihto. Päästiin taaemmas korsuun, mutta jo seuraavana iltana tuli hälytys, kun vihollinen oli päässyt linjojen läpi. Eihän meistä ollut menijäksi, muutama mies, eikä aseita muuta kun kiväärit. Päästiin takaisin nukkumaan. – Sitten meidät tuotiin Viipurin edustalle, kun se (vihollinen) rupesi rynnimään"

Venäläiset päättivät murtaa suomalaisten vastarinnan. Suomea vastaan keskitettiin kaikkiaan noin miljoona sotilasta. Kannakselle koottiin helmikuun yleishyökkäykseen yli 600 000 sotilasta. Joukoilla oli 4 000 tykkiä ja kranaatinheitintä sekä 1 200 panssariajoneuvoa. Taistelukoneita Kannaksen taivaalla oli noin 2 000.

Laatokan pohjoispuolella neuvostojoukkoja oli noin 250 000 sotilasta, heillä oli panssariajoneuvoja 300 ja tykkejä sekä kranaatinheittimiä 1 300. Kuusamon ja Muurmannin välisellä alueella puna-armeijan joukoissa hyökkäsi 150 000 sotilasta 120 panssariajoneuvon sekä 550 tykin ja kranaatinheittimen voimalla.

Suomalaiset olivat kutsuneet palvelukseen kaikkiaan 400 000 miestä. Joukkoja oli 100 000 enemmän kuin oli sodan syttyessä. Ulkomailta saapui avuksi yli 12 000 vapaaehtoista. Ulkomailta saatiin tuntuvasti aseapua. Italiasta ja länsivalloista saatiin 120 taistelukonetta, valtaosa tosin vasta helmi-maaliskuussa. Taisteluissa oli menetetty vain 47 suomalaiskonetta.

Suomen voimavarat loppuillaan

Helmikuussa käytiin Summan alueella Karjalan kannaksen ratkaisutaistelut. Musertava ylivoima johti läpimurtoon ja suomalaisten perääntymiseen. Samoihin aikoihin puna-armeija hyökkäsi Taipaleen ja Vuosalmen lohkoilla. Ankarin torjuntataisteluin suomalaiset onnistuivat pitämään asemansa Itä-Kannaksella sodan loppuun saakka. Läntisellä Kannaksella jouduttiin perääntymään.

Venäläiset hyökkäsivät jäätyneen Viipurinlahden yli. He onnistuivat katkaisemaan Viipuri–Helsinki maantienkin. Venäläiset sitoivat vähäisiä suomalaisjoukkoja hyökkäilemällä Kotkan ja Vironlahden suunnalla. Suomalaisten viimeiset reservit koottiin rannikon puolustukseen. Tilanne oli uhkaava ja Talissa rintaman murtuminen oli lähellä.

Laatokan ja Lapin välisellä alueella suomalaiset tuhosivat viisi neuvostodivisioonaa. Joukot saivat hyvän sotasaaliin. Armeijan aseistukseen ja varustamiseen sillä oli huomattava merkitys. Talvisodan aikana arvioidaan suomalaisten saaneen sotasaaliina yli 40 000 kivääriä, lähes 4 000 pikakivääriä, 200 konepistoolia ja 900 konekivääriä.

Kun venäläiset pääsivät läpimurtoon Viipurinlahdella, ei suomalaisilla ollut reservejä hyökkäystä estämään. Puna-armeija rynnisti myös Talissa, puolustajien rivit horjuivat. Apua ei ollut annettavissa. Muualla pystyttiin hyökkäykset torjumaan. Venäläiset joukot yrittivät musertavalla ylivoimallaan vallata Viipurin. Yritys torjuttiin, ja kaupunki pysyi rauhantekoon saakka suomalaisten joukkojen hallussa.

Venäläiset hyökkäsivät rajusti vielä 11.3. Sotamarsalkka Mannerheim ei antanut joukoilleen lupaa perääntyä, vaikka sitä pyydettiin. Mannerheim arvioi rauhanneuvotteluissa olevan etua tiukasta torjuntataistelusta.

Suomen armeija oli taistellut talvisodassa urhoollisesti. Taistelutahtoa oli jäljellä, mutta voimat olivat riittämättömät. Etulinjoissa oli heikko miehitys eikä täydennysjoukkoja ollut tulossa. Venäläisten suurhyökkäys Talissa, Taipaleessa, Viipurinlahdella ja Vuosalmella uhkasi. Onneksi hyökkäyksen torjuntaa ei tarvinnut käytännössä kokeilla. Rauha saatiin syntymään.

Moskovan raskas rauha

Neuvostoliiton asenne oli muuttunut syksyn neuvotteluista tiukemmaksi.

Suomalaiset yrittivät lieventää alueluovutuksia toteamalla, ettei puna-armeija ollut saanut vallatuksi kaikkia alueita, joita vaadittiin luovutettaviksi. Molotov kysyi, halusivatko suomalaiset puna-armeijan valtaavan lisää maata.

Suomi joutui luovuttamaan Viipurin ja Sortavalan sekä niiden välisen linjan itäpuolelta koko Kannaksen alueen. Suomi menetti yhteyden Laatokalle, parasta viljelymaata sekä merkittäviä teollisuusalueita. Hanko jouduttiin vuokraamaan Neuvostoliitolle tukikohdaksi. Uutena vaatimuksena Molotov esitti, että Suomen on luovuttava Sallan–Kuusamon alue, Muurmanskin alueen turvallisuuden varmistamiseksi. Petsamon Neuvostoliitto palautti Suomelle, vaikka puna-armeija oli vallannut sodan aikana valtaosan Petsamon alueesta. Nikkelikaivos oli englantila-

lais-kanadalaisen yhtiön omistuksessa, eikä Stalin halunnut riittää länsivaltojen kanssa. Rauhanehdoissa ei enää vaadittu sotilaallista avunantosopimusta, jota syksyn neuvotteluissa oli esitetty. Sotakorvausta ei Suomelta myöskään vaadittu. Kaikki taistelut oli käyty Suomen alueella, joten sotakorvaukseen ei ollut perustetakaan.

Rauhanehdot olivat suomalaisille tyrmistyttävät. Valtuuskunta ja maan johto katsoi, että ehtojen hyväksyminen oli vaikeaa. Kansa ei ollut selvillä sotilaallisesta tilanteesta. Sodan aikana oli annettu torjuntataistelujen yhteydessä kuva, että rintamalla menestytään hyvin.

Suomalaisten epävarmaan asenteeseen toi lisänsä länsivaltojen lupaukset apuvoimien tulosta. Marsalkka Mannerheim kannatti rauhanehtojen hyväksymistä. Myös etulinjan joukkojen armeijakuntien komentajat pitivät tilannetta kestävämmänä. Länsivaltain mahdollista apua ei ehdittäisi odottaa, totesivat kenraalit Öhquist, Oesch ja Talvela.

Rauhanteko ei ollut henkisesti helppoa maan hallitukselle. Kansa koki rauhanehdot musertaviksi ja epäoikeudenmukaisiksi. Maan poliittinen johto halusi puolustella ja lievittää ehtoihin suostumista toteamalla niiden olevan väliaikaisia. Hyvityksen toivottiin tapahtuvan tavalla tai toisella.

Rauhansopimus allekirjoitettiin Moskovassa 12.3.1940. Aseet vaikenivat rintamalla 13.3.1940. Eduskunta vahvisti rauhansopimuksen 15. maaliskuuta.

Itsenäisyys turvattiin taistellen

Raskas rauha otettiin murhemielin vastaan. Mustin surunauhoin varustettuina laskettiin siniristiliput puolitankoon. Taistelu ei kuitenkaan ollut turhaa, olihan maan itsenäisyys säilytetty. Kansa oli lujalla yksituumaisuudellaan osoittanut esimerkillistä urhoollisuutta ja puolustustahtoa.

Puna-armeijan johdolle talvisota antoi melkoisen iskun. Sota osoitti tuntuvia puutteita suurvallan armeijassa. Stalin havaitsi, että armeijaa oli kiireesti uudistettava ja koulutusta tehostettava. Talvisodan kokemusten vuoksi puna-armeija oli saksalaisten hyökätessä paremmin varustettu suursotaa vastaan. Puna-armeija menetti virallisen ilmoituksensa mukaan 208 000 sotilasta. Kaatuneita oli 49 000 ja haavoittuneita 159 000. Sotamarsalkka Mannerheimin arvio on noin 200 000 kaatunutta ja haavoittunutta. Puna-armeija oli hyökätessään kärsinyt tuntevan arvovaltaromahduksen.

Suomi menetti talvisodassa kaatuneina 22 800 henkeä, ja suomalaisia haavoitettiin 43 600. Kaikkiaan sodan tappiot olivat 66 400 sotilasta. Se oli kuudesosa armeijamme vahvuudesta. Suomalaisten loistavat torjuntataistelut nostattivat kansainvälisen myötätunnon Suomen puolesta. Valitettavasti se ei tuonut tullessaan todellista apua. Hitlerin Saksalle talvisota antoi harhakuvan puna-armeijan heikkoudesta. Harhakuvan hinnan Saksa joutui myöhemmin kalliisti maksamaan.

Lähtö evakkoon Soanlahdelta

Karjalasta ja muilta luovutetuilta alueilta joutui väestö lähtemään ja jättämään kotinsa. Edessä oli evakon kova kohtalo. Aini Roininen muistelee välirauhan ankaria aikoja ja Soanlahdelta lähtöä.

”Marraskuussa oli sitten alkanut sota Suomen ja Venäjän välillä, hätä ja ahdistus painoi kansakunnan sydäntä, surusanoma oli jo saavuttanut monen monta perhettä, kun perheen isä tai poika oli kaatunut taistelussa vihollista vastaan. Hartaasti odotettiin rauhaa, rauha tulikin. Elettiin kevättalvea 1940, oli ns. sotatalvi. Karjalan kansaa puristi huoli tulevaisuudesta, käytiinhän itärajalla sotaa.

Maaliskuun kolmannentoista päivän valjettua kirkkaaksi kevättalven päiväksi laskeutui Laatokan Karjalan ylle outo hiljaisuus. Tykkien jylinä oli vaiennut, eikä vihollisten lentokonesaattueita lentänyt kylmien yllä. Kylissä oleva väestö pysähtyi kuuntelemaan tuota outoa hiljaisuutta, sitä oli odotettu, odotettu toivossa ja pelossa.

Mitä tuo hiljaisuus ja ehkäpä sen enteilevä mahdollinen rauha toisi tullessaan? Siellä, missä voitiin kokoontua radion ääreen, istuttiin ja kuunneltiin hiirenhiljaa, mitä tuleman piti. Eihän harvaan asutuissa karjalaiskylissä lähessuinkaan kaikissa asumuksissa ollut radiota, mutta siellä, missä radio oli, oli se myöskin kaikkein tärkein tiedonvälittäjä.

Rauhanjulistus luettiin radiossa, sen jälkeen saneltiin rauhanehdot. Ne olivat Karjalan väestölle kovat ja ankarat. Määräaikaan mennessä pitäisi jättää rakas kotiseutu, lähteä kohti tuntematonta määränpäättä. Aikaa ei olisi paljon, paikoin jopa kolmen tunnin sisällä pitäisi kylmien tyhjentyä.

Omalla kotiseudullani Soanlahden Lehtomäessä aikaa oli käytettävissä kolme vuorokautta, mutta riittäisikö se, saataisiinko syrjäisissä asuinajoissaan asuville ihmisille tieto ajoissa ja ennenkaikkea saataisiinko sieltä ihmiset turvaan ennen määräajan umpeutumista.

Matkaan lähtevät saisivat ottaa mukaansa vain evästä ja vaatekerran, minkä nyt reppuun tai kädessä kannettavaan laukkuun mahtuisi. Entäpä sitten eläimet? Oli ankara talvi, lunta paikoin metri kaupalla, hyytävä pakkonen lisäsi ankaruutta.

Maanteiden lähistöllä olevat asukkaat pyrkivät saamaan lehmiä tienpäälle, mutta kauempaa tiestä olevilla asukkailla ei ollut mitään mahdollisuutta saada eläimiä turvaan. Alkoi ankara teurastaminen, pyrittiin kaiken hädän ja kiireen keskellä siihen, ettei eläimiä jäisi eloon kitumaan ja kärsimään. Huoltojoukoissa palvelevat miehet suorittivat uupumukseen asti heille määrättyä tehtävää.

Ensisijaisesti päämääränä oli saada turvaan naiset, lapset ja vanhukset. Siinäpä olikin huoltojoukoille tehtävää, olihan kylissä tiettemien taipaleiden takana asukkaita. Perheessä saattoi olla kotona äiti pienten lasten kanssa, heidän lisäksi perheeseen saattoi kuulua iäkkäät ja jopa liikuntakyvyttömät vanhukset – perheenisä oli rintamalla.

Eivät kaikki vanhukset suinkaan ymmärtäneet sitä, miksi heidän pitäisi lähteä pois kotoa. Oli vanhuksia, jotka halusivat jäädä paikoilleen odottamaan kuolemaa. Soanlahdella tällaista tietävästi ei päässyt tapahtumaan, vaan kaikki asukkaat saatiin ajoissa evakkotielle.

Maaliskuun kuudennentoista päivän aamuna, mikä oli siis viimeinen kylän evakoitumispäivä, kokoontui kylän siviiliväestö Värtsilään menevän tien varteen. Kylän koulu ja lähistön talot antoivat suojaa kylmyyttä vastaan kyytiä odottaville ihmisille. Sitä itkua ja epätoivoa on vaikea kuvata; piti jättää koti, jättää kaikki, mitä siellä oli, odottaa vain avuttomana mitä tuleman piti.

Vähän ennen puoltapäivää tuli kylälle kaksi ruotsalaista kuorma-autoa, joiden lavoilta ihmisiä sitten kehoitettiin nousemaan. Paikalle oli tullut myös sotilaita, jotka auttoivat huonompikuntoisia, nostelivat lapsia ja huolehtivat, että jokaiselle järjestyi kyyti.

Niin alkoi ansimmäinen evakkotie, ei kukaan olisi tälle tielle lähtenyt vapaaehtoisesti; pakon edessä oli Karjalan kansan taivuttava jättämään rakas ja kallis kotiseutunsa.

Purevassa pakkassäässä lähdettiin, kuorma-autojen lavoilta noustessa oltiin jo valmiiksi kylmän kangistamia. Kuitenkin siinä jotenkin toinen toisiinsa painautuneena säilyttiin pahemmilta paletumilta. Tämän tästä oli tienvarsilla kuolleiden eläinten ruhoja. Eläimet olivat joko uupunet kylmästä ja nälästä tai sotilaat olivat ne ampuneet.

Ensimmäinen etappi tällä evakkotiellä oli Tohmajärvellä sijaitseva koulu, jonne oli järjestetty ruokailua ja yöpyminen. Kyllä siinä lämmin kauravelli maistui kylmän kangistamille ihmisille.

Tilanne oli sekasortoinen. Koulun kaikki tilat oli täynnä evakoituja ihmisiä. Pahin oli tilanne heikkojen vanhusten kohdalla, eivät lähessuinkaan kaikki ymmärtäneet sitä, miksi heidät oli riistetty kodeistaan. Lotat auttoivat, minkä pystyivät niissä olosuhteissa tekemään, taisivatpa auttaa maailmaan myös uusia ihmistaimia – ei syntyvä sijaa katso.

Mutta matkan täytyi jatkua: Tohmajärven asemalta lähdettiin sitten junalla eteenpäin. Härkävaunut täyttyivät toinen toistensa perään – koolla oli jo useamman paikkakunnan väestöä. Saman perheen jäsenet pyrittiin pitämään yhdessä, ei se ollut suinkaan helppoa. Oli äitejä, joiden helmoissa pyöri puolikymmentä lapsukaista, sylivauva ja kantamukset, mitä nyt sattui mukana olemaan. Eivät vikkelät lapset jaksaneet kauaa yksillä jansijoilla viipyä, vaan pian lähdettiin juoksentelemaan pitkin ratapihaa. Kun juna illansuussa nytkähti liikkeelle, ei tunnelma härkävaunuissa enää ollut niin ankea, kuin olosuhtet huomioon ottaen olisi saattanut olla. Vaunun keskellä oleva kamina antoi lämpöä, edellisenä päivinä koettu pelko ja jännitys oli uuvuttanut lähes jokaisen, ja kohta armahtava uni otti helmaansa matkalaiset.

Useimman ajatuksissa oli kuitenkin ennen uneen vaipumista kysymys: ”Minnehän myö männään?” Huomispäivä ehkä antaisi vastauksen kysymykseen.”

Välirauhan aika

Talvisotaa seurasi Suomessa levoton välirauhan (13.3.1940-25.6.1941) aika. Uuden rajan merkitseminen maastoon aiheutti jo ongelmia. Esimerkiksi Enso (Svetogorski) jäi vastoin suomalaisten näkemystä Neuvostoliiton puolelle. Rajaloukkauksiakin oli. Suomalaiset joutuivat myöntämään Neuvostoliitolle kauttakulkuoikeuden maitse Leningradista Hankoon.

Alueluovutukset olivat maantieteellisesti heikentäneet puolustusasemaamme: Kannaksen, Sallan ja Kuusamon alueiden menettäminen avasi puna-armeijalle pääsyn Suomen tieverkostoon. Puolustusvalmiudesta oli pidettävä huolta. Suomi aloitti mittavat linnoitustyöt uudella rajallaan. Puolustuslaitoksen menojen osuus kasvoi vuonna 1940 peräti 45 %:iin valtion budjetista. Ylipäällikkyys säilyi marsalkka Mannerheimilla, vaikka se olisi rauhan aikana tullut luovuttaa takaisin Tasavallan presidentille.

Suomen kansan elinehtona oli leipäviljan saanti. Talvisodan jälkeen jouduttiin talouden säännöstelyyn. Suomalaiset kärsivät elintarvikepulasta. Synä olivat heikot sääolosuhteet, lannoitteiden tuonnin loppuminen sekä laajojen alueiden menettäminen Neuvostoliitolle. Kannaksella olivat suomalaisten parhaat viljelysmaat, jotka jouduttiin kirvelevin mielin jättämään uuden rajan taakse. Leipäviljan omavaraisuusaste laski uhkaavasti alle 65 %:n. Toinen maailmansota katkoi vuosiksi kauppayhteyksiä. Kauppamerenkulku oli uhattuna ja epävarmaa. Lisäksi puuttui sotatoteellisuudelle välttämättömiä kemianteollisuuden raaka-aineita. Petsamon nikkelin merkitys kasvoi kaiken aikaa sodan laajentuessa. Suomelle Petsamon nikkelikaivos oli sekä kauppapoliittinen valtti että monisäikeinen ongelma. Sen omisti kanadalais-englantilainen yhtiö. Myös Saksa ja Neuvostoliitto olivat kiinnostuneita nikkeli-kaivoksesta. Saksalaisten suunnitelmissa Petsamo oli pohjoisessa keskeinen kohde Murmanskin ohella.

Toinen maailmansota riehui lähellä Suomenkin rajoja. Huhtikuussa 1940 Saksa valloitti nopealla iskulla Tanskan ja Norjan. Nyt Hitler oli armeijoineen pohjoisessa Suomen ja Neuvostoliiton rajanaapurina. Suomi vedettiin tahtomattaan mukaan suurvaltapolitiikan ankaraan kamppailuun.

Neuvostoliitto uhkana – Suomi turvaa Saksaan

Toukokuussa 1940 Saksan armeija miehitti Hollannin, Belgian ja Luxemburgin. Lyötyään Ranskan ja Englannin joukot se sai haltuunsa suuren osan Ranskaa. Saksalaiset keskittyivät taisteluun Englantia vastaan. Suomella ei enää ollut odotettavissa apua länsivalloilta. Niillä oli riittävästi tekemistä omien alueidensa puolustamisessa ja takaisin valtaamisessa aina vuoteen 1944 saakka. Neuvostoliitto puolestaan käytti hyväkseen Saksan taistelua lännessä. Kesäkuussa 1940 puna-armeija miehitti kokonaan Viron, Latvian ja Liettuan. Elokuun alussa 1940 ne liitettiin suoraan Neuvostoliittoon. Baltian maiden asukkaat alistettiin vuosikymmeniksi ”sirpin ja vasaran” alle.

Talvisota oli jättänyt suomalaisille ahdistavat muistot. Suomessa ei luotettu Neuvostoliittoon. Yksin jääminen suurvaltaa vastaan haluttiin jatkossa välttää.

Suomi koki ahdingossaan ainoaksi mahdollisuudeksi yhteistyön Saksan kanssa, joka kuului tuolloin sotilaallisesti maailman suurvaltoihin. Suomelle kevät 1941 oli vaikeaa aikaa. Presidentti Ryti on todennut tuntuneen siltä ”kuin olisi tasapainoitellut kahden syvän rotkon välisellä kapealla kielekkeellä”. Suomen johdon oli pidettävä Berliiniin hyvät suhteet. Saksa oli myös kiinnostunut yhteistyöstä Suomen kanssa; siellä kehiteltiin ns. Barbarossa-suunnitelmaa. Saksa oli jo vuoden vaihteessa 1940 – 1941 vihjannut Suomelle aikeistaan hyökätä Pohjois-Suomen kautta Neuvostoliittoon. Ongelmana oli, ettei Hitlerin aikeista ollut mitään varmuutta. Pahimpana mahdollisuutena pelättiin, että jälleen kerran Suomi ”myydään” Stalinille.

Yhteistyöhön Saksan kanssa ei Suomessa suostuttu ehdoitta. Toivottiin, että Saksa tulisi avuksi turvaamaan Suomen itsenäisyyttä, jos puna-armeija jostain syystä hyökkäisi Suomeen. Ensisijaisesti Saksan haluttiin varmistavan elintarvikkeiden tuonnin maahamme. Suomi tahtoi takaisin talvisodassa menetetyt alueet. Jos Kannakselta jouduttaisiin alueita luovuttamaan Leningradin turvaamiseksi, piti Suomen saada Itä-Karjalasta tilalle maata. Petsamon nikkelikaivos piti säilyttää suomalaisten omistuksessa.

Kesäkuun alussa Suomi ilmoitti sotilaalliset yhteistyömuodot, sovittiin saksalaisten joukkojen, lentokoneiden ja sotalaivojen tulosta alueellemme. Lentokenttiä annettiin Luftwaffen (Saksan ilmavoimien) käyttöön.

Suomalainen, kenraalimajuri Hj. Siilasvuon komentama III Armeijakunta luvattiin alistaa Saksan Norjan Armeijan komentoon 15.6.1941 alkaen. Samalla sovittiin Saksan Norjan Armeijan ja Suomen armeijan välisestä vastuualuejaosta.

Tarkkoja suunnitelmia tulevasta hyökkäyksestä ei vielä kukaan annettu. Suomen armeijan haluttiin olevan toimintavalmiina 28.6. mennessä. Sodan mahdollisuuksien ilmoitettiin selviävän vasta kesäkuun puolivälin jälkeen.

Suomen esittämiin vaatimuksiin suostuttiin ja suomalaisten toivottiin käynnistävän valmistelut mahdollisen sodan varalle. Hitler päätti 18.6., että Saksa auttaa Suomea elintarvikehuollossa turvaamalla leipäviljan seuraavaan satoon saakka, ellei Suomi muualta saa tarvitsemaansa 25 000 viljatonna.

Presidentti Risto Ryti ilmaisi kansan mielialan todetessaan: ”Saksan ja Venäjän välille syttyvä sota voi olla eduksi koko maailmalle. Saksa on ainoa valtio, joka tätänykyä pystyy Venäjän lyömään tai ainakin sitä huomattavasti heikentämään. Maailmalle ei liene vahingoksi, vaikka Saksakin heikkenisi.”

Ryti jatkoi: ”Suomen ainoa pelastus on tämä sota. Neuvostoliitto ei milloinkaan tule luopumaan pyrkimyksestään vallata Suomi ja lisäksi koko Skandinavian niemimaa. Jos Saksa nyt nujertaa Neuvostoliiton armeijan, saamme olla rauhassa ehkä vuosisadan. Sodan jälkeen vetävät saksalaiset joukkonsa pois täältä.”

Se oli suomalaisen johdon reaalipoliittista ajattelua kesällä 1941, ei minkäänlaista natsismin tai Hitlerin ihailua, vaan oman maan ja kansan etujen turvaamista suurvallan kustannuksella.

Isänmaallista henkeä Haapavedellä

Leevi Paakinahosta tuli Raahen piirin Haapaveden aluepäällikkö keväällä 1940. Hän muistelee välirauhan ajan tunnelmia vuonna 1970 äänitteessään, jonka Aulis Ritola on kirjannut.

”Muistuu mieleeni itsenäisyyspäivä 6.12.1940. Olin kutsunut suojeluskuntalaiset talolle paraatia varten. Tuskin koskaan Haapavedellä oli ollut niin paljon suojeluskuntalaisia koolla kuin silloin. Marssimme nelirivissä Suomen lippuvartio edellä kirkkoon, jossa rovasti A.J. Sariola suoritti yhdessä kanttori Nykäsen ja lottakuoron kanssa jumalanpalveluksen. Kirkosta siirryttiin sankarihaudoille. Oli isänmaallisen hengen tuntua se virsi ja sävel, jolla lottakuoro lauloi opettaja Hanna Muttosen johdolla kirkon portailta alkuvirren. Minulle oli annettu tehtäväksi pitää puhe sankarihaudalla. Se oli raskas ja vaativa tehtävä. Olihan kummun alle talvisodassa joutunut monta lapsuus- ja koulukaveria. Sotilaana minun oli pakotettava itseni suorittamaan puhe tunteitani peittäen, kaatuneiden omaisia rauhoittavasti sekä yhteenkuuluvuuden hengen elävöittämiseksi. Lottakuoron laulettua loppuvirren marssimme Suojeluskuntatalolle, missä lotat tarjosivat kahvit kaikille sinne saapuneille.”

Haapaveden suojeluskunnan lippu.

Välirauhan aikana varustautuminen jatkui. Vasemmanpuolisessa kuvassa Haapaveden lottia muonittajina Kuusamon Poussunkylässä. Oikeanpuolisessa kuvassa edessä vasemmalla Aino Huikari ja Reeta Malinen. Heidän takanaan Asta Rankinen (Hyvönen) ja Annikki Kujala (Kumpula). Lotilla on kesäpuvut. Kenttäoloissakin piti pukeutua sääntöjen mukaisesti. Huomaa huivin sitomistapa, valkoiset mansetit hihansuissa, valkoiset kaulukset ja esiliinat.

Vattukylän koulupiirin sodasta palanneita talvisodan veteraaneja äitienpäivä- ja sodastapaluujuhlassa 1940. Seisomassa vasemmalta: Juho Nevanoja, Antti Pajala, Väinö Pitkälä, Jalmari Haukipuro, Yrjö Pitkälä, Erkki Haukipuro, Reino Rapinoja, Jaakko Kivelä, Jalmari Karsikas, tuntematon, Kalle Nurkkala, Aarne Pyrrö, Arvo Kulju, Tuominen, Oskari Kivelä, Eero Savela. Istumassa vasemmalta: Esko Hatula, Lauri Aakko, Väinö Nurkkala, Artturi Rapinoja, Väinö Korkiasaari, Väinö Savikoski, Pekka Rapinoja ja Yrjö Rapinoja.

Jatkosota

Liikekannallepano

Vaikka kansainvälinen tilanne edelleen oli epävarma, päätti Suomen johto määrätä yleisen liikekannallepanon 17.6.1941. ”Pääkonttorin yleishankinnat alkavat 18.6. Suoritus on päivätoimintaa”, sanottiin käskykirjeessä.

Joukot alkoivat kokoontua kokoamiskeskuksiin 18.6. Liikekannallepano käynnisti sotaan valmistautumisen. Päämaja perustettiin, ja se siirtyi sotamarsalkka Mannerheimin johdolla Mikkeliin viikkoa myöhemmin. Saksalaisia sota-aluksia saapui maamme etelärannikolle 14. – 17.6. Pohjois-Suomen maanteillä ja rautateillä kulki Saksan armeijan joukkoja, ja ne kääntyivät Kemijärveltä kohti itää. Suomen kansan valtaisan enemmistön keskuudessa vallitsi innostunut ja luottavainen mieliala. Talvisodassa menetetyt alueet toivottiin Saksan avulla saatavan takaisin.

Leevi Paakinahon vastuulla oli liikekannallepanon toimittaminen Haapavedellä. Hän muisteli tapahtumia vuonna 1972 näin:

”Vuosi 1940 kului loppuun. Uteliaina oli seurattu sodankäyntiä, jota Hitler kävi Itä-Euroopassa. Talvella 1941 kasvoi työtaakkani niin suureksi, että koulutustehtävät jäivät sivuseikaksi. Sain avukseni suojeluskuntapiirin määräyksellä kaksi aliupseeria – alik. Väinö Perkkiön ja alik. Olli Jääskelän. Näiden tehtäväksi jäi koulutus ja suuren asevaraston kuntoonlaitto. Suojeluskuntapiirin toimesta rakennettiin suojeluskuntatalon läheisyyteen iso parakkirakennus ja sisälle kattoon saakka korkeita hyllyköitä. Siellä oli saatavilla 600 – 700 miehen varusteet lakista jalkarättiin saakka, kaikki numerojärjestyksessä.

Keväällä v. 1941 alkoi tuntua suojeluskuntapiirin kirjelmässä salaisia viitteitä, että sodan mahdollisuus on ehkä lähellä. Alkoi kuulua huhuja saksalaisten ja suomalaisten siviilivirkamiesten salaisista neuvotteluista. Kuultiinpa jo, että saksalaisia olisi saapunut laivoilla rannikkokaupunkien satamiin. Nämä olivat vain huhuja, joilla on taipumus paisua.

Sunnuntaina 15.6.1941 aamulla kuuden maissa heräsin puhelimen pärintään. Siinä ilmoitettiin Raahen Suojeluskuntapiirin esikunnasta: ”Pankaa täytäntöön heti kohta numero se ja se.” Menin tien toisella puolella olevaan työhuoneeseeni, jossa salaisten papereiden ja korttien säilytyspaikka oli. Etsin kansion, jossa tämä esite oli: ”Pankaa täytäntöön täydellinen liikekannallepano. Toimenpiteistä ja ohjeista annamme käskyjä myöhemmin.” Aloin soitella kaikille suojeluskuntamme esikunnan jäsenille pyytäen saapumaan nopeasti kansliaan. Tunnin aikana olivat kaikki koolla. Samassa kirstussa oli valmiiksi laadittu kortti jokaista palvelukseen kutsuttavaa varten, johon oli lisättävä Raahen Suojeluskuntatalolle tuloaika, päiväys ja kelloaika. Esikuntamme jäsenet alkoivat täyttää kortteja kyläkunnittain liikekannallepanosta. Poikaosastolaiset, joiden kotona oli

puhelin, saimme avuksi jakamaan kortteja kyläkunnittain ja samalla toimittamaan muitakin poikaosastolaisia samaan tehtävään. Talvella 1941 olin kortistoinut talot, joista hevoset valjainen ja kärryineen kutsuttaisiin tarkastettavaksi rintamapalvelukseen lähtöä varten. Tarkastus hevosille oli yhteiskoulun kentällä. Tarkastuksen suoritti eläinlääkäri Varppe asiantuntijoina Jussi Huikari ja Juho Viitanen, sekä heillä apumiehinä muutamia numeroimaan hevoset. Hevosille oli määräys ottaa kahden päivän muona mukaan.

Heti samana päivänä alkoi saapua ensimmäisiä Suojeluskuntatalolle, samoin hevosia yhteiskoulun pihalle. Varusteiden jako aloitettiin alikersantit Perkkiön ja Jääskelän johdolla.

Lähtökäsky sotilaspiiristä tuli 16.6. päivällä. Kello 13 kokoonnuttiin määrätyle paikalle¹⁾. Lähtöpaikalle saapuivat rovasti Sariola ja kanttori Nykänen suorittamaan pyytämäni tehtävää. Saarna ei ollut pitkä, mutta siinä oli kannustavaa voimaa ja uskoa tulevaisuuteen. ”Jumala omi linnamme”, raikui mahtavasti rukouksen jälkeen kesäisessä päivässä.

Apteekinmäessä marssirivistöömme liittyi useita kymmeniä hevosia käsittevä hevoskolonna. Marssi jatkui hiljaista vauhtia Mieluskylän Nuoriso-seuran talolle saakka, jossa oli tunnin lepotauko ja johon paikalliset lotat olivat järjestäneet kahvi- ja voileipätarjoilun.

Tästä marssi jatkui Oulaisiin, jossa olimme noin kello 22. Kansakoululla perustettiin pataljoona ja siihen liitettiin osa oulaistelaisia. Sinne oli kutsuttu reservin upseereita päällystötehtäviin. Yö ja aamu kului komppaniota perustettaessa sekä jakamalla niille tarpeelliset tuliaseet. Oli ehkä puolen päivän aika, kun pataljoona marssi asemalle ja nousi junaan suuntana Oulu ja määränpäänä ”tuntematon.”

Haapaveden suojeluskunnan talo v. 1939. Jatkosodan aikana katolle rakennettiin matala torni ilmavalvontaa varten. – Rakennus sijaitsi nykyisen K-marketin kohdalla.

Synkkä sunnuntai

Uolevi Siiri, jatkosodan alkaessa 9-vuotias poikanen, kertoo synkästä sunnuntaista 15. kesäkuuta 1941 Vattukylällä:

”Kaikilla kylänurkilla ennen sotia aina viisikymmentäluvulle saakka oli jokin paikka, mihin kokoonnuttiin vapaa-aikaa viettämään niin iltaisin kuin sunnuntain seutunakin.

Meillä Vattukylällä suosittu ”kujerruspaikka” oli Hietämäen alue. Siellä sijaitsi mm. tanssienttä, jossa sen ajan tavan mukaan pidettiin ns. nurkatansseja. Kyseinen alue oli silloin lähellä luonnontilaa todella mielenkiintoisine polkuineen, isoine kivineen ja lähteineen. Siellä meidän poikien aika kului varttuneempien seurassa kuin siivillä. Tottakai siellä tapahtui kaikenlaista jännittävää, kun väkeä kertyi monelta kylältä vapaa-aikaansa viettämään.

Kesäkuun puolivälin paikkeilla 1941 sen ajan tavan mukaan meitä kuhisi Hietämäen liepeillä aikamoinen porukka. Sunnuntai-illan sää oli kesäinen, mutta jotenkin mieleeni on jäänyt sellainen tunne, että mielialat, varsinkaan aikuisilla miehillä, ei olleet korkealla sunnuntai-illasta huolimatta. Luulen, että heillä oli aavistus tulossa olevasta lähdöstä, vaikka me pojat emme sitä tienneet. Siinä aikamme pyörityämme huomasi joku meistä mustan henkilöauton koulun kohdalla tulossa meidän suuntaan. Lähellämme ollut mies sanoi auton tunnettuaan, että mitähän poliisilla, Järkkälän Jussilla, on tänne asiaa. Kun auto pysähtyi väkijoukon keskelle, siitä astui ulos Järkkälä virkapuvussaan ja pidellen kädessään nippua käskykortteja. Ne kortit eivät olleet häihinkutsuja, vaan käskykortteja pian alkavaan jatkosotaan. Ja jollen aivan väärin muista, niin näiden parhaassa iässä olevien miesten piti jo seuraavana yönä ilmoittautua suojeluskuntatalolla. Jokainen sen ajan elänyt tietää, millaisen tunnelman tuommoinen käsky aiheuttaa, kun se henkilökohtaisesti pistetään miehen käteen. Järkkälällä oli kaverikin mukana, mutta häntä en tuntenut. Kortit jaettuaan ja muutaman sanan miesten kanssa vaihdettuaan Järkkälä palasi autoon, joka kääntyi takaisin kohden kirkonkylää.

Hiljaiseksi mennyt porukka rupesi vähitellen hajaantumaan koteihinsa hyvästelemään perhettään. Vakavia olivat miesten ilmeet, joten he tiesivät, mitä oli elämä tarjoamassa kesällä 1941. Siihen loppuivat meidän poikastenkin kujeet siltä päivältä. Minäkin vein varissaappaitani minkä kintuistani lähti silloiselle kotimökille, jossa asuin mummon ja papan kanssa. Kun kerroin heille, mitä olin ollut näkemässä, tuli mummolleni kyyneleet silmiin hänen muistaessaan omat poikansa, jotka varmasti saivat oman käskyn, vaikka asuivat muualla, ja olihan yksi hänen pojistaan kaatunut Ahlaisissa v. 1918. Pelokas oli mieli poikasellakin; selvästi muistissa olivat talvisodan sankarit, joiden hautajaisia oli kylällämme ollut useita talvella 1939 – 1940. Tuttuja, parhaassa iässä olevia miehiä, olimme silloin saattaneet kirkkomaan multiin.

Hyökkäysvaihe

Saksa hyökkäsi liittolaisineen Neuvostoliittoon Mustaltamereltä Jäämerelle ulottuvalla rintamalla. Hyökkäys alkoi aamuyöstä 22.6.1941. Suomi pysyttäytyi puolueettomana, vaikka Hitler julistikin suomalaisten ja saksalaisten taistelevan liitossa (Im Bunde) bolsevismia vastaan.

Suomalaiset miehittivät Ahvenanmaan 22.6. Samaan aikaan saksalainen Vuoristoarmeijakunta siirtyi Norjasta Petsamoon. Neuvostoliitto oli havainnut saksalaisten merivoimien ja maavoimien keskittyvän Suomen alueelle.

Puna-armeija ei kuitenkaan hyökännyt Suomeen, ja neuvostoilmavoimia kiellettiin iskemästä Suomen alueelle. NL pommitti kuitenkin jo 22.6.1941 suomalaisia panssarilaivoja ja rannikollinnakkeita. Sotamarsalkka Mannerheim kielsi saksalaisilta tiedusteluretjet maamme itärajan yli ennen 25.6. Saksalaiset ilmavoimat saivat hyökätä Suomen alueen kautta Leningradiin heti sodan alussa. Paluulenoilla ne laskeutuivat Suomen lentokentille huoltoa varten.

Punatähtiset lentokoneet hyökkäsivät Suomen alueelle 25.6. noin 500 koneen voimin. Tavoitteena oli lentokenttien vaurioittaminen. Pääosa pommeista osui kuitenkin asutuskeskuksiin. Suomalaiset saivat tietoonsa neuvostosukellusveneille lähetetyn sanoman, jossa ilmoitettiin sodan Suomea vastaan alkaneen.

Pääministeri J. Rangell totesi illalla 25.6.1941 maan olevan sodassa Neuvostoliiton kanssa, mutta ilmoitti Suomen käyvän puolustustaistelua. Saksalaisten toivomuksesta hän sanoi Suomen taistelevan bolsevismia vastaan. Eduskunta hyväksyi hallituksen tiedonannon. Jatkosota oli alkanut.

Jatkosotaan Suomen armeija kävi vahvemmin ja monin verroin paremmin aseistettuna kuin talvisotaan. Armeijan harmaisiin käskettiin 475 000 sotilasta. Lotat ja ilmavalvontahenkilökunta mukaan lukien kohosi puolustuslaitoksen kokonaisvahvuus noin 630 000 kansalaiseen eli 16 %:iin väestön määrästä.

Maavoimiin kuului 16 divisioonaa ja kolme prikaatia. Suomalaisen divisioonan vahvuus oli nostettu noin 16 300 mieheen. Puna-armeijan divisioonan vahvuus oli vastaavana aikana noin 14 500 miestä. Suomen armeijalla oli kaikkiaan 1 829 tykkiä. Armeijan aseistusta oli vahvistettu pst-asein ja kranaatinheittimin. Ilmavoimilla oli käytössään 235 sotilaslentokonetta. Osa kalustosta oli edelleen vanhanai-kaista. Talvisotaan verrattuna oli varusteiden ja aseiden määrä kuitenkin tuntuvasti parantunut.

Puna-armeijalla oli materiaaliylivoima Suomen vastaisella rintamalla. Sillä oli jatkosodan alkaessa Pohjoisen Rintaman alaisuudessa 21 divisioonaa. Lisäksi joukkoihin kuului yksi prikaati. Tykkejä ja kranaatinheitteimiä oli yli 7 700. Panssarivaunuja oli yli 1 500. Etulinjassa oli noin 300 000 sotilasta. Lentokoneita oli Pohjoisen Rintaman käytössä noin 2 500. Saksan hyökkäyksen alkaessa lisättiin neuvostojoukkojen vahvuutta Suomen vastaisella rintamalla.

Suomi kävi erillissotaa

Sotamarsalkka Mannerheimin lähimpinä miehinä Mikkelin päämajassa olivat sotaa johtamassa yleisesikunnan päällikkö, jääkärikenraaliluutnantti E. Heinrichs ja päämajajoitustsmestari, kenraalimajuri A. Airo. Kenraali Airo on kuvannut työnja-

Saksalaisten ja suomalaisten hyökkäyssuunnat ja -vaiheet jatkosodassa 1941. Kartta teoksesta Viisi sodan vuotta.

Mannerheim tarkastaa joukkoja Äänislinnassa.

koa todeten marskin johtaneen sotaa ja hänen sotatoimia. Iäkkäälle ylipäällikölle lankesi jälleen kerran valtava vastuu maan ja kansan kohtalosta.

Suomen armeija aloitti hyökkäyksen 9.7. – 10.7. läpimurrolla Jänisjärven itäpuolelta. Kovaa korpisotaa käyden suomalaiset etenivät kohti Syväriä ja Petroskoita. Hyökkäystä hidasteltiin ajoittain, kun odotettiin saksalaisten etenevän Leningradia kohti. Mannerheimin varovaista sotatoimien johtoa eivät kaikki ymmärtäneet. Hän tiesi realistina, että Neuvostoliitto ei unohtaisi Leningradin valloitusta. Saksalaisten oli taivuttava marskin kantaan. Suomi taisteli omaa sotaansa. Syväriä kohti edenneen VI Armeijakunnan komentaja, kenraalimajuri P. Talvela, olisi halunnut edetä vauhdikkaasti ja mahdollisimman kauas. Sotatoimien poliittisista seurauksista hän ei kantanut vastuuta. Talvelan tavoin ajattelevia oli armeijassa paljon.

Suomalaiset odottivat saksalaisten valtaavan Leningradin. Yllättäen Hitler määräsi, että Leningrad on saarrettava, mutta jätettävä valtaamatta. Venäläiset onnistuivat murtamaan saarron vasta vuonna 1944. Puna-armeijan tappiot alueella olivat suuret. Yksinomaan Ylä-Sommeen ja Porlammin välisissä mottitaisteluissa se menetti 16 000 sotilasta. Sotasaaliiksi suomalaiset saivat yli 200 kenttätykkiä, 99 pst-tykkiä ja 55 panssarivaunua. Motti ei ollut täysin pitävä, sillä venäläiset onnistuivat evakuoimaan Leningradin suuntaan yli 25 000 miestä.

Karjalan Armeijan oikea siipi aloitti hyökkäyksen Laatokkaa kohti 14.8. ja valtasi seuraavana päivänä Sortavalan. Hyökkäys eteni nopeasti, ja 21.8. vallattiin Käkisalmi. Venäläiset onnistuivat evakuoimaan jonkin verran kalustoaan ja joukkojaan vesiteitse Laatokkaa pitkin. Tappiot ja hädänalainen tilanne vaativat puna-armeijaa muuttamaan joukkojensa johtoa.

Suomen joukot ylittivät vanhan rajan 31.8. ja etenivät noin 10 – 20 kilometriä kauemmaksi. Mannerheim määräsi hyökkäyksen pysäytettäväksi 9.9. Rajajoen suulta Valkeasaaren kautta Laatokkaan ulottuvalle linjalle. Saksalaiset painostivat Suomea hyökkäämään Leningradia vastaan. Rajajoelta jonkin verran ylitettiinkin vanha raja. Myönnytys tehtiin, jotta saatiin saksalaisilta kipeästi kaivattu 25.000 tonnin leipäviljaerä. – Elintarvikepula ahdisti sotaa käyvää Suomea; miesten ollessa sodassa ei kaikkea viljaa saatu korjatuksi.

Karjalan Armeija etenee Karhumäkeen

Karjalan Armeija aloitti syyskuussa rajun hyökkäyksen kohti Syväriä. Osasto Lagus eteni kärjessä. Syvärin rannalle saavuttiin 7.9. Lotinanpellon luona. Saksalaiset halusivat suomalaisten etenevän Syvärin yli ja auttavan Leningradin saarroksissa. Mannerheim ei antanut joukkojaan näihin suunnitelmiin. Saksalainen divisioona tuotiin Syvärille ylimenoa varten. Venäläiset onnistuivat vastahyökkäyksillään estämään saksalaisten ”kädenlyönnin” Syvärin alueella.

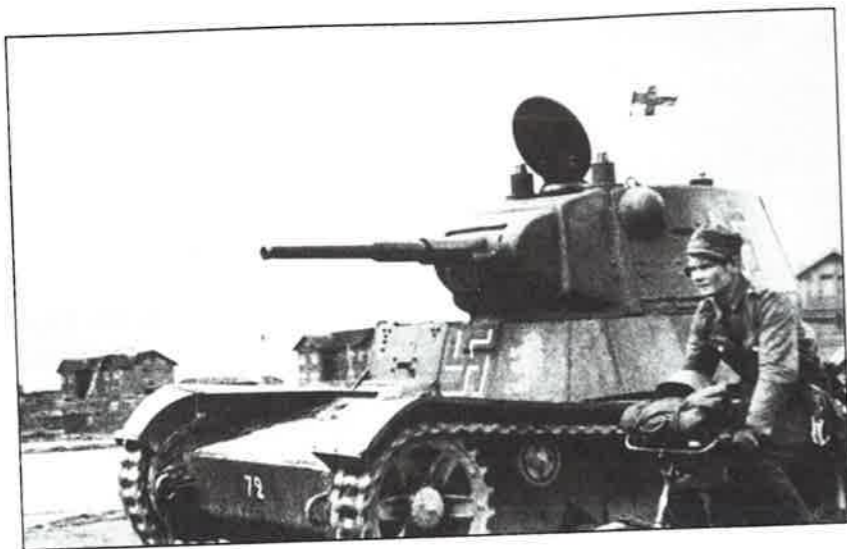
Seitsemän divisioonan voimin jatkoi Karjalan Armeija kohti Petroskoita. Kaupunki vallattiin 1.10. ja sen nimi muutettiin Äänislinnaksi. Syyskuun taisteluissa puna-armeijan vastarinta oli heikentynyt. Suomalaisten tappiot olivat syyskuussa 14 000 sotilasta. Äänislinnasta suomalaiset etenivät Karhumäen – Seesjärven linjalle. Tavoitteena oli hankkia edulliset puolustusasemat.

Suomen armeija hyökkäsi jatkosodan alussa aina itsenäisyyspäivään 1941 saakka. Sotamarsalkka pysäytti etenemisen Karjalan kannaksella suurin piirtein vanhan Tarton rauhan rajalle. Itä-Karjalassa edettiin Syvärille, Äänisjärvelle, Maa-selän kannakselle sekä Rukajärvelle. Näihin aikoihin kävivät saksalaisjoukot Moskovan edustalla veristä taistelua kaupungin valtaamisesta. Siinä he eivät kuitenkaan onnistuneet.

Suomalaisten vallattua Karhumäen 6.12.1941 julisti Englanti sodan Suomelle, vaikka Mannerheim perusteli suomalaisten etenemistä yli talvisotaa edeltäneiden rauhanrajojen. Marski totesi uusien rintamien tehneen vihollisen hyökkäystukikohdat vaarattomiksi ja Suomen vallanneen talvisodassa menetetyt alueet takaisin. Englannin sodanjulistus ei maidemme välisiin suhteisiin oleellisesti vaikuttanut sodan aikana.

Ryhmä Laguksen komentaja, eversti R.E. Lagus (vas.) ja VI AK:n komentaja, kenr.majuri Paavo Talvela (toinen vas.) Petroskoin valloituksen aikoihin.

Jääkäri Taavi Törmälehto Aunuksen Juoksiolassa 5.9.1941.

Taavi Törmälehto – Mannerheim-ristin ritari

Haapavedellä 27. maaliskuuta 1922 syntynyt ja Kytökylästä jatkosotaan lähtenyt Taavi Törmälehto nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi n:o 41 Laguksen joukoissa. Jääkäripataljoona 4:n riveissä konepistoolimiehenä taistellut jääkäri Törmälehto sai arvostetuimpiin kuuluvan kunniamerkin 19.11.1941.

Kunniamerkin arvoa korottaa se, että jääkäri Törmälehto on harvoja miehistöön kuuluneita Mannerheim-ristin ritareita. Hän ansaitsi ritaristinsä jo syksyllä 1941, sodan alkuvaiheissa.

Törmälehto on toiseksi nuorin Mannerheim-ristin ritari. Jääkäri Törmälehto oli vasta 19-vuotias, kun ylipäällikkö nimitti hänet nimelleen omistetun kunniamerkin ja ritarikunnan ritariksi.

Urhoollinen konepistoolimies

Kannaksen Armeijan komentaja, lokakuussa 1941 jalkaväenkenraaliksi ylenetty A.E.Heinrichs oli Törmälehdon ritariveli. Heinrichs sai ristinsä myöhemmin kuin Törmälehto, vasta helmikuussa 1942. Heinrichs perusteli ylipäällikölle Törmälehdon ritariksi nimittämistä seuraavasti:

”Jääkäri Taavi Törmälehto on rohkeana ja urhoollisena konepistoolimiehenä toiminut erittäin uhkarohkeasti ja pelkäämättä monessa eri tilanteessa. Hänen toimintansa perusteella on saatu paikallisia saavutuksia. Vilokissa 14.7. käydyssä taistelussa hän joukkueenjohtajan haavoituttua oma-aloitteisesti esti konepistoolitulellaan vihollisjoukkueen etenemisen suojaten täten omien haavoittuneiden evakuoimisen. Koirinojalla hän 16.7. valtasi yksinään vihollisen panssaritorjuntatykin, saaden samalla arvokkaita tietoja vihollisesta ja sen toiminnasta. Tuulosjoella hän 25.7. tuhosi useita vihollispesäkkeitä käsikranaateilla ja konepistoolilla sekä 15.9. Syvärin voimalaitoksella toisten toverien tukemana valtasi kaksi vi-

hollisen kk-pesäkettä heittäen niihin käsikranaatteja ja tulittaen konepistoolillaan. Samoin hän osallistui vapaaehtoisesti partioon, joka kävi yöllä noutamassa kaatuneen komppanianpäällikön ruumiin pois taistelukentältä vihollisen tulilinjojen välistä.”

Ritariristi kirjeessä kotiin

Törmälehto haavoittui Karhumäen valtauksessa 5.12.1941. Tiedon Mannerheim-ristin ritariksi nimityksestä hän sai Suojärvellä matkallaan sotasairaalaan. Tiedon toivat saman komppanian miehet. Ritariristin kunniakirjoineen Törmälehto sai kirjeitse kotiinsa Kytökylään. Sotasairaalaan lomalla käydessään hän sen ensi kerran näki. Törmälehto sai muiden ritariveljiensä kanssa Mannerheim-ristiin kuuluvan kunniapalkkion, joka alettiin maksaa vuonna 1942.

”Rintamamiestililleni maksettiin 50 000 markkaa. Se oli huomattava rahasumma tuolloin. Kuulin, että se vastasi tuona aikana luutnantin vuosipalkkaa bruttona”, kertoo Törmälehto. ”Haavojani hoidettiin Oulussa sotasairaalaan. Toivuttuani minut määrättiin Uhtuan suunnalle JR 32:een ja edelleen JR 11:n riveihin.”

Jääkäri Törmälehto taisteli konepistoolimiehenä Uhtuan jälkeen Vuosalmella ja Lapin sodassa Tornion maihinnoususta Rovaniemelle ja Kittilään saakka.

Vapaaehtoisena talvisotaan

Jääkäri Törmälehto oli jo vapaaehtoisena mukana talvisodassa. Isä ja äiti eivät olisi päästäneet 17-vuotiasta nuorukaista, mutta muutamien tovereidensa kanssa Törmälehto käytti oman käden oikeutta. Nimismiehelle vietiin vanhempien ”suostumus”. Mieli paloi rintamalle isänmaata puolustamaan eikä sota-aikana nimenvärennös paljon painanut. Talvisodassa Törmälehto taisteli Lemetin mottitaisteluissa. Siellä hän ensi kertaa astui tulevan joukko-osastonsa JP 4:n riveihin.

Luutnantti, myöhemmin majurina Karhumäessä kaatunut Komonen otti Törmälehdon isällisesti vastaan. Komonen totesi säälitellen: ”Voi poikaparkoja, kun olette tänne rintamalle tulleet.”

Sota oli ankaraa ja miehistä kova puute. Törmälehto sai ensi kertaa aseeseen sittemmin niin tutuksi tulleen Suomi-konepistoolin. Lyhyen aseenkäsittelykoulutuksen jälkeen homma opittiin käytännössä taisteluissa.

Suojeluskunnassa saatu koulutus oli tarpeen. Törmälehto muistelee kiitollisuudella Haapaveden suojeluskunnan päällikköä Taavi Kujalaa. Hänen oppinsa auttoivat rintamalla monta kertaa.

Harmaissa liki viisi vuotta

Mannerheim-ristin ritari Törmälehdon ja hänen 9./JR 11:ssa palvelleiden aseveljiensä sotatie päättyi Kittilässä. Siviiliin miehet pääsivät Raahesta. Törmälehdolle se oli unohtumaton hetki. Päivämäärä oli sama kuin ritariksi nimityksessäkin, 19.11. Vuosi vain oli eri, 1944. Hänen sotatielleen kertyi mittaa 4 vuotta 10 kuukautta.

Haapaveden miehet Aunuksessa

Lauri Suotula muistelee:

”Me Haapaveden pojat, 1920-syntyneet ikäluokat jouduimme melkein kaikki jatkosotaan rintamalle aivan eri suunnalle kuin enemmistö Haapaveden miehistä. Astuimme palvelukseen 6.4.1940 Ilmajolle P.P. koulutuskeskus I:n 13. komppaniaan.

Meillä oli ollut jo viisi kuukautta asekoulutusta. Sitten tuli sille loppu. Varhain aamulla 10.6.1940 huudettiin herätys ja komennettiin järjestäytymään sinne kuuluisalle paloaukealle¹⁾. Komppanian väepeli antoi sellaisen komennon: ”Aamuteen jälkeen pakataan kaikki varusteet ja aseet ja järjestäydytään tähän kentälle odottamaan lähempiä määräyksiä.”

Sattui olemaan oikein kaunis kesäaamu, aurinko kultasi ohuen pilviverhon takaa maisemaa punavioletin ja oranssin vivahtein. Helmisen Matti sanoi sen tietävän sotaa. Jostain kuului käen kukuntaa, ja pikkulinnut visertivät aamukonserttiaan, mutta ei sitä tainnut kaikki kuulla. Monella pojalla oli niin vakavat ilmeet, että taisi olla muuta mielessä.

Komppanian päällikkömme luutnantti Kuovi piti puheen: ”Nyt on tilanne niin vakava, että tulee puolustusvoimissa uusia järjestelyjä ja teidät asevelvolliset siirretään uusiin yksiköihin.” Ei sitä luutnantti Kuovin puhetta niin sanotusti muista, mutta jotain tämän tapaista hän puhui.

Tuli sitten sekin aamu, että lähdettiin rajalle päin marssimaan. Rääkkylä ohitettiin. Siellä reserviläisten vaimot ja morsiamet hyvästelivät miehiään. Kiteen kirkonkylä ohitettiin. Silloin alkoi näkyä jo muitakin sotilasosastoja tienvarsilla ja kenttätykkejä. Me marssimme Kiteen Närsäkkälään ja vähän kylän ohikin aivan rajalle. Raja oli sillä kohtaa miehittämätön. Me olimme ensimmäiset. Närsäkkälän kylä oli jo evakuoitu, mutta yksi sika oli päässyt metsään, ja se kävi joskus siinä välimaastossakin, ei kenenkään maalla. Sika piti vartiomiehet valppaina. Pyhäjärven pohjoispuolella kulki silloin Kiteen Sortavalan suuntaan maantie. Sen tien varressa olivat meidän asemat – sellaiset vähäiset poterot, sirpalesuojat. Tiedonvälitys oli heikkoa. Harvoin mitään uutisia saatiin.

Sodan julistusta tai alkamispäivää me tavalliset rivisotilaat emme tulleet tietämään. Tuli sitten se uutinen, että Neuvostoliitto oli Helsinkiä ja Turkuja pommittanut. Meidän lohkolle se oli alkuun vain hakuammuntaa, mutta kyllä sitä aivan lähipäivinä tuli meidän niskaammekin aivan valtavia keskityksiä. Tappioita tuli – meidänkin teltaamme täysosuma.

Meidän lohkolamme oli vihollinen kaivautunut niin hyvin Kumurinmäkeen, ettei siitä päästy läpi. Meillä asevelvollisilla oli alkuun toiminta pääasiallisesti tiedustelupartiointia. Tykistötoiminta oli kyllä ankaraa puolin ja toisin. Tämä taisi olla tavallaan sitä Sortavalan motin piiritystä. JR 8 oli Tohmajärveltä Soanlahden kautta päässyt koukkamaan Lunkulaan ja Mantsinsaareen, ja niin Sortavalan motti oli tullut. Se oli ensimmäinen motti jatkosodassa.

Tässä JR 8:ssa oli sekin komppania, missä Haapaveden pojat olivat. Se

Jääkäreitä paraatissa Äänislinnassa (Petroskoi). Edessä olevalla kentällä Mannerheimin piti valtauksen jälkeen katselmuksen. Jääkärit majoitettiin takana olevaan rakennukseen.

komppania taisteli ankarasti jo Soanlahdella. Lunkulassa ja Mantinsaareen oli ankarat taistelut. Haapaveden pojat olivat hyvin ahtaalla, ja tappioita tuli puolin ja toisin. Lunkulasta JR 8:n suunta oli Hyrsylä, Aunus ja Petroskoi. Petroskoin valtauksen osallistuivat JR 8 ja JR 50 eri suunnilta. Tässä operaatiossa oli mukana Haapaveden miehiäkin.

Petroskoista JR 8 eteni Syvärille. Vastus oli kova. Taistelut olivat ankaria. Meidät siirrettiin Närsäkkälästä autolla Mantsinsaareen Sortavalan motin loppuselvityksiin, kun sinne oli jäänyt vielä neuvostosotilaita piileksiin. Kyllä ne ilman vastarintaa antautuivat. Meidän komppania jäi 20.12.1941 Laatokan rannikkovartiostoon II/RPR:iin, siis Laatokan rannikopuolustusyksiköihin. Meillä asevelvollisilla pst-miehillä siirtoja ja komennuksia tuli usein.

Meidät asevelvolliset kk- ja pst-miehet hajotettiin sitten merivartioasemille pitkin Laatokan rannikkoa. Nämä asemat kuuluivat rannikkotykistörykmenttiin ja olivat tavallaan rannikkopattereitten tulenjohtoryhmiä. Asemasota-aikana toiminta oli enimmäkseen vartiointia ja partiointia. Itä-Karjalan sotilashallinto piti Vako-nimistä kauppaliikettä ja töitä teettivät. Taisi isoimmissa kylissä olla kansakouluakin. Suomi rakensi sellaisen kevytrautatien Uuksun asemalta Aunukseseen. Sitä oli sata kilometriä. Pääteaseman nimeä en muista.”

JR 4:n ensimmäiset taistelut

Aulis Sinihalme joutui 22.4.1940 sotaväkeen kotoaan Soanlahdelta. Seuraavan kerran hän pääsi lomalle 1 1/2 vuoden kuluttua. Väli rauhan aikana hän oli linnoitustöissä Kannaksella. Sodan syttyessä hänet määrättiin JR 4:ään. Hän muistelee ensimmäisiä sotatoimia Vironlahdella:

”Ensimmäiset tulitaistelut käytiin 29.6.1941 aamuyöstä alkaen, kun divisioonan komentajan käskystä suoritettiin ns. väkivaltainen tiedustelu. Paatiosaareen yritettiin soutamalla, mutta ei päästy, vaan tultiin verissäpäin. Kiiskilahden suunnalla päästiin Laitasalmen rantaan, jossa tuli pyhähdys. Reinikkalan – Orisjärven suunnalta päästiin Reinikkalan kylään, josta illan tullen kuitenkin palattiin takaisin. Ensimmäinen yritys ei mennyt oikein nuottien mukaan. Lieneekö sitten syynä ollut alkuhermostus, liika innostus, vajavainen koulutus (pääosin huhtikuun alokkaita) vai mikä, mutta tappioita tuli turhan paljon suhteellisen vaatimatonta tehtävää ajatellen. Mutta alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo! Muutama päivä nököteltiin paikoillaan, kunnes 6.7. tuli käsky, jonka mukaan I ja II P siirtyivät Ylämaan Husujärven maastoon III P:n jäädessä Vironlahdelle JR 24:lle alistettuna. Tämä ero jatkui aina Kannaksen taisteluitten loppuvaiheisiin saakka. Suunnitelmissa lienee ollut hyökkäys Pukalusjärven koillispuolitse Viipurinlahdelle, mutta onneksi siitä ei tullut mitään. Tappioita kuitenkin tuli, kun vihollisen tykistön voimakas tuli-isku palautti meidät sodan ankaraan todellisuuteen.”

Suomalaiset aloittivat hyökkäyksen Viipuria kohti 20.8. kenraaliluutnantti K. Oeschin komentaman IV Armeijakunnan voimin. Keski-Kannaksella syntyi rai-vokkaita taisteluita venäläisten uhatessa saartaa Hopeasalmen ja Vuosalmen ylittä-neet suomalaiset joukot. Kolme venäläisdivisioonaa lyötiin ja vastarinta murtui. Suomalaiset saavuttivat nopeasti vanhan rajan elokuun vaihteessa.

Viipuri vallattiin 29.8. ja linnan katolle nostettiin talvisodan viimeisinä päivinä sieltä laskettu Suomen sotalippu. Elokuussa armeijamme tappiot olivat noin 23 000 sotilasta kaatuneina, haavoittuneina ja kadonneina.

Säkkijärven polkkaa

Tauno Piippo joka oli Viipurin valtauksen aikoihin Kiestingissä, muistelee:

”Viipurista peräytyessään syksyllä 1941 venäläinen miinoitti kaikki sillat ja linnan tornin sekä Pyöreän tornin, tarkoituksella laukaista ne radiosignaaleilla. Suomalaiset pioneerit ehtivät purkaa kaikki muut panokset, mutta Pyöreä torni oli vielä venäläisten armoilla.

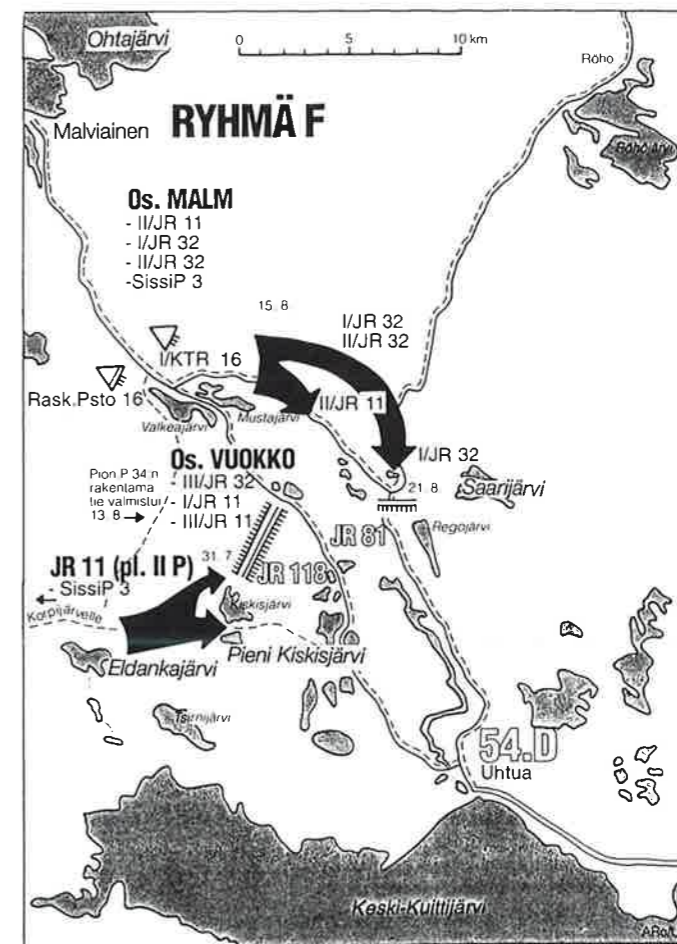
Muistan sen syksyn 1941 Kiestingin Lohilahdessa. Asuimme teltoissa ja meillä oli korsuntekohommat menossa. Heikkilän Arvin kanssa sahasimme justeerilla isoja tukkirunkoja korsun kattotarpeiksi. Meillä oli radio, ja iltapuhteilla lämpimässä teltassa kuunneltiin mielimusiikkia. Silloin oli uutuus, englantilainen Hyvän yön -valssi ”Hyv’ yötä sulle rakkahin, eron hetki tullut on...” Se kosketti meitä nuoria Kapustajoen mottitaiste-lun kokeneita miehiä.

Poikien sentimentaalinen tuokio päättyi siihen, kun radio tuli ”hulluksi”, Hyvän yönvalssi katkesi, ja radio alkoi soittaa Säkkijärven polkkaa - ja sitä samaa jatkui katkeamatta vuorokausi umpeensa. Kyllä meitä raivos-tutti. Jäljestäpäin saimme tietää, että Säkkijärven polkka suojeli Viipurin Pyöreän tornin joutumasta venäläisten tihutyön kohteeksi.”

Korpi-sotaa Itä-Karjalassa

Suomussalmen kohdalla suomalaiset hyökkäsivät kohti Uhtua eversti U.Fa-gernäsin johtamana Ryhmä F:nä. Vuokkiniemi vallattiin 3.7. ja Vuonninen 7.7. Pistojoella ja Pinkojoella käytiin ankaria taisteluita heinäkuun helteissä. Eversti S.A. Malmin johtama JR 11 ja eversti A.Vuokon johtama JR 32 etenivät tavoitteenaan Uhtuan valtaaminen. Elokuun alkupuolella hyökkäys pysähtyi venäläisten vahvasti varustaman puolustuslinjan edustalle Kiskisjärvelle ja vaihtui asemaso-daksi. Uhtuan suunnalta vietiin joukkoja avuksi Kiestingin ja Louhen välille anka-riin mottitaisteluihin.

Kuhmon ja Nurmeksen väliselle alueelle keskitetty eversti E. Raappanan ko-mentama 14. Divisioona hyökkäsi kohti Rukajärveä. Rukajärvi vallattiin 11.9. Ru-kajärven suunnan taistelut osoittivat suomalaisten taidon korpi-sodassa. Vastustus oli ankara, ja niinpä divisioona saikin käskyn asettua puolustusasemiin Ontajoki-linjalle. Eteneminen Muurmannin radalle katkesi.

Malviaisten Uhtuan tienoot elokuun puolivälissä 1941. Kartta teoksesta Jatkosodan historia.

Marssi jatkuu Vuokkiniemestä itään. Joukon edessä Pentti Valkonen, Erkki Haukipuro ja Vilho Rytky.

Venäläisiltä vallattu panssariajoneuvo ja valtaajien johtaja, luutnantti Pentti Valkonen Korpijärvellä 24.7.1941. Pentti Valkonen kaatui III/JR 11:n komentajana Torniossa 6.10.1944. Hänelle myönnettiin kuoleman jälkeen Mannerheim-risti.

Ensimmäinen sotavanki

Tauno Piippo muistelee:

”Suomi hyökkäsi Venäjälle Kuusamon kohdalta 1.7.1941. Venäläinen perääntyi tekemättä isosti vastarintaa.

Kiimasvaarassa, Venäjän puolella, joku suomalainen upseeri kävi luke-massa meille Mannerheimin päiväkäskyn, jossa sanottiin noin suurin piirtein: ”En paina miekkaani tuppeen ennen kuin heimoveljemme Karjala on vapaa vihollisen ikeestä.” Sotaväessä opetetaan, ettei sotamiehen tarvitse tehdä muuta kuin mitä käsketään. Upseeri luki vain päiväkäskyn eikä kysynyt meidän mielipidettä, eikä meillä ollut oikeutta kysellä mitään, kuunnella vain ja totella nöyrästi upseerin komentoa. ”Parijonoon järjesty, ilman tahtia mars! Seuratkaa!”

Siinä marssijonossa supatimme keskenämme, että nyt pannaan ryssä matalaksi, meillä on nyt Hitlerin mahtava armeija apuna. Marssi jatkui turvallis-in mielin, olimmehan heimoveljien maaperällä, jossa asuu täysin suomenkielinen kansa.

Ensimmäisen kerran Venäjän maalla pystytimme teltat Tuhkakylässä. Seuraavana aamuna korvikkeet juotuamme jatkoimme matkaamme. Marssirivistöllä on tarkka järjestys, mikä porukka kulloinkin on keulassa. Meidän vuoromme oli nyt olla hännillä. Siitä se vain ilmestyi tien pos-kesta, puskan takaa aivan ilmielävä, piippalakkiryssä, nuori mies. Kädet ylhäällä ilman asetta hän pyysi suomen kielellä: ”Älkää ampu-ko, minä antaudun.”

Aluksi meidät oli lyöty häm-mästyksellä, että miten käyttä-tyä tässä tilanteessa. Vanki se-litti, ettei hän halua sotia ja sen takia antautuu. Siinä vangin kanssa jutellessa lähestyi takaa-päin kovaa vauhtia saksalainen moottoripyörämies, ja me kaik-ki teimme tietä hänelle. Koval-la vauhdilla ohittanut saksalai-nen huomasi ”ryssän” ja pot-kaisi sitä rautapohjakengällä. Meitä suomalaisia hän tervehti hymyillen Hitler-tervehdyksel-lä. Heimoveli lyyhistyi kentäl-le. Joku meidän pojista intoili, että tuo saksalainen olisi pitä-nyt ampua. Riitti ihmettelyä, miten sivistynyt saksalainen voi olla noin raaka.”

Latvajärvellä vangittu venäläinen 3.7.1941.

Hyökkäysvaihe Uhtuan suunnalla

Ilmari Perkkiö taisteli jatkosodassa JR 32:ssa Uhtuan suunnalla. Hän muistelee hyökkäysvaihetta:

”Jatkosotaan lähtökutsu tuli kesäkuun alkupuolella 1941. Silloin oli kaunis sunnuntaipäivä. Reppu oli jälleen pakattava tavaroilla, joita tiesi taas tarvittavan. Olin suojeluskuntalainen, ja niin jv-aseistus oli valmis. Istuin pyöränselkään ja lähdin kirkolle. Haikeaa oli, kun kaksi kaunista (3 - 4 v.) poikaa ja vaimo piti jättää huolehtimaan kotitöistä.

Kirkolla oltiin ensimmäinen vuorokausi ja sieltä siirryttiin marssien Oulaisiin. Siellä ensimmäinen komppanian päällikkö luutnantti Niemi oli jo vastassa. Oulaisissa viivyimme pari päivää. Lotat muonittivat siellä. Matka jatkui junalla Ouluun, jossa viivyimme useita päiviä ja tutustuimme saksalaisiin aseveljiin. He lauloivat ”Eerikaa” ringissä, joka oli maahan kaivettu. Yhteislaulut loppuivat Oulun kankaalla, ja yksiköt kuormattiin autokuljetukseen. Kuljetus päättyi Taivalkoskelle. Siellä viivyimme useita päiviä.

Kesä kävi yhä kauniimmaksi, linnut lauloivat yötä päivää, mieli kävi yhä haikeammaksi. Pian aloimme lähestyä Juntusrantaa. Tietöitä tehtiin ennen rajanylitystä.

Seurasii erittäin kaamea yö, kun vettä satoi, salamet välähtelivät ja kraanaatit räiskyivät. Kesäinen yö oli kauhean pimeä ja kylmä. Olimme määrissä vaatteissa ja ilman suojaa. Korpisota oli alkanut.

Lähdimme Uhtuan suuntaan, ylitettiin Pistojoen ponttoonisilta pitkin. Ylityksen olivat jo tehneet toiset porukat tykistön tukemana. Jälki oli kaameaa, palaneita kaatuneita, joista oli vaikeaa saada selvää, kumpia olivat, omia vai vastustajia. Nyt pantiin kirveet heilumaan, kun tehtiin purilaita hevosmiehille. Kaikki oli salaperäisen hiljaista. Metsäpalo lisäsi jännitystä, kun väliin jättihonka kaatui ryskyen ja säkeniä syytäen. Ensimmäisen tauon aikana sain tehtäväksi asettaa sivustapartion. Lähetin Lassi Vatjuksen kp-miehen ja Eemi Myllykankaan. Eteneminen jatkui, kunnes kuului laukaus varmistuspartion suunnalta. Kaikki löivät maihin kaiken varalta. Syy laukaukseen selvisi, kun partio toi vankia. Se oli pataljoonan komentajalle mieleen, kun tiedot naapurin joukoista olivat tärkeitä. Laukaus johtui siitä, että vanki nousi katajapensaansa takaa parin metrin päästä. Myllykankaan sormi oli liipasimella, ja tuli vahinkolaukaus. Lassi kiusasi häntä, että kun kahden metrin päästä ohi ampuu. Hurtti huumori eli. Eteneminen jatkui. Leiriydyimme ja varmistimme leirialueen ja lepäilimme jatkoa odotellen.

Sitten tuli yhden pataljoonan komentajana olleen kapteenin vuoro näyttää taitonsa. Piti katkaista vihollisen vetäytymistie Eldankajärven ja Makkarakukkulan väliltä. Voimat eivät kuitenkaan riittäneet tien pitämiseksi. Tappiot olivat suuret. Oma velikin kaatui. Seuraavana päivänä hyökkäys uusittiin, kun saatiin lisävoimia. Eteneminen jatkui jonkin matkaa Makkaralle, Turistille ja Munakukkulalle. Nyt oli tie auki Vaaralaan

asti, ja sitä työvelvolliset alkoivat korjata. Huolto alkoi toimia, kenttäkeittiöt höyrysivät töpinöissä. Pataljoona sai muutaman tunnin huilia ja koota vajaita ryhmiä. Johdolla olisi ollut kiire Uhtualle, mutta sinne oli niin pitkä matka, ettemme sinne koskaan ehtineet. Linjat jäivät tähän yrityksistä huolimatta. Malviaisen tien suunnalla jokin kukkula vallattiin. Valtauksen johti luutnantti Pystynen ja siitä tuli Pystyskukkula. Elokuun lopulla sain lomaa 10 vrk kauhean ”kurataudin” takia. Osansa oli siinä myös veljen kaatuminen ja että meitä oli siellä kaikkiaan viisi veljestä. Vatsa parani jo Hyrynsalmella junaa odotellessa, kun sain litran hyvää maitoa. Niinpä lomalta palattuani olin terve ja virkeä. Pataljoonan komentajakin huomasi sen ja kehui, että loma ei ole mennyt hukkaan. Loman aikana oli vallattu Munakukkula. Joukkue joutui tuolle kukkulalle miehityksen yhteydessä. Siinä tuli Haaranien menetykset. Hän oli Karsikkaan miehiä.”

Syvästi surren ilmoitamme, että
rakas poikani ja veljemme
maanvilj. korpraali

VILLE HAARANIEMI

synt. Haapavedellä tammik. 19
p:nä. 1910, haavoittui Itärinta-
man taisteluissa elok. 24 p:nä ja
kuoli samana päivänä kenttäsi-
raalassa.

Kaunieta ja hyvää muistoasi
siunaten:

Aiti.
2 siskoa perheineen,
2 veljeä Amerikassa.

Autta Herra tahtoosi tyytymään,
silloinkin kun se kipeimmin
koskee.

Rakkaamme lepää toistaiseksi
Pistojoen sankarihautausmaalla.

Uhtuan suunnalla rintama juuttui paikoilleen. Ville Haaranieni kaatui Munakukkulan valtauksessa.

Pistojoen väliaikainen kenttähautausmaa.

LAULU HAAPAVEDELLE

Sanat: Jaakko Ritola
Säv.: Helvi Mäntyvaara

seka-
kuoro
tai
säestys

Haa - pa - ve - si, ko - ti - seu - tu, kau - nis kolk - ka Poh - jan - maan,
Su - a, syn - nyin - keh - to - a - ni lau - lul - la - ni kiit - tää saan,

Jaakko Ritola, kotiseutulaulun tekijä

Jaakko Ritola tuli Haapavedellä tunnetuksi vasta kuolemansa jälkeen sepittämänsä runon, *Laulu Haapavedelle*, ansiosta. Hänen kirjoittamansa runon sävelsi rovastinrouva Helvi Mäntyvaara lauluksi sodan jälkeen, jolloin se muuttui melkoisen suosituksi kotiseutulauluksi. Mainitun runon syntyhetkistä voin mainita seuraavaa.¹⁾

Ollessaan kotilomalla syksyllä 1941 Haapavedellä ajoi Jaakko valottomalla polkupyörällä yhteen erään tytön kanssa Vatjusjärvellä, jolloin häneltä katkesi solisluu, ja polvilumpio vioittui. Näiden vammojen vuoksi hän joutui Haapaveden kansanopistolle sotasairaalaan, jossa hän aikansa kuluksi alkoi sommitella runoa, *Laulu Haapavedelle*. Saatuaan runon mieleiseensä kuntoon hän tuli näyttäneeksi sitä opiston johtajalle Viljo Mikkoselle, joka innostui asiasta toimittaen runon *Liitto-lehteen*, jolloin runo tuli ensi kerran julkisuuteen. Jaakko kirjoitti jonkin verran muitakin runoja, joista monikaan ei ole tullut julkisuuteen.

Jaakko Ritola toimi nuoruusvuotensa talvisotaan asti maatyössä kotitalillaan harrastuksinaan hiihtourheilu, metsästys, kalastus sekä osallistuminen Suojeluskunnan harjoituksiin. Näiden harrastusten saattelemana hänestä kehittyi kestävä ja rohkea rintamasotilas. Hän sai surmansa vihollisen ampumasta luodista Uhtuan lähistöllä Jyväskylässä 26.10.1942. Vesistön veneellä ylittänyt vihollispartio pääsi jostain syystä yllättämään mainitun kenttävartion sotilaat korsuun. Kerrotaan venäläisen ensin koputtaneen käsikranaatilla korsun oveen, jolloin joku valveilla olleista miehistä avasi oven. Silloin käsikranaatti lensi korsun sisälle räjähtäen sielä. Eräs miehistä pääsi rikkoutuneesta ikkunasta pakoan, ja tätä tietä oli Jaakkokin yrittänyt, mutta konepistoolimies oli joutunut eteen nähtyään pakoan päässeän miehen juoksevan maastossa. Hän ampui Jaakkoa rintaan, käsikranaatin sirpaleita hänellä oli ympäri kehoa. Hän ei kuollut heti, vaan kerrotaan hänen eläneen vielä kahdeksan tuntia aina kenttäsaairaalaan asti. Samassa turmassa kaatuivat haapavetisistä myös Niilo Oskari Ritola ja Juho Petteri Rapinoja.

1) Kirjoittaja on Jaakko Ritolan veli Hannes Ritola.

Surusanoma rintamalta

15.1.1943

Maanviljelijä Alatalo

Raskas velvollisuuteni on ilmoittaa, että Teidän rakas poikanne, rajajääkäri Eino Oskari Alatalo kaatui partiokahakassa 8.1.1943. Tiedon hänen kaatumisestaan lienette jo saaneetkin. Lomalla oloni vuoksi en ole ennättänyt teille aikaisemmin kirjoittamaan. Paikka, missä poikanne joutui näin uhraamaan henkensä isänmaan edestä, on täällä Vienan Karjalassa Kenttijärven maastoa.

Haluan tällä kirjeelläni tuoda julki osanottomme suruunne ja kaipaukseenne, jota varmaan poikanne poismenon johdosta tunnette. Herran teot ja ajatukset ovat toisia kuin meidän omamme. Mutta Hänen tahtonsa tässäkin on tapahtunut, että poikanne piti näin vihollisen surmanluodin kautta täältä pois eritä. Herra meitä myös auttakoon tahtonsa tyytymään.

Johanneksen ilmestyskirja puhuu siitä suuresta valkopukuisesta voittoisasta joukosta, joka kerran on kokoontunut Karitsan valtaistuimen ympärille. Heistä sanotaan, että he eivät ole henkeänsä rakastaneet, vaan ovat olleet alttiit aina kuolemaan asti. Herra antakoon meille voimaa taistella, niin täällä rintamalla kuin kotonakin, että mekin kerran omamme tapaisimme tuossa samassa voittojoukossa, johon suuri ylipäällikkömme, Jeesus Kristus, on meidät omalla verellään lunastanut ja tien valmistanut.

Jos kenties haluaisitte jotakin vielä tietää pojastanne, olen valmis vastaamaan.

Martti Lönnrot
sot.pastori 5308 9 Kpk

Korpikoskella 18.1.-42

Hei vaan Ensi!

Paljon terveisiä täältä jostakin ja monet kiitokset kirjeestäsi, jonka eilen illalla sain tänne vastaan ottaa.

Kyllä olen täällä samassa tukikohdassa missä Einokin oli. Pyysit kirjeessäsi minua kertomaan kuinka Eino kaatui.

Hän kaatui partioreissulla noin 3 kilometrin päähän tästä tukikohdasta. Partiomme sattui juuri silläkohden hiihtämään järven jäätä, yhdyslatuamme pitkin, kun noin 50 miehen ryssän partio oli toisella rannalla väijyksissä. Eino oliskin saanut jo suojan rannassa olevien puiden ja kivien takaa, mutta ei hän kerinnyt, surman luodit tavoittivat siinä. Se oli vaan hänelle niin sallittu. Kolme muuta sotilasta haavoittui, heistä sitten yksi myöhemmin kuoli sairaalaan.

Kyllä minunkin on oikein paha olla, kun Einon täytyi kaatua. Olihan hän parhaita kavereitani.

Niin lopetankin sitten. Me kaikki täällä Einon asetovereina otamme osaa suureen suruunne.

Monin terveisin

Kalevi
Kirjeen lähettäjä on Kalevi Pirttikangas Haapavesi.

Vuonnisista sotasairaalaan

Hannes Paldaniuksen ja hänen vaimonsa Martan välistä kirjeenvaihtoa syksyllä 1941. Hannes Paldanius haavoittui 28.7.1941 Vuonnisissa.

Venäjällä 22.7.1941

Rakas vaimoni! Tervehdin sinua ja Seijaa näillä muutamilla riveillä. Terveenä olen täällä vielä ollut. Kiitos äiti kirjeestä, jonka sain sinulta. Olemme sitten, kun viimeksi kirjoitin, edenneet pitkälti tänne ryssän puolelle.

Onko Seija ikävöinyt kovasti isää? Kirjoita äiti kulta, kun saat tämän kirjeen. Piirsi aina sinua ja Seijaa rakastava isä.

Haapavesi 10.9.41

Rakas isä ja Seijan äitin oma kulta. Piirrän muutaman rivin sinulle isä. Kiitos kirjeestä, jonka sain 14. elokuuta. Se on viipynyt tällä välillä kaksi viikkoa. Minulla on ollut kova hammassärky. Poski on ollut kovasti turvoksissa. Ois minulla kenkävärkit, vain ei saa suutaria, joka tekisi kengät. Kaikilla on niin kiire. Sinä ihmettelet kirjeessäsi, että olet jäänyt henkiin. Sinä isä et voi kuvitella sitä iloa, mikä minulle annettiin, että Jumala on sinua suojellut ja varjellut, että me Seijan kanssa saamme isän omistaa, kun niin moni on menettänyt. Tekisi mieli tulla sinua sinne katsomaan sairaalaan. Vaa! en minä voi Seijaa tuoda sinne mukanani. Sillä ei ole kampeita, semmoisia että viitsisi tuoda, vaikka sillä kovasti haluttaa isää katsomaan.

Piirsi aina sinua muistava, oma Marttasi. Paljon Seijalta isälle terveisiä. Seija käskee minun panna, että tätä piirsi oma tyttösi, aina ikävöivä Seijasi.

Lapinlahti 11.9.41

Rakas vaimoni. Tervehdin taas sinua. Kiitos kirjeestä, joita sain kaksi peräkkäin. Kyllähän täällä tahtoo aika tulla pitkäksi, mutta sille ei voi mitään. Lääkäri sanoi, että minulta menee vielä pitkä aika, ennen kuin pääsen pois. Kun ajattelen näin jälkeen päin, tuntuu kummalta, miten minä jäin henkiin, sillä me jouduttiin ankaraan kranaattikeskitykseen. Meitä haavoittui viidettäkymmentä, ja toistakymmentä kaatui. Minua ei vielä ole leikattu, enkä vielä tiedä sanoa varmaa, milloin ne leikkaavat. - - -

Lapinlahti 12.10.41

Rakas vaimoni. Rupesin taas kirjoittamaan sulle, kun odotin sulta kirjettä, vaan vielä en ole saanut. Kyllä minä käsitan, että sieltä on niin huono lähteä kirjettä viemään postiin. Kuinka sinä Seijan kanssa jaksat? Oletteko pysynyt terveenä? Tietenkin Seijan kanssa käynte yhdessä Mutkassa kylässä. Minä kuvittelen mielessäni, kuinka te kahlaatte nevaa Seijan kanssa, ja Seija kyselee kaikkia asioita. Nyt hän teillä on vedenpitävät saappaat, joten pääsette hyvin kulkemaan.

Eihän sitä tiedä, tuleeko minun kädestä entisen veroista. Se on hyvä, kun meillä on vähän säästöissä rahaa. Sinä kun joudut siellä niin paljon kulkemaan vetisiä maita. Loppuis vaan pian tämä sota, niin me äiti lähettäis pois sieltä korvesta.

Terveisiä Seijalle hyvin paljon. Kyllä isä tulee, kun paranee ja tuo Seijalle aapi-sen.

Uhtualta Uralille

Veikko Liukkonen joutui sotavankeuteen jatkosodan alussa Uhtuan suunnalla heinäkuun 13. päivänä 1941 ollessaan vihollisen selustassa tienkatkaisuaikeissa. Liukkonen vapautui sotavankeudesta 23.11.1944. Ohessa katkelmia hänen kirjoittamistaan muistelmista.

Kama-joelle

"Ensimmäinen varsinainen vankileiri oli jossakin Sorokan liepeillä sijainnut metsätyöleiri. Metsätöitä emme kuitenkaan joutuneet tekemään, vaan valmistelimme edelliseltä rakennusporukalta keskenjäänyttä parakia niiden kolmen viikon aikana, minkä leirillä olimme. Loppukesä ja talvi menivät Kama-joen varrella, Elabuga-nimisen pikkukaupungin kainalossa olevan luostarin munkkikammioissa. Meidät oli kuljetettu sinne Kazanin kaupungin kautta siipiraslaivalla ensin Volgaa, sitten Kama-jokea pitkin. Luostarin muurien sisäpuolella ollut kirkko oli räjäytetty tiilikasaksi. Puhdistimme työksemme tiiliä ja pinosimme niistä sitten letkoja. Tiilet vietiin muualle parempiin tarkoituksiin."

Turskannahasta tupakkapaperia

"Kesän tultua meillä oli taas edessä "transportti", siirto toiselle leirille. Jouduimme kököttelemään härkävaunuissa useita viikkoja. Vankivaunut liitettiin aina hitaasti ryömivien tavarajunien perään. Niinpä vaunumme seisoi Kirovin kaupungin ratapihallakin useita päiviä. Ainoana eväänämme päivittäin oli kämmenenkokoinen, mustasta leivästä kuivattu laivakorppu, suolaturskan palanen ja vettä. Tupakkamiehillä oli ainainen pula tupakasta ja sätkäpaperista. Kerrankin olivat asiat siinä pisteessä, että jollakin olisi ollut sätkän verran mahorkkaa, mutta paperia ei löytynyt keneltäkään palan palaa. Keksimme liottaa kuivaa suolaturskaa vesikupissa, nyljimme nahan ja käärimme siihen sätkän. Turskannahkan ja mahorkan aromit eivät oikein sopineet yksiin. Kovinkaan tupakkamies ei imaussut sätkästä yskimättä, lisäksi rätinä ja pauke oli kuin ilotulitusraketissa.

Junamme oli saapunut eräänä yönä luultavasti Moskovan asemalle. Heräsin vaunun laverilla kovaan kohinaan, koväänisten kaiuttimien jatkuvaan polpattamiseen ja junien vekslaukseen. Kun kurkistin härkävaunun luukun kaltereiden takaa, näin valtaisan ratapihan vaunukattomerineen ja valonheittimien. Olin nukahtanut uudelleen, ja kun seuraavan kerran heräsin, olimme taas menossa jossakin maaseudulla, itään päin. Oli pieni asema jossakin Ural-vuorten itäpuolella. Ratapihalla oli vain muutamia kiskopareja. Meidän junamme odotti vastaantulevaa sotilasju-

naa, joka kirmasi kohisten kohti länttä vieden rintamalle uutta tykinruokaa. Kun juna sitten oli ohittanut aseman, huomasi uloimmalla raiteella yksinäisen, pienen vaunun. Vaunussa näytti olevan jotakin tutunomaista, ja tarkkaan katsottuna vaunun kupeeseen oli valkoisella tekstattu "V.R.SUOMI". Tuntui, kuin kappale kotimaata olisi ollut siellä. Jos olisin päässyt ulos, olisin varmaankin käynyt taputtelemassa vaunuvanhusta. Päätelin itseseni, että vaunu oli talvisodan sotasaalista. Se poloinen oli kulkeutunut tänne asti ja ehkäpä pienuutensa ja huonoutensa takia seisokeli täällä syrjäisellä asemalla. Sekin oli vanki.

Viimein päädyimme tuntemattomaan paikkaan jonnekin Ural-vuorten itäpuolelle. Korpeen perustettiin uutta kaupunkia. Me sotavangit kaivoimme katujen avo-ojia pitkävartisilla leveillä lapioilla. Sitä kesti syksyn sadekauteen asti."

Uudelle leirille

"Eräänä aamuna sitten yllättäen ei työhönlähtöä tullutkaan.

Meidät komennettiin tyhjän parakkiin ja käskettiin riisuutua ilkosen alastomiksi. Tuttu seremoniahan se jo oli, ja se tiesi leirin vaihtoa. Riisuutumisen jälkeen oli kipaistava toiseen parakkiin. Vartiomiehet tutkivat huolellisesti ryysymme, ottivat pois mahdolliset teräsaseet ja muun kaman. Sen jälkeen vaatteet tuotiin meille, saimme pukeutua, ja välittömästi oli mentävä leirin pääportille nelijonoon. Sieltä vartio-osastot kuljettivat vangit asemalla odottaviin härkävaunuihin ja telkesivät ovet ulkoapäin jääden ulos vartioimaan ja odottelemaan vaunuja kuljettavaa juna.

Vaikka vankien vaatteiden tarkastus oli edellä kerrotun mukaisesti näin tarkkaa, kuljetin rautasahan kappaleesta hiomaani nakertelupuukkoa mukana leiriltä toiselle. Minulla oli suomalainen harmaa kenttäpusero. Tein olkaimien sisäpuolelle tyvipäähän pienet viillot. Toisesta viillosta työnsin olkaimen sisään puukkon levyisen ja mittaisen puulastan ja toiseen olkaimeen tietenkin itse puukon. Näin oli olkaimissani kovikkeet. En tiedä, ihmettelikö tarkastava sotilas kovikkeiden kapeutta. Ehkäpä hän ajatteli: "Pieni, köyhä Suomi, pienet kovikkeet..."

Leiri, jolle saavuimme, oli jo järjestyksessä viides. (En laske leiriksi Vietnamin-Kemissä ollutta tsaarinaikaisen kasarmin lukusalia, missä lojuin vankeusaikanani kaksi ensimmäistä viikkoa). Tämä leiri oli Uralilla, Sverdlovskin kaupungin itäpuolella. Sanoimmekin sitä Sverdlovskin leiriksi. Se oli turvetyöleiri.

Koska saavuimme leirille syksyllä, ei turvetoita enää paljon tehty. Turpeen nosto ja käsittely oli kesäajan sesonkityötä. Isäntämme keksivät meille muita töitä. Vangit kantoivat paareilla multaa leirialueen ulkopuolella sijaitsevan vihanneskellarin kumpuun, tekivät keksimällään heijarihöylällä kattopäreitä ja kattoivat suuren varastohuoneen. Naulat tehtiin katkomalla vanhasta piikkilangasta sopivan pituisia pätkiä."

Sotavankileirin suutariksi

"Muuan komissaari järjesteli talveksi työhommia vangeille. Hän muodosti yhdessä leirin komendantin kanssa käsityöprikaateja. Osa suomalaisista käsityötaiteilijoista vangeista värkkäsi pieniä kiuluja, jotka lienee tarkoitettu ruokailuastioiksi. Räätiliprikaatille tuotiin luultavasti Sverdlovskista vaunulastillinen risaisia toppavaatteita korjattavaksi. Jouduin suutariprikaattiin, jossa korjattiin siviilien rikkikuluneita huopatossuja. Työvälineitä ei taaskaan tahtonut olla. Lanka punottiin polven päällä pel-lavakuiduista, ja neulan sai jokainen tehdä itse. Kaivertamalla silmän kuparilankaan sai käyttökelpoisen suutarineulan. Huonoimmista tossuista otettiin varret pohjiksi toisiin tossuihin.

Eräänä päivänä tuli leiriämme tarkastamaan komissio. Suutariparakkiin työntyi joukko korkea-arvoisia upseereita, joukossa naisiakin. Nokkamiehenä taisi olla peräti kenraali. Hänellä oli olkaimessaan kullalta kimmalteleva, suurikokoinen, viisisarainen tähti. Nousimme työmme äärestä seistä harottomaan. Kenraali loi silmäyksen parakkiin ja viittasi jatkamaan. Seistessään selkäni takana hän huomasi tekemäni naistenkengän lestin. Hän otti lestin sirosta sormenpäihinsä, pyöritteli sitä kuin jotakin taideteosta ja kehui: "Hyvä, teette näitä yhdeksänsataa paria."

Hetken ajan meinasin käyttää kenraalin innostusta hyväkseni ja kerjätä mahorkkaa, mutta ujous ja häveliäisyys voitti. Tilaisuus luisui ohi, kun herrat poistuivat.

Kun vieraat olivat poistuneet, aloin siinä nakerrellessani kuutioita, että jopas antoi suuren normin. Yhdeksänsadan parin tekeminen kestää suunnilleen kolmekymmentäyksi vuotta. Olin nyt kaksikymmentäkahdeksan vuotias. Normin tultua valmiiksi olisin 59-vuotias ukko.

Kenraalin sana näytti olevan laki. Pian komission käynnin jälkeen ilmestyi leirille suutariparakin seinän viereen suuri kasa lestimateriaalia, koi-vutukkeja. Urhoollisesti kuitenkin aloitin lestinormini täyttämisen. Joka aamu kävelin suutariparakille kaaputtelemaan lasinpalasilla lestiä. Ja aika kului, niin että oli tultu jouluaattoiltaan."

Kansainvälistä joulutunnelmaa

"Parakissa, jossa kuljin nukkumassa, oli puoliksi saksalaisia ja suomalaisia sekä neljä norjalaista Quislingia paennutta partisaania. Ulkona oli ainakin kolmekymmenen asteen kirpeä pakkassää. Kun tulin parakille, oli omatekoiset keräsiinituijat sytytty antamaan valoa pimeään parakkiin. Saksalaiset istuskelivat ylälavereilla kalistellen keittoastioitaan. Suomalaiset murjottivat alalaverien reunoilla odotellen "iltaripsausta". – Ruoka-annoshan oli ryyppäty suihin punaisessa sekunnissa.

Saksalaiset herkuttelivat taas jutuissaan kalkkunalla, kermaleivoksilla ja kaikenlaisilla salaateilla, kunnes yhtäkkiä virittivät moniäänisen virren "Jouluyö, juhlayö". Kotimaan kaipuu ja muistot kotimaassa vietetyistä jouluisista tulvahtivat mieleen ja kostuttivat väkisin silmät."

Saksalaisten tavoitteena Muurmannin rata

Saksalaiset esittivät sodan alkuvaiheessa Mannerheimille kaikkien Suomen alueella olevien joukkojen ylipäällikkyyttä. Marski kieltäytyi. Hän ei halunnut saksalaisten joukkojen johtoa, koska se olisi merkinnyt alistumista Hitlerin johtaman päämajan alaisuuteen.

Sotamarsalkka suhtautui saksalaisten sotatoimiin alusta alkaen kriittisesti. Hän ei hyväksynyt minkäänlaista "liittolaissotaa". Marski johti tietoisesti suomalaisten erillissotaa. Saksaa käytettiin hyväksi leipäviljaa ja aseapua tarvittaessa. Saksa oli myös hyvä turva pelättyä Neuvostoliittoa vastaan.

Pohjois-Suomessa saksalaiset ottivat rintamavastuun. Siellä olleita saksalaisia ja suomalaisia joukkoja johti Norjan Armeijan komentaja, kenraalievosti N. Falkenhorst. Tavoitteena oli vallata Muurmansk ja katkaista Muurmannin rata. Hyökkäykseen käytiin Petsamon suunnalta kohti Muurmanskia. Sallasta edettiin kohti Kantalahtea, Kuusamosta Kiestinkiin kohti Louhea sekä Suomussalmelta kohti Uhtuaa. Petsamon suunnassa edennyt Vuoristoarmeijakunta Norwegen joutui pysäyttämään hyökkäyksensä Litsajoelle. Tietämässä tunturimaastossa ei motorisoiduilla joukoilla onnistuttu.

Salla vallattiin 8.7., minkä jälkeen edettiin hitaasti aina Vilmajoelle saakka. Asemasotaan jähmetyttiin 17.9. Vilmajoen alueelle. Sallan suunnan kovissa korpisodan taisteluissa kunnostautui suomalainen eversti W.A. Wiiklan komentama 6.Divisioona ja erityisesti siihen kuulunut eversti A. Puroman komentama JR 12.

Kuusamon ja Suomussalmen väliseltä alueelta itää kohden etenivät kenraalimajuri Hj. Siilasvuon komentaman III Armeijakunnan joukot. Kiestingin suunnalla suomalaisjoukot olivat Ryhmä J:n alaisina. Saksalaisilla joukoilla oli omat johtajansa, jotka yleensä alistettiin suomalaisille. Uhtuan suunnalla eteni Ryhmä F, komentajanaan eversti U. Fagernäs.

Saksalaiset oudoissa oloissa

Saksalainen johto piti painopistesuuntana ensin Petsamosta Muurmanskiin etenemistä ja Sallan kohdalla Kantalahteen ja Muurmannin rautatielle hyökkäystä. Jo hyökkäyksen alussa todettiin, etteivät saksalaiset joukot olleet tottuneita korpisotaan. SS-joukkojen johto oli tavallisesti valittu poliittisin perustein. Sotilaallista kokemusta heillä oli verraten vähän. Rovaniemeltä sotatoimia johtaneet saksalaiset pettyivät joukkojensa suorituksiin. Saksalaisten tappiot olivat valtavat jo hyökkäyksen alkuvaiheessa. Suomalaisen sotilaan arvostus kohosi, kun todettiin suomalaisten kokemus ja menestys erämaataisteluissa. Kiestingin ja Uhtuan suuntien hyökkäykset onnistuivat paremmin kuin Lapin alueella eteneminen. Painopistien asetettiin Siilasvuon armeijakunnalle, jolta toivottiin nopeita voittoja.

Kenraalimajuri Hjalmar Siilasvuon komentama III AK oli alistettu saksalaisten komentoon. Saksalaisten ja suomalaisten sodankäyntitavat poikkesivat toisistaan. Martti Malkavaara oli Kiestingin ja Uhtuan suunnalla ja sai seurata läheltä saksalaisten sodankäyntitapoja. Hän kertoo havainnoistaan:

Saksalaiset panivat paljon enemmän painoa ryhmätyöskentelyyn hyökkäyksessä ja taistelussa kuin suomalaiset. Metsä oli heille vieraampi kuin venäläisille sotilaille. Suomalainen taas saattoi toimia metsässä paremmin kuin isojen valtojen sotilaat.

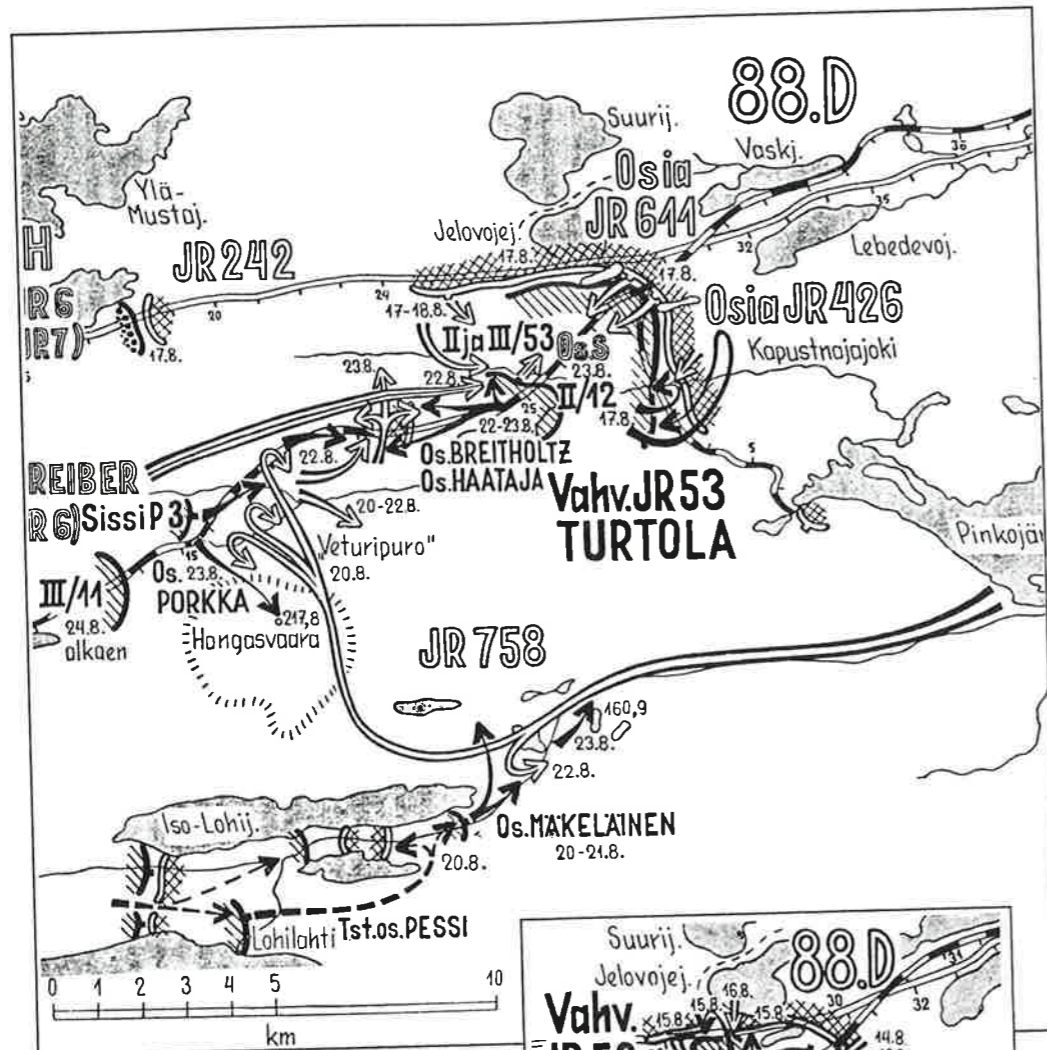
Omakohtaista kokemusta oli, kun olimme vierekkäin linjassa. Me pyrimme olemaan asemassa pimeän aikana hiljaa koettaen kuulolla tekemään havaintoja. Saksalaisten vartiomiesten jatkuva aseilla ampuminen paljasti heidän asemapaikkansa. Tai kun he lähtivät etumaastotiedusteluun, niin sen jokainen kuuli, että oli lähdetty liikkeelle. Tiedustelu eteni paljolla aseiden paukkeella ja samoin palattiin aseiden räiskeellä.

Saksalaisten varusteet syyskelille ja talveksi olivat puutteelliset. Säärisuojukset eivät meistä olleet kunnolliset, ne olivat hitaat riisua ja kuivattaa. Heillä ei aluksi ollut kunnollista talvitakkia, suikka oli hyvin huono talvikelille. Pakkasella rauta-anturakengät olivat kylmät ja pitivät kovaa ääntä. Suomalaiset pysyivät mieluummin hiljaa. Meillähän oli leveänokkaiset huopakengät, jonka nokka sopi hyvin mäystimeen. Joskus myöhemmin, kun kävin katsomassa saksalaisten asemia, oli heidän vartiopaikoihinsa tuotu isokokoiset huopajalkineet. Näihin jalkineisiin sopi saksalaisten nahkakenkä sisälle, ja nyt hekin voivat olla hiljaa ja kuunnella edestä kuuluvia ääniä.

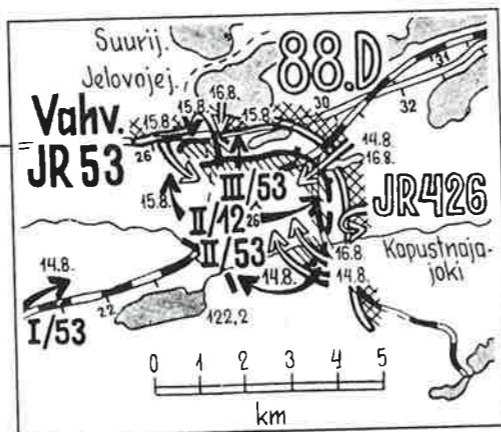
En tiedä, oppivatko saksalaiset elämään ja kulkemaan metsässä. Me ainakin opimme luottamaan pimeään. Oli suorastaan turvallista olla vartiossa pimeän aikana, koska vihollisen oli vaikea liikkua hiljaa. Ensimmäisenä syksynä saksalaiset avasivat heti tulen, jos jotain ääntä kuului.

Aivan uusi kokemus oli saksalaisten ja suomalaisten yhteishyökkäys marraskuun alussa 1941. Suomalaisten joukot oli alistettu saksalaisten komentoon. Meidänkin joukkomme olivat hyökkäystehtävissä. Aluksi meidät komennettiin tekemään korsuja hyökkäystien varteen. Saimme olla reservissä ja syödä hyvää ruokaa. Hyökkäysvalmistelut kävivät niin salaa, ettei vihollinen tiennyt siitä mitään. Saksalaisia voimia tuotiin lisää pohjoisesta, samoin tuli suomalaisia Uhtuan suunnalta Kiestinkiin. Nyt ei hyökätty rautatien eikä maantien suunnassa, vaan hyökättiin näiden suuntien välissä.

Itse hyökkäyspropaganda oli meille suomalaisille vierasta. Kovaääniset pantiin kaijuttamaan mieluista sotilasmusiikkia. Pidettiin kiihottavia puheita sekä saksaksi että suomeksi: Kuinka Saksa on valtaamassa koko Euroopan ja kuinka Suomi saa ne alueet Karjalasta, jossa asuu suomalaisia. Sanottiin, että ryssä on jo polvillaan eikä siitä enää nouse. Hyökkäys lähti hyvin käyntiin, venäläisiä jäi hyökkäyssuunnassa kolmeen mottiin. Toisessa vaiheessa me jouduimme aivan kärjen tuntumaan. Meni aikaa, kunnes motit saatiin hajalle. Nyt olisi tarvittu uusia moottorisoituja voimia hyökkäyksen jatkamiseen. Oli liian vähän saksalaistankkeja, eikä tykistöäkään pystynyt laukomaan venäläisten varustuksia. Runsaan viikon kuluttua operaation alkamisesta linja kiteytyi. Nyt alkoivat venäläiset hyökkäillä kahden puolen hyökkäyskiilaamme.

Kartat: Suomen Rintamiehet 3.Div. 1939-1945

Kiestingin rautatiemotti

Kuusamosta hyökännyt everstiluutnantti J. Turtolan komentama Ryhmä J valtasi Kiestingin 8.8. Tavoitteena oli edetä maantietä ja rautatietä pitkin kahtena hyökkäysosastona kohti Louhea Muurmannin radalle. Maantietä pitkin edenneen suomalais-saksalaisen joukon hyökkäys pysähtyi muutaman kilometrin päähän Kiestingistä. Rautatietä edenneet joukot pääsivät kauemmaksi ennen kuin vihollinen pysäytti ne. Motissa olleet joukot joutuivat käymään viikkoja katkeria taisteluja ylivoimaista vihollista vastaan.

Martti Malkavaara joutui JR 53:n mukana ns. rautatiemottiin. Hän kertoo motin synnystä seuraavasti:

”Kiestingissä kaupala oli vallattu 7.8.1941. Valtauksen jälkeen edettiin yhä. Saksalaiset määrättiin siirtymään Louhea kohti maantien suunnassa. Heillä oli raskaampaa kalustoa, siksi maantie oli heille luonnollisempi etenemistapa. Heillehän olivat tankit ja tykistö hyvin tärkeitä. Suomalaiset, eli vahvistettu JR 53, pääsi äsken valmistuneen rautatien suunnassa aina 28 km:n päähän Kiestingin kaupalasta. Juuri siinä kohdassa pohjoisempana kulkenut maantie ylitti rautatien. Saksalaisten eteneminen moottoroiduin voimin hidastui maantien suunnassa niin, että etulinja jäi siellä kauas jälkeen. Tässä vahvistetussa JR 53:ssa oli suomalaisten lisäksi 3 kevyttä saksalaistankkia ja joitain muita kk-ryhmiä. Venäläiset oivalsivat pian, että maantien suunnan ja rautatien suunnan välillä ei ollut yhteyttä. He löivät vahvan kiilan maantieltä yli rautatien. Lisäksi he saivat lisävoimia idästä päin ja myös Tuoppajärven rannassa kulkeneen tien kautta. Koko rykmentti oli motissa. Eivät saksalaiset eikä suomalaiset lisävoimat saaneet rautatietä mottiin avatuksi. Yritimme kolme eri kertaa hyökätä motista länteen päin, mutta emme siinä onnistuneet. Tappiomme motissa olivat suuret. Suomalaisia kaatui 24 päivän aikana tästä rykmentistä lähes 500 miestä.

Se rautatiemotti, josta kerroin, oli suomalaisille erittäin raskas vaihe elosyyskuussa. Vahvistettu JR 53 jäi yksin suuren suoalueen taakse. Me kysimme, miksi meidän annettiin mennä terävänä kärkenä lähes 20 km sivustoja kauemmas. Vaikka kaikki mahdollisuudet olivat menneet, ei annettu lupaa vetäytyä omien joukkoon. Suomalaispäälliköt ja ennen kaikkea evl Jussi Turtola, rykmenttimme komentaja, oli sitä mieltä, että nämä voimat eivät jaksaneet rynnä eteenpäin.

Eräs yksityiskohta rautatiemotin vaiheilta: Totesimme, että saksalaiset kulkivat mieluummin ryhmissä. Siinä meidän takana oli kosteikko, jonka läheisyyteen oli syntynyt nuotiopaikka. Viisi saksalaista oli tullut eräänä aamuvarkaisena meidän taakse teen keittoon. Joitain kranaatteja ammuttiin venäläisten toimesta. Yksi kranaatti tuli aivan nuotion keskelle. Sen jälkeen ei saksalaispoikia enää ollut. Suomalaisia ei yleensä ollut montakaan yhtäaikaa samalla nuotiolla. Muistan itsekin käyneeni vuorotellen suovettä keittämässä.”

Rautatiemotissa kaatui mm. Toimi Arppe, jota Tauno Piippo muistelee:

”Haapaveden sankarihaudan nurkkauksessa on kivistä pystytetty kentälle jääneiden muistokivi. Poikavuosieni kaverin nimeä minä sieltä kävin etsimässä. Muistokiveen on merkitty Toimi Arpeen kuolinajaksi heinäkuu. Hän kuoli 25.8.1941, lieneekö virhe kiven laadun syytä. Toimi kuoli nuorena, 24-vuotiaana pois.

Haapavedeltä tuli Jäniskoskelle valtion metsiä perkaamaan mukanaan

"Pikajuna" Louheen.

joukko haapavetisiä nuoria miehiä, jotka toivat tuulahduksen suuresta maailmasta. Viina-Matti oli silloin muotia. Nämä nuoret miehet aivan töikseen lonkuttivat Matin roisia runoja – toivat Kärsmäelle haapavetistä korkeaa kulttuuria. Minua nuorta poikaa inhotti kuulla niitä rääväsuita. Mutta yksi oli joukosta poissa. Toimi Arppe, ikäiseni poika Haapavedeltä, ei koskaan sotkenut suutaan hävyttömyyksiin. Meistä tuli erottamattomat kaverit, vaikka Toimi oli ylempää sosiaaliluokkaa, sen näki jo vaateuksesta. Minä olin pula-ajan köyhän mökin paikkahousu, mutta se ei kaveruuttamme himmentänyt.

Suomi hyökkäsi Venäjälle kesällä 1941. Kesäsota oli alkanut. Eversti Turtolan porukka eteni Venäjälle liian pitkälle. Vihollinen katkaisi rautatien selän takaa, suomalaisten huolto ei pelannut. Motti oli valmis. Minäkin olin motissa kuukauden. Se oli kurjaa aikaa, nälkä ja kuumetaudit, keltatauti ja punatauti vei voimat miehiltä. Amerikka rahtasi liittolaisilleen Venäjälle Muurmannin sulasataman kautta ruokaa ja hyviä sota-aseita. Amerikan aseilla venäläinen lahtasi Suomen nuoria miehiä – 200 miestä päivässä. Ellei Uhtualta olisi saatu apua, niin koko Kiestingin porukka olisi joutunut sotavankeuteen Venäjälle.

Kentälle jääneiden muistokiven juurella muistan sinut, Toimi, vuodelta 1936 – oltiin kaverit. Sinä Toimi tulit nuorena vänrikkinä, syksyllä 1941 ja pelastit henkesi kaupalla poikavuosien kaverin pahasta pinteestä, sotavankeudesta. Sinä kuolit Amerikan luodista venäläisen ampumana 25.8.1941."

Rautatien varteen mottiin joutuneet joukot jouduttiin vetämään takaisin. Evers-tiluutnantti Turtola esitti päivittäin vetäytymispyyntöjä, mutta turhaan. Kenraali Siilasvuo ei voinut hänelle eikä muillekaan kertoa syytä veristen taistelujen jatkamiseen. Siilasvuo pyysi apua Mikkelistä päämajasta. Apua ei annettu, vaan kehoitettiin sitä pyytämään saksalaisilta. Marski totesi Siilasvuon olevan alistetun saksalaisille ja avunpyyntöjen oikeaksi osoitteeksi Rovaniemellä olevan saksalaisten johdon.

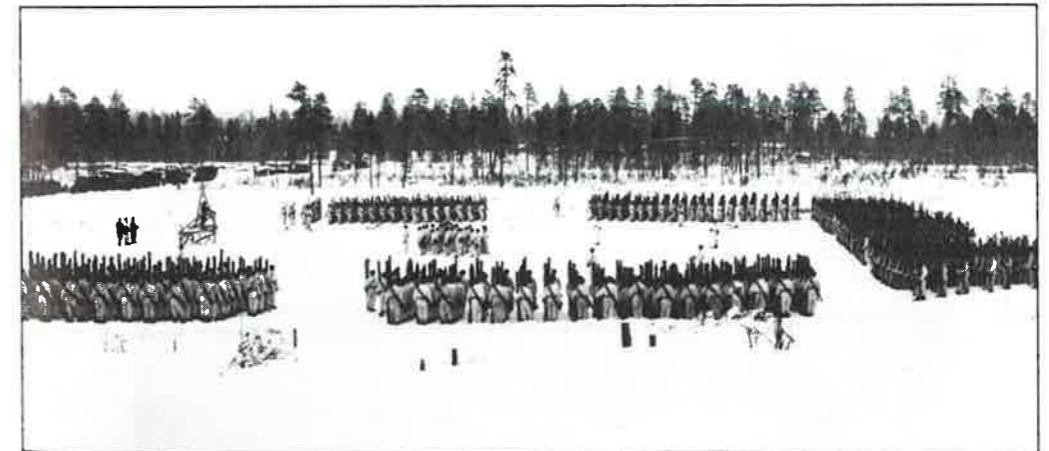
Vaikka Mannerheim ei suomalaisjoukkoja avuksi antanutkaan, vaati hän Siilasvuota pidättelemään Muurmannin radalle etenemistä. Rataa pitkin kulki junalasteittain aseita ja varusteita länsivalloista Neuvostoliittoon. Yhdysvallat ja Englanti eivät halunneet suomalaisten osallistuvan radan valtaamiseen. Näkemyksensä Marski salasi saksalaisilta.

Siilasvuo oli kahden tulen välissä. Saksalaiset vaativat vauhtia etenemiseen. Suomen päämaja vaati hidastamaan sitä. Kaiken aikaa kuoli ja haavoittui satoja Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin miehiä verisissä korpitaisteluissa radan ja maantien varressa.

Mannerheimin ansioksi on luettu, ettei hän antanut joukkojensa edetä Leninradiin. Ansioksi hänelle on myös luettu, oikeutetusti se, etteivät suomalaiset joukot vallanneet Muurmannin rautatietä pohjoisessa. Karhumäessä rata katkaistiin, mutta venäläiset olivat rakentaneet uuden yhteyden Sorokasta¹⁾ Arkangeliin, joten etelässä radan katkaiseminen ei länsivaltojen asekuljetuksia hidastanut.

Kenraaliluutnantiksi 3.7.1942 ylennetty Siilasvuo siirrettiin Helsinkiin sotakoulutuksen ylitarkastajan tehtäviin. Kiestingin suunnalle tuotiin saksalainen 163. Divisioona Syväriltä. Kuusamoon jätettiin reserviksi Kiestingin ja Uhtuan suuntaa varten suomalainen Ryhmä S, jota johti eversti A. Vuokko.

Uhtuan suunnalla luovuttivat suomalaiset saksalaisille asemansa 22.3.1944, jolloin kenraalimajuri A. Pajarin komentama 3. Divisioona siirrettiin Kannaksen suunnalle reserviksi.

17.3.1944 kenraali Pajarin järjestämä paraati JR 11:n lähtiessä Uhtuan suunnalta.

1) Belomorsk, Haapaveden nykyinen ystävyyskypunki

Asemasota

Suomalaisten hyökkäys pysähtyi vuoden 1941 loppuun mentäessä Kannaksella vanhan rajan tienoille ja Itä-Karjalassa linjalle Syväri – Ääninen. Saksalaisten valvonnassa oli alue Oulujärvestä pohjoiseen. Sodan kumpikaan osapuoli ei pyrkinyt ratkaisemaan tilannetta. Neuvostoliitto keskittyi itärintaman tapahtumiin. Suomi oli saavuttanut hyvät puolustusasemat, hyökkäämiseen ei olisi riittänyt voimavaroja eikä halua. Asemasotaa kesti aina kesäkuuhun 1944 saakka.

Talvisodassa menetetyt alueet liitettiin 6.12.1941 suoraan valtakunnan yhteyteen. Itä-Karjalasta tehtiin sotilashallintoalue. Sen siviili- ja osittain sotilasasioiden hoitamiseksi nimitettiin erillinen sotilashallintoesikunta. Se aloitti tehtävänsä tammikuussa 1942. Vallatuilla alueilla asui non 86 000 ihmistä. Heistä suomenheimoisiksi luettiin noin 35 000. Suurin osa väestöstä oli venäläisiä.

Asemasodan aikana taisteluja käytiin erillisillä rintaman osilla. Hyökkäyksiä vihollisten asemien murtamiseksi tehtiin molemmin puolin. Maaselän kannaksella yritti puna-armeija jo tammikuussa 1942 murtaa ylivoimallaan suomalaisten puolustuslinjat. Suomen II Armeijakunta joutui kolmen divisioonan ja yhden prikaatin vahvuisena puolustautumaan seitsemää vihollisdivisioonaa vastaan.

Puna-armeijan Karjalan rintaman tehtävänä oli lyödä ja karkottaa suomalaiset joukot Maaselän kannakselta. Muurmännin radan ja ensisijaisesti Sorokan suojaaminen oli neuvostojoukkojen tavoitteena. Liittoutuneiden kuljetukset haluttiin turvata. Suomalaiset taistelivat talvisissa olosuhteissa tottuneesti, urheasti ja maastoa hyödyntäen. He löivät ylivoimaisen vastustajan. Puna-armeijan hyökkäys hidasti kuitenkin suomalaisten joukkojen kotiuttamissuunnitelmia.

Talvella 1942 venäläiset yrittivät murtaa suomalaisten asemat Syvärillä. Aunuksen ryhmää vastassa oli ylivoimainen hyökkääjä. Kenraaliluutnantti K.L. Oeschin johtamat joukot onnistuivat puolustustaistelussaan. Niistä kovimmat käy-

IT-tykki asemissa

tiin Semenskin-Pertjärven maastossa. Venäläisten tappiot olivat noin 14 000 sotilasta. Suomalaiset menettivät noin 2 100 miestä, joista kaatuneina 440.

Suursaaren valtaus kuului asemasodan ajan merkittävimpiin sotatoimiin. Kenraalimajuri Aaro Pajarin johtamat joukot ottivat haltuunsa Suursaaren 28.3. ja Tytärsaaren 4.4.1942. Tarkoitus oli ollut toimia yhdessä saksalaisten kanssa. Nämä taistelivat Leningradin suunnalla venäläisten hyökkäyksiä vastaan eivätkä pystyneet irrottamaan joukkoja. Tytärsaari jäi saksalaisten puolustettavaksi ja Suursaari suomalaisten haltuun. Valtaus mahdollisti Suomenlahden sulkemisen avoveden aikana venäläisiltä aluksilta. Suomen ja saksalaisten meriyhteydet oli turvattu asemasodan ajaksi.

Nils Leskisenoja oli mukana Suursaaren valtauksessa. Hän muistelee:

”Tällaisilla matkoilla on aina tapana sattua ns. vähältä piti -tapauksia, niin myös tällä matkalla. Kerron niistä pari:

Kun Osasto Miettinen nousi saaren itärannalle iltapäivällä Suurkylän Kappeliniemessä, niin osasto kaarsi Suurkylän sataman editse, tosin hie- man kauempaa. Sataman rannassa oli laiva jäänyt jäihin kiinni. Kun myöhemmin tarkastimme laivaa, sieltä löytyi venäläisiä sotilaita koneki- väärin kanssa. Oli onni, etteivät he ampuneet osastoa sen ohittaessa lai- vaa.

Toinen tapaus: Torstaina 28.3. klo 16.30 pidettiin voiton paraati Suurky- län jäällä ja miltei kaikki joukot olivat paikalla. Katselmus sujui ohjel- man mukaan, mutta jälkepäin paljastui, että sataman jääkenttä oli mii- noitettu. Ilmeisesti jäätyminen oli tehnyt tepposen meidän onneksemme. Tämä Suursaaren koulutusmatka päättyi onnellisesti ja komentajamme, kenraalimajuri Pajari esitti meille voittopuheessaan ylistäviä sanoja ja lu- pasi meille, että kotimatalla yksikköömme saamme jäädä lepäämään muutamaksi päiväksi johonkin asutuskeskukseen. Kuten hän oli aiemmin luvannut, saimme jäädä 3–4 päiväksi Kotkaan.”

Suursaaren valtauksen osallistuneita joukkoja.

Vuokkiniemellä 1942. Juho Peussa (vas.) ja Yrjö Halmetoja.

Uhtuan suunnalla

Ilmari Perkkiö muistelee asemasodan alkuvaihetta Uhtuan suunnalla:

”Pataljoona siirtyi nyt Röhön suuntaan. Tarkoitus lienee ollut koukata Uhtualle, mutta yritys kuivui jo alkuvaiheessa. Oli jo tullut syksy, ja korusuja piti ruveta kaivamaan. Saunan teko alkoi heti samana päivänä, kun saavuttiin ja asemat miehitetiin. Heikki Ahola oli mainio kiuasmestari. Kun kiuas oli valmis, oli saunassa myös seinät, katto ja lauteet. Vettä sai lammesta, joka oli saunan vieressä. Tästä korsusta tulikin pitkäaikainen olinpaikka. Olin siinä 1942 heinäkuun puoliväliin, pääsin silloin maatalouslomalle.

Talvi kului aika rauhallisesti. Partioretket Röhön väliseen maastoon – ei kenenkään maalle – olivat jännittäviä. Mieleepi on jäänyt tapaus, kun varoitin erästä vänrikkiä oudoista äänistä, joita olin mustasta yöstä kuullut. Hän kysyi, pelkääkö minä. Vastasin, että en enempää kuin muutkaan. Hän arveli korvieni valehtelevan, vaan en myöntänyt sitäkään. Hän lähti vetämään partiota, joka pääsi ehkä n. 50 metrin päähän. Hän kaatui ensimmäisestä väijytyksestä ammutusta vihollisen luodista. Kersantti Laukka otti nyt johdon ja haki kaatuneen konepistoolitulen tukemana pois. Partioreissu päättyi siihen.

Eräänä maaliskuun yönä olin vartiossa ja menin puhuttelemaan k.k.-vartiomiestä, kun ei moneen kuukauteen ollut mitään tapahtunut. Hän suhahti, että kuuletko. Juoksin omaan poteroon. Samassa räjähti esteiden

seudulla. Arvasin, että partio on esteillä. Yritin ampua konepistoolilla, mutta se ei toiminut. Sieppasin kiväärin, joka aina toimii. Ammuin niin paljon kuin kerkesin siihen esteiden taakse. Yritin vetää hälytysnarusta, vaan se oli poikki. Kohta selvisi, että naapurilla oli varmistajat, jotka avasivat tulen. Nyt pelkäsin pahinta ja hälyytin miehet korsulta aseisiin. Napakasti he tulivatkin. Pian tuli tulenjohtueen luutnantti ja hetken seurattuaan ammutti heittimillä vielä päätteeksi kaksi ryhmää viisituumaisilla. Jäljistä näkyi, että aseisiin pyrkivä partio oli saanut osumia, miestä oli vedetty ja puoliautomaatti löytyi. Näin vangin sieppaus epäonnistui.

Kevät alkoi tulla ja tarkka-ampujat vaivaksi. Ollessani vartiossa eräänä aamuna huomasin poteron vaaralliseksi. Aate Rankinen tuli vartioon. Kielsin häntä päiväsaikaan tähyämästä muualta kuin määräämästäni näkösuojalla varustetusta paikasta. Vartiovuoroni jälkeen menin käymään kanttiinilla. Puolentunnin kuluttua kuulin, että tarkka-ampuja oli ampu- nut vartiomiehen komppanianpäällikön vierestä. Olivat menneet siihen kiellettyyn Rankisen poteroon.

Uhtualla saikkaus jatkui vuoden 1944 kevääseen. Ensin olin ryhmäni kanssa vasemmalla Kontiolammella, johon varsinaiset linjat loppuivat. Sitten olimme Pystyskukkulalla aina saksalaisten tuloon asti. Heidän kanssaan olimme kaksi viikkoa.”

Kaukopartiotoimintaa

Asemasodan aikana käytiin rintamalinjojen takana molemmin puolin sissisotaa. Suomalaiset ja saksalaiset sissipartiot tekivät lähinnä tiedusteluretkiä puna-armeijan joukkojen sijoituksen selvittämiseksi. Muurmannin radalle suomalaiset tekivät sissi-iskuja vain Sorokan ja Laatokan välisellä osuudella.

Urho Kiljunen oli suurimman osan sota-ajastaan 3D:n kaukopartiokomppaniasa. Komppanian vahvuus noin 120 miestä. Hän kertoi Martti Malkavaaralle kaukopartiomiesten toiminnasta näin:

Tämän kaukopartiokomppanien päätoiminta-alue oli Uhtuan suunnalla. Siellä partiointi alkoi heinäkuussa 1941 ja jatkui aina maaliskuulle 1944. Tutuiksi tulivat sellaiset paikat kuin Röhö, jossa ei ollut vakituisia linjoja, Luusalmi, jossa oli myös yhteenottoja vihollispartioiden kanssa. Pistojoen vaikeat taistelut vaativat myös tarkkaa partiotoimintaa, jotta suomalaiset pääsivät etenemään lähemmäs Uhtuaa. Yksinäinen Kostamuskylä oli myös tuttu paikka partiolaisille. Jyväskylän itään alkoivat sitten laajat erämaat, joissa partiot mahtuivat kulkemaan.

Keväällä vuonna 1944 muutettiin Karjalan kannakselle. Siellä oli ahtaammat tilat, mutta toisaalta paljon tiedusteltavaa. Lapin sodassa partiointi kairojen poikisuunnassa. Erikoisesti Kittilän suunnassa piti ottaa selvää divisioonan etenemisestä ja tietysti saksalaisten toiminnoista. Urho Kiljunen kertoi, että pisimmät partiomatkat olivat 200 – 250 km, erikoisesti juuri Uhtualla ja Lapissa. Partioiden koko oli 15 – 50 miestä. Partioaika oli vain 1 – 2 vrk.

Urho Kiljunen mainitsi, että omia tappioita oli vähän. Pahin kerta oli, kun kaksi partiomiestä kaatui.

Korpitiet olivat kehoja.

Matkalla Kiestinkiin

Toukokuussa 1942 Sulo Anttila ja Viljo Heikkilä siirtyivät JR 11:n mukana Uhtualta Kiestinkiin. Sulo Anttila kertoo matkasta:

”Kesän tulo näytti olevan pahasti myöhässä keväällä 1942. Olimme Uhtuan suunnalla asemissa, kun tuli käsky jättää asemat muiden porukoiden huostaan. Me kiipesimme kuorma-autoihin, joissa oli pelkät avolavat. Aseet ampumavalmiina partioiden varalta istuimme lavoille. Matka kohti Kiestinkiä alkoi. Autokaravaani eteni hitaasti, jopa madellen. Röhön kylä ohitettiin iltamyöhällä. Tie oli huonoa. Meni yö, meni päivä. Ilta hämärtyi taas yöksi, Kiestinki jäi taakse ja matka jatkui Jelettijärven tietä. Lopulta tuo rasittava automatka oli takana. Oli 8. tai 9. päivä toukokuuta, kun joukko-osastomme samoili metsäisiä maita rintaman sivustaan. Vihollinen oli täältä kautta yrittänyt motittaa koko rintamalohkon aikaisemmin. Lopulta tuo kymmenien kilometrien samoilu päättyi, tulimme välitavoitteeseen. Rakensimme siihen jonkinlaisen leirin, teltat laitoimme kuusikon suojaan. Tästä paikasta toisen komppanian osasto lähti tiedustelupartioon 11. päivänä toukokuuta. Ensimmäinen ja osa toisesta komppaniasta sekä konekiväärikomppania jäivät tukilinjaan.”

Viljo Heikkilä joutui mukaan tuolle partioretkelle. Näin hän kuvaa kokemuksiaan siellä:

”Toukokuun 11. päivänä 1942 vähän ennen puolta yötä minulle tultiin sanomaan, että meidän ryhmämme pitää lähteä partioon.

Yö oli pimeimmillään. Joukkueen johtaja sanoi, että meidän täytyy kirveillä raivata polku leveämmäksi, jotta hevoskolonna sopii siitä menemään purilailla. Kun saimme tehtävän suoritetuksi, lähtisi pataljoona heti palattuamme partioreissulta hyökkäykseen. Partioon lähtiessä nousi sisimmästäni rukous.

Matka eteni hiljalleen. Vihollinen varmaan kuuli tulomme, kun kahdeksan miestä hakkasi kirveillä puita poikki. Miten helppoa vihollisen olikaan odottaa tuloamme. He varmaankin ryhmittäytyivät polun lähelle odotamaan meitä. Päivä alkoi sarastaa, ja erotin ryhmänjohtajan aika kaukana minusta, hän varmaan piti sitä turvallisempaan. Riittäihän se, että edellä meni tunnustelija. Ryhmään minulla ei ollut näköyhteyttä, koska oli kuitenkin vielä sen verran pimeä.

Piti katsoa tarkasti, näkyykö liikettä, ja kuunnella, kuuluuko ääniä. Ryhmäni miesten kirveiden hakkuuääni tuntui kuuluvan aivan liian isosti. Minulla oli konepistooli luonnollisesti koko ajan valmiina tulitukseen. Ajatuksissa pyöri vain, että milloin vihollinen avaa tulen. Päätepaikkaamme ei enää ollut pitkästi, ja kohta saimme palata takaisin.

Juuri silloin näen polun vasemmalta puolelta vihollisen hyökkäävän ketjussa minua kohti. Ammun konepistoolillani ketjua kohti, ja viholliset maastoutuvat. Sitten osui vasempaan käteeni, ja se retkahtaa pois konepistoolilta. Lähden pyrkimään pakoon, ja perääni ammutaan. Vasempaan istumalihakseen sattuu. Juostessani joka askel tuottaa kipua.

Käsi meni ihan turraksi, mutta ei pitkäksi aikaa. Sitten rupesi tuskat olemaan kovat juostessani. Konepistooli roikkui kaulassani hihnassaan, vyössä oli neljä konepistoolin lipasta ja kaksi käsikranaattia. Vihollisen päätarkoituksena oli saada minut vangiksi.

Tämä kaikki tapahtui todennäköisesti niin nopeasti, että vihollisetkin yllättyivät kyseisestä tilanteesta ja minun onnistui paeta.

Huomasin ryhmäni pakenevan ja jättävän minut yksin. Huusin toisille, etteivät jätä minua yksin, olen haavoittunut, mutta huutoni ei tehonnut heihin, ja näköyhteys loppui siihen. Katkerasti sain todeta olevani yksin. Kuolemanpelko täytti mieleni siinä vaiheessa. Ajattelin, että kohtaloni on, että elämäni päättyy tänne Aunuksen erämaahan. En varmaankaan jaksakaan enää kulkea kovin pitkälle, voimani loppuvat kesken, koska kädestä valui kovasti verta ja tuska sekä kädessä, että istumalihaksessa oli kovaa. Ja kaiken lisäksihän minut oli jätetty yksin.

Käden luut olivat katkenneet, ja käsi liikkui hervottomasti juostessani. Toivoin, että ehkä kuitenkin kaverit odottaisivat minua. Pettymys oli suuri, kun ryhmää ei näkynyt. Toivoni alkoi loppua ja sopersin rukousta. Kyllä siinä tilanteessa tunsin itsensä vähäiseksi, kun taisteli elämästä ja kuolemasta.

Kädestä veri valui villasormikkaaseen, joka putosi hangelle. Siinä vaiheessa luulin, että käteni lensi hangelle. Pysähdyin ja pidin kiinni pienestä männystä. Tein päätöksen, että vangiksi en antaudu, jos kiinni saisivat, ampuisin itseni, olinhan vaikeasti haavoittunut, ja konepistooliin oli varmasti jäänyt patruunoita. Uskon, että huutoni: ”Älkää jättäkö, olen haavoittunut!” pelasti minut vangiksi joutumiselta. Luulivat, että meitä olisi isompikin porukka tulossa.

Tunsiin, että voimani alkoivat heikkenemään, ja tuskani lisääntyivät yhä enemmän. Luulin menehtyvänä verenhukkaan ja rukoilin sydämestäni, että pääsisin omien luokse. Elämäni kulki filminauhana ajatuksissani. Miten äiti ja siskot pärjäisivät, jos kuolisin? Ei ajatellut ryhmänjohtaja tuttua sanontaa ”veljeä ei jätetä”. Ryhmä piti pääasiana, että itse pääsisivät pakoon omien luo.

Komppaniassa ryhmänjohtaja oli ilmoittanut, että Viljo oli kaatunut siellä partioreissulla. Minulla oli vain vähän matkaa komppaniaan, mistä olimme lähteneet. Siinä vaiheessa tuli monta kaveria vastaan, kun huommasivat tuloni. He ottivat minulta konepistoolin ja neljä lipasta sekä kaksi käsikranaattia. Sittenkin pääsin sieltä vihdoin omien luo, enkä olisi-kaan jaksanut omin voimin juosta pidemmälle, jos sitä nyt juoksuksi voi sanoa. Se oli tuskien taival.

Ensiavun minulle antoi Martti Kauppinen. Hän kysyi, että tunnenko hänet. Sanoin hänelle, että tunnen, koska olemmehan saman pitäjän miehiä. Oman komppanian miehet kävivät katsomassa minua, kun minua sidottiin. He olivat vakavia, olivathan he lähdössä hyökkäykseen paikkaan, josta minä olin tullut.”

Kiestingin kenttäsaairaala – rakennus oli alunperin kolhoosin navetta.

Sulo Anttila kertoo, miten tilanne kehittyi Viljo Heikkilän haavoituttua:

”Muutaman tunnin kuluttua partioryhmän lähdestä alkoi kuulua konetuliaseen ampumista. Arvasimme, että siellä oli tulikosketus viholliseen. Nyt odotimme, milloin sieltä tuodaan haavoittuneita ja ruumiita – joku käveli jo ilman asettakin. Sitten tuli ensimmäinen mies. Viljo Heikkilä juoksi tukilinjaan konepistooli kaulassa. Käsi roikkui aivan velttona kuin irtoamaisillaan, verta valui kovasti. Hän lysähti maahan. Näin, että hänellä oli kova kipu ja tuska, kun hän kalpeana polvillaan kyykötöi maassa tuskaillen ryssä, kun sai ammuttua. Viljo laskeutui paarelle – sen jälkeen en enää nähnyt häntä.

Sitten ilta hämärtyi, yö oli tullut. Pakkasta oli useita asteita. Hanki oli jäänyt niin kovaksi, että se kesti kävellä. Aamulla kolmen, neljän maisa meidän – siis ensimmäisen komppanian – vuoro oli lähteä hyökkäykseen. Komppania eteni ketjussa. Jossain näin verta. Arvasin, että se oli Heikkilän Viljon kädestä.

Tarkoituksenamme oli tehdä yllätyshyökkäys. Ketjumme eteni varoen ja hiipien. Yllätimme 11 vihollisotilasta kuusen juurelta nukkumasta. Heillä oli vartiomies, mutta väärällä suunnalla. Vartiomies yritti karkuun, mutta kun hänen kaverinsa huusivat hänelle, hänkin antautui.

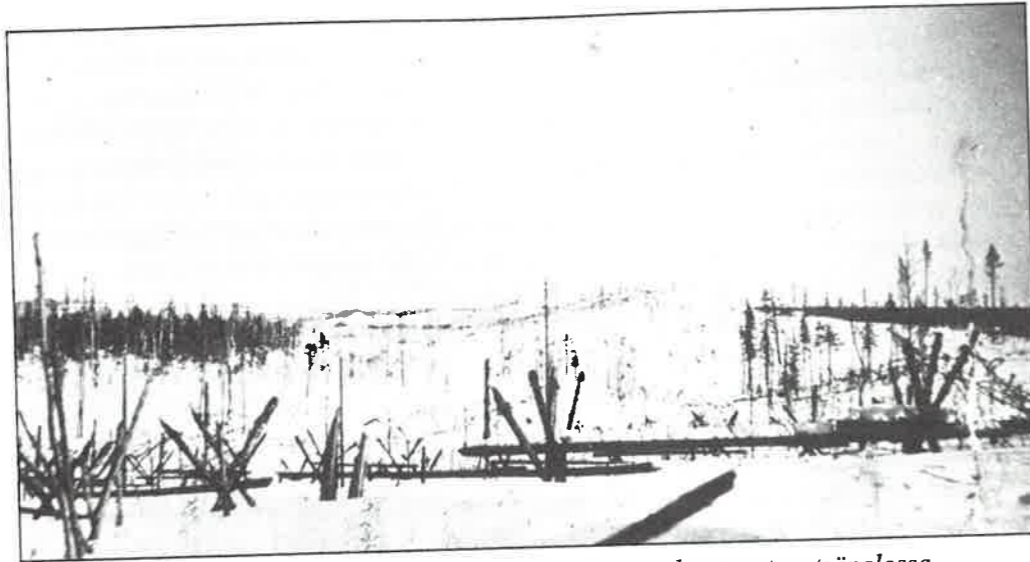
Komppanian päällikkö Mauri Valkonen tarjosi tupakat näille puna-armeijan sotilaille, jotka nyt olivat meidän vankejamme. Jussi Mensonen vaihtoi muutaman sanan vankien kanssa venäjän kielellä. Mensonen sai-kin tehtäväksi viedä vangit rykmenttiin, tai mihin lie vienyt. Hiukan tuntui karmivalta, kun hän yksinään lähti korpimetsikköön vankiporukan kanssa, konepistooli sentään kaverinaan. Näillä vangiksi saaduilla ei ollut yhtään konetuliasetta, vain puoliautomaattikivääreitä.

Tuosta eteneminen jatkui. Ihan kuin huomaamatta tultiin tiheästä metsiköstä aukean laitaan. Parinkymmenen metrin päässä näkyi havukat. Meitä vielä lähempänä oli matala juoksuhauta, josta avattiin tuli konepistoolilla meitä kohti. Onneksi vieressämme oli iso muurahaispesä, jonka suojaan ehdimme väepeli Kalle Pokelan kanssa. Konepistoolisuihkut pölyttivät pesää päällemme, mutta hyvin olimme suojassa. Pian alkoi kuulua aseiden kolinaa, oliko lippaan vaihto meneillään vai menikö ase epäkuuntoon. Silloin tuli meidän vuoromme, tämä mies kuoli ase kädessään. Havukatoksesta tuli iso mies, nosti kätensä ylös ja halusi antautua. Joku meidän miehistämme meinasi ampu miehen, mutta väepeli Pokela huusi, että häntä ei ammuta, koska hän haluaa antautua.

Konepistooli, joka oli kaatuneen kädessä, saattoi olla se ase, joka silpoi Heikkilän Viljon käden – he olivat olleet tulikosketuksessa vihollisen kanssa. Nyt tuon konepistoolin onnelliseksi omistajaksi tuli konekivääri-komppanian päällikkö Lasu. Tämä tukikohta, minkä valtasimme, oli eteentyönnetty tukikohta, johon oli yöksi lähetetty etuvartiioon ne 11 miestä, jotka saatiin vangeiksi.

Meille tuo Jelettijärven samoilu ja taistelut kestivät useita viikkoja, min-
kälkeen palattiin marssien Uhtuan suunnalle Kivijärvelle.”

Korsuelämää etulinjassa

Munakukkula. Vasemmalla suoalue. Puusto on tuhoutunut metsäpalossa.

Asemasodan aikana rintama juuttui Uhtualla Kiskiskukkuloille. Venäläiset pitivät hallussaan ns. Munakukkulaa. Kukkulan editse meni tie Uhtualle. Piikkilankaesteitä pystytettiin öisin estämään äkkiyllätyksiä.

Saariskukkulalla asuttiin aluksi matalassa maaseinäisessä korsussa, jota kutsuttiin Lättäläksi. Syksyllä yön pimeässä tehtiin parempi korsu. Korsun sisustus oli niukka. Keskellä korsua oli kamina, oven suussa joukkueenjohtajan pöytä ja sänky. Muita seiniä kiersivät ritsit eli laverit. Ritsien alla ruoka säilyi hyvänä. Muille tavaroille oli seinällä lauta. Ritsillä nukuttiin vaatteet päällä, reppu päänalusena ja mantteli peittona. Valaisimena oli karbidilamppu.

Keittoruokaa ei alueelle voinut tuoda, mutta sissimuonaa saatiin yökuljetuksina. Siitä kukin valmisti, mitä parhaaksi näki. Välillä päästiin parin kilometrin päähän lepoon. Siellä saattoi viettää aikaansa Kiskiskodissa.

Etulinjassa ei voinut missään olla varma turvallisuudesta. Esimerkiksi kerran vihollispartio pääsi yöllä korsulle, avasi oven ja nakkasi käsikranaatin sisälle. Kranaatti ei räjähtänyt, rikkoi vain joukkueenjohtajan pöydällä olleen karbidilampun. Korsun asukkaat pääsivät piiloon ritsien alle, ja vihollisen luodit osuivat seiniin. Toisista korsuista rynnättiin apuun, mutta pimeässä korsussa olivat omat ja vieraat sekaisin. Sisälle ei voinut mennä. Yläpuolella sijainneesta vartiopaikasta hyökkääjät saatiin tuhotuksi.

Etukukkulan miehiä syöntipuuhiissa korsun edustalla. Kuvassa mm. Takalo, Pitkälä, Laitala ja Kiljunen.

Saariskukkulan puolustajia korsussaan keväällä 1943. Alarivi vasemmalta: Veikko Mänikkö, Väinö Harjula, Yrjö Vattu, Veikko Hatunen. Keskirivi vasemmalta: Nenonen (ei Haapavedeltä), Väinö Holm (Vaasasta), Huugo Paavola, Arttu Viitanen, Antti Alamikkelä (Pattijoelta). Takarivi vasemmalta: Arvo Luomajoki, Jussi Hukka (ei Haapavedeltä), Kari Kontro (Tyrnävältä) ja Jussi Taskila.

Muistojen Mosaiikkia

Tauno Piippo kertoo tunnelmista ja sattumuksista asemasodan aikana.

Korsun teko

”Kiestingin suunnan ensimmäinen korsu tehtiin Lohivaaraan. Asumaan päästiin joulukuksi vuonna 1941. Ensimmäinen vaihe oli montun teko rou-taiseen maahan. Montun tekoa helpottivat venäläisen maastoon jättämät trotyylylipanokset. Niitä purettiin ja käytettiin korsumonttujen räjäytyksiin. Hyökkäyksesä oli lämmin ja kuiva, Kapustajoen elokuu märkä, syyskuu kylmä ja märkä ja lokakuussa järvet jäässä.

Korsun tekovaiheessa Havukainen ja Vesterinen löivät lämpimässä tel-tassa vetoa, kumpi uskaltaa uida tuossa jäätyneessä järvessä. Kumpikaan ei halunnut olla toistaan huonompi. Kun toinen heitti paidan pois pääl-tään ja jäi odottamaan, että joko kaverille tuli jänis, kaveri viskaisi myös-kin paidan pois ja saman tien alushousut ja jäi odottamaan, joko toinen lannistuu. Kaverilla ei ollut enää varaa antaa periksi, vaan hänkin silpaisi housut jalasta ja syöksyi alasti teltan ovesta pimeään yöhön kilpakaverin perään. Kaverukset juoksivat rinnatusten ja hyppäsivät yhtäaikaan järveen ja uivat saman kokoisen renkaan, että jää helisi pimeässä yössä. Sankarit tulivat tyytyväisinä lämpimään teltaan vaatehtimaan, ja koko teltan täys' miehiä todisti, että se oli reilu tasapeli.

Korsun katto piti saada kranaatin kestäväksi. Paksuja tukkipetäjiä pantiin ristiin, ja kerrosten väliin tehtiin joustava patja isoista kuusenhavuista. Viimeisenä hirsikerrosten päälle tuli kivikerros. Tähän tapaan pioneeriupseeri meille esitelmöi. Mutta teoria ja käytäntö olivat eri asia. Lohi-vaaran isot petäjät tekivät tenän; justeerimiehistä oli pula. Minä olin am-mattimetsuri. Jo 12-vuotiaana olin ollut isän apuna tukkisavotassa kaata-massa isoja tukkipuita justeerilla. Jo silloin poikasena piti oppia sahaa-maan ”väärältä” puolelta, ja siitä opista on ollut hyötyä aikuisenakin – kun isä varoitteli, kevyesti, kevyesti. Moni poika yritti sahata minun ka-verinani, mutta eihän siitä mitään tullut äkkinäisen kanssa.

Pioneeriupseeri alkoi jahkailla, että mistähän saisi isoja tukkeja tälle työ-maalle. Viimein sieltä miesjoukosta tuli esille tanakka mustatukkainen poika ja sanoi vaatimattomasti: ”Antakaahan, kun minäkin koitan onnis-tuuko se.” Ja sehän onnistui. Jo ensi pyyhkäisyllä tunsin, että sillä kave-rilla on kevyet kinttaat. Sivulliset ihailivat, kun järeät petäjät rymähteli-vät kenttään tiuhassa tahdissa. Tämä justeerikaveri oli Arvi Heikkilä Haapavedeltä.”

Väkivelkasilla

”Oheinen valokuva kertoo asemasodan idyllin hellepäivänä Kiestingin Lohilahden rannalta kesäkuussa vuonna 1942. Tikanheittäjänä on helsin-kiläinen vänrikki Olof Rosenberg, jota kutsuttiin Rosvo-Roopeksi. Taka-na on miehistöteltta, jossa hän aivan heti tämän valokuvan oton jälkeen

joutui hikoilemaan, paistamaan letuiksi kaksi pakillista lettutaikinaa. Tel-tan oviaukossa näkyy se radio, jolla me kuuntelimme Säkkijärven polk-kaa vuorokauden yhteen menoon.

Meillä oli tapana herkutella heti, kun lettuaineksia saatiin tarpeeksi ko-koon. Nisujauhoa meillä ei ollut, mutta hyvän lettutaikinan saimme liot-tamalla vedessä makaroonia. Töpinän keittäjistä vanhempi lotta, Lyyli Känä, pistäytyi meillä usein kylässä katsomassa, mitenkä ne pojat jaksavat. Tuliaisina hän toi makaroonia ja laardia letun paistoon sekä tomaatti-sosetta letun kyytipojaksi. Tämä kultainen lotta hemmotteli ”poikiaan”. Jos oli kaksikin täyttä pakkia taikinaa, siitä tuli korkea kasa lettuja. Le-tunpaistaja sai kauan hikoilla, kun oli vain yksi paistinpannu.

Tikanheiton lomassa Rosvo-Roope alkoi harmitella: ”Olisi välttämätön meno rykmentin juhliin Kiestinkiin. Sinne saapui kaikki rykmentin up-seerit sekä lotat. Mutta kun on nuo kampeet, housut ja pusakka, niin li-kaiset, ettei niillä ilkeä mennä, enkä osaa pestä pyykkiä.” Minulla oli le-tunpaistovuoro ja oli kokemusta, miten hikinen homma se on helteellä kuumen kaminan vieressä, yhdellä pannulla. Esitin vänrikille: ”Vaihdetaanko virkoja, jos vänrikki paistaa letut, niin pesen pyykin.” Tämähän oli vänrikille miehen puhetta. Hän painui teltaan paistamaan lettuja, ja minä suunnistin järven rantaan mukana pyykkärin tykötarpeet, jotka oli-vat: saippuapalanen, jäykkä juuriharja sekä leveä laudanpätkä.

Vesirajassa olevalle laudanpätkälle pantiin märkä vaate, ja siihen siveltiin saippuaa. Sitten otettiin käyttöön juuriharja – välillä vaate huuhdeltiin lämpimässä järvessä. Jos halusi oikein puhdasta, niin kääntämällä vaateta nurin ja oikein sai puhtaampaa pyykkiä kuin pyykkikoneessa. Nostelin pyykin koivunoksille, hienotuuliseen, paahtavaan aurinkoon kuivumaan. Rosvo-Roope sai hetkessä juhlavaatteet päälleen.”

”Töpinän everstin” jouluyö

”Alkuperäinen komentajamme eversti Jussi Turtola kaatui Kapustajoen mottitaisteluissa 29.8.1941. Hänen tilalleen tuli eversti Puroma. Turtola oli laiha kälpeä, sutjakka mies, kun taas Puroma täysi vastakohta, keskimittainen, tanakka miehen köriläs, muistutti paljon jääkarhua, talven aikana kun käytti valkeaa isoa turkkia. Oli meillä toinenkin ”eversti”, töpinän soppakuski. En päässyt tietämään töpinän ”everstin” nimeä, sillä ”everstinä” häntä aina puhuteltiin. Töpinän ”eversti” oli talon isäntä Pudasjärveltä, sanoi itsellään olevan melkein meidän ikäisiä poikia ja kohteli meitä omina poikinaan. Meille hän oli isähahmo, leppoisa, huumorintajuinen, ymmärsi ”poikiensa” pieniä kepposia.

everstit olivat erehdyttävästi toistensa mallisia ja näköisiä, kummallakin oli valkoinen turkki ja turpeat kasvot. Tulilinjassa tarkastusmatkoillaan eversti Puroma istui reen perässä tökkinä valkoinen turkki päällään. Kun töpinän ”Eversti” toi soppaa etulinjaan valkoinen turkki yllään ja istui tökkinä reen perässä, eipä niitä erottanut, kuka sieltä milloinkin on tulossa.

Jouluiltana vuonna 1942 etulinjan korsussa pojat nälissään ihmettelivät, missä ”Eversti” viipyy. Ja siinä se paha missä mainitaan: korsun ovi lennähtää auki ja korsun lattialle pyörii meidän ikioma ”Everstimme” käkenä päissään, valkea turkki päällään ojentelee käsiään, ja sammaltava kieli toivottaa joulurauhaa. ”Eversti” oli jo meille tullessa käynyt ”tarkastamassa” monta korsua ja hyväksi havainnut; ystävät olivat tarjonneet parastaan, ja tässä oli tulos: lämpimän korsun laverilta kuului terävä kuorsaus.

Pojilla alkoi neuvottelu, mitä tehdä. Töpinään on matkaa monta kilometriä ja ulkona tulipalopakkanen. Neuvottelun tuloksena painava ”Eversti” kannettiin miessakilla rekeen ja suihtivarret solmittiin asiantuntevasti reen keulaan, ettei ne pääse valumaan reen alle. Kasvot hevosen loimella suojattuna ja koirankintaat käsissään ”eversti” oli valmis kotimatkalle. Hevonen lähti tuttua tietään hiljalleen jopostelevaan, ja minä ilmoitin puhelimella töpinään ”Everstin” tulosta. Uskollinen luontokappale vei isäntänsä kotiin, siellä töpinän kaverit huolehtivat ”Everstinsä” omalle petilleen nukkumaan.”

Lottakanttiini Karhumäessä.

Ollapa kissa

”Uhtuan suunnan valistusupseeri oli helsinkiläinen luutnantti Oinonen. Hän oli reipasotteinen mies, rakennutti Uhtualle ”Messuhallin” samaa tarkoitusta varten kuin Helsingin messuhalli. Se oli iso ja pitkä hirsirakennus, juhlasali vei suurimman osan ”talon” lattiapinta-alasta. Toisessa päässä rakennusta oli lottien asunnot sekä kanttiinin kanttiinitiski, jossa lotat myivät sotapojille korviketta ja kaikkea riikkamaa, mitä silloin köyhänä aikana oli saatavana. Minäkin onnistuin saamaan kynsisakset 10.8.1941. Muistan tämän, kun tulin silloin kotilomalta.

Uhtuan ”Messuhallissa” kävi usein viihdytyskiertueita, korkealuokkaiset taiteilijat esiintymässä. Isoon juhlasaliin mahtui paljon yleisöä. Valistusupseeri Oinonen piti huolen, että etulinjan miehet olivat kunniavieraita, istuivat aina etupenkillä, sitten vasta upseerit ja lotat. Messuhallin kanttiinissa oli aina sieviä tyttöjä tiskin takana, senpä takia etulinjan ”jermit” kävivät siellä silmiään lepuuttamassa.

Se oli talvi vuonna 1943, kun puskaradion kautta levisi tieto, että Messuhalliin on vaihtunut uusi tyttö ja kuuluu olevan kaunotar. Nuoret sotapojat riensivät kilvan hakemaan silmänruokaa, Luomasen Masa keulimmaisena. Eikä se juttu ollut tuulesta temmattu. ”Uusi tyttö” istui penkillä juhlasalin puolella aivan kuin näytteille asetettuna, lemmikkikissa sylissä, sukkapuikkoja tottuneesti helskytellen.

Tupa oli täynnä nuoria sotapoikia, illan istujia ja kaikkien katseet liimautuneina samaan pisteeseen, kun tyttö hellästi silitteli lemmikkiään, joka

tyytyväisenä sylissä kehräsi. Masan kärsivällisyys petti, hän huokasi kuuluvasti: ”Ollapa kissa!” Sydäimestä lähtenyt sotapojan huokaus oli kuin Okko Kamun tahtipuikko, tuvan täyteinen miehiä räjähti nauramaan. Kaunis lotta punastui korviaan myöten, koppasi kissan ja kujelman kainaloonsa ja marssi omaan huoneeseensa.”

Asemasotaa Uhtuan suunnalla

”Asemasodan kautena vuonna 1942 rakensivat Suomen armeijan sotamiehet paljon hirsitaloja Uhtualla. Osa niistä oli ns. veteraanitaloja, joita vietiin koti-Suomeen sodassa kaatuneitten omaisille asunnoiksi. Eniten kuitenkin rakennettiin lepokämppejä etulinjan miehiä varten, jotta nämä saivat jokainen vuorollaan käydä rentoutumassa ja puhdetöitä tekemässä. Väljässä hirsihuoneessa oli tilaisuus harjoittaa omia mielitekojaan. Enin osa miehistä pelasi korttia, toiset vuoleksivat kirvesvarsia ja Huovisen Suke, peltiseppä Oulusta, viilasi sormuksia ja rannerenkaita kevytmetallista, saksalaisen Stuka-pommikoneen varaosista. Siistin sormuksen vakiohintana oli Työmies-tupakkiaski. Silloin oli muotia lähettää tyttärille kautta koko Suomen muistoksi sormus Uhtuan kirjekaverilta. Minulla, kun en polttanut tupakkaa, oli mahdollisuus lähettää tyttärille sormuksia, mutta sain minä paljon siviilipakettejakin, vaikken koskaan pyytänyt. Upseerikämpässä oli ainoa radio, ja sieltä annettiin meille kovaäänisen kautta radio-ohjelmaa. Meidän kämpässä olivat sekä puhelin että radion kovaääninen asennettu hirsiseinään aivan vierekkäin, ja siitä aiheutui puhelimen käyttäjälle monta harmia, kun upseerikämpässä pantiin radio soimaan.

Messuhallin kanttiinissa oli monenlaista tavaraa myytävänä, mutta eipä siellä ollut Marttiinin hyväteräistä vuolupuukkoa tarjolla. Eikä huonoteraisella puukolla puhdetöissä saanut mitään aikaan, eikä kanttiinin lotat, niin sieviä kuin olivatkin, ymmärtäneet puukon päälle mitään. Luomasen Masa otti ohjat käsiinsä, päätti tilata puukon suoraan Marttiinilta, Rovaniemeltä. Masa tilasi puhelun, eikä ollut tietoinen kovaäänisen metkuista. Marttiin puhelu saapui, ja syntyi seuraava keskustelu:
Masa: ”Huomio, onko se Marttiinissa?” Kaunis naisen ääni vastaa: ”Haloo, on kyllä Rovaniemellä, Marttiin puukkotehtaalla, mitä saisi olla?” Masa tekee tilauksen: ”Minä oon Luomasen Masa täältä jostain viis yks nolla kuudesta (5106) ja haluaasin tilata hyväteräisen vuolupuukon postiennakolla...” Tässä vaiheessa radion kovaääninen rämähti soimaan Masan korvanjuuressa ja Masa hätäpäissään sieppasi karvalakin päästään ja tunki sen kovaäänisen kitaan. Joku korttipukareista karjaisi: ”Kele, älä säre ratiota” ja tyrkkäsi Masan ulommaksi. Masa horjahti, oli vähällä kaatua. Masan härmäläinen veri kuohahti, puhelin suun edessä karjaisi: ”Painu perkules helevettihin.” Rovaniemeltä naisen ääni: ”Haloo, kuinka te sanoitte?” Masa jo naureskeli: ”Minä vain täällä kavereitten pikkuusen porajan.” Masa sai terävän puukon postiennakolla. Puukon tilauksella naurettiin vuosia.”

Työtä ja huvitusta rintamalla

Pohjois-Pohjanmaan Nuorisoseuraliiton viihdytyskiertue keväällä 1942 Uhtuan suunnalla Hevosenkengässä. Vasemmalta Eila Mattila (toiminnanjohtaja), Ilona Porma, Hilka Hankonen ja Martti Pokela.

Polttopuupulan helpottamiseksi sotilaiden piti levossa ollessaan tehdä yksi motti (1 m³) halkoja päivässä. Tästä Vienan Karjalassa kasvaneesta puusta tuli 11 m³ halkoja. Kuvassa toinen vasemmalta on Kauko Huikari, äärimmäinen oikealta Uno Haapakoski.

Lottia rintamalla

Eila Järvinen (Becks) ilmavalvontalottana Sukevalla. Vieressä puhelin hälytystä varten.

Lotta Svärd oli merkittävä maanpuolustusjärjestö. Sen riveissä oli yli 140 000 naista. Sotatoimialueella heistä oli noin 90 000. Lotat toimivat lääkintä-, muonitus-, ilmavalvonta-, viestintä-, huolto- sekä säähavaintotehtävissä. Eri-laisissa toimistotehtävissä heitä oli tuhansia.

Heti talvisodan sytyttyä Haapaveden Lotta Svärd yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi 190:stä 242:een, ja suurimmillaan (300 jäsentä) se oli lakkauttamisen aikaan vuonna 1944. Rintamalla haapavetisiä lottia oli talvisodassa noin 13, jatkosodassa noin 63 ja Lapin sodassa 7. Näistä 10 lottia oli useamman kuin kerran sodan aikana tehtävissä sotatoimialueella. Suurin osa, yli 30 lottia, oli muonitustehtävissä, 13 lääkintätehtävissä, 5 varushuoltotehtävissä, puhelin- ja viestintätehtävissä sekä ilmavalvonnassa, varushuollossa ja toimistotehtävissä 8 kullakin alalla.

Viestilotta Inkeri Vahe

”Olin sähköttäjänä armeijassa sota-aikana. Puolustusvoimat koulutti lottia Karkulassa Lotta-opistossa. II-luokka täytyi suorittaa, sitten pääsi sähköttäjäksi. Sain komennuksen II AK:n esikuntaan, joka oli majoitettuna Pensjärvellä, 70 km Karhumäestä pohjoiseen.

Lottia täällä oli vähän – AK:lla oli rauhanaikainen henkilökunta. Sähköttäjän työ oli hyvin yksitoikkoista: masiina edessä, kuulokkeet korvilla, kynä kädessä ja lomake edessä. Koskaan et tiedä, mitä olit saanut ylös – sanomat tietenkin olivat salakirjoitusta. Meillä oli sotasaalisasemat, -lähettimet ja -vastaanottimet. Niillä kyllä kuului ja sai yhteyden, jos naapuri ei tullut samoille aalloille, ja häirintään oli. Kun olimme oppineet liikennöimään, jouduimme kuuntelemaan partioita – se tarkoittaa jatkuvaa kuuntelua kuuden tunnin jaksoissa. Istuimme kuusi tuntia päivässä, jos asemalla oli neljä, mutta jos työntekijöitä oli kolme, vuoro vaihtui 12 tunnin välein. Me neljä lottia asuimme samassa huoneessa, ja kun työ oli vuorotyötä, niin aina oli joku tulossa tai lähdössä.

Ruokaan kerättiin sienet ja marjat, ja oli meillä yhteinen ryytimaakin AK:n pappien kanssa. Leipää saatiin vapaasti. Suola oli tiukemmassa. Sienet tarvitsivat suolaa. Pyykki pestiin rannalla olevassa mökissä. Pesimme poikien pusakat aina, kun he lähtivät lomille.

Vuonna 1943 kesällä anoin kotiuttamista ja pääsin toistaiseksi. Vuonna 1944 keväällä sain komennuksen Äänislinnaan. Olin sen joukon mukana

koko perääntymisvaiheen. Ne kuukaudet toukokuusta elokuuhun kyllä muistaa. Ei ollut liikaa rauhallista. Viimeisinä lähdettiin Äänislinnasta. Aunuksesta joukot perääntyivät. Tie oli täysi ja sitä pommitettiin. Aina välillä pysähdyttiin eri pitkiä ajoiksi.”

Muonituslotta Ruusa Aaltonen

”Vuonna 1941 joulukuussa lähdimme viisi haapavetistä lottia Kannakselle. Suojärvi oli määränpää, mutta saavutimme vasta viiden vuorokauden kuluttua Paateneesta määrätyn kohteen. Siellä saimme määräykset, kuka mihinkin joutuu. Kolme jäi Paateneeseen yhteen pataljoonaan, ja kaksi joutui niin erilleen, että emme tavanneet siellä ollenkaan. Olin keittäjänä saman porukan mukana viidessä eri paikassa, Paateneessa, Särki-järvellä, Savujärvellä ja Osterjärvellä kahdessa eri paikassa.

Kaikissa muissa paikoissa oli telttamajoitus, paitsi Paateneessa, jossa sai asua vanhassa puutalossa. Keittiö oli monesti aivan taivasalla. Pakkasella hakattiin jäisiä kaalia kirveellä pataan, ja myös perunat olivat jäässä. Osterjärvellä olin esikunnassa emäntänä yhtenä kesänä. Siellä oli ihan kiva keittiö parakkirakennuksessa ja hella uuneineen. Sain paistaa karhunpaisiakin hellan uunissa. Tämä komennus kesti yhteensä noin seitsemän kuukautta.”

Haapaveden lottia lähdössä rintamalle joulukuussa 1941.

Sotasairaalan lotta Elli Peltoniemi

”Olin 17-vuotias, kun sota syttyi. Pikkulottana olin käynyt muonituskurssin. Jouduin Kannakselle keittiölle töihin, Kenttäsaaraala 24 A:han. Mennessäni tämä sairaala oli Vuonnissa, venäläisten hautausmaalla. Kohta siirryimme Vaaralaan, jossa olimme usean vuoden asemasotaihana. Minut siirrettiin jonkun ajan kuluttua lääkintäpuolelle. Siitä työstä pidinkin enemmän, koska työ tuntui enemmän vielä poikien auttamiselta. Meidät välillä siirrettiin Myrskyn kenttäsaaraalaan. Se oli vielä lähempänä linjoja. Se oli vaarallinen paikka – olihan venäläinen partio kerran yrittänyt motittaa tämän sairaalan, vaan kuitenkin suomalaiset pääsivät apuun ennen tapausta.

Yritimme järjestää aina mielenvirkeydeksi näytelmiä ja muuta mukavaa. Ja joulut siellä oli unohtumattomia. Lauoimme potilaille joululauluja, ja kynttilöitäkin meillä oli, että saimme joulutunnelmaa.

Meitä oli siellä vaikeammassa sairaalassa kaksi yökköä – siis yöhoitaja ja lääkintälotta. Minulla oli kaverina haapavetinen sairaanhoitaja Milda Lampela, ja asuin toisen haapavetisen, Aino Huikarin, kanssa samassa korsussa.

Saksalaisten tultua Uhtuan suunnalle meidät siirrettiin Viipuriin ja siellä kenttäsaaraloihin. Sitten meidät koottiin perääntymisvaiheessa omaan sairaalaan ja tulimme joukkojen edellä venäläisiä pakoon niin kuin poikammekin.”

Kenttäsaaraala Uhtuan suunnalla.

Vaatehuoltolotta Hilja Pyhälä

”Martti Murtoopera on haastatellut Päivämieheissä Hilja Pyhälää, joka toimi vaatehuoltolottana

Työolot olivat puuttelliset ja vaatimattomat. – Pesimme pyykkilaudalla hankaamalla käsin. Pyykkiä oli paljon. Laiturilla hankasimme harjalla kymmeniä sarkatakkeja, housuja ja pusakoita. Myös haavoittuneiden sidetarvikkeet pesimme, miten tuon kaiken jaksoi? muistelee ihmetellen Hilja.

Taivaan Isä antoi voimaa. Saihan siellä käydä muutaman kerran seuroisakin, ja äidin lähettämät kirjeet olivat rohkaisevia. Niissä äiti aina muistutti uskossa pysymisen tärkeydestä, hän jatkaa.

”Menin Vaasenin kenttäsaaraalaan Syvärille vuoden 1943 alusta. Olin pesulassa. Siellä mankeloitiin, silitettiin ja korjattiin miesten vaatteita ja asetakkeja ym.

Vapaa-ajan harrastukset olivat millaisia kenelläkin. Jotkut lukivat ja tekivät käsitöitä. Talvisin hiihrettiin. Ja kirjeitähän sitä kirjoiteltiin. Minä harrastin lukemista ja käsitöitä. Kävin joka toinen sunnuntai Vaasenin kirkossa. Sinne oli matkaa vajaa 5 km. Käytiinpä kerran Syvärin kirkossa ”Poppovesissa”, niin kuin sanottiin. Se oli suomalaisten rakentama kirkko.

Eräs lääkintälotta sairastui keltatautiin. Hänet evakuoitiin Äänislinnan sotasaaraalaan. Sairaala oli Otto Ville Kuusisen palatsin vieressä. Kävin siellä häntä katsomassa ja samalla matkalla olin Äänislinnan seurakuntakodissa seuroissa. Siellä luterilaiset kristilliset järjestöt pitivät seuroja vuoroviikoin. Seuroissa oli puhujina mm. Toivo Leppänen ja Jalmari Paananen, muistelee Hilja Pyhälä.

Syväriellä vihollisen taistelukoneet pudottivat valoraketteja, ja ne valaisivat niin kuin olisi ollut päivä, jotta seuraavat koneet näkisivät pommittaa. Toisinaan meidän käskettiin panna varusteet sängyn viereen. Ei luvattu riisua yöpukeisiin, että olisimme valmiit, jos pitäisi lähteä ulos maastoutumaan. Kertoivat meille, että etenemisvaiheen aikana koko divisioona oli ollut motissa ja että lentokoneet olivat tuoneet ruokaa. Sitä ei oltu naisille kerrottu, mutta he olivat huomanneet, että tykkitulo oli joka puolella. Kun tykkitulo oli sitten ollut vain yhdellä puolella, olivat miehet kertoneet, että sitä oltiin motissakin kolme päivää. Oma ja vihollisen tykistö oli ampunut sairaalamme yli ja ympäri, mutta sitä selvittiin.

Sitten tuli kirjoittamis- ja lomakielto. Olin kirjoittanut kotiin lomastani, ja äiti oli itkien palannut linja-autolta, kun minä en tullutkaan. Kyllä äiti kantoi huolta rintamalla olevasta työstään, olinhan ainoa lapsi. Monesti annetaan ymmärtää, että miehistään ja pojistaan äidit huolehtivat, tietysti heistäkin. Meille ilmoitettiin, että Tammi-divisioonamme, joka oli ollut koko jatkosodan remmissä, siirretään Kuujärvelle lepoon, ja Kuujärvellä levossa ollut 8. divisioona tulee tilallemme ”remmiin”. Muuton jälkeen pääsimme lomalle.”

Lomat perutaan

”Lomalle lähtiessäni Syvärillä oli kesä kauneimmillaan, mutta pohjoisessa oli täysi talvi. Talvi oli vielä helluntainakin. Kesäkuun alkupuolella ilmoitettiin radiossa, että kaikki lomat on peruttu ja on palattava yksiköihin.

Niinpä minäkin kuuliaisena lottana lähdin palaamaan yksikköni. Viteleessä sain kuulla, että edellisenä päivänä Tammi-divisioona, JSP ja koko sairaalan henkilökunta oli lähetetty Viteleestä. Olin keskiviikkona Viteleessä, kun torstaina venäläiset olivat nousseet maihin Laatokalta käsin. Jouduin näkemään Salmin evakuoinnin. Salmissa sain jostain korviini, että Matkaselässä on joku yhteysupseeri, joka antaa neuvoja lomalaisille yksikköjen sijainnista. Minulle hän sanoi Tammi-divisioonan olevan Lappeenrannassa. Salmin asemalla ilmoitettiin, että Elisenvaaran kautta ei pääse Lappeenrantaan. Jouduin kiertämään Mikkelin ja Kouvolan kautta. Joka asemalla oli kymmenien kilometrien evakkojonot. Heiltä kävimme tyhjiin limukkapulloihin hakemassa maitoa. Kun me maksua tarjosimme, niin he eivät ottaneet.”

Vaatehuoltoa navetassa

”Erinäisten vaiheitten jälkeen osuin Lappeenrannassa omaan kenttäsairaalaan, Lappeenrannan lastenkotiin. Lappeenrannassa liinavaatevarastomme oli aivan surkea. Koko navetan seinää vasten oleva pitkä seinä oli kattoa myöten täynnä isoja Punaisen Ristin laatikoita. Ruskeasiipiset navettakärpäset pörisivät, ja märkä navetan lieju litisi kengän pohjan alla. Vain pieni tila oli mankelia ja lakanan laittoa varten. Mankelista otettiin vaatteet heti laatikkoon. Kun vaateen hakijoita tuli, piti 4-laatikkoinen rivi lattiaan päin purkaa kattoa myöten. Jos ensi rivistä ei löytynyt sitä mitä piti, purettiin toinen rivi ja edelleen kolmas. Näin jouduttiin joskus purkamaan kaikki rivit ja sitten nostelemaan takaisin kattoon asti! Ne olivat raskaita, isot ja täydet Punaisen Ristin laatikot. Kahden hengen voimin niitä nostettiin.

Kello yhden aikaan yöllä noustiin pyykille. Lentokoneet lensivät yli ja ympäri. Olihan Lappeenrannassa lentokenttäkin. Oli kova ilmataistelu. Makasimme pajupensaan juurella selällään ja seurasimme sitä. Osaston ikkunat särkyivät ja kaksi meistä sai sirpaleita. Yksi lääkintälotta sai hysteerisen kohtauksen. Linja-autoista ambulansseiksi muutetut autot vetivät yhtämittaa linjasta potilaita. Ne, joita meillä voitiin hoitaa, jäivät hoidettaviksi, toiset vietiin eteenpäin sotasairaaloihin. Tohtori Sasi leikkasi viikon yhtämittaa niin, että nukkui vain kaksi tuntia yössä. Toiset sairaalamme autot veivät yhtämittaa sankarivainajia Luumäelle ”Kekkiin” K.E.K (kuolleitten evakuoimiskeskus).

Koska Lappeenranta oli rauhaton paikka kenttäsairaallalle, muutimme eräänä yönä Rikkilään, Vainikkalan lähelle.”

Pyykkipaikka oli naamioitava

”Rikkilässä työpaikaksemme tuli Tampella Oy:n metsätilan metsänvartijan ja eläkkeellä olevan metsänhoitajan pihan seudut. Siellä oli kaunis järvi metsän keskellä. Rannassa oli punainen sauna. Järven rannalla pesimme pyykkiä. Paikan rauhallisuudesta huolimatta olimme sodan varjossa. Meidän ei luvattu kuivata pyykkiä rannassa, koska se olisi näkyntä lentokoneisiin, vaikka rannassa aavalla olisi pyykit paremmin kuivuneet. Meidän piti kantaa väännetyt raskaat pyykit pitkän vastamäen päälle ti-

Hilja Pyhälä ja Helmi Järvinen (Lohjalta) Syvärillä.

heään metsään, jossa yökastetta oli puolelle päivin. Vain hämähäkit vetivät siellä ”pyykkinarujaan” puiden väliin. Ei siellä pyykit kuivunut. Ja pyykkipaikka piti naamioida. Kun naamiolehdet olivat hetkessä kuivat, niin yhtenä piti katkoa uusia lehviä. Kun kasvavat lehtipuut olivat sitkeitä taittaa, niin ei ollut helppoa tylsillä veitsillä jukertaa uusia naamioita.

Silloin ei ollut pesukoneita eikä nykyajan vempelit. Käsin ja pyykki-laudalla pestiin, ja pyykkiä oli paljon. Viitenä päivänä kiehutimme jopa viisikin muuripadallista. Jouduimme kahdestaan pesemään päivässä yhtä paljon kuin Vaasensissa seitsemän karjalaistyttöä yhteensä. Ei ollut kumi-hansikkaita, paljain käsin vain kiinni, olipa sitten millaista pyykkiä tahansa. Mäntysuopa oli hankaussaippuana ja lipeäkivi kiehutusaineena. Kun kiehutettu pyykki oli saavissa, piti yhtenä vesi vaihtaa ja joka välissä kepillä painella ja käännellä vaatteita.”

Maisema Syväriltä.

Kotirintamalla

Syksyn 1939 epävarmoina aikoina Suomessa varauduttiin ulkomaankaupan ongelmiin: kahvi ja sokeri pantiin kortille. Vuosina 1941 - 45 säännöstely koski lähes kaikkia elintarvikkeita ja kulutustavaroita. Maataloustuottajilla oli luovutusvelvollisuus. Kotitarpeen sai pitää, loppu oli luovutettava kansanhuollolle. Työvelvollisuus puolestaan koski jokaista 19 - 54 -vuotiasta Suomen kansalaista, joka ei ollut asevelvollisuuslain alainen. Työvoimapulaa helpotti se, että talkotoiminta oli vireää.

Maataloustuotannon turvaamiseksi edes jossain määrin järjestettiin kyntö-, kylvö- ja sadonkorjuutalkoita. Niihin osallistui vuonna 1942 yli miljoona naista, lasta ja nuorta sekä vanhusta. Sotilaspojat ja koululaiset olivat maataloustalkoiden lisäksi muissakin maataloustöissä ja metsätöissä. Vuonna 1942 osallistui noin 44 000 sotilaspoikaa joko maataloustöihin tai erilaisiin puolustusvoimien tehtäviin. Monet sotilaspojat olivat aseellisessa palveluksessa kotirintamalla desantteja takaa-ajamassa sekä erilaisissa vartiotehtävissä.

Polttopuutilanne oli huono. Pöytä tarvittiin lisäksi moottoriajoneuvojen polttoaineeksi. Häkäpöntöillä varustetut autot kulkivat hakkeen voimin. Mottitalkoilla saatiin puuhuolto turvatuksi. Talkoisiin osallistui yli 700 000 kansalaista. Heistä naisia oli lähes 250 000. Talkoissa parhaat saavutukset palkittiin kultaisin kirveenkuvaisin rintamerkein.

NUORTEN TALKOOT

kerää Suomen pojat ja tytöt suureen yhteiseen talkotoimintaan työskentelemään maamme elintarve- ja polttopuutilanteen helpottamiseksi sekä palvelustyöhön kaikkialle, missä muuten apua tarvitaan.

NUORTEN TALKOIDEN JÄSENIÄ

ovat kaikki Suomen nuoret, jotka ottamalla osaa talkootyöhön ovat mukana Suomea auttamassa.

KOKO SUOMEN KANSA TEKEE NYT TALKOOTYÖTÄ.

Jokainen tyttö ja poika

haluaa olla mukana samassa suuressa talkotoiminnassa. Talkootyöllä tukevat nuoret puolustustaisteluumme, talkootyöllä he suorittavat omaa tärkeää asevelvollisuuttaan tällä hetkellä.

Talkootyö odottaa nyt jokaista nuorta.

Nuorten Talkootyön järjestäjänä toimii Nuorten Talkoot, os. Helsinki, Vuorikatu 22 A.

Lehonsaaren sota-aikaa

Saara Ollilan muisteluitten pohjalta kirjoittanut Helli Tolonen

Sydämin, kätten töin – mukana mekin

”Elettiin kesää 1941. Vaikka täällä maalla oli rauhallista, ajatukset ja puheet liikkuvat isänmaan yhteisten asioiden ympärillä. Olivathan kotikylän, Lehonsaarenkin, miehet kutsuttu kesken kesäseurojen, Pohjolan pihalta, kirkolle yhteistä rintamalle lähtöä varten. Väkirauha oli päättynyt. Vanhemmat miehet, naiset ja lapset saivat nyt tarttua kaikkiin töihin. Oli myös valmistauduttava täällä kotirintamalla auttamaan sodassa olevia. Innostusta kyllä oli. Tytöt, isot ja pienet, olivat jo lottatyössä mukana. ”Sydämin, kätten töin” haluttiin osallistua. Tänäpäin, aurinkoisena heinäkuun päivänä joukko Lehonsaaren nuoria naisia pyöräili kirkolle päin. Iloisina juteltiin, oltiinhan menossa ostamaan pukukankaita. Kauppisen Hannalta kangasta sai ostaa. Kun kankaat oli pakettissa, jatkettiin matkaa Ahjolan taakse. Siellä asui ompelija, joka nyt otettuaan tytöistä mitat, lupasi ommella – lottapuvut.

”Muistathan, Kaino, kutoa sukkaa ja lapasia niin paljon kuin jaksat...” Näin kirjoitti isä rintamalta 12-vuotiaalle tyttärelleen, pikkulotalle Lehonsaarelle. Päästyään kansakoulusta 1939 Kaino oli liittynyt pikku lottiin. Ja niinpä puikot helisivät niin Kotirinnan tuvassa kuin kaikkialla Haapaveden kodeissa. Kudottiin lämmintä pakettiin pantavaa sinne jonkin. ”Voi kun pilvet väistyisivät, tulisi kirkas kuutamo, että pystyisi tekemään sukkaan kavennuksen”, huokaili Impi-äiti hämärtävässä talvi-illassa. Monet villaiset piti jouduttaa pakettiin miehelle ja tämän veljelle. Viidettä lastaan odottava maalaistalon nuori emäntä ehti vasta iltamyöhään käsitöille, eikä öljyä tahtonut riittää.”

Ruisleipää ja pikkunisuja

”Marraskuinen aamuhämärä. Pyrytti, pikku pakkaneen puri poskipäissä, kun Martta ja Saara ajelivat Liinakko-hevosella kohti Kytökylää. Tyttöillä oli leipomisvuoro. Saavuttiin Kujalan pihapiiriin. Saara riisui Liinakon, asetti vällyt lämmikkeeksi, laittoi heiniä eteen, ja niin tytöt olivat valmiita menemään sisälle avaraan tupaan, jossa leijaili vielä eilisen leipomisen tuoksu ja ison uunin avara lämpö. Illalla olivat edelliset leipojat valmistaneet isoon juurisaaviin uuden juuren. Valmiit leivät oli laitettu kahdelle pitkälle, pitkälle vartaalle. Uuni oli jo lämpiämässä. Tytöt alustivat ison taikinan, ja kohta pirtin isolla pöydällä valmistui nokkelista käsistä samankokoisia, ohuita reikäleipiä. Avara uuni nielaisi kerralla kolmisenkymmentä leipää, ja kun uuni saatiin lapioitua täyteen, toisesta reunasta sai alkaa vetää kypsiä leipiä jäähtymään. Satoja leipiä oli taas illansuussa vartaille nostettaviksi. Väsyneinä, mutta tyytyväisin mielin nuoret leipurit saapuivat kotiin.

Vähän myöhemmin alettiin leipoa Lehonsaarellakin kodeissa. Miehet valmistivat pellistä reikäleiville muotit sekä ruusukaulimia. Ollilan uu-

niin mahtui 27 leipää kerralla. Joka toinen päivä leivottiin talven ajan. Kuivatut leivät paketoitiin juuri sopivan levyisiin, yli metrin korkuisiin laatikoihin. Monet kuormat hevosella vietiin suojeluskuntatalolle, takaisin tullessa reessä oli jauhosäkkejä uusia leipomuksia varten.

Eivät ehkä leipurit aavistaneet, että hyväntuoksuinen ja -makuinen leipä joskus kevätkesällä 1942 Kannaksella, jossakin korsun hämärässä tai kuusen juurella aterioitaessa maistui vieläkin paremmalta. Mitä pienemmäksi ja kovemmaksi päivän leipäannos muuttui – joskus oli leipäpala liotettava – sitä makeammalta se maistui!

Uunin jälkilämpöön naiset innostuivat usein kokeilemaan pikkuleivonnaisia. Kekseliäisyyttäkin tarvittiin, innostus antoi ideoita ja voimia. Pikkuleipäreseptiä muunneltiin tarpeen mukaan. Ennakolta oli valmistettu tarvittavia aineksia. Sokerijuurikkaan keitinliemi kypsytettiin siirapiksi. Kun talossa teurastettiin, parhaat talipalat (esim. munuaistalit) asetettiin isoon kulhoon, jonka pohjalle oli laitettu kuorittu raaka peruna. Sitten vaan kulho uuniin jälkilämpöön, ja vihdoin sulasta rasvasta puhtain osa kaadettiin toiseen astiaan. Kovetuttuaan rasva oli leivontaan käytettävissä. Ja niin päästiin tekemään taikinaa: paistinrasvaa, siirappia, munia, kermamaitoa ja ruisjauhoja. Löytyipä Ollilan kaupan hyllyltä pussillinen kokonaisia neilikoita; niitä murskattiin morttelissa, ja kohta päästiin leipomaan rapeita pikkuleipiä.

Joinakin päivinä mentiin joukolla Nevalanmäen koululle tekemään pakketteja. Kytökylän, Nevalanmäen ja Lehonsaaren lotat olivat koonneet kodeissa kudotut lapaset, puolisorvikkaat, sukat, päänsuojukset sekä leivonnaiset. Jokaiseen pakettiin villavaatteen lisäksi sujautettiin leipää, voita, nokare paistettua lihaa ja piparkakkuja, vielä kirjeterveisetkin lämmikkeeksi tuntemattomalle sotilaille. Valmiit paketit kuljetettiin suojeluskuntatalolle, jossa jo toiset postittivat ne edelleen.”

Lehonsaaren tyttöjä kesällä 1942. Vasemmalla Martta Mustapää, Selma Ollila, Vieno Pitkälä ja tuntematon.

Koulu sairaalaksi

”Oli uusi kesä. Sota jatkui. Aamu oli vielä viileä, kun tytöt pyöräilivät kirkolle päin. Eilen, sunnuntaina, oli ollut sankarihautaus. Suurella joukolla oli muistettu heitä, jotka kaikkensa olivat antaneet isänmaan hyväksi. Kovin hiljaisina ja mietteliäinä saavuttiin suojeluskuntatalolle. Työ ja touhu olivat parasta vastalääkettä apealle mielelle. Martta, Selma ja Vieno olivat kohta toisten naisten kanssa pesemässä ja korjaamassa rintamalta tulleita vaatteita. Korjatut asetakit vaan ylle ja tytöt portaille yhteiseen potrettiin, kun kuvaaja sattui paikalle.

Ollilalta Saara, Pohjolasta Vieno ja Kukkuralta toinen Vieno saivat tehtäväkseen yhteiskoulun ja kansakoulun siivoamisen sairaalakuntoon. Oli lämmin kesäpäivä. Lottapuvut päällä tytöt kävivät innolla työhön. Yhteiskoulun siivousurakka selvitettiin nopeasti. Mutta kansakoululla hyvät neuvot olivat tarpeen. Koulun loputtua keväällä koululla oli käyty sotaa ludearmeijaa vastaan. Huoneissa oli poltettu rikkiä, ja ovet oli sentähden ulkopuolelta liimapaperein suljettu tiiviisti. Eihän siinä auttanut kuin ruveta ensin liimapapereita liottelemaan ovenpielistä, sitten huone huoneelta edettiin, vesi, saippua ja luutut työvälineinä. Mutta illan tullessa puhdasta oli – tyytyväisinä tehdystä työstä ja auttamisesta pyöräiltiin myöhäisenä kesäiltana kotiin. Kuntoutettavia sotilaita oli odottamassa puhdas sairaala.”

Toivoen, rukoillen, Jumalaan luottaen

”Innolla oltiin kaikessa mukana. Jos ei jostakin syystä päässyt mukaan, saattoi ikävä yllättää, niin kuin Martan, joka pahoillaan joutui uskoutumaan päiväkirjalleen 5.4.1943: ”Tiistaina alkaa Suojeluskuntatalolla sellaiset lääkintäkurssit. Olis niin kiva, kun minäkin pääsisin sinne, mutta tuntuu ihan mahdottomalta ajatella ollenkaan, että pääsis. Vieno, Aune ja Selma menevät sinne kursseille.”

Näinä vaikeina aikoina sodan runtelemassa maassa kuitenkin luotettiin Jumalaan, toivoa pidettiin yllä. ” Voi miksi, miksi kestää tuo julma sota noin kauan. Jumala yksin sen tietää, koska se loppuu. Emme voi tietää me ihmispoloiset, mitä vielä saamme kokea. Mutta Jumalaan luottaen kuljemme päivän kerrallaan. Hän se johtaa meidän elämämme aina lapsuudesta vanhuuteen saakka...” kirjoitti Martta. Ja edelleen uudenvuoden yönä 1944:

”Rukoilen Jumalaa, että Hän antaa rauhan tulla ja pääsis rakkaat miehemme ja poikamme pois sieltä vartiopaikalta. Joka hetki on ajatuksemme luonanne. Me rukoilemme Jumalaa, että Hän varjelisi Toivoa ja kaikkia Suomen sotilaita ruumiin niinkuin sielunkin puolesta. Jospa tuleva vuosi tuopi toivotun pysyvän rauhan, ettei miesten tarteis koskaan tarttua aseisiin vaan saisivat työskennellä rakkailla kotikonnuillaan.”

Sotien aikana kotirintaman syvin ääni oli rukouksen ääni: ”Siunaa ja varjele meitä, Korkein kädellä...” Hän varjeli. Hän on siunannut.”

Asevelitalo

Asemasodan aikana sotilaat rakensivat rintamalla ns. asevelitaloja. Lehonsaaren Onnelan rakennusvaiheita on selvitelty Otto Kääriäinen tietolähteinään Aate ja Alli Ruuska, Ilmari Paavola, Elvi Anttila, Nikolai Herrala, Selma Ollila ja Helena Pitkälä o.s. Paavola.

”Suurten tuhojen ohella myös rakennettiin. Jo jatkosodan alkuvaiheiden aikana joukkomme olivat edenneet niin pitkälle, että Uhtuan ja Röhön teiden risteyksen lähellä oli rakennuspaikka. Kirvesmiessotilaat salvoivat siellä Uhtuan suurista puista hirsitaloja ja piharakennuksia, jotka sitten eri kulkuneuvoja käyttäen vietiin koti-Suomeen.

Asevelitaloja Uhtualla ovat salvaneet Väinö Honkala, Jussi Veikko Kotkamaa, Ilmari Paavola, Otto Hyvärilä, Juho (Jussi) Otraho, Erkki Perkiö ja mahdollisesti muut.

Näitä ns. asevelitaloja on tuotu tänne Haapavedellekin ainakin kaksi - toinen niistä Lehonsaarelle

Silloinen Ahonperän isäntä Holger Selin lahjoitti maata tätä taloa varten n. 4 hehtaaria. Rakennuspaikalla oli soranajotalkoot, ja siellä oli hevospoikasia töissä melkein joka talosta, samoin lapiomiehiä. Asia katsottiin hyvin tärkeäksi, ehkä jonkinlaisen muistomerkin teoksi. Syyskuussa vuonna 1942 tuli viiden sotilaan ryhmä pystyttämään Uhtualla salvettuja rakennuksia. Rakennustöitä Lehonsaarella johti Tatu Pikkarainen Piippolasta. Kirvesmiehinä olivat Niilo Uusitalo, Nikolai Herrala ja Jalmari Paavola, joka myös muurasi tulisijat. Hirret ajoi Oulaisten asemalta ajanut apumiehen kanssa Uuno Honkala. Nuoret naiset pitivät huo-

Asevelitalo Onnela.

len, ettei kahvinkorvike loppunut rakentajilta. Suosittuja he olivatkin. Saman vuoden aikana, ennen joulua, talo oli valmis, ja juhlat pidettiin. Ohjelmassa oli mm. soittoa, jota esitti kammalla Hilikka Merikallio.

Ensimmäinen asukas tuli tähän asevelitaloon talvella vuonna 1943, mutta ei onnistunut tomissaan. Uudet tarmokkaat asukkaat Aate ja Alli Ruuska tulivat 26.3.1947 tähän Onnelaksi nimettyyn taloon. Aate, kolme kertaa haavoittunut mies, raivasi 7,5 hehtaaria peltoa. Elämäänsä tyytyväisinä he viettävät vanhuudenpäiviään omassa Onnelassaan.”

Sotavanki Feodor

Työvoimapulaa helpotti sotavankien käyttö. Viljo Heikkilä kertoo Feodorista, joka oli heillä työmiehenä.

”Olin haavoittunut 11.5.1942. Vasen käteni oli amputoitu kyynärnivelen yläpuolelta. Vaikean haavoittumisen vuoksi minun oli hankala selvitä maataloustöistä. Töitä oli paljon, sillä olin talon ainoa mies.

Keväällä 1943 aloin tiedustella työvoimatoimistosta, voisinko saada töihin sotavangin avukseni. Huhti – toukokuun vaihteessa tuli tieto, että saan sotavangin töihin, mutta minun tulee hakea hänet itse Oulusta sotavankileiriltä.

Lähdin hakemaan vankia Oulusta sisareni Ailan kanssa. Aila oli silloin 12-vuotias. Mukana meillä oli työvoimatoimiston todistus siitä, että minulle tuli luovuttaa sotavankileiriltä vanki maataloustöihin. Sitten meidät kuljetettiin autolla Oulun asemalle. Aila ja minä nousimme matkustajavaunuun, mutta vanki piti viedä konduktöörivaunuun. Tuomiojan asemalla kävin katsomassa, miten hän jaksaa. Oulaisista tulimme Paakinahon linja-autossa. Kyllä meitä katsottiin uteliaan näköisinä. Kun tulimme kotiin, tuli lapsia ja aikuisiakin katsomaan venäläistä sotavankia. Silloinhan olimme vielä sodassa Venäjän kanssa.

Seuraavana päivänä lähdimmekin jo yhdessä vangin kanssa Isollenevalle kaurankylvöön. Hän alkoi karhia. Muutaman tunnin kuluttua näytti siltä, että hän ei enää jaksaa, kävelikin aivan hoippuen. Minä säikähdin ja mietin, mikä hänelle oikein tuli, kuoleeko hän nyt tuohon. Sitten tajusin, että ruoka oli ollut hänelle liian vahvaa ja että hän oli syönyt nälissään liian paljon alkuun. Lähdimme kotiin heti.

Sotavankileirillä oli ruoka niin niukkaa ja huonolaatuista, että vangit juuri hengissä pysyivät. Sama kohtalo oli myös suomalaisilla, jotka olivat joutuneet Venäjälle sotavangiksi. Siellä heitä kuoli nälkään ja paleltui. Lisäksi siellä oli kova poliittinen painostus.

Meillä vanki voimistui päivä päivältä. Ihmeen pian hän myös oppi talon tavat. Hänestä tuli aivan perheen jäsen. Yritän kirjoittaa vangin nimen niin kuin se on jäänyt mieleeni: Fjodor Nalitov Jaaklivts. Hän kertoi, että hänellä oli vaimo, jonka nimi oli Lisa sekä kolme tytärtä, joita hän kutsui

Venäläisiä sotavankkeja Kiestingissä 1942. Vankileirille joutuvien osa oli huono, koska ruokapula vaivasi omaakin väkeä.

nimillä Vainka, Voinka ja Niinka. Hän piti paljon kaikista lapsista ja ki-saili heidän kanssaan meillä ollessaankin. Yritimme opetella ymmärtämään toisiamme, mutta hidasta oli kielen oppiminen molemmin puolin. Lisäksi Feodor opiskeli pyörällä ajoa, mutta lujille otti sekini. Mutta sit-ten hän ajeli paljon huvikseen. Sotavangin puserossa piti olla selässä suuri V-kirjain. Minä pinnasin paljon tästä määräyksestä, ja kun menin käymään kirkolla, annoin oman puseroni lainaan Feodorille. Kävin Feo-dorin kanssa niin kirkossa kuin elokuvissakin, hänelle kun oli se pyöräl-läajo mieleen.

Sitten alkoi heinänteko. Feodor oppi aika pian niittämään viikatteella. Hän oli hyvin hoksaavainen kaikissa töissään – ja osasi hevosellakin ajaa.

Kerran lähdimme kirkolle hevosella. Kun olimme tulossa takaisin Huma-lojalla noin 300 m koululta Mieluskylälle päin, tuli Pirttijärven Matti vastaan ”sekajunalla” (yhdistetty henkilö- ja tavarakuljetusauto). Yritin näyttää kädellä merkkiä, että ajaisi hiljaa. Mutta kun auto lähestyi, hyp-päsi hevonen ison ojan yli, kiesit vain pomppasivat korkealle. Feodor lensi pois kyydistä, mutta hänä piti ohjaksista kiinni koko ajan, vaikka hevonen laukkasi. Minä pidin puolestani lujasti kiinni kärryissä olevasta raudasta ja pysyin kyydissä koko ajan. Varmaan olisin saanut kovan kyy-din, jos Feodor ei olisi niin sinnikkäästi pitänyt ohjaksista kiinni.

Feodor nukkui kahtena kesänä meillä pikkutuvassa. Sääntöjen mukaan ovi olisi pitänyt lukita yöksi. Selitin Feodorille, että jos tarkastaja tulee, hänen pitää sanoa, että ovea on pidetty lukossa. Me luotimme Feodoriin, eikä ovea lukittu. Niin siinä kuitenkin kävi, että kerran tuli majuri tarkas-tamaan asian. Feodor sanoi niin kuin oli sovittu, ja minä vakuutin, että lukossa on ovi ollut. Minusta tuntui, että joku oli kannellut, että meillä pidetään sotavankia liian hyvin. Monissa muissa taloissa oli sotavankien kohtelu pikkutarkkaa.

Talvella 1944 tuli määräys työvoimatoimistosta, että täytyy ajaa halkoja 1500 m³. Feodor lähti Kiimalan kämpälle niitä ajamaan. Maanantaina lähti sinne ja lauantaina tuli takaisin. Ruokaa varustettiin mukaan. Tu-pakkaa hän sai myös niin paljon kuin halusi. Koska minulla oli tupakka-kortti, sain ostaa sitä muualtakin. Feodor oli hyvä hevosenhoitaja. Hän ruokki ja puhdisti ne hyvin. Niin hän ajoi ne 1500 m³ halkoja siellä yk-sin.

Sotavangista piti maksaa valtiolle kuukausittain korvausta. Summaa en muista, mutta ei se suuri ollut.

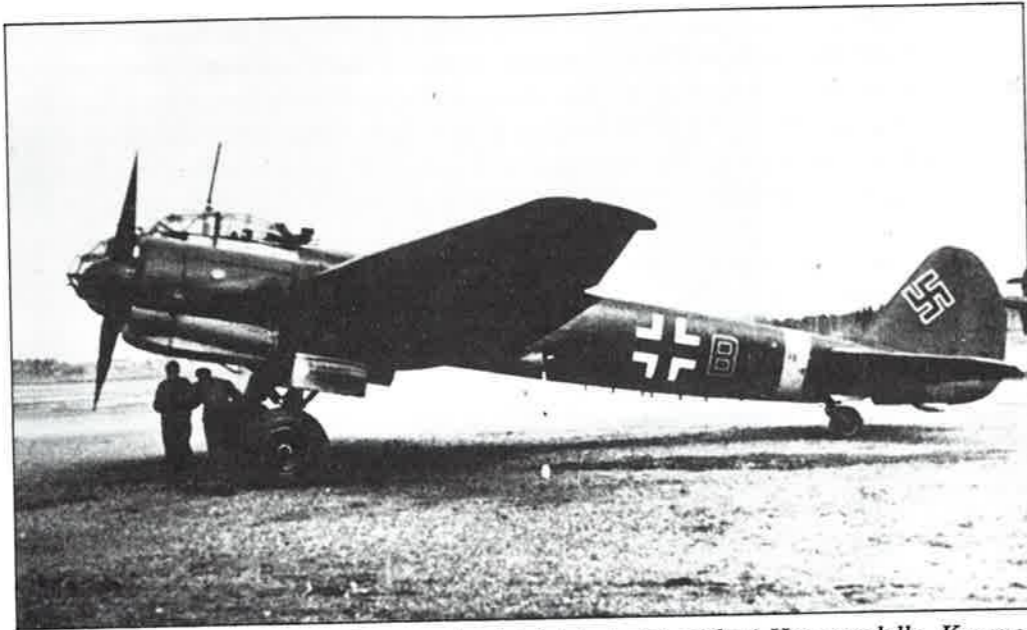
Kerran Feodor välttysi (aurasi) Isollanevalla Malmin Kallen kanssa. Siel-lä piti hevosella olla jalassa suokengät. Malm oli vältin sarvissa ja huo-masi äkkiä, että Pekka-hevoson jalasta oli suokenkä pudonnut. Malm al-koi kirotta. Hän huusi: ”Perkele, Pekalta on pudonnut suokenkä”. Feodor säikähti ja sanoi: ”Niet, tenkaa, niet”. Hän luuli, että Malm tarkoitti ”tenkaa” eli rahaa. Feodor oli ottanut vaatteet päältään ja hokenut: ”Niet tenkaa”. Sitten vasta Malm oli huomannut, että nyt oli tullut väärinkäsi-tys Feodorille. Hän oli näyttänyt, että kenkä oli hevoselta pudonnut, ja kumpikin oli nauranut tilanteelle.

Feodor oli vielä, kun Hannu syntyi 18. syyskuuta 1944. Siitä ehkä viikon kahden päästä sotavangit koottiin kirkolle. Lähtiessään Feodor hyvästeli meidät kaikki itkusilmin. Annoimme hänelle mukaan ison kantamuksen ruokaa evääksi ja myös tupakkaa. Hän oli ollut hyvä työmies ja luotetta-va lisäksi. Tiedän, että oli taloja, joissa talonväen ja sotavankien välit oli-vat huonot, ja vankien kohtelu jopa epäinhimmillistä.

Olisin halunnut ottaa yhteyttä Feodoriin, mutta pelkäsin, että hänelle tuli-si siitä vaikeuksia. Olisi mukava kuulla, onko hän vielä elossa.”

Kotirintaman työt jäivät pääasiassa naisten ja lasten tehtäväksi.

Tällaisia olivat ne Ju 88-syöksypommittajat, joista kaksi syöksyi Haapavedelle. Kymmenestä miehestä jäi eloon vain radisti Otto Klenke. Kuva Keski-Suomen Ilmailumuseo Jorma Aaltonen.

Saksaa suomalaismetsissä

Haapavetisille mieleenjäynyt sota-ajan tapahtuma oli kahden saksalaiskoneen törmäys vuonna 1942 Haapaveden alueella. Vuonna 1991 lento-onnettomuutta ryhtyi selvittämään Jorma Aaltonen, joka asui sota aikana Holmqvistin neitien luona Onnelassa. Aiheesta hän on kirjoittanut Kaltio-lehdessä 5/1992 näin:

Tulppaanien jo kukkiessa Hollannissa huhtikuussa 1942 lähti Eindhovenin lentokentältä kahdeksan saksalaista syöksypommittajaa pitkälle matkalle. Määränpäinä oli Banak Pohjois-Norjassa eli Ruijassa. Miehillä oli varmasti selvää, etteivät he siellä ainakaan tulppaaneja näkisi, mutta sitä he tuskin aavistivat, että kahden koneen miehistöstä yhdeksän joutuisi lepäämään jäkälän koristamalle Norjanjärven hautausmaalle, napapiirin tuntumaan, ja vain yksi pelastui.

Huhtikuun 11. päivänä koneet olivat Helsingin Malmilla tehdyn välilaskun jälkeen ehtineet jo Pohjanmaalle, Haapaveden kohdalle. Oli aamupäivä, sumuista, siis huono lentosää, ja koneet lensivät matalalla. Silloin se tapahtui: kaksi konetta törmäsi toisiinsa, molemmat syöksyivät maahan ja tuhoutuivat. Toinen niistä putosi Ainalinkylään, Rantosen tilan pellolle, lähelle silloista Kotimarjalaa. Tästä kertoo nykyinen valtion tarkastuseläinlääkäri, silloinen viidettä vuotta käynyt poika:

”Eräänä keväisenä, sohjoisena ja pilvisenä lauantai-iltapäivänä lenti pihamme yli lentokone hyvin matalalla, ehkä sadassa metrissä ... saattoi nähdä potkurien hitaan pyörimisen. Kone putosi kilometrin päähän ja syytyi palamaan. Läheisestä Pihlajasaaren talosta tuli Heikki Kostet, joka

sai yhden miehen koneesta. Hän oli vielä elossa, mutta pahoin loukkaantuneena. Kun Hilikka Hankonen ja Ilona Porma puhuivat hänelle saksaa, hän räpytteli silmiään ikään kuin tajuten jotakin. Kuusi ruumista tuotiin Rantosen autotalliin. (Onnettomuuden) syyksi selitettiin, että koneet olivat pilvissä roukanneet toisiinsa ja menneet ohjauskyyttömiä ... pudonneen koneen miehet olivat yrittäneet päästä Korkattijärven jälle olemalla kaikki koneen vasemmalla reunalla, jotta se kaartaisi ... Koneita oli ollut kaksi kolmen koneen ryhmää, jotka olivat suorittamassa lomavaihtoa Ruijaan.” Näin siis Pertti Hankonen, jonka muistikuvat eivät luonnollisestikaan ole aivan tarkkoja. Voi vain kuvitella saksalaisten kauhua, pelkoa tai kylmäverisyyttä heidän pakkautuessaan koneen vasemmalle laidalle pakkolaskua varten. Tästä koneesta jäi yksi henkiin – kuollakseen muutaman minuutin kuluttua maahansyöksyn jälkeen. Kuutta kuollutta ei ollut, vaan viisi. Eikä koneita liene ollut kuutta, vaan kahdeksan. Perimätieto jopa kertoo, että onnettomuus olisi tapahtunut pitkänäperjantaina, vaikka pääsiäinen oli tuona vuonna ollut jo edellisviikolla. Varsin yleisesti ihmisillä on taipumus kytkeä menneet tapahtumat esimerkiksi juuri juhlapäiviin.”

Toisen koneen kohtalosta haapavetinen Aulis Ritola antaa elävän kuvauksen 12-vuotiaan koulupojan silmin:

”Ne koneet putosivat kevättalvella 1942. Palasimme juuri koulusta, kun tuo kone putosi ... juuri kohdallemme, noin kilometrin meistä se tapahtui. Koneita oli neljä. Äkkiä yksi tuprahti savuun, ja se pelastautunut hyppäsi siitä laskuvarjolla. Kolmella ei ollut varjoa ja he kuolivat. Veimme koulureput kotiin ja lähdimme heti putoamispaikalle. Holker Selinin hevosella tuotiin kuolleita meitä vastaan ... oli jäljittänyt tuon pelastautuneen sieltä metsästä. Kone paloi ... Näky oli koulupojalle ikävä. Yksi miehen käsi roikkui ylhäällä koivun haarassa.”

Siis yksi kuitenkin pelastui, sama mies, jonka väitetään tavanneen ensimmäiseksi metsässä Ritolan mainitseman Holger Selinin vaimon. Tämä osasi syntyperänsä takia saksaa. Nykyisin Ruotsissa asuva rouva vahvisti minulle tämän huhun, mutta täysin vakuuttuneeksi en siitä tullut.

Omaakohtaisesti muistan vain, että tuona kohtalokkaana lauantaina olin kirkonkylän kansakoulussa. Puolenpäivän aikoihin siellä jo puhuttiin pudonneista saksalaiskoneista. Isommat pojat olivat jopa lähteneet onnettomuuspaikalle polkupyörällä. Iltapäivällä asumani Onnelan talon yli lensi melkein männynlatvoja viistäen Fieseler Storch, Haikaraksi kutsuttu (Storch = haikara). Kone oli tuttu sotakuvista. Siinä näytti olevan ohjaajan lisäksi kaksi tai kolme miestä, univormuista päätellen upseereita. Kone laskeutui jälleen aivan Haapaveden pappilan tuntumaan. Mieli tietysti teki mennä moista ihmettä katsomaan, mutta konetta vartioitiin tarkoin.

Tapahtuman jälkeen Haapavedellä alkoi kierrellä kaikenlaista metalliromua, joka oli peräisin pudonneista koneista. Joku oli ehtinyt saada Juno-tupakkaakin, sil-

loin saksalaisten yleisintä savukemerkkiä. Vielä silloin oli käsityksessä, että vain yksi saksalainen oli ollut hengissä maahansyöksyn jälkeen, ja muut – kuten hänkin – kuolleet.

Vasta viime vuoden puolella sain sattumalta tietää tuosta Ritolan mainitsemasta laskuvarjomiehestä ja muustakin siihen liittyvästä. Häntä mainittiin radistiksi. Päätin yrittää selvittää, mikä tuon ”tuntemattoman radistin” kohtalo oikein oli.

Kadonneen radistin metsästys vei työtä ja aikaa. Suomalaisilta viranomaisilta ja tšekäläisistä arkistoista tulos oli puhdas nolla. Ainoa poikkeus oli Keski-Suomen ilmailumuseon johtaja Hannu Valtonen, joka ensin ilmoitti kaikkien kuolleen, mutta sitten korjasi: yksi mies puuttuu tappioluettelosta. Jos kuolee, pääsee tälle listalle, mutta jos jää henkiin, ei nimeä löydy mistään.

Apuun tuli Saksan suurlähetystö. Sotilasasiamies Peter Kleist lupasi auttaa. Näin etenin Berliinin arkistoihin. Vastaus tuli nopeasti, kaivattiin lisätietoja. Ja pian sain yllättävän kirjeen Otto Klenkeltä Berliinistä. Hän oli kuin olikin etsimäni henkilö. Siis edelleen elossa, kirjeestä päätellen hyvissä voimissa ja melkoisen tarkkamuistisena. Klenke kirjoitti:

”Voitte varmaan kuvitella, että olin hyvin hämmästynyt, kun minulta kysytään vielä kerran tuosta 50 vuoden takaisesta tapahtumasta...

Onnettomuus tapahtui 11.04.1942 aamupäivällä. Koneet olivat syöksypommittajia mallia Ju 88. Tulimme Eindhovenista Hollannista, ja tarkoituksena oli lentää Helsingissä tapahtuvan välilaskun jälkeen Banakiin Pohjois-Norjaan... Tehtävämme oli taistella amerikkalaisia saattueita vastaan.

Kaatuneiden tovereitten hautaus tapahtui Kemin hautausmaalla... Pystyin ainoana pelastautumaan laskuvarjolla, koska sinkouduin koneesta törmäyksessä. Muistaakseni minut vietiin hevosreellä Haapavedelle ja oleskelin siellä pappilassa.”

Klenke muistaa osan tapahtumista erittäin hyvin. Hän jopa korjasi yhden nimen Berliinin arkistoon lähettämästäni tappioluettelosta. Sensijaan hän ei muista mitään ”saksasta suomalaismetsässä”, mikä toki on ymmärrettävää. Todennäköisesti hän oli siinä vaiheessa shokkitilassa. Tapaamista Pirkko Selinin kanssa hän ”ei kiellä eikä myönnä”, kuten hän kirjeessään sanoo.

Klenke oli siis esikuntaväpeli, mutta onnettomuuskoneessa Bordfunckerina (radistina).

Klenke lähetti valokopion Haapaveden pappilasta, jonka kääntöpuolella oli silloisen ruustinnan kirjoittama saksankielinen teksti, joka tässä suomeksi:

Haapaveden pappila.
Muistorikkaana päivänä 11/4 1942
Olga Sariola.

Pyysin Klenkeltä muutamia tarkennuksia, jotka sainkin. Onnettomuuden tapahtumisesta hän kertoo: ”Tiedän vain, että kaksi konetta oli mukana. Kummassakin koneessa oli vain yksi yhteinen sähköttäjä. Siksi koneiden piti pysytellä melko lä-

hellä toisiaan etenkin, kun säätila oli kehnö. Pilvet vaikeuttivat lentoa hyvin pahasti.”

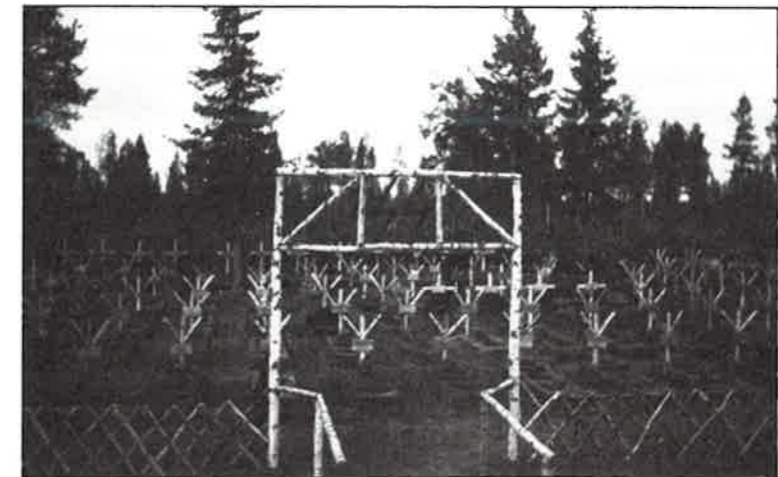
Kysyin myös, miksi muut eivät hypänneet laskuvarjoilla, vai oliko heillä sellaisia. Klenken mukaan kaikilla oli laskuvarjo, mutta koska koneet olivat jo törmätessään matalalla, ei laskuvarjoista olisi ollut apua. Hänen onnensa oli, että hän sinkoutui törmäyksen voimasta ulos koneesta ja sai siten laskuvarjonsa avatuksi ennen koneen vajoamista. Muilla ei ollut aikaa hypätä koneesta riittävässä korkeudessa. Erään silminnäki-jän kertomuksen mukaan neljä miestä hyppäsi koneesta ennen sen syöksymistä maahan. Heillä oli ollut huopia tai jotain muuta ympärillään. He kenties toivoivat, että lumikin pehmentäisi putoamista. Ja yksi heistä oli pudonnut koivun oksanhaaraan, jolloin käsi oli revennyt irti. Toisen koneen kohdalla tilanne oli likimain sama: se lensi liian matalalla, joten ainoa vaihtoehto oli turmion tuonut pakkolaskuhyritys.

Otto Klenken toverit päätyivät Norvajärven kalmistoon jäkälin koristelluihin hautoihin. Hänen itsensä tarina oli - ja on - toisenlainen. Toisen maailmansodan lihamyllyssä se oli pieni tapahtuma, mutta hänen itsensä kannalta suuri. Marraskuussa 1992 hän täytti 80 vuotta ja hoitaa puutarhaansa Berliinin liepeillä.

Jorma Aaltonen Kaltio 5/1992

Tämän kirjoituksen aineistosta kiitän seuraavia:

Deutsche Dienststelle für...(WASSt), Berliini; Hankonen, Pertti, eläinlääkäri, Haapavesi; Kleist, Peter, Saksan sotilasasiamies, Helsinki; Klenke Otto, ”kadonnut radisti”, eläkeläinen, Berliini; Ritola Aulis, kirjoittaja, Haapavesi; Valtonen, Hannu, majuri evp., Tikkakoski.

Saksalaisten sotilashautausmaa Kiestingissä.

Radisti, esikuntaväpeli Otto Klenke suomalaismetsässä 29-vuotiaana 1942. Pelkkä sattuma pelasti hänet 11.4.-42:n turmasta.

Sotilaan kova koulu

Elma Koskenkorva (o.s. Myllykangas) asui suojeluskunnan talolla. Hänelle on jäänyt mieleen nuorten poikien armeijaan lähtö:

”Kutsunnan jälkeen oli kohta pojilla lähtö tuntematonta tulevaisuutta kohti. He kokoontuivat illalla suojeluskunnan talolle odottamaan lähtöä. Saattajia oli, tyttöjäkin. Haitarinsoittaja Pentti oli lomalla, tuli poikia viihdyttämään. Taisi jokunen pari tanssiakin joskus puolen yön maissa. Joku oli vähän ryypännytkin.

Oli eräs poika, valkoinen villapaita päällä. Erityisesti jäi mieleen laulu, jota hän lauloi komealla äänellä: ”Äiti armas lastaan tuuti”. Sota sai uhrukseen tämänkin laulajan. Sinne jäi Karjalan korpiin – ei tullut kotipitäjän multiin.

Silloin yöllä tuli kirkkoherra Sariola, ei mitenkään kielteisissä merkeissä. Hän oli lähtenyt juttelemaan poikien kanssa. Soitto ja laulu taukosi. Hyvin oli kaikki asiallista ja vakavaa juttelua. Sariola istui poikien keskellä, hyvästeli heidät ja lähti pois. Kohta lähtivät pojatkin tuntematonta tulevaisuutta kohti. Varmaan moni heistäkin kaatui.”

Asevelvollisten koulutus oli sota-aikana ankaraa. Vaatimukset olivat kovat. Pula-ajan vuoksi ruoka oli heikkoa ja sitä oli vähän. Hannes Ritola muistelee kirjoituksessaan ”Sotatieni pääpiirteittäin” näin:

”Sotatieni alkoi tietenkin kotikylältäni Vajusjärveltä. Varsinaisesti se kuitenkin alkoi vasta Suojeluskunnan talon edustalta, jossa saimme nousta kuorma-auton lavalle. Päivä oli ensimmäinen syyskuuta 1941. Tarkkaan en muista, kuinka monta meitä lähtijöitä oli, mutta pienehkön kuorma-auton lava täyttyi meistä melkoiselle määrille. Varmaankin meitä 20-30 poikaa – suuri osa rippikoulukavereitani – oli lähtemässä tuntemattomille taipaleille.

Saman päivän iltapäivällä olimme perillä Haapajärven kirkonkylän kansakoululla, jossa nimenhuudon jälkeen alkoi varusteiden jako. Tämä tilaisuus oli alokasajan harvoja hauskoja tapahtumia, emmehän silloin vielä tienset, mitä on edessäpäin. Jokaiselle annettiin yöllä hirtetty nippu, joka sisälsi kaikki sen aikaisen sotilaan päällepuettavat varusteet.

Varusteita ei mieskohtaisesti sovitettu, käskettiin vaihdella kavereitten kanssa. Ensiksi tietenkin kokeiltiin päälle oman nipun antimia. Ikäni muistan, kuinka hauskaa oli Ruuskan Artulla, pienellä pojalla, jolle oli sattunut lähes jättiläisen pukimet. Vedettyään jalkaansa housut, joiden lahkeissa oli lähes puoli metriä liikaa pituutta ja muutakin väljyyttä samassa suhteessa, hän kävellä retkutteli lattialla meidän muiden hauskuudeksi. Kai Arttukan sai sopivat varusteet aikansa kampeita vaihdeltuaan.

Koulutus käynnissä jatkosodan aikana.

Tästä alkoi seuraavana aamuna neljä ja puoli kuukautta kestänyt koulutusjakso, jonka kuluessa saimme monipuolista opetusta sotimisen kaijassa taidossa. Liikunta oli sapuskoihin nähden ankaraa. Sulkeisen harjoitukset urheilukentän tapaisella olivat minun kokemina inhottavimmat. Siellä ei tuntunut aika kuluvan lainkaan, olin niin pelokas ja jännitin epäonnistumisia, joita silloin tällöin sattui ja joista nuhdeltiin ja saatettiin naurunalaiseksi. Armeijassa vallitsevasta kielenkäytöstä olin suorastaan järkyttynyt. Mitään ihmisarvoa ei alokkaalla ollut, ja kielenkäyttö oli sen pahempaa, mitä arempaan ja ujompaan se kohdistui.

Kuvittelin, että Saksan jääkärit ovat sellaisen puhutavan tuliaisina tuoneet ja Suomen kieleen sovittaneet. Tosin kouluttaja-aliupseerit sitä käyttivät, sillä upseerien kanssa olin harvoin tekemisissä. Upseerien tehtäviin olisi kuulunut tällainen alentava ja häpäisevä puhetapa kieltää.

Ruoan kehnous ja etenkin vähyys olivat masentavia tekijöitä alokkaan elämässä. Ei kovinkaan paljoa mieltä ilahuttanut tieto Viipurin valtauksesta ja siitä, että sen linnan tornissa liehuu Suomen sotalippu, kun oli nälkä vakituksena vieraana. Olin silloin 185 cm pitkä ja painoin 65 kg, ei silloin voi olla ravinto ja liikunta oikeassa suhteessa toisiinsa.

Marssit olivat pitkiä ja raskaita. Joka viikko oli 30 km:n maantiemarssi ja lisäksi silloin tällöin maastomarssi, jossa kuljettiin kahden puolen tietä jonossa ja kuria yritettiin pitää tiukkana, ettei puolukoitakaan olisi saanut suuhunsa noukkia. Tällaiset taipaleet nälkäisinä ja kehoilla jalkineilla vaativat melkoista sisua. Marssilauluina laulettiin mm. Kuubalaista serenadia, joka oli käsittääkseni sävelletty kokonaan muuksi kuin marssilauluksi. Ellei laulu oikein reippaasti raikahtanut, karjaistiin: Ilmavaara! Jolloin saatiin juosta jopa pimeässä jäisille kynnöspelloille päin piikkilanka-aitoja nurin narin. – Eihän sota mitään, vaan ne rauhanaikaiset harjoitukset. – Tämä leikilliseksi tarkoitettu sutkaus tuntui ajoittain pitävän paikkansa.”

Ahti Pekkalan asevelvollisuus alkoi 8.3.1943. Haastattelussa keväällä 1994 hän kertoi aliupseerikoulutuksesta Ahti Karvoselle:

”Kuuluimme jalkaväen koulutuskeskukseen, olisiko ollut n:o 15. Oulu oli huomattava varuskuntakaupunki, jossa oli paljon erilaisia yksiköitä ja jalkaväkeä. Sieltä meidät komennettiin aliupseerikouluun 11.4. Liminkaan. Se aliupseerikoulu oli emäntäkoululla. Meitä oli n. 120 oppilasta. Liminkaan mentiin junalla. Se jäi kovasti hyvin mieleen, koska Limingan asemalta marssitettiin vanhan apteekin eteen. Siellä pantiin kiväärit kekoon ja riisuttiin vaatteet siihen kiväärikekojen päälle. Olimme aivan ilkosillamme ulkona. Pakkasta ei ollut, oli semmoinen hyyhmainen keli. Lunta kylläkin oli runsaasti ja kylmä tuuli.

Sitten mentiin yhdestä ovesta sisään ja siellä meidät mitattiin, punnittiin ja meille suoritettiin terveystarkastus, sitten toisesta ovesta ulos, vaatteet päälle ja marssia emäntäkoululle. Kun yritimme järjestäytyä riviin emäntäkoulun eteen, se oli vaikeata, kun oli kinostanut paksusti pehmeää hyyhmalunta. Huomasin, että sisällä lasiovien takana oli joku upseeri katsomassa sitä hommaa. Yhtäkkiä hän veti lasiovet auki ja hyppäsi portaille ja karjaisi kauhean suurella äänellä: ”Maahan!”

Hän oli vänrikki Huotari, joka oli aliupseerikoulun varapäällikkö. Hänestä tuli minun joukkueeni johtaja. Niinpä meni noin kaksi tuntia ennen kuin päästiin sisälle. Jouduimme kiertämään emäntäkoulua ja aina vaan harjoiteltiin ”maahan – ylös”. Vänrikki Huotari oli itseasiassa käytännössä hommaa johtanut. Hän oli tavattoman hyväkuntoinen mies, käveli kuin jousenjättereellä. Hänen pyrkimyksenä sitten tehdä hyväkuntoisia kaikista meistä, tulevista aliupseereista.

Meillä oli kahdesti viikossa tiistaisin ja perjantaisin liikuntakasvatusta kaksi tuntia iltapäivällä. Huotari sitä piti ja hän huolehti, että kertaakaan ei oltu yhdessä kohti kahden tunnin aikana. Kun tultiin takaisin emäntäkoululle, ei koskaan tullut kysymykseenkään, että kävellen olisi noustu toiseen kerrokseen tupaamme. Hän komensi juoksemaan portaat ylös. Kiväärin kanssa juostiin aina Rantakylään asemaradalle, niin mennessä kuin palatessa. Välillä sitten ”ilmavaaraa” ja muuta sellaista. Koulutus oli hyvin tehokasta.

Huotari oli hyvin reilu. Hän kohteli ankarasti, mutta oikeudenmukaisesti, eikä hänestä jäänyt mitään pahaa muistoa. Myöhemmin hän sitten kaatui Kannaksella sodan loppuvaiheen aikana.

Koulutuksesta on aina hyötyä. Nimenomaan se kohotti kuntoa. Kouluttajat olivat yleensä sodassa olleita ja tiesivät käytännön olosuhteet. Pääpaino oli tietysti maastossa tapahtuvalla koulutuksella, ja se kesti 11.4.–15.7. Sitten tulimme Ouluun samaan porukkaan. Siellä järjestettiin urheilukilpailut. Ensi kertaa elämässäni juoksin 1500 metriä. Ajan taidan muistaa, se oli 4.20. Sieltä meidät kuljetettiin Uhtuan suunnalle syyskuussa 1943.”

Koulutuksesta etulinjaan

Hannes Ritolan varsinainen sotatie alkoi matkalla Karhumäkeen:

Kohti itää

”Tammikuun puolessavälissä 1942 lastauduimme härkävaunuihin Haapajarven asemalla ja matka itään, osittain eteläänkin alkoi.

Meille oli ennen lähtöä jaettu kuivaa muonaa kolmeksi vuorokaudeksi tarkoitettujen annokset, jotka eivät toki riittäneet kahdeksikaan, monet taisivat maistella herkkunsa jo ensimmäisen vuorokauden kuluessa. Herkkua todellakin saimme, vähyydessä vain oli vika. Muun ohella oli muonassa mukana ainakin purkillinen argentiinalaista säilykelihaa ja tietenkin hyvää suomalaista näkkileipää. Olisipa ollutkin edes sitä tarpeeksi. Härkävaunuissa oli kamiinat, joissa paloi jatkuvasti tuli, ja kiehuivat teevedet, sillä jotakin lämmintä oli saatava ajankuluksi. Matka kesti kolme vuorokautta ja päättyi Karhumäen kaupunkiin. Siellä jouduimme yöpymään matalissa, kivinavettaa muistuttavissa rakennuksissa, joissa oli kovalla pakkasella todella kylmä, kun tulisija ei vetänyt, eikä niitä näin voinut lämmittää.

Tämän jälkeen saimme tietoa, että tulee lähtö jonnekin meille tuntemattomaan paikkaan. Se herätti tyytymättömyyttä, eräänlaisen kapinanpoikasen, kun ei ollut pienintäkään murua rinnan alle. Evääksi annetut kolmen päivän kuivamuonat olivat jo aikoja sitten loppuneet. Purnaus tuottikin tulosta, saimme ruisleipää juntan puolikkaan nuppia kohden. Leipä kummasti lannisti kapinamielen, vaikka mitään lisukkeita ei tullutkaan.

Esimerkkejä sodan aikana voimassa olleista muona-annoksista

Peruspäiväannos g	1941 1. 6.	1941 15. 12.	1942 15. 4.	1943 15. 4.	1944 1. 1.
Kuivaa leipää	400	350	400	425	430
Ryynejä ja jauhoja	100	100	100	100	100
Kastikejauhoja	20	20	20	20	20
Tuoreita perunoita	800	800	800	800	800
Voita	40	20	25	25	25
Juustoa	40	30	40	40	40
Margariinia tai rasvaa	20	10	10	10	10
Makkaraa	75	—	—	—	—
Naudanlihaa	125	100	100	100	100
Maitoa	400	200	200	200	200
Teetä	1	1/2	1/2	1/2	1/2
Sokeria	40	40	40	40	40
Suolaa ym. mausteita	15	15	15	15	15
Savukkeita (kpl)	—	3	3	3	3
Päiväannoksessa yht. kcal	3 900	2 983	3 225	3 308	3 324

Lisäksi oli erikoismuona-annoksia, kuten sissi-, partio- ja kaukopartioannos sekä lentäjien lisämuona-annos.

Sota-ajan sotilasmuonataulukko teoksesta Jatkosodan historia.

Illan suussa saimme nousta kuorma-autoihin, joissa oli Ensonpahvista tehdyt kuomit tuulen ja sateen suojana sekä puiset istuinpenkit. Poikia ahdettiin näihin koppeihin niin paljon, että jouduttiin istumaan sylityksin, jolloin alla istuvan jalat tahtoivat puutua. Koppien sivuseinissä oli pikkuiset ikkunat, joista saattoi kuuraa raaputettuaan tirkistellä ulos. Tie oli ilmeisti tilapäiseen talvikäyttöön rakennettu, ja niinpä auto melkein näyttikin hiipovan aarnipetäjien runkoja. Välillä, noustaessa korkeiden vaarojen paljaille seljanteille, näimme, kuinka arktisen pakkasen kupariruskeaksi värjäämällä taivaanrannalla välähtelivät tykkien suuliekit kuin kaukaiset elosalamat muistuttaen kuolevaisuudestamme.”

Etulinjaan

”Harjoituskeskukseen päästyämme pääsimme lämpimiin, oljilla pehmustettuihin teltoihin ja saimme kuumaa hernesoppaa. Matka etulinjaan jatkui jalkaisin, saattoi sinne olla muutama kilometri. Siellä kehittyi sydäntalven pakkaskuukausien aikana sotareissuni ankeimmat ajat. Taistelut olivat edellisen kesän ja syksyn kuluessa taistelleet toiset miehet. Ne eivät meitä haitanneet, vaan muut olosuhteet. Ensinnäkin viikosta viikkoon jatkuva ankara pakkanen ja teltoissa asuminen sekä jälleen kerran muonituspuolen heikkous. Peruna- ja lanttusäkit olivat pinottuina lumihankeen, jossa ne jäätivät. Esimerkiksi lantuista soppaa keitettäessä olivat niiden suonet kasautuneet kuin verkkomöykyiksi ja pehmeämmästä osasta oli liuennut lientä veden joukkoon. Samanlaista keittoa tuli perunoistakin, ei niistä liekottimista paljon ravintoa irronnut.

Vartiotuurit olivat kovempien pakkasten aikana erikoisia – voimia kuluttavia. Vartiotuuri oli tunnin mittainen ja toistui kahden tunnin kuluttua ympäri vuorokauden. Vartiosta tultua keitettiin ensin korvikkeet lämmik-

Tällaisessa kaapissa saivat vaattetait lähdön.

keeksi ja sen jälkeen vasta päästiin nukkumaan, joten nukkuma-aikaa ei jäänyt läheskään kahta tuntia.

Ikävöiviin poikaparkoihin iskeytyi monilukuinen täitten armeija, joka ei armoa antanut. Alussa kului viikkoja saunomatta, jolloin täit söivät rintapielet veriruvulle, kun ankarasta kylmyydestä johtuen piti kaikki hallussa oleva vaatetus olla päällä ympäri vuorokauden. Ensimmäinen saunontareissukin oli melkoinen pettymys. Suureen ja korkeaan asemahuoneeseen oli nurkkaan tehty kiuas lähes sylin täyteisistä kivistä, kun lumen alta ei ollut pieniä tukekiviä löydetty. Löylyä lyödessä meni vesi suoraan pesään, josta tuhkat pelmahtivat ulos. Vettäkin oli niukasti, mutta eipä sitä paljon tarvittukaan, sillä pesuastioina olivat peltilaatikot, joissa oli ollut 300 kappaletta kiväärin panoksia.”

Marssi Syvärille

”Maaselän kannaksella meitä pidettiin vaihtelevissa olosuhteissa kevätkorvalle asti. Sitten tuli marssi kuormastoineen eräälle rautatieasemalle, jossa kuormat ja hevoset lastattiin junaan. Matkamme määränpää oli tällä kerralla Äänislinnan eli Petroskoin asema. Sieltä alkoi sitten pitkä marssi läpi Aunuksen Kannaksen aina Syvärin kaupunkiin. Olimme sotilaina kuin uudesti syntyneitä tämän marssin aikana. Karjalan kunnaat esittäytyivät meille kesää vihertävinä lähes kauneimmillan. Kovan talven jälkeen oli tämä marssien tehty matka kuin kesälomaa. Varsinkin teltoissa, pehmeillä havuvuoteilla nukutut yöt ovat jääneet muistojen kerälle erittäin virkistävinä lepoheikinä. Syvärin kaupungin kohdalla meidät marssitettiin ponttoonisilta ylitse Karjalan kuningasvirran, Syvärin. Sen takana jouduimme korjaamaan savivelliksi porkkautunutta huoltotietä. Tehtäviimme kuului kantaa tien sivusta savivelliin kuusen havuja, joitten päälle autot ajoivat soraa.

Mainitulla työmaalla emme viipyneet pitkään, sillä aurinkoinen sää kuivatti tietä nopeasti. Täältä meidät siirrettiin Lotinanpellon tienoille – paikkoja vaihdellen – Syvärin rantoja vartioimaan. Täältä on kerrottava pieni erikoinen tarina.

Tulimme lokakuulla 1942 erääseen uuteen tukikohtaan, jossa edeltäjäme olivat laittaneet vartiopaikan suureen kuuseen, jonne meistä kukin vuorollaan määrättiin kiipeämään tähyistäjäksi. Oli kaksikin eri mahdollisuutta tähyystyspaikan valinnassa. Ylempänä oli niittokoneen istuin köytetty kuusen runkoon vahvalla rautalangalla, ja muutama metri alempana oli laudasta rakennettu lava, jolla istuen saattaa keinua tuulen huojutuksessa pitkää kuusta. Vuorollani jouduin minäkin kiipeämään kuuseen, vaikka en mikään taituri alalla ollutkaan. Tyydyin alempaan tasoon, mutta oli siinäkin tarpeeksi pitelemistä. Lokakuinen idän vihuri puhalteli Syvärin takaa huojuttaen tuntuvasti kuusta. Koleassa viimassa, tietynlaisen jännityksen värisyttäessä olemusta, silloinen vihollinenkin äityi kokeilemaan ”vindofkansa” kantavuutta. Onneksi luodit rapisivat monta metriä alempaa kuusen oksistoon. Ne tulivat nimittäin puoli kilometriä leveän

Syvärin takaa, joten tähtäintä ei ollut nostettu tarpeeksi. Kuudessa olo oli samaa kuin taannoin alokkaan suljetun harjoitus, ettei aika tuntunut lainkaan kuluvan – viisi minuuttia kuudessa oli vähintään tunnin mittainen. Nopeasti vartiopaikka kuitenkin esimiesten päätöksellä hylättiin.”

Reservijoukko

”Meidät siirrettiin Lambron kankaille, lähelle Aunuksen radan pääteasemaa, Mäkriää. Täällä saimme olla armeijakunnan reservijoukkona vuoden päivät. Se oli sotareissuni parasta aikaa, jonka kuluessa armeijassa olo tuntui suhteellisen kotoisalta. Majoitusalueenamme oli nuorta mäntyä kasvavat hiekkaiset kankaat. Siellä oli kaksi kirkasvetistä lampea, joissa saimme kesällä 1943 uida vapaa-ajallamme mielin määrin. Asua saimme lautaparakeissa, joissa oli jopa sähkövalot. Kesällä oli sulkeisen harjoiteltuakin, johon alokasaikana olin perin juurin kyllästynyt. Siihenkin olin nyt jotenkin mukautunut, etten enää pelännyt erehdyksiäni temppujen teossa. Olipa meillä peräti paraati ja ohimarssi torvisoiton tahdissa. Syksyn ja seuraavan talven teimme linnoitustöitä ja lastasimme halkoja autoihin. Kerrottiin halkoja vietävän junalla Helsinkiin. Linnoitustöihin liittyen kerrottiin Mannerheimin käyneen aikaisemmin tarkastuksella niillä tienoilla ja ihmetelleen, miksi sitä suoaluetta ei ollut linnoitettu. Tällöin rykmenttimme komentaja eversti Kari oli kunniaa tehden ilmoittanut Marskille: ”Minun poikani tekevät sen kuukaudessa.” Näin ei kuitenkaan käynyt, vaikka sitä tehtiin ehkä puoli vuotta, ei se työ sittenkään valmistunut, sillä eihän suohon voinut korsun kehikoita upottaa. Olen unohtanut selvittää joukko-osastomme nimen ja muutakin siihen liittyvää. Rykmenttimme JR 45 oli alunpitäen koottu Kymenlaaksosta ja osallistunut aluksi Karjalan kannaksen valtaukseseen, samoin myöhemmin Aunuksen ja Maaselän kannasten taisteluihin. Tästä johtuen oli sotilaittemme hihamerkissä kankaalle kirjailtuna kolme ylöspäin suuntautuvaa nuolta, jotka ilmaisivat kolmea mainittua kannasta, joiden taisteluihin rykmentti oli osallistunut. Joukko-osastomme kuului 8. Divisioonaan, jonka tunnuksena oli rintataskun päällä kannettava metallinen merkki, jossa oli kolme lyhkäistä miekkaa, jotka nekin viittasivat mainittuihin kolmeen kannakseen.”

Asemasodan aikana jäi miehillä aikaa pyykinpesuunkin.

Rauhan tunnusteluja

Maamme ylimmälle johdolle oli jo joulukuussa 1942 selvää, että Saksa häviää sodan Neuvostoliitolle. Ryti ja Mannerheim näkivät rauhan saamisen keskeiseksi tavoitteeksi alkuvuodesta 1943 lähtien. Ongelmana oli Saksan suhtautuminen. Se piti kiinni tiukasti liittolaisistaan. Erillisrauhaa ei hyväksytty kenellekään. Rauhan-kysymys oli sotilaspoliittinen, mutta myös elintarvikehuollollinen ongelma. Saksasta tuotu leipävilja oli pelastanut Suomen monta kertaa nälänhädästä. Viljaa Saksasta saatiin, kun pysyttiin yhteisessä taistelurintamassa.

Yhdysvallat tarjoutui auttamaan Suomea rauhanneuvotteluissa. Maaliskuussa 1943 asiaa yritettiin selvittää. Sodasta irtautuminen raukesi Berliinin jyrkkään vastustukseen. Yhdysvallat totesi rauhan mahdolliseksi, sillä Moskova asetti suomalaisille yllättävän tiukat rauhan ehdot: vaadittiin vuoden 1940 rajat takaisin, sotakorvauksia sekä saksalaisten ajamista maasta. USA arvioi ehdot suomalaisille mahdolliseksi ja ilmoitti, ettei hanke onnistu. Moskovan vaatimuksia ei edes katsottu tarpeelliseksi selostaa suomalaisille.

Tammikuussa 1944 neuvostojoukot hyökkäsivät Leningradin alueelle. Saarrossa ollut kaupunki vapautettiin. Suomen asema kävi ahtaaksi. Saksa oli edelleen keväällä 1944 suurvalta Euroopassa. Suomessa oli yli 200 000 saksalaista sotilasta. Norjassa ja Baltian maiden alueella oli myös satoja tuhansia saksalaisjoukkoja. Tiedettiin Stalinin vaativan Suomea irrottautumaan aseveljistään. Stalinin tahdon toteuttaminen ei näyttänyt mahdolliselta.

Suomen johto halusi rauhaa, mutta kohtuullisin ehdoin. Siksi nähtiin ainoaksi mahdollisuudeksi puolustuksen lujittaminen. Mikäli onnistuttaisiin torjumaan tuleva hyökkäys, olisi rauhanehdoista neuvottelemisen helpompaa. Ryti uskoi hyökkäyksen kohdistuvan Karjalan kannakselle. Marsalkka taas halusi pitää asemat Itä-Karjalassa panttina tulevissa rauhanneuvotteluissa.

Liittoutuneet, lähinnä Yhdysvallat ja Neuvostoliitto, halusivat irroittaa Suomen sodasta. Yli 2 000 pommituslennon voimin Neuvostoliitto yritti murskata Suomen puolustustahtoa. Tehokkaan ilmatorjunnan ansiosta uhrien määrä jäi suhteellisen pieneksi.

Puna-armeijan valmistautuessa suurhyökkäykseen Karjalan kannaksella suomalaiset elivät edelleen pitkällisen asemasodan hiljaiseloa. Vielä kesäkuun alussa 1944, muutamaa päivää ennen suurhyökkäyksen alkua, myönnettiin suomalaisille sotilaille maanviljelyslomia. Eräille ikäluokille annettiin kotiutuksen merkinä sotilaspassi. Neuvostohyökkäystä odotettiin, mutta vasta myöhemmin.

Normandian maihinnousu alkoi 6.6.1944. Länsiliittoutuneiden suorittama maailmanhistorian suurin maihinnousu kiinnitti huomion länsirintamalle. Kannaksen puolustuslinjat olivat heikosti miehitetyt. Siellä oli noin 75 000 suomalaista sotilasta, heistä rintamavastuussa vain noin 43 000. Talvisodan loppuvaiheissa oli Kannaksella suomalaisjoukkoja kaksinkertainen määrä, mutta ne olivat auttamattomasti myöhässä.

Linnoitustöitä oli tehty ja tehtiin kaiken aikaa. Kenraalimajuri Jussi Sihvon komentama 10. Divisioona joutui vähän ennen suurhyökkäystä ottamaan rintamavastuun Kannaksella. Joukot totesivat tullessa heikosti varustettuihin asemiin.

Venäläisten suurhyökkäys 9.6.1944

Suurhyökkäys alkoi yllättäen aamulla 9.6.1944. Kenraali Govorovilla oli Kannaksella komennossaan noin 300 000 sotilasta. Jo ensimmäisen viiden minuutin kuluessa suomalaisten asemia murskattiin 17 000 tykinkranaatin voimin. Vertailun vuoksi on syytä todeta, että IV Armeijakunnalla oli vain 180 tykkiä, joilla ehdittiin ampua noin 3 000 laukausta, ennen kuin vihollispanssarit valtasivat tykistöasemat. Pommikoneet tekivät yli tuhat ilmaiskua. Punatähtiset koneet hallitsivat Kannaksen ilmatilaa.

Valkeasaarella, läpimurtokohdassa, JR1:n oli peräännyttävä. Osa joukoista joutui paniikin valtaan ja lähti juosten pako. Musertavalla ylivoimallaan puna-armeija valtasi suomalaisten asemat ja aloitti nopean takaa-ajon. Venäläisjoukot etenivät 10.6. peräti 15 kilometriä, ja sittenkin ne pysähtyivät omasta tahdostaan. Laguksen Jääkäriprikaati teki vastaiskun Kivennavan suunnassa yrittäen pysäyttää ylivoimaisen vihollisen, mutta yritys torjuttiin.

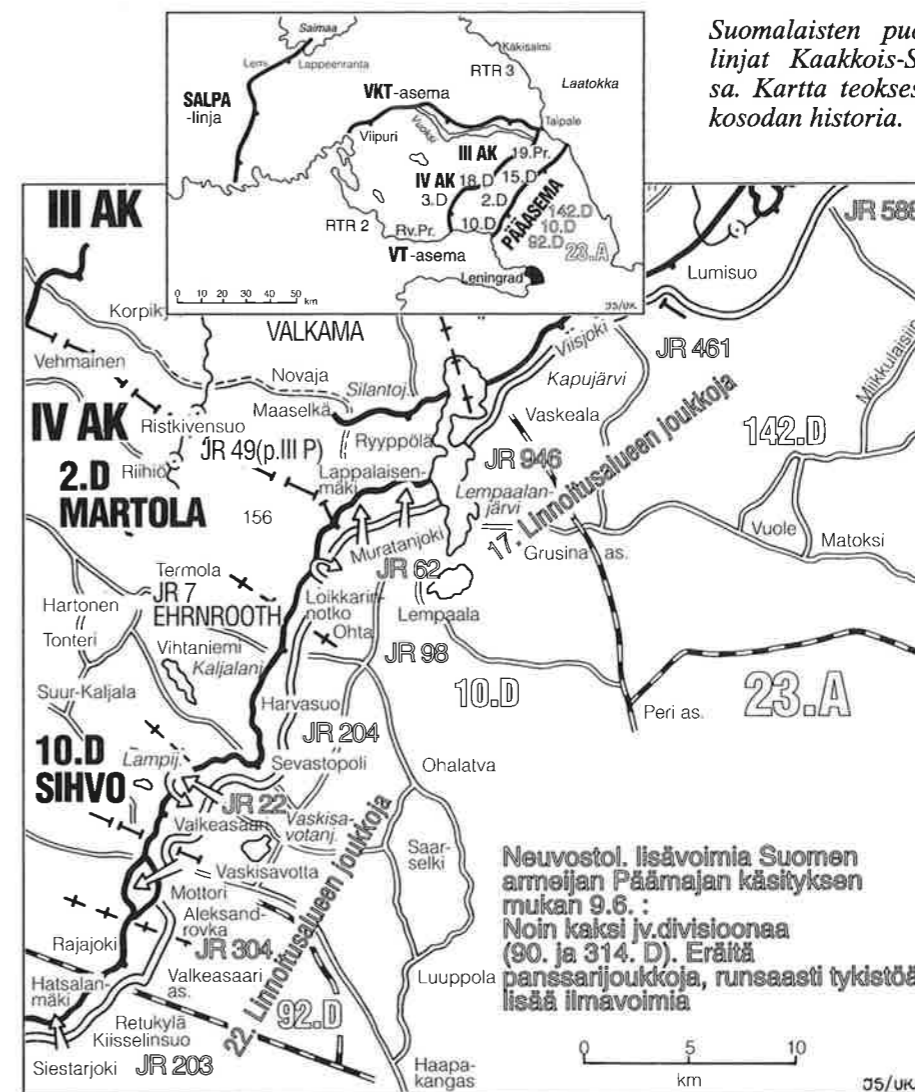
Suomen armeijan johto ei ollut ajan tasalla. Karjalaiset joutuivat katkeralle evakkotaipaleelle suurhyökkäyksen alla. Lähtö oli nopea, eivätkä monet voineet ottaa mukaan enempää kuin jaksoivat kantaa. Tiet olivat täynnä omia vetäytyviä joukkoja. Venäläiset pommi- ja maataistelukoneet hyökkäilivät jatkuvasti.

Kannaksen tilanne muuttui tunti tunnilta uhkaavammaksi. Mannerheim käski nyt siirtää joukkoja Itä-Karjalasta Kannakselle. Aunuksesta siirrettiin 20. Prikaati ja 17. Divisioona avuksi. Itä-Karjalan joukoille annettiin lupa hitaaseen vetäytymiseen. Nyt päämajakin uskoi, että suurhyökkäys oli alkanut.

Suomen armeija valmistautui hyökkäyksen torjumiseen VT-asemassa. Vammelsuu - Vuoksi - Taipale linjalla oli jonkin verran tehty linnoitustöitä, mutta asemat eivät olleet valmiit.

Kuuterselässä torjuntaan valmistautui kenraalimajuri A.Pajarin komentama 3. Divisioona. Rannikolla oli kenraalimajuri L.Melanderin johtama Ratsuväkiprikaati ja Kivennavan suunnalla kenraalimajuri A.Martolan komentama 2. Divisioona. Puolustuksen painopiste oli Kivennavan suunnalla. Kuuterselässä puna-armeijalla oli rintamakilometriä kohti peräti 250 tykkiä. Kuuterselän läpimurron jälkeen venäläiset iskivät yllättäen Ratsuväkiprikaatin selustaan hajoittaen koko joukko-osaston.

Suomalaiset taistelivat erinomaisesti Siiranmäessä. Kenraalimajuri Martolan 2. Divisioonassa taisteli muun muassa JR7. Sen komentajana oli tuolloin everstiluutnantti A.E.Ehnrooth. Kokonaistilanteen kannalta Siiranmäki oli viivytystaistelu. Puna-armeijan läpimurto Länsi-Kannaksella uhkasi koko maata.

Suomalaisten puolustuslinjat Kaakkois-Suomessa. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

Kannaksen pääasema Valkeasaaren kohdalla kesäkuun alussa vuonna 1944. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

Tulimyrsky Valkeasaaren lohkolla

Martti Myllykankaan kokemuksia ja tunnelmia kesän 1944 tapahtumista Kannaksella:

”Kuuluin JR 7:n 10. komppanian neljänteen joukkueeseen, joka oli etulinjassa kesäkuun alussa ns. Ohtan lohkolla JR 49:n rajalla. JR 7:n rintamavastuualueella olivat Ohtan lisäksi Keskilohko ja Lampijärven lohko, joka oli Valkeasaaren lohkon rajalla. Asemasotavaihe 1943 – 1944 kesäkuuhun oli suhteellisen rauhallista.

Aika ajoittain venäläiset tekivät tiedustelu-yrityksiä jopa keskellä kirkasta kesäpäivää tarkoituksenaan saada vankeja. Siinä he onnistuivatkin. Tunnelma oli etulinjassa painostava, koska oli tiedossa, että suurhyökkäys alkaa, eikä ollut tiedossa, mihin kohtaan vihollinen iskee. Kevään kuudessa kuului Leningradin suunnasta jatkuva tykistön rumputuli. Venäläiset saivat Leningradin ympärillä olevan saksalaisten saartorenkkaan murretuksi. Asemistamme oli Leningradiin noin 30 km. Tämän alueen läpi tuli Leningradista ns. Ohtan tie, joka oli kivetty melkein Suomen vanhalle rajalle asti. Venäläiset toivat aina yöllä kovaäänisen hyvin lähelle suomalaisten asemia. Saimme kuulla monenlaista ”robakandaa” sekä kehoituksia lähteä aikanaan pois, että ei tule Kivitiellä tungosta.

Kesäkuun 9. päivänä klo 9.00 tulin yövartiosta, heittäysin laverille selälleen ja olin heti unessa. Heräsin korsun oven lentäessä auki. Pojat ryntäsivät heti ulos. Suurhyökkäys oli alkanut.

Asemistamme oli läpimurtokohtaan Valkeasaaren lohkolle noin 2 - 3 km, siitä huolimatta ilmanpaine oli kova. Pommituslaivueet tulivat Leningradista päin jatkuvana jonona. Tykistön tuli oli valtava. Yksittäistä räjähdystä ei erottanut sitä kesti monta tuntia. Emme voineet kuin katsoa syrjästä ja odottaa, mitä tuleman piti. Iltapäivällä havaitsimme, että tulitus siirtyi uhkaavasti sisämaata kohti. Tällä lohkolle oli rintamavastuussa JR 1, joka tässä tulimyrskyssä tuhoutui melko vähiin kaatuneina ja haavoittuneina. Yksikkömme vetäytyi 10.6. hiljaisuudessa asemista pois, koska oli olemassa mottiin jäämisen vaara. Aamuyöstä olimme jo Hartosissa. Perääntymisreitti kulki Multalankylän, Seppälänkylän, Ronnunkylän kautta Siiranmäkeen, johon tulimme 13.6. aamuyöstä. Venäläiset etenivät nopeasti, joten raskasta kalustoa jäi paljon venäläisille.”

Siiranmäen puolustajat

Martti Myllykangas muistelee edelleen.

”Pääpuolustuslinja kulki välillä Kivennapa – Kuuterselkä – Siiranmäki. Se oli suurimmaksi osaksi keskeneräinen, paikatellen puuttui kokonaan. Siiranmäessä joukkueemme alistettiin rykmentin reserviksi, joten jäimme majoilemaan erään kylän kylän laitaan, josta siirryimme 13.6. pääpuolustuslinjojen taakse metsään. Aamuyöllä 14.6. venäläinen hyökkäsi Siiranmäen kyläaukealta oikealla olevalle mäelle ja miehitti asemat noin 200 m:n matkalla.

Oltuamme yön kaivamissamme poteroissa puolijoukkueemme johtaja nosti päätä vieressäni olevasta poterosta sanoen: ”Eiköhän pojat lähdetä, tuntuu, että se on päässyt läpi.” Niin asia todellisuudessa olikin. Ensi havaintoni oli päästyämme juoksuhaudan läheisyyteen, että paljon venäläisiä oli kaatuneina. Ne suomalaiset, jotka asemissa olivat, olivat tehneet mitä kerkisivät. Huomasin myös, että pelkäsi se vihollissotilaskin. Yksi pisti kiväärinpiipun sirpalepoterosta ja laukaisi. Kun ryhmämme johtaja Nyystilä oli kohdalla, häneltä meni mantteli poikki rintataskun kohdalta.

Ampujalle kävi huonommin.

Oikealta väepeli Pietilän johtama toinen puolijoukkue joutui antamaan periksi venäläisten juostessa heidän perässään pitkälle takamaastoon. Myös meidän oli peräännyttävä. Jonkin ajan kuluttua piti tehdä uusi yritys. Venäläiset olivat tuoneet konekiväärin ja ampuivat sillä juoksuhaudan laidalta. Juostessani juoksuhaudaa kohti totesin ammuttavan aivan itseäni kohti, koska hiekka rapisi jaloissani. Matka ei ollut pitkä, joten tuli oli epätarkka. Sen havaitsin päästessäni haudan laidalle. Sinne myös toiset olivat kerinneet. Juoksuhaudan puhdistus kesti jonkin aikaa. Kaikki viholliset jäivät hautaan. Tietenkään pakomahdollisuutta ei ollut. Ruumiita oli läjittäin juoksuhaudan pohjalla. Parasta sillä hetkellä oli, kun tilanteen rauhoitettua totesimme, että yhtään meistä ei kaatunut eikä pahemmin haavoittunutkaan.

Joukkueemme sai luvan siirtyä eri kohteeseen. Seuraavaan kohteeseen mentäessä haavoituin kranaatin sirpaleesta. Kranaatti tuli keskelle ryhmää, eikä ehjäksi jäänyt kuin yksi mies. Seuraava etappi oli JSP, joka löytyi kylän laidasta. Sieltä alkoi taival sotasairaalaan.

Siiranmäessä linjat muuttuivat 15.6. Joukot vetäytyivät Vuosalmelle, jossa yksikköni oli etulinjassa. Sairaala-areissuni aikana tuli aselepo, ja vetäytyminen alkoi rauhan teon jälkeen uuden rajan taakse Rautjärvelle, josta myös kotiuttaminen alkoi.”

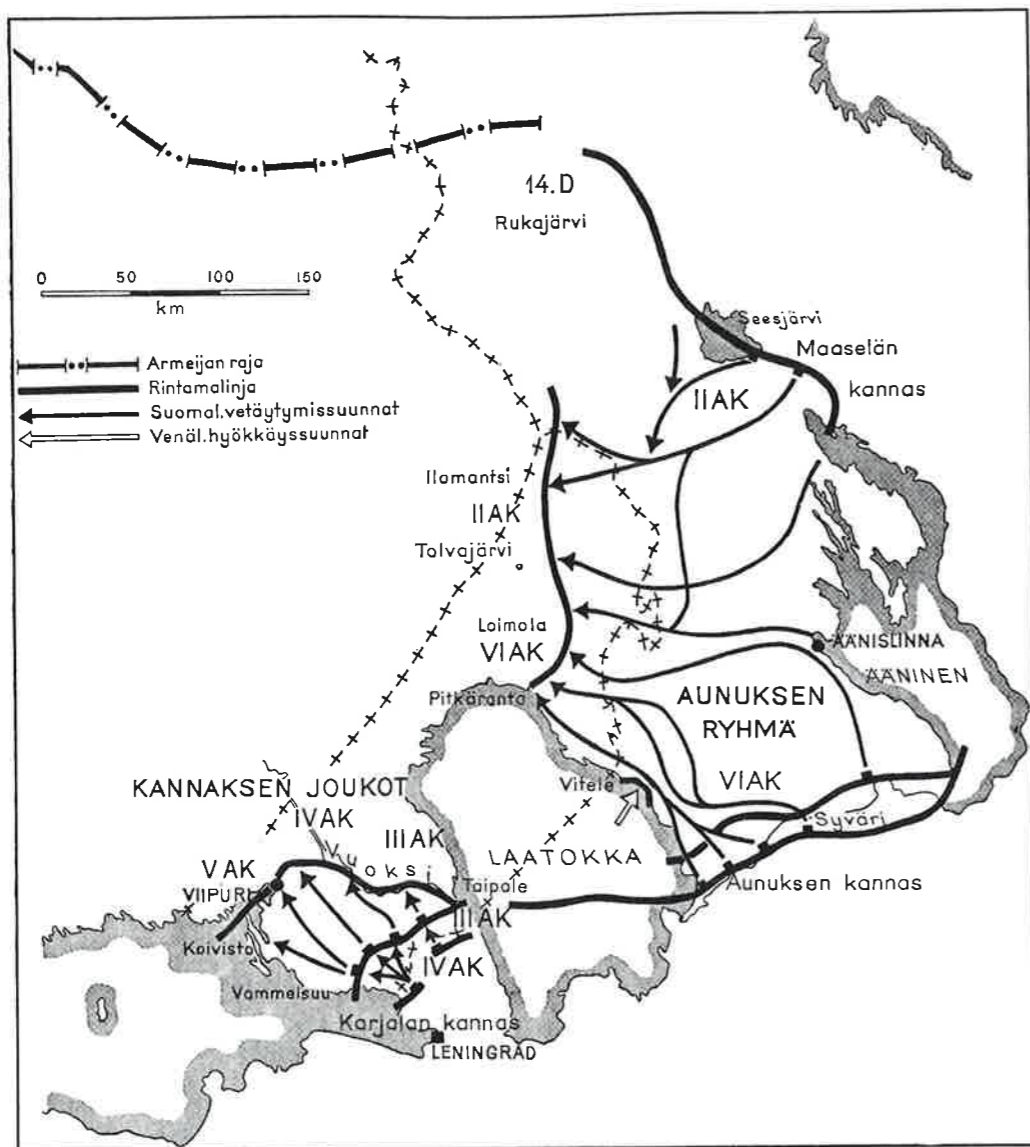
Torjuntavoitot Talin–Ihantalan suunnalla

Kannaksen tilanne herätti päämajassa levottomuutta. Mannerheim määräsi kenraaliluutnantti K.L.Oeschin Karjalan Kannaksen joukkojen komentajaksi. Oesch otti joukot komentoonsa 14.6. ilmoittaen joukkojen vetäytyvän sitkeästi viivytteen. Tavoitteena oli tuoda lisää voimia Itä-Karjalasta ja saada viivytyksellä aikaa suuren puolustusryhmittymän kokoamiseen. Kannakselle siirrettiin 11. ja 6. Divisioonaa. Äänisen aallot oli jätettävä.

Saksa lähetti suomalaisten avuksi taistelulento-osasto Kuhlmeyn. Siihen kuului kaikkiaan 70 syöksypommittajaa ja hävittäjää. Saksalaisten apua tarvittiin, eikä se tullut hetkeäkään liian aikaisin. Lentojoukkojen lisäksi Saksasta saatiin uusia pst-aseita. Panssarirykkit ja -kauhut olivat tarpeen vihollisen tankkien tuhoamisessa. Uusien aseiden ja suomalaisten rohkeuden ansiosta päättyi monen venäläispanssarin eteneminen liekkeihin.

Suomen armeija asettui puolustukseen Viipurinlahti - Tali - Kuparsaari -Vuoksi -linjalle. Sinne saatiin kootuksi kaikkiaan kahdeksan divisioonaa ja neljä prikaatia. Monet niistä olivat kärsineet tuntuvia tappioita viivytystaistelujen aikana. Stalinin johtama pääesikunta käski Govorovia jatkamaan hyökkäystä. Govorov määräsi Lappeenrannan ja Imatran vallattavaksi 26.6. Hyökkäyksen painopiste oli Talin Ihantalan alueella.

Koko Karjalan rintaman alueella puna-armeija aloitti hyökkäyksensä 21.6. Laatokan pohjoisrannan alueella eteni 7. Armeija tavoitteenaan Suomen alue ja Värsilä. Armeijaan kuului 8 divisioonaa, kolme prikaatia, seitsemän panssari- ja

Suomalaisten vetäytymisvaiheet kesällä 1944. Kartta teoksesta *Viisi sodan vuotta*.

tykistörykmenttiä sekä muita joukkoja. Sen tukena oli Maaselän kannaksella neljä divisioonaa ja panssarirykmentti.

Talin-Ihantalan taistelut alkoivat 25.6. Venäläispanssarien eteneminen pysähtyi Laguksen joukkojen vastaiskuun. Suomalaiset olivat luoneet syvän ja tiiviin puolustuksen Ihantalan alueelle. Kuuden kilometrin levyistä kaistaa puolusti 6. Divisioona. Joka metrillä oli mies. Takana oli reservissä viisi pataljoonaa ja saksalainen rynnäkkötykkipataljoona. Pst-aseita oli riittävästi käytettävissä.

Suomalaisen tykistön merkitys oli huomattava Talin Ihantalan suurtaisteluissa. Tykistökenraali V.P.Nenosen ansiosta maallamme oli edistyksellinen ja ylivoimainen ampumatekniikka. Suomalaisten valttina oli tulen keskittäminen. Keskitetty

isku lamautti hyökkääjän aikeet jo alkuvaiheessa.

Torjuntavoitto Talin ja Ihantalan alueella esti vihollisen etenemisen Lappeenrantaan ja edelleen Helsinkiin. Govorov päätti nyt hyökätä Vuosalmen suunnalla. Kolme puna-armeijan armeijakuntaa hyökkäsi 4.7. alkaen Vuoksen kaakkoispuolella. Suomalaiset puolustautuivat kärsien ankaria tappioita. Kovissa taisteluissa venäläiset ylittivät Vuoksen ja valtasivat sillanpääaseman. Äyräpään taisteluissa kunnostautui muun muassa JR 7. Noskuan alueella puolustautui menestyksellisesti muun muassa everstiluutnantti W.Halstin komentama JR 11. Vuosalmen taistelut päättyivät heinäkuun puolivälin jälkeen.

Kilpajuoksu Berliiniin oli Stalinin mielestä tärkeämpi kuin Suomen valtaaminen. Siksi joukkoja siirrettiin heinäkuun puolivälistä alkaen Kannakselta Valko-Venäjälle saksalaisia vastaan taistelemaan. Sotatoimet Karjalan kannaksella hiljentyivät. Suomen armeija oli torjunut ylivoimaisen vihollisen. Lappeenrannan ja Kouvolan kaduille ei venäläisjoukkoja päästetty.

Itä-Karjalassa korpisota jatkui. Venäläisten eteneminen pysäytettiin Loimolan suunnalla U-asemaan Pitkärannan luoteiselta puolelta Uomaan kautta Loimolan itäpuolelle. Maaselän kannakselta suomalaiset vetäytyivät Porajärven ja Aittojoen alueelle, mihin venäläiset pysäytettiin. Ilomanterin suunnalla edenneet venäläiset pysäytettiin ankarissa korpitaisteluissa heinä-elokuun vaihteessa 1944.

Sota päättyy

Suomen armeija antoi torjuntavoitollaan maan johdolle mahdollisuuden rauhan solmimiseen. Ilman niitä maa olisi miehitetty, ja voittaja olisi sanellut ehtonsa ankarampina kuin Suomi joutui ne kärsimään.

Vielä heinäkuun lopulla 1944 ei maamme johdossa ollut selvää näkemystä, miten rauhaan päästäisiin. Venäläisiin ei luotettu riittävästi. Hitlerin Saksaa pelättiin edelleen. Kesäkuussa 1944 Saksan kanssa oli solmittu sopimus sodan jatkamisesta niin kauan kuin Saksa sitä haluaa. Presidentti Risto Ryti oli allekirjoittanut sen Saksan ulkoministeri Joachim von Ribbentropin kanssa. Hitler uskoi sopimuksen sitovan Suomen tahtoonsa. Saksan johto ei tuntenut Suomen valtiosääntöä, jonka mukaan presidentti ei yksin voinut tällaista asiaa päättää. Ryti allekirjoitti sopimuksen sotilasjohdon tahdosta saadakseen Saksasta Suomelle apua Kannaksen suurhyökkäyksen torjuntaan. Sopimus oli tarpeen ja apua saatiin.¹⁾

Ryti tiesi, ettei rauhaan ollut mahdollisuutta niin kauan kuin hän oli maan johdossa. Pikaisesti säädetyn poikkeuslain perusteella eduskunta valitsi 4.8.1944 Suomen Marsalkan tasavallan presidentiksi. Marskin johdolla aloitettiin valmistelut rauhan aikaan saamiseksi Suomen ja Neuvostoliiton välille. Eduskunta hyväksyi neuvostojohdon asettamat rauhan ennakoehdot.

Presidentti-ylipäällikkö Mannerheim lähetti 1.9.1944 sähkösanoman J.Stalinille ja esitti aselepoa. Stalin vastasi suostuvansa aselepoon 4.9.1944. Suomalaiset lopettivat tulen sovittuna ajankohtana, mutta neuvostojoukot jatkoivat erällä rintamanosilla sotaa vuorokautta pitempään.

Pitkä ja raskas taistelu Neuvostoliittoa vastaan oli ohi.

1) Ryti ei tehnyt sopimusta Hitlerin kanssa, vaan lähetti H:lle kirjeen, jossa lupasi Suomen jatkavan taistelua Saksan rinnalla. Ennalta oli oikeusoppineiden kanssa selvitetty, ettei kirje sitonut Rytin seuraajaa.

Muisteluita jatkosodan loppuajoilta

Toinen evakkoonlähtö vuonna 1944

Päivisen perhe Soanlahdelta sijoitettiin talvisodan päätyttyä ensin Konnevedelle. Sieltä tuli syksyllä 1940 muutto Hankasalmelle asuntoon, jossa piti keittää yksillä liesillä talonväen kanssa. Keväällä 1941 perhe muutti Vieremälle, josta piti tulla soanlahtisten lopullinen sijoituspaikka. Asumaan päästiin erään talon salihuoneeseen. Siinä oli sentään oma sisäänkäynti, mutta ruoka oli keitettävä talon puolella. Täältä palattiin Karjalaan, kun tilaisuus tuli. Meeri Nurmesniemi (o.s. Päivinen) muistelee muuttoa Soanlahdelle ja paluuta sieltä:

”Tulimme takaisin Karjalaan v. 1941 syksyllä. Isä oli jo kevätkesästä asti ollut Soanlahdella, mutta äiti ja me lapset pääsimme sinne vasta syksyllä. Meillä oli sitten jo uusi lehmä, kun entiset oli myyty. Oli myöskin lammas. Äiti lähti junan kautta nuorempien lasten kanssa ja minä isän kanssa karjan mukana. Vietiin vielä Ypäköltä Pekka Revon lehmäkin samalla Vieremältä Soanlahdelle. Äiti haki sitten porsaita Hankasalmelta, ja niin alettiin asua revittyä kotia uudelleen. Ja asuttiinhan siellä melkein kolme vuotta eli jatkosodan aika lähes kokonaan.

Kesällä 1944 alkoi rintamalta päin tulla huonoja uutisia ja sodan äänet lähestyivät. Ruvettiin valmistelemaan evakuoitinta. Piti taas pakata lähtöä varten. Minä olin saanut esikunnasta määräyksen lähteä kuljettamaan karjaa kohti tuntematonta tulevaisuutta.

Niin sitten koitti lähtöaika. Äiti lähti heinäkuun 16. päivä kolmen lapsen kanssa ja minä 18. päivä karjan kanssa. Isä jäi vielä Karjalaan syystöihin. Tekivät heinää, nostivat perunat ja niittivät ja puivat viljat – kaikki valtiolle.

Meidän sijoituskunta oli nyt tiedossa. Se oli Vöyrin pitäjä Pohjanmaalla, siis toisella laidalla Suomea. Niin me lähdettiin ajamaan karjaa laumassa pitkin maantietä. Mukana oli lehmät, hiehot ja vasikoitakin. Meillä oli pieni vasikka. Se jaksoi vain Laajan kylään saakka. Vein sen Tuttavaisen navettaan (kait sotilaat herkutteli sitten sillä).

Ensimmäinen pysähdys oli Juttulammilla Kinnaristen pelloilla ja talossa. Levähdettyä jatkettiin matkaa. En vain muista paikan nimeä mihin asti, mutta eräs haka oli karjalle, ja itselle omat eväät sekä taivas kattona ja seinät leveällä. Niin meni yö, ja aamusilla taas matkaan kun oli lehmät lypsetty. Seuraava pysähdys olikin vasta Värtsilässä. Siellä oli pellolla aitaus lehmille ja ihmisille isohko heinälato tyhjillään. Olimme siinä kaksi tai kolme yötä. Kävimme Murasen Hilkan kanssa vielä Lehtomäessä siellä ollessamme.

Sitten jatkettiin matkaa muistaakseni Onkamoon, jossa saatiin lehmät hakaan yöksi. Sieltä ne kyllä karkasivat kesken yön. Vanhempi väki pääsi sisälle nukkumaan. Mutta kun oli pieni mökki, ei kaikki mahduttu siihen

ja me nuoremmat oltiin saunassa kuin sillit tynnyrissä. Heinosen Jouko oli sairaslomalla ja oli Sylvin apuna matkalla. Hän löi puukon seinään ja sanoi, että pitää olla kotirauha. Niin saatiin vaatteet jotenkin kuivatuksi kun iltasilla satoi ja kastuttiin. Lypsy lypsettiin kuten aina ja eväitämme kait syötiin. Sitten taas matkalle.

Nyt oli määränä tulla Rääkkylään, jossa lehmät sekä hoitajat lastattiin proomuun, ja niin matka jatkui. Olgan päivä oli 23.7., ja paistettiin lettuja Partasen Olgalle. Enossa me saatiin ruokaa lehmille ja ensi kerran sapuskaa myös omiin suihin.

Niin tultiin Leppävirran rantaan ja sieltä kävelen ja karjaa ajaen Suonenjoen asemalle. Siellä oli lastaus junaan ja junalla Kajaanin kautta Tervajoelle. Härkävaunussa kumminkin jyskyteltiin. Tervajoelta ajettiin karja Vähänkyrön kautta Vöyrille ja siellä laitumelle, jossa oli puro, mutta vesi oli suoloista.

Jätin lehmät lähellä asuvien hoitoon, ja lähdin etsimään äitiä ja sisaruksia. Sain osan matkasta autokyytiäkin. Mutta sitten kävelin yksinäni ruotsalaisella seudulla noin 35 kilometriä reppu selässä ja ämpäri kädessä. Ja löytyihän se oma porukka, kun jaksoi kerran tarpeeksi kävellä. Kyllä siihen oli jo oppinutkin.

Äiti lähti aamusilla naapurissa asuvan emännän kanssa hakemaan lemmiä. Kirkolla he saivat kuorma-auton ja sillä toivat lehmät Kuoppalan kylään Vakkurille. Siellä asuttiin muutama kuukausi ja muutettiin Karvatorin ja Kaitsorin kylien välimaastoon autioon taloon. Taas oli marssi karjan perässä noin 40 kilometriä. Oravaisten kautta kuljettiin.

Siellä meni sitten talvi ja kevätkesä. Mutta sitten syyskesällä isä lähti veljiensä ja parin muun isännän kanssa katselemaan uutta kotia Haapavedeltä, kun Haapavesi kuului tulleen meidän sijoituskunnaksi. Niin on asuttu Haapavedellä elokuusta 1945 lähtien ja edelleen.”

Se oli erilainen juhannus

Martti Malkavaara siirtyi JR53:n mukana Uhtualta Kannakselle. Juhannuksena 1944 vihollisen hyökkäys oli saatu pysähtymään Viipurin Kuparsaaren Talin linjalle. Martti Malkavaara muistelee juhannusta 1944:

”Kaikki tämä tapahtui yhtenä päivänä eli juhannuksena v. 1944. Minulle jäi mieleen, kuinka kylmää oli sinä juhannuksena. Tuuli toi mukanaan vesi- ja räntäsadetta. Joskus vuorokauden ensimmäisinä tunteina meidät joukkueenjohtajat ja muut päälliköt vietiin henkilöautolla Noskuan lohkolle tiedustelemaan uudet puolustusasemat kullekin yksikölle. Asialla oli ilmeisesti kiire, koska tämä tiedustelu oli ainutkertainen täten tehtynä koko viisivuotisen sodan aikana. Ennen auringon nousua miehetkin tuotiin kuorma-autoilla jonnekin Noskuan taakse.

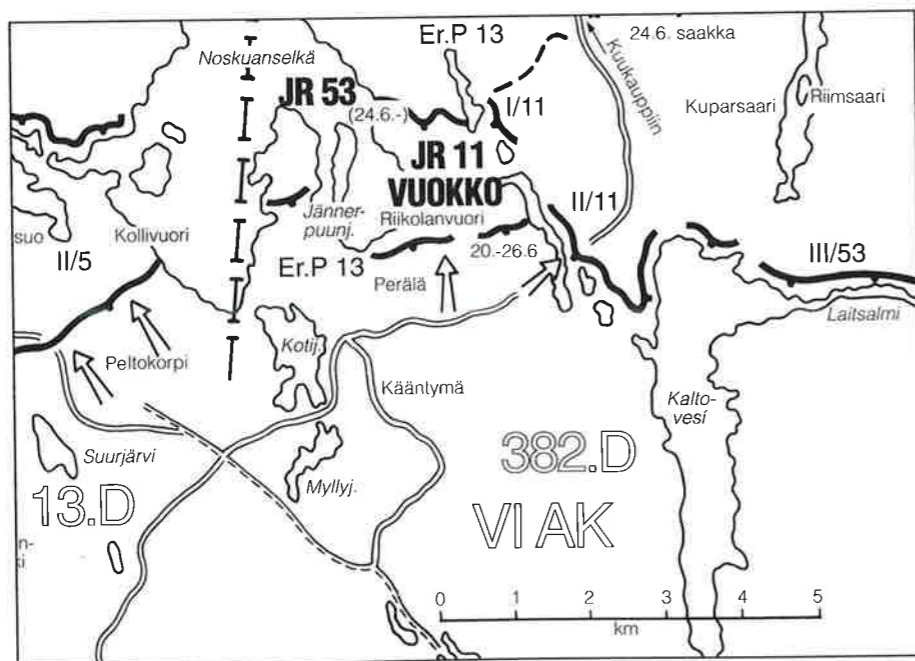
Siirtyessämme varhaisaamun tunteina kohti omaa puolustusasemaamme kohti kuulimme kovaa jylinää ja pauketta edestä. Miehet olivat aralla

mielin. Siinä kulkiessamme näimme mättäiden hehkuvan. Meille pohjoisen pojille tuo valoirmiö oli outo ja uusi kokemus. Kantojen päällä ja mättäillä oli kiiltomatoja, jotka loistivat pimeässä.

Noskuassa eräs kukkula oli yön aikana vaihtanut omistajaa neljä kertaa. Viholliset käyttivät piiskatykkeitä ja muita ilmatorjunta-aseita kukkulan valtauksessa. Suomalaiset taas joutuivat valtaamaan kukkulan käsikranaatein. Kukkula kuului suomalaisten tärkeään puolustuslinjaan, jota ei saanut menettää. Johdolla oli jo pelko, että rintama pettäisi täällä.”

”Vasemmalla ei ole ketään”

”Asemiin meno tapahtui aamuhämärissä aivan kommelluksitta. Vain vihollisen piiskatykit tekivät aroiksi. Juhannuspäivän aamuna olimme uusissa asemissa. Aamupäivällä vihollinen alkoi ampua suorasuuntauksella uusilla, useampipiippuisilla ilmatorjunta-aseilla. Keskitys tapahtui lähinnä samaan mäkeen, joka oli yön aikana vaihtanut omistaja useamman kerran. Me emme siellä oikealla Noskuan järven lähellä tienneet, mitä vasemmalla tapahtui. Jotain hälyyttävää oli se, että vasemmalta tuli etulinjaa pitkin sana: ”Vasemmalla ei ole ketään.” Niinpä vasemmalta lukien pesäke toisensa jälkeen tyhjjeni ja miehet juoksivat taaksepäin. Harmillinen pakokauhu oli vallannut miehet. He lähtivät juoksuun, vaikka vihollista ei näkynyt. Asemiin jäivät konekiväärit ja piiskatykitkin. Pst-miehet selittivät, että tykkeitä ei voinut tässä tilanteessa hakea pois, koska vetokalustoa ei ollut lähellä. Ilmeisesti vihollinen oli vain yhdessä kohdassa saanut pienen murtuman.

Noskuan tienoot kesäkuun loppupuolella 1944. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

Tästä alkoi vyöry. Miehet juoksivat tielle, joka johti taustaan. Myös vihollinen oli nopea. Se varmaan näki järven takaa tai tähytyspallosta suomalaisten silmittömän paon, johon ei ollut mitään syytä. Vihollinen ampui kranaatteja tielle, jota myöten suomalaiset juoksivat. Tietenkin tuli tappioita, koska ei suojauduttu kranaattien tullessa. Nyt oli upseerien tehtävä pysäyttää tuo silmitön meno. Jotkut miehet juoksivat tässä kauhun tilassa kolmekin kilometriä taaksepäin. Seuraava kumpare oli tien laidassa meistä noin 500 metriä takanapäin. Kun joukot hupenivat käsistä, piti meidänkin viimeisten miesten tulla pois. Ympäriini oli vain 5 – 6 miestä. Vihollinen ei tullut perässämme. Kranaattikuuro kulki silmittömän paon mukana. Kk-komppanian päällikkö kapteeni Tillander sai joukot osittain pysähtymään mäenkumpareen vaiheille ja kaivautumaan. Osa karuun menneistä piti hakea kilometrien päästä takaisin. Yleensä miehet olivat häpeissään ja koettivat selitellä tekojaan. Juuri tässä tilanteessa, kun uusia asemia etsittiin, kapteeni Tillander haavoittui sirpaleesta.”

”Tähän et saa kaivaa asemaa”

”Joukkueeni asettui V-kirjaimen muotoiseen asemaan taakse menevän tien vasemmalle puolelle. Kullekin miehelle kaivettiin tuliaseimia. Maasto saneli muodon. Tien laidassa oli suuri vierinkivi. Se oli noin neljän metrin läpimittainen ja oli haljennut keskeltä kahtia. Annoin miehille tehtäväksi asemien kaivamisen, jotta päästäisiin sirpalesuojaan. Itse seisoin kivenhalkeamassa. Se paikka ei ollut mitenkään hyvä, koska kranaattien tullessa lähelle, kaiku oli yllättävän suuri. Tosin tämä sirpalesuoja oli kaikilta muilta suunnilta suojaisa paitsi kiven halkeamissuunnassa. Tästä kivistä vasemmalle oli avoin kumpare. Ikävä kyllä en enää muista sen miehen nimeä, joka tuli tälle kumpareelle ja sanoi: ”Tästä on hyvä suolata, jos se tulee lähelle” ja samalla hän heilutti konepistoolia vaakasuorassa asennossa. Yleensä hän valittiin kullekin aseelle sellainen asema, että aseella olisi ollut ampumatilaa. Katselin jonkin aikaa miehen aseman tekoa. Kumpare oli kovaa rapakiveä, ja aseman teko oli vaikeata. Sanoin miehelle: ”Tähän et saa asemaa kaivaa.” Mies selitti aivan oikein, että tästä olisi hyvä konepistoolilla ampua. Perustelematta mitenkään käskyäni vein miehen V-aseman taaimmaiseen paikkaan, joka oli konepistoolimiehelle varsin huono asema. Käskin kaivaa aseman sinne. Mies oli hyvin vihainen, mutta alkoi kuitenkin kaivaa asemaa. Siellä olikin pehmeämpää maata. Sanoin hänelle: ”Sinun on toteltava, muutoin otan asian esille komentoportaassa.” Minäkin olin vihainen, vaikka en ymmärtänyt omia ajatuksiani.

Pian alkoi vihollisen keskitys asemamme vastaan. Mikä merkillistä, juuri siihen kohtaan viisi metriä vierinkivistä vasemmalle, johon tuo kp-mies ensiksi aikoi kaivaa poteroa, putosi kranaatti. Maa pehmeni tältä paikalta. Nyt menin kyseisen kp-miehen luo ja sanoin: ”Tule nyt katsomaan sitä paikkaa, josta siirsin sinut pois.” Hänen katseensa oli kiitollinen, ja muistan vielä sanoneeni: ”Nyt voit kaivaa poteron tälle paikalle”, ja niin mies tekikin. Tämä oli sellainen ihme, joita sodassa sattui useita.”

Vihollista niskasta

”Keskitetyn kranaatti-iskun jälkeen vihollisen jalkaväen miehet hyökkäsivät meistä vasemmalla mäen harjannetta pitkin. Heillä oli jalkaväen aseiden lisäksi konekiväärejä edessä. Kohta, kun vihollinen tuli meidän uusien asemien eteen, suomalaiset saivat hyökkäyksen pysähtymään. Nyt tuli meikäläisten vuoro. Aloimme vyöryttää vihollisen asemia.

Eräs vihollisen konekivääri tuntui olevan hyvin sitkeässä. Ympäriltä saatiin kiväärimiehet pois, mutta konekivääri senkun vain papatti. Meikäläiset kiersivät konekiväärin taakse ja ottivat ampujan niskasta kiinni. Merkillistä oli, että tuo ampuja oli sotilaspukuinen nainen, kenties politrukki. Hän oli aatteen läpitunkema ja suomalaisille vihainen kuin sihisevä kisa. Hänet vietiin taakse kuulusteltavaksi. Mieleeni tuli ajatus, olisiko sitenkin parasta kouluttaa naisista uskollisia sotilaita. Vahinko vain, että tuo naissotilas joutui voimiensa tunnossa vangiksi, tarmoa hänellä oli valtavasti.”

Muistikuvia Kivennavalta ja Noskualta

Sulo Anttila joutui JR 11:n mukana Kannakselle kesäkuussa 1944.

Uhtualta Kivennavalle

”Yksikköni oli JR 11 – siinä oli haapavetisiä ehkä eniten – ensimmäinen pataljoona, ensimmäinen komppania. Maaliskuun 11. päivää 1944 jätettiin hyvästit Vienan vaaroille, Kalevalan laulumaille, sinne jäi rajan kirot ja Eldanka-järvet.

Me hiihtelimme Kuusamon Vanttajaan. Siellä oltiin toukokuun puoliväliin ja marssittiin Joutjärvelle, josta noustiin härkävaunuihin. Junamatka Karjalan kannakselle kesti seitsemän vuorokautta ja oli jotenkin mukava, vaikka loppumatka jo vähän antoi aaveita siitä, mihin ollaan menossa. Viipurin linna tarjosi oman näkynsä illansuussa, ja Raivolan asemalla laskeuduttiin junasta pois. Hiljainen Karjalan yö tervehti, kun marssittiin Kivennavalle. Oli kaunis kesän suvi, täysi lehti puussa ja linnut visersivät omia laulujaan. Aamulla pitkän marssin jälkeen majoituttiin muutama kilometrin päähän Kivennavan kirkosta. Muu osa pataljoonasta jäi tien varteen, mutta kapteeni Valkonen, meidän komppaniamme päällikkö, oli valmis lähtemään vajaan kilometrin päähän mäelle lehtometsikköön.

Ei kovinkaan monta päivää kulunut, kun tuli ilmapommitus. Me siellä mäellä säästyimme, mutta oli ikävä seurata tuota valtavaa räiskettä ja jyllää. Sotilas on sotilas ja kaikki se on kestettävä.”

Kivennavan kirkonkello

”Oli kesäkuun kymmenennen päivän vastainen yö, kun oltiin yötä Kivennavan kirkossa. Aamutunneilla luutnantti Huotari piti puheen, jossa hän sanoi, että me menemme tuonne mäen alle aseisiin, mutta emme py-

Hyökkäystä torjumassa

sy niissä, vaan puolustamme. Vihollisella on niin kovat voimat nyt, että sille ei mahdeta mitään. Ihmettelin, kun luutnantti Huotari puhui noin.

Menimme mäen alle, kaivoimme jonkinlaiset kuopat tulisuojuksiksi. Päivällä tuli kirkon mäelle soppakuski. Lähdin hakemaan omalle ryhmälle soppaa. Kranaattia tuli jo harvaksen. Kirkon kellarissa oli komppanian päällikön kapteeni Valkosen komentopaikka. Olin saanut jo pakkini soppaa täyteen, kun tuli kuorma-auto. Kuski kertoi, että kirkon kellot on saatava talteen. Jäin auttamaan. Pitkät pultit oli avattava kirkon vintiltä, johon kiipesin ison avaimen kanssa. Nyt tuli kova keskitys kirkon ympärille. Kiskoessani pulttia auki odotin, milloin ammus osuu seinään ja tappaa minut. Mutta ei, pieni kello saatiin auton lavalle. Luulenpa, että autokuski ajoi silloin elämänsä lujinta vauhtia kranaattien paukuessa.

Minä makasin vielä pitkän aikaa jossain kuopassa, kunnes keskitys taukosi. Sitten otin soppapadat. Pääsin lopulta omaan ryhmääni, jossa pojat tuumivat; että ei luultu sinun enään palaavan, meni sinne tästä yli niin paljon romua. Me seurasimme, kun Laguksen porukoita meni eteen pyörillä, tankeilla ja jos millä ajoneuvoilla. Mutta pian niitä tuli takaisin; miehiä juoksi, ajoneuvoja tuli tien täydeltä. Olin lähellä tietä, seurasin tilannetta tarkasti, mutta en huomannut, missä kohti tilanne vaihtui sellaiseksi, että tankkien päällä istui ruskipoikia.”

”Tankit ovat klimejä”¹⁾

”Sitten menin luutnantti Huotarin luo. Hän kyykötöi poterossa niin, että vain takin selkä näkyi. Sanoin hänelle, että eikö lähdetä kalppimaan. Hän sanoi, ettei lähdetä mihinkään. Kerroin, että noiden tankkien päällä istuu ruskipoikia, tankit ovat klimejä. Hän sanoi, että ei ole vielä ammuttu kir-

konmäeltä valorakettia peräytymiskäskeyksi. Sanoin Huotarille, ettei siellä ole ampujia, kasapanokset jysähtelivät kirkon kellarissa.

Huotari muutti kantaansa. Mutta tien toisella puolella oli kaksi poikaa, jotka oli saatava pois. Siinä katselimme toisiamme, kun oli jo muitakin joukkueen miehiä Huotarin luona. Lopulta tuumin, että ei niitä sinne jätetä. Sain kevyemmän aseensa, kun olin pk-ampuja. Toinen pojista oli tullut tien takaa pois ja kertoi, että Ahervuori meni etemmäs ja oli siellä. Nyt ei näkynyt tankkia. Lopulta löysin Ahervuoren, mutta kun tulimme lähelle tietä, oli tankkijono näkyvissä. Nyt juostiin. Mutta kun tultiin tien lähelle, tankit olivat jo lähellä. Ei ollut muuta neuvoa kuin lyödä raviin maata heinäin ja pensaiden suojaan ja kuunnella tankkien jyrinää, kun ne kulkivat ohitse. Tuntui elämä pieneltä. Lopulta pääsimme toisten luo.

Nyt oli vähän hankala, kun olimme kuin motissa. Kiersimme vasemmalta kirkon toiselle puolelle. Siellä tapasimme konekivääriryhmän, jonka Huotari alisti komeentoonsa. Nyt Huotari laski, että komppanian päällikkö Valkonen on kirkon kellarissa vankina, ja että se on haettava sieltä pois. Menimme oja ojalta lähemmäs ja lähemmäs kirkkoa, suuret tankit olivat jo näkyvissä kirkon ympärillä. Avasimme tulen kaikilla aseilla, mitä meillä oli. Mutta pakoon oli lähdettävä. Kun meidän tulemme lakkasi, kuului isojen tankkien mootoreiden porina korvissa. Sitten harhailimme metsikössä. Alkoi olla ihan aamu, kun tapasimme kapteeni Valkosen ja alikersantti Väinö Vallan. Kysyimme, missä komppania on. Valkonen vastasi: ”Tässä, mutta onhan tuota nyt, kun teidät tapasimme.”

Sitten siirryimme aseisiin kirkon kohdalle. Ruski soitteli kirkonkelloja, kun se iso kello jäi pelastamatta. Sitten lenteli lentokone, semmoinen pikkuinen paarma, niin alhaalla pellon päällä, että ihan heiniä ronkki. Otin pikakiväärin, ammuin koko lipkaan konetta kohti. Toiset kertoivat, että tuli pölisi sen kupeelta, vaan ei se pudonnut. Siitä me siirryimme vasemmalle metsän laitaan aseisiin. Siinä ei nukuttu, ei liioin syöty, vihollinen oli niin lähellä, sen tykistö jauhoi aina. Tässä kohti oli se Mannerheimin pääpuolustuslinja, syvät juoksuhaudat turvana.”

Kävikö vaisto?

”Jos elämä on toivotonta, niin sitä se oli. Oli kesäkuun 14. päivä. Heino Vehkalahti, tuo ainainen hyvä kaveri, oli samassa ryhmässä. Jostain tuli jokin kammo, että en voinut olla hänen lähellä. Hän jonka kanssa oli jaettu surut ja ilot monta vuotta siellä Vienan korvissa, nyt tuntui ontolta, vieraalta.

Kävelimme siellä juoksuhaudan pohjalla. Hän tuli luokseni ja sanoi: ”Kyllä juhlat vielä pidetään, jos vielä Haapavedelle päästään.” Vastasin: ”Ei varmasti voi morjestahtaa ohi kulkea, jos siellä tavataan.” Oli lähdettävä hänen luotaan pois. Ihan pian tämän jälkeen tuli joku kertomaan, että Vehkalahti on kaatunut. Hän oli noin neljän metrin päässä minun ampuma-aukostani. Otin kädestä kiinni, puristin ranteesta, luulin sydämen toimivan hyvin vähän. Siinä hän makasi osittain seisoma-asennossa,

elämä oli päättynyt. Kirkko, joka näkyi etuoikealla, paloi. Me olimme siinä vielä monta päivää, tykistö jauhoi miltei aina niin että juoksuhauda oli osittain tukossa.

Eräänä yönä, kun oli jotenkin hiljaista, otin Heinon selkääni ja vein lähelle metsikköön, hautasin hänet havuilla. Kirjoitin nimen ja osoitteen hänen etutaskuunsa, hän kun heitteli menemään kaikki tuntolevyt ja muut paperinsa, missä hänen nimensä oli. Tässä samassa paikassa olimme vielä monta päivää. Eräänä yönä tuli joku ja sanoi: ”Tehän tiedätte kaatuneen.” Sain korpraali Tuhkasan kaveriksi, ja yhdessä veimme Heinon parin kilometrin päähän tien varteen.

Oli kai 17. tai 18. päivä, iltamyöhä, kun Vilho Ruuska tuli tuomaan peräytymiskäskeyä. Tuo ainainen hyvä kaveri, jonka kanssa vietettiin niin monta vartiotuntia, oli nyt komentopaikalla lähettinä. Kerroin hänelle Heinon kohtalon viimeiset hetket. Peräytyminen piti tapahtua kello 23.00, mutta sitä siirrettiin kaksi tuntia eli kello yhteensä. Olihan pitkä kaksi tuntia. Kaivettiin tunneli, kun juoksuhaudassa oli pätkä, jota ei ollut kaivettu. Virolaiset heimosoturit kaivoivat vastaan, ja kun tunneli oli valmis kello 1.00, livistettiin.

Nyt tuo peräytyminen tapahtui Muolaan Kyyrölän kautta Heinjoelle Noskuan kylään. Ei ollut montakaan alkuperäistä miestä joukkueessa. Olimme levossa tuon ankaran peräytymisen jälkeen. Divisioonan komentaja kenraali Pajari kehui pataljoonaamme, että oli oikein vaikea uskoa, miten hyviä me ollaan. Kun olimme menossa suorittamaan erityistehtävää heinäkuun 8. päivä, tuli Yrjö Alatalo luokseni ja kertoi jotain natsoista ja renikoista. Sitten hän kysyi äkkiä: ”Kävikö Heinolla vaisto?” Katsoin häntä jotenkin vaistoten. Tuntui, että nyt on Yrjön vuoro. Sillä reissulla tuli Yrjön kohtalo. Hän vielä eli, kun näin hänet. Kysyin, tunnetko. Hän vastasi: ”Tunnen, Sulohan sinä olet.” Vielä hän liikausti jalkaa ja sanoi, että ei ole jalka poikki. Mutta huomasi, että haavoittuminen oli niin vaikea, ettei hän tuosta selviä. Jäin vain ajatuksiin, että ollaanko jonkin vaiston viemiä.”

Alajärvellä ja Vuosalmella

Topi Mustapää muistelee:

”Sota-aikana tuli voimakkaita ystävyys-suhteita. Olimmehan nuoria alle kaksikymppisiä miehiä. Ystävyystyini Aappo Taskilan kanssa oikeastaan vähitellen. Hän oli hyvin hiljainen, itseensä sulkeutunut. Olimme korvikeporukassa. Pakettimme olivat yhteisiä. Myös yritimme järjestää, mikäli mahdollista, vartiotaureita ja työtehtävät yhtäaikaiksi.

Aapo oli rohkea mies. Ajattelin joskus, oliko hänellä hermoja lainkaan. Uhtuan suunnalla Itä-Karjalassa Alajärven taistelujen aikana helmikuussa 1943 parikymmentä suomalaista taisteli saartavaa venäläispataljoonaa

vastaan koko yön. Aamulla saapui jääkärijoukkue avuksi. Mukana oli useita haapavetisiä, mm. Heikki Harjula. Hän haavoittui vaikeasti ja jäi muutaman kymmenen metrin päähän vihollisista. Aapo haki Heikin lumiuraa hyväksi käyttäen. Vihollinen ampui Aapolta vyön poikki. Heikki Harjula asui Kytökylässä sotien jälkeen maanviljelijänä.”

Vaarallista huvia

”Samana talvena olimme Aapon kanssa menettää henkemme oman typeryytemme takia. Lähdimme omasta tukikohdastamme kenellekään ilmoittamatta hakemaan pöytää läheisestä saaresta. Otimme pulkan matkaan. Oli aikainen aamu ja kantohanki, ja matka sujui sukkelaan. Pöytä löytyi ja hiihtelimme kohti korsuamme. Päätimme hiukan pelleillä, että olemme vihollisia.

Näimme vartiomiehen kävelevän korsujen lähetyvillä. Vetäisimme karvalakin lipan suojaksi ja läpät alas aivan kuin ruskipojilla. Liikettä näimme tulevan. Miehiä lappoi korsusta ja heittäysi ampuma-asentoon. Nostelimme välillä käsiä pystyyn. Näimme, että puolikymmentä miestä erotui ja lähti hiihtämään meitä kohti. Tuttuja näytti olevan. Edellä hiihtävä oli outo. Hän irrotti konepistoolin selästä ja nykäisi liikkuvat taakse. Sainoin Aapolle: ”Nyt on vitsit vähissä, tuo hullu ei tunne meitä” Mies alkoi varovasti lähestyä meitä sormi koko ajan liipasimella. Pyytelin: ”Pidä piippua sivummalla, mehän antaudumme!” Kuulin joukkueenjohtajan luutnantti Mettomäen ja Tolosen puhuvan rumia. ”MUSTAPÄÄ JA TASKILA!”

Edellisenä päivänä oli tullut uusia miehiä konekiväärikomppaniaan. Emme tunteneet heitä vielä. Eräs heistä oli äskeinen konepistoolimies. Jouduimme komentokorsuun puhutteluun. En siitä viitsi paljon kertoa.

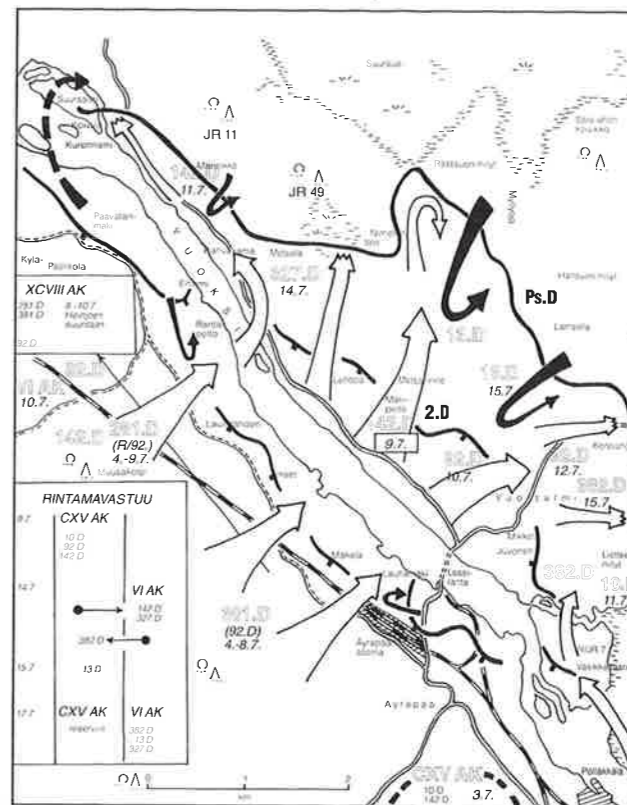
Kun tulin takaisin puhuttelusta omaan korsuun, siellä oli vakavia naamoja. Heillä oli mielessä helmikuun 9. Joukossa oli miehiä, jotka ei olisi ampuneet ohi. Olin hiljainen poika.

Monet partioreissut tehtiin siellä Alajärvellä ja myös Karjalan kannaksella. Eräältäkin partioreissulta palatessa oma mies avasi tulen pikakiväärillä meitä kolmea miestä vastaan. Tämä tapahtui Kivennavalla punkkerilinjoilla. Naarmuilla selvittiin.”

Yö Vuosalmella

”Vuosalmella ryhmässämme ei ollut kuin viisi miestä. Olimme reservissä linjojen takana. Ryhmämme komennettiin täydennykseksi 5. komppaniaan, jossa oli tullut tappioita.

Kranaatteja tuli satamalla. Ryömimme pellon oja myöten. Kranaatti tuli lähelle. Silloin Porin poika, täydennysmies, selitti: ”Ei mennä linjaan, lähdetään lipettiin!” Linjasta tuli miehiä juosten. Koetin karjua heille: ”Onko linjat murtunut?” Ehdotin, että mentäis edes hieman taakse. Satoi tihkua ja oli hämärä. Pelkäsin niin, että olin kuin horkassa. Silloin Aapo otti johdon. ”Nyt ei lähdetä taakse, nyt mennään eteen!” Aapo haukkui

Vuosalmen suurtaistelu. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

minut pataluhaksi. Menimme eteen. Kaksi ryhmän miestä palasi taakse. Linjaan jäi vain kolme, Aapo, porilainen ja minä. Porin poika alkoi huutaa apua. Veri juoksi vasemmasta kädestä. Aapon kanssa menimme samaan monttuun. Siinä oli kuusen latva suojana. Toinen aina vartioi. Aapolla sinä yönä särähti konepistooli usein.

Olimme samassa asemassa neljä vuorokautta. Päivisin emme saaneet vetä eikä ruokaa. Lopulta pääsimme lepoon puoli kilometriä taakse. Nukuimme muutaman tunnin. Jouduimme taas eteen oman porukan mukana. Etulinjassa Vuoksen rantamaastossa oli syviä monttuja tiheässä. Vihollinen oli vajaan sadan metrin päässä. Aapo hyppäsi ensimmäisenä monttuun, minä seuraavana. Meillä Aapon kanssa oli tapana tervehtiä toisiamme sotilaallisesti: ”Mustapää Haapavedeltä – Taskila Haapavedeltä!” Sitä seurasi tiukka asento ja käsi sotilaallisesti lipassa. Kasvojen ilme oli peruslukemilla. Seremonia jatkui useita vuosia. Se oli mielenkohottaja ja herätti huomiota ja naurua miesten keskuudessa.

Oli heinäkuun ilta. Alkoi hämärtää, sataa tihuutteli. Aapon monttu oli hieman piilossa, pieni kuusi peitti sen. Illan hämärtyessä Aapo ryömi luokseni. Jälleen samat seremoniat: esittelyt ja lujat kädenpuristukset. Viereisessä montussa alokas katseli suurilla silmillä. Uskoimme sodan pian päättyvän. Haapavedellä tapaisimme aina mukavissa merkeissä. Aa-

vastaan koko yön. Aamulla saapui jääkärijoukkue avuksi. Mukana oli useita haapavetisiä, mm. Heikki Harjula. Hän haavoittui vaikeasti ja jäi muutaman kymmenen metrin päähän vihollisista. Aapo haki Heikin lumiuraa hyväksi käyttäen. Vihollinen ampui Aapolta vyön poikki. Heikki Harjula asui Kytökylässä sotien jälkeen maanviljelijänä.”

Vaarallista huvia

”Samana talvena olimme Aapon kanssa menettää henkemme oman typeryytemme takia. Lähdimme omasta tukikohdastamme kenellekään ilmoittamatta hakemaan pöytää läheisestä saaresta. Otimme pulkan matkaan. Oli aikainen aamu ja kantohanki, ja matka sujui sukkelaan. Pöytä löytyi ja hiihtelimme kohti korsuamme. Päätimme hiukan pelleillä, että olemme vihollisia.

Näimme vartiomiehen kävelevän korsujen lähettyvillä. Vetäisimme karvalakin lipan suojaksi ja läpät alas aivan kuin ruskipojilla. Liikettä näimme tulevan. Miehiä lappoi korsusta ja heittäysi ampuma-asentoon. Nostelimme välillä käsiä pystyyn. Näimme, että puolikymmentä miestä erotui ja lähti hiihtämään meitä kohti. Tuttuja näytti olevan. Edellä hiihtävä oli outo. Hän irrotti konepistoolin selästä ja nykäisi liikkuvat taakse. Sainoin Aapolle: ”Nyt on vitsit vähissä, tuo hullu ei tunne meitä” Mies alkoi varovasti lähestyä meitä sormi koko ajan liipasimella. Pyytelin: ”Pidä piippua sivummalla, mehän antaudumme!” Kuulin joukkueenjohtajan luutnantti Mettomäen ja Tolosen puhuvan rumia. ”MUSTAPÄÄ JA TASKILA!”

Edellisenä päivänä oli tullut uusia miehiä konekiväärikomppaniaan. Emme tunteneet heitä vielä. Eräs heistä oli äskeinen konepistoolimies. Jouduimme komentokorsuun puhutteluun. En siitä viitsi paljon kertoa.

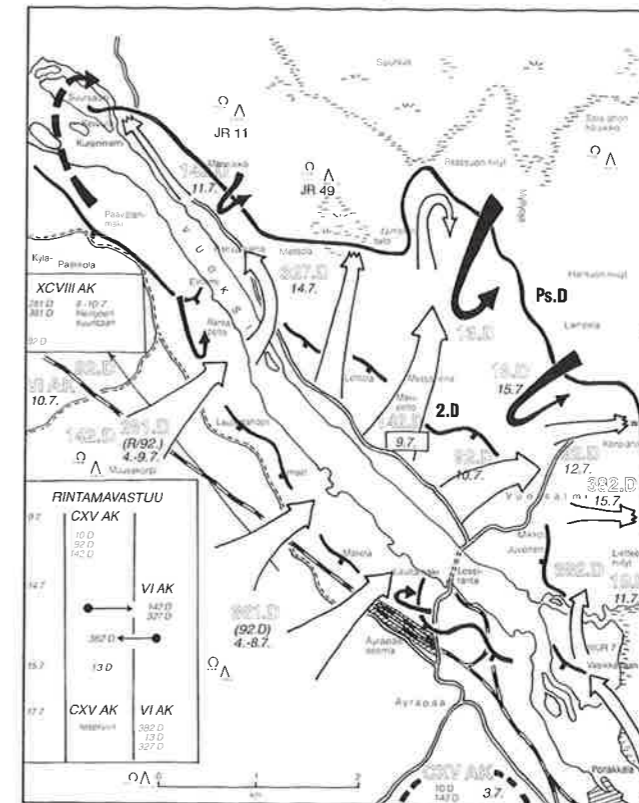
Kun tulin takaisin puhuttelusta omaan korsuun, siellä oli vakavia naamoja. Heillä oli mielessä helmikuun 9. Joukossa oli miehiä, jotka ei olisi ampuneet ohi. Olin hiljainen poika.

Monet partioreissut tehtiin siellä Alajärvellä ja myös Karjalan kannaksella. Eräältäkin partioreissulta palatessa oma mies avasi tulen pikakiväärillä meitä kolmea miestä vastaan. Tämä tapahtui Kivennavalla punkkerilinjoilla. Naarmuilla selvittiin.”

Yö Vuosalmella

”Vuosalmella ryhmässämme ei ollut kuin viisi miestä. Olimme reservissä linjojen takana. Ryhmämme komennettiin täydennykseksi 5. komppaniaan, jossa oli tullut tappioita.

Kranaatteja tuli satamalla. Ryörimme pellon oja myöten. Kranaatti tuli lähelle. Silloin Porin poika, täydennysmies, selitti: ”Ei mennä linjaan, lähdetään lipettiin!” Linjasta tuli miehiä juosten. Koetin karjua heille: ”Onko linjat murtunut?” Ehdotin, että mentäis edes hieman taakse. Satoi tihkua ja oli hämärä. Pelkäsin niin, että olin kuin horkassa. Silloin Aapo otti johdon. ”Nyt ei lähdetä taakse, nyt mennään eteen!” Aapo haukkui

Vuosalmen suurtaistelu. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

minut pataluhaksi. Menimme eteen. Kaksi ryhmän miestä palasi taakse. Linjaan jäi vain kolme, Aapo, porilainen ja minä. Porin poika alkoi huutaa apua. Veri juoksi vasemmasta kädestä. Aapon kanssa menimme samaan monttuun. Siinä oli kuusen latva suojana. Toinen aina vartioi. Aapolla sinä yönä särähti konepistooli usein.

Olimme samassa asemassa neljä vuorokautta. Päivisin emme saaneet vetä eikä ruokaa. Lopulta pääsimme lepoon puoli kilometriä taakse. Nukuimme muutaman tunnin. Jouduimme taas eteen oman porukan mukana. Etulinjassa Vuoksen rantamaastossa oli syviä monttuja tiheässä. Vihollinen oli vajaan sadan metrin päässä. Aapo hyppäsi ensimmäisenä monttuun, minä seuraavana. Meillä Aapon kanssa oli tapana tervehtiä toisiamme sotilaallisesti: ”Mustapää Haapavedeltä – Taskila Haapavedeltä!” Sitä seurasi tiukka asento ja käsi sotilaallisesti lipassa. Kasvojen ilme oli peruslukemilla. Seremonia jatkui useita vuosia. Se oli mielenkohottaja ja herätti huomiota ja naurua miesten keskuudessa.

Oli heinäkuun ilta. Alkoi hämärtää, sataa tihuutteli. Aapon monttu oli hieman piilossa, pieni kuusi peitti sen. Illan hämärtyessä Aapo ryömi luokseni. Jälleen samat seremoniat: esittelyt ja lujat kädenpuristukset. Viereisessä montussa alokas katseli suurilla silmillä. Uskoimme sodan pian päättyvän. Haapavedellä tapaisimme aina mukavissa merkeissä. Aa-

po palasi monttuunsa. Alkoi kova kivääritulitus parinkymmenen metrin päästä. Ryömin katsomaan. Pari täydennysmiestä tulitti tähtiä. Kielsin jyrkästi ammunnan. Tiesin, että kohta tulee ”ranuja”. Niitä myös tuli. Maa heilui. Vaikeasti hengitettävä trotyylinkatku täytti ilman. Rukoilin ja vapisin. ”Jumala, auta vielä tämä kerta!” Koko keskiyö oli tällaista. Siinä kolmen maissa päätin jututtaa Aapoa. Ryömin lähemmäksi. Näin, että hän nukkui. Pää ja hartiat näkyivät. Heitin kävyllä. Ei liikettä. Samalla huomasin, että reppu oli palasina ja korvasta oli tullut verta. Sen heinäkuun yön Vuosalmella 1944 muistan läpi elämän. Vien silloin tällöin kynttilän Aapon haudalle Haapaveden sankarihautausmaalle, palaneen kirkon vierelle. Olihan meillä aikomus pitää sodan jälkeen yhteyttä.”

Aselepo kello 11.00

Veeti Suotula kertoo kellosta, joka oli hänellä mukana sotaretken ajan:

”Sota-aikana kaikilla miehillä ei ollut kelloa, kun sitten jollakin oli, niin se joutui vartiokelloksi. Minulla sattui olemaan kello, jolla oli jo ennestään sotakokemusta. Se oli vanhimman veljeni Reinon kello. Talvisotaan lähtiessään hän jo tiesi, ettei palaa, ja oli käskenyt antaa kellonsa minulle, nuorimmalle veljelleen. Niin siinä kävi, että Reino kaatui melkein ensimmäisten joukossa Aittojoella ja sillä tavalla sain kellon.

Aikanaan minäkin jouduin sitten sotaan ja kello oli tietenkin mukana. Siinäkin ryhmässä oli vähän kelloja. Niinpä sitten se minun kello oli kaikkein enimmän vartiossa, joka miehellä vartiokaverina.

Talvella 1944 kun lähdimme Uhtuan suunnalta ja luovutimme asemat saksalaisille, meidän piti olla takalinjassa muutamia päiviä varmistamassa, ja kun meillä oli hyvää aikaa, niin laskimme mäkeä, kun siellä niitä oli. Ne mäet olivat monellekin liian korkeita, mutta meille muutamille, jotka olimme jo poikasina tottuneet mäenlaskuun, ne olivat sopivia.

Eräänä päivänä lähdimme vielä iltahämärissäkin mäenlaskuun, ja miten lie sattunut, kun minä kaaduin viimeisessä mäessä. Muuta ei siinä tapahtunut, kuin kello putosi. Sitä ei löytynyt, vaikka sitä haettiin monissa miehin. Kämpällä sitten kerroin, miten kävi. Meidän joukkueessa oli yksi saamelaispoika Paltto Petteri Utsjoelta, ja se sanoi heti: ”Se hajetaan pois, kuin muilla ei ole kelloa.” Oli jo melko pimeä, kun lähdimme Petterin kanssa etsimään. Kun olin näyttänyt Petterille paikan, jossa olin kaatunut, niin se alkoi etsiä sitä kuuntelemalla eikä siinä kauan mennyt-kään, kun se alkoi kaivaa ja sieltähän se kello löytyi. Se kello olisi jäänyt sinne Kiskiskukkuloille ilman sitä Petteriä.”

Viivytystä Kivennavalla

”Oli tullut kesä 1944, oltiin silloin Karjalan kannaksella Kivennavalla. Se oli sitä aikaa, kun venäläiset oikein tosissaan hyökkäsivät Suomea

vastaan. Siinä maantien suunnassa ne eivät kuitenkaan päässeet aivan lentämällä. Niinpä niiden piti mennä sivuteitä pitkin sen paikan ohi, ja niiden tykkien äänet jo kuuluivat kaukaa meidän selän takaa ja alkoi jo tuntua, että taidetaan olla motissa.

Meidän oli määrä olla siellä viivytyksessä kello yhteen asti. Tuntui vähän orvolta jäädä niin pienellä joukolla sinne, kun komppaniakin oli liian pieni vastus venäläisiä vastaan. Kymmenen aikaan siellä kuitenkin oltiin vain me kuusi miestä. Silloin oli jo melko pimeä, eikä me joudettu kaikki vartioon, kun meidän piti piilottaa kaikki esineet, joita emme voineet ottaa mukaamme. Niitä olivat patruunalaatikot ja ne aseet, jotka olivat jääneet kaatuneilta ja haavoittuneilta. Se työ piti tehdä aivan äänettömästi, kun emme tieneet, miten lähellä ryssät saattoivat olla. Ryhmän johtaja määräsi minut vartioon ja toiset kätkemään aseita. Siinä maantien reunassa oli konekivääripunkkeri. Sen katto oli ylempänä muita paikkoja, ja sieltä olisi ollut hyvä näkoala, jos olisi ollut valoisampi. Niinpä kuulo olikin paras, mitä voi käyttää. Ajattelin, että sieltä ylhäältä saisin ryssille melko yllätyksen, jos ne tulisivat juoksuautoja pitkin. Varasin jo valmiiksi muutamia käsiranuja heittovalmiiksi, ja tietysti myöskin konepistooli oli aivan käsillä. Toinenkin työ minulle kuului. Minun piti katsoa kelloon, ja kun sitä hyvin usein katsoi, niin sen näki elikkä melkein arvasi pimeälläkin. Se kolme tuntia tuntuivat silloin äärettömän pitkältä ajalta. Monta kertaa toiset kävivät kysymässä kelloa. Sitten viimein kello oli yksi, eikä ollut tapahtunut mitään ja pääsimme lähtemään mekin.”

Aseet vaikenevat

”Oltiin silloin Ihantalassa, kun tuli aselepo venäläisten kanssa. Tietenkin sinne oltiin tultu jo päiviä ennen, mutta asemassa oli jokin toinen joukko-osasto, joilta me sitten otettiin asemat vastaan. Siellä ne asemat olivat aukealla niityllä eikä sinne päässyt päiväsaikaan, vaan vaihto oli tehtävä yöllä. Yöllä meillekin käytiin sanomassa, että yhdentoista aikaan tulee aselepo ja ohje oli, että ei saa ampua muuten, kuin jos on pakko. Kun päivä alkoi vaaleta, niin venäläisten asemassa huomattiin liikettä. Me luultiin, että varmaan ne hyökkäävät. Kun niiden asemat olivat vain muutaman kymmenen metrin päässä meidän asemista, niin varmasti ne olisivat päässeet meidän aseisiin kerta rynnäköllä. Kello kuitenkin alkoi lähestyä sitä aikaa, kun piti tulla aselepo. Oli siinä silloin kellon kysyjä ja yritettiin olla hiljaa ja matalina, ettei viime minuuteilla vielä ehtisi kuolla. Kello oli ehkä viisi minuuttia vaille yksitoista, kun venäläiset alkoivat ampua tykistöllä ja heittimillä aivan kamalasti, ja kun ne vaikenivat, tuli päälle lentokoneet ja ne ampuivat meitä pitkän aikaa. En enää muista, miten monta tuntia sitä ampumista kesti, mutta viimein se loppui, ja sitten venäläisten asemista kohosi valkoinen lippu ja sieltä huudettiin selvällä suomenkielellä: ”Miksi te ette ammu?” Me tietysti vastattiin, että kello yksitoista on tullut aselepo.”

Ihmeellinen uni kesällä 1944

Otto Rantapelkonen oli keskusryhmän viestimies JR 32:n viestikomppanian esikuntaryhmästä.

”Oli viimeinen sotakesä 1944 Kenttijärvellä. Kun JR 32 luovutti asemat saksalaisille Uhtuan suunnalla, jouduimme komennukselle Kenttijärvelle. Yksi kiväärijoukkue ja puhelinryhmä oli alistettuna heimopataljoonalle. Meille kuului vartiointi tornissa ja keskuksenhoito. Kesä meni vapaa-aikana kalastellessa. Hyviä kalasaaliita järvestä saikin.

Tuli syyskesä, muistaakseni elokuu. Näin ihmeellisen unen. Olin tornissa ja aamuaurinko nousi kirkkaana ja oli lämmin. Ylimpänä oli Neuvostoliiton lippu, siinä sirppi ja vasara. Seuraavana oli Saksan lippu ja sitten Suomen lippu. Yhtäkkiä ne alkoivat väristä. Suomen ja Saksan liput katosivat. Jäljelle jäi vain Neuvostoliiton lippu. Siihen ilmestyi vuosiluku, mutta en muista mikä se oikein oli; siinä oli 198..., loppua en muista. Sitten oli vielä Euroopan kartta, mutta jääköön kertomatta, mitä siinä näkyi. Samalla soi puhelin, että sota loppuu sillä kellonajalla ja samalla oli vartijan vaihto. Kaveri oli jo tulossa. Sanoin, että ei tarvitse tulla, mene vain ottamaan puhelin ja kiikari pois. Juoksin teltaan, kun puhelin soi ja tuli määräys, että hevoset lautalla äkkiä yli järven. Varastosta sai ottaa niin paljon muonaa, kuin reppuun mahtui ja pystyi kantamaan, mutta mitään ei saanut hävittää, mikä jäljelle jäi. Voi kauhistus, mikä muonan paljous jäi toveri venäläiselle.

Kun saatiin viimeinen lasti järven yli, niin venäläiset heiluttivat kiväärin pistimen nokassa lakkeja, ja niitä oli paljon. Me päätimme, mitä tekisimme veneelle. Panimme rotulipaukun pohjalle ja moottorin käyntiin järven selälle, ja siellä se hajosi.”

Sotatie päättyy

Hannes Ritola kertoo sotatientsä viimeisistä vaiheista

Syvärin kaupunki palaa

”Kesäkuun 1944 alkupuolella oli alkanut helvetillinen ryske Karjalan kannaksella vihollisen keskittäessä sinne valtavan määrän valiojoukkoja sekä suuren määrän tykistöä ja suunnattoman ilma-armaadan, joiden voimalla se jälleen kerran tarkoitti tehdä selvää pienestä kiusallisesta herhällisestä takamuksissaan. Nämä tapahtumat muuttivat meidänkin rauhallisen ja leppoisan tilanteemme. Alkoi nopea hankkiutuminen marssikuntoon.

Tiemme vei jälleen Syvärille, nyt kuitenkin sen taakse, Jandebajoelle vapauttamaan sieltä irtautuvat joukot tärkeämpiin tehtäviin, ilmeisesti Karjalan kannakselle. Marssimme alkoi aamukymmeneltä kestäen seuraavaan

vaan aamuun kello viiteen. Matkaa lienee taittunut 80 – 90 kilometriä. Aamuyöstä marssijat olivat jo niin väsyneitä, että jokaisen marssitauon aikana miehet nukahtivat ojan pientareelle, joten ryhmyreillä oli melkoinen huolehtiminen, ettei yksikään sotilas olisi jäänyt pois joukosta.

Rykmentillämme oli uusissa linjoissa perin heikko miehitys, taisi olla peräti joukkue pataljoonan lohkona, mutta ei sieltä erikoisia paineita vastassamme tuntunut olevankaan. Syvärin kaupungin tienoilla oli järjestetty sillanpääasema, jonka kautta pois siirtyvät joukot Syvärin takaa purkautuivat ulos. Ennen lähtöä oli jokaisen rakennuksen ikkunalaudalle tai portaille varustettu Molotovin cocktail eli polttopullo, joilla viimeksi poistuvat joukot voivat sytyttää kaupungin tuleen. Me saimme marssia vielä jonkin matkaa Syvärin takana Vaaseniin, jossa ylitimme Syvärin ponttoonisiltaa. Ennen tätä näimme etelän puolitummassa yössä kammottavan loimutuksen Syvärin puukaupungin palaessa. En ole koskaan ymmärtänyt, oliko tämä sotilaallisesti hyödyllinen toimi. Taisimme sodan jälkeen maksaa tätäkin hävitystä.”

Lentokoneet vastuksena

”Vaaseniin alkoi ikävä marssi kohden Mäkriää, jossa meidän olisi ollut määrä nousta junaan siirrettäväksi Karjalan kannaksen tulihelvettiin, josta kuitenkin vihollinen rykmenttimme pelasti, kuten myöhemmin selviää. Mainitun marssimme alkaessa olisi ollut marssisää mitä parhain, ihana, aurinkoa ja lämpöä hehkuva sunnuntaiaamu, elleivät vihollisen pitkäsiipiset maataistelukoneet olisi tulleet pilaamaan tunnelmaamme. Koko ajan marssimme jatkuessa maantietä ne lensivät tien suunnassa edestakaisin ampuen konekivääreillä. Marssijärjestyksemme katosi sen tien jokaisen koettaessa suojautua metsän kätköön. Merkittäviä henkilövahinkoja lentokoneet eivät ehkä aiheuttaneet jokaisen ollessa varuillaan, mutta hevosvetoiset tykit jäivät ojiin hevosten kaatuessa ja valjakoiden sotteutuessa. Moottoroidulle tykistölle tahtoi käydä samoin, sillä sitäkin ei voitu ajaa metsän suojaan, vaan vetokoneiden rikkoutuessa ne oli konevoimin työnnettävä tien oheen. Hyvin pitkäpiippuisia pyssyjä näin töröttävän tien ojissa.

Erään kerran juostessani metsän suojaan sattui eteeni jättiläishaapa, jossa oli hyvin korkeat maanpäälliset juuret. Tunkeuduin juurien väliin suojaan siten ainakin pääni ja hartiani ilmasta käsin ammutuilta luodeilta. Yhtäkkiä jysähti selkääni jotain oikein painavaa. Pääni oli juurien välissä niin ahtaalla, etten voinut katsoa, mitä selkääni oli ilmasta pudonnut. Vähemmän alkoi paino selästäni poistua lentokoneiden mentyä. Silloin jo käsitin jonkin elävän olennon poistuvan päältäni. Pääsin viimein ylös ja sain havaita kookkaan ja lihavan tykistön väpelin suurine reppuineen maanneen selässäni. Kaipa turvapaikkani oli hyvin valittu sen kelvattessa toisellekin.

Koskaan emme päätyneet Mäkriän asemalle, sillä tällä välin oli vihollinen noussut maihin Vitelessä ja myöhemmin Pitkärannassa katkaisten

Aunuksen rautatien. Emme siis päätyneet Karjalan kannaksen tulimyrskyä kokemaan. Se oli yksilön, mutta myös sotajoukon kannalta onnellinen sattuma. Meidän oli otettava uusi suunta, Laatokalta ajatellen sisämaahan päin Nurmoilan suuntaan, sieltä vähitellen vanhan valtakunnan rajan läheisyyteen. Meidän oli osallistuttava moniin viivytystaisteluihin ja vastaiskuyrityksiin Laatokalta maihinnoussutta vihollista vastaan, tosin heikoin tuloksin. Tämä kuukauden kestänyt perääntymisemme Jandebajoelta Syskyjärvelle, Laatokan koillispuolelle, oli sotareissuni raskain sekä henkisesti että ruumillisesti. Kuukauden kuluessa saimme nukkua vain neljä kokonaista yötä, yhden yön sotilaan sietokyky oli ratkeamaisillaan. Vihollisen suuren kesähyökkäyksen laannuttua mekin saimme rauhoitettua asemasotaan Syskyjärven maastoon. Tehtäviimme kuului taaskin lähinnä vartiotehtävät.”

Miinakenttä

”Jouduin elämäni ainoalle partioretkelle. Meitä taisi osallistua retkelle viisi tai kuusi poikaa johtajanaan nuori vänrikki. Liikkeelle lähdimme aamuhämärissä viiden tienoilla. Tehtävänäimme oli ottaa selvää vihollisen toimista omissa asemissaan. Vihollisen asemat alkoivat olla melko lähellä, koskapa sieltä kuului pientä kalistelua ja liikehdintää. Tällöin havaitsimme olevamme miinakentässä, saappaani kärjessä helähti rautalanka, ei onneksi tarttunut kiinni. Vänrikki kehotti meitä seisomaan paikoillaan, kunnes hän tulee kuljettaen lankaa kouransa sisässä. Päästyään luokseni totesimme ansalangan olevan jalkojeni välissä. Jos lanka olisi tarttunut saappaaseeni, olisi miinakentässä alkanut pauke ja putkimiinujen sirpaleet olisivat viiltäneet meihin pahoja jälkiä. Värisyttää vieläkin ajatella tapausta, mutta meillä oli onni mukanaamme.

Palasimme varovasti takaisin, ja vänrikki lähti johtamaan meitä uudelleen eteenpäin eri kohdasta. Kohta kuitenkin pöllähti savupilvi, kun mentiin eteenpäin vanhaa karjapolkua. Eräs poika oli astunut polkumiinaan. Hän konttasi savupilvestä esiin ilman saapasta ja jalkaterää. Otin hänen asetakkinsa liepeen alta ensiapusiteen, repäisin sen auki ja aloin sitoa hänen nilkkansa verisiä repaleita suojaan. Pian huomasin, ettei side riittänyt, siksi otinkin oman takkini helman alta oman siteeni käärien sen lisäksi haavaan. Vamma ei aluksi sanottavasti vuotanut verta, eikä potilas valittanut, ennen kuin hänet oli saatu kärryille, joissa häntä kapulasiltaa ajaen vietiin sidontapaikalle. Näin oli tämän pojan sotapolku päättynyt, mutta vammaansa hän on saanut kantaa muistona partioreissustaan lähes 50 vuotta.”

Rauha on tullut

”Minun ja monen muunkin sotapojan tie päättyi siellä Syskyjärven maastossa 19. päivänä syyskuuta 1944. Tiedon tästä saimme kello viisi aamulla alikersanti Kaarlo Malmin huutaessa telttamme oviliepeen alta:

”Pojat, herätkää, nyt on tullut rauha.” Se oli uskomattomalta tuntuva tieto. Tiedon uskottavuus horjui vihollisen jatkaessa tulitusta useita tunteja meille ilmoitetun määräajan jälkeen.

Meidät marssitettiin etulinjan asemista Kiteen pitäjään Närsäkkälän kylään, jossa joukkomme rykmenttimme puiteissa sai jäädä Moskovan rauhan rajan vartiointitehtäviin, monien muiden joukko-osastojen kiireesti siirtyessä pohjoiseen Lapin sotaan saksalaisia joukkoja karkottamaan ja takaa-ajamaan. Me sentään saimme lopun armeija-ajastamme elää rauhallisesti, pelkäämättä.

Ennen siviiliinpääsyä minut käskettiin komppanian toimistoon kirjuriksi, työn siellä lisääntyessä siviiliin pääsevien sotilaspassin kirjoittamisen myötä. Toisinaan saimme kirjoittaa niitä läpi yön. Teimme ylitöitä, mutta eipä maksettu ylityökorvauksia niin kuin nykyisin tehdään. Niin sitten marraskuulla kirjoitettiin minullekin sotilaspassi, ja Raahessa luovutimme aseet ja muitakin varusteita, sotilaspuvun saimme pitää, tosin se oli kulunut ja nuhraantunut, mutta pääsihän sillä alkuun. Niin oli yli kolme vuotta kestänyt sotatieni käyty loppuun, ei tosin suurien sankaritekojen merkeissä, vaan vaatimattoman ihmisen matalaa profiilia toteuttaen.”

Sairaala siirtyy armeijan mukana

Aino Huikari ja Ilmi Paavola olivat lottina kenttäsaaralassa. Aino Huikari kertoo sekavasta perääntymisvaiheesta:

”Menin syksyllä vuonna 1943 Syvärille, jossa oli kenttäsaaraala Vaasenissa noin 11 km linjoista. Olin siellä lääkintälottana, ja menivähän ne päivät, kun työtä riitti. Ennen Suomeen tuloa pidettiin matkalla saaraalaa – pestiin auto mökki ja laitettiin saaraalaksi. Meidän osastomme oli Linoisten kylässä – siitä 3 km Suomeen päin olivat toiset osastot Jokikonun kylässä.

Sitten eräänä päivänä tuli tieto, että nyt lähdetään. Sairaala purettiin. Sairaanhoidaja ja me viisi lottaa jäimme sitten vielä yöksi, koska meidät luvattiin hakea seuraavana aamuna klo 11. Siinä tienreunalla seistessämme huristi autolla joku sotaherra ohi ja sanoi, että mikä ihmeen joukko te olette, oletteko olleet johonkin kenttäsaaraalaan kuuluvia. Enää ei ole jäljellä kuin viivytysjoukot. Ja me tietenkin lähdimme aikakyytiä marssiin koti-Suomea kohti. Sairaanhoidaja sanoi, että jos vielä yksikään auto tulee ja kun hän antaa merkin ja se pysähtyy, niin silloin mennään siihen eikä kysytäkään, että pääseekö. Ja tulihan sieltä vielä auto, ja kun hoitaja antoi merkin, se pysähtyi. Niin me vain työnnyimme kiireesti siihen ja tulimme Jokihantuun, jossa toiset osastot olivat. Sieltä oli suurin osa henkilökuntaa jo lähtenyt. Näin sitä sitten lopullisesti lähdettiin ja tultiin Suomeen ja Ruskealaan, johon laitettiin sairaala.

Ehdin olla siellä vain vuorokauden, kun ylihoitaja tuli ja sanoi, että sinä

ja kolme muuta lottaa lähдете ja hän myös sinne taaksepäin. Siellä josain pidetään vielä sairaalaa, ja kaikkein vaikeimmat täytyy heti leikata. Siellä on muutamia lääkäreitä, sairaanhoitajia ja lottia, ja heitä pitää mennä sinne auttamaan.

Ja niin sitä taas lähdettiin. Välillä kuski pysäytti auton ja juostiin maastoon, kun koneita oli päällä, ja sitten taas jatkettiin matkaa. Saavuttiin perille sairaalaan, jossa oltiin kolme vuorokautta. Koneet olivat kiusana, sillä pianhan ne keksivät, missä sairaala on.

Sitten sieltä lähdettiin lopullisesti. Haavoittuneet lastattiin autoon ja niin tultiin Ruskealaan ja Leppäsyryään, jossa koulut ja pappila olivat sairaaloina. Pappilan kahdessa kerroksessa oli potilashuoneet. Meille päivätyössä oleville oli vuoteet pappilan vintillä tai lakalla.

Eräänä iltana, kun potilasauto tuli ja olin jakamassa puhtaita alusvaatteita, alkoi pommitus. Juoksin ulos ja sinne tuli paljon muitakin, paitsi potilaat, jotka olivat kovia kokeneet ja varmaan olivat hyvillään, kun sairaalaan pääsivät. Niin vain säästyi tämäkin sairaala, kun pommi putosi viereen pehmeään maahan. Muutamia ikkunoita alakerrasta särkyi. Toiset pommit putosivat lähimetsään.”

Ilmi Paavola muistelee, millaista oli elämä kentäsairaalassa sodan ja rauhan välimailla:

”Keväällä 1944, kun tuli perääntymisvaihe, Kannaksella alkoivat kovat taistelut. Kenttäsaarala oli Tiurunniemen tyhjäksi evakoidussa parantolassa. Laajalta alueelta, monelta suunnalta, tuli haavoittuneita jatkuvasti. Varsinkin yöllä oli kovia taisteluita, jolloin sairaalaan saattoi tulla 400:kin haavoittunutta suoraan kentältä. Sitä leikkauksien, sitomisien ja kipsauksien määrää voi vain kuvitella.

Useimmat päivät olivat 24 tuntia pitkiä, lepoa ei juuri ollut. Ensiavun ja hoitojen jälkeen haavoittuneet ja muutenkin sairaat siirrettiin sotatoimialueelta suurempiin sairaaloihin, turvallisempiin tiloihin. Monien vammojen lisäksi levisi punatauti-epidemia, johon monet menehtyivät.

Viimein kuitenkin koitti rauha. Sain vielä siirron Miehikkälän kenttäsaaralaan. Sairaalaparakit sijaitsivat metsäisellä alueella. Pommitusten ja palon jäljiltä törötti pystyssä muutama savupiippu. Olimme naiset keskenämme. Yksi lääkintämies oli talonmiehenä. Lääkäri kävi päivittäin ja tietysti tarvittaessa. Kun öisin kierteli parakilta toiselle jokin pieni taskulamppu tai myrskylyhty kädessä, pelotti kovasti. Tunsimme turvattu-muutta. Sitten saatiin potilaat siirrettyä muualle, ja me tyttaret päästiin siiviiliin marraskuun lopulla 1944. Raskain aika jäi taakse, monille jäi tuskan, ahdistuksen ja vaivojen taakat koko elämän ajaksi.

Niissä oloissa ja tilanteissa ei tarvinnut moraalia pitää, se pysyi. Silloin rukoiltiin paljon, siitä saimme voimaa. Olimme kuin sisaria ja veljiä, toverihenki oli hyvä, oli turva ja luottamus ikiaikojen Jumalaan. Muuten emme olisi jaksaneet.”

Moskovan välirauhasta Pariisin rauhaan 1944–1947

Rauhanehdot

Rauhanvaltuuskunta matkusti Moskovaan. Ulkoministeri Molotov ilmoitti jyrkkään tapaan suomalaisille rauhan vähimmäisehdot. Hän totesi, että ellei niihin suostuta, neuvottelut katkaistaan ja Suomi miehitetään.

Suomen eduskunta kokoontui kello 6.00 aamulla 19.9.1944. Välirauhan ehdot todettiin erittäin koviksi. Alueluovutukset tuntuivat kohtuuttomilta: raja tuli kulkemaan vuoden 1940 rajan linjalla. Suomi siis menetti Kannaksen, Laatokan Karjalan, osia Sallasta. Lisäksi Neuvostoliitto vaati Petsamon. Hangon asemesta suomalaiset joutuivat vuokraamaan Neuvostoliitolle laivastotukikohdaksi Porkkalan alueen läheltä pääkaupunkia. Sotakorvauksina suomalaisten oli maksettava 300 miljoonaa dollaria tavaroina, joiden hinnoittelua ei määritelty. Tästä suomalaisille tuli myöhemmin hankaluuksia. Miehityksen pelossa sotakorvaukset hoidettiin; vasta vuonna 1952 sotakorvaukset oli maksettu loppuun.

Rauhansopimuksen mukaan suomalaisten oli riisuttava Suomessa olevat saksalaisjoukot aseista ja luovutettava heidät vankeina Neuvostoliitolle. Mikäli suomalaiset eivät onnistuisi tehtävässä, Neuvostoliitto aikoi tulla joukkoineen avuksi. Kysymys oli miehitysuudesta. Toisaalta rauhanehdoissa vaadittiin armeijan palauttamista rauhanajan oloihin 4.12.1944 mennessä. Lisäksi sotasyllisiä oli rangaistava. Katkerin mielin eduskunnan oli nämä raskaat ehdot hyväksyttävä.

Välirauhanehtojen täyttämistä saapui valvomaan Helsinkiin Liittoutuneiden Valvontakomissio. Valtaa käyttivät neuvostoliittolaiset. Komissiossa mukana olleet englantilaiset eivät asioiden kulkuun puuttuneet.

Valvontakomissio piti maan poliittista johtoa sotasyllisenä ja vaati rangaistusta. Toimenpide edellytti taannehtivan lain säätämistä ja erillistuomioistuimen perustamista vastoin perinteistä suomalaista oikeuskäytäntöä. – Yleisen oikeustajun vastaista oli myös rintamakarkureiden armahtaminen.

Valvontakomission puheenjohtaja Zdanov painosti Mannerheimiä ankarasti. Neuvostojohto olisi halunnut suomalaisten helpottavan Petsamon valtaamista nopeammalla hyökkäyksellä. Mannerheimin ja Siilasvuon asema oli vaikea. Vaadittiin saksalaisten riisumista aseista ja samanaikaisesti Suomen armeijan kotiuttamista rauhanehtojen mukaisesti. Suomen armeijan johto esitti jätettäväksi saksalaisia vastaan ja rauhanajan joukoiksi yhteensä noin 120 000 sotilasta. Valvontakomissio hylkäsi esityksen ja vaati rauhanajan vahvuudeksi ennen talvisotaa olleen tilanteen mukaisesti noin 37 000 sotilasta.

Suomen armeijan demobilisoiminen eli rauhanajan vahvuuteen siirtyminen toteutettiin 4.12.1944 mennessä. Lähes 500 000 miehen kotiuttaminen tehtiin nopeasti. Monet saivat sotilaspassin käteensä ja pääsivät kotiin rauhantoihin¹⁾. Armeija auttoi sotilaitaan alkuun antamalla vaatteet. Asetakista irrotettiin arvomerkit sekä kaulus- ja olkalaatat. Sota oli heidän osaltaan ohi, mutta työtä oli koko kansakunnalle valtavasti edessä ennen lopullista vapautta ja rauhaa.

1) Jatkosodassa kaatui 53736 suomalaista.

Ylipäällikkö kiitti urhoollista kansaansa

Suomen iäkäs marsalkka Mannerheim kiitti kansaa ja armeijaansa 22.9.1944 antamallaan päiväkäskyllä:

”... Kiitän Teitä urhoolliset sotilaat. Te olette kokeneet paljon ja kestäneet paljon. Te olette empimättä olleet valmiit uhraamaan kaikkenne isänmaan eteen ja kestäämään vaikeimmatkin koettelemukset. Miehekkään urhoollisena isänmaan asialla Te sankarillisella urheudella ja uhri mielellä suoritte kovia taisteluja ja nurkumatta kestitte vuosikausia pitkittyneen sodan ankarat ponnistukset. Te taistelitte puutteellisoin aseoin ja vaatimattomin varustein voimakasta ja urhoollista vastustajaa vastaan.”

Ylipäällikkö ei unohtanut sotainvalideja, sankarivainajia eikä kotirintamaa ja naisten arvokasta osuutta kansakunnan kohtalon vuosina. Suomen Marsalkka tote- si päiväkäskyssään:

”Lausun myös hartaan kiitokseni Suomen naiselle, joka uskollisesti, itse- ään säästämättä on velvollisuutensa täyttänyt...

Liikuttunein ja kiitollisin mielin ajattelen haavoittuneita ja varsinkin in- validejamme, joista monet elämänsä ajan joutuvat kantamaan raskasta kuormaa.

Hartain mielin muistelen sankarivainajiamme, joiden valkeat ristit kirk- kojemme kummuilla kertovat niistä, jotka antoivat suurimman uhrin...”

Saapunut 15.6.1941 *Dalmsk. k. p.* joukkoon.

Vapautettu 25.11.1944 *Kotiin etu*

Siirrot ja tärkeimmät komennukset:

Sielitys	Pvm.	Yksikkö
Siirretty Komennettu	7.9.41	7./P.R.53:n
Siirretty Komennettu	16.9.41	484. sot. p. v.
Siirretty Komennettu	23.10.41	7./P.R.53:n
Siirretty Komennettu	27.7.42	8./P.R.32:n
Siirretty Komennettu	6.1.44	41. P. v. v.
Siirretty Komennettu	19.1.44	9./P.R.32:n

Ylennykset ja kunniamerkit:

Arvo tai kunniamerkki	Pvk:n n:o ja päiväys
<i>Vom 2</i>	<i>Sain. 1941</i>

Osanotto taisteluihin: *Hangon ja aron ja puhtaiten puolustustaistelut, Helsingin maant. k. m. 23. läpimurto taistelut.*

Käytös: *hyvä*

Tehtävä lkp:n aikana: *Kiv. miss. P.R. 53:n, Pk. amp. ap. ja Kiv. miss. 9./P.R.32:n*

Erikolskoulutus: *Kiv. miss.*

Palveluskelpoisuusluokka: *R I*

Haavoittumiset ja sairastumiset: *Haav. 28.7.41, Uhtaan suun. all.*

Lottien 20-vuotisjuhla. Edessä pikkulottia.

Haapaveden Suojeluskunta ja Lotta Svärd lakkautetaan

Välirauhan ehtojen perusteella valvontakomissio vaati mm. Suojeluskuntajär- jestön, Lotta Svärd järjestön ja Aseveljien Liiton lakkauttamista. Voittajien tah- toon oli taivuttava, vaikka lakkauttamisperuste oli näiden kohdalta väärä. Suoje- luskunnat oli lailla ja asetuksella määritelty kaikkien yhteiskuntaluokkien yhtei- seksi, vapaaehtoiseksi maanpuolustusjärjestöksi. Ne olivat osa puolustusvoimia, niille kuului esimerkiksi sekä liikekannallepano paikkakunnalla, lomalaisten val- vonta että myös miesten kotiuttaminen sodan päätyttyä. Järjestelmä oli sodan ai- kana osoittautunut tehokkaaksi. Neuvostoliiton tiukka asenne suojeluskuntien lak- kauttamisessa on nykynäkemyksen mukaan ollut sotilaallinen, ei poliittinen.

Haapaveden suojeluskunnan toiminta loppui yleisen kokouksen päätöksellä 5.12.1944. Suojeluskunnan omistama Sortola-niminen tila ja suurin osa rahava- roista annettiin kunnalle. Kunta sai pääosan suojeluskunnan omistamasta irtaimis- tosta. Manttaalikunnalle lahjoitettiin 100 000 markkaa sotaorpojen huoltokassan perustamista varten. Sankaripatsasrahastoon luovutettiin 10 000 markkaa. Eloku- vakone myytiin VPK:lle. Suojeluskunnan palkintokokoelma toimitettiin Raaheen sk-piirille, josta se on palautettu Haapavedelle.

Haapaveden Lotta Svärd¹⁾ yhdistyksen johtokunta päätti 2.11.1944 pitämässään kokouksessa luovuttaa suojeluskunnan muonittamista varten hankkimansa astias- ton maamiesseuralle. Yhdistyksen kahdelle kummilapselle lahjoitettiin 10 000 markkaa kummallekin. Sankaripatsasrahasto annettiin seurakunnan hoitoon. Yh- distyksen viimeinen yleinen kokous pidettiin 3.11.

1) Perustettu 4.4.1920

Asekätkentäjuttu

Päämajan nuoret upseerit olivat jo elokuussa 1944 ryhtyneet varautumaan sissi-sotaan, mikäli Neuvostoliitto miehittäisi maan. Aseita, elintarvikkeita ja muuta materiaalia siirrettiin eri puolille Suomea. Asian luonne edellytti, että hajavarastointi tehtiin salaa. Armeijan ylin johtokaan ei ollut asiasta selvillä. Kyseessä oli kuitenkin tilanteessa normaali, armeijan toimintatapoihin kuuluva toimenpide.

Aseiden kätkentää johtivat 34 suojeluskuntapiirin nimetyt, sodassa kunnostautuneet upseerit. Heidät määrättiin 2. ye-upseereiksi, jolloin heidän sijoituspaikkansa virallistui. Varsinaisen tehtävänsä he hoitivat salaisesti. Avukseen he pyysivät luotettaviksi tunnettuja suojeluskuntalaisia kunnista. Kunnanmiehiä, jotka johtivat pitäjätasolla toimintaa, oli 304. Heillä oli apuna 1 675 miestä kotipitäjistään. Aseita kätkettiin 332 pitäjän alueelle. Tammikuussa 1945, kun armeijaa ruvettiin kotiuttamaan rauhan ajan oloihin, lopetettiin aseiden hajavarastointi ja kätköjä ryhdyttiin purkamaan takaisin armeijan virallisiin varikoihin. Ennen kuin työ saatiin loppuun, oli asia paljastunut ja alkoivat asekätkentäoikeudenkäynnit.

Vyyhti lähti purkautumaan Oulun seudulta, jossa asekätkentä oli ollut julkinen salaisuus jo keväällä 1945. Viralliseksi asia tuli, kun SKDL:n Oulun piiri ja Haapaveden osasto tekivät virallisen ilmoituksen Haapavedellä olevasta kätköstä. Paikkakunnalla oli nimittäin joku asiaankuulumaton henkilö päässyt käsiksi vaatevarastoon ja ryhtynyt käyttämään sitä hyväkseen. Asia tutkittiin, ja kätkö löytyi. Se saatiin selitetyksi siten, että kotiuttamisen yhteydessä tavarat olivat vahingossa jääneet palauttamatta. Myöhemmin keväällä asekätkentä tuli Oulun seudulla uudelleen esille, ja alkoi koko maanlaajuinen vuosia kestänyt prosessi. Toiminnassa mukana olleiden määrää ei ole koskaan voitu oikeudenkäynnissäkään tarkoin selvittää. Kaikkia asekätköjä ei myöskään ole löydetty eikä esiin kaivettu. Haapavedellä asekätkennästä tuomittiin 15 henkilöä.

Välirauhan ehtojen perusteella lakkautettiin myös Vapaussodan Rintamamiesliitto. Kuvasa Haapaveden osaston väkeä 1930-luvulla suojeluskuntatalon edessä.

Lapin sota

Välirauhan ehtoihin sisältyi saksalaisten karkottaminen Suomen alueelta. Valvontakomissio painosti Suomen johtoa ankarasti. Suomen armeijalta vaadittiin hyökkäämistä. Saksalaisten vapaaehtoista perääntymistä ei haluttu odottaa.

Pohjois-Suomessa ollut saksalainen 20. Vuoristoarmeija aloitti välittömästi Neuvostoliiton ja Suomen solmiman aselevon jälkeen operaatiot puolustustaistelua varten. Vuoristoarmeijan komentajana oli kenraalileversti L. Rendulic. Rendulicilla oli Hitlerin antamat tiukat ohjeet Petsamon nikkeli-kaivoksen puolustamisesta. Lapista vetäytyminen olisi merkinnyt Petsamon alueen luovuttamista venäläisille. Rendulic valmistautui vetäytymään, mutta halusi viedä mukanaan Pohjois-Suomen alueella olleet valtavat elintarvike- ja muun materiaalin. Se vaati aikaa.

Rovaniemellä toiminut 20. Armeijan johto ja Suomen päämaja olivat yhteydessä syyskuun aikana. Tavoitteena oli saksalaisten rauhanomainen vetäytyminen. Yhteisesti sovittiin vetäytymisajoista ja -paikoista. Neuvottelut pyrittiin salaamaan valvontakomissiolta. Niissä sovittiin saksalaisten ja suomalaisten välisen linjan siirtämisestä Oulujoen pohjoispuolelle. Oulu välttyi taisteluilta ja pelastui tuholta.

Lapin siviiliväestön evakuointi aloitettiin 7.9.1944. Pakolaiset kuljetettiin sodan jaloista Oulujoen eteläpuolelle tai Torniojoen yli Ruotsiin. Saksalaiset joukot autoivat evakuoinnissa. Yli 100 000 henkilön siirtäminen oli vaativa tehtävä.

Veikko Haukipuro muistelee:

”Viimeisen jatkosotalven olin jo Rauman seminaarissa, tosin armeijan kirjoissa vielä.

Kesäloman ajaksi lähdin kuitenkin Petsamoon Kolosjoen nikkeli-kaivokselle. Sain työtä toimistotehtävissä. Kaivosmies Pekka Seppänen, jonka perhe asui naapurissani Notkossa, auttoi sinne pääsystä. Kotipitäjästä piti hommata passi ja Rovaniemeltä vielä lupa sotatoimialueelle pääsystä. Olin siellä kesäkuusta syyskuuhun. Jouduin keskelle evakointituhua, kun sota NI:n kanssa päättyi ja oli alkamassa sota saksalaisten karkottamiseksi. Yhteistoiminta kuitenkin silloin vielä pelasi. Saksalaiset ja suomalaiset kuorma-autot veivät saksalaisten tavaroita pohjoista kohti. Samoin molempien kuorma-autoilla ja muilla kulkuneuvoilla tuotiin Lapin asukkaita ja heidän tavaroitaan etelää kohti. Sattumalta jouduin ohjaamaan erään saksalaisen kuorma-auton Rovaniemeltä koululle, jossa itsekin olin majoitettuna. Auton lavakoppi oli täynnä lappalaisia.

Itse olin tullut Petsamosta Rovaniemelle Kolosjoen osuuskunnan kuorma-auton lavalla kauppaneuvoston kanssa. Rovaniemeltä sai nuorempi väki keinotella itsensä kotiseudulle miten parhaiten taisi. Äskän mainittujen kanssa tulimme Kemiin tavaravaunussa rautojen (”rekirautoja”) päällä. Ouluun pääsimme muistaakseni härkävaunuissa. Junissa oli tungosta, oli ihmisiä ja eläimiä.”

Ensimmäinen tulikosketus suomalaisten ja saksalaisten välillä syntyi Suursaaren 15.9.1944. Vielä Suursaaren taistelun jälkeen olivat Suomen päämaja ja Rendulic yhteistyössä. Mannerheim ilmoitti suomalaisten olevan valmiita auttamaan saksalaisia Lapin tyhjentämisessä. Samalla sovittiin saksalaisten vetäytymis-aikataulusta.

Suomalaisjoukot olivat aluksi kenraalimajuri R.Laguksen komennossa. Syyskuun loppupuolella Mannerheim alisti kaikki Pohjois-Suomessa olevat suomalaisjoukot kenraaliluutnantti Hj.Siilasvuolle. Hän sai esikunnakseen oman III Armeijakunnan esikuntansa. Mannerheim antoi Siilasvuolle tehtäväksi saksalaisten joukkojen vangitsemisen. Se oli vaikea, sillä saksalaisilla oli ylivoima. Heidän puolustustaisteluaan auttoi tiestön käyttömahdollisuus.

Oulussa päämajansa pitänyt Siilasvuo otti komennon 27.9. ja määräsi heti joukkonsa hyökkäykseen. Panssaridivisioonaa ja 6. Divisioonaa aloittivat etenemisen kohti Pudasjärveä ja edelleen Rovaniemeä. Laguksen komentama panssaridivisioonaa eteni Oulun suunnasta Pudasjärvelle ja eversti A.Puroman komentama 6. divisioonaa Puolangan suunnasta.

Pudasjärvellä, Sillankorvan alueella, ammuttiin ensimmäiset laukaukset. Majuri Lounilan komentama JP 5 joutui taisteluun saksalaisten kanssa. Hän eteni pataljoonineen Pudasjärven kirkonkylän alueelle. Sota oli alkanut.

Suomen päämaja yritti toimia yhteistyössä saksalaisten kanssa. Mannerheimin alaiset päämajassa vastustivat Siilasvuon sotaista linjaa. Ylipäällikkö halusi valvontakomission painostuksen helpottavan ja hyväksyi Siilasvuon toimintatavan.

Maihinnousu Tornioon

Valvontakomissio vaati jyrkkään tapaansa Suomen armeijalta 1.10. kello 8.00:aan mennessä aktiivisia hyökkäysoimia saksalaisten riisumiseksi aseista.

Siilasvuo auttoi ylipäällikkönsä ja maan johdon ahdingosta. Hän lähetti joukkonsa yllättäen Tornioon. Oulun Toppilasta laivattiin etujoukkona everstiluutnantti W.Halstin komentama JR 11 kolmessa laivassa. Vailla ilmasuojaa tehty merimatka oli todellista uhkapeliä. Pari saksalaista syöksypommittajaa olisi tuhonnut alukset ja pari tuhatta miestä. Saksalaiset tiesivät JR 11:n laivauksesta, mutta sää esti pommikoneita nousemasta.

Suomalaiset nousivat maihin Röytän satamassa klo 7.40. Valvontakomission antamaan uhkavaatimukseen oli vastattu selvällä ja rohkealla tavalla.

Halsti aloitti taistelut Tornioista. JR 11 valtasi laajan alueen saadakseen perässä tuleville joukoille hyvän sillanpääaseman. Samaan aikaan Torniossa aloitti majuri T.Larjo ilmasuojelukomppanian ja lomalla olleiden sotilaiden kanssa maihinnousun. Larjon joukot hämmensivät saksalaisia ja kiinnittivät huomion muualle varsinaisesta maihinnoususta. Kahden päivän taistelujen jälkeen oli JR 11 yhdessä Larjon miesten kanssa vallannut kaupungin. Taistelut siirtyivät kaupungin itä- ja pohjoispuolelle. Kenraalimajuri A.Pajari otti komennon Torniossa 2.10. ja saapui johtamaan 3. Divisioonansa.

Tornion taistelujen aikana saksalaiset käynnistivät Lapin tuhoamisen. Tornioon tuotiin lisää joukkoja vastaiskuun. Kemin suuntaan edennyt JR 11 joutui verisiin

taisteluihin ja kärsi 2.10. lähes 100 miehen tappiot kaatuneina ja haavoittuneina.

Tornioon saapui 4. ja 5.10. kenraalimajuri K.Heiskasen komentama 11. Divisioonaa. Se suunnattiin etenemään Tornionjokivartta pohjoiseen. Saksalaiset syöksypommittajat hyökkäsivät Röytän satamaan, jolloin 11. Divisioonaa kuljettaneista laivoista upotettiin kaksi. Pommituksen tappiot olivat noin 60 miestä. Suomen ilmavoimat eivät olleet tukemassa Tornion maihinnousua. Ilmavoimien ja tykistön puute aiheuttivat maihinnousuille suomalaisjoukoille huomattavat tappiot.

Tornion alueen taistelut kääntyivät suomalaisten voitoksi 6.10. Taistelujen ankaruutta osoittaa III/JR 11 komentajan, majuri Pentti Valkosen kaatuminen saksalaishyökkäystä torjuttaessa. Valkonen yritti muutamien lähimpien upseereidensa kanssa ampua pst-tykillä hyökkääjiä. He joutuivat kranaatinheittimen keskitykseen ja kaatuivat.

Laulun mahti

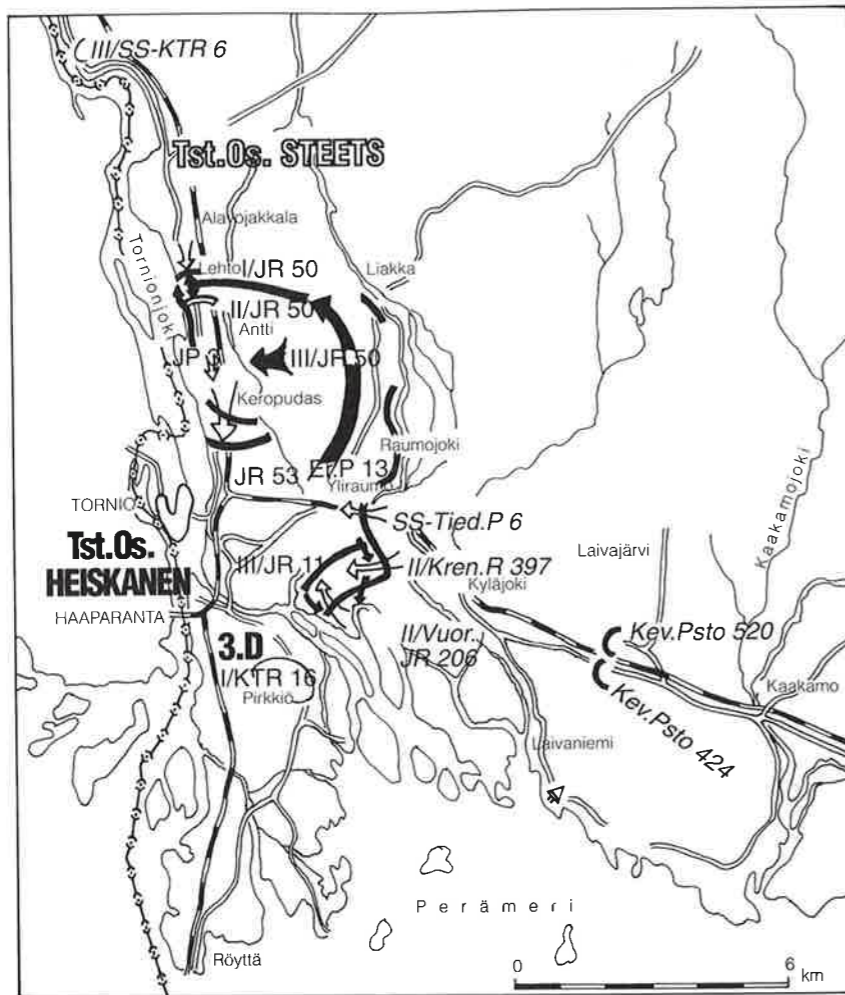
Tauno Piippo

”Asemasodan aikana Uhtualla v. 1942 - 1944 oli sotamiehillä monenlaisia harrastuksia. Useimmat pelasivat korttia, toiset tekivät ahkerasti puhdetöitä, oli mustan pörssin kauppiaitakin samoin pontikankeittäjiä. Monet tekivät vaihtokauppaa saksalaisten kanssa, metsot ja korpit kelpasivat saksalaisille, jotka antoivat pitkän konjakkipullon.

Radistiryhmän päällikkö ylikersantti Onni Kuronen Oulusta koulasi radistit kuorolaulajaksi. Radisteissa oli hyvä-äänisiä poikia – kuoron esitystä oli mieluisa kuunnella. Me, monta vuotta sotineet, loppuun asti rääkätyt sotilaat, saimme tosissaan kokea laulun mahdin siinä tilanteessa, kun saksalaissodassa teimme maihinnousua Tornion Röytän satamaan.

Oulussa Toppilan satamassa meidät lastattiin ison rahtilaivan ruumaan. Siellä oli kylmä, pimeässä syvyydessä kolkko olo. Purjehdimme kohti Torniota. Kemi oli silloin vielä saksalaisten hallussa, ja Kemin niemessä oli heidän tykkipatterinsa, jolla yletti ampumaan kauas merelle. Saksalainen näin yritti estää suomalaisten Tornion maihinnousun.

Kemin kohdalla jouduimme aivan yllättäin saksalaisten tykistökeskitykseen. Se oli kaamea kokemus. Tykistökeskitys sinänsä ei ollut meille uutta, olimmehan Karjalan kannaksen teräshelvetissä saaneet kokea venäläisen tykistökeskitykset, mutta oli jotenkin turvallisempaa olla maan povessa. Mutta merellä ei ollut mistään turvaa; jos tulee täysosuma niin uppoaa satoja miehiä meren pohjaan. Tykin ammuksia räjähteli laivan ympärillä, mutta täysosumaa ei tullut. Meillä oli tosi jännittävät paikat, meitä pelotti enemmän kuin koskaan. Pimeässä laivan ruumassa tapahtui ihme. Radistiemme voimakas kuorolaulu kajahti ilmoille. Lieneekö koskaan niin hartaasti kuunneltu laulua. Pelko unohtui ja kaikki miehet kiittelivät kuoron johtajaa Kurosen Onnia hänen harrastuksistaan. Laiva eteni ohi Kemin, ja saksalainen lopetti ampumisen, kun ei enää ylettänyt ampua, ja kuoro viihdytti meitä pienillä laulelmilla Tornioon asti.”

Maihinnousu Tornioon. Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*

Muistelu Lapin sodasta

Otto Halmetoja

”Aseiden vaiettua Kannaksella oli JR 11 rintamavastuussa Ihantalassa. Joitakin päiviä välirauhan solmimisen jälkeen lähti joukkomme vetäytymään luovutetulta alueelta uuden rajan taakse. Päivän marssin jälkeen saavuimme Lappeenrannan lähelle, missä meidät majoitettiin maalaistaloihin. Illalla kierteli huhu, että JR 11:n ei tarvitsekaan lähteä pohjoiseen saksalaisia pois ajamaan, kun se on ollut koko kesän kovissa torjuntataisteluissa ja kärsinyt suuret miehistömenetykset. Ilo jäi lyhyeksi. Aamulla tuli komennus: joukot marssivalmiiksi heti. Kun saavuimme kokoamispaikalle, meille ilmoitettiin suunnaksi lähin rautatieasema, Simola. Sinne

kokoontui koko rykmentti. Siellä noustiin mullivaunuihin. Silloin meille selvisi, mihin ollaan menossa. Sota ei ole meidän osalta vielä päättynyt – nyt mennään Lapin sotaan saksalaisia pois ajamaan.

Matka jatkui nopeasti, kun liikkeelle lähdettiin. Juna pysähtyi vain yhden kerran, Mikkelissä, sopanjaon ajaksi. Illalla oltiin Oulussa. Siellä meidät majoitettiin teltoihin Kuusamoon menevän tien varteen Korvensuoralle. Aamulla kävi joukkueenjohtaja teltan ovelta sanomassa, ettei kukaan saa poistua leirialueelta, lähtökäsky voi tulla millä hetkellä hyvänsä.”

Laivamatka Rönkästä

”Oulussa oltiin noin viikon verran, kun tuli käsky purkaa teltat ja olla lähtövalmiina. Liikkeelle lähdettiin iltahämärässä, suuntana Toppilan satama. Ei kukaan tiennyt mihin meitä viedään. Kun saavuimme perille, selvisi, että meidät viedään laivaan. Satamassa oli suuri rahtilaiva portaat alas laskettuna. Yllättäen tuli komento: täyskäännös takaisin entiselle leirialueelle. Seuraavan päivän iltana tuli uusi komento lähtöön. Suuntana oli sama, mikä edellisena iltana. Saavuttuamme satamaan meidät komennettiin nousemaan laivaan. Kun päästiin lastiruumaan, meille sanottiin, että huomenaamuna noustaan maihin Kemissä Ajoksen satamassa. Matkaan lähdettiin illalla. Minulle se oli ensimmäinen merimatka niin kuin monelle muullekin. Merenkäynti oli aika kova. Laiva keinui, ja jotkut tulivat merisairaiksi, voivat pahoin. Yöllä laiva pysähtyi ja laski ankurit. Siihen kolinaan minäkin heräsin. Silloin varmaankin annettiin uusi maihinnousupaikka. Matka jatkui.

Aamu rupesi sarastamaan, kun kannelta annettiin seuraava tieto: ”Hetken kuluttua saavumme Rönkän satamaan, jossa teemme maihinnousun. Jos se epäonnistuu, jokainen saa henkensä pelastaa, miten parhaiten voi. Menkää metsään tai Ruotsiin. Sinne on vapaa pääsy.” Se oli karua kieltä. Tieto otettiin rauhallisesti, ei siinä mitään hermoilua tullut. Oltiin kovien taistelujen karaisemaa joukkoa. Laivan vauhti hiljeni, satama oli lähellä. Jännitys miesten joukossa nousi. Laiva pysähtyi. Joukot komennettiin kannelle ja kiireesti köysitikkaita myöten alas laiturille. Oltiin päästy maihin salaa saksalaisilta.”

Tornion valtaus

”Maihinnousu oli lokakuun 1. päivä, sunnuntai. Sää oli sateinen ja harmaa. Maihinnousupäivää on sanottu saksalaisia vastaan käydyn sodan alkamispäiväksi. Jääkärijoukkue lähti pyörillä kohti Torniota etujoukkona tunnustelemaan, mikä on tilanne. Satamaraiteella oli pieni veturi, sen perässä oli avovaunu, ja joukot komennettiin nousemaan junaan. Juna lähti kohti Torniota. Eteen tuli rautatiesilta, joka oli rakennettu pienen joen yli. Juna pysähtyi ennen siltaa. Joukot komennettiin alas vaunuista. Matka jatkui jalkaisin. Silta oli yhdistetty maantie- ja rautatiesiltaan. Sillalla oli ollut saksalainen vartiomies, joka makasi kuolleena ratapenkereellä. Jääkärijoukkue oli hänet ampunut. Muuten eivät olisi päässeet sillasta yli.

Ketjussa lähdettiin etenemään kohti saksalaisten asemia, jotka olivat noin puolen kilometrin päässä. Maasto oli niittyä, siinä kasvoi puita ja pensaita, jotka suojasivat meitä. Pian alkoi kova tulitus saksalaisten asemista keveillä aseilla. Se oli tarkkaa. Syöksymällä etenimme kohti saksalaisten asemia. Heidän oli pakko ruveta perääntymään kohti Torniota. Ensimmäisessä tulikosketuksessa kaatui meidän joukkueestamme yksi ja kolme haavoittui. Sitkeästi puolustaen saksalaiset perääntyivät kohti Tornion kaupunkia.

Lähellä kaupunkia yllätyimme, kun saksalainen moottoripyörämies ilmestyi linjojen väliin ajelemaan valkeata lippua heilutellen. Se oli antautumisen merkki. Tulitus loppui heti. Lähdimme kävelemään antautuneita kohti, aseet ampumavalmiina kaiken varalta, voihan se olla jokin juoni. Siksi se myöhemmin todettiin. Saksalaiset halusivat neuvotella heille tärkeistä asioista meidän komentajamme kanssa. Neuvottelujen tulos oli meille rivimiehille tavallaan järkytys. Taistelujen aikana oli saatu toistakymmentä saksalaista vangiksi. Heidät vapautettiin, ja he saivat viedä aseensa mukanaan. Edellä mainittuja neuvotteluja veti Suomen puolelta eräs majuri, joka tämän jälkeen pidätettiin ja kädet selän takana vietiin pois. Tämä tapaus on tosi, siitä ei ole kerrottu missään muistelmissa.

Ensimmäisenä maihinnousupäivänä saatiin Tornio ja lähiympäristö vallatuksi. Saksalaisilla oli Torniossa suuri huollon välietappi. Siellä oli mm. se surullisen kuuluisa viinavarasto, jonka käytöstä on kirjoitettu, miten miehet joivat itsensä humalaan ja taisteluelvottomiksi. Ne yksiköt, jotka valtasivat Tornion, pääsivät illalla lepovuoroon. Meidät majoitettiin saksalaisten parakkeihin, aivan sen viinavaraston viereen. Päivän taistelujen jälkeen oltiin märkiä ja väsyneitä. Joku sanoi: ”Haetaan joitakin pulloja viinaa tuolta saksalaisten varastosta piristykseksi ja lämmikkeeksi.” Kaksi miestä lähti meidänkin parakista viinan hakuun. He toivat muutamia pulloja konjakkia. Sitä vähän nautittiin ja ruvettiin nukkumaan. Ei meidän kämpässä kukaan juonut itseään humalaan. Aamulla komppania oli täysin taistelukuntoinen ja lähetettiin uusiin tehtäviin. Eräessä kirjassa oli juuri meidän komppaniasta sanottu, että se oli ollut seuraavana aamuina ”sukahumalassa” ja taistelukyvytön. Se ei pidä paikkaansa.”

Taisteluja Kemissä

”Toisena päivänä meidän komppaniamme vietiin Kemin suuntaan lisäjoukoksi, koska siltä suunnalta oli odotettavissa saksalaisten vastaisku maihinnousujoukkoja vastaan. Sinä päivänä ei meidän tarvinnut mennä etulinjaan. Iltahämärässä lähdettiin liikkeelle. Meille oli annettu tehtäväksi Kemistä päin tulevien saksalaisten etujoukkojen motittaminen. Matkareitti kulki Laivajärven kautta, joka oli joskus nimestään päätellen ollut järvi. Nyt se oli vesijättömaata, erittäin vikkellästi ylitettävää pehmeää vetistä aluetta. Tien katkaiseminen ja saksalaisten motittaminen ei yhden komppanian voimilla onnistunut. Saavuimme tien lähelle. Maasto oli metsää. Se suojasivat meitä. Ryhmityimme hyökkäysasemiin, ja odotim-

me käskyä etenemiseen. Saksalaiset olivat meidät huomanneet ja avasivat murhaavan tulen kaikenlaisilla aseilla. Sammaleet põlisivät ympärillä. Tuli perääntymiskäsky, mutta sekin oli vaikeaa kovan tulituksen alla. Siitä rytkästä selvittiin vähin tappioin. Neljä miestä haavoittui, mutta haavoittuneiden kuljetus oli vaikeaa. Paareja ei ollut mukana. Piti tehdä väliaikaiset parit kahdesta riu'usta ja miesten vöistä. Paluu oli samaa reittiä. Yö oli pitkällä ja täysin pimeää, joten kulku oli erittäin vaikeaa. Maasto oli märkää, vettä oli paikoin vyötäröä myöten. Haavoittuneiden kuljetus oli vaikeaa, parit piti nostaa olkapäille, etteivät haavoittuneet kastuisi.

Tornion taistelut kestivät noin viikon verran. Saksalaisten yritykset vallata Tornio epäonnistuivat, vaikka heillä oli huomattavasti enemmän aseistusta ja miehistöä. Viimeisen hyökkäyksen jälkeen oli Raumojoen ylitysy yrityksessä kaatunut noin viisisataa saksalaista. Näky oli hirvittävä. Tapot olivat suuret myös meillä, useita satoja kaatuneita.”

Saksalaiset poistuvat Lapista

Taistelut Lapissa jatkuivat. Suomalaiset valtasivat Kolarin kirkonkylän 22.10. ja kovien taistelujen jälkeen Muonion 30.10. Saksalaiset taistelivat ankarasti Ryhmä Heiskasta vastaan estääkseen Rovaniemen suunnalta tulevien joukkojensa saarroituksen. Rovaniemeltä perääntyvää vihollista seurasivat Muonion ja Käsi-varren suuntaan Puroman komentoa alistetut joukot.

Jäämerentietä edenneet Laguksen joukot pääsivät Ivaloon 4.11. Valtakunnanraja saavutettiin 20.11. Utsjoella. Käsivarren suunnalla kotiuttamisten vuoksi vähentyneet suomalaisjoukot jäivät aseisiin Palojoensuun maastoon.

Petsamon suunnalla saksalaiset vetäytyivät neuvostojoukkojen edetessä Norjan puolelle. Pohjois-Suomella ei enää ollut saksalaisille strategista merkitystä. Viivytystaistelut suomalaisia vastaan käytiin huoltotarvikkeiden pelastamiseksi. Tieto siitä, että suomalaiset joutuivat luovuttamaan saksalaiset vankinsa ja sotasaaliinsa Neuvostoliittoon, herätti katkeruutta saksalaisissa. He tuhosivat perääntyessään tiestöä, taloja poltettiin, sillat räjäytettiin, ja miinoin viivytettiin suomalaisten etenemistä.

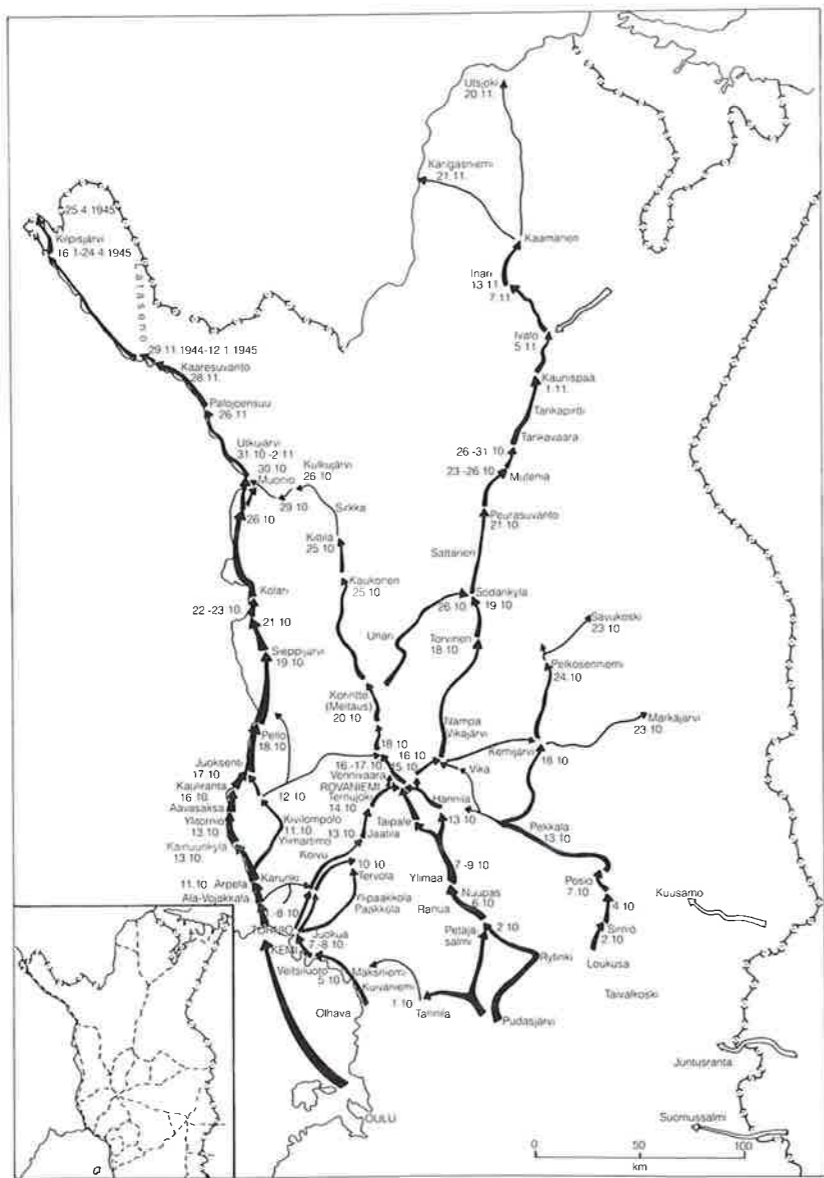
11. Divisioona eteni Tornionjokivartta, Rovaniemen suuntaan eteni Ryhmä Pajari, 6.Divisioona ja Panssaridivisioona. Itärajan tuntumassa saksalaisia ajoi takaa Rajajääkäriprikaati. Suomalaiset yrittivät saartaa saksalaisjoukkoja Rovaniemen alueella. Se epäonnistui. Saksalaiset polttivat ja räjäyttivät Rovaniemen kauppalan kokonaan.

Saksalaiset poistuivat Suomen alueelta 27.4.1945, jolloin toinen maailmansota oli Suomen osalta päättynyt.

Kenraaliluutnantti Hj.Siilasvuo oli joukkoineen viimeisenä rintamavastuuta kantaen täyttänyt kunniakkaasti ylipäällikön antaman käskyn. Saksalaiset oli karkoitettu Pohjois-Suomesta. Mannerheim palkitsi Siilasvuon Mannerheim-ristillä. Ylipäällikkö tiesi Lapin sodassa käytyjen taistelujen merkityksen. Ilman niitä ei siniristilippu olisi liehunut vapaan maan merkiksi.

Lapin sodassa kaatui 774 suomalaista ja haavoittui 2 904. Kadonneita oli 262. Saksalaisten tappiot olivat 1 814 kaatunutta ja noin 8 000 haavoittunutta. Neuvostoliiton vankileireille vei 1 300 saksalaissotilaan matka heidän jouduttuaan suomalaisten vangeiksi.

Lappi oli hävitetty ja tuhottu lähes kokonaan. Miinojen raivausta jatkui pitkään. Miinaräjähdyksissä menetti henkensä 216 suomalaissotilasta ja noin 900 siviiliä. Saksalaiset tuhosivat Lapissa noin 42 000 rakennusta ja yli 500 maantiesiltaa.

Saksalaisten karkottaminen Lapista 1.10.1944–25.4.1945.
Kartta teoksesta *Jatkosodan historia*.

Rovaniemen suunnalla

Otto Halmetoja kertoo:

”Meidän komppaniamme sai määräyksen siirtyä Rovaniemen tietä kohti Koivu-nimistä kylää. Se sijaitsee Kemin ja Rovaniemen puolivälissä. Meidän reittimme kulki suoraan kairan halki jonkinlaista kärrytietä. Sitä eivät autot voineet kulkea. Matka oli pitkä ja välillä oli yövyttävä.

Vähän ennen yöpymispaikkaa meidän ryhmämme määrättiin tarkistamaan yksinäistä erämaataloa, miten siellä pärjätään, vai ovatko saksalaiset käyneet siellä tihutöitä tekemässä. Matkaa sinne oli linnuntietä viisi kilometriä. Komppanian päällikkö antoi kartan ja kompassin, näytti kartalta talon sijainnin. Matkaan lähdettiin. Suunta otettiin kartan ja kompassin avulla. Kohde löytyi, vaikka loppumatkasta oli jo pimeää. Lähestyimme taloa varovasti. Siellä oli valot. Kaikki näytti aivan normaalilta. Menimme sisälle. Kyllä talonväki säikähti. He luulivat, että saksalaisia tulee. He olivat radion välityksellä kuulleet niiden tihutöistä ja kovasti olleet peloissaan. Kyllä talonväki tuli iloiseksi, kun huomasivat, ketä tulijat olivat. Me selostimme tehtävämme ja pyysimme yösijaa. Lupa annettiin. Perheeseen kuului neljä henkeä: Äiti, kaksi tytärtä ja vanhempi mies. Tytöt kutsuivat häntä papaksi. Hän oli emännän miehen isä. Mies oli armeijassa. Emäntä pani uunin lämpiämään ja alkoi tehdä rieskaa, että voi tarjota vieraille illallisen.

Aamulla lähdettiin jatkamaan matkaa komppanian perään, joka tavoitettiin illalla Koivun kylästä. Siellä oltiin yötä ja nähtiin ensi kerran, minkälaista tuhoa saksalaiset tekivät. Olivat juuri perääntyneet kylästä ja tuhonneet kaiken puhelinpylväitä myöten. Rauniot savusivat. Jokin pieni mökki oli säästynyt huonon sytytyksen takia. Joukkue, johon minäkin kuului, majoihtui yhteen palosta säästyneeseen taloon. Siellä kyti lattialla meidän sisään mennessä paperikasa. Illalla, kun oltiin nukkumassa, kuului valtava räjähdys. Saksalaisten aikasytytyksellä räjähti Koivun rautatieasema. Räjähdyksen voimasta oli kiskonpätkiä lennellyt jopa puolen kilometrin päähän. Aseman kohdalla oli suuri monttu.

Seuraava tavoite oli Rovaniemen valtaus. Saavuimme kauppalan lähelle aamusella. Tarkoituksena oli heti hyökätä ja vallata kauppa, ettei saksalainen kerkiä sitä kokonaan tuhota. Maasto oli aavaa peltoa, minkäänlaisia näkösuojaa ei ollut. Saksalaiset puolustautuivat kovasti. Tappioita tuli, miehiä kaatui ja haavoittui. Hyökkäys pysäytettiin päiväksi. Illalla sitten jatkettiin hyökkäystä. Saksalaiset olivat päivällä vetäneet joukkonsa pois pientä jälkivarmistusta lukuunottamatta. Kauppa vallattiin. Se oli rauniokasa. Kivitalot oli räjäytetty ja muut poltettu. Seuraava yö oli ikimuis-tettava. Yövyimme taivasalla nuotiolla. Olimme väsyneitä, edellinen yö oli valvottu kokonaan. Aamulla, kun herättiin, maa oli valkeana. Lunta oli kymmenen senttiä. Nuotiot olivat sammuneet ajat sitten, miehet olivat kylmästä kohmettuneita, kaikki eivät päässeet ylös omin voimin, niitä piti toisten auttaa.

Aseveljet, Köhätlotoverit!

Kotiuttamiskäskey on tullut. Ikävöimänne ja odottamanne vapautumisen päivä on lähellä. Monen kieltäymysten ja kärsimysten vuoden jälkeen saatte nyt vihdoin palata kukin omaan työhönne.

Lähdimme vuosia sitten sotaan turvataksemme Maamme Oikeuden ja Rauhan. Kaikkivaltias Jumala ei ole halunnut, että tei-veemme nyt toteutuisi. Palaamme retkeltämme syyttömiä teita, pettynein mielin. Karjalaisten heimo on jälleen kotia ja kontua vailla. Pohjan perien kansan köyhät asuinajat on hävitetty. Olemme tyhjentäneet katkeran maljan sen viimeistä pohjasakkaa myöten.

Vaeltamamme tie oli raskaista raskain. Kuolema ja lävi-tyt olivat seurannamme, taaksemme jäivät tuhannet häädät, haavoit-tuneiden tuskat, leskien ja orpojen itku. Jaksoimme kulkea eteen-päin vain sen vuoksi, että uskoimme asiamme Oikeuteen ja Oikeuden voittoon. Nyt meitä painaa vihollisen saneleman kovan rauhan ies: Onko siis kaikki ollut turhaa? Onko osamme toivottomuus ja tule-vaaisuutemme Orjuus?

Ei, veljet, tuhat kertaa ei!

Maailmaa ei johda sokea sattuma eikä vääryys, vaar-Itäinen Jumala, joka on vanhurskas ja oikeamielinen. Hänen tiensä ovat tutkimattomat ja meille käsittämättömät, mutta lopussa esi-soo Oikeus. Hänen edessään ovat maailman mahtavimmatkin vain to-mua ja tuhkaa. Hän on näkevä kärsimyksemme ja pelastava meitä.

Päästyänne kotiin ja säätauanne aikaa mietiskelyyn, tulevat epäilykset myrkyinä hiipimään mieleenne. Olemmeko siittä-kin menetelleet väärin? Eikö olisi ollut viisaampaa alistua tal-telutusta? Kavahtakaa näitä äämiä, veljet, ne ovat tuhon saansaa-tajia. Olemme menettäneet taistelunne vain jos uskomme asiaamme ja itseemme sammuu. Se ei saa tapahtua. Meidän, taistelijain, säilytettävä uskomme ja siirrettävä se muihin, nyt eläviin ja jälkeemme tuleviin Suomalaisiin.

Mennyt on mennyttä, veljet. Tulevaisuus on ainoa tärke-seikka, sen eteen on nyt tehtävä työtä, kunkin paikallaan ja vo-miensa mukaan. Lepo ja mukavuus ei koskaan ole ollut Suomalaisei-ssa. Eteenpäin siis, yksi kaikkien, kaikki yhden puolesta, eteen-päin kohti uutta aikaa ja uutta päivää!

Taistelussa ja kuoleman edessä solmitut siteet eivät milloinkaan katkea. Niinkuin olemme kuuluneet toisillemme taiste-lukentilla, kuulomme toisillemme myös tulevaisuudessa. Piirimme on suuri, siihen kuuluu kaatuneiden veljien joukko, siihen sul-jemme myös leskemme ja orpomme, omaisemme ja itsemme. Rykmentimme nimi sammuu, mutta sen henki ja sen muistot elävät ja jäävät e-l-mään meidänkin kuoltuamme.

Jumala Suomea suojelkoon!

Rykmentin komantaja
Everstiluutnantti

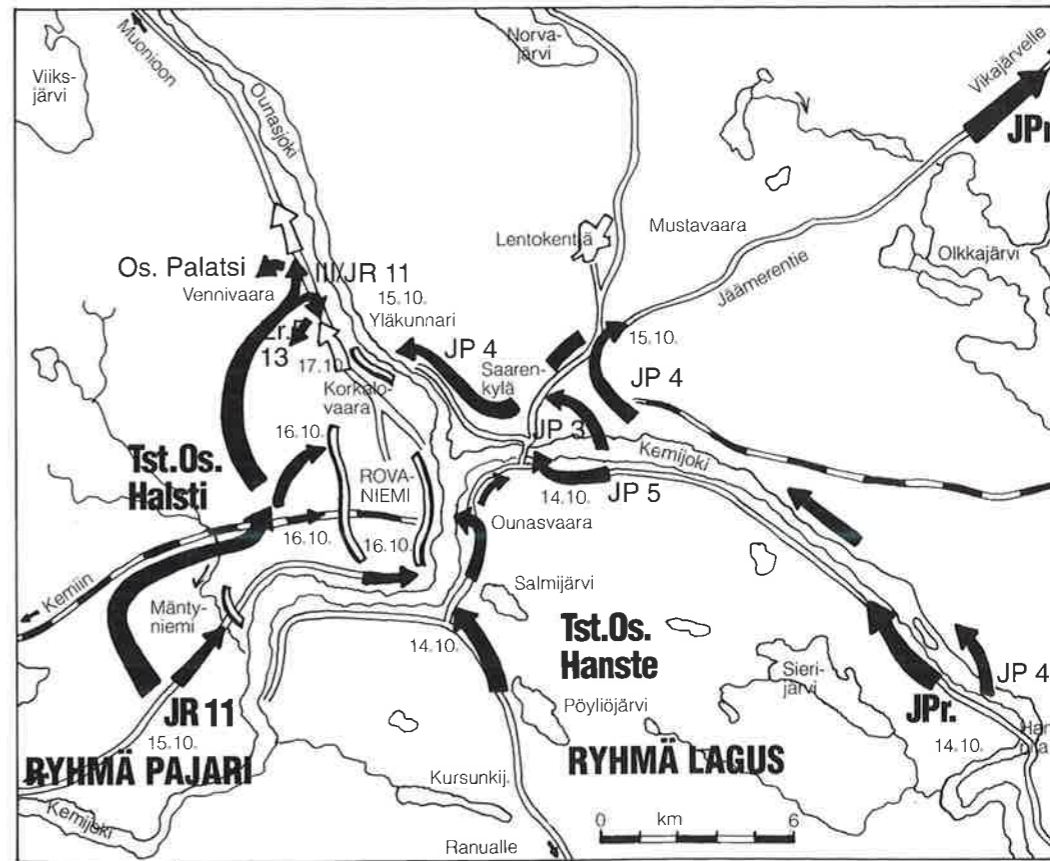
Rolf Halsti

Halstin viimeinen päiväkäsky JR 11:lle. Everstiluutnantti Halsti tuli uuden JR 1:n johtoon.

Vanhempien ikäluokkien sota päättyi. – Tuli kotiuttamiskäskey. Silloin oli-tiin Meltauksen kylässä, Muonioon menevän tien varressa. Olo tuntui or-volta, kun vanhempi porukka pääsi pois. Vastuu jäi meidän nuorten har-teille.

Saksalaiset perääntyivät nopeasti kohti Muoniota polttaen ja tuhoten kai-ken. Kaukosen kylä jäi polttamatta ja Kittilän kirkko. Etenemisnopeus oli kova, päivämarssin pituudeksi tuli keskimäärin viisikymmentä kilo-metriä. Matkaa kertyi Rovaniemeltä Kittilään ja Muonion kautta Palo-joen varteen noin kuusisataa kilometriä. Siellä saksalaiset olivat puolus-tusasemissa. Sotatoimet olivat lähinnä tiedustelu- ja partio toimintaa. Jou-lun jälkeen saksalaiset perääntyivät aina Kilpisjärvelle saakka. Talvi oli meille kova; telttamajoitusta koko talven. Lumeen poljettiin teltan paika. Joskus torvi laskeusi lumen sulattua kaminan alta teltan sisäpuolelle, telta oli savua täynnä.

Huhtikuussa saksalaiset poistuivat Suomen alueelta lopullisesti. Sota oli päättynyt. Lapin sota vaati meiltä nuorilta kovia ponnistuksia, että me kunnialla vietiin annettu tehtävä päätökseen. Kaikkiaan ikäluokkani sota-reissu kesti lähes kaksi ja puoli vuotta.”

Rovaniemen valtaus. Kartta teoksesta Jatkosodan historia.

Esko Hatermaan kuolema

Tauno Piippo muistelee:

”Luutnantti Esko Hatermaa nukkuu Haapaveden sankarihaudassa. Hän käveli saksalaisen miinaan saksalaissodassa lokakuussa vuonna 1944. Siinä meni toinenkin upseeri samassa ”hyppy-heikki”-miinassa, kapteeni Suhonen.

Oli sateentuhrainen lokakuinen päivä 1944. Etenimme pikamarssia kohti Rovaniemeä. Jälleen oli edessä joki ja saksalaisen räjäyttämä silta. Oli löydettävä kahlaamopaikka, muuten ei joen ylitys olisi onnistunut. Upseerit neuvottelivat. He tiesivät, että miinavaara oli olemassa. Ovela saksalainen pioneeri suosi tämmöisiä maastonkohtia. Matkan oli jatkuttava. Suhonen oli hermostunut, kun sanoi meille: ”Odottakaa tässä”, tuijotti hetken maantiehen synkkänä ja kirosi katkerana: ”Perkeleen Rendulic.” Sen sanottuaan lähti reippaasti kävelemään pitkin jokivartta Hatermaa kannoillaan. Eivät päässeet pitkälle, kun jymähti. ”Hyppy-heikki” teki tehtävänsä. Kaksi pidettyä upseeria kuoli silmäkantaman päässä. Suomen Lapin sodassa saksalaisten komentaja, kenraalileversti Rendulic noudatti tunnontarkasti Hitlerin määräystä poltetunmaan taktiikasta. Kaikki oli tuhottava. Se, mikä ei pala tullessa, oli räjäytettävä ja miinoitettava. Lapin sodassa moni kuoli tai haavoittui miinoista.”

”Lasten ristiretki”

Eero Uusitalo joutui sotaväkeen vuonna 1943, koulutuskeskukseen Nurmekseen. Hänen sotaretkensä päättyi 2.8.1945, jolloin hän oli ollut armeijassa 2 vuotta, kolme kuukautta ja 22 päivää. Tänä aikana hän oli 8 eri joukko-osastossa ja joutunut mm. Räisälän esikunnan mukana Vuosalmen torjuntataisteluihin. Koko aikana hän pääsi kolme kertaa lomalle. Pisin lomien väli kesti vapusta 1944 juhanukseen 1945. Eero Uusitalo muistelee JR 1:n sotaretkä Kilpisjärvellä:

”Viimeiset sotatoimet saksalaisia vastaan Käsivarressa saivat nimen Lasten ristiretki. Tuota nimitystä ei kylläkään annettu iän perusteella, vaan siksi, etteivät sotatoimet sujuneet niin kuin olisi pitänyt. Aseleposopimuksen aikataulun mukaan vanhemmat ikäluokat täytyi kotiuttaa. Jäljelle jäi vain 25-ikäluokka ja 24-syntyneitä aliupseereita ryhmänjohtajiksi. Miehistö oli iältään alle 20, ryhmänjohtajat juuri sen täyttäneet, upseerit vanhempia, mutta joukossa oli samanikäluokan kokelaitakin.

Mieliala oli maassa, selvä sotaväsytys oli vallannut porukan. Niin oli käynyt osalle upseereistakin. Rykmentin komentaja laittoi komppanian päälliköitäkin muihin tehtäviin, kun hommat eivät sujuneet. Jotkut ovat väittäneet, että 25-syntyneet olivat täysin alokasasteella. Kyllähän meissä oli niitä Tuntemattoman ”riitaojiakin” niin kuin joka ikäluokassa, mutta 3. Divisioonasta tulleet eivät täysin sulattaneet väitettä. Eivät rintamakokemukset tietenkään kovin pitkäaikaisia olleet. Tositoimet oli aloitettu syksyllä 1943 kenttävartiokomennuksilla. Kaikki olivat olleet kesällä

1944 Kannaksen taisteluissa, suurin osa Tornion maihinnousussa ja tulleet tappelemaan Rovaniemen, Kittilän, Muonion, Palojoensuun ja Enontekiön kautta Lätäsenolle, jossa meille ylennys ”lapset” annettiin. Alokkaiksi puhuttelukin oli loppunut jo Kannaksen taistelujen aikana. Puhuttiin nuorista miehistä. Tosin me tästä tiedettiin vasta Kilpisjärvellä, kun luettiin lehdestä erään Käsivarressa käyneen ratsumestarin haastattelu: ”Ei siellä mitään tule, kun siellä on ne kakarat.” Toiset nauroivat ja toiset kirosivat, ratsumestari itsekin kun oli rykmentin komentajan muihin tehtäviin siirtämä.

Mielialaa ei varmaan nostanut Lätäsenolle tullut tieto, että 25-ikäluokan vakainainen palvelus alkaa 1.1.1945 ja kestää kaksi vuotta. Tuo tieto aiheutti manaamisen ja kiroilemisen aallon. Lomatkaan eivät ”vetäneet” muuta kuin aivan läheisen omaisen hautajaisiin. Monella venähti lomaväli yli vuoden; minullakin vuosi ja kaksi kuukautta. Nämä pojat eivät olleet olleet tositilanteessa koskaan. Kesän 1944 he olivat olleet Turun saariston ja Ahvenanmaan rannikkovarmistuksessa puna-armeijan maihinnousun varalta. Luulenpa, että meidät samaistettiin heihin, vuoden 25-ikäluokkaa hekin olivat.

Pian heidänkin porukasta löytyi yrityshalua, vapaaehtoisia partioonkin lähtijöitä. Niin oli sekin vapaaehtoinen alikersantti, joka hiihti Naantalikukkulan rinteessä saksalaisten konekiväärisuihkuun. Hän oli heidän ensimmäinen kaatunut. Selvästi näki tapahtuman vaikutuksen, oli totisia poikia. Ei juttu luistanut, jokainen mittasi itseään, että miten minä... Kyllähän se taisi olla sama vaikutus joka porukassa siinä tilanteessa. Tuli nuoria aktiiviupseereita, ilmeisesti hankkimaan rintamakokemusta. Niin kuin sekin helsinkiläisluutnantti, joka ei osannut hiihtää, ja se tykistön kokelas, joka jouduttuaan ensimmäiseen keskitykseen, kyseli naama valkoisena jokaiselta lähellä olevalta: ”Enhän mä hermoillut, hermoilinko mä?” No, ne menivät kaikki meidän piikkiin, vaan sinnepäähän sopi.”

JR 1:n I komppanian johtoa Norjan rajalla Kilpisjärvellä, vas. luutn. Hämäläinen, kesk. komp. päällikkö kapt. Mauri Valkonen oik. luutn. Sutela.

Huolto ei pelaa

”Oma ristiretkeni alkoi Kittilän Kaukosesta, kun ER.P 13:sta piikin miehet lähdetettiin omana porukkana pohjoista kohti. Marssittiin jälkijoukkona. Kuitenkin tappioita tuli. Miinoihin meni muistaakseni kuusi miestä, ennen kuin saavutettiin muut jossain Muonion takana. Ensimmäinen kaatunut olikin haapavetinen Reino Ollila, joka meni miinaan Kittilän kirkon edessä.

Nopeasti huolto heikkeni ja loppui viimein kokonaan. Oltiin kesäkamppeissa, kun alkoivat pakkaset kiristyä pian 30 asteeseen. Monella oli kengän pohjat revenneet irti, kun oli ilmeisesti kuivattu liian lähellä kamiinaa. Täytyi köyttää tapsilla jalkoterän ympäri nilkkaan, että pysyivät mukana. Näin oli minullakin.

Sitten loppui ruoka. Kun oli oltu jo pari päivää pelkän sokeriannoksen varassa, kahdeksan palaa päivä per nokka, niin yksi joukkue äkkäysi teltaansa: ”Tästä ei lähdetä ennen kuin muonaa tulee.” Kovien neuvottelujen jälkeen sitten valitsivat sen ”pienemmän riesan tien” ja muistaakseni saman päivän iltana tulikin jonkinlainen muonalähetys. Heikkoa se oli vielä pitkään. Onneksi oli Ruotsin raja lähellä. Alkoi kova vaihtokauppa. Ensin omat tavarat, venäläiset kokardit ja ruplat, saksalaisten rahat ja kunniamerkit, ampuma- ja urheilumerkit, pistoolit ja kiikarit ja kun nämä loppuivat, niin lähti armeijan tavaraa, viimeksi aseita. Tästä nälkämarssista en ole nähnyt missään mainintaa, se ei ilmeisesti koskenut kuin pientä porukkaa. Huolto meni poikki, kun suuret erät kotiutettiin. Saksalaiset räjäyttivät kaikki sillat ja pienet rummutkin. Soitten kohdalta oli tienpenkkakin satoja metrejä lentänyt taivaan tuuliin. Miinoja oli kaikkialla, viidensadan kilon lentopommista pieniin tossumiinoihin asti. Pahimpia olivat ”hyppy-heikit”, sirpalemiinat, jotka saivat aina pahaa jälkeä aikaan.

Enontekiön koukkausreissun jälkeen tultiin Karesuvantoon ja Lätäsenolle, jossa tuli pitempi pysähdys. Vasta nyt alkoi huolto toimia kunnolla. Talvivarusteet saatiin juuri Enontekiölle lähdettäessä, aina ruotsalaisia kelsiturkkeja myöten.

Kummasti mieliala nousi, kun ruokaa oli tarpeeksi. Ruvettiin esimiehiäkin tervehtimään. Tosin oman komppanian päällikköä, kapteeni Mauri Valkosta oli aina tervehditty. Hän oli tiukka, mutta ehdottoman oikeudenmukainen, ei koskaan tehnyt asiattomia huomautuksia. Hän piti aina miesten puolta ja otti tappiot henkilökohtaisesti. Kun jonkin pysähdyspaikan jälkeen lähdettiin liikkeelle, hän yllättäen huomasi, ettei kaikilla ollutkaan aseita. Seurasi tiukkoja kysymyksiä, mihin aseet oli jätetty. Saatuaan rehellisen vastauksen, että ne on vaihdettu Ruotsin leipään ja ”milkkiin” hän sanoi, että suu tukkoon näistä asioista ja kohta oli kaikilla taas aseet. Ei tehty edes tutkimuksia. Hän oli ihmistuntija, jos kuka. Hänhän olikin majuri Pentti Valkosen veli. He olivat Sakkolan poikia, Vuoksen varrelta.”

Siviiliin

”Jokinmoinen muistutus alaikäisyydestä saatiin vielä siviiliin tullessakin. Kun Raahen sotilaspiiristä oli saatu passit, niin joku huomasi, että nyt haetaan pari pulloa viinakaupasta ja mennään puistoon muistelemaan reissua. Kaupassa halusivat nähdä henkilöllisyyspaperit. Nousi tie pysyyn, ei myydä, olette alaikäisiä. Konepistooli ja Emma-pikakivääri olivat sopivampia leikkikaluja tämänikäisille.

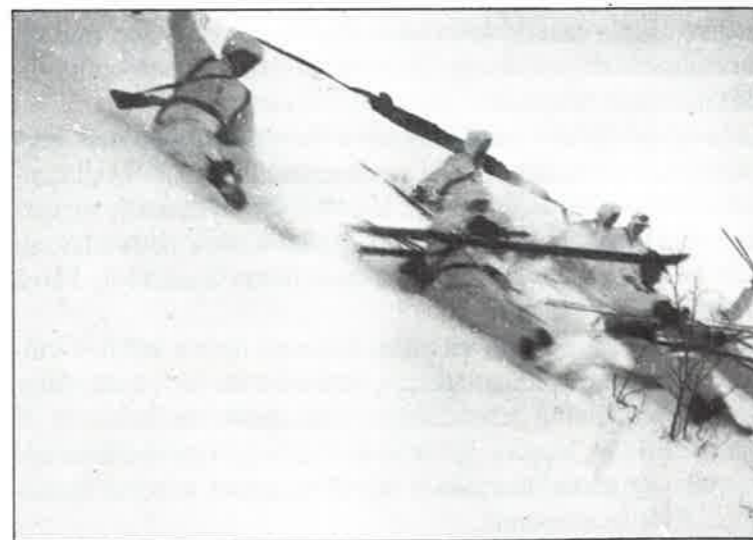
Jonkunmoinen tapaus oli sekin, kun Tuomiojan asemalla noustiin etelään menevään junaan. Tuli konduktööri juoksun kanssa, huusi kuin paraskin vääpeli: ”Alas sieltä ja äkkiä, teidän vaununne on perällä.” Ja olihan siellä, härkävaunu, hevosen sontaa lattialla. No, ei se mitään, oltiinhan kotia menossa.

Ylivieskan asemalla sitten Iisalmen poikien kanssa vaihdettiin Savon junaan, minä kun jäin Nivalaan. Mentiin kuin kokeeksi taas matkustajavaunuun, mutta täällä oli vastaanotto aivan toinen kuin Pohjanmaan junnassa. Kun konduktööri keräsi litterat pois, niin veti kättä päähineeseen: ”Tervetuloa siviiliin, pojat.” Tuntui jo paljon paremmalta. Niin että, kun loppu hyvin, niin kaikki hyvin.”

Viimeiset sotatapahtumat Kilpisjärvellä huhtikuussa 1945

Eero Uusitalo kertoo

”Suomen armeijan viimeinen hyökkäys tehtiin Ala-Kilpisjärven yli Salmivaaran niemeen joskus huhtikuun lopulla. Porukka oli koottu JR 1:n I:stä pataljoonasta, n. 40 – 50 miestä. Johtajana oli 1. komppanian päällikkö, kapteeni Mauri Valkonen. Pyrittiin yllättämään saksalaiset, jotka olivat päivää aiemmin purkaneet Pikkuvaaran tukikohdan tien ja Saanan välistä. Hiihdettiin kolmena jonona. Kapteeni ”kävi kuumana”, kun

Partio Ailigastunturilla maaliskuussa 1945.

vauhtia ei tuntunut olevan tarpeeksi. Sitten lumisade muuttui nuoskaksi, sukset jäätyivät, ja eteneminen meni rämpimiseksi. Juuri kun tunnustelijat olivat pääsemässä rantaan, lakkasi suojaava lumisade yhtäkkiä. Ilman muutokset ovat täällä rajuja. Nyt alkoi kova kilpahiihto rantaan. Odotettiin saksalaisten tulenavausta, koska tahansa, mutta mitään ei tapahtunut. Joku jo kerkis kaivautua lumeen, kun tiukka käsky heitti rynnäkköön rinteeseen ja samantien harjanteelle. Näimme saksalaisten hiihtävän jo parin-kolmensadan metrin päässä.

Siinä henkeä vetäessämme näimme erään mahtavimmista näyistä, mitä Kilpisjärvi meille tarjosi. Kun äskeiset lumisadepilvet olivat painuneet Saanatunturin taakse, piirtyi tuo jylhä tunturi sinisenmustaa taustaa vasten uhkaavana, ruumisarkun muotoisena, juuri sataneen lumen valkaisevana. Tyly jylinä Skibottenin tien suunnasta lopetti tuon maalauksen ihailemisen kerralla: ”Saku” löi putkeen. Onneksi ensimmäiset kranaatit menivät yli, mutta pian tuli kohdalle. Seinäjyrkkä kallio saksalaisiin päin suojaasi sirpaleilta, ja siihen me pystytimme teltatkin. Tykkitulo kiihtyi välillä aivan rumputuleksi kostona siitä, että yllätimme heidän vartioporukansa. Samalla he saivat tyhjentää suuria varastojaan. Ihmetelimme, miten ne voi niin tarkasti ampua, jopa yksinäistä hiihtäjääkin ammuttiin tykillä. Eihän Malla- tai Jehkatstunturien tulenjohtueet voineet nähdä Salmivaaraan etelärinteeseen. Meille selvisi, että saksalaisilla olikin tulenjohtue meidän selkämme takana, Saanan laella. Tätä tilannetta kuvasi komppanian päällikkö Valkonen ”Kansa taisteli”-lehdessä, että silloin saksalaiset katselivat meidän kaminan torvesta sisään. He olivat toista kilometriä korkean Saanan laella ja me alhaalla järven rannassa.

Päivällä ei ollut vara liikkua harjanteella muuta kuin vartioiden, heistä pari haavoittui. Kissa ja hiiri -leikkiä käytiin muuan päivä, eikä teltoihinkaan tullut osunaa, joku sirpaleen reikä tuli, kunnes omat tykit, kokonaista kaksi Boforsin pitkäpiippuista kanuunaa saatiin siirrettyä Muotkatunturin takaa järven puolelle, josta ne pystyivät tulittamaan Saanan laelle. Silloin saksalaiset vetäytyivät. Ja nämä laukaukset olivat viimeiset Suomen tykistön toisessa maailmansodassa ampumat, päivää en muista. Muutaman päivän perästä lähti myös Skibottenin tien varresta meitä tulittaneet patterit jonnekin Norjaan.

Kun saksalaisten mäenlaskukin Mallatunturien rinteillä oli loppunut, eikä muutakaan liikettä havaittu, lähti partio tiedustelemaan, onko Mallatunturit vapaat saksalaisista. Partio hiihti saksalaisten väijytykseen ja menetti viisi miestä. Kaksi kaatui ja kaksi haavoittui, yksi katosi, jäi luultavasti vangiksi. Nämä kaatuneet olivat viimeiset taisteluissa kaatuneet. Päivä oli ollut 25.4. sotakirjojen mukaan.

Pari päivää myöhemmin lähdettiin viemään Suomen lippua kolmen valtakunnan rajapyykille. Kun oltiin varmoja, että maasto on vapaa, hiihimme Ison Mallan alarinnettä ja jouduimme saksalaisten tulitukseen, ilman vahinkoja. Tulittivat kaukaa ja vetäytyivät heti, kun vastasimme muutamalla sarjalla. Ja nämä laukaukset olivat viimeiset toisessa maailmansodassa suomalaisten ampumat.

Ensimmäinen suomenlippu kolmen valtakunnan rajalla.

Osa partiosta jäi varmistamaan toisten jatkaessa rajapyykille, repussa pieni, haalistunut, ehkä vähän toista metriä pitkä, Kilpisjärven matkailumajan moottoriveneen perälippu. Tuon pienen lipun kävi sitten joku toinen porukka, puhtaan valkoisista lumipuvuista päätellen esikunnasta, vaihtamassa uuteen, isokokoiseen Suomen lippuun. Sota oli ohi.

Salmivaarassa oli pieni talo, jonka rannassa olevan saunan me otimme heti kovaan käyttöön. Edellisen kerran olimme saaneet kunnolla kylpeä Karesuvannon tukikohdassa ennen joulua. Kohta saapui paikalle Kilpisjärven metsänvartija Wiik (Benjam?) rippikouluikäisen Urho-poikansa kanssa. Hän kertoi, miten saksalaisten tietyömaalta, jossa oli puolalaisia ja venäläisiä sotavankeja, karkasi pari venäläistä vankia, tappoivat talon jo iäkkään pariskunnan, veivät kaikki elintarvikkeet ja miesten vaatteet, ja hänen tietojen mukaan ei karkureita oltu tavoitettu.

Seurasi rajavartiointia, tien ja rumpujen korjausta. JR 1 jätti Kilpisjärven heti juhannuksen jälkeen, osa autoissa, osa jalan, porukkaa vaihtaen, Kaulinrantaan. Eversti Vääntisen johdolla rykmentti järjestäytyi, siistiytyi ja nousi junaan ja taas Ouluun. Oltiin luultavasti viimeiset, jotka piti sodasta palaavien paraatin. Kansa kadun vierillä ihmetteli, että mitä porukkaa oltiin, eivätkä tahtoneet millän uskoa, että joku vasta nyt palasi sodasta. 25-syntyneitten alkupuolisko kotiutettiin 2.8.1945.”

Suomen ja Neuvostoliiton rauhansopimus allekirjoitettiin Pariisissa 10.2.1947, ja se astui voimaan 15.9. Liittoutuneiden valvontakomissio poistui maasta 26.9.1947. Sota oli lopullisesti ohi.

Veteraanien järjestöt

Vapausoturien huoltosäätiö

VHS - Vapaussoturien huoltosäätiö toimii myös Haapavedellä. Haapavesi kuuluu VHS:n Raahen piiriin, keskuspaikkana Raahen. Piiri toimii 14 kunnan alueella Siika-Pyhäjokilaaksossa. Jokaisessa kunnassa on säätiön asiamies, jonka tehtävänä on "pitää lukua" alueensa vapaussotureista ja vapaussoturien leskistä. Piirin puheenjohtajana on tällä hetkellä kaupunkineuvos Yrjö Reinilä, asiamiehenä Haapavedellä on Paavo Perkkiö. Raahen piirin hallitukseen kuuluvat Haapavedeltä Paavo Perkkiö ja Anja Pöyhönen.

VHS:n toiminnan tavoitteena on ollut jokaisen vapaussoturin luona käyminen ainakin kerran vuodessa, joulun alla sekä tietysti merkkipäivinä, samalla tavoin olemme tervehtineet myös vapaussotureiden leskiä. Mikäli heidän kuntonsa on sallinut, on tehty yhteinen matka piirin vuosikokoukseen. Kokouksen pitopaikka vaihtelee alueen pitäjistä toiseen. Olemme viime vuosina tehneet yhteisen matkan myös VHS:n kesäpäiville, ne pidetään maamme puolustusvoimien eri varuskunnissa. Nämä yhteiset matkat ovat olleet paitsi virkistäviä myös monella tavoin antoisia ja yhteenkuuluvuutta lisääviä.

Merkittävä ja näkyvä toimintatapahtuma on ollut vapaussoturien hautamuistomerkkien kiinnittäminen. Kiinnitys on suoritettu valtakunnallisena työnä ja Haapavedellä toimestamme se tehtiin pääasiallisesti vuosina 1991 ja 1992. Kaikkiaan merkkejä on nyt kiinnitetty n. 50 kappaletta.

Vapaussotureita ei Haapavedellä ole enää elossa, leskiä on kolme. Muistopatsas sankarihauta-alueella vanhassa kirkkopuistossa sekä hautakivien merkit kertovat vapaussodassa olleiden miesten elämäntyöstä. VHS:n Raahen piirin perinneyhdistys on saanut tehtäväkseen pitää huolta siitä, että työtä jatketaan vapaussotureiden omaisten kesken.

Vapaussodan osuus maamme historiassa on merkittävä, sen muiston vaalimista ei pidä lyödä laimin. Säilyköön se aina historian lehdillä, myös siellä, missä sotaveteraanien työstä kerrotaan.

Anja Pöyhönen

Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston johtokunta vuonna 1994. Takana: Urho Uusitalo, Ahti Leskelä, Mikko Pirnes, Tauno Rantapuska, Viljo Heikkilä, Kalevi Ollila. Edessä: Olavi Laitila, Vilho Rytty, Aate Huikari.

Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston toiminnasta

Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osasto perustettu 6.1.1941 ja merkitty rekisteriin 7.7.1941.

Osaston puheenjohtajina ovat toimineet: Antti Kärki 1941, Holger Selin 1942-1944, Pentti Pietilä 1945, Eino Uimonen 1946-1948, Vilho Rytty 1949-1957, Olavi Palander 1958, Gunnar Viitala 1959-1965, Veikko Morko 1966-1983, Aate Huikari 1984-1987 ja Vilho Rytty 1988 alkaen ja edelleen.

Osaston sihteereinä ovat toimineet: Heikki Siiri 1941, ja sodan aikana L. Aarikka ja Heikki Siiri 1945-1951, Väinö Jylänki 1952-1954, Einari Heikkilä 1955, Veikko Morko 1956-1962, Tauno Rantapuska 1963-1973, Heikki Harjula 1974-1975, Toivo Hyrylä 1976, Sulo Ahola 1977-1989, Tauno Rantapuska 1990, ja Olavi Laitila 1991 alkaen ja edelleen.

1960-luvun alussa oli jäseniä 101, suurimmillaan jäseniä on ollut 140. Tällä hetkellä on 93 sotainvalidiveljeä. Haapaveden osaston toiminnan aikana on kuollut 138 jäsentä.

Yhdistys on aloittanut avustustoiminnan pöytäkirjan mukaan vuonna 1958, jolloin neljälle sotainvalidiveljelle on jokaiselle annettu 1500 mk:n avustus. Vuoden 1959 vuosikokous on varannut avustuksiin 100 000 mk. Sen jälkeen avustukset ovat pääsääntöisesti kasvaneet rahavarojen mukaan. Vuonna 1992 johtokunta päätti jakaa joululahjaksi 300 mk jokaiselle veljelle sekä 1000 mk veljelle, jonka johtokunta katsoi olevan heikommassa taloudellisessa tilanteessa.

Varojen hankinta osastossamme on ollut aktiivista koko toiminnan ajan. Varojen hankintaa kokeiltiin mm. ostamalla pärehöylä, josta kuitenkin luovuttiin, kos-

ka se ei tuottanut tulosta. Sen jälkeen hankittiin betonisekoittaja, sähkömoottori ja kääryt, joiden vuokra on ollut 1000 mk päivältä, joka vastaa 10 mk tämän päivän rahaa. Syyskeräykset ovat olleet tärkein tulonlähde sekä jäidenlähtöveikkaus Kirkkojärvestä. Myös juhannusvalvojaisten järjestäminen oli hyvin tuottava tapahtuma. Haapaveden kunnan ja seurakunnan lahjoitukset ovat hyvin merkittävä tulo, yhteensä 12 000 mk. Naisjaoston lahjana on saatu 5 000 – 23 000 mk vuosittain, josta suuri kiitos tässäkin yhteydessä.

Kuntoutukseen on käytetty vuosittain 12 000 – 13 000 mk, jolla on kuntoutettu pienempi prosenttisia sotainvalidiveljiä. Kesäretket ovat myös olleet suosittuja. Niihin ja muuhun virkistystoimintaan on osaston varoja käytetty yhteensä 20 000 – 22 000 mk, siihen kuuluvat myös huomionosoitukset ja joululahjat.

Kuntoilutoiminta on osastossamme ollut vireää. On osallistuttu Piirin liikuntaja hiihtopäiville, josta on tullut suomenmestaruusmitaleja (Tauno Rantapuska). Kesänavaus on joka vuotinen tapahtuma Pirnesjärven rannalla, Invapirtillä, missä on ollut monenlaisia kilpailuja ja liikuntaa. Viime vuosina on ollut yhdessä veteraaniyhdistyksen kanssa virkistyspäivä seurakunnan leirikeskuksessa, jossa on myös ollut runsas osanotto.

Piirin ja Pyhäjokialueen hengellisille päiville ja kirkkopyhään on osallistuttu. Haapavedellä on myös ollut yhteisiä kirkkopyhiä veteraaniyhdistyksen kanssa. Viime vuosina on ollut yhteisiä laulutilaisuuksia seurakuntakeskuksessa keväisin veteraaniyhdistyksen kanssa. Se on ollut suosittu tapahtuma, tilat ovat olleet aivan täynnä.

Mainittakoon, että osaston varoista annettiin 2 500 mk vuonna 1993 yli 80-vuotiaille invalidiveljille, joilla oli oikein huonokuntoinen asunto. Nyt heillä on entiseen verrattuna loistoasunto. He saivat peruskorjauslainaa ja avustusta valtiolta ja Sotainvalidien Veljesliiton Pohjois-Pohjanmaan Piiriltä. Merkkipäiviä viettäneitä sotainvalidiveljiä on muistettu ja käyty onnittelemassa.

Koonnut yhdistyksen sihteeri

Haapaveden Sotainvalidien Naisjaoston kahvitilaisuus Osuuspankin kerhohuoneessa. Kuva vuodelta 1990.

Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston Naisjaoston johtokunta vuonna 1994 Anni Pirnes, Saimi Uusitalo, Siiri Heitto, Lahja Joentakanen, Raakel Pisilä. Edessä Martta Leskelä, Eeva Rytty, Aulikki Rantapuska, Marjatta Jussila. Kuvasta puuttuu Helmi Huikari.

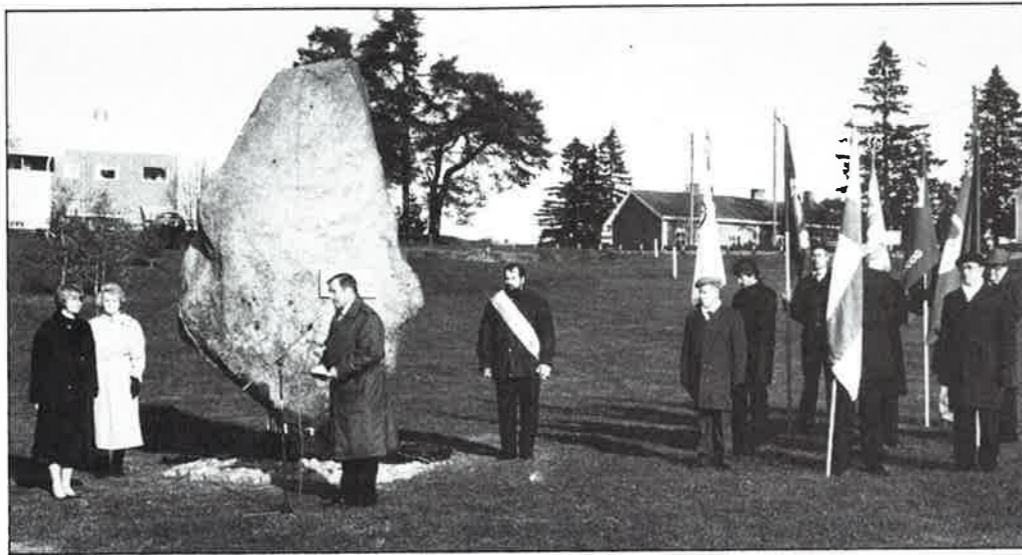
Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston Naisjaosto

Naisjaoston perustava kokous oli 20.2.1957. Naiset olivat kyllä toimineet osastossa aikaisempinakin vuosina. Naisjaostossa on jäseniä 139 henkeä.

Puheenjohtajat		Sihteerit	
1957-60	Anja Pöyhönen	1957-58	Maija Vartio
1961	Maija Vartio	1959-60	Annikki Jylänki
1962-72	Anja Pöyhönen	1961-62	Liisa Lönnmark
1973	Alli Ruuska	1963-72	Aulikki Rantapuska
1974-75	Kaisa Viitala	1973-83	Maija Morko
1976-79	Helvi Lehtola	1984-93	Martta Leskelä
1980-87	Helmi Huikari	1994-	Lahja Joentakanen
1988-93	Eeva Rytty		
1994-	Aulikki Rantapuska		

Naisjaosto on toiminut osaston tukena. Se on järjestänyt kahvitilaisuuksia, myyjäisiä, kynttilän, adressien ja arpojen myyntiä. Tuottoisa vuosikymmeniä kestänyt jäidenlähtöveikkaus jouduttiin jättämään pois järven jäättilanteen pysyvän muuttumisen vuoksi.

Naisjaosto on järjestänyt muonituksen syyskeräyksen yhteydessä noin sadalle hengelle. Invapirtin siivoustalkoot ja retkien hyvinvointi ovat naisten käsissä. Kertyneitä varoja on käytetty sotainvalidien ja heidän vaimojensa sekä leskiensä kuntoutukseen ja virkistykseen. On käyty tervehtimässä sotainvalideja syntymä- ja veteraanipäivinä ja joulun aikana kotona sekä heidän hoitopaikoissaan. Marjatta Jussila on ollut rahastonhoitajana yli 30 vuotta.

Talvisotaan tähdön muistomerkin
LUOVUTUSKIRJA

*Täiden luovuttamille talvisotaan 14.10.1939
 tähtereiden muistolle pystytetty
 muistomerkki Haapaveden kunnalle.*

*Haapavedellä 14. tammikuuta 1989
 Muistomerkki-toimikunta*

<i>Outi Huurre</i>	<i>Toivo Laaksonen</i>
<i>Niilo Piilinen</i>	<i>Uuno Puolitaival</i>
<i>Vilho Rytty</i>	<i>Matti Kleemola</i>
<i>Taavi Laitila</i>	<i>Reino Ylinen</i>
<i>Sauli Sarpola</i>	<i>Paavo Perkkiö</i>

Sotaanlähdön muistomerkki pystytettiin 14.10.1989 Koskelan kentälle, josta Haapaveden miehet lähtivät 14.10.1939 talvisotaan. Aloite muistomerkistä lähti sotainvalidi- ja veteraaniyhdistyksistä. Asiaa hoiti Haapavesi-Seuran johtama toimikunta, jossa oli veteraanien ja invalidien lisäksi kunta, seurakunta, reserviupseerikerho, Lions- ja Rotary-klubit. Muistomerkiksi haluttiin kotiseudun luonnonkivi. Kilpailun voitti Hannes Ritolan ehdotus. Muistomerkkikokonaisuuden suunnitteli kuvanveistäjä Kari Juva. Kuva muistokiven paljastustilaisuudesta. Vasemmalla toimikunnan pj. Outi Huurre, Raili Soukkamäki, valtuuston pj. Taavi Laitila, Sauli Sarpola, lippulinnassa mm. Uuno Puolitaival, Reino Ylinen, Paavo Perkkiö, Matti Kleemola ja Niilo Piilinen.

Sotaveteraanien 30-vuotisesta toiminnasta Haapavedellä

Viime sodissa olleet veteraanit alkoivat järjestäytyä maassamme varsin myöhäisessä vaiheessa. Sodista oli kulunut jo yli 20 vuotta. Olimme kestäneet raskaat, pitkät ja uuvuttavat sotavuodet. Kukin meistä selvisi enemmän tai vähemmän siipeensä saaneena. Suurin osa meistä kotiutettiin marraskuussa 1944, vaikka Lapin sota jatkui vielä seuraavaan kevääseen.

Sotien veteraaneilla ei rauhan tultua ollut yhteistä toimintaa. Poikkeuksen tekivät vain sotainvalidit, jotka tarvitsivat välittömästi huolenpitoa ja hoitoa.

Me, sodista palanneet, lähdimme nyt rakentamaan omaa kotia ja uutta tulevaisuutta. Mutta jotakin arvaamatonta saattaa tapahtua. Me, jotka olimme menneet käskystä sotapolulle, saimme kansan suusta kuulla tuomion, meitä sanottiin jopa sotasyölyiksi. Kului vuosia, asioita pohdittiin ja puntaroitiin. Me emme kuitenkaan missään vaiheessa katsoneet olevamme syyllisiä sotaan. Me olimme valtion käskyn täyttämällä turvanneet Suomen ja kotiemme vapauden. Olihan sodan aikana meille luvattu korvauksia menetetyistä työstä ja terveydestä. Jokaisen rintamalla olleen miehen terveys oli kyllä jollakin lailla kärsinyt. Sairauden vuoksi jouduivat monet jopa huonoon taloudelliseen asemaan.

Huoli toisista aseveljistä johti siihen, että ryhdyttiin auttamaan toinen toistamme. Sodan aikana sanottiin "veljeä ei jätetä", se tuli jälleen tutuksi sanomaksi nyt veteraanien kesken. Sotaveteraaniyhdistyksiä perustettiin kautta maan. Niiden toimintaa ohjaamaan tulivat sotaveteraanipiirit, ja 60-luvun alussa perustettiin myös Suomen Sotaveteraaniliitto johtamaan toimintaa valtakunnallisesti.

Haapaveden sotaveteraaniyhdistys perustettiin 31.10.1965. Yhdistys päätti liittyä jäseneksi Suomen Sotaveteraaniliittoon. Yhdistyksemme hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Nils Leskisenoja. Jäsenmäärä oli aluksi liki 600, myöhemmin lähes 1000. Puheenjohtajina ovat toimineet Leskisenojan lisäksi Martti Malkavaara, Juho Männikkö, Niilo Piilinen ja Paavo Perkkiö.

Alkuaikojen toimintaan kuului veljesavun antaminen heikossa taloudellisessa asemassa oleville veteraaniperheille. Raha-avustukset ovat kuitenkin jääneet rajallisiksi, koska yhdistyksen rahavarat ovat olleet vähäisiä. Avustamisessa on veljien asunto-olojen parantamiseen saatu veljesapu talkootyön muodossa ollut arvokasta toimintaa. Viime aikoina nämä avustusmuodot ovat jääneet vähemmälle, koska yhteiskunnan taholta tullut huolto on tullut tehokkaammaksi.

Alusta alkaen on muistettu sotaveteraaniveljeä ja -siskoa havuseppelein hänen siirtyessään tästä elämästä. Ensimmäinen havuseppele laskettiin 18.12.1965 Viljo Tervojan haudalle. Vuosittain keskuudestamme poistuu yhdistyksemme jäseniä noin kaksikymmentä. Siunaustilaisuuden lopuksi sepeleitä laskettaessa soitetaan Axel von Kothen'in hymni.

Veteraaniviikolla maaliskuussa on järjestetty juhlatilaisuus sepeleenlaskuineen sankarihaudoilla. Toukokuun kolmannen viikon alkaessa sunnuntaina on osallistuttu Kaatuneiden muistopäivän viettoon. Sotaveteraanipiirin ja -liiton vuosijuhlissa on oltu mukana, samoin piirin ja oman yhdistyksemme kirkkopäivät ovat koonneet runsaasti veteraaneja yhteen.

Aivan itsestään selvänä pidämme osallistumista itsenäisyyspäivämme viettoon, sepeleen laskuun ja juhlaan, missä nykyisin saamme olla kunniavieraina.

Jokavuotiset joulujuhlat ja pikkujoulut ovat meidän tärkeitä kokoontumisiämme. Joulujuhlan ohjelmasta mainitsen erikoisesti yhden numeron. Sytytämme kynttilän juhlan ajaksi jokaisen vuoden aikana kuolleen sotaveteraanin ja -sisaren muiston kunniaksi.

Yhdistyksemme toiminnan suurimmat näkyvät saavutukset ovat veteraanitalot Haapavedellä. Ne ovat pysyvät muistomerkit toiminnastamme. Talot säilyttävät toivottavasti sotaveteraanin nimen vielä kauan meidän jälkeemmekin. Ensimmäinen näistä taloista valmistui lokakukussa 1973. Toiseen rakennusvaiheeseen kuului kaksi rivitaloa, joihin päästiin asumaan kesäkuussa 1980. Yhteensä 32 veteraaniperhettä on saanut näin uuden asunnon Haapaveden keskustasta. Sotaveteraanit Nils Leskisenoja ja Paavo Perkkiö ovat tehneet suurimman osan rakentamisen johdotehtävistä. Kaikki nämä työt he ovat tehneet palkatta, talkootyönä. Heidän suoriutuksensa ansaitsevat kaikkien veteraanien kiitoksen ja kunnioituksen.

Kesäisin ja syksyisin on järjestetty eri pituisia retkiä. Kohteet ovat olleet eri puolilla maatamme. Olemme kyllä piipahtaneet myös naapurimaissammekin, Ruotsissa ja Norjassa. Kiinnostusta ovat herättäneet myös käynnit entisillä taistelupaikoilla. Retkiltä on aina palattu virkistyneinä ja monesti lisää tietoa saaneina. Vuosien saatossa on järjestetty jopa kolmekin matkaa "sulan" aikana. Kannattaa tässä mainita vielä erikseen vuoden 1969 matka Helsinkiin. Silloin osallistui täältä meitä 116 jäsentä Sotaveteraaniliiton järjestämälle marssille sekä suurkokoukseen.

Vuonna 1970 perustettiin yhdistyksemme naisjaosto. Jaoston toiminta on terävöittänyt erittäin paljon koko yhdistyksemme toimintaa. Olemme saaneet kokoon entistä enemmän varoja ja voineet myös auttaa taloudellisissa vaikeuksissa olevia jäsenperheitämme. Vuonna 1971 yhdistyksemme sai oman lipun naisjaoston lahjoituksena.

Merkille pantava valtakunnallinen tapahtuma oli vuonna 1986, jolloin valtioneuvosto nimesi kansallisen veteraanipäivän vietettäväksi 27. päivänä huhtikuuta. Tuona päivänä oli päättynyt Lapin sota vuonna 1945. Ensimmäisenä veteraanipäivänä valtio antoi kullekin erikseen mainitut ehdot täyttäneelle veteraanille tammenlehvä-merkin. Tämä päivä on siitä alkaen jokaisessa kunnassa ja seurakunnassa vietettävä juhlapäivä.

Valtion toimesta on viime aikoina kiinnitetty myös enemmän painoa veteraanien kuntoutukseen. Haapavedellä on käytetty eniten oman pitäjän kuntoutuspaikkoja, joten varoja on säästynyt matkarahoista enemmän varsinaiseen kuntoutukseen.

Kuntoutustoiminta, retket ja erilaiset juhlat ovat täyttäneet yhdistyksemme viime vuosien toiminnan. Tupailat ja päiväkahvilaisuudet tuovat vaihtelua veteraanien päiviin. Virkistystoiminnasta mainitsen myös sotaveteraanipiirin järjestämät leirit, joille yhdistyksemme jäsenet ovat osallistuneet. Kaiken toiminnan edellytyksenä on varojen saaminen. Haapaveden kunta ja seurakunta sekä yksityiset ovat avustaneet yhdistystämme, samoin on saatu huutokaupata useina vuosina jonkin hirviporukan lahjoituksena hirven lihat. Paikkakunnan liikkeet ovat lahjoittaneet tavaraa joulupaketteja varten.

Sotaveteraanipiirin kautta tulleet ilmoitustulot joululehdestä ovat auttaneet kuntoutustoimintaamme. Ravintola Haapakanteleessa pidetyistä illanvietoista saadut varat on käytetty lähinnä retkeilyyn. Vuonna 1989 pystytettiin 14.10. kunnanviraston aukiolle muistopatsas, paikalle, mistä lähdettiin talvisotaan syksyllä 1939.

Haapaveden sotaveteraaniihdistyksen hallitus vuonna 1990. Istumassa vasemmalta Reino Ylinen, Niilo Piilinen ja Väinö Sortti. Seisomassa vasemmalta Kalevi Savela, Martti Heitto, Paavo Perkkiö, Viljo Seppä, Martti Malkavaara, Niilo Rankinen, Aimo Vanhala, Eero Uusitalo ja Otto Halmetoja.

Haapaveden sotaveteraanien Naisjaoston hallitus vuonna 1989. Takarivi vasemmalta Sirkka Laurila, Rauha Laitinen, Tuulikki Kujala, Annikki Perkkiö, Impi Savikko, Liisa Malkavaara, Vieno Uusitalo, Elina Mäkinen. Edessä Aune Lehto, Anni Puolitaival, Inkeri Vahe, Lyyli Heitto.

Kuten edellä on mainittu, perustettiin yhdistyksemme naisjaosto 4.11.1970. Ensimmäisenä puheenjohtajana oli Maija Vartio, hänen jälkeensä ovat puheenjohtajina toimineet Hanna Rönkkö, Siiri Jussila, Inkeri Vahe, Liisa Malkavaara ja Tuulikki Kujala. Jaoston toiminnan tarkoituksena on ollut auttaa ja tukea miesten toimintaa, olla mukana järjestämässä yhteisiä juhlia, kahvitilaisuuksia, retkiä ja varsinkin alkuaikoina myös olla mukana perheiden avustamisessa. Jaosto huolehtii myös veteraanisiskojen kuntoutuksesta. Tällä hetkellä naisjaoston jäsenmäärä on hieman yli 230. Toimintaansa varten naisjaosto järjestää myös arpajaisia ja myyjäisiä, veteraanisiskojen työn tuloksena ovat myyjäispöydät täyttyneet kerta toisensa jälkeen mitä moninaisimmilla tuotteilla ja myyntimenestys on ollut verratonta.

Yhdistyksen toiminta on sama kuin sen jäsenten toimeliaisuus. Tulee kysyneeksi, kuinka tältä eteenpäin ja kuinka kauan? Käytännön toimintoihin tarvitaan pian uusia voimia. Meidän on löydettävä myös nuorempia henkilöitä toimintamme ylläpitoon. Haluammehan yhdistyksemme toiminnan olevan edelleen viireä ja antoisaa. Me sotaveteraanit olemme saaneet viimeaikoina apua monin tavoin. Apua me tarvitsemekin, sillä vanhetessamme kaikenlaiset vaivat kertaantuvat.

Monet ovat olleet ne yhteisöt ja yksityiset, jotka ovat olleet meitä vuosien saatossa auttamassa. Kaikesta siitä, avunannosta ja ystävällisyydestä, pyydämme lämpimästi kiittä. Vuosi vuodelta me veteraanit vanhenemme ja joukkomme yhä vähenee. Yhteistyöllä jaksamme yhä edelleen, myös tulevana päivinä.

Martti Malkavaara

Haapaveden Rintamamiesveteraanit

Rintamamiesveteraanien osasto perustettiin vuonna 1972 Haapavedelle. Puheenjohtajana toimi aluksi Yrjö Aakko ja sitten Kalle Sulkala. Vuonna 1986 Haapaveden osasto liitettiin Oulaisten osastoon. Sen puheenjohtajana on toiminut Reino Takalo-Kastari vuoteen 1982, hänen jälkeensä Tauno Arola. Jäseniä Oulaisissa ja Haapavedellä on yhteensä 64.

Mikko Pirnes

Haapaveden rintamamiesveteraanien johtokunnan jäseniä Oulaisissa 80-luvulla. Edessä silloinen puheenjohtaja Takalo-Kastari. Seisomassa neljäs vasemmalta Mikko Pirnes ja ensimmäinen oikealta Kalle Sulkala.

SOTIEMME VETERAANIT

Saksan jääkäreitä

ENGELVUORI (Engelberg) Kaarlo Gabriel eläinl., s. 27.7.1889 Valtimo, k. 5.3.1952. Pso Margareta. Lapset Irja, Eeva, Kurt. Saksa: 7.6.16 Täyd. joukko. Locksted ja itärintama. Suomeen 27.6.1918.

Eläinl. Haapavedellä 1931-35. El.Lääk.ev ltn.

MANNINEN (Thonberg) Aarne s. 16.9.1896 Enontekiö, k. 20.2.1922. Haudattu Haapavedelle. Kasvatusisä nimismies A.A. Manninen. Saksa: 4. K:aan 3.2.1916 Misse-joki, Riianlahti, Aa-joki.

Suomeen 18.2.1918 Vs. Kouluttajana Oulussa. Kompp. pääll. 1.kren.rykm.; Satakunta Tampere. Kapteeni.

MANNINEN (Thonberg) Eero Niilo, poliisimestari, s. 16.4.1893 Tampere, k. 8.4.1944. Kasvatusisä nimismies A.A. Manninen. Saksa: 2.K:aan 10.12.1915 Räjätyskurssi. Värväys- ja etappitehtäviä

Suomessa. 1916 Saksaan. Suomeen 25.2.1918. Vs. ptriu Jääkäriykistö. Kuusamo. Haav. Soukelossa 8.4. ltn.

NIIRANEN Lauri Vilhelm kauppa-apulainen s. 11.8.1892 Iisalmi, k. 1918. Kauppa-apulainen Haapavedellä. Saksa: 9.1.15 3. K:aan Misse-joen, Riianlahti ja Aa-joki. Jäi Saksaan.

VIITANEN Matti August Richard, urak. s. 23.1.1897 Haapavesi, k. 26.1.1974. 1. pso Hilja, 2. pso Helvi. Lapset Eugen, Paavo, Lauri. Saksa: 12.1.1916 Pion. K:aan. Täyd.joukot. Siviilityö. Suomeen 1919. Jääkäri.

VÄHÄSARJA Edvard Johan s. 4.7.1890 Haapavesi, k. 11.1.1945. Pso Elli. Lapset Antti, Pentti, Maïla. Osallistui jääkäri-rykseen Pohjanmaalla. Saksa: 1. K:aan 8.12.1915. Misse-joki, Riianlahti ja Aa-joki. Siviilityö.

Suomeen 25.2.1918. Vs. Joukht 4. Jääkäri-rykmentti; Rautu ja rajaseutu. Ts. Kannas. Js. Laatokankarjala, Itä-Karjala, Karjalankannas. LTn.

VÄHÄMÄKI Matti mv. s. 17.3.1892 Korttesjärvi, k. 21.10.1966 Alajärvi. Pso Hanna s. 1890. Lapsi Siiri Johanna -24. Saksa: 27.11.1915. Misse-joki, Riianlahti, Aa-joki. Suomeen 25.2.1918.

Vs. kuormastonjoht. esikunta. Lempäälä, Viipuri. Väap.

WARPPE (WELEDEJEFF) Aleksander eläinl. s. 24.1.1891 Salmi, k. 19.4.1959. Pso Toini Katri o.s. Salo. Lapset Matti, Raija. Vs. Saksa 24.9.1915. Misse-joki, Riianlahti, Ekka-Kekkau. Etappitehtäviä Ruotsissa. Kenttäel.lääk. Suomeen toukokuu 1918. Eläinlääkäri Haapavedellä 1936-50. El.Lääk.Maj.

Vapausoturit

AHOLA Antti Edvard seppä, s. 20.9.1898 Haapavesi, k. 8.12.1983 Haapavesi. 1. pso Hilja o.s. Nyman. Lapset Sirkka -21, Veikko -28, Seppo -29, Antti -31, Pentti -34. 2. pso Greta o.s.

Hyväri. Vs. vartiopalvelus; Oulu. Ts. Ivart; Pälkäne. Js. 36. Autokorj; Korpiselkä, Rajakontu, Vitele, Syväri. Alik.

AHOLA Frans Lauri mv., s. 21.2.1895 Haapavesi, k. 7.2.1974 Haapavesi. Pso Tuuna o.s. Isovatjus. Lapset Rauha -23, Vieno -24, Reino -26, Jaakko -28, Elli -30, Eeva -33, Martta -36, Pentti -41.

Vs. kivm; Savukoski, Salla. Stm.

AHOLA Juho Arvid mv., s. 13.5.1887 Haapavesi, k. 21.5.1956 Oulainen. Pso Ida o.s. Tarkiainen, s. 1884. Lapset Urho -13, Martta -17, Ida -19, Toini -22, Taimi -24. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

AHOLA Matti mv., s. 22.12.1888 Haapavesi, k. 17.11.1928 Haapavesi. Pso Kaija o.s. Jokimäki. Lapset Viljo -14, Helvi -16, Olavi -19, Veikko -21, Jenni -24, Aino -27. Vs. kivm, III kompp; Tampere. Stm.

AINASOJA Antti vaatturi, s. 11.12.1899 Nivala, k. 30.11.1969 Haapavesi. Pso Iida Alina o.s. Aalto, s. 1897. Lapset Yrjö Aukusti -20, Kauko Antero -33, Leila Annikki -35. Vs. tsilti, rjoht.

Oulun I Krenatöörirykm; Ikaalinen, Viljakkala, Kyröskoski. Haavoittui 18.3.1918 Kyröskoskella. Stm.

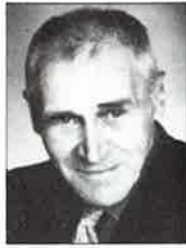

AITTOLA Väinö Oskari mv., s. 28.2.1896 Haapavesi, k. 27.3.1966 Haapavesi. Pso Elsa o.s. Mehtälä. Lapset Tyyne, Toivo, Toini, Eeva, Eila, Jalo, Oiva. Vs. kivm; Terijoki, Antrea, Kivennapa. Ts.

kivm; Karjalan kannas, Vironlahti. Stm.

ALATALO Antti mv., s. 2.5.1890 Haapavesi, k. 17.3.1979 Haapavesi. Pso Anna o.s. Kinnunen, s.1890. Lapset Veikko -13, Anna Salme -15, Salli -18, Väinö -21, Yrjö -22, Taimi -27, Toivo -30. Vs. Tornio.

ALATALO Veeti mv., s. 24.3.1893 Haapavesi, k. 10.7.1969 Haapavesi. Pso Iida Sofia, s. 1898. Lapset Ensi -19, Esko -20, Eino -22, Martta -24, Eeva -26, Erkki -31, Toini -33, Martti -35, Tauno -38.

Vs. vartpaly, Täyd.P; Oulu. Stm.

ANTTILA Johan Efraim s. 27.12.1898 Haapavesi, k. 24.11.1955 Ontario. Pso Aina o.s. Uusitalo, s. 1901. Lapset Ensi, Sulo, Taimi. Vs. kivm, Vapehtjouk.; Tampere.

ANTTILA Markus s. 16.1.1886, k. 24.4.1965. Pso Ida Maria. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

ANTTILA Taneli pienviljelijä, s. 11.12.1892 Haapavesi, k. 8.1.1942 Haapavesi. Pso Sofia o.s. Saukko, s. 1901. Lapset Annikki -27, Marjatta -28, Jussi -29, Saara -29, Pentti -31, Erkki -35, Aili -33,

Tenho -37. Vs. kivm; Tampere, Kuoppala. Haavoittui Tampereella. Stm.

BÖÖK Ransa Vihtori pienviljelijä, s. 16.8.1887 Haapavesi, k. 28.10.1961 Haapavesi. Pso Maria Sofia o.s. Knuuti. Lapset Iida -16, Viljami -18, Anni -23, Alli -25, Arvo -28, Jaakko -31, Raija -37.

Vs. kivm; Tampere. Stm.

CASTREN Valter s. 20.11.1894, k. 1935. Vs. kivm; Tampere. Haavoittui 3.4.1918 Tampereella.

EHNQVIST Hugo Ferdinand metsänhoitaja, s. 29.3.1876 Utsjoki, k. 12.3.1963 Naantali. Pso Verna Elina o.s. Elfing, s. 1883. Lapset Ola -12, Aarne -13, Eljas -14, Atso -18. Vs. Sk-johtotehtävissä,

Oulunpiirin esikunta. Kapt. VR3, VR4.

ERKKILÄ Erik Juho (Erkki) työmies, s. 19.3.1895. Muutti 1919 Rantsilaan. Vs. Oulu.

ERKKILÄ Niilo työmies, s. 10.3.1893 Oulainen, k. 1969 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Karihtala. Lapset Niilo, Aulis. Vs. kivm, 1./XIII/5.JääkRykm.; Terijoki, Uusikirkko, Rajajoki, Kuokkala. Stm.

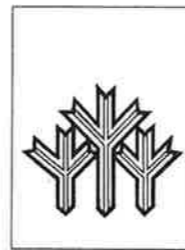
ERKKINEN Juho Erkki maatyömies, s. 1.5.1896 Haapavesi, k. 26.4.1928 Haapavesi. Vs. kivm; Lillierin hiihtojoukot; Tampere.

FORSS Hans Henrik (Heikki) mv., s. 22.2.1888 Alajärvi, k. 6.10.1947 Haapavesi. Pso Fanny Maria o.s. Laitila, s. 1891. Lapset Lilja Laina -10, Lauri Henrik -15, Martta Katarina -19, Kerttu Annikki -22, Kerttu Maria -27, Toini Anneli -38. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

HAANPÄÄ Aimo Johannes mv., s. 13.10.1898, k. 27.3.1970 Oulu. Pso Laina. Lapset Helvi, Jussi. Vs. Oulu, Viena. Ts. rjoht; Suomussalmi. Js. kouluttaja; Äänislinna, Mikkeli. Alik.

HAAPAKOSKI Antti s. 8.9.1888 Haapavesi, k. 8.9.1970 Haapavesi. Vs. Etelä-Pohjanmaa.

HAAPAKOSKI Benjamin mv., s. 21.9.1900 Haapavesi, k. 7.12.1933 Haapavesi. Pso Reeta o.s. Ahola. Lapset Martta -21, Aimo -22, Saimi -25, Rauha -27, Reino -29, Tarmo -33, Vilho -33. Vs.

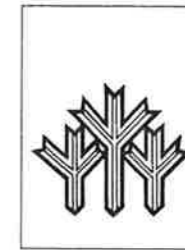
kivm, Vapeht.Pat; P-Satakunta, Tampere. Haavoittui 18.4.1918 Tyrvällä. Kuoli sodassa saamansa vamma vuoksi. Stm.

Vapaussoturit

HAAPAKOSKI Eemeli mv., s. 10.3.1896, k. 22.7.1986 Raahe. Pso Alina o.s. Arvola. Lapset Väinö Eemeli -16, Vieno Alina -21, Rauha Maria -22, Armiida -25, Tyynne Emilia -27, Heino Johannes

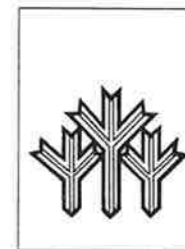
-31. Vs. kivm, Lapin II Rj.Pat; Kuntsa, Kijlajärvi. Ts. kivm; Kannas. Stm.

HAAPALA Juho mv., s. 15.1.1891 Haapavesi, k. 31.11.1970 Haapavesi. Pso Iida Vähäsarja. Lapset Alma -23, Lilja -27, Kalevi -29, Tyynne -31. Vs. kivm, Willamon joukot; Kuolajärvi, Salla.

HAARANIEMI Heikki puuseppä, s. 27.9.1883 Haapavesi, k. 12.1.1963 Haapavesi. Pso Johanna, s. 1876 Haapavesi. Lapset Aino -04, Hilda -06, Mari -10, Iida -12, Toivo -15, Aadolf -17, Hanna -20. Vs. Oulu.

HAARANIEMI Ville työmies, s. 22.11.1893 Haapavesi, kaatui 4.4.1918 Tampereella. VR4.

HAAVISTO Johan (Jukka) kartoittaja, s. 11.5.1900 USA, k. 1970 Lapua. Pso Helmi o.s. Kangasaho, s. 1903. Lapsi Maija-Kaija -33. Vs. kivm, rad-sähköttäjä; Lapua, Vilppula, Länkipohja.

Ts. talups, E/II/JR 25; Kuhmo. Js. Esik. väap, E/JR32; Uhtua, Pistojoiki. Väap. VM2.

HAGEL Väinö Oskari renki, s. 1.3.1898 Haapavesi. Vs. Sk-Pat31; Oulu. Kaatui 17.3.1918 Viljakkalassa. VR4.

HALMETOJA Aappo mv., s. 8.12.1895 Haapavesi, k. 12.7.1964 Haapavesi. Pso Iida o.s. Erkinharju. Lapset Aune -17, Reino -19, Heino -21, Niilo -24, Lauri -26, Kerttu -29, Martti -31, Taina

-33. Vs. kivm, Tampere. Haavoittui 3.4.1918 Tampereella. Stm.

HALMETOJA Arvi mv., s. 1897 Nivala. Pso Lempi o.s. Kumpulmäki, s. 1884. Lapset Olavi, Oiva, Helvi, Heikki. Vs. kivm, K-Suomen Rykm, E-Suomi. Ts. kivm, JR11; Kuhmo. Stm. VM1, VM2.

HALMETOJA Heikki mv., s. 25.11.1883 Haapavesi, k. 8.4.1935 Haapavesi. Pso Reeta o.s. Seppä, s. 1889 Haapavesi. Lapset Mari -09, Noora -11, Johanna -14, Taneli -16, Frans -19, Tyyne -22,

Otto -25, Uuno -28, Aulis -33. Vs. X kompp; Oulu, Lapua. Stm.

HALMETOJA Hugo mv., s. 20.8.1889 Haapavesi, k. 5.1.1970 Kärsämäki. Pso Fanny Katariina o.s. Knuutinen, s. 1901. Lapsi Heikki -47. Vs. Oulu.

HALONEN Heikki s. 25.10.1898. kivm, Porin Rykm/IIPat, Hertzenin hiihtojoukot; Ahlainen, Kankaanpää, Pastuskeri. Kaatui 13.3.1918 Pastuskerissa. Stm.

HARJU Aapeli talokas, s. 2.1.1885 Haapavesi, k. 12.4.1949 Haapavesi. 1. pso Kaisa Maria o.s. Huikari, s. 1865. 2. pso Emma Kaisa e. Rimpioja o.s. Veivo, s. 1884. Lapsi Artturi Ollila -16. Vs. X

kompp; Oulu, Lapua.

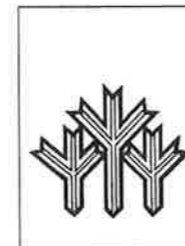

HARJU Frans Viljami (Ville) mv., suutari, s. 14.8.1896 Haapavesi, k. 16.8.1959 Haapavesi. Pso Aino o.s. Pirnes. Lapset Erkki, Väinö, Voitto, Senni, Salme, Salli, Selma, Lauri, Jorma, Yrjö, Uuno,

Aili. Vs.3./VI/PohPohmRykm.; Tampere, Kuokkala. Osallistui myös talvisotaan. Stm.

HARJULA Heikki mv., s. 27.3.1884, k. 10.1.1953. 1. pso Lempi Katariina o.s. Viitala. Lapset Vieno Maria, Anni Elina, Heikki, Erkki, Bertta Onerva. 2. pso Ruusa o.s. Hietala. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

HATULA Eelis työmies, s. 10.7.1887, k. 29.11.1946. Vs. X kompp, Oulu, Lapua.

HATUNEN Aappo metsästäjä, s. 16.1.1884 Haapavesi, k. 30.3.1953 Haapavesi. 1. pso Kaisa o.s. Syrjälä, s. 1892. Lapsi Aili -13. 2. pso Aada Sofia o.s. Haataja, s. 1899. Lapset Viljo -21, Vieno

-23, Kaarlo -24, Juho V. -27, Eino -29, Niilo -32, Olga -34, Kalevi -36, Aarne -40, Taisto -42. Vs. X kompp; Oulu, Lapua. Stm.

HATUNEN Otto mv., s. 2.9.1895 Haapavesi, k. 21.10.1984 Haapavesi. Pso Sanni o.s. Kallinen, s. 1901. Lapset Laina -21, Toivo -23, Eeva -26, Martti -27, Pentti -31, Reino -34, Kalervo -38. Vs.

sanitäari, PohPohmRykm.; Tampere, Kuokkala. Ts. linntyöt, 2./Er.P36; Kannas. Js. liikpartm, 12.LiikK; Uhtua. Stm.

HEIKKILÄ Aappo mv., s. 30.11.1894, k. 1969 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Anttila, s. 1900. Lapset Toivo, Nelly, Elli, Veikko, Viljo, Salli, Inkeri, Paavo, Lauri, Rauha, Irma. Vs. kkm,Oulun I Vapeht.

rintamakom.kunta; Lempäälä, Ahlainen, Suodenniemi. Alik.

HEIKKILÄ Juho Eemeli mv., s. 13.6.1896 Haapavesi, k. 12.7.1988 Haapavesi. Pso Maria o.s. Katainen. Lapset Salme, Sylvi, Antti, Johannes, Selma, Aune, Lilja, Anja, Lauri. Vs. kivm,3./

Kaartin Pat; P-Häme,Tampere. Haavoittui huhtikuussa 1918. Stm.

HEIKKILÄ Matti mv., s. 24.2.1891 Haapavesi, k. 25.9.1988 Oulujoki. Pso Hanna o.s. Kemppainen. Lapset Niilo -16, Helvi -18, Sylvi -20, Saimi -22, Aili-Maria -24, Anna-Liisa -26, Hilja

-28, Martti -34. Vs. kivm, huoltom; E-Pohjanmaa, Tampere, Viipuri.

HEIKKILÄ Tapani mv., s. 28.12.1892 Haapavesi, k. 12.3.1956 Haapavesi. 1. pso Helmi Maria o.s. Ketunen. Lapset Viljo, Valma, Hannes, Elvi, Laina, Tauno. 2. pso Hilja Maria o.s. Heiku-

ra. Lapset Martti, Hilikka, Irja. Vs. Tampere.

HEINONEN Johannes pienviljelijä, s. 9.1.1891 Iisalmi, k. 8.6.1935 Haapavesi. Pso Ida Vilhelmiina o.s. Mylly, s. 1893. Lapset Arvi -16, Toini -18, Erkki -20, Tilda -23, Kalle -26, Aarre

-28, Veikko -31, Matti -33, Martti -36. Osallistui vapaussotaan.

HEITTOLA (HEITTO) Vilhelm (Ville) talokas, s. 4.4.1888, k. 24.11.1954 Haapavesi. Pso Edith Sofia o.s. Kinnunen, s. 1889. Lapset Arvo -11, Yrjö -20, Martti -24, Esko -28, Kalle -34, Kaino

-19. Vs. kivm; Oulu, Viipuri. Stm.

HERRALA Juhon Heikki pienviljelijä s. 24.10.1890 Haapavesi, k. 25.5.1943 Haapavesi. Pso Iida o.s. Pekkala, s. 1894. Lapset Armas -21, Lauri -25, Eino -28, Väinö -32, Marjatta -34, Timo -37.

Vs. Pietarsaaren tykistökoulu; Oulu, Pietarsaari.

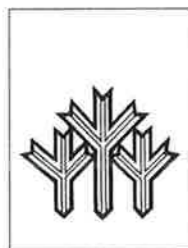

HIETASAARI Aate renki, s. 19.7.1896 Haapavesi. Vs. Poh-PohmRykm.; Tampere, Messukylä. Kaatui 4.4.1918 Tampereella. VR4.

HINTIKKA Albert Viljam metsänhoitaja, s. 31.7.1896 Konnevesi, k. 11.11.1971 Haapavesi. Pso Selma Kaarina o.s. Marttila, s. 1908. Lapset Eero Johannes, Martti Ilmari, Paavo Samuel, Tuomo

Kalervo, Olli Pellervo, Veikko Kullervo, Saara Anna Orvokki, Väinö Viljo Heikki. Vs. Venäläisten aseistariisunta, Helsingin sk.

HINTTALA Antti työmies, s. 22.8.1894, k.18.9.1919 Oulu.

HONKALA Aate torppari, s. 2.7.1889 Haapavesi, k. 20.6.1974 Haapavesi. Pso Selina, s. 1897. Lapset Eeva, Lauri, Sakari. Vs. stm; Tampere. Ts. työkompp; Laatokan Karjala. Stm.

HONKALA Heikki Jalmarin s. 7.5.1898 Hancock. Vs. kivm, I Haapaveden suksiosasto; Oulu, Kemi, Satakunnan rintama. Kaatui 26.2.1918 Ikaalisissa. VR4. vapausota.

HUIKARI Ransan Johannes mv., s. 17.4.1896 Haapavesi, k. 27.10.1977 Haapavesi. Pso Lilja Maria o.s. Isola, s. 1898. Lapset Kauko -21, Olavi -23, Rakel -25, Sirkka -31. Vs. Tornio, Oulu.

Raahen sk; Korpr.

HUURRE Mikko nimismies, s. 9.9.1898 Oulu, k. 21.11.1967 Haapavesi. Pso Inkeri o.s. Paavola, s. 1901. Lapset Antero -29, Matti -31, Timo -35, Outi -42. Vs. tkm, Oulun II Vapeht rintam

kom.kunta; Oulu, Ahlainen, Kyröskoski, Epilä, Tampere. Js. rikoskuulustelija, 20. SpolK; Äänislinna. Ylik. VM1.

HYTTINMÄKI (THESSLER) Heikki kirvesmies, s. 11.1.1890 Haapavesi, k. 6.11.1945 Haapavesi. Pso Liisa Sofia o.s. Myllyoja, s. 1890. Lapset Toivo -16, Veikko -18, Vilho -20, Valio

-22, Onni -26, Eino -28, Johannes -34. Vs. kivm; Tampere. Stm.

HYVÄRINEN Erkki Sefanias talollinen, s. 18.7.1886 Haapavesi, k. 12.7.1976 Haapavesi. Pso Elli o.s. Väinänen, s. 1890. Lapset Helga -09, Eino Heikki -10, Tauno -13, Armas -15, Irja -17, Kaarlo

-19, Helvi -22, Eila -24, Laina -26, Anni -29.

HYVÄRINEN Väinö Matias työmies, s. 28.9.1894 Haapavesi. Vs. PohPohmRykm.; Messukylä, Tampere. Kaatui 3.4.1918 Tampereella. VR4.

HÄGER Pekka työmies, s. 7.4.1884 Haapavesi, k. 10.11.1975. Vs. Oulu.

ILMOLA Eemeli mv., s. 27.7.1884 Nivala, k. 17.8.1953 Haapavesi. 1. pso Matilda o.s. Pokela, s. 1886. Lapset Yrjö -09, Saimi -11, Lauri -14, Aili -17. 2. pso Reeta Liisa o.s. Heikkilä, s. 1899. Lapset

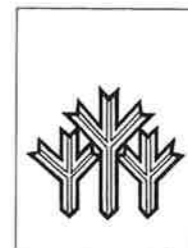
Väinö -23, Vieno -26, Lempi -29, Terttu -36, Hiikka -39. Vs. Lapua.

ISOLA Aappo Leonard s. 22.6.1896 Haapavesi, k. 11.5.1925 Haapavesi. Vs. Oulun I rintamakom.kunta; Oulu.

JAUHAINEN Eemeli (vanh.) mv., s. 3.6.1894 Haapavesi, k. 3.3.1921 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Pyhälä. Lapsi Eemeli -14. Vs. kivm, rjoht, Rj.Pat; Tampere, Terijoki. Kers.

JOKIMÄKI Erkki sekatyömies, s. 5.5.1887, k. 1.12.1951. pso Rauha o.s. Myllykangas. Lapset Arvo -27, Anneli -29. Vs. tyk; Tampere, Viipuri, Rautu. Stm.

JOKIMÄKI Matti suutari, s. 1.9.1897 Haapavesi, k. 18.5.1971. pso Anna Olanta o.s. Kotka. Lapset Kaarlo Matias -19, Erkki Aatos -22, Eeva Maria -28, Väinö Johannes -30, Anni Helena

-34, Eino Sakari -39. Vs. Vap.eht hiihtojoukot; Oulu, Ikaalinen, Karkku, Vammala. Haavoittui Ikaalisissa. Stm.

JUNNILA Johan Matti työmies, s. 15.12.1895 Haapavesi. Vs. Satakunta, Tampere. Kaatui 28.3.1918 Tampereella.

JUNNO Herman mv., s. 20.2.1891 Kärämäki, k. 23.8.1976 Haapavesi. Pso Iina o.s. Hietala. Lapset Veikko -24, Elli -26, Aili -29, Iita -31, Anna-Liisa -33, Esa -36, Eino -38, Maija -40. Vs. Lapua. Stm. VM2.

JYLÄNKI Aappo työmies, s. 9.4.1893 Haapavesi, k. 16.7.1959 Haapavesi. Vs. kivm; Satakunta, Tampere. Haavoittui 15.4.1918 Tampereella.

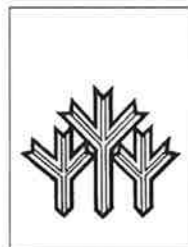
Marja Hillevi. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

Aarne -40, Veikko -43. Vs. kivm; Tampere, Kuokkala. Stm.

JÄÄSKELÄ Kalle Aukusti mv., s. 5.1.1891 Haapavesi, k. 12.5.1950 Haapavesi. Pso Ruusa Maria o.s. Koirikivi, s. 1890. Lapset Lauri Heikki -15, Aune Mirjami -19. Vs. 1./JääkRykm. Jääk.

KAIJA Juho Markus mv., s. 7.12.1884, k. 3.11.1921. pso Amalia o.s. Hantula. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KALLIO Matti myymälänhoitaja, s. 18.3.1896 Haapavesi, k. 10.10.1928 Haapavesi. Vs. IV JääkPat; Oulu, Tampere. Haavoittui Tampereella.

KANERVA Väinö työnjohtaja, s. 14.7.1894 Loppi, k. 27.1.1975 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Halmetoja, s. 1902. Lapset Vuokko -33, Martti -41, Reino -38. Osallistui vapausotaan.

KANGASAHO Antti Oskari mv., s. 23.11.1893 Haapavesi, k. 9.10.1960 Haapavesi. Vs. kivm, Rj.Rykm.; Kurtti, Kilisjärvi. Haavoittui Kilisjärvellä. Stm.

KANGASAHO Johannes Matti työmies, s. 1.9.1890 Haapavesi, k. 4.1.1946 Haapavesi. Vs. kivm; Kuolajärvi. Stm.

KANGASAHO Yrjö talonmies, s. 26.10.1894 Haapavesi, k. 22.12.1968 Helsinki. Pso Hilja Alina o.s. Rantala, s. 1900. Lapsi Pentti Olavi -28. Osallistui vapaussotaan.

-30, Eeva -32. Vs. kivm; Tampere. Haavoittui. Stm.

Vesa -32, Sirkka -34, Seija -37, Ritva -38, Raili -41. Vs. kivm; Kuolajärvi. Ts. kivm. Js. huoltom, JR32; Uhtua. Stm.

nanavustaja; Vaasa, Korsholma.

Lempäälässä. Ts. 71.It.K. Js. varastopääll, Koul.K20, viestijouk; Uhtua, Tetrivaara. Kers. VM1, VM2.

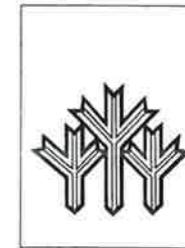
Lapin Rj.Rykm., Willamon joukot; Kuolajärvi, Krivitsa, Kilisjärvi. Stm.

KAUPPINEN Väinö Henrik liikevaihtoverotarkastaja, s. 3.7.1889 Piippola, k. 13.6.1961 Haapavesi. Pso Johanna o.s. Kuusisto. Lapset Martti Aukusti, Alli Johanna. Sirkka-Liisa. Vs.; Oulu. Stm.

-33. Vs. kivm; Karjalan kannas. Stm. VM2.

KECKMAN Elis s. 10.2.1886, k. 17.9.1941. pso Hilda o.s. Veivo. Lapset Tyyne -26, Kaino -27. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KECKMAN Kalle asioitsija, s. 1.9.1883 Haapavesi, k. 15.6.1965 Haapavesi. Vs. kansliakirj, X kompp; Oulu, Lapua.

KECKMAN Kristian s. 29.9.1895, k. 10.12.1932. 1. pso Katri Sofia o.s. Torkkola, s. 1899. 2. pso Ventla o.s. Paavola, s. 1898. Lapsi Elis -20. Vs. JääkPat; Oulu.

KEMI Matti suutari, s. 10.5.1883, k. 6.5.1961 Haapavesi. Pso Maria o.s. Jokilehto, s. 1900. Lapset Laina -26, Sisko -29, Tauno -31, Valma -33, Urho -36, Lauri -40. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KIELENNIVA Heikki talokas, s. 17.1.1888 Haapavesi, k. 20.12.1953 Kärsämäki. Pso Anna o.s. Teerimäki, s. 1897. Lapset Onni -22, Vieno -24, Niilo -26, Väinö -30, Liisa -34, Anna -37. Vs. X kompp; Oulu, Lapua, Tampere. Stm.

KIVELÄ Yrjö Augusti mv., s. 6.1.1898 Haapavesi, k. 19.2.1972 Haapavesi. Pso Lempi Johanna o.s. Honkala, s.1900. Lapset Kalevi -20, Lauri -22, Helmi -24, Reino -30, Annikki -32. Vs. rjohtj, Vöyrin VI kompp.; Tampere. Kers.

KIVESLAHTI (GRANVIK) Viktor (Vihtori) mv., s. 4.8.1887 Haapavesi, k. 10.7.1970 Haapavesi. 1. pso Hildu Maria o.s. Paavola, s. 1883. Lapset Aune -20, Anna-Liisa -21, Rauha -21, Taimi -22. 2. pso Vieno Sofia o.s. Marjoniemi s. 1905. Lapset Pentti -26, Eeva -28, Vilho -31, Elsa -34, Eila -36, Helli -38, Veikko -43. Vs. Oulu X kompp.; Oulu, Lapua.

KIVILAHTI Juhon Vihtori työmies, s. 1887, k. 26.9.1961 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Marttala. Lapset Leevi, Antti, Niilo, Lauri. Vs. kjä, X kompp; Oulu, Lapua.

KLEMETTILÄ Abraham Väinö (Aappo) työmies, s. 28.10.1887, k. 11.1.1975 Pyhäjärvi. Pso Emma o.s. Harju. Lapsi Lahja. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KNUUTI Jaakko Viljami pienviljelijä, s. 26.7.1894 Nivala, k. 8.11.1978 Haapavesi. Pso Emma o.s. Kemi. Vs. kivm; Tampere.

KNUUTILA Juhon renki, s. 24.7.1895 Haapavesi. Vs. 3./VI/ PohPohmRykm.; Tampere. Kaatui 28.3.1918 Tampereella. VR4.

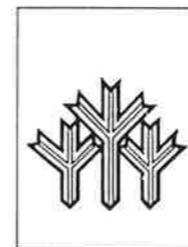
KOIRIKIVI Frans Juhon mv., s. 6.8.1896 Haapavesi, k. 6.12.1964 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Pentikäinen. Vs. 6./II/ PohPohmRykm, kivm, K-Suomen Rykm; Tampere. Osallistui talvisotaan Kannaksella. Stm. VM2.

KOIVU Heikki mv., s. 10.6.1895 Haapavesi, k. 26.4.1959 Haapavesi. Pso Iida o.s. Mustakangas, s. 1897. Lapset Manne -27, Martti -28, Martta -30, Mirja -34, Mimmi -37. Vs. hiihtosot, Oulun Vapeht. I rintamakom.kunta, Hertenin hiihtojoukot; Anttoora, Suodenniemi,

KOLEHMAINEN Juhon (Ivan) mv., s. 10.7.1898 Soanlahti, k. 17.1.1986 Haapavesi. Pso Maria o.s. Torkkell, s. 1903. Lapset Kauko -25, Kaarlo -26, Erkki -31. Vs. kivm, rjoht, Karjalan Armeijan joukoissa; Karjalan kannas, Rautu, Lipola, Kivennapa, Joutselkä, Terijoki. Ts. tykjoht, Laatokan RT; rannikko. Väap. VM2.

KOMU Kustaa suntio, s. 5.2.1985 Haapavesi, k. 17.1.1948 Haapavesi. Vs. vart teht; Oulu.

KORKIASAARI Matti työmies, s. 5.3.1890, k. 18.7.1951. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

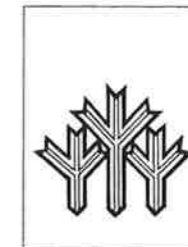

KORPELA Albert Rafael piiriesimies, s. 1.8.1898 Paimio, k. 13.1.1988 Ylivieska. Pso Martta o.s. Alamarntila, s. 1902. Lapset Teuvo Olavi -28, Soile Tytti -34. Vs. Skja vapeht teht; Helsinki, Kauhajoki. Raahe. Js. jjoht, huolto- ja liik-

teht, 12.Liik.K, IIIAK; Raate, Uhtua, Kies-tinki. Väap. VM1.

KORPELA Kaarlo pankinjohtaja, s. 26.11.1867 Vähäkyrö, k. 25.3.1939 Haapavesi. Pso Helmi Aliina o.s. Hirvikallio s. 1874. Lapset Kaarle Reino -99, Kaarlo Suomi Hii-lervo -01, Hellen Helmi -04, Hilikka Kyllikki -08. Vs. Huoltojohtoteht.päällikkö; Lempäälä.

KORPI Evert Samuel mekaanikko, s. 5.9.1894 Teuva. Muutti Haukiputaalle 1925. 1. pso Maria Aurora o.s. Lehtinen, s. 1883. 2. pso Enne Karoliina o.s. Kaakinen, s. 1904. Lapset Alli Bertta -18, Lauri Jaakko -23. Vs. Lahden tekn.osasto; Oulu, Mikkeli.

KOSKELA Erkki tallinen, s. 8.4.1893 Haapavesi, k. 11.4.1939 Haapavesi. Vs. JääkPat; Oulu.

KOSKELA Olli Ilmari mv., s. 18.2.1901 Haapavesi, k. 11.12.1961. pso Maria Kustaava o.s. Tuovila, s. 1897. Lapset Pentti -21, Sisko -23, Sirkka -25, Hilikka -27, Pekka -30, Erkki -33, Pertti -35, Paavo -39, Arja -41. Vs. Oulu. Korpr.

KOSKENKORVA Olli Leonard (Leunu) mv., s.16.12.1884. Haapavesi, k. 3.5.1959. Haapavesi. Pso Thyra Maria o.s. Mäntylä. Lapset Vieno -27, Aatami -29, Reino -31, Pentti -35, Anna-Liisa

-37, Vs. X. Komp. Oulu, Lapua.

KOSKENKORVA Vihtori talokas, s. 12.3.1888 Haapavesi, k. 4.8.1967. Pso Amanda o.s. Ilmari. Lapset Urho, Toivo. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KOSKENKORVA Väinö Johannes mv., s. 22.1.1893 Haapavesi, k. 15.1.1980 Haapavesi. Pso Matilda o.s. Ahonen s.1890. Lapset Ilmari -24, Aino -26. Vs. 1./XIII/ JääkPat; Kivennapa, Rautu, Kuokkala, Ollila. Stm.

KROHN Yrjö Erhart seppä, s. 14.2.1897. Pso Reeta o.s. Fisk. Lapset Elli, Alli. Vs. kivm, Vöyrin skoul; Tampere. Kaatui 29.3.1918 Lappiniemessä. Stm.

KUJALA Niilo Anders kauppias, s. 3.2.1895 Haapavesi, k. 8.8.1923 Haapavesi. Pso Laina Aleksandra o.s. Anttila, s. 1896. Lapset Anna-Liisa -20, Iiris -22. Vs.kivm, Lillierin hiihtojoukot; Oulu, Satakunta, Lempäälä. Stm.

KUJALA Taavi Jaako aluepäällikkö, s. 2.1.1897 Haapavesi, k. 27.8.1962 Lumijoki. 1. pso Anni o.s. Koskela, s. 1902. Lapset Tuulikki -27, Aulikki -27, Jussi -26. 2. pso Aino Katarina o.s. Juntunen, s.

1917. Lapsi Jyrki -47. Vs. Vöyrin skoul, Vaasan Täyd.Pat, 2.Divin.tied.os.; Oulu, Tampere, Virrat. Ts. kpääll, patikom, JR25; Kuhmo. Js. kpääll, patikom, 2./JR35; Salla. Osallistui myös Lapin sootaan. Kapt. VR3 tlk, VR3mk, SVR.

KULJU Juho pienviljelijä, s. 2.4.1896 Haapavesi, k. 28.1.1951 Haapavesi. Pso Hanna Augusta o.s. Upola. Lapset Eeva -24, Jenny -26, Salli -29, Elvi -31, Jalmari -34, Oiva -37. Vs. kivm; Oulun II:n

Rykm II Pat; Tampere, Kuokkala. Stm.

KUPIAINEN Ransa Oskari mv., s. 16.9.1893 Haapavesi, k. 25.4.1982 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Laukka. Lapset Toivo -26, Antti -29, Paavo -31, Maija -34, Eino -35, Liisa -37, Eeva -40,

Veikko -42, Juhani -47, Aino -49. Vs. kivm, JääkPat; Tampere. Haavoittui Mesukylässä. Stm.

KURKELA Antti asiointisija, s. 23.3.1886 Haukipudas. Muuttanut 1918 Alavieskaan. Vs. III rintamakom.kunta; Oulu.

KURRA Juho Ferdinand pienviljelijä, s. 12.2.1895, k. 1.7.1955. Pso Elina o.s. Kaarlenkaski. Lapset Rauha Elisabet, Arvo Johannes, Hilja Elina. Vs. tkm; Jääk.Rykm:n II Pat; Tampere, Viipuri,

Terijoki. Haavoittui huhtikuussa 1918 Tampereella. Tkm.

KURRA Matti mv., s. 12.1.1893 Haapavesi, k. 29.12.1963 Haapavesi. 1. pso Aino o.s. Gants. Lapset Mirja -19, Nanni -21, Matti -23. 2. pso Maria o.s. Ritola. Lapset Veikko -33, Toini -37, Aino

-39, Pirkko -43, Eero -47, Olga -48, Sauli -51. Vs. kivm; PohPohmTäyd.Pat; Lapua, Kotka, Tampere.

KUUSISTO Kaarle Eero s. 6.4.1899 Haapavesi. Vs. rpääll, Kokkolan SK, Seinäjoen IV Kren Pat; Kokkola, Vilppula, Länkipohja. Kaatui 16.3.1918 Länkipohjassa. VR4.

KÄRKI Juho s. 18.10.1896 Haapavesi. Osallistui vapaussotaan. Kaatui 27.4.1918 Tampereella.

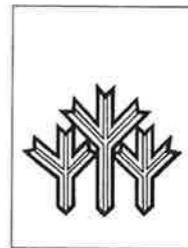
KÄRÄJÄOJA Antti s. 1.8.1886 Haapavesi, k. 31.3.1974 Haapavesi. Pso Maria o.s. Niku, s. 1891. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KÄRÄJÄOJA Esko mv., s. 7.4.1887 Haapavesi, k. 1.7.1932 Haapavesi. Pso Nelma Maria o.s. Heikkilä, s. 1885. Lapset Aune -15, Heikki Tapani -18, Terttu -22. Vs. X kompp; Oulu.

KÄRÄJÄOJA Heikki s. 2.3.1890 Haapavesi, k. 1.10.1960 Haapavesi. Pso Nelma Maria o.s. Heikkilä, s. 1885. Osallistui vapaussotaan.

KÄRÄJÄOJA Johan Leonard talokas, s. 28.9.1888 Haapavesi, k. 7.7.1968 Haapavesi. Pso Fanni Katarina o.s. Niemelä, s. 1900. Lapset Tauno -27, Taimi -29, Eeva -31, Irja -31, Erkki -34. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

KÄRÄJÄOJA Juho Robert mv., s. 19.11.1896, k. 6.3.1969 Haapavesi. Pso Ottelijana o.s. Heikkilä. Lapset Leevi Johannes -25, Maria Kaarina -28, Aune Raakel -31, Anna Elisabet -34, Tauno

Henrik -39. Vs. kivm, PohPohm VI JääkPat; Tampere, Viipuri. Osallistui myös talvisotaan. Alik.

huhtikuussa 1918
5./Er P 37. Stm.

KÄRÄJÄOJA Matti mv., s. 4.8.1894 Haapavesi, k. 4.11.1956 Haapavesi. Pso Aino Pauliina o.s. Niemelä. Lapsi Taimi Kaarina -29. Vs. kivm, PohPohmVI-JääkPat; Tampere, Viipuri. Haavoittui lievästi

KÄÄRIÄ Aappo mv., s. 23.9.1892 Haapavesi, k. 4.2.1971 Haapavesi. Pso Anna o.s. Marjomaa, s. 1902. Lapset Raili -29, Jorma -32. Vs. läh, IJJääkPat; Petsamo, Kurtintunturi, Kurtinjärvi, Kilislampi. Stm.

Aukusti. Vs. kivm, vartm, IJJääkPat; Oulu, Lapua. Js. työrhoht, työkompp; Kontupohja, Aänislinna. Stm.

KÄÄRIÄ Antti mv., s. 10.4.1891 Haapavesi, k. 21.3.1947 Haapavesi. Pso Nanny Augusta o.s. Aittola. Lapset Kirsti Annikki, Matti Antero, Aune Mirjami, Aarne Ilmari, Anja Esteri, Eeva Anneli, Reijo

KÄÄRIÄINEN Eero mv., s. 8.11.1897 Iisalmi, k. 7.4.1955 Haapavesi. Pso Elli o.s. Seppä, s. 1903. Lapset Eeva -25, Lauri -27, Eero Yrjö -30, Kerttu -33, Vappu -36, Ulla -39, Tauno -46. Vs. kivm; Oulu. Alik.

kivm; Tampere. Ts. kivm, 7./III/JR25; Kuhmo. Haavoittui 3.3.1940 Löytövaarassa. Js. liikpartm, III/12. Liik.K; Alakurtti, Käylä. Stm. VM2.

LAITILA Aate mv., s. 24.12.1898 Haapavesi, k. 11.2.1953 Haapavesi. Pso Aino o.s. Luomajoki, s. 1895. Lapset Olavi -25, Kaino -26, Eino -28, Taavi -29, Anja -31, Rauha -33, Toini -35, Irja -38. Vs.

LAITILA Ahti Aleksander s. 10.6.1897 Haapavesi, k. 22.9.1928 Haapavesi. Pso Lempi Emilia o.s. Herralala, s. 1900. Lapset Laina Helena -22, Liisa Maria -23, Lauri Iisakki -25, Laura Elviira -28. Vs. Oulu.

Vs. rjoht; Willamon joukot; Salla. Alik. VM2.

LAITILA Heikki Vilhelm mv., s. 19.1.1894 Haapavesi, k. 3.8.1953. Pso Ida Sofia. Lapset Anni -20, Reino -21, Antti -23, Teuvo -25, Eeva -26, Bertta -28, Veikko -30, Linnea -32, Matti -35, Liisa -38.

ryhmä; Kuopio. Jefreiter.

LAITINEN Kustaa Vilho mv., s. 16.10.1872 Leppävirta, k. 24.7.1943 Haapavesi. Pso Hilda Maria o.s. Juutilainen. Lapset Otto -99, Emil -03, Ada -05. Vs. rjoht, Leppävirran kompp. Lyseon

Satakunta, Tampere. Väap. VM1.

LAITINEN Otto mv., verojohtaja, s. 19.11.1899 Leppävirta, k. 13.12.1962 Haapavesi. Pso Sorja o.s. Muhonen, s. 1902. Lapset Pentti -29, Pirkko -32, Maija Leena -36. Vs. kivm, jääkKompp; P-

LAITINEN Vihtori työmies, s. 19.12.1886 Pieksämäki. Pso Hilja Maria Ollila/Ruuska. Lapset Walter Ilmari -16, Valma Irene -18, Eino Johannes -20. Vs. X kompp; Lapua.

LAMMINPÄÄ Juh koneasiamies, s. 18.10.1882 Ruovesi. Pso Aino o.s. Noponen, s. 1893. Lapsi Elli -17. Vs. Lapin Jääk; Oulu, koillisrintama.

kivm, Jv. Koul.K, Er.P37; Viipurinlahti. Stm.

LAUKKA Aappo mv., s. 17.3.1894 Haapavesi, k. 4.8.1958 Haapavesi. Pso Iida o.s. Mäntylä. Lapset Aarne -22, Sylvi -26, Frans -29, Heikki -34, Irja -43. Vs. kivm. Lapin II Rj.Pat; Kuolajärvi. Ts.

LAUKKA Antti työmies, s. 22.10.1888 Oulainen, k. 9.3.1958. Pso Amanda o.s. Koskela. Seitsemän lasta. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

LAUKKA Mikko Antti sahatyömies, s. 28.11.1896 Haapavesi, k. 15.10.1966 Kemi. Pso Viivi, s. 1905. Lapsi Kalevi. Vs. kivm Lapin II Rj.Pat; Kuolajärvi. Ts. kivm; Viipurinlahti. Osallistui jatkosotaan. Stm.

Parkano, Ikaalinen, Kyröskoski, Hämeenkyrö, Tampere. Stm.

LAURILA Martti työmies, s. 2.11.1900, k. 23.6.1937 Haapavesi. Pso Anna, s. 1896. Lapset Vilho -19, Kerttu -24, Lilja -27, Suoma -30, Elli -34, Martti -37. Vs. tiedustelija, Lillierin suksijoukko;

LEHIKKOLA Aukusti työmies, s. 31.10.1897 Haapavesi, k. 29.8.1945 Haapavesi. Pso Jenny Maria o.s. Jernfors, s. 1898. Lapset Tauno Eerikki -25, Juhani Aukusti -29. Vs. Tampere, Kivennapa, Hämeenlinna.

LEHTOLA Frans Erkki (Erkka) s. 14.5.1895 Amerikka, k. 30.9.1970 Haapavesi. Pso Hilma Aliina o.s. Murtomäki, s. 1896. Lapsi Taimi Elviira -28. Osallistui vapaussotaan.

LEHTOLA John (Jani) kelloseppä, s. 6.9.1893 Amerikka, k. 24.10.1958. Pso Signe o.s. Rapinoja, s. 25.6.1894. Lapsi Martta -17. Vs. Tampere,

LILJA Juho Eerikki (Jussi) työmiehes, s. 18.5.1891 Kiuruvesi, k. 2.1.1987 Haapavesi. 1. pso Hilma o.s. Isomaa. Lapset Väinö, Hilja, Hilma, Niilo. 2. pso Tilda Eliisa o.s. Mäenpää. Lapset Rauha, Pentti.

Vs. pionkompp; Mikkeli, Mäntyharju. Ts. vääp; Kannas. Js. vääp; Kannas. Vääp.

MALINEN Aku mv., s. 18.2.1896 Vieremä, k. 20.1.1978 Haapavesi. Pso Ida Elina o.s. Huikari. Lapset Salli -22, Väinö -25, Anna-Liisa -28, Reijo -33, Rauha -40. Vs. Kaartin JääkPat, vankien kulj; Oulu. Jääk.

MALINEN Ville mv., s. 18.2.1896 Vieremä, k. 13.10.1962 Haapavesi. Pso Aino o.s. Eskola, s. 1897. Lapset Hillevi -20, Anni -22, Lauri -24, Vilho -24, Laila -28. Vs. kivm; Tampere. Ts. kivm. rannikkopuol. Js. Uhtua. Korpr.

Tampere, Hauho, Viipurin valtaus. Stm. VR4.

MALINIEMI Otto Einari mv., s. 26.12.1891 Nivala, k. 8.4.1969 Haapavesi. Pso Anna Susanna o.s. Mäenpää, s. 1897. Lapset Lyyli -22, Senni -23, Annikki -26, Vieno -30, Aila -37. Vs. kivm;

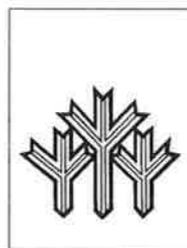
Tampere, Hauho, Viipurin valtaus. Stm. VR4.

MARJOMAA Heikki Jalmari mv., s. 24.12.1895 Kärämäki, k. 31.7.1973 Haapavesi. Pso Elsa Eliisa o.s. Käräjäoja, s. 1900. Lapset Elvi -24, Hannes -30, Eila -32. Vs. kivm; Tampere. Haavoittui Messukylässä. Stm.

MARJOMAA Jussi työmiehes, s. 3.9.1886 Haapavesi, k. 21.8.1978 USA. Vs. kivm, I vap.eht rintamakk; Oulu, Tampere, Kuokkala. Stm.

MARTINMÄKI Heikki mv., s. 1888 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Upola. Lapset Inkeri -27, Robert -30, Aaro -30. Vs. kivm, I vap.eht rintamakk; Oulu, Tampere, Kuokkala. Stm.

MARTINMÄKI Juho Vihtori talokas, s. 2.7.1887, k. 29.8.1958. Pso Elli Elisabet o.s. Renvall. Lapset Hilikka Tellerovo, Viljo Johannes, Raili Kyllikki. Vs. X kompp; Oulu. Lapua.

MARTINMÄKI Robert mv., s. 1885. Pso Maija. Lapsi Olavi. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

MARTTALA Oskari mv., s. 1.3.1892 Haapavesi, k. 27.1.1957 Haapavesi. Pso Kaisa Kustaava o.s. Pirnes. Lapset Selma -19, Anni -26, Martti -26, Tauno -29, Eevi -31, Kalle -38. Vs. kivm; Tampere, Ahlainen, Rautu. Ts. työpalv; Viipuri. Stm.

MARTTILA Anders Oskari työnjohtaja, s. 21.7.1896 Haapavesi, k. 24.2.1965 Oulainen. Pso Aino Katariina o.s. Rytty. Lapsi Erkki Antero. Vs. 3./VI.JääkPat; Messukylä, Tampere, Kuokkala. Jääk.

MATTILA Antti mv., s. 26.10.1889 Haapavesi. Vs. rajav; Oulu, Tornio.

MATTILA Arvid Aapram rautat.virk., s. 1897 Haapavesi. Vs. Oulu.

MATTILA Väinö Viljami mv., s. 22.9.1895 Haapavesi, k. 14.10.1970 Haapavesi. Pso Iida o.s. Salmela. Lapset Liisa -33, Hilikka -35, Jussi -36, Rauni -37, Tapani -39, Aune -41, Pirkko -47, Mikko -42. Vs. kivm, Lillierin hiihtojoukot; Tampere, Rautu, Ahlainen. Ts. Kuhmo.

Tampere, Rautu, Ahlainen. Ts. Kuhmo.

MEHTÄLÄ Juho torppari, s. 21.9.1874, k.23.9.1953. Haapavesi. Pso Anna Kaisa o.s. Paaso. Lapset Heikki, Lennart, Antero, Väinö, Sylvi. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

MERIKALLIO Lauri FK, s. 21.9.1886, k. 24.12.1971. Vs. Oulu.

MIKKONEN Viljo Johannes kansanopiston johtaja, rovasti, s. 7.8.1891 Oulunsalo, k. 13.11.1957 Helsinki. Pso Eine o.s. Breitholz. Lapset Martti, Aarne, Eljas, Liisa, Heikki, Veikko, Leena. Vs. adjutantti, II Krenatööriykm. (Savon pataljoona); Lapua, Tampere, Lempäälä.

Lapua, Tampere, Lempäälä.

MORKO Iikka mv., s. 29.8.1894 Haapavesi. Vs. kivm, Oulun II Vap.eht rintamakom.kunta; Messukylä, Tampere. Kaatui 3.4.1918 Tampereella. VR4.

MURTOMÄKI Aate s. 31.3.1899 Haapavesi, k. 1.1.1946 Haapavesi. Osallistui vapausotaan. Js. Uhtua.

MYLLYLÄ Erkki Einar mv., s. 31.8.1894 Amerikka, k. 27.12.1962 Haapavesi. Pso Maria o.s. Autio. Lapset Urho -14, Aimo -17, Kauko -19, Helli -31. Vs. kivm, muon, Willamon joukot; Kuolajärvi. Ts. kivm, Koul.K.; Viipurinlahti. Korpr.

MÄENPÄÄ Juho Jaakko mv., s. 1.11.1894 Haapavesi, k. 9.7.1963 Haapavesi. Pso Jenni Kustaava o.s. Junnila. Lapsia seitsemän. Vs. Kivennapa, Kuokkala.

MÄKINEN Eedvard työmies, s. 29.12.1897, k. 30.12.1918. Haapavesi. Osallistui vapaussotaan.

MÄKINEN Herman Kaarlo mv., s. 7.10.1891 Jalasjärvi, k. 1.7.1970 Haapavesi. Pso Anni o.s. Törmälehto. Lapset Tarmo -26, Helinä -27, Sirkka -28, Taimi -30, Martti -31, Pertti -32, Jarmo -34, Reino -37, Raimo -38, Eero -40, Helli -43. Vs. kivm; Tampere. Haavoittui 3.4.1918 Tampereella. Stm.

MÄKINEN Tapani työmies, s. 12.7.1895 Haapavesi, k. 11.3.1967 Haapavesi. 1. pso Tyyne Maria o.s. Anttila, s. 1898. Lapset Armas, Tauno, Elvi, Eila, Elma, Veikko. 2. pso Sylvi Elina o.s. Salo.

Neljä lasta. Vs. 13./V/JääkPat. Haavoittui 23.3.1918.

MÄNNIKKÖ Hannes mv., autoilija, s. 9.12.1893 Haapavesi, k. 19.3.1972 Haapavesi. Pso Anna o.s. Jääskelä. Lapset Yrjö Johannes, Matti Aapram, Kaisa Annikki. Vs. kkm, kivm, Oulun I Vapeht rintamkom.kunta, Porin RykmIIPat (Talvela), Hertzenin hiihtojoukot; Satakunta, Pastuskeri, Suodeniemä, Karkku. Haavoittui 13.3.1918 Pastuskerissa. Ts. linntyöt; Karjalan kannas. Väap.

MÄNTYNIEMI Emil Arvid työmies, s. 12.6.1897 Liminka. Pso Ida Maria o.s. Taskila, s. 1902. Lapset Arvi -22, Veikko -24, Rauha Maria -27. Vs. III rintamkom. kunta; Oulu.

NEVALA Emil urakoitsija, s. 30.8.1893 Haapavesi, k. 20.9.1979 Jyväskylä. Pso Olga o.s. Niskanen. Lapsi Marjatta. Vs. kivm; Tampere. Stm.

NEVALA Matti kauppias, s. 1887 Haapavesi, k. 1936 Kuopio. Osallistui vapaussotaan. Stm.

NIEMELÄ Aappo mv., s. 26.6.1894 Haapavesi, k. 23.3.1971 Haapavesi. Vs. kivm, keitm,PJP Sortavala. Ts. Er.P37. Stm.

NIEMELÄ Antti mv., s. 19.5.1892 Haapavesi, k. 26.6.1968 Haapavesi. Pso Sofia. Vs. kivm, Oulun I rintamkom. kunta; Porin Rykm,II Pat, Hertzenin hiihtojoukot; Lavia, Suodeniemä, Tampere, Ahlainen, Anttooran saari, Karkku. Stm.

NIEMELÄ Matti työmies, s. 27.8.1887 Haapavesi, k. 3.10.1962 Haapavesi. Vs. Lapua, Kotka.

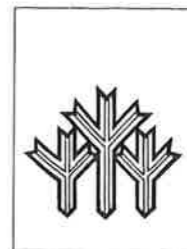
NIEMIMÄKI Aappo tilallinen, s. 26.5.1895 Haapavesi, k. 24.10.1968 Haapavesi. Pso Helmi Katariina o.s. Vierimaa, s. 1896. Lapsi Lempi Maria -18. Vs. lääkm; Terijoki, Rajajoki, Tampere. Haavoittui Tampereella.

NIEMIMÄKI Juho Heikki s. 18.3.1899 Haapavesi, muutti 1942 Kemiin. Pso Lydyia Katariina e. Alikoski, o.s. Syrjälä, s. 1896. Vs. kenttätelefoni; Oulu.

NIEMIMÄKI Pietari Wainö mv., s. 9.8.1894. Haapavesi, k. 19.8.1938. Haapavesi. Pso Aino Maria o.s. Mäkikangas. Lapset Erkki, Toini. Vs. Kaajanin SissiPat, VuoristoPr; Tampere, Kuokkala.

NIITTYKOSKI Kaarle Arvid s. 21.6.1896 Haapavesi. Osallistui vapaussotaan. Kaatui 28.3.1918 Tampereella. Stm. vapaussota.

NIKU Aappo mv., s. 6.4.1893, k. 17.11.1971. pso Ruusa Ottelijaana o.s. Mäkikangas. Lapset Viljo -23, Bertta -31, Oiva -33, Vieno -36. Vs. JääkPat 13; Vilppula, Messukylä, Tampere. Haavoittui 4.4.1918 Tampereella. VM1, VM2.

NIKU Tapani toiminnanjohtaja, s. 1.4.1895 Haapavesi, k. 6.4.1989 Lahti. Pso Hilja Marja o.s. Oinonen. Lapset Ilona, Väinö, Anneli, Olli, Risto, Eero. Vs. rjoht, tied.teht, Lillierin hiihtokom.kunta; Kaanpää, Ikaalinen, Parkano, Virrat, Tampere. Kers. VM1.

NUMMELA Arvo Siivertti kanttori, s. 1.3.1900 Haapavesi, k. 29.10.1976 Haapavesi. Vs. aseellinen, rautatiepat; Oulu.

NUMMELA Lauri Valentin kauppias, s. 12.8.1894 Haapavesi, k. 30.10.1966 Haapavesi. Pso Elvi o.s. Tallasniemi. Lapset Annikki, Juhani, Seppo. Vs. PohPohmJääkPat; Oulu, Tornio, Satakunta.

NUMMELA Reino Artturi mv., s. 14.4.1898 Haapavesi, k. 31.10.1983 Haapavesi. Pso Laila o.s. Haavisto. Lapset Tellervo, Reino Johannes, Helena. Vs. Oulun I Krenatööri-rykm.; Oulu. Ts. kivm, III/JR25; Kuhmo, Löytövaara. Haavoittui 8.3.1940 Löytövaarassa. Js. kivm, ajom, 9./JR32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Alik.

NUMMELA Yrjö Juhani mv., s. 12.2.1893 Haapavesi, k. 28.12.1964 Haapavesi. 1. pso Henni o.s. Kangasaho. Lapset Raakel Maria, Eero Juhani. 2. pso Helmi Elisabet o.s. Herttua. Lapset Terttu Orvokki, Risto Veli Juhani, Leena Annikki, Anna Liisa. Vs. Vöyrin VIKompp; Oulu, Vaskivesi, Kuru, Aitolahti, Messukylä, Tampere.

NURKKALA Antti s. 31.10.1895 Haapavesi, kaatui 23.4.1918 Kuokkalassa. VR4.

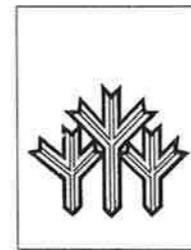
NURKKALA Kalle August suutari, s. 19.11.1892 Haapavesi, k. 4.3.1958 Haapavesi. Pso Johanna o.s. Palola, s. 1890. Lapset Taimi -19, Sylvi -21, Salme -26, Sointu -32. Vs. kivm, Oulun III Va-peht.rintamakom.kunta; Tampere. Haavoittui 4.4.1918 Tampereella. Stm.

NYKÄNEN Vihtori kanttori-urkuri, s. 24.3.1895 Virtasalmi, k. 22.8.1951 Haapavesi. Pso Sanni Elisabeth o.s. Lindgren, s.1894. Lapset Pentti Johannes -28, Pekka Antero -30, Pirkko Helena -32, Risto Juhani -35. Vs. Rajajoki. Korpr. VM.

OKSA Juhani Erkki mv., räätäli, s. 9.10.1899 Lappajärvi, k. 13.5.1966 Haapavesi. Pso Aune Raakel o.s. Kotiaho, s.1906. Lapset Maila Sisko -25, Veikko Johannes -26, Katri Kyllikki -29, Eero -31, Hannu Markus -33, Elma Annikki -36, Maija Raakel -38, Kaarlo Antero -41, Valto Kalevi -42, Lilja Kaarina -43, Aimo Aarre -45, Olli Juhani -47, Esko Kalervo -49. Vs. Tampere, Viipuri.

OLLANKETO Paavo työmies, s. 21.1.1887, k. 24.11.1933. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

PARTANEN Aapeli s. 26.5.1895, k. 1.1.1981 Haapavesi. Pso Anna o.s. Kuokkanen. Lapsi Sylvi -21. Vs. vm; Laatokan Karjala. Stm.

PARTANEN Vilho Heikki (Ville) mv., s. 21.3.1897 Haapavesi, k. 1972 Helsinki. Pso Lempi o.s. Luoma, s. 1898. Lapset Onni -29, Eila -31, Eeva -34, Siiri -36. Vs. rpääll, 3./Rj.Pat; Pohjanmaa, Petsamo. Haavoittui 12.5.1918 Parkkinassa. Engl. sotavankina. VM1.

PELLIKKA Heikki mv., s. 7.6.1901 Haapavesi, k. 9.10.1987 Haapavesi. Pso Nanni Sofia, s. 1900. Lapset Reino -25, Jussi -36. Vs. kivm, Keski-Suomen Rykm; Tampere. Js. kivm, JR35; Uhtua. Stm. VM2.

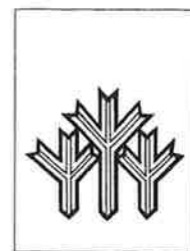
PELTONIEMI Erkki Oskari mv., s. 23.9.1888 Haapavesi, k. 22.12.1939 Haapavesi. Pso Helmi Sofia o.s. Ollanketo. Lapset Katri, Olavi. Vs. vartm, 6./II/ PohPohm Rykm; Kymnlinna, Viipuri.

PELTONIEMI Henrik työnjohtaja, s. 14.2.1897 Haapavesi, k. 31.10.1953 Haapavesi. Pso Iida o.s. Pitkälä. Lapset Hanna, Veikko, Juhani. Vs. Petsamon II Retkikunta; Salmijärvi. Ts. hevosenhoitaja, Osallistui jatkosotaan. koti-HEV. S 3. Korpr.

PELTONIEMI Matti mv., s. 23.3.1894 Haapavesi, k. 1.2.1941 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Kääriä. Lapset Saimi, Salli, Orvokki, Marjatta, Martti, Eetu, Linnea. Vs. II JääkPat (Willamo); Petsamo, Kurtinjärvi, Kurtintunturi. Ts. kivm; ErP37, Karjalan kannas, Vironlahti. Stm.

PELTONIEMI Pekka s. 1895. Pso Anna o.s. Hatula. Vs. Oulu, Tornionjokilaakso.

PELTOERÄ Robert Vilhelm (Ville) toimitusjohtaja, s. 26.12.1888 Kemijärvi. Pso Maiju. Vs. Tykistö; Viipuri. Js. Kaatui 28.8.1941 Vuonnissa. Ltn.

PIRKOLA Matti Viljam liikemies, s. 11.6.1893 Haapavesi, k. 29.8.1975 Oulainen. Pso Fanni o.s. Peltola, s. 1897. Lapset Matti Viljami -22, Väinö Johannes -25 (kaatunut 1944), Bertta Anna Liisa -26, Fanni Emilia -27, Terttu Helena -29. Vs. kivkompp rjoht, PohPohmJääkPat, Kapt Damsteinin kompp; Tampere, Viipuri. Haavoittui. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. VM2.

PIRNES Frans August työmies, s. 5.12.1893 Haapavesi, k. 28.6.1966 Oulu. Pso Mari. Yksi lapsi. Vs. Oulu, Salla.

PIRTTIKANGAS Lauri Johan maalari, s. 16.11.1890 Haapavesi, k. 2.8.1970 Haapavesi. 1. pso Maikki o.s. Matela, s. 1896. 2. pso Veera o.s. Lokinof, s. 1916. Lapset Kalevi

-22, Laura -25, Pentti -29, Leo -30, Aarno -30, Maija -42, Matti -44, Väinö -46, Helena -49, Juha -54, Markus -40. Vs. rajav; Tornio.

PIRTTIMAA Frans Aukusti työmies, s. 23.9.1900 Haapavesi, k. 9.3.1982 Haapavesi. 1. pso Roosa Katariina, s. 1902. 2. pso Ruusa Maria, s. 1892. 3. pso Raakel. Lapset Pentti

-23, Veikko -26, Viljo -28. Osallistui vapaussotaan. Ts. hevos, huoltoteht; Laatokka. Js. Spol; Kiestinki. Alik.

POKELA Toivo Eliel pankinjoht., s. 17.4.1895. Haapavesi, k. 3.9.1961. Haapavesi. 1. pso Taina, o.s. Olkkonen. Lapset Eeva, Martti. 2. pso Anna o.s. Palolahti. Lapsi Olli.

Vs. rjoht, vartpiirin esim, Tornion Rj.Pat; Oulu.Tornio. Alik.

PUDAS (PATAKOSKI) Antti Asteri opettaja, s. 27.6.1886 Siikajoki. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

PUOLITAIVAL Frans Oskari mv., s. 21.8.1894 Haapavesi, k. 24.10.1984 Haapavesi. Pso Martta o.s. Uusitalo, s. 1898. Lapset Leino -23, Anja -24, Salme -25, Kauko -28, Esko -31, Eija -31. Vs.

PohPohmJääkRykm., Porin JR; Tampere, Karjala. Ts. Jv.Koul.K5, 5./Er.P37. Alik.

PUOLITAIVAL Juhoviljami työmies, s. 29.6.1895 Haapavesi, k. 1975 Haapavesi. Vs. kivm, Oulun Krenatöörirykm; Ikaalinen, Tampere, Lahti.

PUOLITAIVAL Matti kirvesmies, s. 21.12.1896 Haapavesi, k. 16.6.1970 Oulainen. 1. pso Tyyne Maria o.s. Pajala, s.1908. 2. pso Ida Maria o.s. Järvikangas, s.1893. Lapset Arvo -27, Kalevi -28,

Hannu -30, Antti -32, Anna-Liisa -32, Leevi -34, Tauno -38. Vs. JääkPat; Oulu, Tampere. Jääk.

PYHÄLÄ Ransa Eemeli puuseppä, s. 24.11.1891, k. 5.6.1971. Lapsi Hilja Maria -21. VS. keitm, kokki; Oulu, Lapua.

PYRRÖ Väinö mv., s. 18.7.1890, k. 1970 Haapavesi. Pso Manta Erkinantti o.s. Heiska. Vs. vartija vankileirillä; Etelä-Pohjanmaa.

PYÖRIÄ Antti mv., s. 8.11.1896 Haapavesi. Vs. kkamp; Karjalan kannas. Kaatui 23.4.1918 Kuokkalassa. Stm. VR4.

PÖTSÖNEN Ivan mv., s. 9.3.1888 Soanlahti, k. 31.5.1955 Haapavesi. Vs. kivm; Muolaa, Kivennapa. Js. vartm; Soanlahti. Stm.

PÖYHÖNEN Väinö lääketieteen kandidaatti, s. 29.7.1890 Haapavesi, k. 20.4.1922 Helsinki. Vs. patl. lääkäri, tohtori, III/JR6; Käki-salmi. Kapt.

RAIVIO Eelis Vihtori maanmittausinsinööri, s. 18.3.1874, k. 23.6.1935. 1.Pso Hanna Inkala, lapsi Rakel, 2. pso Hilma Asikainen. Vs. Lillierin hiihtojoukot; Satakunta.

RANKINEN Heikki mv., s. 23.5.1888 Paa-vola, k. 22.10.1935 Haapavesi. Pso Emmi o.s. Vaitiniemi. Lapset Elma, Tenho, Kalevi, Martti, Ilse, Annikki, Aino, Jouko, Terttu. Vs. kivm, Oulun I Va-

peht rintamakom.kunta., Porin Rykm,IIPat (hiihtojoukot); Ahlainen, Anttooran saari, Porin saaristo, Suodenniemi. Haavoittui maaliskuussa 1918 Suodenniemellä. Stm.

RANTALA Matti pienvilj., s. 10.10.1897 Vihanti, k. 30.7.1968 Haapavesi. 1.Pso Hilda Josefiina o.s. Viitanen, s.1897. Lapsi Veikko Matti -23. 2. pso Maria Kustaava e. Nurkkala o.s. Rautiola, s.

11.9.1912. Lapsi Taimi Marjatta-56. Vs. vartpalv. Ts. 1./JR65; Kuhmo, Suomussalmi. Js. JR32. Jääk.

RANTALA Väinö työmies, s. 4.5.1884, k. 27.1.1960 Haapavesi. Pso Eliisabet o.s. Hinttala, s. 1890. Lapset Helli -10, Elsa Toini -15, Helli Hilja -21, Vieno Elisabet -26. Vs. X kompp, Täyd.Pat; Oulu, Lapua.

RAPINOJA Erkki Johannes työmies, s. 6.9.1890 Haapavesi, k. 22.9.1964 Haapavesi. 1. pso Helmi Maria o.s. Huikari, s. 1889. Lapset Anni -12, Vieno -15, Uuno -18, Maija -21, Urho -24, Liisa

-27. 2. pso Hulda Elviira o.s. Kaijalainen, s. 1896. Vs. 3./II/ PohPohm IJääkRykm.; Oulu, Viipuri.

RAPINOJA Wille käsityönopettaja, s. 15.8.1892 Haapavesi. Osallistui vapaussotaan. Kaatui 3.4.1918 Messukylässä.

RAUANKOSKI Yrjö Vilhelm kauppias, s. 29.1.1896 Helsinki, k. 3.5.1967 Tuusula. Pso Julia o.s. Falström. Lapset Liisa, Sirkka, Hilikka, Heikki, Ritva, Irma. Vs. rjoht, Porin Rykm; Hyvinkää, Tampere. Kers.

RAUMA Erkki Viljami (Ville) s. 24.4.1898 Haapavesi, k. 1964 Rovaniemi. Pso Anni o.s. Alajääskö. Lapsi Pertti. Vs. Vapeht kom.kunta; Oulu, Lapua.

RAUMA Frans Wilhelm (Ville) mv., s. 8.1.1892 Haapavesi, k. 10.6.1969 Haapavesi. Pso Olga o.s. Heiska. Lapset Väinö -19, Hilja -20, Helvi -21, Martta -23, Niilo -25, Ahti -27, Paavo -29, Matti -31, Aura -32, Taisto -34, Oili -36. Vs. kivm, 3./VI/ PohPohm IIJääkRykm; Tampere, Messukylä, Kuokkala. Haavoittui 4.4.1918. Tampereella.

RAUMA Oskari mv., s. 1886, k. 1952 Haapavesi. Pso Mari o.s. Pietilä. Lapset Alli, Arvi, Jussi, Urpo, Ville, Raili, Anni. Vs. kokki, X kompp; Oulu, Lapua, Tampere.

RAUMA Yrjö Albert työmies, s. 13.12.1895, k. 2.2.1976 Ylitornio. Vs. kivm; Oulu, Tampere, Haavoittui Tampereella.

RAUTIO Edvin Aukusti (Kusti) mv., s. 4.7.1892 Haapavesi, k. 12.8.1967 Haapavesi. Pso Veera Katariina o.s. Kuivala, s. 1901. Lapset Kustaa Antero -30, Jaakko Johannes -31, Saini Sirkka -34. Vs. Oulu.

RAUTIO Lauri Oskari agrologi, s. 10.8.1906 Haapavesi, k. 4.1.1984 Haapavesi. Pso Bertta Maria o.s. Kolu, s. 1909. Lapset Heleena -40, Ritva -42. Vs. läh; Haapavesi. Ts. hiihtopart, 9. Spol.K; Suomussalmi, Kuhmo. Js. spol, maatalousneuvoja, paikallispääll, sotvirik, III AKE; Uhtua, Raate, Vuokkiniemi, Akonlahti. Kers. VM2.

RAUTIOAHO Aarne Artturi sähköasentaja, s. 3.10.1901 Oulainen, k. 1.4.1993. Pso Toini Rauha Maria o.s. Gutzen, s. 1907. Lapsi Asko Aarne Juhani -36. Vs. kivm, Oulaisten sk; Oulainen. Ts. lentomekaanikko, LAs5/TLeLv12; Karjalan kannas. Js. lentomekaanikko, LeR2. Ls. lentomekaanikko, KtäleLv3; Kemi. Sotmest. VM1, VM2, SVR2.

REPO Janne mv., s. 10.5.1901 Soanlahti, k. 11.9.1984 Haapavesi. Pso Olga o.s. Koivunen, s. 1898. Lapset Ensio -25, Eini -26, Erkki -27, Eeva -29, Elvi -30, Eija -33, Elina -37, Enni -40. Vs. vartm. Ts. sotateht; Laatokan Karjala. Js. seppä; Karjalan kannas. Alik.

RITOLA Otto Birgeri työmies, s. 22.11.1898 Haapavesi, k. 20.10.1929 Haapavesi. Pso Anna o.s. Nurmesniemi, s. 1891. Lapset Helvi Maria -20, Veikko Einari -23. Vs. Oulu.

ROJOLA Olli mv., työnjohtaja, s. 28.3.1882 Haapavesi, k. 19.1.1951 Haapavesi. Vs. kkm, kivm, rjoht, maalauskomp, Oulun I Vapeht rintamakom. kunta, Porin Rykm III Pat/Paavo Talvela, Hertenin hiihtojoukot; Oulu, Pastuskeri, Suodenniemi, Karkku, Tampere. Ts. linnetyöt; Karjalan kannas, Muolaa. Väap.

RUUSKA Kasper mv., s. 21.9.1893 Haapavesi, k. 10.11.1974 Haapavesi. 1. pso Emma Kaisa o.s. Karen, s. 1908. Lapset Väinö, Martta, Aune, Vieno, Alli, Senja, Hilja, Artturi, Aimo, Jaakko. 2. pso Iida o.s. Isomaa, s. 1908. Lapset Veikko, Pentti, Erkki, Raili, Raija, Anneli, Aili, Martti, Taavi, Sinikka, Seppo, Kauko, Mauri. Vs. kivm, Willamon joukot; Kuolajärvi, Salla. Stm.

RUUSKA Matti mv., s. 22.4.1889 Haapavesi, k. 5.10.1965 Haapavesi. Pso Hilma o.s. Talvitie. Lapset Vilho -14, Iida -16, Aino -17, Väinö -20, Eino -21, Tyyne -23, Otto -27, Nelly -30, Niilo -32, Auli -37. Vs. kivm, Willamon joukot; Salla, Savukoski. Stm.

RUUSKANEN Juhon Aukusti työmies, s. 10.8.1888 Haapavesi, k. 12.4.1944 Haapavesi. Pso Helmi Maria o.s. Mäntykangas. Lapset Rauha -15, Uula -17, Tuure -20, Teuvo -22, Veikko -25, Viljo -27, Reijo -30, Raili -33, Raimo -39, Ulla -44. Vs. PohPohmRykm; Kouvola, Metsäkylä. Stm.

RYTKY Frans Johannes mv., s. 4.1.1891 Haapavesi, k. 9.3.1937 Haapavesi. Pso Aino Esteri o.s. Anttila. Lapset Eila Mirjam, Vilho Abram. Vs. Vöyrin skoul; Vaskivesi, Tampere, Tornion raja.

RYTKY Tapani Vilhelmi mv., s. 5.4.1891 Haapavesi, k. 22.2.1981 Haapavesi. Pso Sulo Esteri o.s. Veikkola, s. 1886. Lapset Lyyli Annikki -24, Lea Marjatta -28. Vs. Oulun valtaus.

RÄISÄNEN Antti Adolf s. 15.12.1902. Vs. Haapaveden Sk, Hertenin hiihtojoukot; Oulu, Satakunta. Kaatui 13.3.1918 Pastuskerissä.

SAINKANGAS (MUNSELIUS) Aappo Ilmari pienviljelijä, s. 13.7.1884 Haapavesi, k. 24.5.1979 Haapavesi. Pso Kaisa o.s. Kärki, s. 1885. Lapset Olga -08, Hilja -09, Heikki -12, Rauha -15, Katri

-17, Tyyne -20, Aappo -22, Toivo -26, Tauno -29. Vs. vart teht.

SALMELA Antti mv., s. 19.6.1898 Haapavesi, k. 13.9.1976 Haapavesi. Pso Martta Katri o.s. Salmela. Lapsi Anna Ilona -45. Vs. kivm. Ts. kivm, 2./JR25; Kuhmo. Haavoittui 3.3.1940

Riihivaarassa. Js. ajom, III/JR32, II/JR11; Uhtua, Kiestinki. Stm. VM2.

SALO Oskari metsätekniikko, s. 21.6.1895 Haapavesi, k. 1.1.1960 Haapavesi. Pso Ruusa Maria o.s. Pirttikangas, s. 1895. Lapset Aira -25, Alpo -28, Matti -32. Vs. Hans Kalmin hiihtoprik; Lahti. Alik.

SAUKKO Matti Augusti mv., s. 3.3.1893 Haapavesi, k. 24.8.1984 Haapavesi. Pso Hilma. Lapset Uuno, Alina, Jussi, Armas, Hilma, Ritva, Veikko, Anni. Vs. kivm; Tampere.

SAVELA Herman pienvilj., s. 24.4.1891 Haapavesi, k. 1970. Pso Hilja Johanna o.s. Heitto. Lapset Antti, Arvo, Erkki, Väinö, Uljas, Aino. Vs. Oulu.

SAVELA Jussi torppari, s. 11.3.1987 Haapavesi, k. 22.11.1927 Haapavesi. Pso Selma. Lapsi Väinö Juho Kalevi -22. Vs. Kuolajärvi.

SAVIKKO Eemil työmies, s. 7.3.1892 Haapavesi, k. 6.2.1960 Haapavesi. Vs. kivm, PorinRykm; Tampere, Viipuri, Aunus.

SAVIKOSKI Heikki Leonard työmies, s. 1886. Pso Aino o.s. Hautasalo. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

SIIRI Esa Einari pienviljelijä, s. 27.12.1894 Haapavesi, k. 5.2.1983 Haapavesi. 1. pso Lempi Emilia o.s. Herrala, s. 1900. Lapset Asta O. -39, Asta E. -41, Risto -42, Sakari -45. Vs. kivm, rvart; Tornio. Ts.

kivm, Koul.K5, 5./Er.P37. Stm.

SIIRI Yrjö Edvard (Eetu) s. 26.11.1895 Haapavesi. Vs. Oulun hiihtokk, Hertenin hiihtojoukot; Ahlainen, Pastuskerin saari. Kaatui 13.3.1918 Ahlaisesa. Stm. VR2.

SILTALA Aappo työmies, s. 24.11.1899 Haapavesi, k. 2.2.1975 Haapavesi. Pso Kaisa-Liisa o.s. Hatula, s. 1905. Lapset Aili, Marjatta, Vilho, Antti. Vs. Stm.

SIMELIUS Paavo Jooseppi pankinjohtaja, s. 3.1.1904 Tornio, k. 18.9.1967 Helsinki. Pso Ruth Eva o.s. Lundström. Lapsi Kai Jooseppi. Vs. läh, Uudenkaupungin Sk. Ts. patl kom; Suomussalmi. Haavoittui 1940. Js. Viipurin varusk.komend, E/12.D., tstopääll; Karjalan kannas. Maj.

SOINI August kirvesmies, s. 14.5.1888 Haapavesi, k. 14.7.1973 Haapavesi. Vs. Mikkelä.

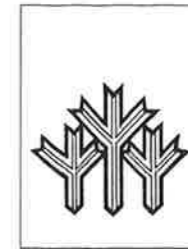
STEN Emil s. 28.12.1887. Vs. Pictarsaaren tyk.koul.

TAHKOKORPI Seemi mv., s. 10.10.1883 Haapajärvi, k. 12.7.1964 Haapavesi. Pso Iida o.s. Savikko, s. 1885 Haapavesi. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

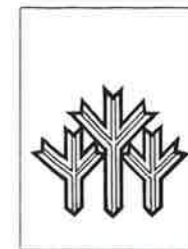
TAKKUNEN Feelix mv., s. 10.7.1895 Haapavesi, k. 26.7.1963 Haapavesi. Pso Nelma o.s. Jokimäki. Lapset Lilja -16, Vilho -17, Kalle -27. Vs. Satakunta, Tampere. Stm.

TALVITIE Arvi s. 25.2.1896 Haapavesi, k. 24.3.1972 Haapavesi. Pso Sofia o.s. Halmetoja. Lapset Hilda Maria -18, Nelli Margareta -20, Toivo Adolf -25. Vs. PohPohm IJääkPat; Tampere, Viipuri, Ollila, Kuokkala.

THESSLER Väinö Johannes mv., s. 7.6.1891 Haapavesi, k. 27.1.1933 Haapavesi. Pso Emma Maria o.s. Tähtelä. Lapset Irja-Liisa, Raita Annikki, Toini Orvokki. Vs. kivm; Tampere. Stm.

TORKKOLA Aukusti putkimies, työnjoht., s. 1898 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Nikumatti. yksi lapsi. Vs. kivm, III Rak.Rykm; Vesilahti, Tampere. Jalat vammautuneet.

TORKKOLA Juhon Pekka talonmies, s. 8.10.1896 Haapavesi, k. 26.3.1951 Haapavesi. Pso Ruusa Katariina o.s. Haukipuro, s. 1896. Lapset Erkki -21, Anni P. -25, Matti -27, Eila -29, Anni S. -36.

Vs. kivm, rjoht, Oulun Krenatöörirykm; Kyröskoski, Karkku, Tampere. Alik.

TORKKOLA Matti kauppias, s. 27.7.1894 Haapavesi, k. 11.1.1950 Oulu. Pso Aino, s. 1900. Lapset Veikko -20, Eeva -23, Paavo -27, Anna-Liisa -30, Vappu -33. Vs. Oulun Krenatöörirykm; Tampere.

TUOHINTO Kustaa Aadolf opettaja, s. 14.3.1886 Salo, muuttanut Mikkeliin v.1921. pso Elin Petronella o.s. Soinila, s. 1889. Lapsi Mauno Johannes -15. Vs. Vöyrin koulu.

TUOMIALA (HAGEL) Johan Henrik mv., s. 16.10.1895 Haapavesi, k. 25.2.1979 Valkeakoski. Pso Aino Aukusta o.s. Anttila. Lapset Henni -18, Aimo -20, Tenho -23, Tuovi -25, Toivo -27,

Väinö -29, Arvo -31, Kalle -34. Vs. kivm, Willamon joukot; Kuolajärvi. Stm.

TUOMISTO Matti Edvard mv., s. 24.7.1896 Nurmo. Pso Enne o.s. Ylinen. Lapset Toini, Matti, Martti, Eino, Paavo, Aarne, Veikko. Vs. ratsum, URR; Tampere. Ts. kivm; JR13, Karjalan kannas. Kato-

si 10.3.1940 Kannaksella. Stm.

TUOVILA Juho Kustaa mv., s. 31.7.1896 Haapavesi, k. 20.2.1936. Pso Taava. Lapset Rauha, Lauri, Iida. Vs. K.JP; Messukylä, Tampere, Terijoki, Kuokkala. Haavoittui. Stm. VR.

-26, Kalervo -27. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

TÄHTELÄ Väinö Jaakko mv., s. 26.7.1891 Haapavesi, k. 7.12.1972 Haapavesi. Vs. tkm; Tampere. Tkm.

TÖRMÄLEHTO Aappo mv., s. 23.11.1889 Haapavesi, k. 13.7.1973 Haapavesi. Vs. Oulu. Stm.

TÖRMÄLEHTO Frans mv., s. 16.2.1887 Haapavesi, k. 21.2.1940 Haapavesi. Pso Fanni, s. 1901. Lapset Liisa -33, Helli -35, Hanna -38, Eero -40. Vs. X kompp; Oulu, Lapua.

TÖRMÄLEHTO Matti Einari mv., s. 19.10.1885 Haapavesi, k. 26.6.1968 Loppi. Pso Ruusa o.s. Herrala. Lapset Helli -12, Matti -14, Vieno -16, Helli -19, Erkki -20, Taavi -22, Veikko -25, Sofia -28, Erkki -30, Arvo -32, Martta -36. Vs. Täyd.Pat, X kompp; Oulu, Lapua.

UUSITALO Aarne mv., s. 26.6.1896 Haapavesi, k. 18.9.1976 Haapavesi. Pso Vilma Sylvia o.s. Viinala. Lapset Erkki Viljo, Elsa Johanna, Sauli Johannes. Vs. Oulu.

UUSITALO Aate Johan Vilhelm (Ville) liikemies, s. 20.10.1894 Haapavesi, k. 18.12.1958 Haapavesi. Pso Saara o.s. Jääskelä. Lapset Annikki, Eero, Mikko, Risto, Arvo, Maija. Vs. kivm, Oulun

I Vapeht rintamakom.kunta, Vapeht jääkporukka, Porin RykmII Pat, von Hertenin hiihtojoukot; Tampere, Ahlainen, Porin saaristo, Suodenniemi, Karkku. Ts. linnetyöt; Karjalan kannas, Muolaa. Väap.

UUSITALO Hannes s. 1.1.1885 Haapavesi. Vs. kivm, Oulun I Vapeht rintamakom.kunta, Vapeht jääkporukka, Porin Rykm II Pat/Hertenin hiihtojoukot; Ahlainen, Porin saaristo, Anttoora, Pastuskeri. Kaatui 13.3.1918 Pastuskerissa.

UUSITALO Heikki Arvid mv., s. 6.9.1892 Haapavesi, k. 14.9.1966 Pulkkila. Pso Helga Sofia o.s. Kallinen. Lapset Viljam Arvid Olavi, Pentti Kalervo, Helena Katri Eliisa, Iines Annikki. Vs. Vienan Kemi, Salla.

Kannas, Kuokkala. Haavoittui 1918 Kuokkalassa. Stm.

UUSITALO Uno mv., s. 11.9.1897 Haapavesi, k. 27.7.1970 Haapavesi. Pso Senja o.s. Rytty. Lapset Vilho -32, Vieno -35, Eeva -38, Eino -42. Js. liikpartm, 12.Liik.K; Salla. Korpr.

UUSITALO Yrjö mv., s. 1.7.1895 Haapavesi, k. 19.1.1970 Haapavesi. Pso Sigrid Maria o.s. Weräjäkörva. Lapset Sirkka -21, Eero -25, Paula -26, Maija -29, Pentti -31, Jorma -40. Vs. PohPohmJääkPat;

Oulu, Pori. Haavoittui Ahlaisissa. Ts. 3./Er.P36. Alik. VM1.

VAHE Atte Ilmari kunnankirjuri, s. 19.6.1900 Haapavesi. Pso Asta Siiri Johanna o.s. Gröndal, s. 1905. Lapset Matti -29, Olli -30, Ulla -33, Riitta -47. Vs. Haavoittui 19.4.1918 Lempäälässä.

VAHE Kaarlo Kanerva s. 13.8.1898 Haapavesi, k. 6.6.1918 Haapavesi. Vs. hiihtojouk; Pohjanmaa, Satakunta.

VAHE Kosti Vilho mv., talousneuvos, s. 15.3.1897 Haapavesi, k. 26.5.1979 Haapavesi. Pso Laina Hellin o.s. Parviainen, s. 1900. Lapset Vappu -27, Riitta -31, Jorma -34. Vs. kivm, Täyd.Pat. harjoitusmestari, Vöyrin Pat, Pohj.I Rykm Täyd.Pat; Tampere, Vaasa. Ts. Jv.Koul.K5; Rovaniemi. Alik.

VAITINIEMI Aappo Henrik mv., s. 15.5.1900 Haapavesi, k. 13.12.1966 Haapavesi. Pso Siiri o.s. Örn. Vs. kivm, Vapeht I rintamakom.kunta, Porin Rykm, Hertzenin hiihtojoukot; Satakunta, Tampere. Haavoittui 13.3.1918 Ahlaisissa. Ts. huolto au, /III/JR25; Kuhmo. Js. komppväp, 9./JR32, Jv.Koul.K18; Uhtua. Väp.

VAITINIEMI Eetu mv., s. 25.5.1894 Haapavesi, k. 24.6.1970 Hailuoto. Pso Maria o.s. Niemimäki. Lapset Armas, Alli, Anni, Aarre. Vs. kivm, Oulun I vapeht rintamakom.kunta, Porin Rykm.II Pat. Hertzenin hiihtojoukot; Tampere, Ahlainen, Pohjanmaa, Anttooran saari. Kivm.

VANHATALO Heikki mv., s. 11.12.1891 Haapavesi, k. 30.12.1940 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Veikkola, s. 1893. Lapset Anni -26, Veli Heikki -41. Vs. 2./II JääkPat; Oulu, Hannila, Viipuri. Stm.

VEHKALAHTI Juho Jaakko mv., s. 25.7.1892 Haapavesi, k. 20.12.1955 Haapavesi. Pso Jenni Sofia o.s. Vierimaa s. 1898. Lapset Reino Johannes, Aate Matias, Heino Olavi, Onni Jaakko, Sulo Vilhelmi, Niilo Armas. Vs. Oulun I vap.eht.rintamakom.kunta; Pomarkku, Lassila, Noormarkku, Pori.

VEIKKOLA Kaarlo Yrjö mv., s. 19.1.1888 Lapua, k. 14.10.1935. Pso Aino Alina o.s. Vähä-Saukko, s. 1894. Lapset Katri -13, Salme -15, Kaarlo -16, Armi -18, Lauri -20, Pertti -22, Eeva -24, Martti -26, Maija -28, Ulla -32, Yrjö -30, Erkki -35. Vs. Tampere, Vilpula.

VEIVO Frans (Ransa) mv., s. 19.7.1889 Haapavesi, k. 30.9.1963 Haapavesi. Pso Kaisa Maria o.s. Koskenkorva, s. 1901. Lapset Rauha Ilona -29, Siiri Annikki -34, Aino Marjo-Liisa -44. Vs. kivm; Oulu. Stm.

VEIVO Kristian (Jaami) talokas, s. 17.2.1889 Haapavesi, k. 26.10.1955 Kanada. Vs. Täyd.Pat; Oulu.

VIINALA Erkki mv., s. 27.5.1886 Haapavesi, k. 1.7.1863 Haapavesi. 1. pso Hilda Maria o.s. Noponen. Lapset Veikko, Vilma, Uljas. 2.Pso Aune Sofia o.s. Aakko. Lapset Kauko, Ritva, Juhani, Irma, Tapio. Vs. III Ks-kompp.; Oulu, Lapua.

VIITALA Frans Iisak mv., s. 27.7.1896 Kurikka, k. 20.5.1966 Haapavesi. Pso Hilda Maria. Lapset Ilmi, Verner, Anto, Eetu, Arno, Sisko, Raili, Alpo, Antti, Raakel, Lempi, Heikki, Martti, Martta, Helli. Vs. kivm; Kajaanin sissit; Oulu, Lavia, Tampere, Karjalan kannas. Ts. kivm, JR53; Karjalan kannas. Stm. VM2.

VIITANEN Juho Aapo mv., s. 27.1.1896 Haapavesi, k. 30.9.1984 Haapavesi. Pso Anna Emilia o.s. Mäkelä, s. 1904. Lapsi Olavi Johannes -24. Vs. Oulun Krenatööri.rykm; Tampere, Lempäälä. Ts. kivm, II/ JR13; Karjalan kannas, Kärsälänjärvi. Stm.

VIITANEN Sakke maatyöl., s. 15.7.1894 Haapavesi, k. 5.1.1974 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Mustapää. Lapset Uolevi Sulo -28, Sinikka -30. Vs. vartiomies, II Jääk.Pat; Vaasa, Oulu.

VÄHÄSAARI Einari s. 28.7.1894, k. 11.5.1973. Pso Aili o.s. Eskola. Vs. Willamon joukot, Ts. Kiviniemi, Js. hevoslääkintämies; Uhtua. Ylik.

VÄHÄSAARI Mikko s. 1889 Haapavesi, kuollut tapaturmaisesti USA:ssa Vs. II Sk-kompp.; Oulu. Stm.

WAUHKOLA Sakari työmies, s. 9.12.1893 Nivala. Vs. Haapaveden SK hiihtokompp; Suodenniemi, Ahlainen. Kaatui 13.3.1918 Ahlaisissa. VR4. Vapaussota.

YLIOJA Frans Oskari mv., s. 20.5.1893, k. 20.12.1956. Pso Johanna Sofia. Lapset Pentti -40, Eeva Kaarina -43. Vs. Koillisrintama, Lapin II Rj.Pat Stm.

ÄNÄKKÄLÄ Pekka kirvesmies, s. 23.12.1886 Kärsämäki, k. 3.1.1930 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Käräjöja, s. 1926. Lapset Emil Anton -17, Heikki -20. Vs. Savon Prikarti.

Vapaus sodan naisia

AHONPERÄ Eliisa (Liisi) agronomi, opettaja, s. 4.3.1899, k. 2.8.1973 Haapavesi. Vs. Satakunta, Tampere.

MIKKONEN Eine Maria kansanopistonjohtajatar, o.s. Breitholtz, s. 15.6.1887 Kivennapa, k. 15.9.1953 Haapavesi. Pso. Viljo Johannes. Lapset Martti, Aarne, Elias, Liisa, Heikki, Veikko, Leena. Vs. SotaS. SPR:n hoitaja; Satakunta, Mikkel.

BORRE-LARSEN Maikki o.s. Nevala. ruustinna, s. 1889 Haapavesi, k. 1976 Tanska. Pso. Hans. Lapset Hans, Petter, Karl. Vs. SotaS.

RYTKY Sulo Esteri o.s. Veikkola-Lunqvist, emäntä. s. 8.12.1886 Haapavesi, k. 24.11.1967 Haapavesi. Pso. Tapani Vilhelmi s. 1891. Lapset Lyyli Annikki -24, Lea Marjatta -28. Vs. leipuri, muonittaja; Karkku, Siuro, Tampere.

LEVONIUS Emilia (Miili) apteekkiapulainen, s. 11.9.1869, k. 15.6.1948. Vs. Satakunta.

Talvi-, jatko- ja Lapin sodan veteraanit

AAKKO Aate työmies, s. 13.9.1908 Haapavesi, k. 25.1.1962 Haapavesi. Pso Martta. Lapset Matti -38, Veikko -42, Eeva -45. Ts. tkm 9./KTR9; Kuhmo. Js. tjm III/JR32 Krh; Uhtua, Pistojoeki, Korpivaara, Juntusranta. Tkm.

AAKKO Heikki mv., s.19.1.1906 Haapavesi, k. 9.5.1984. Pso Hanna o.s. Tervo. Ts. Lääkm, 9.LK; Joutsijärvi, Säkijärvi. Js. 23.LK; Vuosalmi. Korpr.

AAKKO Antti mv., s. 30.3.1912 Haapavesi, k. 25.6.1962 Saloinen. Pso Hilma Elviira o.s. Torkkola, s. 30.9.1907. Lapset Mirja -33, Paavo -38, Reijo -40, Terttu -42, Anja -46, Aira -49. Js. Uhtua. Stm.

AAKKO Heikki Emil sekatyöm., s. 7.9.1910 Temmes, k. 12.7.1964 Haapavesi. Pso Esteri, s.1934. Lapset Paavo, Tenho, Kaarlo, Marja-Leena, Rainer, Veikko, Lola, Anna-Liisa. Ts. R.T.K., keittiöm. Js. Linn.Rak.P, H.K.B 2, 44-järj.K. Stm. VM2.

AAKKO Erkki metsänvartija, s. 27.5.1907 Haapavesi, k. 16.4.1972 Haapavesi. Pso Klaara Vilhelmiina o.s. Harjula, s. 1903. Js. JR 32; Uhtua. Loukkaantui tapaturmaisesti asepaikalla 1941. Stm.

AAKKO Juho Vilhelmi mv., s. 28.3.1911 Haapavesi, k. 14.7.1941 Vuonnisjoki. Pso Lempi Maria. Lapsi Martti Johannes. Ts. rintamajoukossa. Js. jääk. 7./JR32; Uhtua. Stm. Kaatui Vuonnisjoella.

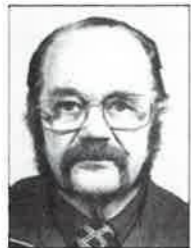
AAKKO Erkki Viljami mv., s. 25.12.1899 Haapavesi, k. 26.9.1970. Pso Hilda o.s. Manni, s. 1902. Lapset Anna-Liisa -40, Arvo -43. Ts. rjoht PionJ; pohj. lohkolle. Js. rjoht, PionJ; Uhtua, Kiestinki. Alik. VM1, VM2.

AAKKO Lauri kauppias, s. 1.4.1900 Haapavesi, k. 15.1.1948. Pso Vieno o.s. Savikoski. Lapset Raili, Jouko, Vesa. Ts. autonk., 22 AutoK; P-Suomi. Js. autonk., Liik. jjoht, 12 Liik.K; Uhtua, Raate, Kiestinki. Alik.

AAKKO Matti työnjoht., s. 6.3.1913 Haapavesi, k. 10. 2.1940 Tolvajärvi. Pso Aili o.s. Thessler. Lapsi Uolevi -37. Ts. kivm, läh, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Korpr. Kaatui Tolvajärvellä.

Uhtua. Haavoittunut 16.8.1941 Kiskiskukuloilla. Stm.

kahdesti. Korpr. VM2.

Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Inon Humaljoen viivytaistelut. Haavoittui 27.11.1942 Jyvälässä. Kers. VM2.

Mikko -46. Ts. hevosp; Laatokka. Stm.

Paleltumisvammoja. Js. kivm, 3./JR 32; Uhtuans., Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Korpr.

AALTONEN Albert Aleksander kalastaja, s. 24.4.1917 Rymättylä, k. 24. 3.1987 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Jylänki, s.1916. Lapset Anja -43, Matti -45, Outi -49, Ulla -50, Paula -60. Js. autonk; Karhumäki. Stm. VM2.

AARANKO (KIRJAVÄ) Vilho mainospäällikkö, s. 6.12.1918 Haapavesi, k. 17.1.1992 Helsinki. Js. esik. kirj, Laguksen joukoissa; Laatokka. Ylik.

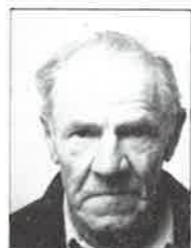
AARIKKA Aimo hoviok.neuvos, s. 22.9.1922 Haapavesi, k. 17.1.1985 Kuopio. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Stm.

AHAVA Valdemar opettaja, s. 10.2.1912 Uhtua. Pso Silja o.s. Ruotsalainen, s. 1911 Lapinlahti. Ts. Sissi P5. Js. valistusups, jjoht, III/JR32; Kiestinki, Uhtua, Aunus. Ylik. VR4.

AHERVUORI Vasili (Viljo) s. 1.7.1922. Js. I/JR 11, kaatui 21.8.1944 Äyräpäässä. Stm.

Pr., Sissi P3; Kemi, Rovaniemi. Stm. Haavoittui 23.6.1944 Vitelessä. VM2.

AHMASOJA Väinö työmies, s. 26.12.1918, k. 1976 Tervola. Js. kivm, JR1; Aunus. Stm.

1944. Ls. ajom, kivm, JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

AHOLA Alfred Johan (Jussi) rakennusmies, s. 29.10.1908, k. 3.7.1977 Haapavesi. Pso Helmi, s. 1909. Lapset Maija -32, Sointu -34, Sakari -36, Sauli -39, Hilikka -43, Jaakko -45, Elina -47, Altti -49, Merja -50.

Heli -62. Ts. KKjoht, tal.au, PPP3; Tammissaari, Laatokka. Js. KKjoht, JR32, JR8; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1941 Hevoslammella. Ylik. VM2.

AHOLA Frans Olavi tal.poika, s. 8.7.1919 Haapavesi. Js. kivm, vm, 22./Rj.K; Laatokka. Haavoittui 25.8.1941 Salmissa. Kuoli 2.9.1941. Stm.

Kuhmo. Js. kivm, JR32, JR53; Uhtua. Stm. VM1.

AHOLA Jaakko Adolf korjausmies, s. 13.5.1907 Vihanti. 1. pso Lydia Sofia o.s. Jääskelä, s. 1903. Lapsi Anneli -36. 2. pso Lyyli Sigrid o.s. Niemimäki, s. 1907. Lapsi Aulis -47. Ts. talau, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. elau, kvääp, JR25, JR101; Maaselän kannas. Ylik.

AHOLA Kalle Einari työmies, s. 23.10.1917 Haapavesi. Ts. linn. työt, linn.joukot; Karjala. Js. muonittaja, psj; Laatokka. Psjääk.

AHOLA Lauri mv., s. 28.3.1912 Haapavesi, k. 1969 Paavola. Pso Hilja o.s. Ruuska, s. 1912. Lapset Martti -33, Airi -35, Veikko -37, Anja -37, Lauri -39, Kauko -42. Ts. kivm; Kuhmo. Stm.

AHOLA Lauri Heikki mv., s. 30.1.1921 Haapavesi. Pso Heljä Tellervo. Lapset Martti, Maire, Aila, Marjatta. Ts. linn. työt; Karjalan kannas. Js. varm, Ase-Var 12.; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Korpr. VM2.

AHOLA Sulo Kalervo mv., s. 28.10.1918 Haapavesi. Pso Olga Elisabeth. Ts. kpm, JP3 1 kompp; Karjalan kannas. Js. kpm, tsläh, 7./JR32; Uhtua. Korpr. Haavoittui 21.7. 1941 Pistojoella.

AHOLA Veeti Ilmari autoilija, s. 4.12.1921 Haapavesi, k. 28.11.1968 Varkaus. Pso Kirsti o.s. Immonen, s. 1925. Lapset Taru -45, Anneli -48. Js. asesepä. Stm.

AHOLA Veikko Matti autokorj.joht., s. 6.11.1921 Haapavesi, k. 19.7.1983 Riihimäki. Pso Vieno Maria o.s. Honkala. Lapset Anja Maria -54, Pirjo Anneli -55. Js. kivm, JR45; Maaselkä, Syväri. Stm. Haavoittui 12.6.1942 Syvärillä.

AHOLA Viljo Eemeli työmies, s. 6.11.1914 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Partala. Lapset Taimi -34, Tauno -36, Esko -38. Ts. tal.au; Laatokka. Js. tal.au, JR11; Uhtua. Kers.

AHOLA Väinö Tapani mv., s. 13.2.1925 Haapavesi. Pso Mirja Margareeta o.s. Pekkala, s. 1928. Lapset Reijo -52 Kyösti -61, Heikki -70. Js. kpm, 5./JR 1; Karjalan kannas. Alik.

AHONPERÄ Väinö Veikko Ilmari mv., s. 8.12.1919 Haapavesi, k. 16.8.1989. Pso Helmi Tellervo o.s. Kivelä. Lapset Eija Riitta -50, Eliisa Tellervo -55. Ts. kivm, Jv.kk. 5.Os. Vähäpassi, Er.P14. Js. 2./JR11; Vuonainen, Pistojoeki. Haavoittui 23.7.1941 Pistojoella. Korpr. VM1.

AINALINPÄÄ Matti työnjoht., s. 26.3.1911 Haapavesi. Pso Iita Maria o.s. Korkiakoski. Ts. jjoht, Pr Wuokko; Kuhmo. Js. jjoht, Er.Liik.K; Kiestinki, Uhtua. Ls. jjoht, Er.P8. Haavoittui 6.3.1940 Kuhmassa. Yliv.

AINALINPÄÄ Urho Vihtori työmies, s. 22.10.1913 Haapavesi. Ts. vm, Pr.Wuokko; Kuhmo. Js. vm, Er. Liik.K; Kiestinki, Uhtua. Sairastui 1944. Kuoli 23.1.1947 sotasaairalassa. Stm.

AINASOJA Tauno Helmer työmies, s. 20.12.1924 Nivala, k. 10.1.1989 Haapavesi. Js. kivm, 5./TKK3 Ihantala, P-Suomi. Stm. VM2.

AINASOJA Yrjö Aukusti koululainen, s. 23.2.1922 Haapavesi. Ts. tsltli, 1.KKK/2.Pr.; Karjalan kannas. Haavoittui Talissa. Kuoli 13.3.1940. Stm.

AITTOLA Antti Johannes mv., s. 17.12.1911 Haapavesi, k. 12.11.1983 Haapavesi. Pso Vieno e. Ritola o.s. Ruskonsaari. Lapset Reijo -47, Mirja -50, Riitta -53. Ts. kpmpp, kkamp, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. kpmpp, kkamp, 9./JR32; Vuonainen, Pis-

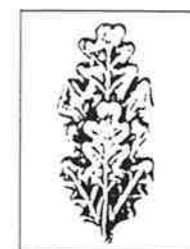
tojoki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 27.6.1944 Noskualla. Alik. VM1, VM2.

AITTOLA Kalle Armas mv., s. 16.4.1910 Haapavesi. Pso Lempi Maria o.s. Käräjäoja, s. 1921. Js. 7./JR32 Uhtua. Kaatui 30.1.1942 Uhtualla. Korpr.

AITTOLA Matti Lenart metsuri, s. 19.8.1922 Haapavesi. Pso Sirkka Liisa o.s. Keränen. Lapsi Jouni Matias -53. Js. kivm, kkm, 12./III/ JR11; Uhtua Kiestinki, Karjalan kannas. Stm.

AITTOLA Niilo Edvard työm., s. 29.2.1924 Haapavesi. Js. JR53. Kaatui 8.8.1944 Vuosalmella. Stm.

AITTOLA Otto Viljami mv., s. 29.6.1913 Haapavesi, k. 28.5.1988 Haapavesi. Pso Rauha Tellervo. Lapsi Anne-Maria. Ts. pkamp, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Vieksinki, Luglajärvi. Js. tarkamp, JR32; Karhumäki, Juustjärvi, Porajärvi, Möhkö. Haavoittui 21.7.1941 Hevoslammella. Alik. VM1, VM2.

AITTOLA Tauno Paavali mv., s. 1.10.1917 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Koskenkangas. Lapset Toivo -41, Eino -45, Marja-Liisa -48, Mauno -52. Ts. kkm, Pri 3; Karjalan kannas, Rautu. Js. kkm,

KKK/JR11; Uhtua, Kiestinki. Ls. kkm, KKK/JR11; Tornio, Rovaniemi, Meltaus. Haavoittui 18.2.1940 Kämärässä ja 14.6.1944 Kivennavalla. Korpr. VM2.

AITTOLA Veikko Vilho työm., s. 24.10.1925 Haapavesi. Js. kivm, 5./II/JR11; Karjalan kannas. Kaatui Kuparsaaressa 22.6.1944. Stm.

AITTOLA Yrjö Johannes mv., s. 17.10.1897 Haapavesi, k. 20.8.1978 Haapavesi. Pso Mirjami, s. 1901. Lapset Paavo, Eeva, Mauno, Taina, Leevi, Annikki, Aate, Eino, Sakari. Alik.

ALAKOTILA Aukusti mv., s. 28.10.1902 Haapavesi, k. 13.11.1991 Haapavesi. Pso Siiri Alina o.s. Mannila. Lapset Sinikka, Esteri, Terttu, Annikki, Ritva, Tellervo, Alpo, Augusti, Sirpa, Vappu,

Aulikki. Ts. ammusmies, Krh, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkkijärvi, Vilajoki. Js. ammusmies, Krh, JR32, JR11; Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki, Korpi-vaara, Tetrivaara. Ls. ammusmies, Krh; Vuosalmi, Tornio, Rovaniemi. Stm.

ALAKOTILA Frans Oskari mv., s. 14.4.1914 Haapavesi, k. 8.1.1954 Haapavesi. Pso Lilja o.s. Käräjäoja. Lapset Pentti -42, Pirkko -44, Sauli -48, Jorma -49. Osallistunut talvi-sotaan. Stm.

ALAMA Vilho Heikki mv., s. 1.6.1914 Haapavesi. Pso Aino o.s. Marjomaa, s. 1911. Lapset Eeva -41, Heikki -45, Tauno -47, Timo -50, Elvi -52. Ts. kivm, 2./JR26; Muolaa, Vuoksela. Js. kivm,

kpm, 9./III/JR32, JR13; Uhtua, Kannas. Haavoittunut 1.8.1941 Kiskisjärvellä, 22.6.1944 Heinjoella. Korpr.

ALATALO Eino Oskari mv., s. 18.8.1922 Haapavesi. Js. stm, Rj. P8; Uhtua. Kaatui 8.1.1943 Kenttjärvellä. Stm.

ALATALO Esko Johannes mv., s. 1.9.1920 Haapavesi. Pso Annikki Lahja o.s. Vatjus, s. 1926. Lapset Marja-Leena -49, Sirkku Satu -56. Js. kivm, hevm, sotakoiraohj, JR8, VP32; Äänislinna, Viipuri,

Kenraalinkylä, Havuvaara, Kuhilasvaara, Jessoila, Säämäjärvi, Prääsä, Äänislinna, Syväri. Ls. kivm, sotakoiran ohj, 1./VP32; Tornio, Muonionlaakso. Korpr. VM2.

ALATALO Huugo Lennart työmies, s. 17.3.1913, k. 14.12.1978 Haapavesi. Ts. kkm; Kuhmo. Js. KK/JR32; Uhtua. Haavoittui Uhtualla 1941. Korpr. VM1, VM2.

ALATALO Johannes Malakias mv., s. 23.11.1909 Haapavesi, k. 30.8.1988. Pso Aino Antona o.s. Huttula. Lapset Anni Reeta, Anja Aino Inkeri, Aune Marjatta, Yrjö Veikko Johannes, Sisko Anne-

li, Sauli Jaakko Antero, Taavi Kalevi. Ts. kivrhojt, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, 7./JR32; Kiskisjärvi. Haavoittui 22.8.41 Kiskisjärvellä. Väap.

ALATALO Matti Artturi työmies, s. 17.3.1913, kaatui 4.10.1944 Röytän satamassa. Ts. kk.; Kuhmo. Js. hevm, JR32; Uhtua. Ls. hevm, JR53; Tornio. Stm.

ALATALO Veikko Oskari mv., s. 16.6.1913 Haapavesi, kaatui 21.12.1939 Ägläjärvelä. Pso Martta o.s. Myllylä, s. 1920. Lapsi Martti -39. Alik. VM2.

ALATALO Yrjö Adam mv., s. 19.11.1922 Haapavesi, k. 8.7.1944 Heinjoella. Js. kivm, Tolvajärvi, Kannas. Korpr. VM2.

ALILA Jaakko kauppias, s. 5.7.1903, Haapavesi, k. 27.6.1989. Osallistunut talvisotaan. Js. pstm, JR32; Uhtua.

ALILA Kaarlo Matias mv., s. 8.1.1922, k. 26.2.1977 Haapavesi. Pso Aino o.s. Heikkilä. Lapset Arja -45, Elsi -48, Sirkka -53, Pirjo -59. Js. kkm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas, Vuosalmi. Ls. kkm,

JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Haavoittui 1943 Kiestingissä. Korpr.

ALILA Otto Vilhelm mv., s. 11.10.1909 Haapavesi, k. 30.6.1976 Haapavesi. Pso Hanna o.s. Anttila s. 1902. Lapset Taimi -27, Tauno -29, Taavi -32, Leevi -34, Reijo -36, Rauni -38, Toivo -41, Teuvo

-42, Elli -44, Pekka -49. Ts. jakorjoht, 20.Tal.K. Js. kompp.kirj, 7./III/JR32; Uhtua. Alik.

ALILA Pentti Jaakko kirvesmies, s. 24.8.1920 Vihanti, k. 10.11.1992. Pso Rauha Kustaava o.s. Herrala, s. 1923. Lapset Terttu -44, Eino -46, Esko -48, Helena -50, Pirkko -51, Sirkka -53, Marja-

Liisa -55, Maila -58, Jukka -59, Sirpa -60, Pekka -62, Riitta -65. Js. tstlti, JR8; Kuuttilahti, Syväri. Ls. tstlti, JR8; Tornio, Muonio. Alik. VM1, VM2.

ALILA Tauno Heikki mv., s. 19.1.1911 Haapavesi, k. 13.11.1976 Haapavesi. Pso Laina o.s. Erkkilä, s. 1917. Lapset Heikki -43, Mikko -45, Matti -50, Esko -51, Antti -52, Liisa -57. Ts. tpm, muonittaja, Pr.Wuokko/JR25. Js. tsilti, 7./III/JR32, JR1; Uhtua, Rajajoki, Vammelsuu, Viipurinlahti. Ls. 3./Er.P. Alik. VM1, VM2.

ALILA Veikko Johannes metsuri, s. 18.2.1920 Haapavesi. Pso Saima o.s. Kangasniemi, s. 1917. Lapset Paavo -42, Irja -45, Ritva -47, Timo -50. Js. keitm, JR38; Karjalan kannas. Stm.

ALILA Veikko Vilhelm mv., s. 30.12.1925 Haapavesi. Pso Laina Marjatta o.s. Kolehmainen. Lapset Lea -57, Usko -61, Urho -66, Leena -68. Js. kpm, JR11; Karjalan kannas. Haavoittui 28.6.1944 Heinjoella. Stm. VM2.

ANSALA Veikko Oskari s. 30.10.1910 Haapavesi, k. 10.12.1954 Haapavesi. 1. pso Saimi Esteri o.s. Salmela, yksi lapsi. 2. pso Tyyne Maria o.s. Pesonen, yksi lapsi.

ANSALA Viljo Frans s. 22.9.1917 Haapavesi, k. 22.9.1947. Ts. kvm, JP3; Kannas. Js. kpm, 7./III/JR32; Kiestinki. Ls. kpm, Jääk.J/III/JR53; Tornio, Rovaniemi. Haavoittui loka-kuussa 1944 Muurolassa. Korpr. VM2. Saksan rautaristi.

ANSALA Väinö s. 28.6.1909 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Seppälä. Muuttanut Alajärvelle 1941.

ANTTILA Edvin maalari, s. 30.6.1922 Amerikka. Pso Anni o.s. Kirjava, s. 1921. Lapset Eila -45, Tuula -47. Js. kivm, spol, Rj.P8, Liik.P; Uhtua. Stm.

ANTTILA Eino Matias mv., s. 12.6.1919 Haapavesi. Pso Maija. Lapset Eeva, Aatu, Eija. Ts. 7./KTR15, II KTR 16; Kokemäki. Js. tkm, 6./II KTR 16; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. 6./II /KTR 16; Tornio, Kittilä. Korpr. VM2.

ANTTILA Emil mv., s.25.1.1910 Ylivieska, k. 1970 Nivala. Pso Aino, s. 1923. Lapsi Arja. Js. pkamp, läh, 9./III/JR32, JR1; Uhtua, Viipurinlahti. Korpr. VM2 kahdesti.

ANTTILA Jaakko liikk.harj., s. 19.11.1908 Rantsila, k. 13.9.1960 Haapavesi. Pso Helli o.s. Varvari, s. 1916. Lapset Matti -38, Veikko -41, Leena -47, Liisa -49. Js. kivm, rjoht, 9./JR32,E/III/JR32, jvP2; Vuonninen, Pistojoeki, Korpi-vaara, Tetrivaara, Uhtua. Stm.

ANTTILA Johan Daniel mv., s. 6.4.1910 Haapajärvi, k. 7.6.1985 Haapavesi. Pso Elvi o.s. Ollila. Lapset Alpo, Leena. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. kivm, JR11; Uhtua, Kiestinki. Haavoittui Pistojoella. Alik. VM1.

ANTTILA Kaarlo Ilmari kirvesmies, s. 23.12.1908 Haapavesi, k. 12.7.1942 Neuvostoliitto. Pso Sylvi Katariina o.s. Thessler, s. 1910. Lapset Ilona Annikki -32, Hilka Teller -35, Toivo Ilmari -37, Eeva Katariina -37, Sulo Antero -39, Ulla Orvokki -42. Ts. rjoht; Kuhmo, Suomussalmi. Js. kompp.pääll.ti, JR32; Uhtua. Jäi vangiksi 14.7.1941, kuoli sotavankeudessa 12.7.1942. Kers.

ANTTILA Lauri Mikael mv., s. 24.12.1923 Haapavesi. Pso Sirkka o.s. Jokelainen, s. 1923. Lapset Pirjo -46, Pertti -50, Riitta -53, Pasi -56, Päivi -60, Paula -62. Js. tsilti, 3./I/JR12; Äänisniemi, Ihantala. Haavoittui 1943 ja 1944 Stalinin kanavalla. Ls. tsilti, 3./I/JR12; Pudasjärvi, Ranua, Rovaniemi, Sodankylä. Haavoittui 1944 Rovaniemellä. Korpr. VM2 kahdesti.

ANTTILA Martti kirvesmies, s. 25.11.1921 Haapavesi, k. 2.6.1988 Raahel. Pso Liisa o.s. Seppä, s. 1915. Lapset Aino -44, Martti -47, Sirkka -50, Erkki -54. Js. kkm, JR45; Syväri, Saarimäki, Vitele, Rujoselkä. Ls. Kemi. Haavoittui. Korpr.

ANTTILA Sulo s. 17.5.1922 Haapavesi. Pso Elvi o.s. Haapakoski, s. 1920. Lapset Eija -48, Eeva-Maria -50, Kari -49, Erja -54, Enni -59. Ts. linn.työt, 9 kompp; Räisälä, Pölläkkälä, Äyräpää. Js. pkamp, rjoht, 1./I/JR11; Uhtua, Kiestinki, Kivennapa, Ihantala. Ls. rjoht, 1./I/JR11; Tornio, Alatornio. Haavoittui 1944 Vuosalmella sekä 15.10.1944 Alatorniossa. Alik. VM1, VM2.

ANTTILA Tenho Olavi mv., s. 17.5.1916, k. 17.6.1990 Haapavesi. Pso Raili o.s. Järvenpää, s. 1930. Lapset Sirpa -57, Teuvo -58, Hannu -61, Päivi -63, Tarja -67. Ts. pkm, Kev.Os 9; Suomussalmi, Kianta, Kuhmo. Haavoittui 6.1.1940 Suomussalmella. Stm.

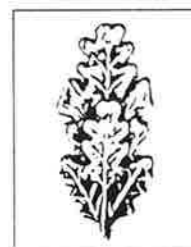
ANTTILA Unto puuseppä, s. 21.11.1924 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Hietala, s. 1926. Lapset Mirja, Paavo, Allan, Sinikka. Js. kivm, JR53; Uhtua, Karjalan kannas, Malviaistentie. Haavoittui 17.12.1943. Stm.

ANTTILA Vilho työmies, s. 8.9.1908 Haapavesi, k. 12.8.1979. Js. linn.työt; Laatokan Karjala. Stm.

ANTTILA Vilho työmies, s. 7.4.1918. Js. Er.OsP. Kaatui 6.4.1942 Luttojoella. Stm.

AROLA Veikko Johannes mv., s. 16.7.1922 Haapavesi, k. 13.3.1970 Lammi. Pso Aune. Neljä lasta. Osallistui jatkosotaan.

AROLA Veli Matias (Matti) mv., s. 16.8.1920 Haapavesi. Js. 3./JR8. Kaatui 12.7.1941 Itä-Karjalassa. Stm.

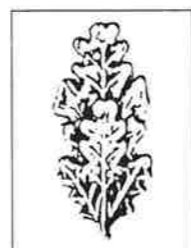
ARPPE A. Aulis G. lääk., s. 4.8.1916. Pso Hilikka. Lapset Anna-Maija, Jaakko, Laura. Js. patl.lääk, JR32, 11.Pr., 15.Pr., KTR 11; Uhtua, Aunus. Lääk. kapt. VR4.

ARPPE Toimi Auvo Akseli metsänhoit., s. 7.8.1917 Jääski. Ts. jjoht. Js. jjoht, E/III/JR11; Kiestinki. Vänr. Jäi taistelukentälle 25.8.1941 Kiestingin motissa.

ARVOLA Viljo Johannes mv., s. 13.11.1918 Kärämäki. Pso Anna o.s. Törnqvist. Lapset Ritva -47, Eeva-Sisko -48, Riitta -51, Tuula -51, Paula -53. Ts. vm, JK koul.K 6; Oulainen. Js. tkm; Virolahti. Korpr.

ASIKAINEN Reino Ilmari työmies, s. 7.5.1913 Soanlahti, k. 7.5.1987 Haapavesi. Pso Lahja o.s. Patriikka. Lapset Elina -40, Raimo -45, Arja -48, Airi -50, Martti -51, Erkki -53. Js. kivm, puhm, I/JR16; Kitee, Ruskeala, Sortavala, Laatokan Karjala, Kannas, Valkeasaari, Toppari, Taipale. Korpr. VM2.

AUVINEN Eero prokuristi, s. 8.2.1913, katosi Viipurinlahdella 3.3.1940.

BJÖRN Matti mv., s. 3.10.1919. Pso Hilja Maria o.s. Kujanperä. Lapset Anneli -46, Juhani -49, Arja -53, Veikko -55. Ts. täh; Kannas. Js. kkamp, kkrjoht, kirj, JR11, JR 53, Kev.Os. 21; Uhtua, Jyväskylä, Kannas. Haavoittui Kannaksella 1943. Korpr.

BJÖRN Sulo Aukusti työnjoht., s. 6.2.1914 Haapavesi. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Kaatui 21.12.1939 Ägljärvellä. Korpr.

BÖÖK Ransa Viljami mv., s. 21.4.1918 Haapavesi, k. 30.3.1982 Haapavesi. Pso Annikki o.s. Ritola. Lapset Reijo -46, Raili -47, Helena -49, Eija -53, Vuokko -62. Ts. kivm; Suomussalmi, Raate, Pitkäranta. Haavoittui 29.2.1940 Pitkärannassa. Js. kivm, Rj.P8; Uhtua. Stm.

EHOJOKI Harri Ola Ferdinand teknikko, s. 15.4.1912 Helsinki, k. 1.5.1993 Espanja. Pso Rauha o.s. Jaatinen, s. 1922. Lapsi Kristiina -46. Ts. jvjoht, 1./II/Pr.3; Karjalan kannas. Js. aseups, kkrjoht, tiedups, I/JR35; Maaselän kannas. Kapt. VR4.

ELOVAARA Ilkka al.pääll. sk-järj., s. 6.11.1913 Masku. Pso Elsa o.s. Ruotsalainen, s. 1916. Lapset Timo Juhani -35, Pirjo -38, Riitta -41. Ts. jjoht; Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita, Vuosalmi. Js. kompp. pääll., KKK/Kev.Os.5; Uhtua. Kaatui 22.7.1941 Tetrivaarassa. Ltn. VR4.

ERKINHARJU Toivo Kalervo mv., s. 24.8.1921 Haapavesi. Pso Sylvi Margaret o.s. Heikkilä, s. 1926. Lapsi Vuokko -49. Js. vm, Jv.Koul.K 13; Laatokka, Syväri. Korpr.

ERKKILÄ Aarne Johannes sekatyömies, s. 26.2.1915 Haapavesi, k. 12.11.1988 Haapavesi. Pso Maria-Liisa o.s. Puolitaival, s. 1912. Lapset Jouko -52, Raija-Leena -54. Ts. kivm, 3./JR25, 1./JR25, 1./10Pr. Js. kivm, 5./JR11, 1./Er.P13; Uhtua, Kiestinki, Kannas. Ls. kivm, 1./Er P13; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

ERKKILÄ Eino Yrjö sekatyömies, s. 9.12.1911 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Alila, s. 1917. Lapset Pentti -36, Martti -37, Kaarina -39, Taisto -42, Yrjö -44, Asta -46, Arvi -48. Ts. pkm, 6./JR40; Pelkosenniemi, Savukoski. Haavoittui Savukoskella joulukuussa. Js. pkm, 11./JR32, 7./JR53; Uhtua. Ls. pkm, 7./JR53; Tornio. Korpr. VM1, VM2.

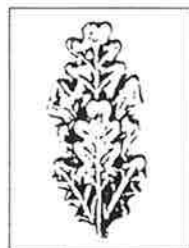
ERKKILÄ Juho Vilhelmi työmies, s. 28.2.1906 Pulkkala. Js. kivm, 8./III/JR32; Uhtua. Kaatui 3.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

ERKKILÄ Niilo työmies, s. 3.11.1913. Kaatui 9.10.1944 Ala-paakkolassa.

ERKKILÄ Otto Urho mv., s. 15.5.1914 Haapavesi, k. 4.1.1974 Haapavesi. Pso Anna Johanna o.s. Harjula, s. 1920. Lapset Vilho -43, Elsi -46, Marja-Leena -49, Veikko -53. Ts. kpm, JR40; Salla, Pelkosenniemi. Js. pkamp, JR32; Uhtua. Haavoittui 24.10.1941 Uhtualla. Ls. kpm, JR53. Korpr. VM2.

ERKKILÄ Urho Vilho s.16.6.1921. Kaatui 11.2.1944.

ERONEN Toivo Petteri työmies, s. 26.8.1917 Uukuniemi. Js. JR53. Kaatui 25.7.1941 Tirinmäellä.

ESKOLA Kaarlo Ilmari mv., s. 8.8.1921 Kärämäki, k. 22.8.1962 Haapavesi. Pso Impi o.s. Koirikivi, s. 1928. Lapset Jorma -49, Irma -51, Jouko -52, Jouni -54, Jukka -56, Kyllikki -57, Hilka -59. Ts. tkm, Jv. Koul.K 6. Js. pst, tkm, 8./JR13; Hanko, Syväri. Koprl. VM1, VM2. Haavoittui 4.5.1943 Urossa.

ESKOLA Matti Vilhelmi työmies, s. 17.10.1910 Ylivieska, k. 1990 Helsinki. Pso Aino o.s. Ruuska. Lapsi Elsa -50. Osallistunut talvi- ja jatkosotaan. Lääkm, stm.

ESKOLA Tenho Vilhelmi mv., s. 1.1.1920 Haapavesi, k. 8.4.1990 Haapavesi. Pso Aili o.s. Halmetoja. Lapset Raija -46, Alpo -51. Js. kivm, JR8, JR5; Maa-selkä. Korpr. VM2.

ESKOLA Väinö Johannes mv., s. 1.3.1922 Nivala, k. 29.4.1974 Haapavesi. Pso Valma Annikki o.s. Ylikotila, s. 1923. Lapset Saara -48, Kaisa -49, Tuomo -50, Lauri -61. Js. pion, JR50; Kärstilänjärvi,

Lavola, Kannas, Juustila, Ihantala, Syväri. Osallistui Lapin sotaan. Korpr.

ESKOLA Yrjö Aaprami työnjoht., s. 23.3.1917 Haapavesi. Pso Iida Sofia o.s. Junno, s. 1912. Lapset Matti -36, Onni -41, Ossi -43, Ritva -45, Riitta -50. Js. kpm, 2./JR32; Uhtua. Ls. kpm, Er.P8; P-Suomi. Korpr. VM1, VM2.

FORSS Lauri Heikki työmies, s. 20.9.1915 Haapavesi. Js. 5. Ep/Kev.J. Kaatui 24.8.1943 Savukoskella.

GESTRIN Frans Veli Augusti (Velu) koululainen, s. 28.9.1923 Haapavesi. Js. Uhtua, Kannas. Kaatui 21.6.1944 Heinjoella. Stm.

GESTRIN (KARSI) Paavo Ilmari dipl. ins., s. 30.9.1910 Haapavesi, k. 19. 8.1982 Huittinen. Pso Maire o.s. Lönnbäck. Lapset Kari -35, Asko -37, Airi -38, Heli -43, Eira -47, Iiris -50; Pekka -58. Ts.

kss ups apul, 8.DE. Js. jjoht, kompp pääll, 13./JR37, 13./JR58; Särkisyrjä, Leppäselkä, Kiteen jokilaakso, Tuukslahti, Karjalan kannas, Valkeasaari, Rajajoki, Kuokkala, Terijoki, Uusikirkko, Yläsommee, Vilaniemi. Insmaj. VR3, VR4 tlk, VR4 mk kahdesti.

HAAPAKOSKI Väinö Eemeli mv., s. 8.11.1916, k. 6.9.1991 Haapavesi. Pso Rauha Orvokki o.s. Aittola, s. 1914. Lapset Marja-Leena -42, Meeri -44, Tuula -45, Lea -50, Airi -52, Matti -56. Ts. rjoht,

JR11; Kannas, Kivennapa, Muolaa. Js. rjoht, JR11; Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ls. rjoht, JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Kers. VM1, VM2.

HAAPALA Eino Akseli mv., s. 23.3.1915 Nivala. Pso ja kolme lasta. Ts. kivm, Krh; Kylyvaara, Kuhmo. Kaatui 20.12.1939. Stm. VM2.

HAAPALA Kauko Artturi mv., s. 30.5.1925 Nivala, k. 1.10.1983. Pso Sirkka Kyllikki. Lapset Jouni -50, Kari -51, Raija -54, Sirpa -56, Arja -59, Martti -62, Jukka -67. Js. kivm, keitm, Jv.

Koul.K; Karjalan kannas. Stm.

HAAPALA Keijo Os-kari mv., rakennusmies, s. 1922 Nivala, k. 20.7.1981. Js. kivm, hevrm, Jv.Koul.K, Rj. P8, L38, L25, EK/III /AKE; Uhtua. Korpr. VM2.

HAAPALA Kyösti Artturi ylikonstaapeli, s. 21.1.1921 Nivala. Pso Alli, s. 1939. Ts. rjoht, Spk 13; Suomussalmi, Kuhmo. Js. tjoht, 1./I/8.Pr, 1./KTR4; Värsilä, Syväri, Loimola, Karjalan kannas, Vuosalmi, Juustila. Ls. tjoht, 1./KTR4; Tornionjoki. Alik.

HAAPALA Lauri Mikko mv., s. 8.8.1918 Nivala, k. 24.6.1984. Pso Elma o.s. Kahelin. Lapset Martti -45, Teuvo -46, Jouko -48, Paavo -51, Veikko -51, Lauri -53. Ts. kivm, SissiP 2; Tolvajärvi,

Aittojoki. Haavoittui 10.2.1940 Aittojoella. Js. kivm, JR32, JR11, VP31; Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki, Jyvälahti. Ls. kivm, VP31; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr. VM2.

HAAPALA Martti Johannes mv., s. 15.3.1920 Nivala. Js. kivm, KTR16; Syväri, Särkijärvi. Kaatui 9.10.1942 Särkijärvellä. Stm. VM2.

HAAPAOJA Erkki Vilfred autoilija, s. 12.10.1911. Pso Mirja o.s. Laurila, s. 1920. Lapset Juhani -41, Tuula -42, Ritva -45. Ts. autonk, VR-huolto-osasto; Jämsä. Js. autonk, VR-huolto-osasto; Kemijärvi, Lappeenranta. Stm.

HAARANIEMI Aadolf kirvesmies, s. 8.12.1917 Haapavesi, k. 26.3.1990 Hollola. Pso Vieno Helena o.s. Lepimaa, s. 1920 Nivala. Lapset Elli Inkeri -42, Ritva Annikki -46, Pirjo Sinikka -55. Ts. autonk, Esik.K./JP3; Karjalan kannas. Js. kivm, s.autonk, JR32; Uhtua, Karjalan kannas, P-Suomi. Haavoittui 9.8.1941 Kiskiskukkulalla. Ls. s.autonk, 3./AK40, SotaS12; P-Suomi. Korpr. VM2.

HAARANIEMI Toivo Aappo mv., s. 7.1.1915 Haapavesi, k. 17.2.1985. Pso Reeta o.s. Halmetoja. Lapset Eero -47, Yrjö -50, Pentti -41. Ts. kivm, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Js. trkamp. rjoht, kkjoht, JR32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Ihantala. Kers. VM1.

HAARANIEMI Vilhelm (Ville) mv., s. 19.1.1910 Haapavesi. Js. III/JR32; Uhtua. Kaatui 24.8.1941. Korpr.

HAARANIEMI Väinö Kalervo mv., s. 2.6.1912. Pso Henna o.s. Riistaniemi. Lapset Onni -45, Anneli -48, Sirkka -50, Terttu -53, Sulo -56, Eila -59, Oiva -61. Ts. täh, JR25; Kuhmo. Js. kivm, JR32, JR53, Er.P13; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi. Haavoittui 29.6.1944 Alanoskuassa. Ls. kivm; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Korpr.

HAAVISTO Iisakki autoilija, s. 10.10.1905 Lapua, k. 1972 Oulainen. Pso Alli o.s. Paavola, s. 1920. Lapset Raili -35, Anna-Liisa -37, Hilikka -39. Ts. autonk, I/KTR9; Suomussalmi, Raate, Kuhmo. Js. autonk, aseau, III/JR 32; Pistojoeki, Uhtua. Alik.

HAAVISTO Lauri Vihtori korj.työnjoht., s. 8.11.1907 Lapua, k. 3.2.1990 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Karvonen, s. 1915. Lapset Leena -36, Esko -41, Irma -46, Marja-Liisa -50. Js. mpläh, autonk, 3./VP16; Karjalan kannas. Korpr.

HAAVISTO Reino Matias mv., s. 13.9.1918 Ylistaro. Ts. Kannas. Js. Uhtua. Kaatui 24.5.1943 Uhtualla.

HAAVISTO Urho Jaakob väepeli, s. 11.4.1914 Lapua, k. 12.2.1952 Santahamina. Pso Kaija o.s. Peräniemi, s. 1920. Lapset Pirkko -41, Reino -44, Markku -46, Juho -48, Riitta -49. Ts. lääk.au, EK/II/JR25; Mämmelä, Saunajärvi. Js. kivjoht, 2./JR8; Säämäjärvi, Petroskoi, Pertjärvi. Haavoittui 8.1.1942 Ljrossa. Ls. väep, koul.au, 2./HRR, Jv. AuK; Sieppijärvi, Kolari. Haavoittui 20.10.1944 Kolarissa. Väep. VR4, VM1.

HAAVISTO Veikko Eemil työnjoht., s. 16.6.1909. Pso Elisa o.s. Jokimäki, s. 1916. Lapset Maija Elisa -35, Annikki -37, Olavi -39, Seppo -46, Reino -48, Heli -59. Ts. jjoht, II/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkijärvi. Js. liik.part.joht, 12.Liik.K.; Uhtua, Kiestinki. Ls. autojjoht, 12.Liik.K.; P-Suomi. Väep.

HAKALA Helge s. 8.9.1922, k. 17.8.1950 Haapavesi. Js. kaukopartiomies.

HAKALA Isak Vilhelm rak.mest., s. 12.6.1922 Nivala, k. 30.10.1984. Pso Eila Aliisa o.s. Kankaanpää. Lapset Anna-Maija, Sanna-Liisa, Salme-Kaisu. Ts. rjoht, jjoht, KKK/Jv.Koul.5, AuK/Jv.Koul.K.5, 1.Er.P36, 4./10.Pr, Auk/10.Pr. Karjalan kannas. Js. rjoht, 4./10.Pr., 1./JR31, SotaS 30, 1./JR31, 10./JR33; Rukajärvi, Poventsä, Karhumäki, Ääninen. Haavoittui 7.9.1941 Rukajärvellä. Väep. VM1, VM2.

HAKALA Jaakko Albert mv., s. 15.6.1907 Nivala. Pso Hilja o.s. Rytty, s. 1904. Lapset Olavi -31, Bertta -33, Vilho -35, Hilikka -37. Js. kivm, PPP2; Uhtua. Haavoittui elokuussa 1942. Stm.

HAKALA Juho Heikki turbiinihoitaja, s. 29.9.1925 Nivala. Pso Eeva o.s. Kainulainen. Lapset Juha -51, Marja-Terttu -52, Kari -54, Maija-Liisa -57. Js. pstamp, PsD, PsJääk.P; Karjalan kannas. Ls. pstamp, PsD, PsJääk.P; Rovaniemi, Sothankylä, Ivalo, Karigasniemi. Psjääk.

HAKALA Pekka Heikki kunnansiht., mv., s. 13.11.1915 Teuva. Pso Eila Inkeri o.s. Muotio. Lapset Niilo, Pekka, Alli, Eeva, Päivi, Marja, Ulla. Ts. tal au, EK/5.KT-Pr; Ilo-mantsi. Js. lähau, E/II/JR58; Kitee, Matkaselkä. Haavoittui 12.7.1941 Kiteellä. Kers. VM1, VM2.

HAKALA Viljo Harald työmiehes, mv., s. 25.12.1909 Haapavesi, k. 5.9.1983 Haapavesi. Pso Anni. Lapset Taimi, Eero, Tuula, Tarja. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. tstlti, JR32, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1944 Karjalan kannaksella. Ls. tstlti, JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

HALLANPERÄ (Hallenberg) Uuno Vilhelm mv., s. 4.2.1916 Viipuri, k. 31.3.1969 Haapavesi. Pso Lilja Maria o.s. Haapala. Lapset Eero, Pekka, Vesa, Maija, Eila, Kyösti, Asko, Mikko.

Ts. kivm, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Vicksinki, Luglajärvi. Js. kivm, ajom, autonk, 9./JR32, JR53; Uhtua, Kannas. Ls. autonk, 3./VP31; Tornio, Laurila, Tervola, Rovaniemi, Tapionkylä, Jääskön kylä. Stm. VM2.

HALMETOJA Aadolf mv., s. 13.5.1902 Haapavesi, k. 27.5.1975 Haapavesi. Pso Lempi Maria o.s. Mäki-kangas. Lapset Terttu -26, Tauno -32, Reino, Unto -42. Js. kivm, JR11, JR32; Vuonni-

nen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Vuosalmi, Ihantala. Ls. kivm; Tornio, Rovaniemi. Haavoittui 3.10.1944 Kyläjoella. Stm.

HALMETOJA Antti tehdastyömies, s. 9.2.1914 Haapavesi. Pso Anni o.s. Karvonen. Lapset Lauri, Mauri, Marketta, Jorma, Eero, Martti, Antti. Ts. pstm; Karjalan kannas. Stm.

HALMETOJA Arvi Aukusti maatyömies, s. 15.4.1922. Js. JR11. Sairastui ja kuoli 18.12.1941 sotasairaalas-

HALMETOJA Eino August mv., s. 15.11.1906 Haapavesi, k. 18.1.1970 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Haaranieni. Lapsi Taavi Augusti -38. Ts. 6.Er PP; Haapasaari. Js. kivm, JR32; Vuonni-

nen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua.

HALMETOJA Eino Jalmari mv., s. 10.10.1909 Haapavesi, k. 26.8.1973 Haapavesi. Pso Impi Maria o.s. Pirkola, s. 1906. Lapset Paavo -30, Esko -33 ja Kalle -37. Ts. osallistunut. Js. Uhtua.

HALMETOJA Frans mv., s. 20.9.1919 Haapavesi. Pso Iida o.s. Hernetkoski. Lapsi Sakari. Js. kivrjoht, JR36, JR9; Sortavala, Äänis-

linna, Itä-Syväri. Js. kivrjoht, kkjoht, Os. Murhu /JR9; Tohmajärvi, Syväri, Kirvesjärvi, Tulemajärvi, Loimola. Haavoittui 16.4.1942. Kers. VM1, VM2.

HALMETOJA Heino Leonard s. 31.8.1921 Haapavesi. Osallistui jatkosotaan. Kaatui 28.6.1944 Vitelessä.

HALMETOJA Jaako mv., s. 9.2.1912 Haapavesi, k. 2.8.1941. Ts. kivrjoht; Suomussalmi. Js. kivrjoht, III/JR 58; Laatokka. Kaatui Okanmäessä. Alik.

HALMETOJA Lauri Johannes mv., s. 7.4.1926 Haapavesi. Pso Tyyne Maria. Seitsemän lasta. Osallistui jatkosotaan. Stm.

HALMETOJA Lauri Olavi s. 25.12.1922 Haapavesi, k. 4.2.1991 Haapavesi. Js. JR11; Uhtua.

HALMETOJA Olavi mv., s. 14.7.1925 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Karjalan kannas. Ls. Tornio. Kuoli vaikeasti haavoittuneena Torniossa 7.10.1944. Stm.

HALMETOJA Otto mv., s. 27.7.1925 Haapavesi. Pso Hilja Helena o.s. Vierimaa, s. 9.7.1928. Lapset Anja Kaarina -51, Timo Heikki -55, Aira Leena Reeta -64. Js. kpm, 7./T-P13, 3.D, 6./JR11;

Ino, Seivästö, Kuparsaari, Noskua, Vuosalmi, Ihantala. Haavoittui 23.6.1944 Kuparsaarella. Ls. kpm, 3.D, 6./JR11, 1./JR1; Tornio, Paakkola, Rovaniemi, Kittilä, Muonio, Enontekiö, Kaaresuvanto, Lätäseno, Kilpisjärvi. Korpr. SVR 1. lkm.

HALMETOJA Taneli mv., s. 11.12.1916 Haapavesi, k. 23.11.1983 Kärsämäki. Pso Anja Marjatta o.s. Luonuan-

suu, s. 1928. Lapset Tapio -52, Timo -55, Pirkko -57, Arto -62. Ts. puhau, Pr.W:JR25; Kuhmo. Js. Liik.K./JR12; Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Kers. VM2.

HALMETOJA Uuno Johannes (Hannes) mv., s. 15.1.1926 Haapavesi, k. 9.6.1982 Haapavesi. Pso Maija Saara Kaarina o.s. Mikkonen, s. 1941. Lapset Olli Johannes -68, Vesa Veli Antero

-73. Osallistui jatkosotaan. Alik.

HALMETOJA Veikko Vilhelmi mv., s. 6.8.1920 Haapavesi, k. 9.1.1990 Haapavesi. Pso Eriika Maria o.s. Ylioja. Lapset Leo -47, Jaakko -49, Pirkko -51, Esa -54, Sauli -60. Js. kivm, JR8; Syväri.

Haavoittui 27.7.1944 Laatokan koillispuolella. Ls. kivm, JR8; Törmäjoki, Muonionjoki. Korpr. VM2.

HALMETOJA Väinö mv., s. 16.2.1917 Haapavesi. Pso Taimi. Ts. tied, kevyt kompp; Suomussalmi, Kiantajärvi. Ampunut pk:lla alas kuljetuskoneen 22.2.1940. Haavoittui 8.3.1940 Kilpelänkan-

kaalla. Korpr. VR4, VM2.

HALMETOJA Väinö Ilmari mv., s. 1905 Haapavesi, k. 10.3.1966 Haapavesi. 1. pso Emma o.s. Peltonen. Lapset Seppo, Yrjö, Alpo. 2. pso Liisa o.s. Savola. Osallistui Lapin sotaan.

HALMETOJA Yrjö mv., s. 29.1.1916 Haapavesi. Pso Elsi o.s. Pirttimaa. Lapset Liisa -49, Eero -51, Anni -56, Esa -60, Veikko -65. Ts. keng.seppäau, koljoht, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Saija, Säkkijärvi. Js. partiom, vartpääll, JR32, JR11; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ylik.

HALONEN Frans Oskar s. 14.8.1923 Haapavesi. Pso Martta o.s. Karsikas. Lapsi Mikko. Js. kivm, JR11; Uhtua, Kannus. Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

HALONEN Niilo Sylvester vaatturi, s. 29.9.1920 Haapavesi, k. 1.11.1985 Nivala. Pso Helvi o.s. Hämeen-niemi. Lapset Erkki -48, Pekka -54, Jukka -57, Tytti -58. Js. kivm, JR8; Laatokka, Värtsilä, Prääsä, Aunus, Petroskoi, Syväri. Haavoittui kesällä 1941 Aunuksen Pyhäjärvelä. Stm. VR4, VM1, VM2.

HALONEN Veeti työmies, s. 5.6.1918 Haapavesi, k. 16.6.1962 Haapavesi. Pso Helli o.s. Nikumatti. Lapsi Leena -54. Ts. kivm; Suomussalmi, Kuhmo. Js. kivm, EK/Rj.P8; Uhtua. Korpr.

HANKONEN Lauri Gabriel FM, valistus-ohjaaja, s. 24.4.1909 Piippola, k. 21.2.1940 Karjalan kannas. Pso Hilka o.s. Merikallio. Lapset Raimo, Ritva, Pertti. Ts. jjoht, JR68; Laatokka, Karjalan kannas. Kaatui Honkaniemessä. Lt. n.

HANKONEN Sulo Einari mv., s. 19.9.1923. Js. vartiom, sotavankileiri 6; Viipuri, Sodankylä. Stm.

HANNULA Urho kirv.mies., s. 12.9.1910 Haapavesi. Pso Laina. Lapsi Asko. Ts. kom-ryhmä, JR27; Suomussalmi, Kuhmo. Js. 6.D:ssa 1./VP35; Salla, Karhumäki, Ihantala. Ls. vm, 1./VP35; Kaajani, Sodankylä. Korpr.

HANTULA Ilmari Juho mv., 8.12.1903 Korttesjärvi, k. 18.2.1970 Haapavesi. Pso Lilja Maria o.s. Fränti, s. 1904. Lapset Paavo -27, Pentti -27, Maija-Liisa -31, Matti -33, Seppo -35, Sauli -35, Eino -40. Ts. kk puolijjoht, 3.Er.KKK; Kollaanjoki, Pitkäranta. Js. kkjjoht, KKK/Kev.Os.5; Uhtua. Haavoittui 1941 Uhtualla. Väep. VM1, VM2.

HARJU Erkki Vilja mi mv., s. 10.8.1920 Haapavesi. Pso Lilja o.s. Yrtti, s. 1917. Lapset Timo -50, Tauno -52. Js. läh, ajom, I/JR8; Syväri, Saari-vaara, Jänisjoki, Petroskoi. Korpr.

HARJU Heikki Ville mv. s. 15.12.1902 Haapavesi, k. 22.3.1969 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Viitala. Lapset Vilho -32, Pertti -39, Saimi -41, Veikko -45. Ts. EK./JR40; Salla, Pelkosenniemi. Js. ajom, 10./JR10; Ontosen vaara. Alik.

HARJU Johan Toivo mv., s. 21.8.1902 Amerikka. Pso Hanna. Lapset Leevi, Antti, Aulis, Seppo. Ts. keitm, 12.Liik.K; Tolvajärvi. Js. keitm, 12.Liik.K; Suomussalmi. Stm. VM2.

HARJU Oiva Kalevi kirvesmies, s. 19.2.1926 Haapavesi, k. 10.12.1993 Haapavesi. Pso Oili o.s. Rauma. Lapset Pirjo -60, Meeri -62, Jari -63, Tarmo -66, Pertti -67. Js. kivm, Le.R 5; Viipuri. Stm, lääkm.

HARJU Uuno Aukusti mv., s. 19.8.1922 Haapavesi. Js. II/JR11; Uhtua. Kaatui 17.1.1944. Stm.

HARJU Vilho Aappo mv., s. 14.5.1923 Haapavesi, k. 8.11.1988 Haapavesi. Pso Martta Elina o.s. Jääskelä. Lapset Ilari -51, Markku -53, Ari -56, Arja -60. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. Tornio. Korpr. VM2.

HARJU Voitto Akseli nuohooja, s. 7.7.1915 Haapavesi. Pso Taimi o.s. Körkkö. Ts. tstlti, 8./JR67; Ylä-Somme, Sainio, Tammisuo. Js. tstlti, jvjoht, rjoht, 9./JR32, JR22, JR11, Jääk.K/Er.P13; Uhtua, Karjalan kannas, P-Suomi. Haavoittui 23.6.1944 Jarmonjärvellä, Noskuan Vuoksen lohokolla. Ls. rjoht, JääkK/Pr.3; P-Suomi. Kers. VM1, VM2.

HARJULA Aappo työmies, s. 2.2.1903 Haapavesi, k. 3.2.1967 Haapavesi. Js. kivm, 9./III/JR32; Uhtua. Osallistui talvisotaan. Stm.

HARJULA Aarne Abraham työmies, s. 19.10.1903 Haapavesi, k. 3.4.1975. Pso Anni. Lapset Armi -32, Sulo -34, Hilka -35, Anja -36, Pirkko -38, Matti -39, Mauno -41, Aarne -42, Martti -45. Js. kjä, 12. Liik.K. Stm.

HARJULA Erkki Ilmari työmie, s. 8.3.1910 Haapavesi, k. 20.11.1982 Haapavesi. Pso Riikka o.s. Rajakangas. Ts. ajom, PPP7; Ilomantsi, Ägläjärvi. Js. kivm, ajom, 7./III/JR32; Uhtua,

Karjalan kannas. Korpr. VM2.

HARJULA Erkki Ilmari pienvilj., s. 2.11.1905 Haapavesi, k. 30.12.1984 Haapavesi. Pso Olga Maria o.s. Aahonen. Lapsi Matti -40. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

HARJULA Heikki mv., s. 22.12.1922 Haapavesi, k. 26.3.1981 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Jokilehto, s. 1923. Lapset Anneli -43, Tuula -47, Oili -48. Js. tstlti, 6./JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti.

Haavoittui 9.2.1943 Uhtualla. Stm. VR4.

HARJULA Matti Leander mv., s. 14.2.1919 Nivala. Pso Aune o.s. Selkeäinaho, s. 1926. Lapset Seija -51, Jouko -45, Martti -49, Pekka -57. Ts. trkulj, RPKK 1; Kannas. Js. trkulj, 3./Rask.

Psto 3; Karjalan kannas. Haavoittui Kannaksella. Korpr. Vm2.

HARJULA Vilho Johannes mv., metsuri, s. 14.6.1911 Haapavesi, k. 11.6.1993 Oulu. Pso Vieno Katariina o.s. Veivo, s. 1910. Lapset Juhani -37, Paavo -42, Eero -48, Margit -50. Ts. vrats, II/JR25; Kuhmo. Js. tstlti, (hevhoitaja), JR32; Vuonemi, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli. Korpr. VM1.

HARJULA Väinö Herman työmie, s. 20.1.1917 Haapavesi. Pso Salme o.s. Turakka. Lapsi Helvi -45. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Kuoli 31.8.1944 Korpijärvellä. Stm.

HARTIKAINEN Johannes vaatturi, s. 17.6.1917 Soanlahti, k. 25.5.1982 Vantaa. Pso Aliina o.s. Kurppa. Lapset Helena, Hanna, Heikki. Ts. Taist.3.Er. P4; Pitkäranta. Haavoittui 4.12.1939 Uomaalla. Stm. VR4

HATERMAA Esko Armas Alfred pankinjoht., s. 21.5.1915 Kymi. Ls. II/KTR16. Kaatui 13.10.1944 Leivejoella. Ltn.

HATULA Aatami metsätyömie, s. 2.12.1916 Haapavesi. Js. 4./JR21; Kiestinki. Kaatui 12.8.1941 Kiestingissä. Stm.

HATULA Antti Jalmari mv., s. 30.11.1907 Haapavesi, k. 6.7.1971. Pso Aini o.s. Viitala. Lapset Pentti -33, Ilona -34. Js. kivm, 10./JR32, 7./JR32 2./JR1; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, VM2.

HATULA Eino Ilmari s. 5.9.1902 Haapavesi, k. 31.8.1953.

HATULA Esko mv., s. 12.6.1909 Haapavesi, k. 13.12.1974 Haapavesi. Pso Saimi Johanna o.s. Haukipuro. Lapset Inkeri, Aate, Kalerwo, Leena, Kauko. Ts. kkm, JR25; Kuhmo. Js. kkm, JR32, JR53; Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi. Ls. kkm, JR53; Tornio. Haavoittui 1.12.1944 Torniossa. Korpr.

HATULA Matti työmie, s. 20.11.1912 Haapavesi, k. 28.8.1989 Keuruu. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoiki. Js. pkamp apul, JR8, JR32; Uhtua. Korpr.

HATULA Matti Viljami (Ville) sekatyömie, s. 3.7.1905 Haapavesi, k. 4.3.1973. Pso Hilde Maria, s. 1911. Lapsi Lea Orvokki -43. Js. vm, JR11; Uhtua. Stm.

HATULA Reino Aapeli s. 31.12.1913, k. 1976.

HATULA Uno Pietari mv., s. 16.8.1917 Haapavesi. Pso Aino o.s. Ahonen. Lapset Pentti, Kari, Riitta, Kerttu, Erkki, Markku, Marja. Ts. radiisti, JP3; Karjalan kannas, Summa. Js. radioau,

E/JR32, EK/Rj.P7; Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Ls. rjoht, Rj.P7; Ristijärvi, Kemijärvi. Kers.

HATUNEN Antti Arvid mv., s. 8.9.1909 Haapavesi, k. 4.10.1961 Haapavesi. Pso Katri Maria o.s. Mustapäätä. Lapset Elli, Arvi, Onni, Veikko, Aili. Ts. puhm, kpm, Pr.W/II/JR25; Kuhmo. Js. kivm,

kpm, II/JR32, Jv. Koul.K 20; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 3.8.1941 Uhtuan länsipuolella ja 17.7.1943 Uhtuan pohjoispuolella. Jääk. VM1, VM2.

HATUNEN Pekka mv., s. 16.7.1902 Haapavesi, k. 6.6.1974. Pso Aino o.s. Nevanjoja. Js. 3.D; Kiestinki, Kannainen, Karjalan kannas. Stm.

HATUNEN Toivo Oiva Johannes kirvesmies, s. 8.11.1923 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Erkkilä, s. 1922 Haapavesi. Lapset Anneli -51, Elina -53, Helena -54, Ensio -55, Ilpo -60, Leila -65. Js. kivm, keitm, JR1, Er.P20, Jno; Humaljoki, Viipuri, Viipurinlahti. Stm.

HATUNEN Veikko Johannes mv., s. 7.10.1917 Haapavesi, k. 3.10.1944 Tornio. Pso Hilda. Lapsi Seppo -43. Js. kpm, 9./III/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. rjoht, jjoht, 9./III/JR11; Tornio. Kaatui Raumonjoella Torniossa. Kers.

HAUKIPURO Aate Viljami mv., s. 17.9.1916 Haapavesi. Ts. JR25. Kaatui 1.2.1940 Kuhmossa. Stm.

HAUKIPURO Aimo Kalervo Johannes s. 24.11.1919 Haapavesi. Js. JR9, runkokompp; Pälkjärvi, Pitkäranta, Ilomantsi. Kaatui 9.8.1941 Ilomantsin Lutikkavaarassa. Stm.

HAUKIPURO Erkki mv., s. 1.9.1915 Haapavesi, k. 27.5.1980 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Kormano, s. 1917. Lapset Pirkko -48, Jaakko -49, Anitta -51, Raimo -53. Ts. tarkamp, pkamp, 2./PPP7; Aittojoki, Ristilampi, Luglajärvi. Laatokka, Ägläjärvi, Tolvajärvi. Haavoittui 10.12.1939 Tolvajärvellä. Js. tarkamp, pkamp, III/JR32, II/JR53, III/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. tarkamp, pkamp, III/JR32; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Meltaus. PPjääk.

HAUKIPURO Jalmaari Viljami mv., s. 3.2.1910 Haapavesi. Pso Aura Esteri o.s. Säisä. Lapset Kaija-Liisa, Reino, Aimo, Seppo, Maija, Reijo, Mikko, Raimo, Riitta. Ts. rjoht, PPP7, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki, Luglajoki, Ilomantsi, Vieksinki. Js. rjoht, 8./JR32; Uhtua, Kivennapa. Ls. rjoht, 8./JR32; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä. Kers. VM2.

HAUKIPURO Matti työmies, s. 17.4.1920 Haapavesi, k. 18.8.1948 Oulu. Pso Aune o.s. Kallio. Lapset Matti -48. Js. kkrh ryhmj. IID. JR8 kkrhk; Äänislinnan Syväri. Ls. kkrh rjoht. JR 8; Muonio. Alik.

HAUKIPURO Olavi Mikael s. 1.10.1922 Haapavesi. Pso Aune. Js. 3./I /JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen linja, Vuosalmi, Ihantala. Ls. 3./I /JR11; Tornio, Laurila, Rovaniemi. Korpr.

HAUKIPURO Veikko Allan opettaja, s. 17.7.1923. Pso Hilja Annikki o.s. Ojamo. Lapset Kari Antero, Kyösti Aatos, Klaus Tapani, Pirjo Sinikka, Timo Mikael. Js. ktä-vart, ktäpart, Jv.Koul. K15, 3.D, 25.Rj.K; Uhtua, Jyväskylä, Kenttjärvä. Haavoittui 29.10.1942 Uhtualla. Stm. VM 1 kahdesti, VM2.

HAUKIPURO Väinö Oskari mv., s. 26.9.1907 Haapavesi, k. 23.2.1988 Muurame. Pso Hilda Haukipuro o.s. Seppä, s. 1904. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Stm.

HAUKIPURO Yrjö Vilhelm metsuri, s. 14.8.1918 Haapavesi. Js. tkm, 6./KTR3; Taipaleenjoki, Syväri. Sairastui joulukuussa 1943. Korpr.

HAUTALA Aarne Edvard s. 7.7.1902 Haapavesi, k. 29.5.1975 Haapavesi. Pso Nelma Maria o.s. Alatalo. Lapset Anni, Anja. Ts. puhm, E/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkkijärvi. Korpr.

HAUTALA Arvi Jaakko mv., s. 29.11.1899 Haapavesi, k. 17.11.1977 Haapavesi. Pso Hilja Sophia o.s. Huttula, s. 1899 Haapavesi. Lapsi Matti Arvi -35. Js. liikpart joht, 12.Liik.K; Kiestinki. Alik.

HAUTALA Urho Heikki mv., s. 27.2.1916 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Mustakangas. Lapset Irja, Reijo, Heikki, Erkki. Ts. radm, vm, E1 JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkkijärvi. Js. puhkesk.hoit, puhm, liikpartm, 12.Liik.K; Kiestinki, Uhtua, Kivennapa. Haavoittui 14.6.1944 Kivennavalla. Korpr.

HEIKKILÄ Aappo Ville s. 28.5.1903. Haapavesi, k. 21.3.1961 Haapavesi. Pso Laina Eliisa o.s. Viitala s.1910. Lapset Aappo -31, Toini -33, Esko -35, Antti -38, Salli -41, Heikki -44. Ts. Raahen Sk-piiri. Js. hltom. Raahen Sk-piiri. Stm.

HEIKKILÄ Antti pienv., s. 25.8.1904 Haapavesi. k. 30.6.1960 Haapavesi. Pso Rauha Helli o.s. Jaakola. Lapset Taisto, Toivo. Ts. osall. Js. Uhtua. Stm.

HEIKKILÄ Arvi Johannes mv., s. 4.9.1919 Haapavesi, k. 10.10.1985 Haapavesi. Pso Anni Vieno o.s. Huikari. Lapsi Seppo. Js. tkm, tykistö Jv. Koul.K5/TKK,5./KTR, 16./Rask; Kiestinki, Kangasvaara, Lokilahti, Länsi-Kannas, Viipuri. Korpr. VM.

HEIKKILÄ Arvo Heikki mv., s. 27.5.1922 Haapavesi, k. 1977. Pso Irja Liisa, s. 1927. Lapset Juhani Ilmari -50, Pentti Kalevi -51, Mirja Inkeri -55, Sauli Olavi -59, Ari Jaakko -69. Js. Jv. Koul.K5, 25Rj.K, Rj.P8; Uhtua, Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Korpr. VM1, VM2.

HEIKKILÄ Hannes Tapani mv., s. 11.11.1922 Haapavesi, k. 17.11.1966 Haapavesi. Pso Aune o.s. Aakko. Lapset Mauri, Kerttu, Veikko, Paula, Eila, Ulla. Js. Jv. Huol.K15; Uhtua, Vuokkiniemi, Tohmajärvi.

HEIKKILÄ Matti mv., s. 11.3.1897 Haapavesi, k. 18.12.1972 Haapavesi. Pso Anna Regina o.s. Pirnes. Lapset Aino, Annikki. Ts. kivm; Kuhmo. Stm.

HEIKKILÄ Tauno Aappo mv., s. 19.8.1912 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Klemetilä. Lapset Mauno, Mirja, Tauno, Veikko, Mikko, Toivo, Jorma, Jouni. Ts. kokki, PPP2. Js. muonittaja, Liik.K./JR7; Suomussalmi, Sakkola. Stm.

HEIKKILÄ Veeti Edvart mv., s. 7.2.1925 Haapavesi. Pso Eeva Ilona o.s. Morko. Lapset Raija, Matti, Väinö, Ritva, Hannu. Js. kivm, Koul.K25, 3.Pr., Rj.P1; Salla, Karjalan kannas, Summa, Tammisuo, Viitele. Korpr. VM2.

HEIKKILÄ Vilhelm mv., s. 21.9.1907 Haapavesi, k. 15.11.1991 Haapavesi. Pso Aune Maria o.s. Jääskelä. Ts. Kuhmo. Js. JR11; Uhtua.

HEIKKILÄ Viljo autoilija, s. 2.5.1922 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Väinölä, s. 1923. Lapset Hannu -44, Heikki -45, Martti -48, Raimo -50, Helena -51. Js. kpm, II/JR11; Uhtua, Kiestinki. Haavoittui 11.5.1942. Stm. VR4, VM1.

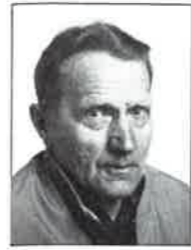
HEIKKILÄ Viljo Heikki vakuutustarkastaja, s. 12.8.1919 Haapavesi, k. 22.5.1987 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Pehkonen, s. 1926. Lapset Heikki -47, Pentti -49, Pirkko -51, Vesa -53, Väinö -54, Juha -57, Irma -60, Leena -63. Js. kkm, JR22; Syväri, Karjalan kannas. Haavoittui 1944 Karjalan kannaksella. Ls. kkm, JR22; Tornio. Korpr.

HEINONEN Aappo mv., s. 21.2.1915. Ts. pkamp, JR25; Kuhmo. Js. pkamp, 8./III/JR32; Uhtua. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

HEINONEN Antti mv., s. 15.4.1907 Haapavesi, k. 31.12.1993. Pso Ilona o.s. Vierimaa, s. 1922. Lapset Erkki -45, Ritva -50, Eija -57, Helena -60. Js. kivm, 8./III/JR32, 6./JR25; Uhtua, Kannas, Karisalmi. Haavoittui 1941 Uhtualla ja 26.6.1944 Karisalmella. Stm.

HEINONEN Heikki Jouko mv., s. 16.12.1921 Soanlahti. Pso Sylvi o.s. Partanen. Lapset Taimi -45, Anneli -49, Raija -56. Js. ajom, rjoht, 2./JR50; Syvärin alajuoksu, Särkijärvi, Vadrusjärvi, Kivijärvi. Haavoittui 2.7.1944 Ihantalassa. Ls. ajom, rjoht, 2./JR50; Tornio, Muonio. Alik. VM2.

HEINONEN Heikki Olavi mv., s. 1922 Haapavesi. Js. vanginv, Jv.Koul.K6, Svleiri; Viipuri, Säkkijärvi, Karisalmi, Kemi. Stm.

HEINÄNEN Arvo mv., s. 31.7.1908 Liljendal. Pso Kerttu o.s. Sirkka. Lapset Erkki, Kaija, Väinö, Meeri, Aino, Maire. Ts. sair. kulj, SotaS 20; Kuopio. Js. lääk korpr, JR30; Rillukinsuo, Iljala, Pirttipohja, Sänkisyryä, Leppäselkä, Putrovaara, Sortavala, Aunus, Karjala, Syvärin rintama, Perkjärvi, Tali, Noskua, Kuparsaari. Korpr.

HEISKA Antti mv., s. 4.3.1909 Ylivieska, k. 19.5.1983 Haapavesi. Pso Hilja Margareeta o.s. Jylänki. Lapset Osmo, Maija, Seppo, Seija, Matti, Lauri, Anne, Jouni. Ts. puhm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ristisalmi, Ägläjärvi, Kuukkausjoki. Js. JR32; Uhtua, Kanneljärvi, Muolaa, Heinjoki, Antrea, Ihantala. Ls. JR32; Oulu, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

HEISKA Matti Juhon mv., s. 30.6.1904 Nivala, k. 14.7.1944. Pso Lyyti o.s. Ainalinpää. Js. Er. P15. Kaatui Karjalan kannaksella. Stm.

HEISKARI Yrjö Johannes mv., s. 28.9.1914 Haapavesi. Pso Katri Marjatta o.s. Koskela, s. 1921. Lapset Eeva -41, Timo -43, Pirkko -45, Oili -47, Osmo -49, Hannu -61. Ts. pion, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Säkkijärvi. Js. JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Lintala, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua. Haavoittui 30.7.1941 Uhtualla ja 23.6.1944 Noskualla. Alik. VM1, VM2.

HEITTO Arvo Viljam mv., s. 3.9.1911 USA, k. 30.3.1992. Pso Siiri o.s. Pakarinen. Lapset 1.aviol. Salme, Sauli, Hilikka, Kyllikki, Reino, pso:n 1. aviol. Esko, Jorma, Terttu, Reijo, Keijo, nyk. aviol. Jukka, Mikko. Ts. rjoht, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, JR32; Uhtua. Haavoittui 10.8.1941 Kiskiskukkulalla. Alik. VM1.

HEITTO Martti mv., s. 7.1.1924. Pso Lyyli Marja o.s. Maliniemi. Lapset Hannu, Leena, Matti. Js. jääk, puhm, Rj.P7, 1./Jv.Koul.K 15; Uhtua, Kivijärvi, Tolvajärvi, Ristijärvi, Kuusijärvi. Ls. puhm, Rj.P7; Suomussalmi, Ristijärvi, Kuusijärvi. Jääk.

HEITTO Väinö varastomies, s. 30.5.1919 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Mikkola, s.1923. Lapset Sinikka -45, Tapio -46. Js. tykjoht, JR53, KTR 16; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. tykjoht, JR53, KTR 16. Kers.

HEITTO Yrjö Antti mv., s.12.12.1920 Haapavesi, k.17.9.1948 Haapavesi. Js. km; Äänislinna, Syväri. Haavoittui. Ls. Tornion suunta. Stm. VM2.

HEKKALA Matti Iivari suutari, s. 4.5.1905 Paavola, k. 28.11.1970 Haapavesi. Pso Emmi Maria e. Savela o.s. Hautala. Lapsi Kalle -36. Osallistui jatkosotaan.

HELAAKOSKI Toivo Viljami Johannes rakennusmestari, s. 17.12.1924 Pyhäjoki. Pso Esteri o.s. Vähäkangas, s. 1926. Lapset Irma -49, Esko -53. Js. kivm, JR53; Uhtua. Haavoittui 1943 Uhtualla. Alik.

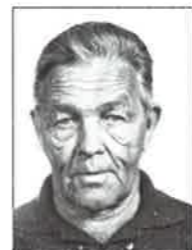
HELANDER Matti mv., s. 13.4.1912 Nivala, k. 2.10.1982 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Honkala, s. 1910. Lapset Yrjö -31, Seija -46. Ts. kivm; Karjalan kannas. Js. Uhtua. Alik. VM2.

HENTTUNEN Yrjö Valdemar työnjoht., s. 27.1.1908, k. 19.1.1973 Haapavesi. Pso Lilja Armida. Lapset Eino Yrjö Olavi, Ulla Sisko, Seppo Aulis. Ts. rvjoht, rjoht, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. jvjoht, kivijjoht, 10./JR32; Uhtua. Ylivääp.

HERRALA Aarre Johannes mv., s. 1.2.1925 Haapavesi. Pso Anni o.s. Vanhatalo, s. 1926. Lapset Eero Juhani -48, Olavi Aarre -51. Js. pkamp, 9./3.Pr.; Karjalan kannas. Haavoittui 25. 6.1944 Ventelessä. Korpr.

HERRALA Armas Johannes kirvesmies, s. 17.7.1921 Haapavesi, k. 23.8.1990 Haapavesi. Pso Kersti Maria o.s. Luukkonen, s. 1923. Lapset Esko -47, Meeri -49, Kalevi -52, Sisko Anneli -53, Pertti -55, Sirkka-Liisa -57, Teija -64, Pekka -58. Js. kivm, JR45; Maaselkä, Syväri. Haavoittui Syvärillä. Stm. VM2.

HERRALA Arvi Einar mv., s. 8.7.1916. Pso Anni Eliina o.s. Harjula, s. 1921. Lapset Arja -45, Seija -48, Raija -51. Ts. pkrjoht, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Haavoittui 22.12.1939 Ägläjärvellä. Js. kivrjoht, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 1941 Pistojoella ja 26.6.1944 Antreassa. Kers.

HERRALA Erkki Aaprami (Aapo) varastonhoitaja, s. 27.12.1922 Haapavesi. Pso Lea Marjatta o.s. Rytty, s. 1928. Lapsi Soili Irene -46. Js. kpamp, pkamp, lääkm, 1./JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kannas. Ls. kpamp, pkamp, lääkm, 1./JR11; Tornio, Rovaniemi. Korpr. VM2.

HERRALA Lauri Heikki työmies, s. 2.7.1925 Haapavesi. Pso Raakel o.s. Honkala, s. 1922. Lapsi Matti -50. Js. JR11; Viipuri, Vuosalmi. Ls. kpm, JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Stm.

HERRALA Matti Nikolai mv., s. 6.5.1911 Haapavesi. Pso Vieno Eliisa, s. 1914. Lapset Seppo -42, Hannu -48, Eija Liisa -54. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. rjoht, 7./JR32, JR11, 2./JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1.8.1941 Makkarakukkulalla. Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik. VM2.

HERRALA Niilo Antti mv., s. 8.12.1909 Haapavesi, k. Oulussa. Pso Hilja o.s. Mehtälä. Ts. PPP7; Tolvajärvi. Js. Uhtua. Stm.

HERRALA Paavo Seffanias mv., s. 10.9.1902 Haapavesi, k. 29.4.1958 Haapavesi. 1. pso Aino Elviira o.s. Kellokoski, s. 1900. Lapset Veikko, Eeva, Sirkka. 2. pso Jaana Kustaava o.s. Nikumatti, s. 1905. Lapset Raili, Marja, Eila, Kaisa, Pirkko. Js. ajom, sähköm.hoitaja, JR32; Juntusranta, Uhtua, Pistojoeki. Stm.

HERRALA Sauli Alarik mv., s. 15.8.1922 Haapavesi. Js. pkamp, JR11; Uhtua, Kivennapa. Haavoittui Kivennavalla. Kuoli sotasaaralassa 14.6.1944. Stm.

HERRALA Setti Paavo sekatyömies, s. 20.9.1924 Haapavesi, k. 15.11.1948 Haapavesi. Js. JR53; Uhtua, Kannas, Kuuterselkä, Kivennapa, Heinjoki, Kämärä, Noskua, Vuosalmi. Haavoittui 14.6.1944 Kuuterselässä. Stm.

HERRALA Siivertti Oskari mv., s. 15.3.1921 Haapavesi. Pso Aune, s. 1926. Lapsi Arja -51. Js. Krh viestiau, 5./URR; Vellivaara, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Syvälampi, Vekarus, Moisiovaara, Väärälahti, Onkamus, Äänisenranta, Vammelsuu. Haavoittui 14.6.1944 Vammelsuussa. Alik.

HIEKKA Lauri työ-
mies, s. 18.3.1919 Haapavesi. Js. Tjryhmä, 3./I/KTR15; Laatokan suunta. Kaatui Parikkalan rintamalla 14.8.1941. Stm.

HIEKKA Matti mv., seppä, s. 8.10.1912 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Ojalehto. Lapset Alpo, Aino, Aaro, Sisko, Sauli, Salme, Hilka, Armi, Kauko, Seppo, Urho, Oiva, Silja, Arto, Kirsti, Hellen. Ts. pkamp, PPP7; Aittojoki, Ägläjärvi, Pisto-
joki, Tolvajärvi. Js. pkamp, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui. Korpr. VM2 kolmesti.

HIETALA Erkki työnjoht., s. 11.1.1910 Haapajärvi, k. 11.12.1985 Haapavesi. 1. pso Laina o.s. Hannula. 2. pso Salme Sofia o.s. Rytky. Lapset Pentti Kalevi, Tuula Annikki, Veijo Aulis, Saija Aulikki. Ts. pion, ajom, JR53; Kiestinki. Haavoittui. Js. aputyöm, vartm, pion, JR53, Linn.RP 561, Linn.RP; Kiestinki. Korpr.

HIETALA Heikki s. 5.9.1915. Ts. kaatui 20.12.1939. Alik.

HIETALA Matti sekatyömies, s. 5.4.1914 Haapavesi. Js. kaatui 27.8.1941 Sallassa.

HIETALA Raune kirkvesmies, s. 1922 Haapavesi. Js. kivm, 3.D, JR11; Uhtua, Vuosalmi, Noskua. Ls. kivm, 3.D, JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Stm.

HIETALA Tenho Tapani. puuseppä, s. 26.10.1925 Haapavesi, k. 8.11.1978 Hollola. Pso Lahja Katariina o.s. Hälvä, s. 1924. Lapset Sulo Aatos -47, Helena Anneli -50, Seppo Aukusti -50. Js. kivm, 3.D, 7/Täyd.P13, 5./JR11; Ino, Seivästö, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala. Ls. kivm, 5./JR11, 1./JR1; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Stm.

HIETALA Verner sekatyömies, s. 13.4.1911 Haapavesi, k. 9.3.1976 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Nurmesniemi. Lapset Pertti, Sinikka, Paavo. Js. ajom, kpm, 1.KKK/JR25; Vuonnnen, Pistojoiki, Korpi-
vaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. 3.KKK/JR25; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

HIETIKKO Eino Fabian mv., s. 17.11.1919 Haapavesi, k. 22.10.1986. Pso Anna Sofia o.s. Kulju. Lapset Liisa Annikki, Akseli Matti. Ts. kivm, Jv.Koul.K6; Rukajärven suunta. Js. kivm, polt.jakelumies, JR10; Rukajärven suunta.

HIETIKKO Jaakko mv., s. 23.9.1917. Js. 9./JR11. Kuoli 5.6.1942 Uhtualla.

HIITOLA Pentti poliisi, s. 25.2.1925 Merijärvi, k. 18.2.1989 Haapavesi. Pso Aino o.s. Matikainen, s. 1923. Lapset Helena -50, Päivi -59, Paavo -60, Hannu -61, Pekka -57. Js. puhrhojt, E/JR1; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. puhrhojt, JR1; P-Suomi, Tornio. Kers. VM2.

HIMANKA Kalle Augusti työmies, s. 8.6.1923 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Ojalehto, s. 1922. Lapset Leo -45, Hannu -46, Irja -55, Ritva -56. Js. kivm, JR12; Karhumäen suunta, Karjalan kannas, Ihantala. Ls. kivm, JR 12; Pudasjärvi, Rauma, Rovaniemi, Alanampa. Stm.

HINTTA Kaarle Esaias työmies, s. 18.6.1918 Haapavesi. Pso Sylvi Helena o.s. Aakko. Lapsi Salme -42. Ts. rjoht, sissipor; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. rvjoht, jvjoht, JR32; Uhtua, Kannas. Ls. jjoht, JR11; Tornio, Kemi, Rovaniemi. Haavoittui Muurolassa. Kuoli Ruotsissa sairaalassa 20.10.1944. Ylik.

HINTTA Leonard Yrjö työmies, s. 17.4.1925 Haapavesi, k. 27.12.1989 Haapavesi. Pso Hilka o.s. Halonen. Lapset Elina, Matti, Helena, Maija, Martti, Liisa, Alpo, Mikko, Mirja, Eeva, Kaija. Js. kivm, JR9; Karjalan kannas. Haavoittui 17.6.1944 Peippolassa. Stm.

HINTTALA Aukusti pienv., s. 12.12.1905 Haapavesi, k. 30.5.1984 Haapavesi. Pso Eeva Matilda o.s. Kaitainen. Lapset Heikki -39, Helena -51, Aini -54, Taina -56. Ts. kivm, 6.Er.PPK; Haapasaari. Js. kivm, JR32; Uuksujärvi, Vuonnnen, Pistojoiki, Uhtua. Stm.

HINTTALA Heikki Viljami (Ville) mv., s. 11.4.1904 Haapavesi, k. 31.1.1985 Lahti. Pso Anni Maria e. Ritola, o.s. Rytky. Lapsi Leena -49. Ts. rjoht, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Viipurinlahti. Js. rjoht, JR32; Uhtua. Alik.

HINTTALA Juho Eskeli mv., s. 12.9.1900 Haapavesi. Pso Sofia o.s. Perkkiö. Lapset Mari, Martti, Mirja, Terttu, Antti, Liisa, Aaro. Ts. kivm, 2./I/JR40; Salla. Haavoittui 30.1.1940. Kuoli Rovaniemen sotilassairaalassa 4.2.1940. Korpr.

HINTTALA Niilo Johannes sekatyömies, s. 14.4.1902 Haapavesi, k. 30.6.1962 Haapavesi. Pso Elsa Johanna o.s. Tuomisto. Lapsi Kalevi Pellevo. Ts. Krh; Uhtua. Js. Krh; Kannas. Alik.

HIRVASOJA Kristian mv., s. 13.11.1903 Haapajärvi, k. 17.11.1970 Haapavesi. Pso Hellen. Lapset Risto, Liisa, Erkki, Elsa, Teuvo, Matti, Tapio, Heikki, Hanna, Eino, Pertti. Js. 9./JR32; Uhtua.

HJELMMAN Väinö Johannes opettaja, s. 5.3.1904 Helsinki, k. 10.6.1971. Ts. kpääll, JR67; Kannas. Js. Tstoups JR47; Optston pääll. E3.A; Kannas. Kapt. VR3 mk, VR4 mk.

HOHENTHAL Martti Augusti kairaaja, s. 20.3.1924 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Ojalehto. Js. kivrjoht, Jv.Koul. K15, JR8; Palojoki, Kaaresuvanto. Korpr.

HOIKKA Heikki mv., s. 19.1.1910 Amerikka, k. 25.7.1964 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Purmonen. Js. huoltom, JR32; Uhtua. Osallistui Lapin sotaan. Stm.

HONKALA Aarno Alvari kirvesmies, s. 26.10.1924 Haapavesi. Pso Kaarina o.s. Repo. Lapset Mauri, Martti. Js. 3.D; Uhtua, Kuutersekä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi. Ls. kpm, 3.D jääk; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr. VM2.

HONKALA Heikki mv., s. 22.7.1905 Haapavesi, k. 5.6.1962 Haapavesi. Pso Jenni Alina o.s. Malila. Lapsia 10. Ts. ES.K./LR, EK.K. JRR, EK.K./11; Rovaniemi, Viipurinlahti, Lapin ryhmän alueella. Js. 8./JR32; Vuonninen, Eldankajärvi, Kiskiskukkula. Ls. vartm, HTK/Raaskp.E; Rovaniemi. Stm.

HONKALA Martti Johannes kirvesmies, s. 29.12.1925 Haapavesi, k. 13.10.1980 Haapavesi. Js. kivm, 2./JR11; Kannas, Lappi, Uusikirkko, Viipuri, Noskua. Ls. kivm, 9./JR1; Lappi, Tornio Muonio. Jääk. VM2.

HONKALA Toivo Benjam metsätyöjoht., s. 24.3.1914 Haapavesi. Ts. rjoht, Kev.Os./JR25; Kuhmo. Kaatui 8.3.1940. Alik.

HONKALA Uuno Abram autonkulj., s. 23.1.1909, k. 11.10.1992. Pso Aino o.s. Paakinaho, s. 1905. Lapset Paavo -36, Pekka -38, Riitta -39. Js. autonk, kivm, 2./III/JR32; Uhtua. Alik.

HONKALA Väinö Iisak kirvesmies, s. 14.12.1900 Humaloja, k. 1.11.1966 Haapavesi. Pso Tyyne Maria o.s. Mattila, s. 19.6.1902. Lapset Marjatta, Aarno, Helvi, Aulis, Alpo, Helinä, Hilikka. Ts. JR25. Js. JR32; Uhtua, Kiestinki. Korpr. VM2.

HONKALA Väinö Jalmari mv., s. 14.12.1909 Nivala, k. 1.1.1975 Haapavesi. Pso Anna Alina o.s. Tuomaala, s. 1909 Nivala. Lapset Veikko Markus -36, Veera Marjatta -38, Iida Johanna -40, Aune Annikki -48. Ts. lääkau, KS/22; Salla. Js. lääkau, 9./KTR4, 6./KTR4; Saarivaara, Havuvaara, Korinvaara, Lehtomäki, Laaja, Läskelä, Lunkula, Mantsi, Hyrsylä, Petroskoi, Juustila. Ls. lääkau, 9./KTR4; Tornio, Muoniojoki. Ylik.

HONKALA Yrjö Johannes mv., s. 8.12.1918 Haapavesi. Ts. I/URR. Js. kpm, URR; Ilomantsi. Kaatui 5.7.1941 Hullarissa. Jääk.

HOVI Eino osastonhoitaja, s. 28.1.1920 Säkkijärvi, k. 4.5.1979 Oulainen. Pso Marjatta o.s. Härö, s. 1928. Lapsi Raija -50. Js. kivm, vartm, kirj, Tyk.KK4, 5./II/JR3; Miehkälä, Nuijamaa, Kämärä, Huumola, Näykkijoki, Porlampi, Koivisto, Valkeasaari. Alik. VM2.

HUIKARI Artturi Johannes s. 5.10.1915 Haapavesi. Ts. varastom, 20.Tal.K.; Lappeenranta. Js. pkamp, keitm, JR11, JR53, HTK/Koti j., Järj.K.1, Järj.K.2. Haavoittui 13.9.1943 Uhtuan suunnalla. Korpr.

HUIKARI Arvi Adolf mv., s. 28.2.1909 Haapavesi. Js. kivm, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 3.6.1944 Viipurissa, kuoli 1.7.1944. Stm.

HUIKARI Erkki Allan metallimies, s. 18.1.1926 Haapavesi. Pso Hilja Helena o.s. Heikkilä. Lapset Eila, Seppo. Js. tkm, III/RTR4, II/RTR4; Ääninen, Säämäjärvi, Hyrsylä, Viipurinlahti. Tkm.

HUIKARI Kauko Johannes kirvesmies, s. 5.12.1921 Haapavesi. Pso Aune o.s. Viinala, s. 1921. Lapset Kari -48, Matti -53, Liisa -54, Olavi -56, Vesa -59. Js. läh, 5./JR45; Maaselkä, Laatokan Syväri, Impilahti. Stm.

HUIKARI Lauri Heikki sähköasentaja, s. 22.4.1926 Haapavesi. Lapsi Jussi. Js. Jt. tkm, It.R2, 8.Rask.It. Ptri, 7.Rask.It.Ptri; Viipuri, H:gin It. Korpr.

HUIKARI Matti Heikki mv., s. 15.5.1904 Haapavesi, k. 9.1.1987 Haapavesi. Pso Emma Sofia o.s. Pyöriä. Lapset Aila, Marjatta, Eero, Eino, Matti, Hannu. Ts. pkamp, 6.Er. PPK, Os.

20; Suursaari, Haapasaari. Js. pkamp apul, 9./JR32; Uhtua. Stm. VM2.

HUIKARI Ranssa Olavi prof., s. 26.3.1923 Haapavesi. Pso Terttu o.s. Ruponen, s. 1930. Lapset Jussi -51, Pekka -53, Elina -59, Kaisa -61. Js. jjoht, JR9; Uhtua, Kiestinki, Jelettijärvi. Ylil. VM2.

HUIKARI Tauno Adolf (Aate) mv., s. 23.6.1915 Mieluskylä. Pso Helmi. Lapset Tauno, Heikki, Timo. Ts. jjoht, 2./PPP7; Aittojoki. Haavoittui 29.1.1940. Js. esik.kompp. väap, SK; Kankaanpää. Väap.

HUIKARI Veikko Antti veturinkuljettaja, s. 6.7.1921 Haapavesi. Pso Irene Orvokki. Lapset Tuula Anneli, Juha Antti. Js. kk, II/JR11; Uhtua. Haavoittui 27.4.1942 Jelettijärvellä.

HUIKARI Väinö Aaprami mv., s. 18.12.1902 Haapavesi, k. 4.11.1971 Haapavesi. 1. pso Aino o.s. Palo-lahti, s. 1896. 2. pso Emilia o.s. Junden, s. 1900. Lapsi Saara -40. Js. liik.val. Liik.K;

Kiestinki. Ls. kulj.väl. siirto; Oulu.

HUITULA Jobi Immanuel mv., s. 1.6.1924 Nivala. Pso Irma Irene o.s. Lepistö. Lapset Martti -51, Hannu -61. Js. vm, Ktr14; Maaselkä. Ls. vm, KTR14; Posio, Ranua, Rovaniemi, Ivalo. Korpr.

HUJANEN Veikko Sakari autonkulj., laitosmies, s. 4.9.1911 Iisalmi, k. 1.2.1976. Pso Ilma Tellervo o.s. Kaplin. Lapsi Kari Juhani. Ts. tullut vap.eht.yksikössä Kanadasta. Osallistui jatkosotaan. Stm.

HULTQVIST Frans Einar mv., s. 10.7.1913 Lapväärti, k. 24.10.1993. Pso Kerttu Pauliina o.s. Järvenpää. Lapset Ole -46, Karita -41. Ts. kivm, JR61; Summa. Js. kivm, Rann. Pr., Saar. Rann.

Pr.; Hangon rintama. Stm.

HUOVINEN Paavo Ilmari kirvesmies, s. 9.5.1925 Kestilä. Pso Elma Maria, s. 1922. Lapset Kaija -48, Kirsti -49, Erkki -53, Juha -58. Js. kivm, tstlti, 3./JP4; Karjalan kannas, Vuosalmi. Ls.

tstlti, 3./JP4; Rovaniemi, Petsamontie, Jäämerentie. Korpr.

HUTTULA Antti mv., s. 12.8.1902 Haapavesi, k. 31.1.1950 Haapavesi. Pso Hilma Auroora. Ts. kivm; Salla, Märkäjärvi. Js. kivm, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm.

HUTTULA Erkki Artturi mv., s. 6.5.1915 Haapavesi. Pso Irja o.s. Hyvärinen. Lapset Erkki, Mikko, Hannu, Annikki, Anja, Kalle. Ts. kiv. kr amp, kivrjoht, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvä, Vieksinki, Luglajärvi. Js. kiv. JR32; Uhtua. Alik. VR4, VM2.

HUTTULA Leonard mv., s. 11.8.1907 Haapavesi, k. 21.10.1962 Haapavesi. Pso Hilma o.s. Erkkilä. Lapset Salme, Laura, Lauri, Eino, Arvi, Reino, Vieno. Js. skantaja, 9./III/JR32; Uhtua. Stm.

HUTTULA Yrjö Oskari s. 17.5.1919 Haapavesi. Js. tkm, KTR4. Kaatui 22.7.1941 Paa-najärvellä.

HYRYLÄ Toivo Jaako mv., s. 1.12.1917 Haapavesi, k. 14.11.1992. Pso Saimi Marjatta o.s. Ahola, s. 29.11.1923 Haapavesi. Lapset Martti -47, Toivo -48, Elina -50, Sinikka -54. Ts. kpm, kivrjoht, JP 3; Karjalan kannas, Summa, Lintula. Js. kivm, rjoht, 3.KKK/JR53; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Karjalan kannas, Noskua, Heinjoki. Haavoittui 28.7.1941 Eldankajärvellä ja 23.6.1944 Kuparsaassa. Kers. VR4 mk, VM2.

HYTTINMÄKI Toivo kirvesmies, s. 14.7.1916 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Hyttinmäki. Lapsi Kalevi. Ts. skantaja, Kev.Os. 9; Kuhmo, Pirttimäki. Js. skantaja, 9./JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Makkarakukkulalla.

HYTTINMÄKI Vilho Johannes kirvesmies, s. 12.6.1920 Haapavesi, k. 26.9.1973 Liminka. Pso Martta o.s. Kuikka, s. 1921. Lapsi Raija -50. Osallistui talvi-, jatko- ja Lapin-sotaan. Stm.

HYTÖNEN Martti kirvesmies, s. 26.10.1923 Konnevesi. Pso Silja Annikki o.s. Huurainen, s. 1928. Lapset Eila -48, Raili -49. Js. kiv.kompp. kntor., 10./III/JR50; Syväri, Kannas. Ls. kpm, 10./III/JR50; Tornio, Muonio. Korpr. VM2.

HYVÄRILÄ Yrjö Arvi mv., s. 27.11.1912 Haapavesi. Pso Aili Linnea o.s. Ollanketo. Lapset Annikki, Arvo, Vesa. Ts. talau, PPP2; Kuhmo. Js. talau, JR 32; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, P-Suomi. Ylik. VM2.

HYVÄRINEN Eino Heikki mv., s. 20.9.1910 Haapavesi, k. 9.1.1990 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Mäyrä. Lapset Matti, Veikko, Toini, Elli. Ts. ajom, II/JR25, Pr.W; Kuhmo. Js. kpm, kivm, 10./JR32, 9./JR32, JR53; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. 7./JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik.

HYVÄRINEN Heikki Paavo työmies, s. 25.1.1922 Haapavesi, kuoli 1944 sotasairaalassa. Js. kivm; Uhtua, Kiestinki. Sairastui rintamalla. Stm. Haudattu Ivalon sankarihautaan.

HYVÄRINEN Jaako Mikael maalari, s. 29.9.1909 Haapavesi, k. 5.3.1971 Haapavesi. Pso Tyyne Maria o.s. Haukipuro, s. 1903. Lapset Irmeli -36, Yrjö -43, Anna-Liisa -47. Ts. vstm. Js. JR32; Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Ihantala. Ls. JR32; Tornion suunta.

HYVÄRINEN Kaarlo Päiviö vanh. konstaapeli, s. 1.9.1919 Haapavesi. Pso, neljä lasta. Ts. kivm, Pp.Koul. K.16, Er.P42; Ilmajoki, Virolahti. Js. kompp. lääkau, JP4/ PsD; Kokkari, Vilokki, Koirin-oja, Pitkäranta, Salmi, Vitele, Tuulos, Aunus, Syväri, Petroskoi, Karhumäki, Stalininkanava, Portinhoikka, Vuosalmi. Haavoittui 11.7.1944 Vuosalmella. Ylik. VR4, VM1, VM2 kahdesti.

HYVÄRINEN Otto Aleksanteri mv., s. 1.6.1905 Haapavesi, k. 5.9.1975 Haapavesi. Pso Anni Matilda o.s. Haaranieni, s. 1912 Haapavesi. Lapset Pentti -39, Raili -40, Reijo -41, Pirkko-Liisa -43, Aulis, Eero -44. Ts. Tyk; Haapasaari, Karjalan kannas. Js. kivm, pkamp, JR32; Uhtua, Kiestinki, Syväri. Stm. VM2.

HYVÄRINEN Viljo Valdemar mv., s. 14.9.1916 Haapavesi, k. 8.11.1963 Haapavesi. Pso Lempi e. Aittola, o.s. Käräjäoja, s. 1921. Lapset Seppo -46, Seija -49, Hannu -50. Ts. vm, V.Koul.K. Js. hkulj, 22.AutoK, EK/JR12; Rukajärvi, P- Suomi. Stm.

HYVÄRINEN Ville Nestori metsätyönjoht., s. 26.2.1902 Haapavesi. Pso Marja Sofia o.s. Viitanen, s. 1903. Lapset Salme -27, Pentti -29, Teuvo -32. Ts. lääkau, JR40, JR32; Uhtua, Viipurinlahti. Js. lääkau, JR32; Uhtua. Ylik. VM2.

HYYPÄ Yrjö Isak mv., s. 6.8.1905 Haapavesi, k. 11.2.1991 Haapavesi. Pso Marita o.s. Matola, s. 1906. Lapset Pentti -33, Paavo -34, Maija -35, Eeva -36, Teuvo -38, Anna-Liisa -39, Kaarlo -41, Leena -43, Mauno -44, Erkki -46, Martta -47, Lauri -49. Ts. 3./Er.KKK; Syskyjärvi. Haavoittui 20.1.1940. Js. 10./JR32, HTK2; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Korpr. VM2.

HÄNNINEN Aarne Vihtori autoilija, maalari, s. 13.10.1919 Haapavesi, k. 28.11.1984 Helsinki. Pso Lempi o.s. Koivuranta, s. 1921. Lapset Jorma, Anja, Arja, Helena, Anitta, Marja-Leena, Terttu, Pekka. Js. krhm, JP4; Korpiselkä, Vilokki, Pitkäranta, Tuulos, Aunus, Petroskoi, Karhumäki, Voljärvi, Bulajeva.

HÄNNINEN Joel työnjoht., s. 10.9.1913 Pylkönmäki, k. 16.7.1974 Haapavesi. Pso Aune Maria o.s. Syrjälä. Lapset Heikki, Saa-ra, Leena, Liisa. Ts. kkamp, JR68; Pienpe-ro, Vääräkoski, Lyyky-lä, Säkkijärvi. Js. HTK2, 7./JR32, 6./JR53, 5./JR53; Uhtua, Karjalan kannas: Kuuterselkä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Harjulan lohko. Ls. Rovaniemi, Tervola, Kittilä. Stm.

HÄNNINEN Martti Ilmari mv., s. 24.2.1918 Hankasalmi, k.13.12.1958 Haapavesi. Pso Siiri o.s. Pakari-nen, s. 1925. Lapset Esko -44, Jorma -47, Terttu -50, Reijo -52, Keijo -57. Ts. pion. 2./PionP33; Pukitsan lohko Laatokan koillispuolella. Js. pion; Syväri, Äänislinna. Haavoittui. Ls. pion; Kemi, Tornio. Stm. VM1.

HÄNNINEN Veikko autonkulj., s. 1.8.1921 Haapavesi. Pso Iida Maria. Lapset Mauri Uolevi, Eija Aino Mari-ta, Sirpa Riitta Anneli. Ts. linn.työt; Karjalan kannas. Js. kivm, Jv. Koul.K13,4./II/ JR45, E/JR45; Maaselkä, Syväri, Aunuksen kan-nas, Impilahden Syskyjärvi. Stm.

HÄNNINEN Vilho Verner työmies, s. 14.4.1908 Haapavesi. Ts. kivm, JR7; Karja-lan kannas. Kaatui 22.2.1940 Yläsom-meella. Stm.

HÄNNINEN Yrjö Eemil mv., s. 6.1.1910 Haapavesi, k. 29.5.1988 Haapavesi. Pso Bertta o.s. Lappi, s. 1912. Lapset Vilho -41, Maija -45. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Äg-läjäjärvi. Haavoittui 10.2.1942 Tolvajärvellä. Js. kivm, 3./JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm; Tornio, Rovaniemi, Kittilä.

HÄRKÖNEN Aadolf Johannes s. 20.9.1921. Js. 5./JR45. Kaatui 29.6.1944 Rajakonnus-sa.

ILMOLA Matti Eliel sähköliikkeen vastaava joht., s. 26.6.1924 Haapavesi. Eronnut. Lapset Sisko-Anneli -53, Pekka Juhani -54, Veli-Matti -56, Marja Hele-na -60. Js. tstlti, 10./JR7 2.D.; Karjalan kannas, Siiranmäki, Vuosalmi. Haavoittui Siiranmäessä 16.6.1944 ja Ohalatvassa 12.3.1944. Alik. VM2, Sin.risti.

rannikko, Syväri. Korpr.

ILMOLA Väinö Antti mv., s. 2.12.1923 Haapavesi, k. 21.5.1977 Haapavesi. Pso Elli. Lapset Sirkka, Sauli, Timo, Tapio, Tenho, Sirpa, Sakari. Js. kivm, tark.amp, tstlti, 7./Jv. Koul.K16; Seesjärven

JR32; Kuhmo. Haavoittui heinäkuussa 1941 Vuonnissa. Korpr. VM2.

ILMOLA Yrjö työnjohtaja, s. 3.8.1909, k. 18.3.1974 Haapavesi. Pso Tyyne, s. 1917. Lapset Irja, Eero, Esko, Eino, Jorma, Leena, Maija, Jouko, Jouni, Ilkka, Marita, Jarmo. Ts. Kev.Os. Js. HTK8,

Ls. pst, tykjoht, jvjoht, Tyk.K/JR31, Tyk.K/JR10; Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontosenvaara, Rukajärvi. Kers. VM2.

ISO-KIVELÄ Jaakko Vilhelm mv., s. 25.7.1918 Oulainen, k. 15.11.1970 Haapavesi. Pso Aino Maria o.s. Mehtälä. Lapset Mauno -51, Arja -53. Js. pst, tykjoht, 7./JR65, 9./Er.Pst.Tyk.K: Uhtua.

Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkkijärvi. Js. pkamp, vartm, JR32, Linn.P; Uhtua, Karhumäki. Haavoittui 28.7.1941 Tetri-vaarassa. Korpr.

ISOAHO Aate Oskari työmies, s. 26.1.1906 Haapavesi, k. 7.5.1975 Haapavesi. Pso Otteli o.s. Lahti, s. 1909. Lapset Vieno -35, Elma -38, Tauno -46, Seija -49, Tarmo -56. Ts. pkamp, vartm, JR40;

ISOLA Sipri Benjami seppä, s. 14.2.1912 Haapavesi, k. 19.1.1949 Haapavesi. Pso Martta o.s. Thessler. Ts. asesepäau, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kengitysseppäau, JR32; Uhtua. Alik.

Uhtua. Haavoittui 15.5.1942 Jelettijärvellä ja 1.9.1944 Uhtualla. Korpr.

ISOMAA Antti Heikki kirvesmies, s. 30.8.1922 Haapavesi, k. 28.12.1983 Oulu. Pso Martta o.s. Leinonen. Lapset Taina, Lea. Js. kivm, pstm, 3./Jr.P8, 1./Jr.P8; Vuokkiniemi, Tolvajärvi, Louhi, Uhtua.

Muonio, Kilpisjärvi. Stm.

ISOMAA Kaarlo Mikael tehdastyömies, s. 29.9.1925 Nivala, k. 11.2.1978 Vanaja. Pso Aili. Lapset Juhani, Katja, Jaana. Js. kivm, JR11, JR1; Karjalan kannas. Ls. kivm, hevostm, JR1; Tornio,

ISOTALO Veeti mv., s. 5.1.1902 Haapavesi, k. 15.5.1971 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Pesonen, s. 1918. Lapset Seppo -39, Asta -49. Ts. hevossairaala 3, TKK4; Vammala. Js. hevostm, 12.Liik.K.; Oulu, Kies-tinki. Alik.

Jukka -50. Ts. kirj, KT-P; Karjalan kannas. Js. kirj, 9./KTR4; Syväri, Saarivaara, Mantsi, Petroskoi, Lotinanpelto. Ls. kirj, 9./KTR4; Lappi. Kers.

ISOTALUS Eino Antti myymälänhoitaja, s. 18.5.1910 Alavieska, k. 13.6.1975 Haapavesi. Pso Kaino Juliaana o.s. Hemmilä, s. 1916. Lapset Reijo Olavi -40, Seija Maritta -43, Marja-Liisa -44, Hannu

Karjalan kannas. Js. rjoht, JR11; Uhtua, Vuonni-nen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetri-vaara. Haavoittui 23.3.1942 Uhtuan länsipuolella. Alik. VM2.

ISOVATJUS Juhani Vilmeri mv., s. 26.6.1917 Haapavesi, k. 12.10.1991 Haapavesi. Pso Aili o.s. Vätjus-Anttila. Lapset Sointu -45, Leena -46, Liisa -48, Juhani -49, Sirkka -51, Leila -52, Tapio

Korpr.

ISOVATJUS Lauri Vilhelm mv., s. 5.6.1915 Haapavesi, k. 16.9.1972 Haapavesi. Pso Lilja o.s. Takunen. Lapset Sirkka -42, Reijo -42, Väinö -46, Anne -49, Vieno -53, Lauri -55. Ts. kivm,

JAAKOLA Arvo Unto myymälänhoitaja, s. 11.8.1923 Haapavesi, k. 8.11.1993. Pso Elli o.s. Uimonen, s. 1922. Lapset Lea -48, Antti -51, Terttu -61, Mikko -67. Ts. läh, evak kulj. Js. Jv.Koul

K.16, 2./JR11; Uhtuan länsipuoli, Kannas. Ls. kpm, rjoht, 2./JR11; Tornio, Rovaniemi. Kers. VM2.

JAAKOLA Heino Evert s. 24.8.1897 Nivala, k. 18.6.1954. Pso Milja Maria o.s. Mäkinen, s. 1900. Lapset Arvo -23, Veli -31, Eeva -35. Ts. kirj, AKE; Suomussalmi. Js. kirj, III AKE; Kies-tinki. Alik. VM2.

1944 Alijärvellä. Ls. tstlti, II/JR32; Tornio. Haavoittui 7.10.1944. Stm. VM2.

JAAKOLA Toivo Armas työmies, s. 17.4.1917 Haapavesi. Pso Sirkka o.s. Wallin. Ts. tstlti, kk ajom, 2./PPP7, KKK/PPP7. Js. tstlti, II/JR32; Uhtuan suunta, Karjalan kannas. Haavoittui 9.6.

Viipurinlahti. Korpr. VM2.

JAAKOLA Väinö Heikki työmies, s. 7.2.1908, k. 16.8.1973 Haapavesi. Pso Hilma Karoliina o.s. Ahokas, s. 1903. Js. kivm, hevostm, JR32; Uhtuan länsipuoli, Jv.Koul.K. 5, JR25, 10.Pr., Er.P20;

JANHUNEN Matti s. 15.7.1917 Pihtipudas, k. 14.9.1985 Haapavesi. Pso Niina o.s. Marvento, s.1920. Lapset Iris -42, Ritva -46, Hellen -50, Maija -53, Tiina -64. Ts. Puhm Erik.K; Kannas. Js. Puhm, P7, EK/JP2.

JAUHAINEN Emil Johannes mv., s. 20.3.1914 Oulu. Pso Elma Katariina o.s. Alila, s. 1922. Lapset Pertti -45, Maija-Liisa -48, Hannu -58. Ts. rjoht, vjjoht, Jv.Koul. K.5; Suomussalmi. Haavoittui 7.1.

1940 Raateentien varressa. Js. vjoht, JR32, JR11, Sv.leiri7; Uhtua, Hennala. Väap. VM1, VM2.

JAUHAINEN Frans Aukusti työmies, s. 19.12.1905 Haapavesi, k. 27.12.1949 Haapavesi. Ts. keitm, 2./PPP7; Tolvajärvi. Js. ajom, JR32; Uhtua. Stm.

JAUHAINEN Reino mv., s. 26.11.1912 Haapavesi, k. 1.11.1977 Haapavesi. Pso Martta o.s. Järvenpää, s. 1913. Lapset Paavo -36, Helvi -38, Raimo -41, Sauli -45, Salme -45, Jouko -50. Ts. pkamp, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Luglajärvi. Haavoittui 10.12.1939 Tolvajärvellä. Js. pkamp, 8./JR32; Pistojoeki, Uhtua, Louhi. Haavoittui 28.7.1941 Uhtuan länsipuolella. Ls. pkamp, ajom, JR12; Kemi, Rovaniemi, Ivalo. Alik. VM1, VM2 kahdesti.

JESKANEN Johannes (Vana) mv., s. 8.5.1890 Korpiselkä, k. 5.12.1956 Oulu. Pso Anna o.s. Puhakka, s. 1904. Lapset Sirkka -26, Erkki -29, Hilikka -34, Eira -32, Pentti -38, Siiri -43, lapsi -48.

Ts. lentokent., ilmavalvtorn.; Värtsilä. Js. TyöK.; Värtsilän suunta.

JOENTAKANEN Aimo Alvar mv., s. 10.2.1920 Haapavesi, s. 21.12.1989 Haapavesi. Pso Senni o.s. Harju. Lapset Vieno, Aino, Salli, Aila, Kauno, Keijo, Kalevi, Eero, Aulis, Ismo. Js. tstlti, kivm,

vartm, 3.D, JR11, JR53; Uhtua. Haavoittui 12.9.1941 Kiestingissä. Korpr.

JOENTAKANEN Armas Vilhelmi työmies, s. 12.1.1925 Haapavesi. Js. 5./JR10. Kaatui 8.7.1944 Viipurinlahdella. Stm.

JOENTAKANEN Arvi Viljam mv., s. 3.8.1910, k. 19.7.1991 Ylivieska. Pso Hilja o.s. Petäjäsoja. Lapset Elsi, Jouko, Irja, Raili, Seija. Ts. kivm; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. kivm,

JR11; Uhtuan suunta, Aänisniemi, Loimola. Korpr. VM2.

JOENTAKANEN Juho Viljami työmies, s. 19.7.1919 Amerikka, k. 10.5.1991 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Haapakoski. Lapset Lahja -45, Lauri -47, Juhani -48, Vieno -50, Esko -52, Reijo -53, Outi

-56, Sirpa -61, Sirkka -68. Js. Krv vm, JP4; Koirinoja, Salmi, Tuulos, Aunus, Syväri, Petroskoi, Karhumäki, Kivennapa, Vuosalmi. Haavoittui 13.7.1944 Vuosalmessa. Jääk. VM2.

JOENTAKANEN Onni Armas rakennusmies, s. 24.3.1921 USA. Pso Lahja o.s. Koskenkorva, s. 1926. Lapset Jouko -46, Tuula -47, Kari -56. Ts. työkompp; Kannas. Js. kpm, JR11, JR32; Uhtua.

Haavoittui 19.6.1944 Muolaassa. Ls. kpm, JP3; Tornio. Korpr. VM1, VM2.

JOENTAKANEN Onni Matti mv., s. 2.4.1922 Haapavesi. Pso Helli Annikki o.s. Pyykölä. Lapset Markku, Sauli, Hannu, Tuomo, Eero, Seppo, Lea, Pirjo, Paula, Kirsti. Js. kpamp, 2./JR11; Uhtua,

Kiestinki, Kannas. Haavoittui 8.8.1943 Kiestingissä ja 30.6.1944 Kääntymässä. Ls. JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM2.

JOENTAKANEN Veikko kaivosmies, s. 9.10.1923 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Tikka, s. 1928. Lapset Eeva Anneli -57, Raimo -64. Js. Rj.P; Syväri, Kuuttilahdi, Ilomantsi. Haavoittui 31.8.1944 Ilomantsissa. Stm.

JOKELA Hannes mv., s. 20.8.1900 Haapavesi, k. 12.12.1971 Haapavesi. Pso Iida o.s. Haikola. Lapset Inkeri -36, Tapio -39, Marjatta -47. Js. Huoltoj/JR32; Uhtuan suunta. Stm.

JOKELA Veikko mv., s. 22.6.1908 Haapavesi, k. 12.2.1990 Haapavesi. Pso Aili Matilda o.s. Teppo, s. 1907. Lapset Veikko -27, Pentti -37, Leila -38, Liisa -40, Lilla -42, Juhani -46, Hilikka -48.

Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR32; Pistojoeki, Karjalan kannas. Haavoittui 1941. Korpr.

JOKILEHTO Aarno Aadolf mv., s. 8.1.1903 Haapavesi, k. 25.9.1979 Haapavesi. Pso Elli o.s. Pirmes. Lapsi Helvi -23. Ts. kivm, 5./JR26; Vuoksela, Punnus, Salmenkaita. Haavoittui 26.2.1940 Salmenkaidassa. Stm.

JOKILEHTO Tuomas Vilhelm mv., s. 4.11.1902 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Keinänen. Osallistui talvisotaan. Js. 3./JR32; Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara. Haavoittui elokuussa 1941. Stm.

JOKIMÄKI Erkki työmies, s. 3.5.1922 Sievi, k. 23.5.1951. Js. Syväri.

JOKIMÄKI Kaarlo Matti suutari, s. 21.9.1919 Sievi, k. 8.12.1979 Haapavesi. Osallistui jatkosotaan. Haavoittui Sortavalassa.

JOKIMÄKI Martti Olavi s. 9.6.1922 Vihanti. Js. kivm, 6./JR11, JR32; Uhtuan suunta. Kaatui 20.5.1942 Uhtualla. Stm.

JOKIMÄKI Matti Johannes mv., s. 19.12.1903 Haapavesi. Pso Iida o.s. Perkkiö. Lapsi Pekka -39. Ts. kivm; Kuhmon suunta. Haavoittui 31.1.1940 Kuhmossa, kuoli sotasairaalassa 11.2.1940. Stm.

JOKIPERÄ Veikko Armas maalari, s. 29.8.1922 Haapavesi, k. 12.12.1979 Helsinki. Pso Annikki. Js. pst tkm, Tyk.K/JR53; Uhtua. Stm.

JUDSTRÖM Leevi Johannes maalari, s. 26.2.1914 Oulainen. Pso Manta o.s. Heiska. Ts. tkm, RT; Suomenlahti. Js. tkm, JR32; Uhtuan suunta. Matruusi.

JUNNILA Eino Emil rak.mestari, s. 18.2.1913 Vihanti, k. 19.5.1984 Haapavesi. Pso Hilda Elisabet o.s. Männistö, s. 1915. Lapsi Jouko Tapio -46, Eila Marjatta -50. Ts. kivrjoht, JR26; Karjalan kannas, Vuoksela, Salmenkaita, Vuosalmi. Js. kirj, ajom, postläh, 19DE/II/JR37, E/I/JR37, E/IV/16PR, E/III/JR58; Karjalan kannas, Lempaala, Rajajoki, Viipuri, Vilaniemi. Kers.

JUNNO Kalle Heikki työmies, s. 17.6.1907. Pso Iida Maria o.s. Niitykoski. Lapsi Antti -30, Mikko -35, Maija -41. Ts. EK part, JR25; Kuhmon suunta. Js. pkamp, JR32, JR25; Uhtuan suunta, Karjalan kannas. Haavoittui kesäkuussa 1944. Stm.

JUNNO Lauri Herman työmies, s. 8.9.1923 Haapavesi. Js. pkamp, Täyd.P4, JR13, JR45; Seesjärven rannikko, Syväri, Jandeba. Korpr.

JUNNO Matti Eliel työmies, s. 2.5.1920 Haapavesi. Js. krh-lataaja, JR8; Laatokan Karjala, Syväri. Ls. krh-lataaja, JR8; Tornio, Kolari, Enotekiö. Stm.

JUNNO Otto Vilhelm työmies, s. 3.10.1903 Haapavesi, k. 3.7.1953 Haapavesi. Pso Kreetta Sofia o.s. Karvonen, s. 1908. Lapsi Helvi -27, Pirkko -30. Ts. kivm, JR11; Uhtua. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio. Stm. VM2.

JUNNO Sulo mv., s. 10.11.1923 Haapavesi. Pso Kerttu Kyllikki. Lapsi Ismo Juhani, Hellevi Marjatta. Js. tstlti, 2./15.Pr.; Syväri. Ls. tstlit, 2./15.Pr.; Kemi. Stm. VM2.

JUNNO Tapani Oskari mv., s. 26.12.1917 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Ilmola, s. 1926. Lapsi Jorma -48, Arja -51, Mauri -53, Raimo -54, Tarja -58. Ts. lääkm, HRR; Karjalan kannas. Js. pkm, tarkamp, JR32, JR11, Rj.P8; Uhtuan suunta. Alik.

JUNNO Veikko Johannes mv., s. 2.5.1924 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Karjalan kannas, Kivennapa. Jäi taistelukentälle 10.6.1944 Kivennavalla. Stm. VM2.

JUNNO Yrjö Robert työmies, s. 25.11.1915 Haapavesi. Ts. kivm, 4./JR40; Märkäjärvi. Kuoli 7.2.1940 sotasairaalassa.

JUNTTO Olavi Aukusti työmies, s. 3.10.1912 Haapavesi. Pso Anna Maria o.s. Heiska. Lapsi Oiva Kälervo, Eila Maria, Väinö Olavi. Ts. krhm, KrhK; Petsamo. Js. krhm; Kannas, Uhtua. Ls. krhm; Oulu, Tornio, Kittilä. Alik.

JUNTTONEN Juhani (Jussi) pienv., s. 13.10.1910 Haapavesi, k. 13.3.1984 Haapavesi. Pso Hilde o.s. Alatalo, s. 1910. Lapsi Paavo -35, Aino -38. Ts. ajom, JR26; Karjalan kannas. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

JUSSILA Antti mv., s. 1.5.1898 Haapavesi. Ts. kivm, 7./JR25; Kuhmon suunta. Kaatui 8.3.1940 Saunajärvenkannaksella. Stm.

JUSSILA Antti Juhani kunnanjoht., s. 9.7.1917 Haapavesi. Pso Sirkka Aira o.s. Ovaska, s. 1917 Kaukola. Lapsi Pirkko Sinikka -43, Paavo Pentti Juhani -44, Ritva Marjatta -50, Irma Helena -52. Ts. vm, EK/JR64; Suomussalmi, Raate, Laatokka. Haavoittui 23.2.1940 Pitkärännassa. Js. vm, Er.Os.P.; Luttojoki. Ylik. VM2, Sin.risti.

JUSSILA Erkki Vilhelm maatyömies, s. 20.2.1901 Haapavesi, k. 28.12.1971 Haapavesi. Pso Ruusa Amalia o.s. Paavola, s. 5.5.1900. Lapsi Kauko -30, Rauni -31. Ts. vm; Suomussalmi, Kuhmo. Js. spol; Kuusamo, Kiestinki, Uhtua. Stm.

JUSSILA Heino Ilmari s. 5.2.1916 Haapavesi, k. 24.5.1942 Haapavesi. Osallistunut talvisotaan. Stm.

Kuhmo. Haavoittui 8.3.1940. Stm. VM2.

28.7.1941 Uhtualla. Korpr. VM2.

Stm.

Lapin rintama. Kapt. VR4.

Tornio, Muonio. Stm. VM2.

part, spol, 16.Sot.Pol.jouk./ 6.D; Rovaniemi. Korpr.

Tornio, Rovaniemi. Korpr. VM2.

Karjalan kannas. Korpr.

Tornio, Rovaniemi. Korpr. VM2.

19; Tolvajärvi. Js. kivm, tarkamp, 10./JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr. VM2.

Tornio, Rovaniemi. Korpr. VM2.

Talvi-, jatko- ja Lapin sodan veteraanit

Tornionjoki, Muonionjoki. Korpr.

Korpr.

Korpr. VM1.

1939.

JYLÄNKI Paavo Viljami s. 14.3.1920 Haapavesi, k.30.6.1948.

JYLÄNKI Pentti Wilhelm mv., s. 21.3.1907 Haapavesi, k. 16.1.1981 Haapavesi. Pso Aino Elisabet. Lapset Ahti, Alpo, Jorma, Anja. Ts. pkm, 5./JR25, 4./JR25; Kuhmo. Js. pkm, 10./JR32, 1./JR32; Uhtua, Karjalan kannas, Karisalmi, Vuonniinen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Ihantala. Haavoittui 27.6.1944 Rapukoskella. Korpr. VM1, VM2.

JYLÄNKI Toivo Matti mv., s. 6.7.1925 Haapavesi. Pso Hanna o.s. Perikangas. Lapset Matti -53, Irja -55, Saimi -58, Arja -59, Teppo -65. Js. kivm, 1./Jv. KK15, JvKK25, JR61, 12./JR37, 4./Er.P30, Sotalo Vs65, 1./JR2, 3./JR3; Rovaniemi, Helsinki. Korpr.

JYLÄNKI Voitto Sakari työmies, s. 23.2.1923 Haapavesi, k. 28.11.1970 Haapavesi. Js. kpm, JR32, JR53; Syväri, Länsi-Kannas, Uhtua. Haavoittui. Stm. VM2.

JYLÄNKI Väinö Aappo kirjanpitäjä, s. 27.12.1918 Haapavesi, k. 6.1.1976 Oulu. Pso Annikki Elisabet o.s. Rapinoja. Ts. tstlti, JP3; Karjalan kannas. Js. kivm, JR32; Vuonniinen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Alik. VM2.

JYRINKI Oiva Urho metsätyönjoht., s. 26.8.1915 Himanka, k. 22.12.1978 Haapavesi. Pso Eeva Esteri o.s. Okkonen. Lapset Liisa -45, Jukka -45, Esko -51. Ts. ajom, 1.KKK/JR24; Kiviniemi. Js. kivm, kpamp 8./JR29; Ilomäki, Koirivaara, Lehtomäki, Hyrsylän mutka. Haavoittui 24.7.1941 Hyrsylässä. Korpr. VM2.

JÄRVENPÄÄ Arvi Eemil mv., s. 22.10.1922 Haapavesi, k. 31.3.1971 Haapavesi. Pso Hilja Elina o.s. Kurra. Lapset Helpi -48, Kauko -53, Ari -56. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui Uhtualla. Ls. kivm, JR11; Kemi, Muonio. Stm.

JÄRVENPÄÄ Kalle Ilmari suntio, s. 5.3.1913 Haapavesi, k. 28.6.1980 Haapavesi. Pso Sanni, s. 1921. Lapsi Matti -56. Ts. hteht, JR32; Kuhmo. Haavoittui 5.3.1940 Vilajoella. Js. hteht, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Korpr.

JÄRVENPÄÄ Lauri Vilho työmies, s. 16.5.1918 Haapavesi. Js. kivm, III/JR11; Kannas, Uhtua. Katosi 19.6.1944 Heinjoella. Stm.

JÄRVENPÄÄ Siverd mv., s. 10.6.1911 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Saukko, s. 1916. Lapset Jussi, Taina, Anni, Matti, Martti, Kauno, Suoma, Taisto, Hilja, Vera, Tarmo, Jarmo, Tarja, Eero. Ts. hj, hevostm, Hassin kompp; Kuhmo. Js. kpm, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kpm, JR11; Tornio, Paakkola, Tervola, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

JÄRVENPÄÄ Tauno Heikki s. 5.10.1925 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Kannas. Ls. PionP15; Tornio, Kilpisjärvi. Stm.

JÄRVENPÄÄ Väinö Johannes työmies, s. 17.4.1915. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR32; Uhtuan suunta. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

JÄÄSKELÄ Antti mv., s. 15.10.1902 Haapavesi, k. 21.10.1981. Pso Tyyne o.s. Rissala. Lapset Airi -37, Aaro -38, Raija -40, Sirkka -41, Maija -43, Aappo -45, Antti -47, Riitta -49, Kyösti -51, Liisa -53, Sinikka -58. Ts. tark amp, PPP7; Ait-

tojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. pstkivm, JR32; Vuonniinen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Stm.

JÄÄSKELÄ Antti Vilhelm mv., s. 24.11.1909 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Laiho, s. 1917. Lapset Sointu -37, Seppo -42. Ts. keitimest, hevostm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. keitimest, hevostm, JR11, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. JR53; Pohjoisrintama. Kaatui 4.10.1944 Röntän satamassa. Stm.

JÄÄSKELÄ Antti Vilhelm mv., s. 29.3.1923 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Ahola. Lapset Esko, Helena, Eero, Hannu, Oiva, Lauri. Js. pstm, JR12; Heposaari, Sunku, Itä-Karjala. Stm.

JÄÄSKELÄ Arvi maatyömies, s. 2.8.1919 Haapavesi. Pso Hilta. Lapset Jaakko, Kaisa-Leena, Matti, Mervi, Samuli, Ismo, Tapio, Arto. Js. VK/PPPr, VK/JPr; Korpiselkä, Tuulos, Aunus, Syväri, Äänislinna, Karamäki, Povenntsa, Karjalan kannas, P-Suomi. Ls. VK/JPr.; Pudasjärvi, Rovaniemi. Alik. VM2 kahdesti.

JÄÄSKELÄ Arvo Siivertti mv., s. 16.5.1916 Haapavesi. Ts. hevostm, JR25; Kainuu. Kaatui 8.12.1939 Raatteessa. Stm.

JÄÄSKELÄ August Leonart mv., s. 2.1.1902 Haapavesi, k. 20.10.1976 Haapavesi. Ts. JR40; Pelkosenniemi. Js. 12.Liik.K; Uhtua, Karjalan kannas Stm.

JÄÄSKELÄ Heikki mv., s. 14.2.1908 Haapavesi, k. 12.9.1990 Haapavesi. Pso Ellen Ruusa o.s. Uusitalo. Lapset Olli -43, Esko -45, Erkki -46, Matti -46, Eeva -47, Eine -49, Aune -52, Sakari -55, Ahti -57, Anita -61. Ts. haavoittui tammi-kuussa 1940. Js. kivm, 8./JR32, JR25; Uhtua, Lohivaara, Jelettijärvi, Ihantala. Haavoittui 28.7.1941 ja 6.9.1941. Stm.

JÄÄSKELÄ Heimo seppä, s. 22.11.1905 Haapavesi, k. 3.2.1965 Haapavesi. Pso Aune Maria o.s. Vaitiniemi, s. 1913. Lapset Liisa Marjatta -43, Vappu Kaarina -50.

JÄÄSKELÄ Heimo Vilho mv., s. 16.4.1917 Haapavesi. Ts. kivm, PPP3; Kivennapa, Muolaa, Joutseno, Koivisto. Kaatui 27.2.1940 Turkinsaarella. Jääk.

JÄÄSKELÄ Kaarlo Fredrik mv., s. 24.11.1912 Haapavesi, k. 1.9.1991 Haapavesi. Ts. PPP7. Haavoittui 28.1.1940 Viexingissä. Js. JR32; Uhtua. Haavoittui 28.7.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

JÄÄSKELÄ Kalevi Johannes autoil., s. 1.4.1924 Haapavesi. Pso Aino o.s. Alatalo. Lapset Annikki -47, Tuulikki -49, Aulikki -51, Tapio -57, Timo -60, Ari -62, Päivikki -68, Janne -71. Js. psm, 4./II/Ps.Pr, Ps.Pr.; Karjalan kannas Vuosalmi. Ls. psa kulj; Laurila, Tornio. Stm.

JÄÄSKELÄ Lauri Heikki maatyömies, s. 16.1.1915 Haapavesi. Pso Johanna o.s. Halmetoja. Lapset Elli -36, Elvi -39, Lauri -40. Ts. kivrhojt, JR33, 5./JR6; Karjalan kannas. Js. kivrhojt, JR46; Karjalan kannas. Kuoli haavoihin 14.7.1941 Ylämaan Nutikkalassa. Alik.

JÄÄSKELÄ Niilo Olavi tilallinen, s. 18.2.1923 Haapavesi, k. 7.5.1994. Pso Hilda Josefina o.s. Aittola. Lapset Jorma -49, Jouko -53. Js. kivm, Jv.Koul.K16, Täyd.P5, 9./JR13, 3./JR45; Paatene, Syväri, Syskyjärvi. Stm.

JÄÄSKELÄ Olli mv., s. 2.3.1914 Haapavesi. Pso Ilma o.s. Nevala. Lapsi Kaisa -41. Ts. läh.au, 2./JR25; Kuhmo. Js. läh.au, jjoht, 3./JR32; Pistojoeki. Kaatui 29.8.1943 Uhtualla. Vänr.

JÄÄSKELÄ Paavo Ilmari mv., s. 18.11.1924 Haapavesi. Js. kivm, kkm, pstkivm, 1./Jv.Koul.K15, 3./Er.P8. VHSP; Uhtua, Vuokkiniemi, Röhöntien varsi. Ls. kkm, Jsmm, 4./Er.P16; Hyrynsalmi, Pudasjärvi, Ranua, Rovaniemi, Sodankylä. Korpr.

JÄÄSKELÄ Taavi Ossi pienvilj., s. 31.5.1917 Haapavesi k. 2.5.1992. Pso Eeva Esteri, s. 1927. Lapset Irja -46, Ritva -48, Seija -50, Eila -52, Timo -54, Matti -56, Sisko -56, Maija -58, Pasi -59, Jorma -61, Esko -64. Ts. puhm, EK/II/JR67; Karjalan kannas. Js. tarkamp, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 23.6.1944 Heinjoella. Korpr. VM2 kahdesti.

JÄÄSKELÄ Tenho Lennart pienvilj., s. 18.5.1914. Pso Saimi Esteri o.s. Ritola, s. 1919. Lapset Kaarina -41, Pirkko -44, Markku -46, Mikko -49, Mauri -50, Maria -53, Martti -55, Mirja -57. Ts. kivm, JR26; Muolaa, Vuoksela. Js. kivm, JR32, JR11; Uhtua, Länsi-Kannas. Haavoittui 1944 Kannaksella. Ls. kivm, JR11; Tornio. Haavoittui Tornion taistelussa. Korpr.

JÄÄSKELÄ Urho Aukusti räätäli, s. 28.11.1907 Haapavesi. Js. 8./JR32. Kaatui 28.7.1941 Pistojoella. Stm.

JÄÄSKELÄ Urho Veikko metsuri, työm., s. 3.9.1915 Haapavesi. Ts. kpm, PPP7; Tolva-järvi, Ägläjärvi. Kaatui 3.12.1939 Ägläjärvelä. Jääk.

JÄÄSKELÄ Viljo Aapraham mv., s. 27.1.1924 Haapavesi. Js. kengitysseppä, JR11; Uhtua, Kannas. Jäänyt kentälle 10.6.1944. Stm.

JÄÄSKELÄ Väinö Edvard kengitysseppä, s. 19.7.1919 Haapavesi. Pso Helli Sofia o.s. Mustapää. Lapset Atso, Tauno, Mauno, Helena, Aija. Js. kivm, krhm, I/JR53, Krh.K/KTR3; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, krhm, kengitysseppä, I/JR53, Krh; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik. VM2.

JÄÄSKELÄ Väinö Oskari s. 14.6.1912 Haapavesi, k. 7.2.1976 Haapavesi. Pso Maria Sylvania o.s. Vattu, s. 1912. Lapsi Maija -38. Ts. JR25; Kuhmo. Js. kivm, vm, JR32, JR 53; Uhtua, Karjalan kannas. Korpr.

JÄÄSKELÄ Yrjö Johannes mv., s. 20.12.1917 Haapavesi. Pso Martta Sofia o.s. Harjula, s. 1912 Haapavesi. Lapset Pentti -38, Yrjö -41, Sirkka -50. Ts. Koul.K. Mikkeli. Js. kivm, 9./JR11, JR 32, JR53; Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR53; Tornio, Kittilä. Korpr. VM2.

JÄÄSKELÄINEN Päivö tekn.yo, s. 21.5.1913 Haapavesi. Ts. PPP7; Aittojoki. Haavoittui Kuukkausjoella ja kuoli 10.2.1940.

KAHELIN Antti Nikolai autonkulj., s. 8.11.1906 Haapavesi, k. 27.12.1967 Pikkarala. Pso Anna o.s. Hämäläinen. Yhdeksän lasta. Ts. kkm; Suomussalmi. Js. autonk, AutoK; Uhtua. Stm. VM2.

KAHELIN Kauko Rauni Ruudolf mv., s. 13.3.1923 Haapavesi. Pso Hanna. Lapset Kyllikki -50, Kauko -57, Vuokko -58, Irma -59, Arto -62, Matti -63. Js. kivrjoht, Jv.Koul.K. 15, SissiP3; Syväri, Sammatus, Salmi, Pitkäranta, Uusikylä, Ruhtinaansalmi. Alik. VM2.

KAHELIN Lauri Allan Kalervo työnjoht., s. 11.3.1925 Haapavesi. Pso Ester Onerva, s. 1931. Lapset Mauri -51, Irma -52. Js. jääk, 3.Pr.; Karjalan kannas, Lappi. Jääk. VM2.

KAHELIN Tauno mv., s. 8.3.1911 Haapavesi, k. 10.9.1991 Helsinki. Pso Helli o.s. Nurkkala. Kahdeksan lasta. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kivm, JR50; Kiestinki, Karhumäki. Haavoittui 1941 Kiestingissä. Stm. VM2.

KAHELIN Tauno Akseli mv., s. 20.2.1911 Haapavesi. Ts. kivm, SissiP2, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Kaatui 12.12.1939 Tolvajärvellä. Stm. VM2.

KAHELIN Viljo Uuno talonmies, s. 4.5.1922 Haapavesi. Pso Elli Ragni o.s. Kangasniemi, s. 1926. Lapset Pauli Antero -46, Pirjo Helena -47, Toini Mirjami -49, Ossi Kalervo -51, Sinikka Annikki -55. Js. kkm, 2.KKK/II/JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 1.1.1943 Uhtualla. Ls. kkm, 2.KKK/II/JR11; Tornio, Rovaniemi, Meltaus. Korpr. VM1, VM2.

KAIJA Vilho Johannes työmies, s. 10.5.1913 Haapavesi. Ts. PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 13.12.1939 Tolvajärvellä. Stm.

KAKETTI Heikki Ernesti työmies, s. 18.1.1924 Haapavesi. Js. kivm, 14./JR6; Etelä-Karjala, Siiranmäki. Kaatui 13.6.1944 Kivennavalla. Stm.

KAKETTI Toivo Onni Sylvester työmies, s. 8.12.1926 Haapavesi. Js. merim, laiv; Suomenlahti. Kaatui 5.7.1944 Ristiniemessä.

KAKETTI Yrjö mv., s. 23.4.1921 Haapavesi, k. 15.9.1949 Haapavesi. Pso Impi Helvi, s. 1924. Lapsi Kalervo -46. Js. kivm, JR11; Karjalan kannas. Stm. VM2.

KALLIO Veikko Adolf mv., s. 23.6.1923 Kärsämäki. Pso Liisa Kaarina o.s. Ellikka, s. 1931 Haapavesi. Lapset Tuula -52, Anneli -54, Raimo -56, Anita -63, 2. avioliitosta Kirsi -71. Js.kivrjoht, Täyd.P 13, JR11; Kenttijärvi, Ino, Viipuri. Haavoittui 16.6.1944 Tervajoella. Kers.

KALLIO Väinö Juhani kirjuri, s. 31.1.1912 Kärsämäki, k. 26.5.1948 Haapavesi. Pso Maria Liisa o.s. Puolitaival. Lapset Kauko, Lea, Ritva, Timo, Kyösti Uolevi. Ts. patr. kant., 9./JR14; Muolaa, Summa, Näykkijärvi. Haavoittunut 26.2.1940 Näykkijärvellä. Js. Jv. KK.15. kivm. Korpr.

KALLONEN Arvid Abraham konemestari, s. 23.8.1917 Koivisto, k. 28.1.1980 Haapavesi. Pso Helmi Anna-Liisa o.s. Aaltonen, s. 1918. Lapsi Marja Leena -53. Ts. Os. Kiveliö. Js. JR23; Äänisjärvi. Kers. VM1, VM2.

KANALA Aappo Viljami s. 30.6.1911, k. 1975. Ts. kivm., PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. kivm., JR53, JR32; Kangasvaara, Kiestinki, Uhtua, Lintula, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua. Ls. Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittui 28.7.1941 Uhtuan suunnalla.

KANALA Johannes mv., s. 17.10.1907 Haapavesi, k. 22.6.1979. Pso Aino. Lapset Ensi, Anja, Asko, Pirjo. Ts. ajom, Pr.W; Kuhmo. Js. ajom, 9./JR32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Stm.

KANALA Olavi Heikki mv., s. 6.8.1913 Haapavesi, k. 19.10.1992. Pso Maria Kustaava o.s. Saukko. Lapset Veera -35, Eeva -37, Matti -39, Martti -45, Raili -49, Vesa -53, Jouni -56. Ts. kivm, JR25; Kuhmo, Saunajärvi. Js. kivm, 7./JR32; Lonkka, Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Stm.

KANALA Väinö Aapeli metsuri, s. 23.5.1916 Haapavesi, k. 1.1.1989 Haapavesi. Pso Laila Kyllikki o.s. Joentakanen, s. 1926. Lapset Päivi -58, Hilka -61, Aila -48, Raili -51. Js. ajom, A.Vark.8, Täyd.K; Kannas. Stm.

KANGASAHO

Sampsu Pellervo varatuom., s. 5.2.1909 Haapavesi, k. 13.1.1975 Haapavesi. Pso Recta Johanna o.s. Turunen, s. 1909. Vs. läh; Haapavesi. Ts. valv.os. virk, PM. valv.os.; Viipuri.

Js. valv. toim.hoit, PM valv.os.; Karhumäki. Ls. Suom., PM val.os. Maj. VR3, VR4.

KANGASHARJU Arvo Johannes työmies, s. 28.10.1925 Haapavesi. Pso Rauni o.s. Suonvieri, s. 1932. Lapset Alpo -55, Arto -57, Aaro -58, Sirpa -60. Js. JR11; Karjalan kannas, Ihantala, Heinjoki Ls.

kpm, JR11; Tornio, Kilpisjärvi. Stm.

KANGASHARJU

Kalle työmies, s. 9.7.1916 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Suojärvi. Kaatui 4.12.1939 Pojasjärvellä. Stm, VM2.

KANGASHARJU

Väinö Oskari mv., s. 27.2.1902 Tornio, k. 3.3.1970 Oulu. Pso Aino o.s. Herrala, s. 1901. Lapset Aili -27, Jouko -29, Martti -32, Sirkka -35, Marjatta -36. Ts. El.lääk.m. Js.

pkm; Uhtua, Pistojoeki. Haavoittui 21.7.1941 Pistojoella. Stm. VM1, VM2.

KANGASHARJU

Yrjö Aukusti työmies, s. 29.11.1917 Haapavesi, k. 6.9.1991 Sodankylä. Pso Kyllikki o.s. Iloranta, s. 1915. Lapsi Jyrki -59. Ts. Kannas, Heinjoki.

KANGASNIEMI

Eino Ilmari mv., s. 10.8.1920 Jepua, k. 20.8.1976 Haapavesi. Pso Elli o.s. Karihtala. Lapset Anneli -44, Seija -52, Timo -53. Js. kkm, JR11, JR53; Syväri, Äänislinna, Karjalan kannas. Korpr. VM2.

KANGASNIEMI

Reino Kustaa työmies, s. 19.5.1922 Jepua. Pso Laura o.s. Honka, s. 1926. Lapset Kari, Toini, Toivo, Sirkka-Liisa. Js. pkamp, kivm, läh, JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Karjalan kannas, Ihantala. Haavoittui 23.6.1944 Kääntymässä. Ls. pkamp, kivm, läh, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM2.

kannas, Ihantala. Haavoittui 23.6.1944 Kääntymässä. Ls. pkamp, kivm, läh, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM2.

KANGASNIEMI

Toivo Vilhelmi työmies, s. 25.2.1915 Jepua. Pso Helena o.s. Viitala. Lapsi Marja-Leena. Js. jjoht, 11.Pr., II/JR53, 8./JR32, 11.Pr., II/JR53; Vuonninen, Uhtua, Kannas. Ls. jjoht, Kaatui 3.10.1944 Torniossa. Kers.

III/JR11; Tornio.

KANNUS

Veikko Malakias mv., s. 20.8.1914 Haapavesi, k. 20.4.1972 Haapavesi. Ts. kivm, PPP9 Kev.Os.; Kuhmo. Js. tarkamp, pkamp, JR32, JR53; Uhtua. Haavoittui syksyllä 1943. Jääk.

KANNUS

Vilho Oskari mv., s. 2.11.1909 Haapavesi, k. 2.7.1992. Ts. hevosm, Kev.Os./RS, kotihevossair. 3. Js. ajom, 9./JR32; Uhtua. Korpr. VM2.

KANSANOJA

Aimo Olavi s. 30.7.1920 Pulkkila, k. 13.8.1992 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Komulainen. Lapset Leila -59, Eero -62, Tarja -68, Esko -70, Esa -78. Js. kpm, 1./JP1, 3./JP1; Tolva-

järvi, Suojärvi. Haavoittui 18.7.1942 Kontupohjassa ja 11.12.1943 Ilomantsissa. Korpr. VM2.

KANTOLA

Raine Aukusti lämmittäjä, s. 19.12.1921 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Ruuska. Js. kivm, JR45; Laatokan Karjala, Syväri. Stm.

KANTOLA

Veikko Olavi työmies, s. 27.9.1919 Haapavesi, k. 9.6.1978 Ylivieska. Pso Maria o.s. Isokoski, s. 1920. Lapset Olavi -50, Ritva -57. Ts. Koul.K. Js. kivm, vm, Laguksen psj; Laatokka, Äänis-

linna, Karhumäki, Karjalan kannas. Haavoittui 22.7.1944 Kannaksella. Ls. vm, Laguksen joukot; Pudasjärvi, Ranua, Sodankylä, Vuotso. Korpr. VM1, VM2.

KARANKO

Yrjö Verner Johannes kirkkoherra, s. 17.8.1927 Haapavesi. Pso Pirjo Maaretta o.s. Walleenius, s. 1931. Lapset Anna Riitta -56, Pekka -58, Kirsti Maria -60, Ilkka -62. Js. tkm, kirj,

96. Rask.It.Ptri, 6.Er.It.Psto; Oulu. Alik.

KARESNIEMI (NIE-MI)

Kalevi DI, s. 17.5.1923 Haapavesi. Pso Eeva Inkeri o.s. Melartin, s. 1933. Lapset Kai Urpo Kalevi -59, Iiro Jaakko Olavi -64. Js. jjoht, s-lentäjä, Kev.Os.5, 25 Rj.K,

1./Rj.P8, upskoulu, lentosotakoulu, Täyd. Le.Lv.35; Uhtua, ilmavoimat. Ltn.

KARI

Yrjö Fredrik mv., s. 14.1.1904 Oulainen, k. 28.4.1980 Haapavesi. Pso Hilda Maria o.s. Jääskelä. Lapset Vilho Yrjö Kalevi, Eine Tellervo. Ts. sotavankil. vartija. Stm.

KARIHTALA

Artturi Heikki työmies, s. 21.6.1922 Haapavesi. Js. 7./Jv.Koul.K.16; Tornio. Kuoli 2.5.1942 sotasaerialassa.

KARIHTALA

Yrjö Heikki pienviljelijä, s. 19.6.1902 Haapavesi, k. 30.3.1979 Ruotsi. 1. pso Viola o.s. Yli-Huttula, s. 1904. 2. pso Helli o.s. Myllykangas, s. 1918. Lapset Arvo -30, Aulis -32, Aune

-34, Anja -36, Aili, Anneli -48, Aini -49, Aatos -51, Alpo-56, Anna-Liisa -59. Ts. kivm, Jv; Kuhmo. Js. kirjpit, polttoainehuolto yksikkö; Hyrynsalmi. Stm.

KARKULEHTO

Erkki Albert metsätyömies, s. 16.5.1911 Haapavesi, k. 21.1.1983 Haapavesi. Pso Anna o.s. Ojalehto. Lapset Mauno -47, Paavo -48, Eila -51, Maija -53, Leena -58, Sisko

-61, Seija -69. Js. rjoht, JR53, JR32; Karjalan kannas, Kuuterselkä, Kivennapa, Vuoksenlohko. Ls. rjoht, JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Kers. VM2.

KARKULEHTO

Veikko Ilmari työmies, s. 8.1.1924 Haapavesi. Js. kivm, JR11, II/JR53; Karjalan kannas. Kaatui ja jäi kentälle 23.6.1944 Antreassa. Stm. VM2.

KARKULEHTO Yrjö Olavi mv., s. 10.6.1907 Haapavesi, k. 9.10.1987 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Hytönen, s. 1921. Ts. lääkm, JR8; Karjalan kannas. Js. lääkm; Uhtua. Ls. lääkm; P-Suomi. Alik.

Haavoittui Kannaksella ja P-Suomessa.

KARLBERG Heikki Johannes konemies, s. 7.6.1906 Lumijoki, k. 1.10.1972 Haapavesi. Osallistui talvi- ja jatkosotaan.

KARSI Viljo Pietari tiemestari, s. 1.2.1914 Haapavesi, k. 29.12.1976 Haapavesi. Pso Hilda o.s. Laitinen, s. 1915. Lapset Raimo -35, Maarit -41, Rauni -44, Paavo -45, Mervi -54. Ts. jjoht, 3./JR26,

Esik.K/JR26; Karjalan kannas. Js. EsiK., kpääll, Kss-komendantti, Os. Sihvonon, 27KS, JR12, 27KS; Kuusamo, Karhumäki, Ihantala. Ylil.

KARSIKAS Erkki Ilmari sekatyömies, s. 15.9.1909 Haapavesi. Js. pkamp, 10/JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara,

Uhtua, Kannas, Kivennapa, Lintula, Suulajärvi, Muolaa, Heinjoki, Summa, Vuosalmi. Haavoittui 3.8.1941 Uhtuan länsipuolella. Ls. pkamp, Er.P13; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm. VM2.

KARSIKAS Johan Jalmari pienvilj., s. 16.3.1907 Haapavesi, k. 26.11.1959. Pso Anna Elina o.s. Huttunen s. 1896. Lapset Kalevi Iisakki -36, Heikki Matias -37. Ts. Kuhmo. Js. JR32 Uhtua, Kannas.

Haavoittui 1944 Ihantalassa.

KARSIKAS Uuno Heikki maatyömies, s. 8.9.1918 Haapavesi, k. huhtikuu 1945. Ts. pkamp, JP3, 3 kompp; Joutselkä, Lintula, Takaslampi, Väärämäki, Lähteenlahti, Summa, Hankaniemi. Haavoit-

tui Summassa 12.2.1940. Js. pkamp, JR32; Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. pkamp, 2. Er.Os.R; Tornio, Lappi.

KARVONEN Elias Edvard työmies, s. 14.10.1898 Haapavesi. Pso Linda o.s. Koski, s. 1908. Lapset Anna -26, Eljas -29, Urho -32, Arvo -35, Vesa -37, Laina -39, Taisto -41, Tatu -43. Ts. kivm; rannikkopuolustus. Stm.

KARVONEN Heikki Vilpas mv., s. 21.7.1912 Haapavesi. Pso Selma Katariina o.s. Heinonen, s. 1911. Lapset Oiva -36, Aili -37, Anja -41, Rauha -44, Onni -50, Kirsti -53, Olavi -53. Ts. kkm,

KKK/PPP7; Laatokan pohjoispuoli. Js. kkm, JR53, JR52, JR11, 4./Er.P13; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 29.6.1944 Heinjoella. Ls. kkm, 4./Er.P13; Tornio, Rovaniemi, Muonio, Kittilä. Korpr. VM2.

KARVONEN Kalevi Matti mv., s. 23.5.1925 Haapavesi. Pso Rauha Ilona o.s. Veivo, s. 1929. Lapset Hilikka -49, Juhani -51, Hannu -53, Timo -56, Ilona -57, Tuula -62, Jaana -65. Js. kivm, 3./Täyd.

P13, 10./3.Pr.; Salla, Kannas, Summa, Tammisuo, Tikkala, Keihäsniemi. Korpr. VM2.

KARVONEN Leevi Johannes mv:n pka, s. 1.12.1918 Haapavesi. Js. kivm, JP4; Laatokan pohjoispuoli. Kaatui 18.7.1941 Salmassa. Jääk.

KARVONEN Niilo sähköasentaja, s. 17.2.1925 Haapavesi. Pso Eeva, s. 1926 Haapavesi. Lapset Pirkko -48, Keijo -51, Paula -54, Kauko -55, Päivi -61, Kirsti -63. Js. pstm, EK/2.D; Karjalan kannas. Ls. kpm, 5./JR1; Lapin käsivarsi. Haavoittui 7.4.1945 Kilpisjävellä. Korpr.

KARVONEN Taavi pienvilj., s. 13.2.1922 Haapavesi, k. 18.3.1960. Pso Raili o.s. Kääriä, nyk. Näätänen, s. 1929. Lapset Raija -50, Seija -51, Airi -55, Leevi -58. Js. lääkau, JR32, Rj.P8; Uhtua, Tolvajärvi. Alik.

KARVONEN Väinö Iivari työmies, s. 15.4.1917. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Kaatui 11.9.1942 Uhtualla. Stm.

KARVONEN Yrjö Olavi mv., s. 2.6.1909 Haapavesi, k. 30.12.1989. Pso Hanna Maria o.s. Piilinen, s. 1924. Lapset Ossi -48, Elina -49, Anja -51. Ts. 5.Pr, JR25; Kuhmo. Js. kpääll., läh, 4./JR32;

Uhtua. Haavoittui 16.6.1944. Ls. Tornio. Alik. VM2.

KARVOSENOJA Onni Oskari varastomies, s. 17.4.1922 Haapavesi. Pso Laina o.s. Vuorela. Lapset Seija-Liisa, Eila Annikki, Matti Sakari, Sirpa Kaarina, Jarmo Onni. Js. kkm, 3.D, 8./JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahmalahti. Ls. kkm, 3.D, 8./JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi, Meltaus. Korpr.

KATAINEN Aappo Ilmari mv., s. 16.6.1908 Haapavesi, k. 6.10.1953 Haapavesi. Pso Hilda o.s. Saukko. Lapset Maija -37, Eeva -39, Elli -43, Olavi -46. Ts. ajom, PPP7; Tolvajärvi. Js. ajom, JR32; Uhtua. Stm.

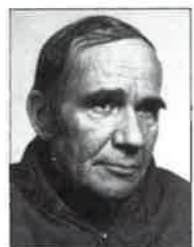
KATAINEN Matti pienvilj., s. 5.1.1901 Haapavesi. Pso Elsa o.s. Hietasaari. Lapset Toivo, Rauha, Elsa. Ts. kivm, 4./JR40; Pelkosenniemi, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Js. ajom, 10./JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua. Alik.

KAUPPINEN Martti Aukusti erikoislääk., prof., s. 23.8.1919 Haapavesi. Pso Kirsti Marjatta o.s. Heiskanen. Lapset Mirja Kristiina, Arja Irmeli, Raili Maarit, Kirsti Mari Johanna. Ts. Jv.alik, Jv.KK5, Er.P36; Viipurinlahti. Js. patl lääk, SissiP3, I/JR11, Er.P11; Uhtua, Kiestinki, Vuontele, Suojärvi, Tolvajärvi. Haavoitui 18.9.1941 Kiestingin itäpuolella. Lääkkapt. VR4 tlk, VR4.

KAUPPINEN Yrjö mv., s. 5.10.1908 Haapavesi, k. 20.1.1979 Haapavesi. Pso Anna o.s. Hatunen, s. 1902. Lapset Esko -42, Ulla -44, Mervi -48.

KECKMAN Eelis Matti mv., s. 8.3.1920 Haapavesi, k. 23.7.1981 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Kääriä, s. 1921. Lapset Kari -39, Kimmo -46, Risto -47, Markku -48, Osmo -50, Soili -51, Vuokko -53, Leila -55, Erkki -57, Mauri -59, Virva -62. Js. kpm, Pp.Koul.K., 2./JR4; Kalastajasaa-mento, Kemi, Lutto. Haavoitui 15.9.1941 Kalastajasaaarella. Ls. kivm, vkoiran kulj, 36. Rj.K, Jjärj.K.2, 3./Rj.P7, 1./JR5; Kemi, P-Suomi. Haavoitui 8.11.1944 Karhujär-vellä. Rj.

KECKMAN Elias Jaakko mv., s. 6.7.1905 Haapavesi, k. 4.3.1985 Haapavesi. Pso Anna o.s. Käräjäo-ja, s. 1908. Lapset Mai-ja, Väinö, Esteri, Liisa, Kalle, Mirja, Kauko, Heidi, Kyösti, Helena, Sauli. Ts. kivm, Os. Siilasvuo; Suomussal-mi, Raatteentie. Js. ajom, JR11; Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pistojoiki, Kies-tinki, Uhtuan suunta. Stm.

KECKMAN Frans Johannes mv., s. 27.6.1922 Haapavesi. Pso Airi o.s. Pyhälä. Lapset Mauno -47, Lea -48, Leila -49, Sirpa -50, Matti -53, Tapio -54, Marja -63. Js. kivm, RajaK 25, Rj.P8, 11./Rj.P8, 41 SotaS; Uhtua, Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Korpr. VM2.

KECKMAN Veikko Matias metsätyöm., s. 4.8.1925 Haapavesi. Js. kivm, Jv.KK 15; Karja-lan kannas. Ls. kivm, JR1; Tornio, Kilpisjär-vi. Korpr.

KELLOKOSKI Aar-no Armas murari, s. 29.7.1925 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Kosken-korva, s. 1928. Lapset Irma -52, Pirkko -53, Anna-Liisa -56, Kaari-na -57, Jorma -59, Aira -62. Js. kivm, JR11, Täyd.P13; Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Seivästö, Viipuri. Ls. kivm, JR11, JR1; Tornio, Rovaniemi, Muonio, Kaaresuvan-to. Stm.

KELLOKOSKI Aar-re Johannes murarin apul., s. 29.8.1921. Ts. 1/ KKK/2.Pr.; Karjalan kannas. Kaatui 13.3.1940 Viipurin mlk:ssa.

KELLOKOSKI Toivo Ilmari rakennustyöm., s. 27.6.1918 Haapavesi. Pso Anna Esteri o.s. Paajala. Lapsia 11. Ts. kivm, JP 3; Karjalan kannas. Js. kivm, JR32, JR11; Uhtua. Korpr.

KEMI Ville puuseppä, s. 25.9.1904 Haapavesi, k. 18.4.1956 Haapave-si. Pso Fia o.s. Hiekka. Lapset Eeva, Matti. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

KEMI Väinö puusep-pä, pienvilj., s. 22.6.1907 Haapavesi, k. 14.3.1986 Haapavesi. Pso Lydia Maria o.s. Paavola, s. 1909. Lap-set Martti -51, Reijo -52, Toini -54. Ts. Nos-tomies Koul.K. Js. lääkm, JR32; Uhtua. Stm.

KETOLA Jaakko Ka-lervo koneenhuoltaja, s. 15.9.1925 Haapave-si, k. 30.3.1982 Oulu. Pso Suoma o.s. Niska-la. Lapset Tuula Nelma Tellervo -49, Jorma Kalervo -52. Js. puhra-diom, Iv.P4, 28.Iv.K. Ls. puhradiom, 1.Iv.VP. Korpr.

KETOLA Onni Yrjö osastonhoitaja, s. 27.11.1923 Haapavesi. 1. pso Eila Kaarina o.s. Mäkinen. Lapset Anja Katariina, Tapani Jaakko Yrjö, Heikki Olavi, Pertti Pellervo. 2. pso Aino Marjatta. Lapset Helmi Maria, Matti Onni Johannes. Js. kkm, rjoht, jjoht, E/III /JR53; Uhtua, Kar-jalan kannas. Ls. jvjoht, E/III /JR53; Tor-nio, Rovaniemi, Kittilä. Ylik.

KETOLA Tauno Pel-ervo viestitekniikko, s. 19.10.1919 Haapavesi. Pso Helli Lahja o.s. Nissi. Lapset Terttu Tuulikki -46, Eeva Kaarina -48, Esko Pel-ervo -52. Ts. Vies-tik.K.; Riihimäki, Hausjärvi. Js. vjoht, 1./VP13; Uhtua. Kapt. VR4.

KIELENNIVA Huugo Verner s. 23.2.1916 Haapavesi, k.1979. Ts. Suomussalmi. Js. 32 spol, JR32, Rj.P8. Korpr.

KIELENNIVA Uuno työmie, s. 23.2.1916 Haapavesi. Pso Vieno. Lapset Vuokko -50, Aila -53, Pirkko -55. Ts. tykinajaja, JR25; Kuhmo. Js. JR11; Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonnnen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala. Ls. pstm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Korpr.

KILJUNEN Einari Johannes mv., s. 11.12.1906 Haapavesi, k. 24.3.1981 Haapavesi. Pso Helga Lyydia o.s. Jääskelä, s. 1912. Lapset Arvo, Aili, Eino, Eila, Taimi, Terttu. Ts. kivm, 1./JR40; Raatteentie, Pelkosenniemi, Rukajärvi, Vilajoki. Js. kivm, 8./III/JR32, JR38, JR54; Uhtua, Viipurinlahti, Vilaniemi. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Stm.

KILJUNEN Heikki sekatyömies, s. 14.3.1916 Haapavesi. Pso Helmi Katariina o.s. Mäenpää, s.1909. Js. kpm, III/JR32; Uhtua. Ls. kpm, 3.D; Tornio, Rovaniemi. Alik. VM2.

KILJUNEN Niilo Arvi metsätyömies, s. 1.11.1917 Haapavesi. Pso Helli o.s. Jylänki. Lapset Aira -43, Terttu -45, Ritva -47, Voitto -48, Sauli -49, Matti -52, Sisko -53, Anja -55, Markku -60, Marja-Liisa -61. Ts. kivm, JP3 Jäppinen; Joutselkä, Kivennapa, Summa. Haavoittui 6.2.1940 Summassa. Js. kivm, JR53, JR32; Vuonnnen, Pistojoeki, Uhtua. Ls. kivm; Rovaniemi, Tornio, Kittilä. Korpr. VM2.

KILJUNEN Niilo Mikael pienvilj., s. 8.9.1904 Haapavesi, k. 27.10.1948 Muhos. Pso Hilda o.s. Palola, s. 1904. Lapset Hilikka -32, Eero -34, Paavo -43. Osallistui talvisotaan. Js. kkm; Uhtua. Alik.

KILJUNEN Pentti Olavi työnjohtaja, s. 2.2.1921 Haapavesi, k. 25.5.1989 Oulu. Pso Kirsti o.s. Heikkinen, s. 1922. Lapset Timo -47, Lea -54. Osallistunut talvisotaan. Js.kivm, JR11; Pistojoeki, Kies-tinki. Haavoittui 21.7.1941 Pistojoella. Osallistui lapin sotaan.

KILJUNEN Svante s.7.4.1912 Haapavesi. Pso Nelly Maria.

KILJUNEN Tauno mv., s. 14.9.1912 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Pirneskoski. Lapset Toini -38, Mauno -40, Kauno -42, Anneli -45, Kyllikki -47, Sisko -49, Raija -54. Js. rjoht, JR32; Latvajärvi, Pistojoeki. Haavoittui 4.2.1943 Alajärvellä. Oli sotavankeudessa 4.2.1943-23.11.1944. Kers.

KILJUNEN Urho Johannes maatyömies, s. 3.1.1914. Pso Vieno o.s. Pyökkilehto. Lapset Kauko, Juhani. Js. kaukopm, Jv.Koul.K.5, E.K/I /JR 25, E.K/10.Pr; Uhtua, Kanas, Kuuterselkä, Kivennapa. Ls. kaukopm, Jääk.K; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Korpr.

KILJUNEN Veikko Antti pienviljelijä, s. 24.5.1920 Haapavesi. Pso Helli Kustaava, s. 1919. Lapset Sinikka, Aila, Jouni, Anneli, Tapani, Tarja, Pirkko, Uolevi. Js. hevosm, JR 53; Uhtua, Karjalan kansas. Ls. muon; P-Suomi. Korpr.

KILJUNEN Viljo Adolf mv., s. 10.2.1915. Pso Aili Sofia o.s. Rusila, s. 1909. Lapsi Jaakko -42. Ts. kivm; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua. Korpr. VM2.

KIRJAVA Aate työmies, s. 26.3.1901 Haapavesi, k. 31.3.1970 Haapavesi. Pso Pieta Armiita o.s. Mäntykan-gas. Lapset Maija -27, Annikki -30, Raija -34, Pentti -38, Lauri -41, Ilmi -43, Hilda -47, Esko -50, Sauli -52, Veikko -55. Ts. stm, E.K/JR40; Pelkosenniemi, Märkäjärvi, Vilajoki. Js. stm, JR32; Uhtua. Stm.

KIRJAVA Lauri muurari, s. 9.12.1912 Haapavesi. Pso Linnea o.s. Isola. Lapset Raija -36, Anja -38, Erkki -39. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 10.2.1940 Tolvajärvellä. Stm.

KIRJAVA Veikko Tapani työmies, s. 26.12.1925 Haapavesi. Ls. JP3; Lappi. Kaatui 30.10.1944 Vuotsossa.

KIVELÄ Jaakko Juho mv., s. 7.10.1909 Haapavesi, k. 7.1.1967. Korpr.

KIVELÄ Kalevi Armas s. 21.11.1920 Haapavesi, k. 2.12.1977 Haapavesi. Pso Sanni Sofia o.s. Ruhkala. Lapset Ulla Kaarina, Veikko Allan, Tuula Liisa, Atso Hermanni, Toini Tellervo, Simo Armas. Js. Vh-m, suuntaaja, 106./Vh.Os; Kotkan it, Helsingin it, asemasota Syvärillä. Stm.

KIVELÄ Kalevi Artturi mv., s. 9.3.1920 Haapavesi. Pso Irja o.s. Nurminen. Lapset: Marja-Leena -46, Keijo -53. Js. krh lataaja, 11.Pr., 2.Krh/JR 53; Uhtua, Karjalan kannas. Korpr. VM2.

KIVELÄ Lauri Leevi mv., s. 4.4.1922 Haapavesi, k. 3.11.1966 Haapavesi. Pso Kerttu Sisko o.s. Viitala. Lapsi Sirkka Hellevi -49. Ts. kivm, 7./JR44, Jv.Koul. K.15. Js. kivm, JR32, 3./Rj.P8, RajaK25; Uhtua, Vuokkiniemi, Korpjärvi, Tolvajärvi. Ls. kivm, EK/Rj.P8; Kuusamo, Pudasjärvi. Stm. VM2.

KIVELÄ Oskar Viljami pienvilj., s. 2.4.1912, k. 12.5.1990. Ts. ratsuläh, kuormasto, II/JR25; Kuhmo. Haavoittui joulukuussa 1939 Kuhmossa. Stm.

KIVILAHTI Frans Oskari kirvesmies, s. 20.5.1913 Haapavesi. Pso Aune o.s. Karihtala. Lapset Alpo -34, Ritva -34, Anja -41. Ts. kivm, 2./PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki, Ristisalmi, Ägläjärvi, Möhkö. Haavoittui helmikuussa 1940 Luglakankaalla. Js. kivm, 7./JR32, 4./Jv.Koul.K. 20, 7./JR 30; Uhtua, Laatokka, Syväri. Haavoittui 21.7.1941 Vuonnissa. Korpr. VM2 kahdesti.

KIVILAHTI Juhon Heikki mv., s. 14.11.1907 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Paakinaho. Lapset Reijo -34, Heikki -37, Lea -39, Matti -44, Esko -47, Teuvo -50. Js. kivm, 7./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoeki, Tetrivaara. Haavoittui 12.11.1941 Pistojoella. Stm.

KIVIOJA Mikko myymälänhoitaja, s. 6.11.1913, k. 5.11.1987 Ylivieska. Pso Kerttu Kyllikki o.s. Hakola, s. 1922. Lapset Maija-Leena -47, Anna-Liisa -49. Ts. jaostojoht, 5./KTR9; Vilajoki. Js. ptrin vääp, 2./Rs. Psto; Värtsilä, Säämäjärvi, Jessoila, Prääsä, Petroskoi, Syväri, Juksova, Alavoinen, Juustila. Ls. Torniojoki-laakso. Yliv. VM1, VM2.

KLEMETTILÄ Aapo Vilhelm (Ville) mv., s. 7.10.1909 Haapavesi, k. 8.11.1972 Haapavesi. Pso Aino o.s. Kytölä, s. 1916. Lapset Martti -44, Sirkka -48, Kaarina -51. Ts. komentojoukkueen hevosmies, Pr. Wuokko; Kuhmo, Rasti, Sajanjärvi. Js.kivm, kpm, 9./III/JR32, 3./I/JR53; Uhtua, Riikolankylä, Vuosalmi. Ls. kivm, kpm, Er.P13; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.VM2.

KLEMETTILÄ Alte Artturi työmies, s. 8.7.1912 Haapavesi. Ts. hevosm, prik. Wuokko/E.K.; Kuhmo. Js. kivm, 8./III/ JR32; Uhtua. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

KLEMETTILÄ Tais-to Johannes työmies, s. 21.7.1917. Ts. JR26; Karjalan kannas. Js. tstlti, JR32, JR53. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Kaatui 31.10.1941 Kiestingissä.

KLEMETTILÄ Taino Armas metsuri, s. 30.9.1921 Haapavesi, k. 2.2.1983 Haapavesi. Pso Aino o.s. Ervasti. Lapset Reijo -48, Marja-Liisa -50, Raimo -54, Tuula -59. Js. pkamp, JR45; Maaselkä, Laatokan Syväri, Vitele, Syskyjärvi. Haavoittui 3.11.1942 Syvärillä. Ls. pkamp, JR45; Kemi. Korpr. VM2.

KNUUTI Matti mv., s. 17.9.1915 Haapavesi. Ts. PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Kaatui 28.1.1940 Tolvajärvellä. Stm.

KNUUTILA Väinö Edvard sekatyömies, s. 17.2.1903 Haapavesi, k. 4.9.1992 Haapavesi. 1. pso Laina o.s. Vähäsarja, 2. pso Hilja o.s. Ritola, 3. pso Anna o.s. Hedborg. Lapset Vilho, Veikko, Anja. Ts; Kuhmo. Js; Vienan Karjala. Stm.

KOIRIKIVI Frans Abner mv., s. 28.8.1906 Haapavesi, k. 2.7.1966 Haapavesi. Pso Singe Maria o.s. Kurra, s. 1907 Haapavesi. Lapset Sylvi, Impi, Esko, Vilho, Matti, Tyyrä, Elma, Juhani. Ilmi. Js. kivm, JR32; Kuhmo, Vuonninen. Stm. VM2.

KOIRIKIVI Huugo Einari mv., metsät., s. 5.3.1912 Haapavesi, k. 2.7.1966 Haapavesi. Ts. kivm, JR32; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Karjalan kannas, Uhtua. Haavoittui 1941 Uhtualla. Ls. JR32; Rovaniemi, Sodankylä, Kittilä. Stm. VM2.

KOIRIKIVI Johan Iisak Leander (Juhon) mv., s. 18.6.1904 Haapavesi. Pso Hilde Elviira o.s. Viiklund, s. 1904. Ts. kivm, E/Er. PPK; Haapasaari. Js. kivm, III/JR 32; Rukajärvi, Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Stm. VM2.

KOIRIKIVI Matti Yrjö mv., s. 4.9.1900 Haapavesi, k. 11.6.1972 Haapavesi. Pso Ida Alma, s. 1899. Lapset Impi, Kyösti, Yrjö, Pentti, Eero, Eila, Elli, Terttu. Ts. kivm, JR20; Kuhmo. Js. kivm, JR32, KTR2; Vuonninen, Kiskiskukkula. Korpr. VM2.

KOIRIKIVI Toimi Esko pienvilj., s. 19.2.1916 Haapavesi, k. 23.7.1969 Haapavesi. Pso Martta o.s. Laine. Lapset Tuula -49, Väinö -54. Ts. kivm, PPK/9. Kev.Os.; Suomussalmi, Kuhmo, Raate. Js. sairaalan hevosm, 40. SotaS; Kuusamo. Stm. Vm2.

KOIVU Kaarlo Adolf metsätyönjoht., s. 2.12.1912 Haapavesi, k. 16.1.1990 Haapavesi. Pso Meeri o.s. Turkki, s. 1920. Lapset Jouko -43, Urpu -46, Varpu -46. Ts. rjoht, II/JR25; Kuhmo. Js. jvjoht, 19.D., JR37, JR11; Kannas, Uhtua. Haavoittui 23.11.1942 Kiskiskukkulalla. Väep. VR4, VM1, VM2.

KOIVU Pentti Vesa rak.mestari, s. 19.8.1921 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Lejqvist, s. 1929. Lapset Helena Ritva-Liisa -57, Erkki Juhani -60. Js. tarkamp, rjoht, 6./JR45, 7./JR45; Karhumäen Maaselkä, Syväri. Haavoittui 2.8.1944 Marttisissa. Alik. VM1, VM2, Suomen Leijonan ansioristi.

KOIVULA Evert mv., s. 28.4.1912 Pudasjärvi, k. 22.4.1968 Haapavesi. Pso Helli o.s. Haukipuro, s. 1908. Lapset Aimo ja Pekka -44 Jorma -45, Lea -46, Helena -48, Osmo -49. Ts. Js. ryhmänj. II/JR53. Kers.

KOIVUNIEMI Aleksanteri mv., s. 22.2.1916 Alajärvi, k. 13.3.1978 Haapavesi. Pso Jenny Marja. Lapset Paavo, Pentti, Ritva, Irma, Pasi, Kari, Paula. Ts. kivm, Jv.; Karjalan kannas. Js. kivm, JR32, JR11, JR53; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM2.

KOKKONEN Aleksanteri mv., metsätyönjoht., s. 14.7.1913 Soanlahti, k. 10.2.1968 Haapavesi. Pso Veera. Lapset Seppo, Esko, Meeri, Kirsti, Raili. Ts. kivrjoht, 3./Er.P9; Uomaa, Tolvajärvi, Ristisalmi, Ingoinah, Ägläjärvi, Viitavaara. Haavoittui 11.1.1940 Viitavaarassa. Alik. VM2.

KOKKONEN Nikolai mv., s. 3.4.1912 Soanlahti, k. 23.9.1967 Haapavesi. Ts. pion, 3./Er.P9; Ilomantsi, Tolvajärvi, Ristisalmi, Ingoinah, Ägläjärvi, Viitavaara. Haavoittui 10.1.1940 Suojärvellä. Js. pion, 1./Pion.P23, 2./Pion.P23; Rautjärvi, Hopeasalmi, Valkeasaari, Suursaari, Kirjosalo, Kämärä, Honkaniemi, Tali. Ls. pion, 1./Pion.P23; Noskua. Pion. VM2.

KONTRO Arvo Ensio mv., s. 24.7.1924 Soanlahti. Pso Kaisa o.s. Häyrinen. Lapset Terttu -48, Teuvo -51, Tarmo -57. Js. pion, Er.Pion. P21; Syväri, Mäkriä, Salmi, Pitkäranta, Lemmetti, Vitele. Stm.

KONTRO Onni Augusti kirvesmies, s. 24.10.1927 Soanlahti. Pso Maija Hellen o.s. Luonuansuu, s. 1927. Lapset Reijo -52, Irmeeli -51, Rauni -56, Hannu -58, Tapio -66. Js. isjoukot; Soanlahti. Stm.

KONTTINEN Armas Veikko mv., s. 4.11.1904 Leppävirta, k. 10.2.1992 Haapavesi. Pso Helmi o.s. Turunen. Lapset Pentti, Eero, Sinikka, Heikki. Ts. kjä, 2./Er.P4; Kannas, Viipurinlahti. Osallistui jatkosotaan valtion rautateillä. Stm.

KOPOLA Arvo Johannes mv., s. 5.3.1922 Haapavesi, k. 15.11.1976 Oulainen. Pso Martta Eliisa. Lapset Juho, Marja-Liisa, Aino, Heikki, Helena Js. kivm, sotakoiran ohj, 25 Rj.K, 3./Rj.P8; Karjalan kannas, Hysylänmutka, Tolvajärvi. Haavoittui 5.5.1943 ja 31.8.1944. Korpr.

KOPOLA Väinö työmies s. 20.7.1909 Haapavesi. Ts. Kannas. Haavoittui 13.10.1940, kuoli sotasairaalassa 21.1.1940.

KORKATTI Matti Alfred varastonhoitaja, s. 6.12.1915 Kärsämäki, k. 8.4.1992 Helsinki. Pso Sanni. Ts. tstltti, 4./JR25; Kuhmo. Js. tstltti, 9./JR11; Uhtua. Ylik.

KORKIASAARI Tenho Matti työmies, s. 30.9.1914 Haapavesi, k. 29.3.1986 Haapavesi. Pso Elvi Katariina o.s. Marjomaa. Lapset Anneli Marjatta, Jouko Matti, Helena Annikki, Jorma Antero, Ritva

Liisa, Riitta Maarit, Mervi Hannele. Ts. kkrjoht, puolijjoht, KKK/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Rauhala, Kuukkausjoki. Js. kivm, kivmrjoht, Jv.Koul.K 23, Käk.skp, 10./Jv. Koul.K23, HTK 12, Raa.skp. Kers.

KORKIASAARI Veehti Akseli autoilija, s. 13.7.1919 Haapavesi. Pso Alli o.s. Honkala. Js. tstltti, JR12, 12.D; Pääjärvi, Jyvälahti, Rukajärvi, Karhumäki, Ihantala. Ls. tstltti, KTR 1; Ranua, Rovaniemi, Sodankylä. Korpr.

KORKIASAARI Vesa Johannes ms., s. 7.9.1924 Haapavesi, k. 15.8.1967 Norrköping, Ruotsi. Js. JR11; Uhtua, Kannas. Ls. Tornio.

KORKIASAARI Väinö Edvart työnjoht., s. 3.12.1912 Haapavesi. Pso Alli Irene o.s. Huikari. Lapset Erkki, Lea, Vesa, Matti. Ts. kkm, KKK/PPP7; Ägläjärvi, Rauhala, Kuukkausjoki. Js. kivm, varastonhoitaja, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Rovaniemi, Korpr. VM2.

KORPELA Kaarlo Suomi Hillervo mv., s. 16.11.1901 Luumäki, k. 30.11.1984 Haapavesi. Pso Edit o.s. Ollila. Lapset Kalle, Anna-Liisa, Hilka, Heikki, Kyllikki. Ts. ppm, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. kivrjoht, 9./JR32; Uhtua, Vuonninen, Kiskiskukula. Alik. VM2.

KORPELA Kalle kirvesmies, s. 25.11.1925 Haapavesi. Pso Eeva Esteri o.s. Lahtinen. Lapset Keijo Kaarlo Matias, Arja Eeva Annikki. Js. tkm, 7./PsJp; Tali, Ihantala, Vuosalmi. Ls. 7./PsJP; Tornio,

Rovaniemi. Psjääk. VM2.

KORPELIN Erkki Eemeli autoilija, s. 17.12.1908 Kärsämäki, k. 18.11.1974 Haapavesi. Lapset Pentti Erkki -32, Pekka Ensio -39. Ts. osall. Js. autonk; Suomussalmi. Alik.

KORPI Huugo Arvi mv., s. 31.8.1901 Teuva, k. 12.2.1971 Haapavesi. Pso Jenny Johanna. Lapset Anni Helena, Alli Inkeri, Ahti Matias, Anja Annaliisa. Ts. ajom, II/JR58; Kaalamo, Okamäki, Valkeasaari, Koljola, Kannas. Tkm.

KORVO Lauri Matias mv., s. 18.2.1907 Isokyrö, k. 13.4.1979 Lahti. Pso Lempi Helena o.s. Hakala. Lapset Salme, Rauha, Irma, Elisa. Tsl ajom; Karjalan kannas, Viipurinlahti. Js. ajom, kivm,

JR32, JR1; Uhtua, Viipurinlahti. Stm.

KOSKELA Aaro Pentti Olavi mv., s. 13.9.1921 Haapavesi, k. 26.2.1979 Haapavesi. Ts. 1./Er.P36; Vaso-vaara, Vuonninen, Pisto- joki, Korpjärvi, Uhtua, Kiestinki, Ahven- lahti. Js. ajom, kivm,

2./I/JR11, EK./I/JR11, JR11. Korpr.

KOSKELA Aaro Vilho Antero s. 12.3.1905 Haapavesi, k. 2.12.1981 Haapavesi. Pso Aune o.s. Siiri, s.1909. Lapset Aaro -30, Matti -33, Pekka -42, Heikki -47, Virva -49. Ts. Tol- vajärvi, Ägläjärvi, Ait- tojoki. Js. kompp. vääp, JR32; Uhtua, Tol- vajärvi. Ylik.

vääp, JR32; Uhtua, Tol- vajärvi. Ylik.

KOSKELA Erkki DI, s. 3.8.1921 Haapavesi, k. 6.4.1972 Harjavalta. Js. krh. tjups, Rj.P8; Uhtua, Kostamus, Tol- vajärvi. Haavoittui 31. 12. 1943 Kostamukses- sa ja 3.8.1944 Tolvajär- vellä. Ylil. VR4 mrk kult, VR4 mrk, VM2.

KOSKELA Erkki Vilhelm mv., s. 11.10.1900 Haapavesi, k. 28.4.1980 Haapavesi. Pso Elviira o.s. Huma- loja. Lapset Katri Mar- jatta, Eeva Sofia, Paavo Vilhelm, Anna-Liisa, Erkki Juhani. Ts. ajom.

Js. kstom, Jv.Koul.K.5. E/I/JR25; Uhtua. Stm.

KOSKELA Martti Joonas mv., s. 16.2.1910 Haapavesi, k. 27.8.1965 Haapavesi. Pso Martta o.s. Jaakola. Lapset Matti -37, Esko -38, Erkki -40, Sisko -42, Sirkka -52. Ts. tyk- joht, Krh/II/JR40; Lap- pi. Js. Krhrjoht, talau, Krh/II/JR40; Ruus- majärvi, Vuonninen, Pisto- joki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Kers. VM2.

1941 Uhtualla ja 27.6.1944 Kannaksella. Kapt. VR3, VR4 tlk, VR4.

KOSKELA Matti Le- onard mv., s. 28.2.1899 Haapavesi, k. 30. 12.1974 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Koskela. Lapset Seppo -42, Mai- ju -47, Anna-Liisa -49, Pekka -53. Ts. osall. Js; Uhtua.

KOSKELA Niilo Au- gusti mv., s. 23.2.1910 Haapavesi, k. 9.10.1987 Haapavesi. 1. pso Helmi Maria o.s. Kos- ki. Lapsi Hannu. 2. pso Raakel o.s. Nyysti. Lapset Matti, Juhani, Pirkko. Osallistunut talvisotaan. Stm.

KOSKELA Olli mv., s. 11.12.1912 Haapave- si. Ts. stm, PPP7; Aitto- joki. Js. stm, JR32; Uh- tua. Haavoittui 1.8. 1941, kuoli 16.9.1941 Kajaanin SotaS. Stm. VM2.

KOSKELA Paavo Vilhelm tehdastyöl., s. 19.2.1926 Haapavesi. Pso Raili o.s. Junno, s. 1926. Js. pst, tkm, 5./PST; Laatokka. Korpr.

KOSKELA Pentti Veikko lehtori, s. 6.5.1915 Haapavesi, k. 5.6.1993. Ts. stm, Sis- siP2; Aittojoki, Ilo- mantsi. Js. jjoht, II/ JR32, I/JR11, III/JR11; Uhtua, Kiestinki, Kan- nas. Haavoittui 20.7.

1941 Uhtualla ja 27.6.1944 Kannaksella. Kapt. VR3, VR4 tlk, VR4.

KOSKELA Toivo Sa- lomo mv., s. 23.3.1917 Haapavesi, k. 25.3.1983 Haapavesi. Pso Anna Katri Alise o.s. Junttila. Lapset Rauha -40, Kaija -45, Olli -47, Tapio -52. Ts. puh.au, JR40; Joutsijärvi, Pel- kosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Säk- kijärvi. Js. radisti au, I Rad.rjoht, 6./Kev.Os.5, 1./VP31; Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Noskua. Ls. I Rad.rjoht, 1./VP31; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä. Ylik. VM1. VM2.

VM1. VM2.

KOSKELA Väinö Il- mari mv., s. 5.2.1902 Haapavesi, 1989 Haapavesi. Pso Aune o.s. Rajala. Lapset Esko, Lea, Kaarina, Pentti, Jouko, Eljas. Ts. kivm, 1.Krh.K/JR40; Pelko- senniemi. Js. kvim,

tstlti, ajom, 3./JR11; Uhtua. Korpr.

KOSKENKORVA Antti kirvesmies, s. 3.5.1917 Haapavesi, k. 1.12.1989 Oulainen. Ts. tstlti, T.rykm. Js. kivm, JR11; Uhtuan suunta. Haavoittui 25. 5.1943 Uhtualla ja 18.7.1944 Tolvajärvel- lä. Korpr.

KOSKENKORVA Ilmari metsuri, s. 16.1.1924 Haapavesi, k. 22.10.1983 Haapavesi. Pso Elma Marjatta o.s. Myllykangas. Lapsi Erkki Ilmari. Js. kivm, pkamp, 1./JR11; Uhtua, Kivennapa,

Heinjoki, Vuosalmi. Ls. kivm, 1./JR11; Tornio, Muonio. Stm.

KOSKENKORVA Kalle työmies, s. 14.2.1917 Haapavesi. Pso Hilja. Lapset Reijo, Irja, Eila, Seppo, Heino, Arja, Sirkka, Pekka. Ts. lääkm, JP3; Karjalan kannas. Haavoittui 12.12.1939. Js. lääkm,

JR32, JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui Karjalan kannaksella. Ls. lääkm, JR11; Tornio, Rovaniemi.

KOSKENKORVA Matti mv., s. 13.9.1919 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Luukkonen. Lapset Arvo, Arja. Js. kivm, JR53; Louhi, Sohjana, Kiestinki, Laukasvaara, Uhtua. Ls. kivm, JR53; Rovaniemi, Kittilä,

Ristokylä, Ristosalmi Stm. VM2.

KOSKENKORVA Pekka työmies, s. 4.7.1914 Haapavesi, k. 5.12.1961 Haapavesi. Js. kivm, JR32, JR35; Vuonninen, Pestajoki, Korpivaara, Uhtua, Seesjärvi, Ihantala. Haavoittui. Stm. VM2.

KOSKENKORVA Toivo Matias sekatyömies, s. 19.6.1911 Haapavesi. Pso Helmi. Lapset Helmi Helena, Matti, Mikko, Hilikka, Helvi, Mauno, Mauri, Oili, Risto. Ts. varastom, 3.D, 20 Tal.K;

Lappeenranta. Js. kompp asevar.hoit, 3./III/JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Ls. Er.P13; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Kers. VM2.

KOSKENKORVA Urho Kalevi työmies, s. 13.1.1921 Haapavesi. Ts. osall. Js. JR 11; Uhtua, Kannas. Haavoittui ja kaatui 1.11.1941 Kiestingissä. Stm.

KOSKENKORVA Veeti s. 16.1.1909. Kaatui 10.12.1944.

KOSKENKORVA Viljami mv., s. 21.4.1906 Haapavesi, k. 26.7.1990. Pso Lempi Maria. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Stm.

KOSKI Aarne Vihtori sekatyömies, s. 22.3.1917 Haapavesi. Js. kpm, JR32; Karjalan kannas, Uhtua. Haavoittui 14.7.1941 Vuonnissa. Ls. kpm, JR12; P-Suomi. Korpr. VM1, VM2.

KOSKI Väinö Aukusti työmies, s. 11.7.1908 Haapavesi. Js. lääkm, JR32; Uhtua. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla.

KOTKAMAA Veikko mv., s. 27.12.1909 Haapavesi, k. 23.10.1987. Pso Helli o.s. Lehtola. Lapset Arvo, Aarne, Asser, Aarre, Aarno, Armo, Arja, Aila, Anna-Liisa, Anneli, Atso, Airi. Ts. upsläh. Pr. Wuokko, JR25; Kuhmo. Js. kivm, JR32, EVark, II/JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr.

KROGERUS Kallis Anton VR-asemapääll. s. 4.2.1921 Haapavesi. Pso Eeva Elisa o.s. Raudaskoski, s. 1924, er. Lapsi Helena Margareta. Js. täh krh, 11.Pr; Uhtua, Heinjoki, Vuosalmi, Ihantala. Korpr.

KUIKKA Vilho Vasili s. 24.12.1925 Salmi, k. 12.1.1987 Oulu. Pso Veera Anni Elisa o.s. Kurttila, s. 1929. Lapset Teijo -52, Tuula -53, Tuomo -55, Tenho -57, Tarja -58, Tarmo -60. Js. kivm, 7./TP13, 3.D, 6./JR11, 1./JR1; Ino, Seivästö, Kuparsaari, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala. Haavoittui 23.6.1944 Kuparsaarella. Ls. kivm, 3.D, 6./JR11, 1./JR1 Tornio, Paakkola, Rovaniemi, Kittilä, Muonio, Enontekiö, Kaaresuvanto, Lätäseno. Stm. VM2.

KUIVAMÄKI Jaakko asessori, s. 12.9.1909 Ylistaro, k. 4.7.1973 Haapavesi. Pso Hellin Maria o.s. Pehkonen, s. 1909. Lapsi Ritva Marjatta -34. Ts. osall., Js. rikoskuulustelija, rikostutkimusten johto,

14. SpolK., III AKE. Väap, luutnantin arvoinen sotilasvirkamies. VR4 mk, VM1, VM2.

KUJALA Arvi mv., s. 12.10.1907, k. 2.10.1957 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Kavander, s. 1906. Lapsi Rauha -37. Ts. aseau, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Vieksinki, Luglajärvi. Js. kivjjoht,

7./JR32; Pistojoiki, Krivi, Kisjärvi, Uhtua, Karjalan kannas. Loukkaantui 3.10.1943 Hevoslammilla. Ls. 64 AutoK; Kittilä. Vänr. VM1.

KUJALA Jussi työvoimatoimiston hoitaja, s. 4.4.1926 Raaha, k. 28.10.1981 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Alaluusua, s. 1920. Lapset Esko -47, Ritva -49, Risto -52. Js. maanmittarin apul,

maanmittauslaitos, rajaseudun tilusjärvestön toimikunta; Kuolemajärvi, Summankylä. Alik.

KUJALA Pentti Johannes maalari, s. 20.4.1921 Haapavesi, k. 1.11.1986 Oulu. Pso Anja Elisabeth o.s. Hällström, s. 1920. Lapset Aulikki -46, Matti -48, Kari -39, Jorma -50, Raimo -52,

Kyllikki -55, Pekka -59, Anne -62. Ts. 3./Koul.K1, 3.KKK/2.Pr. Js. rjoht, JR11; Uhtua. Ylik.

KUJANPERÄ Aarne Aukusti mv., 13.4.1906 Haapavesi, k. 9.11.1973. Pso Hilma o.s. Ikonen. Lapset Maire, Riitta. Ts. sair.kant. 2/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Vieksinki. Js. Sair.kant. 9./JR32, I/JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut. Stm.

KUJANPERÄ Heino Wilhem mv., betoni-raud., s.19.8.1922 Haapavesi. Pso Elsa o.s. Pulkkinen. Lapset Heino Keijo Uolevi, Hannu Timo Wilhelm. Js. km, am 25.Rj.K, Rj.P8; Uhtuan länsipuoli, Vuokkiniemi, Korpilohko, Tolvajärven eteläpuoli. Korpr. VM2.

KUKKOLA Leonard mv., s. 27.1.1921 Nivala. Pso Saimi Helena o.s. Hopiavuori, s. 1920. Lapset Pekka Ilmari -45, Paavo Päiviö -47, Antti Johannes -48, Aila Sisko -52, Tuomo Tapani -56, Ulla Kaarina -60. Läh, lääkm, JR32, Esik., 5./II/JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 22.6.1944 Heinjoella. Ls. lääkm, 5./II/JR11; Röyttä, Tornio, Kyläjoiki. Haavoittui 6.10.1944 Raumonjoella. Alik. VM1, VM2.

KUKKURA Aaro mv., s. 18.6.1911 Haapavesi. Pso Hilda o.s. Jylänki. Lapset Liisa, Aaro, Ritva. Ts. kaa-sum, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki, Ristisalmi, Kotisaari, Ägläjärvi, Vieksinki. Js. kivm, 1./Lin.P15; Kiestinki. Kaatui 15.9.1942 Tuoppajärvellä. Stm.

KUKKURA Erkki mv., s. 18.5.1909, k. 27.12.1986. Pso Ruusa o.s. Hatunen. Js. vm, nostomiesyksikkö; Lappeenranta. Stm.

KUKKURA Johan Vilhelm mv., s. 22.11.1904, k. 5.10.1985 Haapavesi. Pso Elisa o.s. Jylänki. Lapset Esko, Ahti, Eila, Toini, Anja, Kauko. Ts. kivm, 6 Er. PPK; Haapasaari. Js. kivm, JR32; Uhtua, Laatokka. Haavoittui 19.8.1941 Kiskisjärvellä. Korpr.

KUJU Aapo k. 4.12.1974 Haapavesi. Pso Hellin Maritta o.s. Kangasaho. Lapset Lahja Kaarina, Impi Orvokki.

KUJU Antti Johannes tarjoilija, s. 15.7.1905, k. 26.8.1987 Tampere. Pso Hanna Elviira o.s. Airaksinen, s. 1902. Lapset Jouko Antero -39, Seppo Sakari -44. Osallistui talvisotaan. Js. kivm, JR11; Pistojoiki, Uhtua. Haavoittui Pistojoella.

KUJU Arvo Armas maatyömies, s. 23.3.1916 Haapavesi. Ts. kkm, PPP7; Ägläjärvi, Rauhala. Js. kivm, Jääk.K/3.D; Karjalan kannas. Ls. Jääk.K/3.D; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Korpr. VM2.

KUJU Kalle Aukusti metsuri, s. 30.1.1914 Haapavesi, k. 1.4.1983 Haapavesi. Ts. ajom, JR25; Kuhmo. Haavoittui. Js. lääkm, JR32, JR11; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kyyrölä, Heinjoiki. Korpr. VM2.

KUJU Kalle Ilmari mv., s. 26.8.1913 Haapavesi. Ts. JR40. Kaatui 19.12.1939 Pelkosenniellä. Stm.

KUJU Pentti Basilius maalari, s. 22.3.1916 Haapavesi, k. 7.10.1985 Pello. Ts. tstlti, VP11; Joutsijärvi, Viipurinlahti, Säkkijärvi. Js. tstlti, ajom, kpm, VP11, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpjoiki, Uhtua, Kiestinki, Ihantala, Kivennapa. Alik.

KUJU Tauno Verneeri mv., s. 26.8.1907 Haapavesi, k. 23.7.1980 Haapavesi. Pso Selma Maria o.s. Marttinmäki. Lapset Sinikka Unelma Anneli, Reetta Hellevi, Sorja Ilona, Aarno Aukusti. Ts. PPP7, Aittojoki, Tolvajärvi. Js. JR32; Uhtua, Viipurinlahti, Väap. VM1, VM2.

KUJU Tuomas mv., s. 11.12.1908 Haapavesi, k. 28.5.1988. 1. pso Onerva o.s. Kahelin. Lapset Aira, Matti, Mikko, Sakari, Maija. 2. pso Lilja. Lapset Sonja, Anja, Sirpa, Ritva. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. pjjoht, JR32; Salla. Kers. VM2.

KUJU Veikko Moses Aaprami metsätyömies, s. 6.11.1924. Js. kivm, Jv.Koul.K15, E/HTK11, 1./JR11; Uhtua, Kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoiki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi.

KUMPUMÄKI Adiel Vilhelm työmies, s. 7.12.1898 Nivala, k. 20.7.1974 Haapavesi. Pso Hilja Alina o.s. Hintta. Lapset Vieno Alina, Siiri Annikki. Osallistunut talvi- ja jatkosotaan. Ylik.

KUMPUMÄKI Heino Jalmari mv., s. 23.7.1911 Nivala, k. 27.4.1986 Haapavesi. Pso Emilia o.s. Törmälehto, s. 1917. Lapset Seija -41, Jouko -44, Antero -46, Pirjo -52, Marjo-Riitta -55, Marritta -55. Ts. krhm, HTK. Js. krhm, tstlti, 13./JR56, JR60; Kollaa. Haavoittui 25.6.1944 Karisalmessa. Korpr. VM2.

KUMPUMÄKI Viljam mv., s. 15.3.1909 Nivala, k. 21.2.1980. Pso Annikki o.s. Kujala. Ts. rjoht, 7./KTR4; Pelkosenniemi, Savukoski, Vilajoki, Märkäjärvi, Joutsjärvi. Js. suuntakehä au, 7./

KTR4; Soanlahti, Hyrsylä, Jessoila, Prääsä, Petroskoi, Lotinanpelto, Homorovitza, Pertjärvi, Tuulos, Juustila. Ls. suuntakehä au, 7./KTR4; Tornio, Muonionjokilaakso. Ylik. VM2.

KUOKKANEN Jaako mv., s. 28.1.1902 Haapavesi, k. 25.3.1959 Haapavesi. Pso Hanna o.s. Isovatjus s. 1906. Lapset Airi -27, Arvo -31, Siviä -35, Irja -37, Raili -41, Lilla -45. Ts. kivm, r-puolj; Suomenlahti. Js. kivm, hevostm, JR32; Uhtua. Stm.

Stm.

KUORILEHTO Frans Iisakki mv., s. 26.10.1911 Vihanti. Pso Hilja Margareeta o.s. Jylänki. Lapsi Sauli Iisakki -40. Js. JR32; Uhtua. Kaatui Pistojoella 28.7.1941. Stm.

KUPIAINEN Toivo Oskari mv., s. 24.4.1926 Haapavesi. Pso Aino o.s. Ahola, s. 1927. Lapset Tapio -49, Kaija -51, Veli-Matti -53, Ritva -55, Aila -57, Outi -58, Ilkka -60, Kari -63, Seppo -65,

Timo -66, Tuomo -67. Js. lataaja, Ään.RPr., RTR14, 2.Er Mot. Rask.Ptri; Äänisjärvi, Soksu, Kannas, Juustilan lohko. Korpr.

KURRA Ilmari Johan mv., kauppias, s. 11.10.1909 Haapavesi, k. 22.8.1971 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Vatjus. Lapset Saimi -33, Vieno -33, Vesa -37, Salme -45. Ts. hevostm, PPP7; Tolvajärvi. Js. hevostm,

JR32, JR11, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Stm.

KURRA Matti Johannes koneenkäyttävä, s. 27.9.1923 Haapavesi. Pso Jenny o.s. Kulju. Lapset Voitto -46, Veijo -54. Js. kivm, JR22, 20.Pr.; Syväri, Viipuri, Juustila, Tolvajoki. Stm.

KUUSELA Sulo Gunnar mv., s. 22.11.1919 Soanlahti, k. 17.3.1990. Pso Ruusa Elviira o.s. Marjomaa, s. 1916. Ts; Tolvajärvi. Js. is-joukot.

KYLLINEN Reino työnjoht., s. 8.9.1922 Kuusamo. Pso Eeva Linnea o.s. Honkala. Lapset Askko Markus Paavo, Sirkka-Liisa, Eeva Marjatta. Js. kpm, lääkau, 3./JR53; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 27.7.1944 Antreassa ja 19.8.1944 Vuosalmella. Alik. VR4 mk, VM1 kahdesti, VM2.

VM2.

KYLLÖNEN Aarno Johannes työnjoht., s. 23.5.1916. Ts. Tolvajärvi. Haavoittui 11.12.1939. Kuoli 12.12.1939 kenttäsairaalaan. Korpr.

KYLLÖNEN Kauko Kalervo mv., s. 31.9.1923 Haapavesi, k. 10.11.1984 Haapavesi. Pso Aino Helena. Lapset Hannu Nestori, Jussi Heikki, Aila Hilja Kaarina, Arja Terttu Alina. Js. kivm; Uhtua,

Karjalan kannas. Haavoittui 6.10.1944. Ls. kivm, läh, II/JR11; Tornio, Rovaniemi. Alik.

KYTÖLÄ Tauno Ensio maalari, s. 15.4.1912 Haapavesi, k. 20.8.1988 Haapavesi. Pso Kaino Annikki, er. Lapset Jorma Ensio -45, Kauko Olavi -47, Terttu Kyllikki -48, Anja Hellevi -50. Js. liikpartm,

2.Liik.K; Salla, Kiestinki, Uhtua. Korpr.

KYTÖLÄ Vilho Johannes metsä- ja rakennustyömies, s. 10.10.1918 Haapavesi. Pso Anni Sofia o.s. Tossavainen, s. 1916. Lapset Esko -47, Reijo -36. Ts. puhm; Kannas. Js. tyktjue puhm, 2.D,

4./KTR15; Kannas. Sairastui 1943. Korpr. VM2.

KYYRÖNEN Vilho (Vasili) s. 25.2.1923 Salmi, Js. JR12; Kannas. Kaatui Ihantalassa 30.6.1944.

KÄMÄRÄINEN Niilo Aadolf s. 13.1.1923. Js. tarkamp, 1./21.Pr.; Maaselän kannas. Kaatui 2.3.1944. Stm.

KÄMÄRÄINEN Uuno Jaakko s. 27.11.1915 Haapavesi. Ts. kivrjoht, JR69; Kollaanjoki. Haavoittui 4.3.1940 Kollaanjokilla. Js. kenttävartion pääll; Uhtua. Kers. VM1.

KÄRKI Antti pol. konst., s. 18.3.1908 Haapavesi, k. 15.11.1988 Haapavesi. Pso Iida o.s. Murto. Lapset Kostti -31, Taavi -35. Ts. rjoht, JR40; Salla, Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi. Js. rjoht,

jjoh, JR32; Uhtua. Haavoittui Pistojoella. Väap. VM1, VM2.

KÄRKI Artturi Vilhelm (Heikki) mv., s.23.8.1917 Haapavesi. Js. JR11. Kaatui 13.6.1944 Kannaksella.

KÄRKI Eino Aukusti joht.opettaja, s. 26.10.1919 Haapavesi. Pso Toini Tellervo o.s. Laakso. Lapset Liisa Tellervo -56, Hannu Tapani -59. Ts. kivm, I/JR38; Laatokan Karjala. Js. rjoht, 4./JR8;

Laatokan Karjala. Haavoittui 4.9.1941 Säämäjoella. Kers. VM1, VM2.

KÄRKI Juho Heikki mv., s. 16.11.1910 Haapavesi, k. 19.12.1987 Haapavesi. Pso Ilmi o.s. Niemelä. Lapset Arvo -41, Aarno -44, Kaarina -47, Jouko -48, Jouni -50, Marja -53, Sirpa -56. Js. rjoht,

JR32, JR23, Er.Lin.RK; Vuonninen, Pisto-joki, Uhtua. Haavoittui 30.7.1941 Uhtualla. Kers. VM2.

KÄRKI Juho Ilmari (Hannes) mv., s. 20.1.1907 Haapavesi. Pso Eeva Kyllikki, s. 1918. Lapset Raimo -40, Antero -42, Martti -43, Jorma -52, Seppo -57. Js. hevosm, silta-työ, 20. Linn.rak. Stm.

KÄRKI Niilo Vilhelm autonkulj., s. 29.12.1923. Pso Elli Esteri o.s. Lagus, s. 1923. Lapset Ulla -44, Seppo -47, Tapio -54, Arto -63. Ts. linn.työt; Äyräpää, Antrea. Js. kivm, 10./JR13,

2./JR45; Seesjärven rannikko, Syväri, Jandeba, Paatteenkylä, Kuujärvi, Mäkräjärvi, Kaurismäki, Harakkamäki, Sepinvaara, Lavajärvi, Syskyjärvi. Korpr.

KÄRKI Toivo Armas mv., s. 4.6.1926 Haapavesi, k. 24.2.1994. Pso Eedit Irene o.s. Pietilä. Lapset Ahti -56, Aila -58. Js. tyk, hevosm, Äänisen rannpuol; Viitanen, Säämäjärvi, Suojärvi. Tkm.

KÄRÄJÄOJA Aarne mv., s. 4.9.1909 Haapavesi, k. 16.10.1992. Pso Lempi Katariina o.s. Jauhiainen, s. 1910. Lapset Taavi -39, Eila -36, Pentti -46, Sauli -43, Liisa -41, Helena -53, Teuvo -51, Merja

-56, Seppo -48. Js. it, Rask.It.; Helsinki. Ls. huolto; P-Suomi. Stm.

KÄRÄJÄOJA Esko Olavi mv., s. 6.4.1918 Haapavesi. Ts. kivirjoht, 3./JP3; Karjalan kannas. Kaatui 12.2.1940 Summassa. Alik. VM2.

KÄRÄJÄOJA Frans mv., s. 4.2.1904 Haapavesi. Pso Jenny Alina o.s. Alakotila. Lapset Heino Johannes, Tenho Henrik, Kauko Kalervo, Aimo Armas, Esko Abraham. Js. ajom, JR69. Stm.

KÄRÄJÄOJA Heikki Tapani mv., s. 7.9.1918 Haapavesi. Js. stm, 3./JP3; Soanlahti. Kaatui 9.7.1941 Havuvaarassa.

KÄRÄJÄOJA Juho Adam mv., s. 14.6.1899 Haapavesi, k. 2.5.1970 Oulu. Pso Helmi Helena o.s. Koivu. Lapset Maija Helena -31, Vieno Matilda -34, Sointu Mirjami -37. Ts. ajom, KTR 13.

Js. liikpartm, 12.Liik.K; Kiestinki. Stm.

KÄRÄJÄOJA Leevi Johannes kirvesmies, puuseppä, s. 11.8.1925 Haapavesi. Pso Hilka Annikki o.s. Haukipuro. Lapset Lilja, Ritva, Kaisa, Rauno, Reino, Antero, Tarja, Paavo, Taina, Eira, Kimmo,

Jarno. Js. kivm, Jv.Koul.K.15, 7./Täyd. P13, 71. SotaS; Karjalan kannas. Sairastui kesäkuussa 1944 Kannaksella. Stm.

KÄRÄJÄOJA Olavi mv., s. 3.1.1922 Haapavesi, k. 1.10.1991 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Hentilä, s. 1926. Lapset Esko -48, Paavo -52. Js. kivm, 9./Jv.Koul.K.15; Uhtua. Haavoittui 27.4.1942 ja 24.4.1944. Korpr.

KÄRÄJÄOJA Urho Väinö mv., s. 12.7.1913 USA, k. 1974 Kanada. Pso Lyyli o.s. Nikumatti, s. 1916. Lapset Raimo -37, Ritva -46. Ts. kivm, JR25, Kuhmo. Js. spol; Uhtua. Korpr. VM1, VM2.

KÄRÄJÄOJA Vilho mv., s. 12.5.1906 Haapavesi, k. 15.4.1970 Haapavesi. Pso Aino Hildur o.s. Rimpioja. Lapset Veikko Kalervo, Vilma Annikki, Aimo Johannes, Rauha Mirjami, Taavi Henrikki,

Kaarlo Armas. Ts. ajom, II/JR25; Kuhmo. Js. kivm, 9./JR32, I/JR32; Vuonninen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. kivm, HTK/Raa.Skp. ; Likolammi, Pitkä-ranta, Syskyjärvi, Kemi. Kivm.

KÄRÄJÄOJA Vilho Fredrik mv., s. 11.5.1897 Haapavesi, k. 21.4.1969 Haapavesi. Pso Ellen Maria o.s. Mäenpää, s. 1896. Lapset Lilja -18, Lempi -21, Mirja -23, Sauli -25, Onni -32, Anni

-34, Rauha -37, Sirkka -39, Martti -42. Ts. Jv.Koul.K.5. Js.ajom, 8./JR23; Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Stm.

KÄÄRIÄ Aarne Ilmari sekatyömies, s. 23.9.1923 Haapavesi, k. 10.7.1992 Tuusula. Pso Raili Helinä o.s. Harjula, s. 1928. Lapset Jouko Ilmari -47, Jouni Kalervo -49, Juha Antero -52. Js.

Karhumäen suunnalla. Stm.

KÄÄRIÄ Antti maa-työmies, s. 1.11.1921. Js. kivm, 5./JR45; Maaselkä, Laatokka, Syväri, Jandeba, Loimola. Stm.

KÄÄRIÄ Arvi työmies, s. 15.3.1917 Haapavesi. Ts. JP3. Kaatui 12.2.1940 Summassa. Stm.

KÄÄRIÄ Juho Jaako huoltomies, s. 7.8.1913 Haapavesi. Pso Vieno 1915. Lapset Väinö -50, Matti -52. Ts. kkm, PPP7; Aitto-joki, Tolvajärvi. Js. kivm, 9./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pisto-joki. Korpr.

KÄÄRIÄ Väinö Kallervo rakennustyömies, s. 28.5.1919 Haapavesi. Js. linn.työt, PM Linn.Os, hj; Äänislinna.

KÄÄRIÄINEN Otto mv., s. 29.5.1926 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Malinen, s. 1928. Lapset Raija -50, Ritva -52, Marja -58. Js. Pst.tyk.joht.; Lahdenpohja, Sortavala. Alik.

KÄÄRIÄINEN Sampo Kalevi mv., s. 19.9.1915 Haapavesi. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 12.12.1939 Tolvajärvellä. Alik.

KÄÄRIÄINEN Viljam (Viljo) mv., s. 30.12.1907 Kiuruvesi, k. 15.7.1957 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Hinttala, s. 1912. Lapset Mikko -38, Kaisa -41. Ts. hevosrjoht, JR25; Kuhmo. Osallistui jatkosotaan Uhtuan suunnalla. Väap.

KÖYKKÄ Toivo Matti mv., s. 23.8.1902, k. 24.1.1990 Nivala. Pso Maria Johanna, s. 1901. Lapset Terttu -31, Kallervo -35, Maija-Liisa -43. Stm.

LAAKSONEN Oiva Alarik opettaja, s. 15.5.1907 Orimattila. Pso Elma Mirjami o.s. Möykkynen. Lapsi Hannu Sakari -39. Ts. jjoht, JR25, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. jjoht, JR11; Uhtua. Kaatui 14.7.1941 Vuonnissa. Lt.n.

LAGUS Veeti pienviljelijä, s. 13.2.1915 Haapavesi, k. 21.6.1954 Haapavesi. Pso Taimi, s. 1920. Lapset Martti Kallervo, Aila Elina, Irja Helena. Ts. kkrjoht, 2./KKK/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Märkjärvi, Vilajoki. Js. joukk.vj, JR32; Uhtuan ja Kannaksen suunnat. Haavoittui 6.6.1944 Noskualla. Ylik.

LAGUS Viljo Eemeli pienviljelijä, s. 27.1.1921 Haapavesi, k. 22.8.1971 Haapavesi. Pso Senni o.s. Malinemi. Lapsi Pentti -47. Js. vm, ammusm., JR11; Uhtua. Sairastui 9.4.1944. Stm.

LAHTI Juho Grekorius mv., s. 19.11.1907 Haapavesi, k. 10.9.1978 Haapavesi. Pso Saimi. Lapset Kalevi, Mauno, Pentti, Terttu, Paavo, Martti, Tanja, Tuula. Js. hevosm, vm, JR32; Uhtua, Vasovaa-
ra, Kannas. Haavoittui 27.7.1941 Pistojoella. Ls. vm, JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

LAHTI Tauno Martti mv., s. 18.6.1924 Haapavesi. Pso Helli Anna-Maria o.s. Vatjus. Lapset Teuvo Martti Antero, Osmo Elmeri. Js. kivm, III/JR11; Uhtua, Kivennapa, Noskua, Vuoksenlohko, Ihantala. Haavoittui 29.6.1944 Kivennavalla. Ls. kivm, III/JR11; Tornio, Laurila, Rovaniemi. Korpr.

LAINE Matti Leonard rakennustyömies, s. 24.2.1925 Haapavesi. Pso Mirjami o.s. Kaartinen. Kuusi lasta. Js. kivm, 3.Pr.; Salla, Uhtua, Rukajärvi, Karjalan kannas. Haavoittui 7.7.1944 Ihantalassa. Korpr. VM1, VM2.

LAINE Reino työmies, s. 27.1.1916 Haapavesi. Pso Vilma o.s. Ruuska. Lapset Oiva, Osmo, Eila. Osallistunut talvi- ja jatkosotaan. Stm.

LAITALA Aarne Aukusti maa- ja metsätyömies, s. 30.5.1918 Haapavesi, k. 31.12.1956. Pso Signe Maria o.s. Fisk, s. 1916. Lapset Rauni -40, Silja -43, Heikki -45, Arttu -47, Jouni -49, Liisa -52. Ts. apupalv. Er.P42. K.23. Stm.

LAITALA Arvi poliisi, s. 16.1.1910 Haapavesi, k. 9.4.1973 Oulu. 1. pso Emmi o.s. Uusitalo. Lapset Taina, Rai-li. 2. pso Siiri. Ts. tyk; Uhtua. Js. tyk; Uhtua. Alik.

LAITALA August Antero työmies, s. 14.9.1917 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Anttila. Lapset Juhani -42, Erkki -46, Tuula -47, Pirkko -50, Martti -50. Ts. kk.amp, JP3; Aittojoki. Js. kk.amp, 3./KKK/JR32; Uhtua. Sotavankina 24.6.-26.12.1944. Korpr.

LAITALA Frans Ilmari rakennustyömies, s. 3.9.1913 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi. Haavoittui 6.12.1939 Ägläjärvellä. Js. kp.amp, JR32, II/JR53; Uhtua, Karjalan kannas, Vuoninen, Pistojoeki, Ihantala, Vuosalmi. Kivennapa, Heinjoki, Muolaa, Noskua. Haavoittui 27.8.1941 Makkarakukkulalla. Ls. kp.amp, 3./JR11; Tornio, Kemi. Haavoittui 3.10.1944 Tornion Kyläjoella. Korpr. VM2.

LAITALA Reino Viljami rakennustyömies, s. 27.12.1915 Haapavesi. Js. linn.työt, Linn.P; Äänislinna, Soanlahti, Kollaa. Ls. sil-tatyömaan rak, Linn.P; Haukipudas. Stm.

LAITALA Tauno Olavi työmies, s. 9.6.1910 Haapavesi. Ts. kssm, II/JR25; Kuhmo. Paleltumavammoja 8.12.1939. Js. kivm, JR32, JR53; Eldankajärvi, Uhtua, Kannas. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla ja 18.7.1944 Kannaksella. Ls. kivm, JR53 Tornio. Korpr.

LAITALA Urho Johannes työmies, s. 24.7.1911 Haapavesi, k. elokuu 1989 Taivalkoski. Pso Jenni Matilda o.s. Ingest, s. 1916. Lapset Olavi -42, Esko -47, Unto -59. Js. kkm; Pistojoiki, Vuonnisjoki, Kannas. Stm.

LAITILA Antti Armas mv., s. 8.7.1923 Haapavesi. Pso Irja o.s. Laurila. Lapset Teuvo -50, Raija -52, Eino -54, Jukka -56, Pasi -64, Anita -66. Js. kivm, 2./Er.P.; Rukajärven suunta. Stm.

LAITILA Lauri Iisakki työmies, s. 19.12.1925 Haapavesi. Pso Aili o.s. Hatunen, s. 1913. Js. kivm, 1./JR1; Karjalan kannas. Ls. kivm, 1./JR1; Tornio, Muonio, Kaaresuvanto. Korpr.

LAITILA Olavi Aarre mv., s. 15.5.1925 Haapavesi. Pso Alma Eveliina o.s. Ollila, s. 1926. Lapset Sinikka -52, Kauko -53, Osmo -55, Veikko -62, Pentti -66, Markku -68, Tuula -74. Js. kk.amp,Täyd. P13, II/JR15; Karjalan kannas. Haavoittui 6.7.1944 Ihantalassa. Korpr.

LAITILA Reino Heikki työmies, s. 11.12.1921 Haapavesi. Js. kivm, 5./15.Pr.; Syväri. Jäi taistelulentäälle 16.6.1944 Syvärillä. Stm. VM2.

LAITILA Teuvo Kallervo Johannes työmies, s. 17.1.1925 Haapavesi. Js. kkamp apul, Täyd.P13, IIIAK; Karjalan kannas. Jäi taistelulentäälle 16.6.1944 Kuolemanjärvellä. Stm. VM2.

LAITINEN Emil mv., s. 23.2.1902 Leppävirta, k. 29.5.1952 Haapavesi. Pso Lyyli Inkeri o.s. Gestrin. Lapset Kauko -32, Marjatta -38, Sirkka -41. Ts. vääp, EK/PPP7; Tolvajärvi. Vääp. VM2.

LAMBERG Jalmari Johannes mv., s. 19.3.1911 Sortavala, k. 8.7.1971 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Pelkonen. Lapset Maire, Toivo, Meeri. Ts. hevosm; Karjalan kannas. Js. hevosm; Äänislinna, Syväri. Stm.

LAPPI Juho Jaakko työmies, s. 25.10.1913 Haapavesi, k. 11.6.1968 Haapavesi. Pso Aino o.s. Ruuska. Lapset Tenho -39, Terttu -45. Ts. hevosm, 2./JR26; Karjalan kannas, Kyyrölä, Muolajärvi, Vuoksela. Js. ajom, ilmasuojelumies, JR32; Uhtua. Stm.

LARU Mauno Valteri mv., s. 29.1.1911 Rantsila, k. 10.9.1990 Haapavesi. Pso Katri o.s. Kärki. Lapset Olavi -41, Taisto -46, Aila -48. Ts. ajom, hevosm, E/II/JR25; Kuhmo. Js. tarkamp, ajom, 10./JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Alik.

LARU Tauno Erkki autonkulj., mv., s. 8.9.1914 Haapavesi, k. 20.10.1988 Haapavesi. Pso Maija o.s. Rapinaja. Lapset Matti -45, Seppo -46, Jouko -49, Esko -51, Leena -55, Jorma -58. Js. varastom, E/24 KS; Uhtua, Vasovaara. Korpr.

LARU Vilho Lamberg autoilija, s. 21.1.1909 Rantsila, k. 8.4.1974 Haapavesi. Pso Edith o.s. Kulju, s. 1908. Lapset Ritva -31, Rauni -34, Aulis -38, Pekka -41, Raija -48, Erja -53. Ts. autonkulj, I/KTR9, 31. Auto.K. Js. autonkulj, EK./3.D; Uhtua. Korpr.

LASSILA Niilo Johannes (Hannes) mv., s. 12.1.1910, k. 25.11.1992. Pso Sylvi o.s. Hatula. Lapset Auli, Ritva, Reijo, Alli, Raili. Ts. jvjoht, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki. Js. jvjoht, JR11, P-Mäkinen; Uhtua, Pistojoiki. Haavoittui Pistojoella 2.8.1941. Kers. VM1, VM2.

LAUKKA Aappo Johannes työmies, s. 3.5.1915 Haapavesi. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärven suunta. Kaatui 22.12.1939 Ägläjärvellä. Alik.

LAUKKA Aarne tehdastyömies, s. 23.10.1922 Haapavesi k. 20.11.1983 Lohja. Js. pkamp, 25.Rj.K.; Uhtuan suunta. Haavoittui 14.1.1943 Luomajärvellä. Stm. VM2.

LAUKKA Antti Malakias mv., s. 31.3.1905 Haapavesi, k. 1974 Haapavesi. Pso Aili o.s. Niva-Pekkala. Lapset Erkki, Rauno, Unto, Taina, Eeva, Eila, Esko. Js. JR11; Uhtua.

LAUKKA Arvo Johannes tehdastyöläinen, s. 6.1.1925 Haapavesi Pso Salme o.s. Pirnes, s. 1927. Lapset Eero -52, Esko -55, Seija -57, Anja -62. Js. kivm, Täyd.P4; Vitele, Tuulos. Ls. kivm, 6./JR1; Tornio, Kolari, Muonio, Kilpisjärvi. Stm.

LAUKKA Eelis Leander työmies, s. 23.12.1906 Haapavesi, k. 16.4.1980 Haapavesi. Pso Anttoona o.s. Laukka. Lapset Eeva, Raili, Vieno, Aili, Sauli, Eino, Veikko, Liisa, Anja, Seppo, Sirkka, Raimo. Ts. JR25; Kuhmo. Js. 8./III/JR32; Uhtua.

LAUKKA Eino Eerik maalari, s. 4.2.1924. Pso Tyyne o.s. Kujanperä. Lapset Marja-Liisa, Jukka, Leena, Kari. Js. radsäh, JR53, Er.P13; Uhtua, Kannas, Lappi. Ls. radsäh, Er.P13; Tornio, Yli-muonio. Stm.

LAUKKA Frans Mikael (Mikko) tehdastyöläinen, s. 25.2.1920 Haapavesi k. 5.7.1976 Haapavesi. Pso Olga o.s. Erkkilä, s. 1920. Lapset Anneli -43, Vesa -45, Ulla -48, Eeva -49, Terttu -51, Esko -54,

Eero -58, Sirpa -60. Js. kivm, JR8; Laatokka, Syväri. Ls. kivm, JR8; Tornio, Rovaniemi, Muonio. Stm.

LAUKKA Juho pienviljelijä, s. 21.4.1913 Haapavesi, k. 5.9.1987 Haapavesi. Pso Aili o.s. Anttila. Lapset Elina, Maija, Kirsti, Irja, Seppo, Veikko, Riitta, Jouko, Outi. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärv.

Js. kivm, JR32; Uhtua. Haavoittui 28.7.1941. Stm.

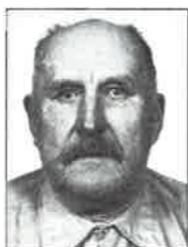
LAUKKA Lauri Ilmari työmies, s. 19.6.1924 Haapavesi. Js. kivm, JR7; Karjalan kannas. Kaatui 8.4.1944 Kivennavalla. Stm.

LAUKKA Matti Aukusti autoilija, s. 29.9.1916 Haapavesi, k. 9.7.1993 Haapavesi. Pso Salme Iines o.s. Veikkola, s. 1915. Lapset Maija-Liisa -41, Sakari -43, Risto -45, Anja -49, Eija -50, Jukka -51, Arja -53, Pekka -59. Ts. autonkulj; Salla, Säkkijärvi. Js. autonkulj, 17. S.Auto.K, 3. S.Auto.K; Uhtua, Kiestinki, Karhumäki, Ihantala. Alik.

LAUKKA Niilo Elias mv., s. 30.10.1918 Haapavesi, k. 29.10.1991 Haapavesi. Pso Laimi o.s. Joentakanen, s. 1927. Lapset Jukka -47, Jouko -49, Saila -50, Maila -52, Aila -55, Jouni -60, Jari -61, Laila -63, Raila -64. Js. kivm, 1./Kev.Os.3, 1./JR7; Kotajärvi, Kivijärvi, Tolvajärvi. Haavoittui 29.7.1944 Tolvajärvellä. Korpr. VM1, VM2.

LAUKKA Oiva Antero työmies, s. 12.7.1920 Haapavesi. Pso Sylvi Katariina. Kaksi lasta. Js. kpm, Jääk/II/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kpm, Jr11, II patl; jääkj; Kittilä, Muonio. Korpr.

LAUKKA Tahvo Aatami työmies, s. 14.7.1924 Haapavesi, k. 16.7.1961. Pso Hilja o.s. Vesanto. Lapset Anja -45, Anita -49, Seija -51, Keijo -54, Kari -56. Js. kivm, JR11, JR32; Karjalan kannas, Uhtua. Haavoittui . Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM1.

LAUKKA Uno s. 1918, k. 1944 Haapavesi. Js. kaukopartm, JR11, JR32; Uhtua. Ylik. VM1, VM2, RR II-lk.

LAUKKA Valde Nestori työmies, s. 24.1.1910 Haapavesi, k. 15.11.1970 Haapavesi. Pso Milja Emilia o.s. Hannuksela. Lapset Eero, Esko, Liisa, Onni, Sauli, Helena, Veikko, Raija, Ritva,

Raili. Js. kivm, JR32; Uhtua, Kiestinki. Haavoittui 18.10.1943 Uhtuan suunnalla. Korpr. VM1.

LAUKKA Veikko Matti mv., s. 18.4.1910 Haapavesi. Pso Hinni Sofia o.s. Sippari. Lapset Eila, Irma, Heikki. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. tstlti, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1941 Uhtualla. Ls. tstlti, Er.P13; Rovaniemi, Kittilä. Jääk. VM2.

LAUKKA Vilho Heikki metsätyömies, s. 28.2.1915 Haapavesi. Pso Helli Maria. Lapset Sirkka, Heikki, Hannu, Mauri, Jouko. Ts. rjoht, partjoht, jvjoht, 1/Kev. Os.9; Kuhmon suunta. Haavoittui joulukuussa 1939 Kylävaarassa. Js. jvjoht, jjoht, partjoht., j ktävtart pääll, tkk pääll, 10./JR32, 9./JR11, 7./JR53; Uhtuan suunta. Haavoittui 28.7.1944 Uhtuan länsipuolella ja 23.11.1942 Kuittijärven jäällä. Yliv. VM1, VM2 kolme kertaa.

LAUKKA Väinö Os-kari vakuutustarkastaja, s. 19.8.1918 Haapavesi, k. 29.1.1987 Oulu. Pso Anna Siiri o.s. Salonpää. Lapset Irma, Seppo, Esko, Sauli. Ts. kivm, 3./JP3; Karjalan kannas, Munasuo, Summa. Haavoittui 17.12.1939 Munasuolla. Js. kivm, 2./JR11; Uhtua. Ls. kivm, 2./JR11; Tornio. Haavoittui 6.10.1944 Torniossa. Alik. VM1, VM2.

LAUKKA Yrjö Johannes työmies, s. 23.4.1923 Haapavesi. Pso Elma o.s. Ryyti. Lapset Kari, Sinikka. Js. EK/JR22; Syväri, Karjalan kannas. Haavoittui 30.7.1944 Tolvajärvellä. Stm.

LAUNIS Väinö Johannes mv., s. 30.12.1915 Kiuruvesi. Pso Aino o.s. Rautiainen. Ts. puhm, vm, 2./JR25; Kuhmo. Js. rjoht, 8./JR32, JR11; Vuonninen, Pistojoiki, Korpi-vaara, Tetrivaara, Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala, P-Suomi. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Ls. vm, au, 2./JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi, Kittilä. Kers. VR4, VM1, VM2.

LAURILA Arvo Erland pienvilj., s. 3.11.1924, k. 20.11.1977 Haapavesi. Pso Sirkka o.s. Jeskanen. Lapset Ari, Arja, Ansa, Aku, Asta, Aarre, Asko. Js. JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. JR11; Tornio, P-Suomi. Kivm.

LAURILA Frans Ilmari (Ransa) työmies, s. 19.12.1917 Haapavesi, k. 3.2.1984 Helsinki. Pso Taimi Inkeri o.s. Niittykoski, s. 1925. Lapset Sirpa -49, Seija -51, Jouko -52, Sisko -57. Ts. pst kivm, tstlti, 4./JR27; Kuhmo, Saunajärvi, Kannas, Löytövaara. Js. tstlti, kivm, III/JR11, II/JR53 Tst Os. Metso; Uhtua. Stm.

Laurila Heino sekatyömies, s. 2.7.1917 Nivala, k. 15.6.1989 Haapavesi. Pso Martta o.s. Pysäys, s. 1920. Lapset Teuvo -45, Timo -48, Tapio -50, Tauno -52, Kaisu -57, Tuula -62. Ts. lataaja, 4/

KTR9 , 2./JR65; Suomussalmi, Raate, Kuhmo. Js. tkm, II/KTR4; Syväri. Korpr. VM2.

Laurila Martti Heikki työmies, s. 30.5.1914 Haapavesi, k. 23.9.1948. Ts. ajom, 2./JR40; Pelkosenniemi. Js. tstlti, Rj.P8; Uhtua. Stm.

Laurila Niilo Ilmari työmies, s. 10.2.1921 Haapavesi. Js. kivm, kpm, 3./sissiP3; Kiestinki, Louhenrata, Syväri. Kaatui 6.3.1944 Syvärillä. Korpr.

Laurila Vilho mv., s. 30.11.1919 Haapavesi. Puoliso. 3 lasta. Js. kivm, Jääk.J/III/JR32; Uhtua, Kiestinki, Kannas, Ihantala, Vuosalmi. Haavoittui 28.7.1941 Eldankajärvellä. Ls. kivm, patrajaja,

KKK/II/JR11; Kemi, Rovaniemi, Muonio. Stm.

Laurila Vilho Henrik s. 19.8.1921 Haapavesi. Kaatui Lapin sodassa 8.10.1944 Kemissä.

Laurila Väinö Adolf pienviljelijä, s. 20.7.1911 Haapavesi. Pso Bieta o.s. Pirnes, s. 1911. Lapsi Olavi Antero -36. Js. JR32; Uhtua. Kaatui 9.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

Lehiikkola Tauno Eerikki rakennusmies, s. 10.5.1925 Haapavesi. Pso Maija Kaarina o.s. Kirjava. Lapset Ritva Annikki -48, Hannu Seppo -60. Js. kpm, läh, 17. AutoK, 1. AutoK; Uhtua, Kiestinki, P-

Suomi. Ls. autonkulj, 1. AutoK; Tornio. Korpr.

Lehtelä Juho Vih-tori työnjoht., s. 23.10.1900 Sievi. 1. pso Aune, 2. pso Emilia. Lapset Lea -31, Elo -31, Altti -38. Ts. kivm, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski. Js. kivm; Uhtua. Stm. VM2.

Lehtola Aarne mv., s. 1.11.1910, k. 20.2.1971 Haapavesi. Pso Laila o.s. Herrala, s. 1920. Lapset Seija -44, Paavo -49, Pertti -52, Esko -57, Leena -58. Ts. lääkm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi.

Js. lääkm, JR32; Uhtua. Haavoittui 7.8.1941 Kiskislinjalla. Korpr. VM2, VM1.

Lehtola Albert mv., s. 24.6.1902 Haapavesi, k. 13.12.1983 Haapavesi. Pso Jenny o.s. Pirnes, s. 1906. Lapset Anja -28, Sirkka -31, Pellervo -35, Sisko -37, Martti -40, Hilikka -42, Alvar -43, Pentti

-45, Tuulikki -47. Ts. pion, JR 40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkijärvi. Js. kivm, ajom, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua. Stm.

Lehtola Aukusti mv., s. 2.10.1904 Haapavesi, k. 11.3.1986 Haapavesi. Pso Martta o.s. Väänänen. Lapset Urho, Rauni, Hanna, Kalervo, Lea, Eila, Kaarina. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Korpr.

Lehtola Huugo Ilmari mv., s. 22.11.1918 Haapavesi, k. 31.7.1970 Haapavesi. Pso Liisa o.s. Pajala, s. 1919. Lapset Olavi -43, Raili -45, Anni -47, Sakari -51, Aila -52, Irma -53, Pirkko -57, Matti

-59, Seppo -61. Ts. kivm, JP3; Lintula, Talaslampi, Väärämäki. Js. tarkamp, psk.lataaja, 9./JR32, 2./JR11; Uhtua. Ls. tarkamp, P-Suomi, Tornio. Stm. VM2.

Lehtola Lauri mv., s. 7.7.1923 Haapavesi. Pso Elvi Maria o.s. Lehtola, s. 1923. Lapset Marjatta -42, Martti -44, Mauno 46, Mirja -49, Eero -50, Tarja -61. Js. tstlti, 2./JR 12/ Ip; Äänisnie-

mi, Vienankanava, Hiisjärvi, Ihantala. Ls. pkm, 2./JR12. Haavoittui 9.10.1944 Ranualla. Korpr.

Lehtola Niilo Johannes mv., s. 23.5.1915 Haapavesi, k. 22.3.1987 Haapavesi. Pso Helvi Alina o.s. Malinen. Lapset Ritva, Juhani, Pirjo, Irja, Jouko, Eija, Sirkka, Lea, Jouni, Kimmo. Ts.

ajom, EK/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ristisalmi, Ägläjärvi, Luglajärvi Js. ajom, 10./JR32; Muoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kemi, Tornio, Nuoskua, Koivu. Haavoittui 12.10.1944 Tervolassa. Korpr. VM1.

Lehtola Urho kirvesmies, s. 19.4.1924 Haapavesi, k. 20.9.1984 Haapavesi. Pso Eeva Maria o.s. Bergman, s. 1928. Lapset Riitta -58, Pertti -59, Paula -61. Js. kivm, 5./II/JR11; Kannas, Ki-

vennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuosalmi, Ihantala. Haavoittui Kannaksella. Ls. kivm, JR11; Tornio. Haavoittui Kyläjoella. Stm.

Lehtola Yrjö Edvart mv., s. 20.9.1900 Haapavesi, k. 19.8.1969 Haapavesi. Pso Selma o.s. Eskola, s. 1903. Lapset Lauri -23, Eino -26, Eila -29, Taimi -32, Erkki -36, Kauko -43. Ts. pion, JR32;

Suomussalmi, Raate. Js. pion, JR32; Kuhmo. Stm.

Lehtonen Frans Reino s. 22.7.1909 Punkalaidun. Js. I/ JR32. Haavoittui 28.9.1941 Kiskiskukkulalla. Kuoli kenttäsairaalassa 29.9.1941. Stm.

LEIVISKÄ Aarne Johannes s. 4.11.1907 Haapavesi. Js. 8./JR32. Kaatui 28.7.1941 El-dankajärvellä.

LEPISTÖ Edvin Aukusti mv., s. 6.1.1902 Vieremä, k. 9.9.1982 Haapavesi. Pso Hilda Aliina o.s. Veelanti. Lapset Aarre, Liisa. Osallistui jatkosotaan. Stm.

LESKELÄ Ahti Erland metsätyönjoht., s. 1.11.1914 Paavola. Pso Martta Katariina o.s. Simelius, s. 1922. Lapset Mauri -45, Inkeri -54. Ts. Krh lataaja, JR26, Krh.K; Vuokse-la. Js. tarkamp, 5./JR32; Uhtua. Haavoittui 14.7.1941 Vuonisissa. Korpr. VR4.

LESKISENOJA Nils Rafael koneenhoitaja, s. 17.3.1920 Vantaa. Pso Saara Maria o.s. Ollila. Lapset Soili -55, Aini -56, Raili -60, Terttu -66. Js. vm, tj, 3./I/KTR 19, 18.D; Karjalan kannas, Suur-saari. Haavoittui 31.5.1944 Lempaalan Munakukkulalla. Alik.

LINDBLAD Väinö Henrik liikemies, s. 13.10.1900 Oulu, k. 18.2.1956 Haapavesi. Pso Elida o.s. Sutinen, s. 1903. Lapset Sirkka -23, Rauni -26, Sinikka -28. Ts. Kannas, Luu-mäki. Js. kompp.vääp, 3.D/8./III/JR32; Uhtua.

LINTULA Niilo Olavi varastom., s. 6.6.1924 Oulainen. Pso Maila Sisko, s. 1925. Lapset Jouni Olavi -62, Marja-Leena -69. Js. kivm, 9./III/JR11; Uhtua, Länsikannas, Kivenna-pa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko. Haavoittui 23.6.1944 Noskualla. Ls. kivm, 9./III/JR11; Tornio, Rovaniemi. Korpr.

LIUKKONEN Veikko työnjoht., s. 10.6.1915 Multia, k. 21.11.1980 Haapavesi. Pso Aino Elisabet. Lapset Mauri Juhani, Tapio Veikko. Ts. lääk.au, rjoht, PPP7; Tolvajärvi, Äg-läjärvi. Js. lääk.au, rjoht, 7./JR32; Uhtua. 14.7.1941 joutui vangiksi Uhtualla, vapautui 23.11.1944. Lääkalik.

LIUKKONEN Ville Otto mv., s. 12.5.1906. 1. pso Martta Suleima, s. 1906. Lapsi Martti Johannes -29. 2. Pso Hilda Katariina, s. 1909. Lapset Lahja -33, Kerttu -34, Hilikka -36, Jouko -38. Ts. Viipurin-lahti. Kaatui 8.3.1940 Piispansaassa. Kers.

LUOMAJOKI Arvo Heikki työmies, s. 4.12.1919 Haapavesi, k. tammikuu 1972 Ke-rava. Js. pkm, JR11, Rj.P8; Uhtua, Laatokka. Ls. pkm, Rj.P8; Hy-rynsalmi, Suomussalmi. Stm.

LUOMAJOKI Eino Heikki mv., s. 15.2.1915 Haapavesi. Pso Anna Inkeri o.s. Kahe-lin. Lapsi Eero. Ts. kivm, 2./JR26; Karja-lan kannas. Js. kivm, 9./JR32, JR53; Uhtua. Korpr.

LUOMAJOKI Erkki Johannes mv., s. 19.6.1921 Haapavesi. Js. 7./JR45. Haavoittui Sy-värillä 11.10.1942, Kuoli 26.10.1942 kent-täsairaalassa.

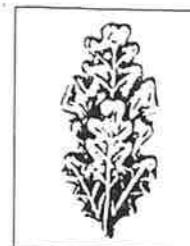
LUOMAJOKI Veik-ko Ilmari kirvesmies, s. 5.5.1925 Kärsämäki. Js. kivm, ammusm, HTK11, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. ammusm, JR11; Ro-va-niemi, Kittilä. Korpr.

LUONUANSUU Uuno Elmeri murari, s. 22.3.1925 Haapavesi, k. 22. 5.1947. Js. kivm; Karjalan kannas. Ls. kivm; Tornio, Muonio, Kilpisjärvi. Stm.

LUTTINEN Jaakko Arvid työmies, s. 20.8.1911 Haapavesi. Ts. kivm, 2./PPP7; Aittojo-ki. Kadonnut 4.12.1939 Ägläjärvellä. Stm.

LUTTINEN Juho Ni-kolai työm., s. 29.11.1900 Haapavesi. Ts. kivm; Suomussalmi, Raatentie. Js. kivm., JR11; Uhtua.

LUTTINEN Kauko Kalevi vaatturi, s. 12.6.1923 Haapavesi, k. 16.11.1981 Turku. Pso Aune Katariina. Lapset Rauno Sakari -46, Eero Ylermi -48. Ts. vap-ehd työjoukois-sa. Js. pkm, kivm, 6./JR16, 6./JR11, 6./JR14; Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Heinjoki. Haavoittui 22.6.1944 Heinjoella. Korpr.

LUTTINEN Rauno Heikki mielisairaan-hoitaja, s. 12.10.1925 Haapavesi. Js. kivm, RJ-kurssin oppilas, Jv. Koul.K.15, Täyd.P, 5./JR11; Ino, Seivästö, Noskua, Vuoksen loh-ko. Kaatui 27. 6. 1944 Heinjoella. Korpr.

LUTTINEN Yrjö Ii-sakki mv., s. 25.4.1905 Kärsämäki, k. 11.12.1982 Haapavesi. Pso Martta o.s. Sirviö s. 1906. Lapsi Yrjö Ma-tias -31. Ts. pkm, JR37; Karjalan kannas. Haa-voittui 11.3.1940 Kan-naksella. Js. pkm, JR32; Uhtua. Haavoittui 1941 Pistojoella. Ls. pkm; P-Suomi, Kemi. Stm.

LYSTILÄ (VIINA-LA) Arvo Aadolf m.v., s. 3.6.1917 Haapavesi. Pso Airi. Lapset Helena, Anja, Jarmo. Ts. rjoht, JP3; Joutselkä, Lintula, Summa. Js. rjoht, 11./JR32, 7./JR53, 9./JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. rjoht, 7./JR53; Lappi, Kittilä. Alik.

LÖNNMARK Jouko Olavi metallimies, s. 18.8.1922, k. 9.8.1990 Teuva. 1. pso Liisa o.s. Timonen, s. 1929. Lapset Hannu -49, Pirkko -50, Harri -52. 2. Pso Kaija o.s. Hänninen, s. 1940. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Haavoittui 1944 Ilomantsissa.

MAKKARA Matti m.v., s. 23.12.1910 Sakkola, k. 29.9.1958 Haapavesi. Pso Fanni. Lapset Veikko -45, Tarmo -46, Raimo -55, Ahti -58. Ts. kivm; Karjalan kannas. Js. kivm; Karjalan kannas. Stm. VM2.

MALINEN Lauri kirvesmies, s. 29.8.1910 Haapavesi, k. 22.8.1957 Oulu. Pso Martta o.s. Ojanaho, s. 1908. Lapset Veikko -47, Eero -50. Ts. rjoht; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla. Js. rjoht, 3.D; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. rjoht, 3.D; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik. VM2.

MALINEN Lauri metsuri, s. 3.9.1924 Haapavesi, k. 1.2.1987 Haapavesi. Pso Kirsti o.s. Ruha, s. 1930. Lapset Rainer -47, Aarre -48, Pirjo -51, Raimo -57, Matti -58, Jari -60. Js. kivm; Karjalan kannas. Haavoittui Karjalan kannaksella. Stm.

MALINEN Vilho Aappo m.v., s. 3.9.1924 Haapavesi. Js. JR11; Karjalan kannas. Kaatui 29.6.1944 Karjalan kannaksella. Stm.

MALINEN Väinö Aukusti m.v., s. 17.2.1925 Haapavesi. Pso Lea Annikki o.s. Martinmäki. Lapset Jouko Rainer -50, Martti Aulis -52, Sirpa Anita -53. Js. kkm, 9./3.Pr., Rj.P1; Salla. Karjalan kannas. Haavoittui 1.7.1944 Ventelessä. Korpr.

MALINIEMI Otto Matti s. 2.6.1916. Kaatui 9.4.1945.

MALKAVAARA Martti Sakari hortonomi, s. 30.11.1919 Lahti. Pso Anna-Liisa o.s. Pöyhönen. Lapset Elina -52, Sirkku -54, Matti -58, Pekka -57, Hannu -58. Ts. kivm, rjoht, JR6; Kouvola, Viirujoki. Js. rjoht, jjoht, kpääll, JR53, UK; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. jjoht, kpääll, JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Ylil. VR4 tlk, VR4, VM2.

MALM (MALMI) Lauri Ilmari työmies, s. 31.7.1912 Tuusula. Pso Seidi Ihanelma o.s. Saranpää. Lapset Airi, Vesa. Js. 9./JR32; Uhtua. Haavoittui 22.8.1941 ja kuoli sotasa-raalassa 24.9.1941 Uhtualla. Osallistui talvisotaan. Stm.

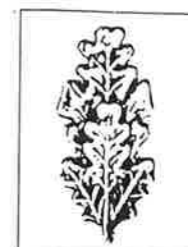
MALMI Olavi autonkulj., s.17.8.1910 Tuusula. Pso Elma Regina o.s. Kivilahti, s. 1912. Lapset Mauno, Raimo, Hannu. Ts. sair.auton kulj, ksair; Nurmes. Js. sair. auton kulj, 24 Lääk.K; Uhtua, Kannas, Lapin sota. Ls. sair.auton kulj, Lääk.K; Rovaniemi, Sinettä. Alik.

MANNER Kalervo Villiam HL, s. 31.1.1918 Helsinki, k. 10.8.1977 Hamina. Pso Irja Annikki o.s. Karakorpi. Lapset Ritva Annikki -50, Leena Kyllikki -52, Liisa Kaarina -53, Risto Johannes -57. Ts. kivm, Tyk.Koul.K., Jv.Au.K., JR14; Honkaniemi, Säiniö, Viipurinlahti. Js. HL, apul. lääk., 1./Er.P11, 41. SotaS, JR10. Ls. 20.Pr.; Uhtua, Tolvajärvi. Ltn.

MANNILA Erkki Johannes työmies, s. 25.4.1902. Pso Venla o.s. Saranen, s. 1896. Lapsi Risto -37. Ts. TurkinSaari. Kaatui 5.3.1940 TurkinSaaressa. Stm.

MANNILA Johan Ilmari s. 11.11.1908 Niivala, k. 2.6.1974 Haapavesi. 1. pso Martta Irene o.s. Penttinen. 2. Pso Laina e. Pietilä o.s. Raatikainen, s. 1918. Lapset Hilikka Irene -53, Aira Leena -60.

MANNINEN Jalmari Rikhart m.v., s. 15.4.1906 Haapavesi, k. 30.6.1955 Haapavesi. Pso Hilda Katariina o.s. Syrjälä, s. 1899. Lapset Tenho -37, Mirja -39.

MARJAMAA Alfred m.v., s. 14.10.1908 Haapavesi. Pso Emma o.s. Kivilahti, s. 1904. Lapset Iida -29, Aarne -31, Eeva -34, Saara -35, Paavo -38, Laina -40. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi. Haavoittui 10.2.1940 Tolvajärvellä, k. 14.2.1940 Värttilän sairaalassa. Stm.

MARJAMAA Onni Matias työmies, s. 16.8.1917 Haapavesi. Ts. kivm; Karjalan kannas. Kaatui 12.2.1940 Summassa. Stm.

MARJOMAA Aappo Ilmari sekatyömies, s. 8.2.1924 Haapavesi, k. 4.10.1970 Oulu. Pso Ritva Sisko o.s. Peltonen, s. 1948. Lapsi Pekka Juhani -57.

MARJOMAA Mikko mv., s. 16.4.1907 Kär-sämäki, k. 1.8.1980 Haapavesi. Pso Kerttu o.s. Jauhiainen, s. 1914. Lapset Mikko -33, Anni -36, Reino -39, Terttu -41, Eino -45, Aune -47. Ts. kivm,

4./JR25; Kuhmo. Js. JR32; Uhtua. Haavoittui 6.8.1941 Uhtualla. Stm.

MARJOMAA Tauno Kalervo mv., s. 11.7.1916 Haapavesi, k. 28.4.1994. Pso Linnea o.s. Jylkkä. Lapsi Pirjo -49. Js. kivm, Jv.Koul.K.23; Kontupohja, Äänislinna. Stm. VM2.

MARTINMÄKI Arvid mv., s. 21.6.1898 Haapavesi, k. 15.3.1960 Haapavesi. Pso Siiri Aliina o.s. Nieminen. Lapset Mirjami -23, Lea Annikki -29, Raili -36. Ts. 9./III/JR65; Sotkamo, Kuhmo. Js. vartm, kjä, 12.Liik.K., Jv. Koul. K.18. Stm.

mo. Js. vartm, kjä, 12.Liik.K., Jv. Koul. K.18. Stm.

MARTINMÄKI Juho Yrjö sekatyömies, s. 12.7.1911 Haapavesi. Js. 8./JR32. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

MARTINMÄKI Olavi työnjoht., s. 26.1.1921 Haapavesi, k. 9.3.1969 Oulu. Pso Helli Katariina o.s. Lapinlampi. Js. kkm, JR11, 2./JR4, 15.Pr. Haavoittui 6.7.1941 Uhtualla, 15.8. 1941 Uhtualla ja

21.6.1944 Syvärillä. Korpr.

MARTINMÄKI Uuno Oskari mv., s. 7.7.1916 Haapavesi. Ts. kivm, kkm, tsilti, KKK/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Rauhala, Luglajärvi. Js. 10./JR32; Vuonninen, Pistojo-

ki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Kannas. Haavoittui 26.6.1944. Korpr. VM2.

MARTINMÄKI Väinö Oskari mv., s. 17.7.1897 Haapavesi, k. 1976 Haapavesi. Ts. EK./V AKE. Js. liikpartm, 12.Liik.K; Kög-lä, Savajärvi, Tuutiky-lä, Alakurtti, Karhuselkä. Stm.

MARTINMÄKI Yrjö Johannes autoilija, s. 28.5.1925 Haapavesi, k. 31.10.1990 Haapavesi. Pso Anna o.s. Korpi, s. 1937. Lapset Asko -60, Ari -61, Anne -63, Harri -64, Kimmo -66, Jari -72, Milla -73, Kati -79, Henna -81, Juho -83. Js. kivm, 7./Jv.KK25, 3./Täyd.P13, 3./Er.P13; Karjalan kannas. Ls. 7./Jv.Koul.K.25, JR1; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Paleltumisvammoja. Korpr.

MARTTALA Martti Juhani mv., s. 8.1.1926 Haapavesi. Pso Sirkka o.s. Ketara. Lapsi Jari -68. Js. Lntktä vart, Koul.K.25; Nurmes, Nummela. Ls. tarkampl, pst koul., 5./JR1; Tornio. Stm.

MATTILA Aappo mv., s. 2.3.1911 Haapavesi, k. 30.8.1987 Haapavesi. Ts. lääkm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kpm, Uhtua, Kiestinki, Petroskoi. Stm.

MATTILA Erkki Oskari mv., s. 7.2.1900 Haapavesi, k. 24.9.1971 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Sainkangas. Lapset Kalle Aapraham -36, Ahti -37, Seppo -44, Pertti -48, Raija Anneli -55. Ts. kivm;

Kuhmo. Js. kivm, 2./JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui. Stm. VM2.

MATTILA Jaakko Viktor mv., s. 1902 Haapavesi, k. 1948 Haapavesi. Pso Alma o.s. Mikkola. Lapset Mauno -31, Sirkka -35, Sauli -39. Ts. rjoht; Haapasaari. Js. rjoht, JR32; Pistojoiki. Ha-

avoittui 1941. Alik. VM2.

MATTILA Lauri Oskari mv., s. 10.8.1905 Haapavesi, k. 17.7.1958 Haapavesi. Pso Aune o.s. Laitala. Lapset Esa -47, Helena -48. Ts. kivrjoht, Os. Wuoko; Suomussalmi. Js. rjoht, JR 32; Uhtua,

Karjalan kannas. Haavoittui 10.7.1944 Vuosalmella. Alik.

MATTILA Leevi Anselm mv., s. 5.8.1907 Haapavesi. Pso Anni o.s. Karjalainen. Lapset Rauno, Olavi. Ts. kivrjoht, 5./JR25; Kuhmo. Js. kivrjoht; Vuonninen, Uhtua. Kers. VM2.

MATTILA Oskari mv., s. 4.2.1903 Haapavesi, k. 22.5.1988 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Isovatjus. Lapset Henni -30, Liisa -36, Vieno -41. Ts. kivm, PPP7, rannpuol; Suomenlahti, Haapasaari. Stm.

MATTILA Veikko Vilho mv., s. 31.12.1913 Haapavesi. Er. Lapsi Olli -42. Ts. pkrjoht, jvjoht, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Ilomantsi. Js. jvjoht, jjoht, JR32, 24.Kss.K; Uhtua, El-

dankajärvi, Kiskiskukkula. Haavoittui elokuussa 1941 Uhtualla. Ylik. VR4, VM1.

MATTILA Yrjö Olavi mv., s. 13.5.1907 Haapavesi. Ts. jvjoht, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Haavoittui 10.2.1940 Tolvajärvellä. Kuoli 19.2.1940 sotasairaalassa. Alik.

MEHTÄLÄ Heikki työmies, s. 22.8.1917 Haapavesi. Ts. huoltotyöt, HK PM. Js. pkm, 8./JR32; Uhtua. Kaatui 28.7.1941 Uhtualla. Stm.

MEHTÄLÄ Ilmari Heikki mv., s. 20.6.1901 Haapavesi, k. 28.10.1972 Haapavesi. Ts. kkm, 3./Er.KKK; Sor-tavala, Lemetinmäki. Stm.

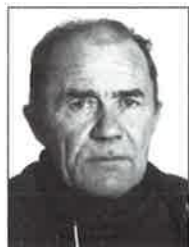
MEHTÄLÄ Juhon Lennart (Leunu) mv., s. 19.8.1902 Haapavesi, k. 21.10.1961 Haapavesi. Ts. kkmpp, 1.KKK/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Saija. Js. kkm, 8./III/JR32; Uhtua. Korpr.

MEHTÄLÄ Niilo Johannes työmies, s. 3.11.1911 Haapavesi. Ts. kivm, 2/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ristisalmi. Haavoittui 8.12.1939 Ristisalmella. Js. kivm, 8./JR32; Vuonniinen, Pistojoeki, Korpi-vaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Korpr. VM2.

MEHTÄLÄ Reino Antero (Antti) mv., s. 18.5.1909 Haapavesi, k. 25.4.1964 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7, 2 kompp; Ägläjärvi, Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kivm, 8./III/JR32; Uhtua, Karjalan kannas, Kiestinki. Ls. kivm, III AK, 8./III/JR11; Kemijokivarsi. Stm.

MEHTÄLÄ Tauno Armas työmies, s. 1.4.1924 Haapavesi, k. 28.3.1984 Haapavesi. Js. kivm, 3.DE, 5./JR11; Uhtua, Karvola, Ronnunkylä, Kivennapa, Muolaa. Ls. kivm, 5./JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Stm.

MEHTÄLÄ Yrjö Pekka työmies, s. 11.11.1919 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua, Vuonnisenjoki. Kaatui 18.7.1941 Uhtualla. Stm.

MEISTAMO (Möykynen) Arvo Jouko mv., s. 7.12.1912 Kempele. Pso Liisa o.s. Rauankoski. Lapsi Jouko Juhani. Ts. kirj, Esik.K/II/JR26; Vuoksela, Punnus, Salmenkaita, Pölläkkälä. Haavoittui 17.2.1940 Salmenkaidassa. Js. kirj, mtp läh, Rj.P8; Uhtua, Kiestinki. Ls. kirj, mtp läh, Rj.P8; Tornio, Rovaniemi. Alik. VM2.

MELLIN Aarne Artturi mv., s. 10.6.1910 Haapavesi, k. 11.10.1949. Pso Lyyli Eliisa o.s. Luhta. Lapset Elsa Linnea, Kaisa Johanna, Matti Kaarlo. Ts. Tähtystäjä 2./PPP7. Js. Kivm., lähetti 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Stm. VM2.

MELLIN Kaarlo Viljo mv., s. 18.3.1921 Haapavesi, k. 29.9.1942. Osallistui jatkosotaan. Stm.

MELLIN Vilho Einarri mv., s. 28.10.1904 Haapavesi. Pso Maritta o.s. Laakkonen, s. 1906. Lapset Erkki -40, Tellervo -41. Js. lääkm, EK/3.D; Uhtua. Kuoli 3.3.1942 Uhtualla. Korpr.

METSO Ville rehtori, s. 25.5.1905 Rautalamppi, k. 1.11.1987 Konnevesi. Ts. kpääll, 6./JR26; Vuoksela, Vuosalmi. Js. kpääll, 10./JR32, 2./JR11; Vuonniinen, Pistojoeki, Korpi-vaara, Uhtua, Kannas. Kapt. VR4 tlk, VR4.

MIETTUNEN Jaako Mikael myymälänhoitaja, s. 27.8.1925 Liminka. Pso Annikki o.s. Kurola, s. 1933. Lapset Juha -58, Anita -64, Jaana -69. Ts. iv. Js. tstlti, jääk. Laguksen joukoissa, 2./JP3; Karjalan kannas, Vuosalmi. Ls. tstlti; Jäämentie. Alik. VM2.

MIKKOLA Paavo Matias tekn., s. 25.3.1924 Oulu. Pso Eeva Elisabeth o.s. Repo, s. 1929. Lapset Eeva -52, Sirpa -57, Hannele -58, Hanna -60. Js. ryntyvaun.aj., Ryn. tyk. P.1kompp.; Syväri, Kuuterselkä,Tali, Portinhoikka. Ls. ryntyvaun.aj., Ryn.tyk.;Kemin suunta. Korpr.

MIKKOLA (Takkunen) Toivo Olavi s. 11.9.1919 Haapavesi. Js. kivm, JR8; Kannas. Kaatui 4.9.1941 Säemäjärvellä. Stm.

MIKKONEN Martti Johannes konepääll., s. 30.5.1923 Haapavesi. Ts. radsähk, iskoulu; Kauhava. Js. radsähk, Le.Lv.14, Le.Lv.24; Kiestinki, Rukajärvi, Kannas. Stm.

MIKKONEN Viljo Eljas apulaiskaupunginjohtaja, s. 12.9.1925 Haapavesi, k. 3.2.1990 Oulu. Pso Ruth Rakel o.s. Oivo, s. 1929. Lapset Eero -54, Lauri -55, Jorma -56. Js. tstlti, JP3; Vuosalmi. Haavoittui 14.7.1944 Vuosalmella. Ls. tstlti, JP3; Pudasjärvi, Ranua, Yliportimojärvi, Sodankylä, Kitisenjoki, Vuotso, Ivalo. Kers.

MIKKONEN Yrjö Henrik metsäteknikko, s. 5.3.1912 Utajärvi. Pso Anna-Liisa o.s. Rantakangas. Lapset Pirkko, Riitta. Ts. jvjoht, Er.P16; Juntusranta. Js. jjoht, Rj.P7; Salla. Ls. etpjoht, 6.D, 27. Tal.K.; Pudasjärvi, Ranua, Rovaniemi. Kapt. VR4, VM1.

MORKO Eino Ilmari mv., s. 11.6.1904 Haapavesi, k. 28.10.1977 Haapavesi. Pso Aune o.s. Karjalainen. Lapset Annikki -28, Aune -29, Leo -33. Ts. rjoht, jjoht, rannpuol; Kemiö, Närpiö. Js. aseau, JR32; Uhtua. Ylik.

MORKO Iisakki mv., s. 19.8.1902 Haapavesi, k. 10.1.1990. Pso Esteri Erika o.s. Pennanen, s. 1907. Lapset: Niilo -28, Erkki -29, Sirkka -31, Aarre -32, Elma -41, Reijo -45. Ts. kivm, keittiöm; Pelkosenniemi. Js. kivm, keittiöm, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio. Korpr.

MORKO Lauri Aappon s. 22.7.1922 Haapavesi. Js. kpm, RjP 8; Uhtua, Laatokka. Kautui 19.7.1944 Tolvajärvellä. Stm.

MORKO Olavi mv., s. 24.12.1908 Haapavesi, k. 28.8.1967. Pso Hilja o.s. Koskenkorva, s.1906. Lapset Eila -29, Arvo -31, Maija -33, Reino -35, Tarmo -37, Kisa -39, Onni -41, Seppo -43, Vesa -45, Pirkko -47. Ts. kivm, 6./JR40; Pelkosenniemi. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

MORKO Veikko Aukusti metsäyönjoht., s. 11.12.1920 Haapavesi, k. 1.9.1990 Haapavesi. Pso Maria o.s. Niemi. Lapset Reijo -48, Pirjo -50, Tuula -53, Anne -56, Sari -67. Ts. pkau, Pp Koul.K.; Laatokan Karjala. Haavoittui 26.7.1941. Js. rjoht, Kev.Os. 14, JR39; Laatokan Karjala. Ls. kirj, Kev.Os. 14; Tornio, Rovaniemi. Kers. VR4, VM2.

MURTO Johan Arvid mv., suutari, s. 16.10.1902 Haapavesi, k. 7.2.1958 Kuusamo. Pso Impi o.s. Anttila, s. 1907. Lapset Arvo -28, Annikki -31, Raili -38, Anja -36, Jouko -43, Paavo -44. Ts. täh, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkkijärvi. Js. kivm, 9./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Kannas. Ls. Tornio, Rovaniemi. Stm.

MURTO Kalevi Ensio liikkeenharj., s. 14.7.1926 Haapavesi. Pso Helpi Sisko. Er. Lapset Tauno -54, Seppo -55, Hilikka -56, Eija -65. Js. vm, avustusteht., P.Le.Lv. 48. Stm.

MURTO Uno Leonard mv., s. 11.3.1918. Pso Lilja Jaanika o.s. Yrtti, s. 1917. Lapset Reijo, Seija, Heikki. Js. kkamp, kpk 5, 7653; Hanko, Syväri, Vaski, Harakkamäki. Katosi Syvärillä 15.6.1944, kuoli 24.6.1944. Stm.

MURTO Väinö Henrik liikkeenharjoittaja, s. 27.5.1908 Haapavesi, k. 31.10.1975 Lahti. Pso Anni Anttoona o.s. Kannus, s. 1910. Lapset Kaarlo -42, Marjatta -48, Helena -51. Ts. hevostm, kivm, 2./PPP7; Itäraja. Js. kivm, 8./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Haavoittui 28.7.1941 käsivarteen. Stm.

MURTOMÄKI Antti Alarik tankinkulj., s.1.12.1924 Haapavesi, k. 6.12.1992 Tornio. 1. pso Hilja Katariina o.s. Leskinen (eronnut). Lapset Matti, Antti, Heikki, Kaisa, Pentti, Paavo. 2. pso Bertta Raakel o.s. Myllymäki. Lapsi Timo. Js. tarkamp, Ihantala, Kivennapa. Ls. tarkamp; Tornion suunta. stm.

MUSTAKALLIO Lauri Martti Kalervo kirkkoherra, s. 18.4.1923 Säräisniemi, k. 17.9.1985 Ylitornio. Pso Alli Tuulikki o.s. Autio, s. 1922. Lapset Hannu Samuel -51, Riitta Helinä -52, Liisa Inkeri -54, Ilkka Mikael -55, Mirjami -57, Marja Raakel -58, Hilja Tuulikki -60, Risto Kalervo -65. Js. radsähk; Äänislinna. Osallistui talvisotaan. Korpr.

MUSTAKANGAS Väinö Henrik mv., sekatyömies, s. 23.12.1910 Vihanti k. 29.9.1985 Haapavesi. Pso Martta o.s. Siltala. Lapset Eero -36, Jaakko -38, Laimi -41, Vesa -43, Kaija -48, Alli -45, Lauri -50. Ts. kivm, 6./JR26; Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita, Vuosalmi. Haavoittui 11.3.1940 Vuosalmella. Js. kivm, JR53; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kannas. Haavoittui 28.6.1944. Stm. VM1, VM2.

MUSTAPÄÄ Frans mv., s. 1.4.1918 Haapavesi, k. 23.5.1990. Pso Kirsti o.s. Paloniemi. Lapset Reijo, Jorma, Kaarina, Raija, Lahja, Pirjo, Rauno, Arvo, Hannu. Js. tkm, Linn.Psto 6, 9./KTR 16, 5./KTR 16; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 1942 Kiestingissä. Ls. Linn. Psto 6, 9./KTR 16; Rovaniemi. Korpr. VM2 kahdesti.

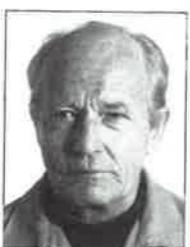
MUSTAPÄÄ Reino mv., s. 3.4.1913 Haapavesi. Pso Impi. Lapset Mirja, Viljo, Elina, Aune, Veikko, Väinö, Helena, Riitta, Veijo, Eija, Aija. Ts. kivm, PPP7; Laatokka. Js. kivm, JR32, HTK; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui heinäkuussa 1941. VM1, VM2. Korpr.

MUSTAPÄÄ Toivo Hermann mielisairaanhoitaja, s. 7.5.1922 Haapavesi. Pso Pirkko o.s. Viitanen. Lapsi Tarja -49. Js. pkm, kpm, II/JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 1942 Kiestingissä. Ls. kpm, II/JR11; Tornio. Haavoittui 5.10.1944 Kyläjoella. Korpr.

MUSTAPÄÄ Urho mv., s. 9.10.1916 Haapavesi, k. 12.6.1986. Ts. autonk, autojoukot; Kuhmo. Js. autonk, autojoukot; Uhtua. Alik.

MYKKÄNEN Jaakko mv., s. 4.7.1909 Maaninka, k. 1.7.1991 Haapavesi. Pso Emma Hilja o.s. Bergroth, s. 1918. Lapset Taisto -40, Sirkka -44. Ts. kivm; Ilomantsi. Js. kivm, ajom, 2./JR30, 2./JR51; Syväri, Karjalan kannas, Pälkjärvi, Murokallio. Haavoittui 1941 Murokaliolla. VM1, VM2. Korpr.

MYLLY Vilho Ilmari mv., s. 3.5.1899 Haapavesi, k. 22.8.1981. Lapset Aino, Eeva. Ts. pion; Karjalan kannas. Js. partm, III/12. Liik. K.; Köyliö, Sovajärvi, Tuulikylä, Kyrhämä, Alakurtti, Karhu. Stm.

MYLLY Väinö Eerik mv., s. 21.10.1904, k. 19.8.1970 Haapavesi. Pso Lilja Sofia, s. 1918. Lapsi Asko Eerik -56. Ts. stm; Haapasaari. Js. stm, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr. VM2.

MYLLYKANGAS Eemil Adrian mv., s. 25.1.1905 Haapavesi, k. 20.9.1982 Jokioinen. Pso Selma o.s. Puolitai- val. Lapset Toini -30, Taavi -34, Terttu -36, Tuomo -39, Teuvo -41, Tuula -46. Ts. rjoht, 6.Er, JR9; Haapasaari, Viipurinlahti. Js. rjoht, 9./JR32; Vuokkiniemi, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Uuksujoki, Loimolanjärvi. Haavoittui 3.8.1941 Kiskijärvellä. Alik. VM2.

MYLLYKANGAS Eino Antti maatyö- mies, s. 14.9.1919 Haapavesi, k. 4.6.1974 Haapavesi. Ts. kivm, PP. Koul.K. 1; Viipurinlahti. Js. kivm, JP4; Korpiselkä, Tuulos, Syväri, Segesä, Karhumäki, Poentsa, Voljärvi, Kuuttilahti, Kiven- napa, Kuuterselkä. Haavoittui 23.10.1941 Syvärillä ja 15.6.1944 Kuuterselässä. Jääk. VM1, VM2.

MYLLYKANGAS Hugo Heikki sekatyö- mies, s. 11.3.1910 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Ägläjärvi, Tolvajärvi, Aittojoki, Rauhala. Kaatui 24.12.1939 Rauhalassa. Stm.

MYLLYKANGAS Johan Arvi kirves- mies, s. 10.11.1902 Haapavesi, k. 8.10.1958 Haapavesi. Pso Elsa Sofia o.s. Seppälä, s. 1902. Lapsi Elma Marjatta. Ts. PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Luglajärvi, Ägläjärvi. Js. 1./JR11, 3.DE; Uhtua, Muolaa, Heinjoki, Vuosalmi. Ls. 3.DE; Tornio, Kemi. Alik.

MYLLYKANGAS Lauri Oskari auton- kulj., s. 1.12.1914 Haapavesi, k. 21.11.1947 Salo. Pso Saimi Elisa- bet o.s. Malmiaho. Lap- set Kalevi -39, Raija -47. Ts. ajom, E/II/JR61; Suvanto, Vuosalmi. Js. varastonhoit, 5./II/JR 34; Vehkaselkä, Ulkinanmäki, Saarimäki, Nurmoila, Syväri, Viipuri. Alik. VM2.

MYLLYKANGAS Martti Kustaa myy- mälänhoitaja, s. 6.4.1924 Haapavesi Pso Taina o.s. Niiranen. Lapset Sinikka -54, Markku -56. Js. kivm, pkamp, kpm, Koul. K.15 Täyd.P1, 10./JR7 Järj. K11; Ohta, Multalankylä, Seppälän- kylä, Ronnunkylä, Siiranmäki, Vuosalmi. Haavoittui 15.6.1944 Siiranmäellä. Stm. VM2.

MYLLYKANGAS Väinö Viljami metsä- työmies, s. 18.7.1917 Haapavesi, k. 27.11.1956 Haapavesi. Ts. puhm, Jv.Koul.K.6. Js. puhm, E/I/KTR15; Laatokka, Kannas, Vuosalmi. Haavoittui 15.5.1944 Ohtassa. Tkm.

MYLLYLÄ Aimo mv., s. 11.5.1917 Haapavesi. Pso Sofia o.s. Kulju. Lapsi Sirkka- Liisa -41. Ts. rjoht, Kv.Os.; Kuhmo. Js. jvjoht, JR32; Uhtua. Kaatui 28.7.1941 Uhtu- alla. Kers.

MYLLYLÄ Kalle kauppias, s. 16.3.1902 Haapavesi, k. 8.11.1983. Pso Tilda o.s. Ha- lonen. Lapset Pentti -27, Anna-Liisa -28, Jouko -35, Vieno -37, Matti -39, Antti -52. Ts. läh, kirj, PPP7; Tolva- järvi, Aittojärvi. Js. vartm; Kannas. Korpr.

MYLLYLÄ Kauko autonkulj., s. 11.11.1919 Haapavesi, k. 16.2.1992 Haapavesi. Pso Petti o.s. Viitanen. Lapset Pentti, Risto Anja. Ts. kpm, JR1; Kattilanoja, Heinjoki, Näätälä. Haavoittui 13.3.1940 Näätälässä. Js. rjoht, JR1; Räsälä, Valkeasaari, Aleksandrova. Kers. VM1, VM2 kahdesti.

MYLLYLÄ Urho mv., s. 23.11.1914 Haapave- si. Pso Martta o.s. Perk- kiö. Lapset Tauno, Sep- po, Erkki, Marjatta, Raija. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki, Ristisalmi. Js. rjoht, JR32, JR53, JR11; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri- vaara. Haavoittui 26.6.1944 Noskualla. Ls. rjoht, JR11; Tornio, Rovaniemi. Kers. VM1, VM2.

MYLLYLÄ Väinö mv., s. 25.1.1901 Vi- hanti. Pso Hilja o.s. Tikkala. Lapset Toini -35, Taimi -38, Anni -44, Toivo -47. Js. hteht, JR25, Koul.K5; Kiestinki, Uhtua. Stm.

MYLLYMÄKI Antti Ernesti s.6.8.1921.

MYLLYMÄKI Arvi työmies, s. 29.8.1911 Haapavesi, k. 11.4.1979 Oulainen. Pso Viola o.s. Vierimaa.

MYLLYMÄKI Juho Aukusti mv., s. 25.3.1907 Härmä, k. 2.7.1986 Lahti. Pso Fanni Sofia o.s. Viita- nen. Lapset Lauri, Lee- vi, Anni, Eero, Altti, Ahti, Aila, Alpo, Anja, Asta. Ts. Aittojoki. Js.

JR11; Pistojoiki, Uhtua. Korpr.

MÄENPÄÄ Eevertti hankintapääll., s. 3.11.1916 Haapavesi. Ts. lentäjä, ilmav; Karjalan kannas. Haavoittui Kannaksella. Js. tied. lentoja, ilmav. Ls. tied. lento ja ilmav; P-Suo- mi. Haavoittui Rova- niemellä. Maj. VR1, VR2, VR4.

MÄENPÄÄ Erkki Aabraham pienvilj., s. 4.5.1905 Haapavesi, k.18.11.1970 Haapavesi. Pso Katri o.s. Mustapää. Lapset Veikko, Vilho, Erkki, Niilo, Linnea, Eila, Tenho, Tauno, Maija, Helli,

Mauno, Aili. Js. tarkamp, 10./JR32, 1./JR32; Uhtuan länsi- ja pohjoispuoliset taistelut. Stm.

MÄENPÄÄ Juho Samuel mv., s. 22.4.1906 Ilmajoki, k. 10.6.1955 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Näsälä. Lapset Annikki -28, Veikko -30, Jaakko -33, Aino -36, Eino -38, Vieno -41. Ts. kivm, JR32; Karjalan

kannas. Js. kivm, JR11; Itä-Karjala. Stm. VM2.

MÄENPÄÄ Matti Johannes maatyömies, s. 7.11.1924 Haapavesi, k. 24.12.1992. Js. kivm, 2./JR11; Uhtua, Vuoksi, Ihantala. Haavoittui 12.6.1944 Kivennavalla. Ls. kivm, 2./JR11; Tornio, Rovaniemi. Korpr.

MÄENPÄÄ Matti Väinö mv., s. 30.6.1907 Haapavesi, k. 9.11.1993. Pso Elsa Sofia o.s. Leinonen. Viisi lasta. Ts. Osallistui. Js. 3.Div. 9./JR32; Uhtua.

MÄENPÄÄ Reino Augusti muurari, s. 17.9.1908 Haapavesi, k. 3.1.1964. 1. pso Mari o.s. Sirviö, s. 1913. Lapset Vieno -36, Eeva -39. 2. Pso Kerttu e. Jääskelä, o.s. Laiho, s. 1917. Lapset Vesa -50,

Saara -51. Ts. kpääll läh, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, vm, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui kesällä 1944 Kannaksella. Ls. kivm, vm, JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

MÄKELÄ Eero Veikko Johannes myyntipääll., s. 4.12.1921 Haapavesi. Pso Raili Margit. Lapset Jouko Ilmari, Seppo Juhani, Tuula Kaarina, Ulla Maria, Harri Olavi, Outi Katariina, Jaana

Johanna. Ts. kpamp, 6./2.Pr.; Karjalan kannas. Js. rjoht, jvjoht, 8./KTR2, 8./JR44; Karjalan kannas, Syväri. Haavoittui 9.8.1944 Nietjärvellä. Kers. VR4, VM2.

MÄKELÄ Juho kirvesmies s. 11.12.1901 Oulujoella. Pso Ruusa. Lapset Kauko, Anja, Helena. Huoltom. Sotasaairaala 41 Hyrynsalmi.

MÄKIKANGAS Abraham (Aappo) mv., s. 14.1.1904 Haapavesi, k. 14.2.1976 Haapavesi. Pso Lyyli Emilia o.s. Ranta-Eskola. Lapsi Paavo -38. Ts. kivm, ajom, Jv; Haapasaari. Js. kivm, ajom, HTK; Lemetti. Korpr.

MÄKIKANGAS Antti Olavi mv., kirvesmies, s. 4.2.1924 Haapavesi. Pso Vuokko o.s. Kanerva, s. 1933. Lapset Seija -55, Kauko -57. Js. kivm, II /JR11; Uhtua. Haavoittui 21.6.1944 Heinjoella. Ls.

kivm, III/JR11; Tornio. Haavoittui. Korpr.

MÄKIKANGAS Frans Kalevi mv., s. 19.11.1925 Haapavesi. Pso Impi o.s. Haaraoja. Lapset Kaarina -52, Eero -54, Martti -57, Arto -64. Ls. kpm, Täyd.P 13, JP2, JR8; Vuosalmi, Ranua, Rovaniemi, Ivalo, Inari, Kaamanen. Alik.

MÄKIKANGAS Olavi Ilmari mv., s. 23.7.1924 Haapavesi. Js. Jv. Koul.K.15. K. 10.4.1943 Oulussa. Alok.

MÄKIKANGAS Reino Vilhelmi mv., s. 2.5.1909 Haapavesi. Pso Salli o.s. Eskola. Lapset Helena -34, Kaarina -42. Js. kpääll läh, 12.Liik.K; Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Alik.

MÄKIKANGAS Toivo mv., s. 23.8.1921 Haapavesi, k. 12.3.1989 Haapavesi. Pso Lyyli o.s. Salmela. Lapset Hilikka -46, Kerttu -47, Heikki -49, Taisto -50, Lauri -51, Erkki -53, Tuula -54, Esko -57,

Mervi -60. Js. pkamp, kivm, 1./Rj.P8; Uhtua, Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Haavoittui 1944. Stm. VM2.

MÄKINEN Onni Armas työnjohtaja, s. 24.6.1917 Haapavesi. Pso Alli Raakel o.s. Niittykoski, s. 1923. Lapset Riitta -45, Timo -48, Pirjo -54. Ts. vm, kivm, PM; Mikkeli. Js. kivm, JR32, JR11,

III/JR53; Vuoninen, Pistojoeki, Tetrivaara, Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Kuparsaari, Vuosalmi, Ihantala, Harjula. Ls. kivm, aseau, III/JR53; Röyttä, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik. VM1, VM2.

MÄKINEN Tauno Jalmari kirvesmies, s. 20.11.1919 Haapavesi, k. 1.10.1975 Haapavesi. Pso Helli Marjatta o.s. Honkala, s. 1923. Lapset Marjut -48, Marja -55. Js. kivm, tarkamp, III/JR49; Val-

keasaari, Mustilanmäki, Kannas. Stm. VM2.

MÄKINEN Unto Ilmari metsät. harj., s. 18.4.1920 Nivala. Ts. stm, Pp. Koul.K. Js. kivjjoht, kivk pääll, 63. Spol.K., I/JR44; Syväri. Kaatui 15.7.1944 Nietjärvellä. Ltn. VR3, VR4 kah-desti.

MÄKINEN Urho Armas kauppias, s. 11.2.1916 Raudaskylä. Pso Armi Annikki o.s. Veikkola, s. 1918. Lapset Juha -46, Tapio -47, Marja-Liisa -48, Olli -50, Sirkka -55, Paavo -56. Ts. krh tj; 3.D;

Karjalan kannas. Js. krh tj, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. krh tj, JR11; Rovaniemi. Ylik. VM1, VM2.

MÄKINEN Usko Uolevi talousneuvos, s. 24.11.1921 Nivala, k. 1.11.1990 Helsinki. Pso Elma Marjatta o.s. Hankaanpää, s. 1925. Lapset Jorma Uolevi -49, Jukka Kalervo -65, Marja-Leena -67. Js.

kkjoht, rjoht, 2./I/ KTR19, 6./JR15; Karjalan kannas. Haavoittui 14.6.1942 Rajajoella. Ylik. VM2.

MÄKINEN Vihtori kirvesmies, s. 7.9.1926 Salmi. Pso Airi o.s. Turpeinen. Lapset Pirjo, Marja. Js. tkm laivalla it, RTR3, RT Koul.Psto, Me.VartioK/Me.P3; Laatokka. Tkm.

MÄNNIKKÖ Aate Valdemar mv., s. 24.4.1913 Haapavesi. Ts. jjoht, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Lugijärvi. Js. jjoht, 9./JR32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 23.8.1941 Kiskisjärvellä. Kaatui 26.5.1942 Hevosenkengässä.

MÄNNIKKÖ Ahti Armas mv., s. 9.2.1916 Haapavesi. Ts. pkamp, JR40; Pelkosenniemi. Kaatui 27.12.1939 Pelkosenniemiellä. Alik.

MÄNNIKKÖ Arttu Vilhelm mv., s. 25.8.1918 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Vuorenmaa. Lapset Erkki, Arja, Pertti, Veijo, Seppo, Kari, Anneli, Ahti. Ts. kivm, 1./JP3; Lintula, Tahoslampi, Summa, Väärämäki. Js. kivm, 7./JR32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Uhtua. Alik. VM2.

MÄNNIKKÖ Eino Jalmari mv., s. 11.6.1908 Haapavesi. Pso Elma o.s. Uusitalo. Lapset Leena -45, Mikko -46, Rauni -50, Arvo -54. Ts. kkm, 3.Er.KKK; Lemetti, Syskyjärvi, Pitkäranta, Koirinoja, Kollaa. Js. pst, kivm, tstlti, II/JR32, I/JR25; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kannas, Tali, Ihantala. Korpr.

MÄNNIKKÖ Erkki Olavi mv., s. 19.1.1926 Haapavesi, k. 30.11.1989. Js. kivm, Jv. Koul.K 25, JR1. Stm.

MÄNNIKKÖ Juho Abraham mv., s. 22.10.1910 Haapavesi, k. 19.5.1987 Haapavesi. Pso Saara o.s. Mattila. Lapset Erkki -35, Raili -36, Terttu -38, Esko -41, Jorma -44, Hannu -51, Irma -54. Ts. ajom, JR26; Vuoksela, Salmenkaita. Js. kivm, psttkm, tstlti, JR32, 27.KssK, 25.Tyk.K; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Onkamonjärvi, Kuuterselkä, Muolaa, Heinjoki, Kuparsaari. Ls. JR32; Tornio. Korpr.

MÄNNIKKÖ Lauri Johannes mv., s. 30.11.1924 Haapavesi. Pso Vieno Mirjami o.s. Viitanen. Lapset Paula -51, Sirkku -55, Vesa -59. Js. kivm, HTK 11, II/JR11; Uhtua, Kannas. Haavoittui 22.6.1944 Kuparsaassa. Korpr.

MÄNNIKKÖ Veikko Olavi työnjoht., s. 13.5.1924 Haapavesi. Js. pkamp, 9./III/JR11; Uhtua, Kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksi, Noskua, Ihantala. Haavoittui 24.6.1944 Antreassa. Ls. 9./JR11, 3.D, JR1; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Korpr.

MÄNTYKANGAS Erkki Johannes mv., s. 21.10.1907 Haapavesi, k. 29.1.1959 Haapavesi. Pso Saara Amalia o.s. Viitanen. Lapset Aappo Johannes, Eero Alvar, Kaija Maria, Arvo Oskari, Viljo Matias, Veli Antero. Ts. lääkm., E/PPK; Haapasaari. Js. vm, liikpartm, Er.Liik.J/6.D, 12.Liik.K.; Salla, Uhtua, Itä-Kannas. Jääk.

MÄNTYLÄ Eino Petteri s. 16.2.1910 Haapavesi. Js. JR32; Uhtua. Ls. Er.P13. Kaatui 4.10.1944 Torniossa. Stm.

MÄNTYLÄ Lauri Aukusti mv., s. 10.8.1905 Haapavesi, k. 8.5.1974 Haapavesi. Pso Katri o.s. Nevanoja. Lapset Ahti, Sirkka, Paavo, Ritva. Ts. leikomek. Haavoittui 4.1.1940. Stm.

MÄNTYLÄ Matti Johannes mv., s. 24.6.1917. Js. 8./III/JR32; Uhtua. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Osallistui myös talvisotaan. Stm.

MÄNTYLÄ Vilho Aukusti mv., s. 14.6.1913 Haapavesi, k. heinäkuu 1974. Pso Jenni Emilia o.s. Kananen. Lapset Eero, Keijo, Maija-Liisa. Ts. rjoht, 3./JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla. Js. pjoht, 12.Liik.K.; Uhtua. Ls. liik. part. mies, 12.Liik.K.; Rovaniemi. Ylik.

MÄNTYVAARA Keijo Ensio rovasti, s. 13.9.1908 Suojärvi, k. 8.11.1983 Tampere. Pso Helvi Margareetta o.s. Mikkola, s. 26.4.1906. Lapset Ilkka Kaarlo Tapani -40, Hannu Keijo Ilari -45. Ts. sot. pastori, valistusups, Er.P Raunio, JR68, 2.DE, 4.Pr; Muolaa, Äyräpää, Antrea, Jääski. Js. sot. pastori, E/Rs.Psto, II/JR45, Rs.Psto 24; Aunus, Äänislinna, Syväri, Pitkäranta. Ylil. VR4.

MÄYRÄ Matti Olavi työm., s.14.7.1915 Haapavesi, k. 4.12.1939. Ts. 2./PPP7; Aittojoki. Kaatunut 4.12.1939 Ägläjärvellä.

MÄYRÄ Niilo Matti mv., s. 18.12.1923 Haapavesi. Pso Eila Kyllikki o.s. Hyvärinen. Lapset Jouni, Seppo, Vesa. Js. kivm, JR12; Maase-län kannas. Stm.

MÄYRÄ Viljo Johan-nes mv., s. 2.6.1921 Haapavesi, k. 9.12.1974 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua. Stm.

MÖYKKYNEN Juhu Ilmari rakennusmestari, s. 21.12.1908 Lapin-lahti, k. 17.8.1970 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Anttila. Lapset Helinä, Hellevi, Erkki, Jukka. Js. jvjoht, talups, 9./JR32, 1./Pion.P36;

Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Karjalan kannas, Uhtua. Osallistui talvisotaan. Ylik. VR4, VM2.

MÖYKKYNEN Väinö Edvart mv., s. 17.2.1905 USA, k. 10.1.1947 Haapavesi. Pso Helmi Maria o.s. Koski. Lapset Väinö Jouko -35, Rauni Mar-jatta -42. Ts. alik, JR11; Viipurinlahti. Js. jjoht, JR11; Uhtua. Ylik. VM1, VM2.

NAUMANEN Sauli mv., s. 15.8.1919 Soan-lahti. Pso Saimi o.s. Nurkkala. Lapset Saka-ri, Seija, Sirkka, Ritva, Pirjo, Oili, Antero, Markku. Js. Jv. stm, II/JR8; Syväri. Ls. stm, JR8; Tornio, Ylä-Muo-nio. Stm.

NEVALA Aimo Ee-meli muurari, raken-nusmies, s. 20.7.1922 Haapavesi, k. 20.8.1979 Vuolijoki. 1. pso Annikki o.s. Anttila, s. 1927. Lapset Juhani -46, Tapio -48, Heikki -49, Pekka -51, Pasi -52, Sampo -53, Pirjo -54, Maija-Liisa -56, Kaija -59, Eija -62, Eeva -64. Js. kivm, ve-neenrakennus, Rj.P8; Uhtua, Kajaani.

NEVALA Frans Os-kari työmie, s. 18.7.1908 Haapavesi, k. 16.2.1960 Haapavesi. Js. kivm, 3.D, JR32; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara. Haavoittui 14.7.1941 Tetri-vaarassa. Stm. VM1, VM2.

NEVALA Mauno Heikki mv., s. 5.4.1915 Haapavesi, k. 6.9.1972 Haapavesi. Pso Elma o.s. Rankinen. Lapsi Pirkko -35. Ts. tsilti, II/JR25; Kuhmo. Js. tsilti, 8./JR32; Vuonni-nen, Pistojoiki, Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Jääk. VM2.

NEVALA Olavi muu-rari, s. 20.1.1907 Oulu, k. 9.1.1970 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Sohl-man. Lapset Raili, Kyl-likki, Liisa, Kaarina, Matti, Kalle, Jukka. Ts. aseseppä, JR25; Kuh-mo. Js. aseseppä, 3.D; Uhtua. Stm.

NEVALA Pentti Kaarlo liikkeenharj., s. 15.4.1920 Haapavesi, k. 30.4.1982 Haapave-si. Pso Aili Raakel o.s. Jääskelä, s. 1920. Lap-set Paavo Kalevi -49, Hannu Olavi -52, Anja Helena -55. Ts. tsilti, JR8. Js. JR8; Syväri. Haavoittui 27.7.1944 Kollaalla. Ls. JR8; Muonio. Korpr.

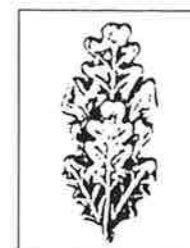
NEVALA Uno Matti mv., s. 3.3.1918 Haapa-vesi. Ts. sissi, SissiP2; Aittojoki. Js. kivm, 8./III/JR32; Pistojoiki, Uhtuan suunta. Katosi Pistojoella 28.7.1941, kuoli Siperiassa 20.1.1943 sotavankileirillä. Stm.

NEVALA Vilho Ed-ward myymälänhoitaja, s. 18.3.1898 Pulkkila, k. 5.11.1981 Haapave-si. Pso Anna Maria o.s. Rytky. Lapsi Ritva -38. Ts. lääkau, Jv.Koul.K5; Kajaanin varusk. sair-aala. Js. lääkau, 12. Liik.K; Raate, Uhtua, Kiestinki. Alik.

NEVANOJA Juhu Heikki mv., s. 30.8.1910 Haapavesi, k. 22.2.1965 Haapavesi. Pso Saimi Maria o.s. Nurkkala. Lapset Ana-na-Liisa -34, Aaro Jo-hannes -38, Aune Ma-ria -40, Heikki Antti -45, Taina Johanna -49. Ts. puhm, Pr. Wuokko; Kuhmo. Alik.

NEVANPERÄ Matti Johannes mv., s. 2.11.1925 Merijärvi, k. 14.4.1988 Haapavesi. Pso Airi Hillevi o.s. Rajala. Lapset Timo, Tapio, Veijo, Marju, Leena, Anu, Minna. Js. Jv.Koul.K15, Täyd. P13, JR53, JR1; Ino, Seivistö, Kittilä, Nos-kua, Rovaniemi, Vuoksi, Tornio. Haavoit-tui 4.7.1944 Noskualla. Korpr.

NEVAOJA Arvo mv., s. 23.4.1918 Haapave-si. Pso Aira o.s. Kuitto, s. 1920. Lapset Heikki -44, Helena -45, Eeva -51, Riitta -52, Leena -54, Risto -57. Ts. Jv. rjoht, jvjoht, JR44; Suomussalmi, Raate. Js. Jv. jvjoht, JR 11, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. jvjoht, jjoht, JR11, JR32; Tor-nio, Rovaniemi, Kittilä. Ylik. VR4, VM2 kahdesti.

NIEMELÄ Aapo kir-janpitäjä, s. 10.6.1903 Rantsila, k. 17.10.1978 Haapavesi. Pso Martta Elisabet o.s. Maikkola. Lapset Liisa -43, Kaa-rina -44, Eero -46, Urpo -48. Ts. kirjpit, PrW, JR25; Kuhmo. Js. kirjpit, JR 32, JR11; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Vuosalmi, Ihantala. Haavoittui 28.10.1944. Osallistui Lapin sotaan. Kers.

NIEMELÄ Janne mv., s. 1.4.1902 Haapavesi, k. 10.1.1964 Haapavesi. Pso Aili o.s. Niemelä, s. 1905. Lapset Vappu -33, Leena -34, Erkki -36, Pirjo -39, Pertti -44. Ts. puhm, II/ JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Vilajoki. Js. puhm, partm, liikm, 12.Liik.K.; Uhtua, Karjalan kannas. Korpr.

NIEMELÄ Juho Robert mv., s. 10.8.1898 Haapavesi, k. 2.3.1970 Haapavesi. Pso Lyydia o.s. Brandt, s.1893. Lapset Milka -24, Ilmi -27, Impi -29, Nelly -30, Arvi -33. Ts. kivm; Kuhmo. Stm.

NIEMELÄ Kalevi Niilo s. 9.2.1920 Haapavesi. Viisi lasta. Js. 3./I/JR8; Petroskoi, Syväri. Haavoittui 31.8.1941 Säämäjärvellä. Korpr. VM1.

NIEMELÄ Lauri mv., s. 12.1.1922 Haapavesi. Js. 15 Pr. Kaatui 26.10.1943 Syvärillä.

NIEMELÄ Ranso Oskari mv., s. 21.1.1905 Haapavesi, k. 11.11.1957 Haapavesi. Ts. kivm, JR25/Kev.Os.9, JR32; Kuhmo, Vuonnilanjoki, Eldankajärvi, Kiskiskukkula. Haavoittui 4.8.1941 Kiskiskukulalla. Stm.

NIEMELÄ Tauno s. 12.3.1925 Haapavesi. Js. Kannas. Muuttanut Ruotsiin.

NIEMELÄ Toivo Herman mv., s. 29.1.1919 Kärsämäki, k. 5.1.1973 Haapavesi. Pso Terttu Eeva Tellerovo o.s. Kuusisto. Lapset Tuula, Asta, Tarja, Mervi, Outi. Ts. JR64, 11.Pr.; Kiestinki. Js.

lääk alik, Linn. P 15, JR53, 11.H TK, Täyd.P11; Juntusranta, Lohivaara, Pinkosalmi. Alik. VM1, VM2.

NIEMELÄ Väinö Olavi mv., s. 12.9.1907 Haapavesi. Ts. kivr joht, 2./PPP; Aittojoki, Ristisalmi, Kotisaari, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Haavoittui 23.12.1939 Ägläjärvellä. Kuoli 5.2.1940 Sotasairaalassa. Alik.

NIEMI Antti mv., s. 26.6.1919 Haapavesi. Pso Irma Marjatta o.s. Paananen, s. 1923. Lapset Anita -49, Timo -52, Tuomo -55, Marja -61, Marko -65. Ts. rjoht, Pp.Koul.K1, Er.P42, 3./PPP7; Viipurinlahti.

Js. lääkau, Os. Lagus, Ps.D, JP4; Karjala, Aunus, Syväri, Äänislinna, Karhumäki, Karjalan kannas. Haavoittui 12.7.1941 Salmassa ja 26.6.1944 Ihantalassa. Ls. lääkau, jJP4, JSP; Petsamontie, Ivalo, Kaamanen. Väap. VM1, VM2 kahdesti.

NIEMI Onni Veli mv., 17.11.1924 Haapavesi. Pso Eevi Eveliina o.s. Ranta, s. 1925. Lapset Reijo Antero -48, Veli Juhani -51. Js. kouluttaja, Jv.Koul.K15; Oulu. Ls. rjoht, Jv.Koul.K 3, Jääk.K/JR2, JR5, JR2; Lappi. Kers.

NIEMI Voitto Juhani vakuutustarkastaja, s. 16.2.1920 Haapavesi, k. 17.3.1985 Oulainen. Pso Eeva o.s. Huokuna. Lapset Eija -45, Seppo -47, Aila -49. Ts. kivjjoht, Koul.K1, 9./III/2.Pr., 3./1.Pr.; Kattilanoja, Kääntymä, Näätälä. Js. Spoljjoht, EK/I/1.Pr., UK 51, 11.Spol.K, 5.Spol.J, 12.Spol.J, 1.Spol.K; Pitkäranta, Salmi, Rajakontu, Vitele, Tuulosjoki, Aunus. Ylil. VR4, VM2.

NIEMIMÄKI Aaro Ilmari muurari, s. 2.7.1913 Haapavesi, k. 31.5.1988 Haapavesi. Pso Eeva Elina o.s. Luonuansuu. Lapset Jorma Antero -42, Mirja Annikki -45, Raili Anneli -46, Raimo

Aaro -47, Pirjo Eliina -49, Tarmo Johannes -51, Rauno Aarre -52, Sirpa Kaarina, Aila Hellevi -59. Ts. kpm, asetarv. varastom 4./JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi. Haavoittui 4.1.1940 Joutsijärvellä. Js. kpm, varastom, JR32; Uhtua. Stm. VM2.

NIEMIMÄKI Antero (Antti) työmies, s. 8.2.1904 Haapavesi. Pso Selma Emilia o.s. Kääriä. Lapsi Kerttu -37. Osallistui jatkosotaan. Kaatui 22.8.1941 Uhtualla. Stm.

NIEMIMÄKI Arvo Arvid työmies, s. 4.6.1909 Haapavesi. Osallistui talvisotaan. Kaatui 29.2.1940 Kuhmossa.

NIEMIMÄKI Johannes (Hannes) mv., s. 22.5.1920 Haapavesi. 1. pso Maria o.s. Sarkkinen, s. 1925. Lapset Reijo -45, Anja -48, Rauno -49, Eija -52, Pasi -60. 2. Pso Maija o.s. Muona, s. 1927. Js.

ajom, muonittaja, 11.D, JR8; Petroskoi, Karjalan kannas. Ls. ajom, muonittaja, 11.D, JR8; Tornio, Pello, Muonio. Korpr.

NIEMIMÄKI Martti Pietari kirvesmies, s. 23.2.1926 Haapavesi. Pso Taimi o.s. Juuska. Lapset Olavi -49, Leena -50, Kaarina -51, Esko -53, Jouni -55, Tapani -56. Ls. kivm, 5./JR1; Tornio. Stm.

NIEMIMÄKI Otto Eerikki suutari, s. 8.2.1912 Haapavesi. Pso Elina o.s. Hurskainen. Lapset Eeva -38, Asko Eerikki -45. Ts. rats läh, II/JR25; Kuhmo. Js. läh, suutari, 9./JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. suutari, 9./JR11; Kemi, Rovaniemi. Korpr.

NIEMIMÄKI Otto Oskari työmies, s. 31.8.1923 Haapavesi, k. 30.8.1973 Haapavesi. Pso Elvi o.s. Sarkkinen. Lapset Irma -46, Irja -48, Tuula -50, Arto -52, Lilja -56, Tarja -54, Armas -58. Js.

kivm; Syväri, Sammatus, Vitele, Rajakulma. Haavoittui 8.7.1944. Ls. kivm; Kemi. Korpr. VM2.

NIEMIMÄKI Veikko kirvesmies, s. 21.11.1914 Piippola. Lapsi Tauno. Ts. tstli, Os. Pennanen; Petsamon rintama. Js. tstli, JR33; Paanajärvi, Uhtua, Kiestinki, Rukajärvi, Suojärvi, Tolvajärvi.

Ls. JR33; Portimo, Saarijärvi, Rovaniemi. Korpr.

NIEMINEN Lauri agrobiologi, s. 6.7.1909 Vesilahti, k. 11.1.1975 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Viinanen, s. 1914. Lapset Jaakko -41, Leena -43, Liisa -47, Leila -52. Js. kirj, kvääp, 6./JR60, 3./Rj.P14;

Maaselänkannas, Karjalan kannas, Vienan Karjala. Haavoittui 20.11.1941 Karhumäen suunnalla. Ylik.

NIEMINEN Tuure Ilmari Valdemar maalarin, s. 31.3.1918 Metsämaa. Pso Saimi o.s. Martinmäki, s. 1920. Lapset Auli -44, Elina -47, Sinikka -49. Ts. rykm sairaala, 1./PR. Js. kivm, JR5; Nuijamaa, Äänislinna. Haavoittui 19.9.1941 Aunuksessa. Stm. VM2.

NIEMONEN Aate Johannes mv., s. 13.11.1899 Haapavesi, k. 16.8.1988 Haapavesi. Pso Katri o.s. Mäkikangas, s. 1905. Lapset Hilikka -26, Kalevi -29. Ts. kivm, Jv.Koul.K 5; Laatokka. Js. liik

partm, Er.P8, 12.Liik.K; P- Suomi. Stm.

NIEMONEN Juhon Oskari s. 8.10.1897. Pso Sofia o.s. Nuutinen. Lapsi Arvo -32. Js. kivm, 9./JR32; Uhtua. Haavoittui ja kuoli 11.5.1943.

NIIRANEN Niilo Eerik kirvesmies, s. 11.12.1923 Haapavesi. Pso Tyyne Elisabet o.s. Salmela. Lapset Raija -49, Arja -53. Js. kpm, Jv.Koul.K15, 11./JR11; Uhtua, Kivennapa, Vihitamäki, Noskua, Vuosalmi. Haavoittui 13.6.1944 Kivennavalla. Ls. kpm, 11./JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm. VM2.

NIIRANEN Tauno Eemil talonmies, s. 14.3.1922 Haapavesi, k. 2.8.1981 Sammatti. Pso Sirkka-Liisa o.s. Martinmäki. Lapset Hannele -57, Jussi -63. Js. kivm, Jv.koul.K15, 2./Er.P7; Lietma, Vausjärvi, Klyysinvaara, Rukajärvi. Stm.

NIITYKOSKI Brynolf Harald s. 30.1.1916 Haapavesi, k. 26.4.1980 Haapavesi. 1. pso Aune, k. 1968. 2. Pso Jenny Maria. Lapset Reino, Kaisu, Matti, Kalevi, Leena, Timo. Osallistui jatkosotaan.

NIITYKOSKI Otto Joel työkaluviilaaja, suunnittelija, s. 21.4.1922 Haapavesi. Pso Britta Solbor o.s. Robertsson, s. 1926. Lapset Riitta -49, Mirja -50, Anne -65. Js. kpm, vartm, JR32; Uhtua, Jessoila, Äänislinna, Syväri. Haavoittui 14.3.1942 Hevosenkengässä. Stm. VM1.

NIITYKOSKI Taino Eerikki sekatyömies, s. 24.4.1914 Haapavesi, k. 4.9.1987 Haapavesi. Pso Anna Katariina o.s. Jääskelä. Lapset Vuokko -44, Ritva -45, Kaarina -48, Hilikka -49, Seija -54. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. pkrjoht, JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Alik. VM2.

NIITYKOSKI Tenho Aukusti autonkulj., s. 15.2.1913 Haapavesi. Pso Hilta Lyytiä o.s. Jylänki, s. 1913 Haapavesi. Lapset Hannu -41, Jouko -44. Ts. kautonk, 10. tiekorjaus jk; Tolvajärvi, Aittojoki, Ägläjärvi. Js. sautonk, 60.SotaS, Liik.Tsto 24; Uhtua, Karjalan kannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Ls. sautonk, 24.LK; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik.

NIITYKOSKI Toivo Basilius metsuri, s. 30.5.1917 Haapavesi. Ts. kivm, JP3; Kivennapa, Summa. Kuoli 13.3.1940 Summassa. Jääk.

NIKU Leevi Robertti mv., s. 30.6.1921. 1. pso Aune, s. 1945. Lapset Eero -46, Seppo -48, Eliisa -53, Aila -54, Ulla -59. 2. Pso Mirja o.s. Nurkkala. Js. kpm, kivm, Jv.Koul. K13, 5./JR45, 15.Pr.;

Maaselkä, Syväri, Saarimäki, Vitele, Syskyjärvi. Ls. kivm, 15.Pr.; Kemi, Rovaniemi. VM1, VM2.

NIKU Matti mv., s. 27.6.1902 Haapavesi, k. 18.9.1978 Haapavesi. Pso Vilma o.s. Mäkikangas, s. 28.7.1904. Lapset Edvin -24, Aino -27, Elli -30, Aune -31, Helmi -34, Lilja -39, Liisa -41, Tellervo -44, Reijo -47, Leevi -48, Veijo -49. Ts. kivm, 3./JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Kotala, Vilajoki. Js. kivm, 7./JR32; Vuoninen, Pistojoensuu, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua. Osallistui Lapin sotaan. Kivm. VM2 kahdesti.

NIKU Viljo agrobiologi, s. 15.5.1923. Pso Maila Elisabet o.s. Liuska. Lapset Tarja -54, Pirjo -57, Saija -60. Js. kpm, sissi, tstli, 7./JR12, Jääk/6.D, IIAK. Kaukot.Os. Törni; Kiestinki, Äänisniemi, Poventsa, Vienankanava, Maaselkä, Jolmajärvi, Porajärvi, Tolvajärvi, Hylkysyrjä, Ilomantsi. Haavoittui 16.8.1943 Vienankanavalla ja 4.7.1944 Porajärvellä. Korpr. VM1 kahdesti, VM2.

NIKULA Kauno suutari, s. 13.3.1914 Oulainen, k. 24.5.1979. 1. pso Hanna. Lapset Esko -41, Veikko -43. 2. Pso Linnea Maria o.s. Niku.. Lapset Pirkko -46, Kauko -48, Jouko -50, Sisko -55, Alpo

-58. Ts. H/JR26; Karjalan kannas. Js. läh, kantaja, KKK/JR32, 8. TienHK; Uhtua, Kananainen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetri-vaara. Haavoittui 12.7.1942 Röhössä. Korpr. VM2.

NIKUMATTI Väinö Aappo suutari, s. 3.5.1909 Haapavesi. Js. 11./JR32. Kuoli haavoituttuaan 17.7.1943. Stm.

NIKUMATTI Yrjö Abraham kirvesmies, s. 14.7.1910 Haapavesi, k. 3.6.1972 Kärsämäki. Pso Nelly Maria e. Keskitalo, o.s. Korpelin. Ts. kjä, muonittaja, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Lug-

lajärvi. Js. kivm, 9./JR 32; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik.

NISKALA Erkki Artturi mv., s. 20.5.1922 Haapavesi. Pso Vieno Alina o.s. Haapakoski, s. 1921. Lapset Eira -46, Vuokko -48, Pirjo. Js. kivm, Jv.Koul.K15, Rj.P8; Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Haavoittui

17. 7.1944 Vuontelessa. Kivm. VM1 kahdesti, VM2.

NISKALA Kalevi Johannes metsätyömies, s. 27.12.1925, k. 25.1.1977 Haapavesi. Pso Kerttu Vilhelmiina, s. 1929. Lapset Leena -50, Liisa -52, Irmeli -56, Seppo -61, Marita -63, Arto -66. Js. pkm,

Jv. 3./JR1; Ino, Seivästö, Noskua, Vuoksi. Ls. läh, Kom. Os./Slel.KK; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

NISKANEN Mauno Johannes mv., s. 15.5.1916 Pihtipudas. Pso Enne Maria o.s. Ritola, s. 1921. Lapset Martti Johannes -47, Pertti -50. Ts. jvjoht, puhau, JR25, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. puhau,

kväap, Liik.K, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. puhjoht, EK/JR11; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä. Yliv. VM1, VM2.

NOKELA Ahti Alvar apteekkari, s. 17.1.1927 Haapavesi. Pso Leena o.s. Korhonen, s. 1937 Helsinki. Lapset Anna Kristiina -63, Nina Katarina -67. Js. alokas-koul, tykkikoul, 6.Er. It. Psto; Oulu. Stm.

NUMMELA Anton Viljo mv., s. 12.10.1902 Haapavesi, k. 9.11.1961 Haapavesi. Ts. puhm, kjä, II/KTR9; Vilajoki. Js. puhm, liikpartm, 12.Liik.K.; Vila-joki. Korpr.

NUMMELA Niilo Kalervo opettaja, s. 16.5.1911 Haapavesi, k. 1.8.1964 Haapavesi. Ts. krhjoht, Krh.K/JR26; Js. spoljoht, 6. Spol.K; Suomussalmi, Uhtua. Ylil. VR4 kahdesti.

NURKKALA Aadolf Eino työmies, s. 25.4.1909 Haapavesi. Js. 5./JR53. Kaatui 17.6.1944 Muolaassa. Korpr.

NURKKALA Antti työmies, s. 13.9.1910 Haapavesi. Js. JR11; Uhtua. Kaatui 9.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

NURKKALA Arttu Jalmari työmies, s. 16.10.1920 Haapavesi, k. 15.1.1982 Ruotsi. Js. läh, JR11; Uhtua. Haavoittui kesällä 1941 Uhtualla. Stm.

NURKKALA Aukusti työmies, s. 27.8.1908 Haapavesi, k. 15.3.1979 Haapavesi. Pso Aili o.s. Silman, s. 1911. Lapset Aarne, Seemi, Raili, Martti, Jouko, Keijo. Js. kivm, PionP 36; Uhtua. Stm.

NURKKALA Eino s. 3.1.1915 Haapavesi, kuoli 27.5.1958 Punkaharjun sotasairaalassa.

NURKKALA Eino autoilija, s. 11.7.1917 Haapavesi. Pso Taimi o.s. Julku, s.1925. Lapset Ulla-Maija, Jorma, Ahti. Ts. puhau, JP3, viestikompp; Lintula, Kivennapa, Muolaa, Summa. Js. rjoht, jjoht,

12.Liik.K.; Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Ls. liikvartjoht, Liik.K.; Tornio. Haavoittui. Ylik.

NURKKALA Heimo mv., s. 17.7.1903 Pulkila, k. 22.12.1987 Oulainen. Pso Helmi o.s. Fiski, s. 1912. Lapset Sulo -32, Taimi -36, Hilikka -41, Toivo -45, Eino -47. Ts. Kemijärven suunta. Haavoittui

17.12.1939 Isokylässä. Stm.

NURKKALA Johan Henrik s. 8.10.1903, k. 23.3.1981.

NURKKALA Juhani mv., s. 26.8.1907 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Ilmola, s. 1911. Lapset Eino, Raimo, Raili, Olavi, Liisa, Urho, Jouko ja Kyllikki. Js. puhm, vrjoht, Jv.Koul.K.15, tykiston

viesti; Kiestinki. Alik. VM2.

NURKKALA Kalle Oskari s. 5.2.1915 Haapavesi, k. 4.12.1970 Posio. Pso Lempi o.s. Ollila, s. 1920. Lapset Jouko -49, Veli-Matti -53, Hannu -54, Anna-Liisa -55, Marja-Leena -64. Ts. Kev.os./JR25; Kuhmo. Js. JR32, JR11; Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi. Ls. JR11; Tornio. Stm.

Ihantalassa. Korpr. VM2.

NURKKALA Lauri Edvard työnjohtaja, s. 21.6.1923 Haapavesi, k. 16.1.1986. Pso Nelly Margareta. Lapsi Jouni -61. Js. tstlti, kivm, JR12; Äänislinna, Vienankanava, Ihantala. Haavoittui 27.6.1944

NURKKALA Lauri Johannes työmies, s. 17.10.1925 Haapavesi. Js. kivm; Kannas. Haavoittui. Ls. Kaatui 16.10.1944 Rovaniemellä. Stm.

NURKKALA Matti s. 18.2.1913, k. 7.5.1940 Oulainen.

NURKKALA Matti mv., s. 21.11.1914 Haapavesi, k. 19.11.1990 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Tähtelä, s. 1911. Ts. kjä, JR11, JR32; Aittojoki, Tolvajärvi, Ilomantsi. Js. kjä, III/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kjä, III/JR11; Tornio. Korpr.

kompp; Raate, Uhtua, Kiestinki. Kers.

NURKKALA Matti mv., s. 13.3.1899 Haapavesi, k. 11.1.1965 Haapavesi. Pso Aili. Lapset Annikki, Kalerwo, Niilo, Veikko, Väinö, Vieno, Urho, Katri, Kauko, Taisto. Ts. työryhjoht, pjoht, Liik.

NURKKALA Matti Vilhelm sekatyömies, s. 28.2.1902 Haapavesi, k. 1.4.1960 Haapavesi. Pso Alli. Lapset Matti -34, Mirja -35, Hilikka -39, Mauno -45. Ts. Jv. Koul.K.5. Js. huoltot, Jv.Koul.K.15, erik. huoltokesk.

NURKKALA Niilo mv., s. 17.7.1921 Haapavesi, k. 8.3.1987 Piippola. Pso Helvi Maria o.s. Kangasaho. Js. pstkivm, 2/JvKK. 13,8D, 2KKK/JR41, 2KKK/JR41; Koivuselkä, Maanselkä, Syväri, Laivajärvi, Alakorpi, Porajärvi, Puskuselkä. Stm.

NURKKALA Urho Heikki koneenkulj., s. 18.1.1915. Ts. kivm, 7.KPK/JR40; Salla, Märkäjärvi. Kuoli haavoittuaan 3.2.1940 Märkäjärvellä.

NURKKALA Uuno Johannes mv., s. 30.4.1914 Haapavesi. Pso Silla Elisabet o.s. Jääskelä, s. 1922. Lapset Pentti -44, Reino -46, Sauli -48, Kaija -50, Jukka -57, Eero -64. Ts. pkm, JP7; Karjalan kannas. Haavoittui 23.12.1939 Ägläjärvellä. Jääk. VM1, VM2.

NURKKALA Veikko Jaakko autonkulj., s. 16.1.1924 Haapavesi. Pso Elma. Lapset Sinikka, Juhani. Js. rjoht, 5./JR11; Uhtua, Kannas, Kaisla, Metsäkylä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki. Ls. rjoht, 5./JR11; Tornio, Rovaniemi, Kaaresuunto. Alik.

NURKKALA Väinö Viljami työmies, s. 19.2.1911 Haapavesi, k. 22.6.1985 Kemi. Pso Salli Pauliina o.s. Kotkamaa, s. 1918. Lapset Sonja -41, Anja -47. Ts. km, PPP7; Ristisalmi, Tolvajärvi, Lokajärvi, Aittojoki. Js. vm. JR32; Uhtuan suunta. Haavoittui Uhtualla. Korpr.

NURKKALA Yrjö Matti mv., s. 22.12.1915 Haapavesi, k. 6.4.1970 Haapavesi. Pso Aili Katariina o.s. Heiskari, s. 1920. Lapset Matti -46, Raija -50, Rauni -61. Ts. JR67. Haavoittui 20.2.1940 Ylä-Sommella. Js. stm, kivm, JR11, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. Haavoittui Torniossa. Stm.

NURMELA Aarne Henrik mv., s. 10.6.1926 Oulainen. Pso Anja o.s. Känkäkangas. Lapset Tuula, Anita. Js. tkm; Viipuri, Karjalan kannas.

NURMESNIEMI Arvi Verner autonkulj., s. 9.8.1922 Haapavesi, k. 16.5.1984 Jyväskylässä. Js. työkompp, 3./Jv. Koul.K.23. Stm.

NURMESNIEMI Matti Einari autonkulj., s. 19.8.1915 Haapavesi, k. 5.5.1985 Seinäjoki. Pso Irja o.s. Tuukkanen. Lapset Pekka, Pentti. Js. 3./JP3, Vihtavuoren ruuti-tehdas. Jääk.

NURMESNIEMI Niilo Olavi autonkulj., s. 9.2.1920, k. 25.5.1971 Jyväskylässä. Pso Anna o.s. Pienimäki. Js. kkamp, spol, 3/KKK/JR37, 2/KKK/JR8, EK./VIAKE; Saarivaara, Jänisjoki, Veskelys, Tsalkki, Prääsä, Petroskoi, Syväri. Stm.

NURMI Aarne Aleksanteri ylikonstaapeli, s. 19.12.1918 Alavieska. Pso Aira o.s. Salo, s. 1925. Lapset Risto -52, Ritva -52, Päivi -56, Sirkku -65, Matti -70. Ts. kpm, kivm, 8./JR65; Kuhmo. Js. tähau, 2./I/KTR18; Rukajärvi, Repola. Väap. VM1, VM2.

NURMINEN Arvo Olavi kamreeri, s. 19.2.1922 Haapavesi, k. 17. 3.1974 Pyhätunturi. Pso Inge o.s. Ruuskanen. Lapset Seppo -47, Leena -49. Ts. alokas, TKK1. Js. krhjoht, jääkjoht, 2 Krh. J/JR53, JR50; Uhtua. Ls. krhk pääll, Krh.K./JR2; Tornio, Karunki, Ylitornio, Aavasaksa, Muonio. Ylil. VR4 kahdesti. VM2.

NYKÄNEN Juho Eemil maatalousneuvoja, s. 10.5.1902 Kaavi, k. 7.2.1991 Haapavesi. 1. pso Edit o.s. Heikkinen, s. 1909, k. 1937. Lapsi Kaarina -37. 2. Pso Beda o.s. Hyvärinen. Lapset Yrjö -45, Veikko -47, Juha -49, Elna -51. Ts. ups.läh, postink; Kannas. Haavoittui. Js. läh, postink etulinjaan; Uhtua. Korpr. VM.

NÄRHI Matti sekatyömies, s. 11.1.1914 Rautalampi, k. 10.8.1988 Lahti. Pso Hilja Lyyli o.s. Hänninen, s. 1921. Lapset Esa Matti -40, Raimo Antero -41, Raija Liisa -43, Tuula Marjatta -45, Eija Irma Kaarina -59. Ts. pion, 13 PionK; Sakkola. Js. pion, muonittaja; Korpiselkä, Syvärin ala- ja keskijuoksu, haav. 9.7.1941 Korpiselässä, Karjalan kannas. Ls. pion, PionP 28; Tornionjoki. Alik. VM1, VM2.

NÄRÄNEN Urho Ahti autoilija, s. 14.10.1925 Kirvu. Pso Nadja o.s. Mitrunen, s. 1917. Lapset Kari -49, Reijo -50, Pirjo -53, Pertti -56. Js. tstlti, Kirvu URR; Karjalan kannas. Rak.

NÄÄTÄNEN Unto Antero pienviljelijä, s. 30.6.1929 Soanlahti. Pso Bertta Elisabet o.s. Vierimaa, s. 1925. Lapsi Teuvo -49. Js. maataloustyöt, Is.K.; P-Karjala.

OJALA Aappo Benjami mv., s. 7.2.1913 Haapavesi, k. 29.1.1988. Pso Martta o.s. Laitala. Lapset Matti, Liisa, Riitta. Ts. kkm, PPP7; Ägläjärvi, Rauhala, Luglajärvi, Kuukausjoki. Js. kkm, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui Uhtualla. Ls. kkm, JR53; Tornio, Rovaniemi. Korpr.

OJALA Eeli mv., s. 26.9.1902 Alajärvi. Pso Rauha o.s. Tynjälä. Lapset Arvo, Eeli, Hilka, Oiva. Ts. huoltom, HuoltoK; Oulu. Js. huoltom, HuoltoK, rakenn.teht; Karjalan kannas. Stm.

OJALA Johan Valteri mv., s. 2.10.1911 Haapavesi. Pso Aino Siviä o.s. Mäki. Lapset Eero, Kauko, Arvo. Ts. puhm, vm, JR25; Kuhmo. Js. ppmek, JR32; Vuonnnen, Pistojoiki, Korpivaara, Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Alik. VM2.

OJALA Reino mv., s. 31.5.1926 Haapavesi. Js. vartm, kivm, Pomm.Le.Lv6; Nummelan tukikohta. Stm.

OJALA Väinö Vilja mi mv., s. 12.12.1919 Haapavesi, k. 6.1.1979 Haapavesi. Ts. kivm; Karjalan kannas. Js. kivm; Aunuksen suunta, Karjalan kannas. Sairastui huhtikuussa 1944 Särkijärvellä. Korpr.

OJALEHTO Aadam Juho Erik (Aatu) metsät., s. 5.5.1920 Haapavesi, k.10.10.1973 Haapavesi. Pso Saimi. Lapset Irja, Erkki, Aulis, Helena, Esko, Sisko. Js. rjoht, 3./JR8; Itä-Karjala. Ls. rjoht, 3./JR8; Tornionjokilaakso, Muonionjoki. Alik. VM2.

OJALEHTO Emil Birger työmies, s. 22.10.1902 Jällivaara, k. 13.11.1946 Haapavesi. Ts. Karjalan kannas. Haavoittui. Stm.

OJALEHTO Erkki mv., s. 21.12.1916 Kärsämäki, k. 16.5.1988 Haapavesi. Pso Taimi. Lapsi Terttu -67. Js. hev.hoit, 1./12 K. Hev.S, JR43; Uhtua, Karjalan kannas, P-Suomi. Korpr. VM2.

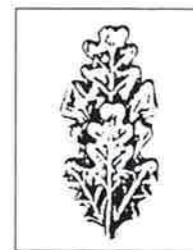
OJALEHTO Heikki työmies, s. 29.10.1925 Kärsämäki. Pso Reeta o.s. Heikkilä. Js. kivm, JP5; Karjalan kannas. Ls. kivm, JP5; Tornio, Rovaniemi, Muonio, Kilpisjärvi. Korpr.

OJALEHTO Juho Vilhelm työmies, s. 8.8.1917 Haapavesi. Pso Eila o.s. Isotalo. Lapset Liisa, Riitta, Maire, Eini. Ts. kivm. 3.Pr.; Summa, Kämärä, Tali. Js. kivm. JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm. JR11; Tornio, Kittilä. Korpr.

OJANLATVA Vilho Pekka apulaisjoht., s. 25.9.1915 Piippola, k. 9.10.1973 Lahti. Pso Aino o.s. Mäkelä. Js. huoltom; Lappeenranta, Viipuri. Stm.

OLLANKETO Ananias (Aappo) pienviljelijä, kirvesmies, s. 27.11.1901 Haapavesi, k. 26.12.1966 Haapavesi. 1. pso Anna. Lapset Toivo, Eila, Taimi, Terttu, Hanna, Kerttu. 2. Pso Iida. Lapsi Reino. Js. kivm, JR32; Vuonnnen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Stm.

OLLANKETO Antti Arvi mv., s. 28.12.1916 Haapavesi, k. 28.9.1974 Haapavesi. Pso Mirjam o.s. Jääskelä. Lapset Saara -46, Matti -47, Irma -48, Anna-Liisa -48, Pirkko -51, Maija -52, Armi -54, Heikki -56, Hannu -62. Ts. skantaja, 2./PPP7; Aittojoiki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. skantaja, JR11; Vuonnnen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kannas. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Ls. skantaja, JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Alik.

OLLANKETO Armas Heikki mv., s. 1.7.1925 Haapavesi. Pso Anja Unelma o.s. Lehtola. Lapset Keijo -48, Launo -51, Päivi -57, Jarmo -58, Jari -61. Js. kivm, lähtorm, Jv.Koul.K15; Juustila, Karjalan kannas. Ls. lähtorm, JR1. Stm.

OLLANKETO Johan Ilmari työmies, s. 30.8.1906 Haapavesi, k. 19.4.1971 Haapavesi. Pso Martta o.s. Karvonen, s. 1906. Js. hevm, JR32; Uhtua. Stm.

OLLANKETO Simo Heikki mv., s. 16.8.1911 Haapavesi, k. 11.8.1992. Pso Hilda Mari o.s. Iso-Kivelä. Lapset Kaarina -44, Mikko -45, Leena -46, Paaavo -48, Kerttu -48, Kaisa -50, Pekka -51, Erkki -54, Ritva -59. Ts. tj, Krh.K./JR40; Salla, Säkkijärvi, Pelkosenniemi. Js. tj, Krh.K./JR32; Karjalan kannas, Pistojoiki, Uhtua, Suomussalmi. Haavoittui 26.6.1944 Kääntymässä. Ls. Krh.K./JR32; Tornio, Rovaniemi, Ihantala. Ylik. VM1, VM2.

OLLIKAINEN Arvo Johannes mv., s. 25.1.1923 Ii, k. 10.1.1980 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Mäkikangas, s. 1920. Lapset Terttu -47, Pirjo -49, Jouko -51, Asko -52, Alpo -54, Sisko -56, Sirkka -59, Päivi -60. Js. kivm, Täyd. P12; Syväri, Sammatus, Vitele, Vuoksujärvi. Haavoittui 27.6.1944. Ls. kivm, 1./15 Pr.; Kemi. Stm. VM2.

OLLILA Antti Arvid mv., autoilija, s. 20.1.1910 USA, k. 23.2.1975 Oulu. Pso Hilma. Lapset Antero, Anneli, Anita, Anni, Auli, Ari. Ts. s.autonkulj, 9.KJ; Kuhmo, Suomussalmi Js. autonkulj, 17. S.AutoK; Suomussalmi. Kers.

OLLILA Artturi Johannes työnjohtaja, s. 28.2.1916 Haapavesi. Pso Esteri o.s. Raumala, s. 1906. Lapset Armi -46. Ts. tstlti, EK/JR25; Kuhmo. Js. tstlti, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 5.5.1942 Kiskijärvellä. Korpr. VM2.

OLLILA Kalevi Heikki myyntipäällikkö, s. 13.8.1925 Haapavesi. Pso Hilka Tuulikki o.s. Rauankoski. Lapset Satu-Sinikka, Päivi-Hellevi, Juha Kalevi. Js. rjoht, pst, Er.P8, Laguksen Ps. Div; Itä-Karjala, Karjalan kannas. Haavoittui 11.7.1944 Vuosalmella. Korpr. VM1, VM2.

OLLILA Leevi Erkki mv., s. 21.4.1909 Haapavesi, k. 12.11.1987. Js. vartiotehtävissä, Esik.P/4E, Vart.K/Esik.P/4E; päämaja. Alik. VM2.

OLLILA Martti s.13.10.1924 Haapavesi. Pso Helena o.s. Salmi-nen, s. 1927. Lapset Tapani -49, Erkka -50, Jouko -50, Kristiina -55. Js. 1./RTR 11, 12. Kev.ptri., 10.jär.Ptri. Alik. SVR2.

OLLILA Matti mv., s. 20.1.1915 Haapavesi. Ts. partm, PP Kev.Os.9; Kuhmo. Js. automies, 17.SautoK, 12.SautoK; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. automies, 17. Sauto K, 12. SautoK; Kemi. Korpr.

OLLILA Matti kauppias, s. 2.4.1903 Ylivieska, k. 15.6.1972 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Savilaakso. 2 lasta. Js. Jv. Koul.K15.

OLLILA Niilo Alarik mv., s. 25.6.1913 Haapavesi, k. 8.8.1974 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi. Js. kivm, JR32; Uhtua, Vuoksenniemi, Tolvajärvi. Korpr. VM2.

OLLILA Reino Abraham s. 10.10.1925. Osallistui talvi- ja jatkosotiin. Ls. kuoli haavoituttuaan 28.10.1944 Kittilässä. Stm.

OLLILA Tauno mv., s. 21.9.1924 Haapavesi. Pso Maria Kaarina o.s. Käräjäoja. Lapset Raimo, Elina, Hilikka, Aimo, Sirkka, Tuomo, Timo, Matti, Hannu, Heikki. Js. kivm, JR11, EVark; Uhtua. Stm.

OLLILA Väinö Johannes (Janne) mv., s. 11.6.1911 Haapavesi, k. 8.12.1985 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Jääskelä. Lapset Erkki -43, Pekka -46. Ts. kivrjoht, jvjoht, Sissi P5; Kuhmo. Haavoittui 19.2.1940 Kuhmossa. Js. kivrjoht, jvjoht, JR32, Os. Tuomola, Os. Larvo; Uhtua. Kers.

ORAVA Pekka Andreas mv., s. 29.9.1916 Pyhäjoki, K. 19.2.1989 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Uusitalo, e. Salmela. s. 1920. Ts. Js. työpalv; Kannas.

OTRA-AHO Johannes mv., s. 29.3.1908 Haapavesi, k. 1983 Haapavesi. Pso Armiida o.s. Laitala, s. 1902. Lapset Toivo -34, Veikko -35, Kyllikki -37, Ritva -38, Irja -40, Matti -41, Jorma -43, Lahja -44, Esko -46, Timo -49. Ts. kivm, JP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, 9./III/JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm; P-Suomi. Korpr.

OTRA-AHO Matti Juho s. 22.2.1921 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua. Kaatui 24.7.1941 Pistojarvellä. Stm.

PAAKINAHO Antti Einari autoilija, s. 24. 10.1903 USA, k. 7.5. 1956 Haapavesi. Pso Aino o.s. Haaraniemi. Lapset Vilho, Esko, Seppo. Ts. autonk, 24 KS; Pistojoiki, Uhtua. Js. autonk, HTP/Raa Skp.

PAAKINAHO Kaarlo Paavo Johannes kirkkoherra, s. 25.1.1915 Haapavesi. Pso Aune Katariina o.s. Prokkola, s. 1915. Lapset Kaisu -45, Jussi -48, Olli -52. Ts. valistusups, E/JR40; Salla, Viipurinlahti. Js. talups, patl pastori, III/ JR32, II/JR11, Rj.P8; Uhtua, Kiestinki, Tolvajärvi. Maj. VR4.

PAAKINAHO Leevi Viljami osastonhoitaja, s. 1.6.1911 Haapavesi, k. 21.7.1976 Kuopio. Pso Helmi o.s. Lappalainen. Lapset Pepita -40, Reija Säila -50. Ts. skpääll, vt aluepääll, tstoau, Kuhmon sk, Raahen sk, JR25. Js. jjoht, koulups, kpääll, itups, tiedups, JR32, Er.P13, JR2, Er.P8; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua. Ls. Lapin MR.. Ylil.

PAAKINAHO Martti Valde mv., s. 24.2.1918 Pulkkila, k. 25.11.1960. Pso Salme o.s. Hyvärinen. Lapset Antero -47, Helena -47, Veikko -49, Hilikka -52, Pirkko -56, Erkki -56. Ts. kivm; Lieksa. Js. kivm; Karhumäki, Karjalan kannas. Korpr.

PAAKINAHO Toivo Armas autonkulj., s. 1.10.1906 Amerikka, k. 13.2.1985 Oulaskangas. Pso Eeva Helena o.s. Törmäkangas, s. 1916. Lapset Toivo Olavi -41, Marja-Liisa -43. Ts. autonk, 38. AutoK; Säkkijärvi. Js. autonk, 24. KS; Uhtua. Ls. autonk, 17. SautonK; Kemijärvi. Stm.

PAAKKI Yrjö Fredrik autonkulj., s. 24.9. 1920 Pulkkila. Pso Helka Laine o.s. Stång. 10 lasta. Js. kivm, kpm, 1./JP4; Kokkari, Vilokki, Koirinoja, Pitkäranta. Ls. kivm, kpm, 1./JP4; Rovaniemi, Soudankylä. Stm. VM1.

PAANANEN Matti Johannes s. 14.2.1924 Viitasaari. Js. kivm, 1./JR 11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, 1./JR11; Tornio. Kaatui 3.10.1944 Ala-Vojakkalassa. Stm. VM2.

PAAVOLA Aukusti Jalmari s. 28.11.1913. Kaatui 2.9.1944.

PAAVOLA Eino Viljam kirvesmies, s. 17.2.1918 Haapavesi. Pso Siiri o.s. Majava, s. 1920. Lapset Irja -49, Esa -51, Päivi -59. Js. kpm, läh, JR32, JR11, JR53; Uhtua, Kannas. Haavoittui 1942 Uhtualla. Ls. kpm, JR53; Kemi, Tornio. Haavoittui 6.10.1944 Kemissä. Stm.

PAAVOLA Huugo Viljami mv., s. 25.8. 1912 Haapavesi, k. 16. 3.1976 Haapavesi. Pso Anni Valpuri. Lapsi Raimo -52. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, JR32, JR11, JR53; Vuonninen, Pistojoiki, Tetri-vaara, Uhtua. Kers. VM2.

PAAVOLA Jaakko Jalmari mv., s. 28.1. 1911 Haapavesi. Pso Kerttu Inkeri o.s. Rautio. Lapset Askko, Pirkko, Esko, Päivö, Marjo, Helena, Leila, Jaakko, Olli-Pekka, Sirkka, Maarit. Ts. pkamp, PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Kotisaari, Tolvajärvi. Js. pkamp, tstlti, JR32, JR53; Vuonninen, Pistojoiki, Tetri-vaara, Korpivaara, Uhtua, Vt-linja, Onkamokangas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Ihantala. Haavoittui 21.6.1944 Torniossa. Korpr. VM1, VM2.

PAAVOLA Jalmari Oskari kirvesmies, s. 1.7.1915 Haapavesi. Js. kpm, 9./JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kpm, 2./JR11; P-Suomi. Korpr.

PAAVOLA Mikko Ilmari mv., s. 15.11. 1908 Haapavesi. Pso Selma o.s. Katainen, s. 1914. Lapset Leila -36, Jorma -39, Marjatta -42, Alpo -48, Atso -50, Esko -55. Js. kpm, 11./JR32; Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Korpr.

PAAVOLA Oiva Aapo peltiseppä, s. 9.12. 1920 Haapavesi, k. 29.3.1994. Pso Aino o.s. Juuska. Lapset Reino, Sirpa, Teuvo, Silja. Js. kkm, JR8; Äänislinna, Syväri. Haavoittui Kannaksella. Ls. kkm; P-Suomi. Haavoittui 1944 Inarissa. Stm.

PAAVOLA Reino Olavi muurari, s. 23.6. 1920 Haapavesi. Pso Alma Saara o.s. Vähäsaari, s. 1927. Lapset Eero, Aija, Matti, Pekka, Antti. Js. krhm, KrhK./JR8; Syväri. Ls. krhm, KrhK./JR8; Tornio, Ylimuonio. Korpr. VM2.

PAAVOLA Tenho Heikki raudoittaja, s. 19.8.1924 Haapavesi. Lapset Ari, Arja, Esa. Js. kivm, Rj.P7; Uhtua, Laatokan Karjala. Haavoittui tammikuussa 1944 Kemissä. Stm.

PAAVOLA Toivo Artturi kirvesmies, s. 3. 10.1910 Haapavesi, k. 29.7.1972 Haapavesi. Pso Bertta o.s. Hyvärinen, s. 1914. Lapsi Sirpa -37. Ts. kivm. Js. kivm; Rukajärvi. Stm.

PAAVOLA Uno Artturi työmies, s. 9. 8.1912 Haapavesi, k. 5.3.1948 Haapavesi. Ts. radsähk; Karjalan kannas. Js. radsähk, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. radsähk, JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Kers.

PAJALA Antti Leonard mv., s. 4.2.1909 Haapavesi, k. 1978 Oulaskangas. Ts. Jv. kivm, JR25; Kuhmo. Js. Jv. kivm, JR32; Uhtua. Haavoittui 1941. Stm.

PAJALA Eino Kalervo mv., s. 10.12.1919 Haapavesi, k. 1977 Haapavesi. Js. Jv. kivm, PP7; Laatokka. Haavoittui 14.7.1941 Tolvajärvellä. Stm.

PAJALA Juho Viljami mv., s. 24.11.1901 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Korkiasaari. Lapsi Matti Viljami -40. Osallistui talvisotaan. Kaatui 19.2.1940 Impilahdessa. Stm.

PAJALA Matti Oskari mv., s. 6.4.1906 Haapavesi, k. 1975. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

PAJALA Veikko Arvi mv., s. 3.10.1914 Haapavesi. Ts. Jv. kivm, JR25; Kuhmo. Js. kpm, kivm, JR32, JR11, JR53; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 16.5.1942 Jeletijärvellä. Ls. kpm, kivm, JR53; Tornio, Kemijoki, Rovaniemi, Kittilä. Korpr. VM1, VM2 kahdesti.

PALANDER Kaiho Väinö Olavi s. 15.8.1919 Muolaa, k. 19.7.1987 Kiljava. Pso Elina o.s. Laukka, s. 1938. Lapset Eija -58, Seija -61, Tarja -62, Jorma -63. Js. krhm, EK/JR60, 7./Jv.Koul.K, II/JR56; Tulemajärvi, Äänislinna, Karhumäki, Vuoljärvi, Hiisjärvi, Haavoittui 24.7.1941 ja joulukuussa 1941 Tulemajärvellä. Korpr. VM2.

PALDANIUS Adrian Johan mv., s. 3.12.1903 Haapavesi, k. 14.3.1955 Haapavesi. Pso Martta Maria o.s. Kinnunen. Lapset Seija -36, Pentti -43, Jorma -49. Ts. tkm, 2./KPR; Suomussalmi. Js. 8./JR32, JR53; Uhtua, Kannas, Pitkärinta, Mursula, Pistojoiki, Pinkojoki. Haavoittui 28.7.1941 Vuonnissa. Stm. VM2.

PALDANIUS Antti Vilhelm autoilija, s. 22.2.1902 Haapavesi, k. 7.1.1983 Haapavesi. Pso Emma o.s. Siitola. Lapset Juho Antti -32, Hilja Jemina -35, Matti Vilhelm -37, Mikko -38, Esko Henrik -41, Väinö Lennart -43, Jaakko Petteri -43, Eero Kalevi -45. Ts. Kev.Os. Paavola, 1./JR27; Suomussalmi, Kiantajärvi, Raate, Kuhmo. Haavoittui 26.1.1940. Sotavankina 26.1.-20.4.1940 Js. kpamp, JR32; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr. VM1, VM2.

PALDANIUS Martti Lennart pienviljeliä, s. 4.4.1908 Haapavesi, k. 3.7.1973 Haapavesi. Pso Tekla Aallotar o.s. Rojola. Lapset Olavi, Eino, Maija, Kalevi, Lahja, Pirkko, Pertti, Lauri, Päivi. Ts. kps

läh, ajom, PPP7; Uittojoki, Tolvajärvi, Luglajjärvi. Js. tstlti, pkamp, JR32, HTK/Raa.SP, JR11; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr.

PALOKANGAS Oskari mv., s. 16.3.1914 Nivala, k. 28.9.1983 Oulu. Pso Vieno o.s. Vatjus, s. 1914. Lapset Yrjö Aulis -40, Aili Elisabet -44, Anni Marjatta -45, Jouko Ilmari -48. Js. kpamp, 9./JR32, hiihtojouk; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 5.11.1941 Uhtualla. Korpr.

PALOLA Matti Viljami työmies, s. 11.6.1911 Haapavesi, k. 2.2.1987 Vantaa. Ts.:Kuhmo. Paleltumisvammoja. Js. vm, Er.P20, 11./JR32; Uhtua, Vammelsuu, Viipuri, Rajajoki, Viipurinlahti. Stm. VM2.

PALOLA Veikko Eemeli työmies, s. 6.11.1918 Haapavesi. Js. kivm; Karjalan kannas. Kaatui kesällä 1944 Karjalan kannaksella. Stm.

PARHIALA Toivo Jalmari myymälänhoitaja, s. 10.3.1921 Haukipudas, k. 6.7.1992. Pso Aini o.s. Noponen. Lapset Reijo -47, Jouko -54, Ritva -56, Pirjo -57. Js. kpm, tstlti, RjP4; Syväri. Haavoittui 1944 Juksovassa. Ls. kpm, Rj.P4; Taivalkoski, Posio, Kemijärvi. Korpr. VM1, VM2.

rusvaraston hoitaja, Jv.Koul.K3; Lappeenranta. Kers.

PEKKALA Aarne Joosef mv., s. 16.11.1925 Haapavesi. Js.; Karjalan kannas. Ls. 5./JR11. Kuoli kenttäsairaalassa. 6.10.1944. Stm.

PEKKALA Ahti Antti Johannes maaherra, s. 20.12.1924 Haapavesi. Pso Liisa Katariina o.s. Halmetoja, s. 1935. Lapset Ilkka -50, Juhani -51, Helena -55, Laila -59, Seija -61, Pekka -62, Satu -71. Js. radio au, Rj.P7; Uhtua, Laatokka. Ls. radio au, Rj.P7; Suomussalmi, Posio, Pelkoseniemi. Väap. VM2.

PEKKALA Aimo Kalevi insinööri, s. 4.6.1917 Kiuruvesi. Js. tstoups, E/JärK1; Kontiolahti. Kuoli sairaalassa 25. 9.1943 Kontiolahdella. Ltn.

PEKKALA Lauri mv., s. 21.2.1906, k. 6.12.1975. Ts. vm; Haapasaari, Suursaari. Js. kivm, JR 32; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Uhtua. Alik. VM1, VM2.

PEKKALA Leevi Iisakki mv., s. 17.2.1910 Haapavesi, k. 16.2.1987 Haapavesi.

PEKKALA Matti mv., s. 21.12.1904 Haapavesi, k. 17.2.1968 Haapavesi. Pso Taimi. Lapset Väinö, Vilho, Paavo, Risto, Esko. Ts. vm; Haapasaari, Suursaari. Js. rjoht, JR 32; Uhtua, Kannas. Alik.

PEKKALA Niilo Johannes mv., s. 14.11.1913. Ts. kivm; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR32; Tornio. Haavoittui Torniossa maihinnousussa, kuoli 13.11.1944 sairaalassa Sundsvallissa. Stm.

PEKKALA Pentti Olavi mv., s. 3.5.1923 Haapavesi. Pso Toini Sisko o.s. Uusi-Jaakkola. Lapsi Tauno -53. Js. apusuuntaaja, tstiti, JR45; Syväri, Jandeba, Impilahti, Pitkäranta, Syskyjärvi. Stm. VM2.

PEKKALA Ransa Antero työmies, s. 19.1.1916 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Suojärvi. Kaatui 24.1.1940 Suojärvellä. Stm.

PEKKALA Reino Aapram mv., s. 3.11.1907 Haapavesi, k. 19.11.1987 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Kostet. Lapset Pertti, Pirkko, Paula, Pasi, Päivi. Ts. ajom, JR25; Kuhmo. Js. pkamp, kivm, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 28.6.1944 Karisalmessa. Stm.

PEKKALA Väinö Herman opettaja, s. 18.2.1908 Haapavesi. Ts. jjoht, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Kaatui 4.12.1939 Aittojoella. Vänr.

PELANDER Olavi radiomekanikko, s. 4.8.1925 Töysä. Pso Eveliina, s. 1929. Lapset Kari -54, Kimmo -70. Js. 3./JR49, JR7; Äyräpää, Sillanpää, Vuosalmi. Haavoittui 7.7.1944 Vuosalmella. Jääk. VM1.

PELKONEN Ahti Antero s.19.6.1924 Haapavesi. Js. Katosi 23.6.1944.

PELKONEN Väinö työmies, s. 16.8.1911. Ts. Kaatui 4.12.1939.

PELTONEN Väinö Matias rakennusmestari, s. 9.5.1921 Nivala. Pso Raakel o.s. Lassila, s. 1923. Lapset Eija-Liisa -54, Päivi -62. Js. lääkm, JR50; Syväri, Juksova, Särkijärvi, Vadrusjärvi, Juustila, Karjalan kannas. Ls. Lääkm, JR50; Lappi, Tornionjoki. Stm.

PELTONIEMI Matti Leonard mv., s. 10.10.1908 Haapavesi, k. 1978 Haapavesi. Pso Tyyni Eine Marjatta o.s. Viitanen. Lapset Paavo -37, Reijo -41, Raija -50. Ts. keitm, läh, KEK:n huoltomies, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua, Kannas.

PELTONIEMI Olavi Oskari mv., s. 31.12.1922 Haapavesi, k. 16.7.1976 Haapavesi. Pso Anni o.s. Karsikas, s. 1923. Lapset Erkki -43, Jorma -48, Irja -54. Js. it-tehtävät, 7. Rask. It.Ptri, 91.Rask. It.Ptri; Helsinki. Stm.

PELTONIEMI Veikko Paavali metsätyömies, s. 15.9.1925 Haapavesi. Pso Elli. Js. kivm, Jv.Koul.K15, 10./JR53; Ino, Seivästö, Noskua, Vuoksenlahti. Ls. kivm, 10./JR53, JR1; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

PELTONIEMI Vilho Henrik työmies, s. 5.5.1906 Haapavesi, k. 27.1.1974 Haapavesi. Pso Siiri Maria o.s. Mäntylä, s. 26.12.1919 Haapajärvi. 7 lasta. Ts. pkamp; Salla. Js. pkamp, JR 32, JR53; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Stm.

PENNALA Aarne Aukusti liikkeenharjoittaja, s.15.6.1925. Js. rjoht, 2./Er.PSK12, 8. PstTykK.; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. rjoht, 7./JR1; Tornio, Kilpisjärvi. Alik.

PENNALA Heimo Aatos työmies, s. 14.6.1922 Haapavesi. Js. kivm, 3.D, 25 Rj.K; Uhtua, Vuokkiniemen erämaalohko. Stm.

PENNANEN Malakias s. 25.12.1913 Haapavesi, k. 24.8.1949 Haapavesi.

PENTTINEN Veikko Kalervo mv., s. 24.6.1923 Haapavesi. Pso Aino Amanta o.s. Karkulehto, s. 1923. Lapset Vesa -43, Seppo -49, Irma -45, Sirkka -47, Pirjo -51, Lyldia -53, Tapio -58, Raija -58, Veli -66. Js. tstiti, JR6; Rukajärvi, Kostamus. Ls. JR6. Korpr.

PERKKIÖ Erkki Viljami mv., s. 27.9.1907 Haapavesi, k. 28.10.1985 Haapavesi. Pso Siiri o.s. Pakola, s. 1911. Lapset Sirkka -34, Maija -38, Aune -41, Helena -47, Eero -50. Ts. rjoht, 3./I/

JR40; Savukoski, Salla, Kotala, Vilajoki. Js. rjoht, aseau, atarvau, pstrjoht, kssrjoht, JR32, JR58; Uhtua, Vilaniemi. Alik. VM2.

PERKKIÖ Juho Ilmari mv., s. 16.11.1910 Haapavesi. Pso Raili Eliisa o.s. Lanne. Lapset Esko Ilmari -36, Vilho Tapio -38, Juhani Elias -43, Simo Tapani -46, Aino Eliisa -48. Ts. rjoht, PPP7; Aittojoki,

Ristisalmi, Ägläjärvi, Tolvajärvi. Haavoittui 12.12.1939 Tolvajärvellä. Js. rjoht, tykinjoht, 9./JR32; Uhtua, Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Ls. pst. tykinjoht, 7./JR32 Rovaniemi, Kaukonen, Pudasjärvi. Kers.

PERKKIÖ Matti puuseppä, s. 14.11.1911 Haapavesi. Pso Hilkka e. Iivari. Lapset Marja-Liisa, Mikko, Yrjö, Heli, Aili. Ts. jvjoht, PPP7; Tolvajärvi. Js. lähtorjoukvjoht, psttykjoht, puhdetyökesk.

hoitaja, 14./JR11, 14./JR 32, EK/3.D; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. jjoht, JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Yliv. VM2.

PERKKIÖ Paavo metsätalousneuvoja, s. 28.1.1922 Haapavesi. Pso Laila Annikki o.s. Morko, s. 1928. Lapsi Pirjo Hannele -50. Ts. Haapaveden sk:n vartioteht. Js. rjoht, jvjoht, komppväp. patl.talau,

1./12.Pr., 1./JR33, 1./Jv.Koul.K.29; Karhumäki, Salmijoki. Ylik.

PERKKIÖ Veeti mv. s. 15.11.1914 Haapavesi. Pso Martta o.s. Knuuti. Ts. jvjoht, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. jjoht, JR32; Uhtua. Kaatui 28.7.1941 Pistojoella. Kers.

PERKKIÖ Veikko Johannes mv., s. 29.1.1924. Pso Martta e. Perkkiö o.s. Manni. Lapset Lauri -47, Aulis -51. Js. pkm, JR1; Uhtua, Kivennapa. Suulijärvi, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Ls. JR11;

Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

PERKKIÖ Väinö Einar vanh. poliisi, s. 27.2.1917 Haapavesi, k. 30.7.1977 Vähäkyrö. Pso Irja o.s. Soininen. Lapset Osmo -43, Marja-Leena -46, Jukka -49, Anna-Liisa -51, Sakari -54. Ts. läh, au,

JP3; Karjalan kannas, Mainila, Summa. Js. jjoht, JR32; Uhtua. Haavoittui keväällä 1942 Röhön tiellä. Ylil.

PERÄLÄ Johan Aleks s. 1.1.1907 Haapavesi. Pso Lyydia o.s. Säisä, s. 1911. Lapset Liisa -37, Pirkko -39, Matti -43, Riitta -44. Ts. rjoht, Jv.; Kuhmo. Js. rjoht, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Kaatui 19.7.1944 Ihantalassa. Alik.

PERÄLÄ Reino Albert mv., s. 2.4.1909 Haapavesi, k. 20.4.1987 Haapavesi. Pso Aino o.s. Kärki, s. 1915. Lapset Ritva -39, Raija -43, Heikki -46. Ts. patr kantaja, PPP7; Karjalan kannas, Aittojoki. Js. ajom, VP31; Uhtua. Stm. VM2.

PESONEN Toivo mv., s. 20.7.1903 Soanlahti. k. 4.12.1962 Haapavesi. Pso Impi, s. 1910. Lapset Anneli, Kirsti, Leo. Js. kivm, 2./JR22; Tuulos, Syväri. Stm. VM2.

PETÄJÄSOJA Erkki Armas työmies, s. 11.11.1917 Haapavesi, k. 1982 Rovaniemi. Pso Alli. Js. JR32. Haavoittui 1942.

PIETIKÄINEN Kalle Erkki työmies, s. 8.1.1905 Kiuruvesi. Ts. PPP7. Kaatui 10.12.1939 Tolvajärvellä.

PIETILÄ Antti Arturi työmies, s. 5.4.1910 Haapavesi, k. 15.2.1977 Haapavesi. Pso Silja o.s. Herrala, s. 1917. Lapsi Terttu Velamo -48. Ts. JR25; Kuhmo. Js. JR32; Vuonainen, Pistojoiki,

Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr. VM1.

PIETILÄ Arvi Albert työmies, s. 22.9.1914 Haapavesi. Ts. sissi-osasto; Salla, Märkäjärvi. Js. 8./JR50; Hyrsylä, Säämäjärvi, Veskeleys. Kaatui 25.8.1941 Veskelyksessä.

PIETILÄ Olavi Adolf Juho mv., s. 4.11.1912 Haapavesi. Pso Vieno Maria o.s. Harjula. Lapset Helena -45, Elina -46, Ilona -50, Pekka -52. Ts. kkamp apul., PPP7; Ägläjärvi, Rauhala, Vieksinki.

Haavoittui 23.12.1939 Rauhalassa ja 27.1.1940 Vieksingissä. Js. pkamp apul.; Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 ja 10.6.1942 Uhtualla. Alik. VM1 kahdesti, VM2 kahdesti.

PIETILÄ Pentti Sakari mv., s. 5.3.1920 Haapavesi, k. 10.12.1976 Haapavesi. Pso Laimi o.s. Jokimäki, s. 1922. Lapset Sirkka -44, Jukka -56. Js. ammusm, KrhJ/JR8; Laatokka. Haavoittui

31.3.1942 Kimjärvellä. Jääk.

PIETILÄINEN Aarne lehtori, s. 12.9.1906 Jämsänkoski, k. 26.6.1988 Kemi. Pso Aune Elisabeth o.s. Castren, s. 1912. Lapset Anja -36, Pentti -37. Ts. jjoht, JR46, JR32; Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi. Js. kpääll, JR46

JR32; Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Länsi-Kannas. Ls. kpääll, JR46, JR32; Tornio, Rovaniemi, Muonio. Kapt. VR3, VR4 kahdesti.

PIEVILÄINEN Dimitri (Mikko) mv., s. 14.5.1903, k. 13.2.1985. Pso Lyyli. Lapset Elli, Veikko, Anneli, Esko, Eila, Jorma, Helmi. Ts. vm, Jv.Koul.K6; Kuopio. Js. tstiti, Jv.Koul.K6, 7./JR50;

Kiekua, Soanlahti, Hautavaara, Suvilahti, Kurmoila, Jessoila, Kiuvasvaara, Rääsyä, Polvina, Vilda, Petroskoi, Syväri, Kivm. VM1 VM2.

PIHLANSALO Veeti Hannes maatyömies, s. 6.4.1910 Haapavesi, k. 27.5.1965 Oulu. Pso Lilja Maria o.s. Suotula. Lapset Ritva, Irja, Irma. Ts. kivm, 2./PPP7; Tolvajärvi. Haavoittui 6.1.1940 Ägläjävällä. Stm.

PIILINEN Alku Maijo työmies, s. 1.4.1914 Haapavesi. Ts. rjoht, JR40; Pelkosenniemi. Kaatui 18.12.1939 Pelkosenniemiellä. Alik.

PIILINEN Niilo Herman työnjohtaja, s. 2.12.1918 Haapavesi. Pso Salli o.s. Heiskari, s. 1918. Lapset Helena -47, Anneli -48, Rauni -50, Martti -53, Pekka -57. Ts. rjoht, SissiP2; Aittojoki. Haavoittui

4.2.1940. Js. puh rjoht, E/III/JR32, EK/III/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. puh rjoht, JR11; Tornio. Haavoittui 4.10.1944 Torniossa. Kers. VM2.

PIILINEN Uno Johannes koneenhoitaja, s. 1.10.1921 Haapavesi, k. 7.11.1974 Karjaa. Pso Tyyne. Js. pkamp, 8.D 5./JR45; Maaselkä, Laatokka, Syväri. Haavoittui 2.7.1944 Haukiselässä. Stm. VM2.

PIILINEN Veikko Aapo sähköasentaja, s. 18.12.1926 Haapavesi. Pso Aune Annikki o.s. Murto, s. 1931. Lapset Eila -50, Lauri -51, Tapio -53, Ari -64. Js. kpm, Jv.Koul.K15; Oulun kasarmi.

PIIPPO Aaro Johannes mv., s.13.1.1901, k.19.12.1974 Oulu. Pso Anna Reeta o.s. Pitkälä k.1947. Lapset Aarne, Aili, Antti. Js. skantaja, rintamas. 10./JR32: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, pohjoispuolen taistelut.

Uhtuan länsi- ja Stm.

PIIPPO Tauno Henrik mv., s. 19.11.1918 Kärämäki. Pso Auli Mirjami o.s. Heinonen. Lapset Tapio, Marja-leena, Heikki Juhani, Silja Kaisa, Tuula Riit-taliisa, Jukkapekka. Js. tj., 4./ KTR; Kiestinki,

Uhtua, Karjalan kannas. Ls. tj., 4./KTR16; Tornio, Rovaniemi. Alik. VM1.

PIIPPO Viljo Heikki huoltomies, s. 18.2.1925 Pulkkiila. Pso Anna-Liisa o.s. Haukipuro, s. 1931. Lapset Helena -57, Hannu -60. Js. kivm, JR49; Äyräpää, Vuosalmi. Stm.

PIIROINEN Antti metsätyömies, s. 24.6.1914 Pielisjärvi, k. 20.1.1988 Haapavesi. Pso Hiikka o.s. Taskila. Lapset Rauni -45, Pirjo -47, Matti -49, Paavo -50, Maija -52, Irma -53, Mikko-54, Voitto

-57, Onni -60. Ts. ajom, Er.P13; Kivivaara, Nurmijärvi, Sovijärvi. Js. ajom, skant, HTK2, 2./Er.P24; Rukajärvi, Ontajärvi, Klyysivaara, Ilomantsi. Stm.

PIRKOLA Aappo mv., s. 20.1.1912 Haapavesi. Pso Aune o.s. Halmetoja. Lapset Eeva -35, Elli -38, Pentti -40, Eila -46. Js. liik vartm, 12.Liik.K; Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Korpr.

PIRKOLA Heikki Olavi työmies, s. 19.11.1922 Haapavesi, k. 4.9.1970 Oulu. Js. kaukopartio; Syväri. Stm.

PIRKOLA Kalle pienviljelijä, s. 26.8.1914 Haapavesi, k. 11.6.1972 Haapavesi. Pso Orvokki o.s. Kari. Osallistunut talvi- ja jatkosotaan. Stm.

PIRKOLA Vilho Olavi s. 13.2.1925. Pso Anna-Liisa o.s. Seppälä. Lapset Teijo Juho, Satu Kanerva. Laguksen joukot Js. 3./JP4; Vuosalmi. Ls. kivm, Laguksen joukot 3./JP4; Pudasjärvi, Jäämerentie, Tenojoki. Korpr.

PIRKOLA Viljo Johannes työmies, metsuri, s. 21.5.1921 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua, Kiestinki, Kannas. Haavoittui 21.7.1941 Pistojoella. Ls. kivm, JR53; Paakkola. Haavoittui 10.10.1944. Stm. VM2.

PIRNES Aadolf (Aate) maatyömies, s. 24.6.1921 Haapavesi. Js. vm, Jv Koul.K15, 58. Sotas., Sv. leiri6, Sv. leiri1: Kannus, Ylivieska, Viipuri. Stm.

PIRNES Alpo Aatami työmies, s. 24.12.1925 Haapavesi. Js. kivm, Täyd.P13, 3.D. III AK; Karjalan kannas, Seivästö, Mesterjärvi. Kaatui 15.6.1944 Mesterjärvellä. Stm.

PIRNES Iisakki Heikki mv., s. 26.5.1917 Haapavesi, k. 5.2.1976 Haapavesi. Js. jv., Jv. koul.K27, Jv. koul. K17, 3/Rj.P3; Ilomantsi. Jääk.

PIRNES Jaakko Kalevi autoilija, liikkeenharjoittaja, s. 29.3.1925 Haapavesi. Pso Anja, o.s. Tähtelä, s. 1927. Js. autonk, läh, Pion.P2; Karjalan kannas, Äänislinna. Ls. autonk, Er.PionK; Jäämerentie. Stm.

PIRNES Johannes mv., s. 24.10.1907 Haapavesi. Pso Anni o.s. Kiljunen. Lapsi Elli. Js. Jv.Koul. K32; Luumäki.

PIRNES Leevi työmies, s. 27.3.1911. Ts. Jv., PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Kaatui 10.2.1940 Aittojoella. Stm.

PIRNES Matti mv., s. 5.3.1903, k. 12.10.1970. Pso Iina. Lapsi Yrjö. Ts. 6.ErP 020; Haapasaari. Js. kivm, puuseppä, 7./JR11, E/III/JR32; Vuosalmi, Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. Tornio.

PIRNES Mikko Elias kirvesmies, s. 5.4.1923 Haapavesi. Pso Anni o.s. Juuska. Lapsi Pirkko -39. Js. rjoht, 6./JR25; Maaselänkannas, Karjalan kannas. Haavoittui 23.6.1944 Kari-salmessa. Kers. VM2.

PIRNES Orvo Heikki metsuri, s. 18.2.1914 Haapavesi. Ts. krhm, KrhK/JR26; Vuoksiala, Vuosalmi. Js. krhm, KrhK/JR32, KrhK/JR11; Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki, Uhtua. Ls. krhm, KrhK/JR11; Tornio, Kemi, Kemijokivarsi. Korpr.

PIRNES Simppa Leander mv., s.13.10.1900 Haapavesi, k. 6.8.1966 Haapavesi. Pso Elsa Katariina o.s. Viitanen, s. 1903. Lapset Alpo -25, Eero -29, Kaija -32, Maija -35, Juhani -38, Liisa -40, Esko -42, Elina -44. Ts. pkm, I/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Säkkijärvi. Haavoittui 6.3.1940 Säkkijärvellä. Js. pkm, ajom, 9./JR32; Salla, Vuonninen, Kiskikkukula. Korpr.

PIRNES Tenho Erik kaivink.kuljettaja, s. 10.1.1923 Haapavesi, k. 13.12.1971 Haapavesi. Pso Laina o.s. Viitanen. Lapset Anna-Liisa, Rauni, Maija, Pirjo, Veikko, Kaisu, Martti. Js. kivm, JR12; Äänislinna. Haavoittui 3.7.1944 Ihantalassa. Korpr. VM2.

PIRNES Vilho Antero mv., s. 14.4.1925 Haapavesi. Pso Orvokki, s. 1933. Lapset Matti -51, Martti -54, Aarno -59, Riitta -66. Js. kpm, 11./3. Pr, 3./Rj.P1; Salla, Karjalan kannas. Stm.

PIRTTIJÄRVI Mattias Aukusti (Matti) liikenneoitsijä, s. 28.1.1906 Oulainen. Pso Tyyne o.s. Savikoski, s. 1921. Lapset Leo -43, Harri -46. Ts. autonk, 38 AutoK. Js. s-auton kulj, JR11; Vasovaara, Uhtua, Kannas. Ls. linja-autonk.; P-Suomi. Stm.

PIRTTIJÄRVI Viljami autoilija, s. 6.8.1909 Oulainen, k. 14.2.1979 Haapavesi. Pso Alli o.s. Jauhiainen. Lapset Helena -54, Liisa -59, Ilona -59. Js. autonk, 3./Pion.P34; Latvajärvi, Vuokkiniemi, Uhtua. Ls. autonk.; Tornio, Rovaniemi, Muonio. Alik.

PIRTTIKANGAS Kalevi Johannes maalari, s. 3.7.1922. k. Pso Aino o.s. Kangasharju, s. 1924. Lapset Seppo -50, Sirkka -52, Pirjo -54, Paula -56, Leena -60. Js. kivm, 25 RajaK, Rj.P8; Uhtua. Korpr. VM2.

PIRTTIKANGAS Mooses maalari, s. 11.10.1902 Haapavesi, k. 25. 6.1965 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Koskenkorva. Lapset Martti -36, Liisa -42. Ts. Dragsfjärd, Js. kivm, JR11; Uhtua, Ihantala, Vuosalmi. Ls. Tornio. Stm.

PIRTTISALO Ahti Sandfrid pienviljelijä, s. 26.6.1917 Haapavesi, k. 3.10.1986 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Lehto, s. 1920. Lapset Teuvo -48, Leila -49, Antero -53, Ari -62, Silja -62, Anita -63. Js. kivm, Jv.Koul.K5, 8./JR25; Nurmes. Ls. kivm, SotaS; Porajärvi. Haavoittui 4.8.1944. Stm. VM2.

PIRTTISALO Yrjö mv., s. 10.2.1907 Kär-sämäki, k. 10.9.1990 Haapavesi. Pso Hilja Maria o.s. Siltala, s. 1910. Lapsi Anna-Liisa -44. Ts. 19.TalK; Laatokka. Sairastui 1940. Js. 12 K-hevs; Uhtua, Karjalan kannas. Kers. VM2.

PISILÄ Tauno Arvi mv., s. 12.4.1917 Pyhä-joki, k. 9.9.1984 Haapavesi. Pso Raakel o.s. Nummela. Lapset Kyllikki, Eero, Lauri, Annikki, Orvokki, Tuulikki. Ts. Pohjan prik; Helsinki. Js. pkamp apul, 5./JR48, 7./Jv.Koul.K15.; Näsijärvi, Oinaanvaara, Kukkalampi, Lempaala, Ihantala, Kiviniemi. Haavoittui 30.8.1941 Kannaksella ja 28. 6.1944 Ihantalassa. Stm.

PITKÄKASKI (Stång) Matti työmies, s. 23.12.1903 Haapavesi, k. 1967 Haapavesi. Pso Sylvi Elviira o.s. Katainen. Lapset Ensi Elina, Tapio Matias, Lahja Kristiina, Anna Ilona, Lea Kyllikki. Ts. Haapasaari. Js. kivm; Petroskoi.

PITKÄLÄ Aarne mv., s. 20.2.1923 Haapavesi, k. 21.6.1976 Haapavesi. Pso Kaino o.s. Laitila. Lapset Paavo, Veikko, Sirpa, Pekka, Matti, Sauli, Heikki, Sinikka. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas, Lappi. Haavoittui 27.6.1944 Antreassa. Ls. kivm, JR11; Tornio. Korpr. VM2.

PITKÄLÄ Arvi mv., s. 21.11.1918 Haapavesi, k. 25.12.1982. Pso Anna-Maija. Lapset Marja-Liisa, Jouni. Js. vartiom; E-Suomi. Stm.

PITKÄLÄ Johannes (Janne) mv., s. 16.2.1907 Haapavesi, k. 1.5.1979 Haapavesi. Pso Kaisa Kustaava o.s. Kääriä, s. 1908. Lapset Irja Annikki -30, Vilho Johannes -31, Vieno Marjatta -33, Eila Sofia -34, Eino Jaakko -36, Pirkko Kaarina -47, Ritva Sinikka -50. Ts. kivm, JR25, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Säkkijärvi. Haavoittui 6.3.1940 Säkkijärvellä. Js. kivm, 10./JR32; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Korpr. VM2.

PITKÄLÄ Väinö mv., terveystarkastaja, s. 17.2.1910 Haapavesi, k. 17.8.1990 Haapavesi. Pso Aili o.s. Niemi, s. 1909. Lapset Mauno -33, Helli -35, Väinö -37, Eero -40, Juhani -42, Sisko -44, Reijo -47, Veikko -49, Alpo -51. Ts. el.lääk. huolto, JR16; Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela. Js. muon, huoltoau, JR32, Raa skp; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ylik.

PITKÄLÄ Yrjö mv., s. 20.11.1912. Pso Katari o.s. Pekkala, s. 1914. Lapset Lauri -34, Asta -36, Kaarlo -38, Reino -40, Eeva -43, Juhani -45, Antero 48, Aarno -50, Elsa -52, Matti -54, Elina -58. Ts. kivm, PPP7; Iomantsi, Tolvajärvi. Js. JR32, TienHK; Uhtua. Karjalan kannas. Alik. VM1, VM2.

POHJOLA Matti Frihof pienviljelijä, s. 3.10.1897 Haapavesi, k. 9.3.1987 Haapavesi. Pso Naimi o.s. Laukka. Lapset Vilho -25, Helvi -28, Lauri -31, Rauha -34, Anja -47. Ts. kivm, rannpuol; Suomenlahti. Js. hevosm, JR32; Uhtua. Stm.

POHJOLA Vilho Matti työmies, s. 24.12.1925 Haapavesi. Js. pkm, JR13; Karjalan kannas. Haavoittui 22.6.1944 Noskualla. Korpr.

POKELA Johan Ilmari (Jani) myymälänh., s. 18.6.1907 USA, k. 3.7.1944 Karjalan kannas. Pso Anni Maria o.s. Heikkilä. Lapset Kerttu, Kaija. Js. 1./JR25; Kaatui 3.7.1944 Ihantalassa. Alik.

POKELA Martti Eliel professori, agronomi, s. 23.1.1924 Haapavesi. Pso Anna Marjatta. Lapset Juha, Hannu, Eeva-Leena. Js. rjoht, jjoht. JR14, 19.Pr., 7./JR2; Uhtua, Kannas. Ltn. VM1.

PORMA Urho Viktor tekn.johtaja, s. 7.10.1908 Oulu, k. 22.3.1953 Oulainen. Pso Ilona Oma Annikki o.s. Merikallio, s. 1910. Lapset Raija Sointu Päivikki -30, Seppo Rauno Juhani -33, Ilari Osmo Tapio -35, Iiro Atso Antero -38, Juha Ilkka Kalervo 46. Ts. kivjjoht, 4./JR25; Kuhmo. Js. kivjjoht, kpäällä, kivkompp tiedpäällä, 7./JR11, III/JR11,

II/JR32, E/ JR32; Uhtua. Haavoittui 3.8.1941 ja 16.7.1944 Kiskisjärvellä. Kapt. VR3, VR4 tlk kahdesti, VR4.

PREPULA Tauno Iisakki kauppias, s. 17.11.1918 Lapua, k. 4.7.1989 Haapavesi. Pso Irma Aino o.s. Haapala, s. 1924. Lapset Kaija Liisa -52, Matti Juhani -58. Ts. kengitysseppä, 2.Pr; Kämärä, Näätälän kylä. Js. kengitysseppä, 31.ELK; Karjalan kannas Ylik. VM2.

PUOLIMATKA Matti Viljami mv., s. 28.8.1911 Haapavesi, k. Oulussa. 1.Pso Alma e. Myllylä. Lapset Seija, Eila, Antti. 2.Pso Laina o.s. Ruuska. Ts. Ryhmänjoht, kssau, 8/Jr69; Kuhmo. Js. ryhmjoht ja jjoht, kssau, 10./JR32; Uhtua. Haavoittui 28.7.1941 Eldankajärvellä. Kers.

PUOLITAIVAL Eelis mv., s. 24.8.1920, k. 14.11.1964 Haapavesi. Pso Lempi. Lapset Keijo -53, Eino -56. Js. Jv.Koul.K13, 8.D, 5./JR45, 5./15.Pr, 10./15.Pr.; Maaselkä, Syväri, Aunus, Kannas. Haavoittui 27.6.1941. Stm. VM1, VM2.

PUOLITAIVAL Kallervo pienviljelijä, s. 19.1.1917 Haapavesi, k. 11.11.1990. Pso Toini Lempi o.s. Ollankehto, s. 1920. Lapset Rainer -41, Seppo -42, Onerva -47. Ts. kivm, JR25; Kuhmo Sairastui 8.3.1940 Kuhmossa. Js. kivm, 9./3.Pr.; Karjalan kannas. Korpr.

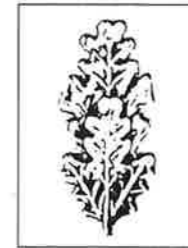
PUOLITAIVAL Niilo mv., s. 31.10.1915 Haapavesi. Pso Kaarina o.s. Poukka. Lapset Eila Päivi Kaarina -53, Anna-Liisa -56. Ts. kivm, 2./PPP7; Tolvajärvi. Haavoittui 12.12.1939 Tolvajärvellä. Js. pkamp, 9./JR32; Uhtua. Korpr.

PUOLITAIVAL Fetas mv., s. 1902 Haapavesi. Pso Hanna o.s. Huttula. 11 lasta. Ts. kivm, JR25; Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi. Js. kivm, JR32, JR53, JR11; Uhtua, Kannas. stm. VM2.

PUOLITAIVAL Tauno Uolevi sekatyömies, s. 19.9.1924 Haapavesi. Pso Sylvi o.s. Aakko. Lapsi Martti. Js. kpm, Rj.P7; Uhtua, Kiestinki. Ls. Rj.P7; Ristijärvi, Märkäjärvi. Stm.

PUOLITAIVAL Toivo Heikki työmies, s. 13.7.1910 Haapavesi. Pso Aili o.s. Siltala. Lapset Reijo, Irja. Js. muon, huoltojoukoissa; Karhumäki. Stm.

PUOLITAIVAL Urho mv., s. 11.6.1914 Haapavesi. Pso Laura o.s. Jokiperä, s. 1920. Lapset Anna Liisa -37, Jorma -41, Elina -50, Matti -55, Heikki -59. Js. kivm, 3./JR11, JR32; Uhtua, Karjalan kannas, Kiestinki, Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Ahvenlahti. Ls. kivm, 3./JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

PUOLITAIVAL Uno maatyömies, s. 1.8.1915 Haapavesi. Pso Anni o.s. Taskila. Lapset Anja -50, Liisa -52, Pekka -53, Eija -61, Matti -67. Ts. Kkm PPP7; Tolvajärvi-Ägläjärvi. Js. Krhammusmies, taisteluläh, Krh.K/JR33; Alakurtti, Karhumäki, Tolvajärvi. Ls. Krhammusmies, taisteluläh, Krh.K/JR33. Korpr.

PUOLITAIVAL Veeti s. 10.9.1908 Haapavesi, k. 9.9.1964 Turku. Pso Maria o.s. Väärni. Lapset Elina, Eeva, Liisa. Ts.pat.kant., Pr. Wuokko; Kuhmo, Js.kk.mies, ajom., 8./JR32, 1.KKK/JR11, 4./JR1; Uhtua,

Kiestinki, Viipurinlahti.stm.

PUOLITAIVAL Väinö Heikki työmies, s. 23.1.1899 Haapavesi, k. 11.10.1963 Haapavesi. Pso Iida o.s. Laukka. Lapset Tauno -24, Taa-vi -26, Veikko -21, Eero -33, Väinö -36, Iiris -38, Irja -40, Mauno -42, Vieno -45. Ts. kivm; Laatokka. Haavoittui Pitkärannassa. Js. kivm; Uhtua. Korpr.

PUOLITAIVAL Väinö Ilmari työmies, s. 20.1.1906 Haapavesi, k. 10.2.1969. Pso Salme Sofia o.s. Rytky. Lapset Anna Sofia, Marjatta Kaarina, Lee-vi Ilmari, Lea Mirjam, Hannu Martti, Elisa. Js. stm, hevosep, pion; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. Rovaniemi. Stm.

PUOLITAIVAL Yrjö Leino mv., s. 13.1.1923 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Halmetoja, s. 1922. Lapset Pirjo -50, Paula -55. Js. kpm, rjoht, 4.D, JR25; Seesjärven suur-lahti, Karjalan kannas, Kaukjärvi, Summa, Ka-

risalmi. Alik.

PURMONEN Vilho mv., s. 12.12.1918 Soanlahti, k. 1.5.1986 Haapavesi. Pso Aune Rauha o.s. Pekkala. Lapsi Esko. Ts. 7/JR37. Js. kivm, JR8; Saani-vaara, Jänisjoki, Lun-kulansaari, Mantsin-saari, Veskelys, Tsalkki, Sambo, Kutisma-joki, Prääsä, Pyhäjärvi Haavoittui 11.9.1941 Pyhäjärvellä. Korpr. VM2.

PUTILA Voitto Jo-hannes mv., s. 1.5.1913. 1. pso Vieno o.s. Pelkonen, s. 1908 Yli-vieska. Lapset Tanja, Taina, Asko, Atso, Anja, Aila, Auvo. 2. Pso Impi o.s. Koski. Ts. pkm, 4./JR26; Muolaa,

Vuoksi, Noisniemi, Kannas, Punnusjoki, Vuoksela, Salmenkaidta. Haavoittui 27.2.1940 Salmenkaidassa. Js. suutari, varas-tom, 11./JR11, JR32; Vuonninen, Pistojo-ki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kannas. Ls. varastom; Tornio, Laurila, Rovaniemi. Korpr.

PUURUNEN Veikko optikko, kelloseppä, s. 29.4.1915 Iisalmi, k. 31.8.1969 Haapavesi. Pso Vilma Maria, s. 1915. Lapset Kyösti -40, Matti -41, Anneli -44, Juhani -51, Anja -57. Ts. Is-teht. Js. JR11; Uhtua, Korpr.

PYHÄLÄ Heikki Ju-ho mv., s. 1.6.1907 Haapavesi, k. 11.7.1956 Haapavesi. Ts. kivm; Laatokka. Js. kivm, JR11; Uhtua. Stm.

PYHÄLÄ Juhon Hen-rik mv., s. 27.6.1900 Haapavesi, k. 7.4.1976 Haapavesi. Pso Iida Maria o.s. Kiljunen, s. 1902. Lapset Niilo -27, Irja -31, Elvi -33, Mar-tta, Arvo -37, Aaro -40, Seppo -43, Tauno -43, Veikko -45. Js. hevosep, JR32; Uhtua. Stm.

PYHÄLÄ Pasi Johan-nes metsuri, s. 30.7.1915 Haapavesi. Ts. kivm; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. JR32, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm.

PYHÄLÄ Tauno mv., s. 22.6.1924 Haapavesi, k. 20.11.1990 Haapave-si. Pso Olga Alina. Lapset Matti, Veikko, Lau-ri, Leena. Js. kivm, 3./JR53; Uhtua, Kan-nas. Haavoittui 16.6.1944 Sahakylässä. Stm. VM2.

PYHÄLÄ Viljami Matias (Viljo) s. 14.4.1921 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Lappi. Kuoli 5.10.1944 Røy-tän pommituksessa. Stm.

PYHÄLÄ Viljo Ed-vard työmies, s. 27.1.1917 Haapavesi, k. 2.1.1953 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Ahola. Lapset Taisto, Maire, Paavo, Viljo. Ts. rjoht, HRR2; Lappeenranta, Karjalan kannas. Js.

rjoht; Uhtua, Kiestinki. Alik.

PYHÄLÄ Väinö Jo-hannes mv., s. 30.5.1923 Haapavesi. Js. kivm, RajaK25, JR8; Tolvajärvi, Korpiselkä, Kantronkylä. Haavoit-tui 15.7.1944 Tolvajär-vellä. Kaatui 2.9.1944. Stm. VM2.

PYRRÖ Aarne Vilho metsuri, s. 22.5.1910 Haapavesi, k. 2.3.1987 Haapavesi. Pso Bertta o.s. Kangasharju, s. 1912. Lapsi Veikko -35. Ts. kssm, II/JR25; Kuhmo. Js. tsilti, JR32, 2./Er.P13; Uhtua, Kar-jalan kannas. Ls. Kittilä. Stm.

PYRRÖ Eino Olavi puuseppä, s. 18.10.1913 Rantsila, k. 7.12.1988 Ylivieska. Pso Aino Marja o.s. Niku, s. 1927. Ts. jjoht, Sis-siP5; Kuhmo. Js. jvjoht, JK/Kev.Os.4; Tuulos, Pisi, Kuuttilah-ti, Syväri. Alik. VM2.

Js. rjoht, 3.D; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Alik.

PYRRÖ Pentti s. 28.8.1923 Haapavesi, k. 5.1.1986 Rovaniemi. Pso Elli o.s. Koskinen. Lapsi Pirkko. Js.pkamp.kjä. Jv.Koul. K.16, Täyd. P4, 3./JR22, 2./20Pr.; Seesjärvi, Syväri, Karjalan kannas. Stm.

PYRRÖ Ville Robert maa- ja metsätyömies, s. 17.8.1909 Haapavesi. Pso Viola o.s. Järvenpää. Lapset Eero -31, Esko -31, Lilja -34, Anni -34. Ts. kivm, Jv. Osallistui jatkosotaan. Sairastui 1944 Lappeenrannassa.

PYRRÖ Yrjö Ilmari sekatm., s. 19.2.1923 Haapavesi. Ts. Työk.; Kannas. Js. parteht., Rj.P7.; Salla, Syväri, Kiestinki, Uhtua, Hirsylä, Tolvajärvi. Ls. kpm.; Kemijärvi, Savukoski. Alik. Vm2.

PYÖKKILEHTO Matti rakennustyömies, s. 28.2.1924 Haapavesi, k. 1990 Lahti. Pso Maire. Lapset Ulla, Nina, Eila. Ts. Koul.K; Oulu. Js. kivm, JR11; Uhtua. Ls. JR11.

PYÖKKILEHTO Toivo Anselm puuseppä, s. 17.10.1915 Haapavesi, k. 1981 Vantaa. Pso Jenni o.s. Ahola, s. 1924. Lapset Reijo -47, Jouko -48. Ts. kivm, kkm, tstlti, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi.

Js. It. tykm, It.KKK; Hanko, Syväri. Korpr. VM2.

PYÖKKILEHTO Veikko Johannes rakennusmies, s. 26.7.1920 Haapavesi, k. 7.1.1989 Haapavesi. Pso Aili o.s. Savikoski, s. 1925. Lapsi Taisto -45. Js. varastom, 2./JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. varastom, 2./JR11; Tornio. Stm.

PYÖRIÄ Erkki Vilhelmi mv., s. 14.2.1913 Haapavesi. Ts. kivm, au, 4./PPP7. Kaatui 22.12.1939 Korpiselässä. Alik.

PYÖRIÄ Johan Tiitus mv., s. 4.1.1906 Haapavesi, k. 3.3.1963 Nivala. 1. pso Alli o.s. Salonpää. 2. Pso Senja o.s. Koskenkorva. Lapsi Aarno. Ts. 6./JR40; Pelkosenniemi, Joutsijärvi, Märkäjärvi. Js. stm, 45.Tyk.K.; Uhtua. Haavoittui 29.9.1941 Uhtualla. Stm.

PYÖRIÄ Matti mv., s. 1903 Haapavesi, k. 1946 Haapavesi. Pso Anna o.s. Niva-Pekkala. Lapset Eine, Mauno, Toini, Salli, Paavo. Ts. stm; Kuhmo.

PYÖRIÄ Petter Valter mv., s. 29.1.1908 Haapavesi, k. 1.2.1983 Haapavesi. Pso Sirja o.s. Pirttisalo, s. 1915. Lapset Raili -37, Aila -38, Eero -43, Kaarlo -46. Ts. kivm, 9./JR32; Karjalan kannas. Js.

kivm, 9./JR32; Uhtua. Korpr.

PÄIVINEN Mikko s. 24.6.1901 Soanlahti, k. 3.12.1955 Haapavesi. Ts. Jv.Koul.K6, 9./JR42, EK/JR2. Js. kivm, Jv.Koul.K14, 2./JR52; Rukajärvi, Repola.

PÖLLÄNEN Tauno Petteri pienviljelijä, s. 10.11.1921 Uukuniemi. Pso Laina, s. 1922. Lapset Eeva -44, Reijo -47, Esko -53, Riitta -60. Js. pkamp, JR11, JR12; Poventsaa, Vuoninen, Ihantala. Haavoittui 14.7.1941 Vuonnisen kylässä, 1943 Poventsassa ja 3.7.1944 Ihantalassa. Ls. pkamp, JR12; Kontiomäki, Sodankylä. Stm. VM2.

PÖTSÖNEN Georg (Yrjö) mv., s. 7.4.1894 Soanlahti, k. 28.9.1982 Haapavesi. Ts. Linn. työt; Karjala. Stm.

PÖTSÖNEN Veikko mv., s. 4.8.1924 Soanlahti. Pso Hilka Airi Orvokki o.s. Koskela. Lapsi Pekka 49. Js. tstlti, PionK./15.Pr., Er.PionK; Syväri, Lappi. Ls. tstlti, Pion.K., Er.PionK./15.Pr.; Lappi. Korpr. VM2.

RAATIKAINEN Pentti Vilho autoilija, s. 5.6.1923 Muolaa. Pso Isa o.s. Rautoja. Lapsi Helena. Js. autonk, 48.AutoK; Karhumäki. Korpr.

RAITALA (KECKMAN) Kalle Vilhelm mv., s. 5.8.1907 Haapavesi. 1. pso Helmi o.s. Rautio. Lapset Arvo -30, Eino -35. 2. Pso Saara e. Lehtola o.s. Anttila. Ts. huoltom; Kuhmo. Js. huoltojoukot, JR32; Uhtua. Stm.

RANKINEN Kalevi Aadolf mv., s. 9.9.1919. Js. kivm, 11.D, JR8; Äänislinna. Kaatui 15.7.1941 Soanlahden Rovavaarassa. Stm.

RANKINEN Martti Joel mv., s. 13.5.1921 Haapavesi, k. 23.6.1986. Js. kivm, 2./JR11, 7./JR32; Uhtua, Lotinanpellon lohko. Haavoittui 6.7.1941 Ainaslahdessa. Ls. kivm, 7./JR32; Tor-Muonionjokilaakso.

nionjokilaakso, Korpr. VM2.

RANKINEN Niilo Ernesti mv, autonkulj., s. 20.5.1919 Haapavesi. Pso Airi o.s. Väitiniemi, s. 1929. Lapset Tuula -52, Harri -54, Heikki -57, Rauni -61. Js. rjoht, 6./3.Pr.; Itä-Karjala, Krivi, Karjalan kannas. Kers. VM2.

RANKINEN Tenho Heikki työmiehes, s. 30.10.1917 Haapavesi. Ts. kivm, SissiP2; Aittojoki. Js. rjoht, JR11, 10./JR32, 7./JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla, 16.6.1942

Hevosenkengässä ja 27.7.1944 Vuosalmella. Ls. rjoht, 7./JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Kers. VM1, VM2.

RANKINEN Väinö Henrik mv., s. 25.3.1908 Haapavesi. Pso Suoma o.s. Heikkilä. Lapset Eero, Matti, Veijo, Elina, Pentti. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR32; Uhtua. Kaatui

9.4.1942 Uhtualla. Stm.

RANTA Eero apteek-kari, s. 1.2.1927 Oulainen. Osallistui jatkosotaan, Uhtuan suunta, It. Korpr.

RANTALA Veikko Matias s. 26.4.1923 Vihanti, k. 19.11.1971 Vihanti. Pso Kerttu Maria o.s. Forss s. 1927 Haapavesi. Lapset Pirkko, Lauri, Raimo, Kimmo, Heikki. Js. kivm. Haavoittunut. Korpr.

RANTAPELKONEN Pentti Jaakko kirvm., s. 2.9.1922 Rantsila. Pso Eila Inkeri o.s. Viitanen s. 1926. Lapset Jorma -47, Aila -51, Teuvo -53, Seija -54, Helvi -57. Js. lääkmi, 3./JP4.; Karhumäki,

Stalinin kanava, Syväri, Kannas. Korpr. VM1, VM2.

RANTAPELKONEN Vieno Otto mv., s. 30.3.1914 Rantsila. Lapset Erkki, Paavo, Pirkko, Elsi, Irja. Ts. vm, EK./I/JR26; Karjalan kannas. Js. vm, E/II/JR32; Uhtua. Haavoittui 1942 Uhtualla.

Ls. vm, HeimoP; Tornio, Sodankylä. Korpr. VM1, VM2.

RANTAPUSKA Tau-no vesilaitoksen hoitaja, s. 14.9.1916 Kuortane. Pso Irma Aulikki o.s. Kujala, s. 1927. Lapset Kirsti -51, Tors-ti -53. Ts. tsilti, JR41; Ilomantsi. Js. tsilti, JR16; Kitee. Haavoittui

13.7.1941. Alik. VM1, VM2.

RAPINOJA Artturi mv., s. 29.12.1912 Haapavesi, k. 14.10.1989. Pso Sonja Elisabet o.s. Korpisalo, s. 1924. Lapset Sirkka -46, Liisa -49. Ts. kpamp, 2./PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi,

Aittojoki. Js. 9./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Korpr.

RAPINOJA Juho Petteri työmiehes, s. 18.2.1916 Haapavesi. Pso Sanni Sofia o.s. Ruhkala. Lapset Hannu Antero, Risto Johannes. Ts. tsilti, 2./PPP7; Aittojoki, Luglajärvi. Js. kpääll, tsilti, III/JR11,

II/JR53, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Kaatui 26.10.1942 Jyvälahdessa. Korpr.

RAPINOJA Paavo Lauri mv., s. 28.11.1918 Haapavesi, k. 22.12.1944 Haapavesi. Ts. kivm, VK/JR64; Suomussalmi. Stm.

RAPINOJA Reino Arvi mv., s. 25.7.1911 Haapavesi, k. 22.11.1965 Haapavesi. Ts. krhm, JR32; Vuoksela. Js. krhm, JR32; Juntus-ranta, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Länsi-

Kannas. Haavoittui 25.6.1944.

RAPINOJA Urho Heikki mv., s. 18.5.1924 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Suhonen, s. 1925 Nilsiä. Js. kpm, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 26.6.1944 Noskualla. Ls. kivm, JR53;

Tornio, Rovaniemi, Sirkka, Kittilä, Muonio. Stm.

RAPINOJA Uuno II-mari kartoittaja, s. 12.1.1924 Kaustinen. Pso Ensi Sofia o.s. Alatalo. Js. kaukopartio, Er.Os.Sau; Salla, Savukoski, Seitaanoja, Sotatunturi, P-Viena. Ylil. VM2.

RAPINOJA Uuno Johannes lastaaja, s. 5.3.1918 Haapavesi, k.26.10.1977 Kotka. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Haavoittui. Stm.

RAPINOJA Väinö Heikki mv., s. 30.8.1923 Haapavesi. Pso Aino Saara o.s. Talus, s. 1926 Alavieska. Lapset Annikki -53, Erkki -57, Kauko -64. Js. kivm, Jv.Koul.K16, JR11, JR14, SotaS, KV,

HTK1; Uhtua, Jyvälahti, VT-linja, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksenlohko, Vuosalmi, Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Korpr.

RAPINOJA Yrjö Aukusti mv., s. 20.2.1914 Haapavesi, k. 25.6.1985 Haapavesi. Pso Lyydia Sofia. Lapset Onni -40, Onerva -43, Oiva -45, Terttu -48. Ts. kkm, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Rau-

hala. Js.10./JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Vuosalmi, Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Ls. 10./JR32; Tornio, Rovaniemi. Kers.

RAUDASKOSKI Henry Petter liikeapu-lainen, s. 5.2.1919. Kuoli sotasairaalassa 30.9.1943. Alik.

RAUMA Niilo Vilhelmi mv., s. 20.12.1925 Haapavesi, k. 9.12.1991 Haapavesi. Pso Laura Alina o.s. Huttula. Lapset Arja Annikki, Jouko Kalervo. Js. autonk, kkm, Jv.Koul. K 15, JR11; Kannas.

Haavoittui 23.6.1944 Noskualla. Ls. kkm, JR11; Tornio, Kemi, Rovaniemi. Ratsumies. VM2.

RAUMA Väinö Johannes sahatyömies, s. 27.2.1919 Haapavesi. Pso Iida Maria o.s. Pakola. Lapset Raija Kaarina -50, Tarja Mirjami -51, Seija Anna-Liisa -52, Hannu Juhani -58. Js. kivm, kpm, 3.Pr;

Karjalan kannas, Maaselänkannas, Salla. Haavoittui 1942 Krivissä, 23.6.1944 ja 27.6. 1944 Juustilassa. Osallistui talvisotaan. Korpr.

RAUTIO Kostti Johannes mv., s. 21.5.1904 Haapavesi, k. 8.7.1979 Haapavesi. 1 Pso Ellen o.s. Tarkka-Filppula, s. 1903. 2. Pso Maria Kustaava o.s. Isotalo, s. 1906. Lapset Eero Kimmo -36, Martti Hannu Jouni -40. Ts. radsähköttäjä, 6.Er.PPK/; Haapasaari. Js. radsähköttäjä, E/JR32, SissiP3, EK/JR53; Korpjärvi, Uhtuan tie, Pääjärvi, Kiestinki. Stm.

RAUTIO Matti Viljo opettaja, s. 1.11.1908 Haapavesi. Pso Terttu Kaarina o.s. Soininen. Lapset Matti Olavi, Seppo Heikki Ilmari. Ts. jjoht, 8.D; Karjalan kannas. Js. pstijoht, kivkpääll, III/JR37,

Er.P30; Karjalan kannas. Haavoittui 29.7.1941 Okanmäessä. Yliil. VR3, VR4 tlk, VR4, VM2.

RAUTOJA Aimo Os-kari maalari, s. 3.5.1926 Nivala. Pso Esteri o.s. Liimatainen. Js. pstm, JR1; Karjalan kannas. Stm.

REMES Paavo Eemeli rakennusmestari, s. 30.8.1910 Kärsämäki. Pso Salli Elisabet o.s. Jussila. Lapsi Ritva Liisa. Js. jjoht, Pion.P36; Heinjoki. Kaatui 20.6.1944 Heinjoella. Osallistui talvisotaan. Vänr.

REPO Ensio taksiautoilija, s. 27.6.1925 Soanlahti. Pso Hilma o.s. Torkkola, s. 1925. Lapset Markku Ensio -52, Anneli Hellen -57. Js. autonk, Jv.Koul.K24; Syväri, Tuulos. Korpr.

REPO Erkki mv., s. 22.11.1927 Soanlahti. Pso Lea Ruusu Margit o.s. Vuorenmaa, s. 1931. Lapset Helena -51, Tero -54, Mika -67. Js. läh, Is. kompp; Soanlahti. Stm.

REPO Kalle Nikolai mv., s. 31.1.1899 Soanlahti, k. 1.10.1973 Forssa. Pso Aino Impi o.s. Nissinen, s. 1898. Lapset Kyllikki -22, Aulis -23, Kerttu -25, Sirkka -28, Kaarina -30, Toini -33, Pentti

-35, Jorma -37, Matti -41. Ts. Osallistunut Js. hevm., kivm.;Uhtua, Soanlahti.

REPO Nikolai mv., s. 27.9.1906 Soanlahti, k. 22.1.1975 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Sikiö. Lapset Pentti, Seppo, Varpu, Kyösti, Teuvo, Risto, Hannu. Ts. pkv, Er.P9; Karjalan kannas. Haavoittui 22.12.1939

Ägläjärvellä. Js. pkm, JR50; Karjalan kannas. Haavoittui 31.1.1944. Alik. VM2.

REPO Pekka mv., s. 18.6.1906 Soanlahti, k. 1.5.1975 Haapavesi. Pso Anna Lyydia. Lapset Urho Petteri -33, Erkki Aulis -34, Pirkko Anneli -35, Aira Onerva -37, Martti Sakari -40, Leena Marjatta

-41, Ritva Tuulikki -45, Maija Tuulikki -47, Sirkka Iris Sisko -52. Ts. lääkm. PPP9; Pitkäranta, Laatokka. Haavoittui 16.12.1939 Korpiselässä. Js. JR54; Salla. Stm. VM2.

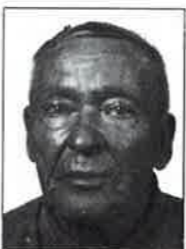

RIMPIOJA Eino Anselmi mv., s. 9.10.1909 Haapavesi, k. 1.5.1977 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Repo. Lapset Niilo, Vilho, Raili, Leena.

RINNE Arvo Henrik metsätal.ins., s. 7.10.1918 Alahärmä. Pso Aino Annikki o.s. Hirviluoto, s. 1925. Lapset Ritva Marja-Leena -47, Kaija Liisa Annikki -50, Jukka Heikki -53. Ts. rjoht, 33.Er.PionK;

Laatokan Karjala, Lemetti, Koivuselkä. Haavoittui 21.2.1940 Koivuselässä. Js. jvjoht, jjoht, JR37, Pion.P13, JR8; Ruskeala, Sortavala, Karjalan kannas, Syväri. Yliil. VM1, VM2 kahdesti.

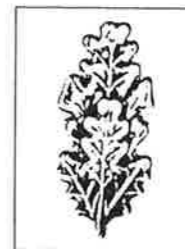
RINNEKANGAS Veikko Aapeli mv., s. 19.9.1912 Haapavesi, k. 12.4.1985 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Antikka. Lapset Taimi, Hilka, Kalle, Päivi, Jussi, Matti, Pekka, Lauri. Js. JR38; Uhtua, Kannas.

Haavoittui 8.8.1941 Uhtualla.

RIPATTI Eenoikki (Eino) rak.urak., s. 8.1.1906 Hirvensalmi, k. 20.1.1971 Haapavesi. Pso Martta o.s. Rytty, s. 1903. Lapset Leila -34, Sisko -37, Sirkka -39, Veli -42. Ts. tstlti, au, Er.PPK; Haapasaa-

ri. Js. tstlti, au, kompp väap, 7./JR32; Uhtua, Pistojoeki. Haavoittui. Kers. VM2.

RISSALA Antti (Antta) metsätyömies, s. 18.6.1917 Haapavesi. Ts. pkm, 3./JP3; Joutselkä, Summa. Js. krh, puhm, täh, JR11; Uhtua. Haavoittui 18.6.1943. Ls. täh, JR11; Tornio Rovaniemi. Stm. VM2.

RISSALA Heikki Vilhelmi (Heikka) metsätyömies, s. 13.3.1921 Haapavesi. Js. krhm, KrhK/I/JR11; Uhtua. Haavoittui 6.7.1941 Oinasniemessä. Kuoli kenttäsairaalassa 7.7.1941. Stm.

RISTIMAA Jaakko Emil rakennusmies, s. 22.6.1906 Alahärmä, k. 31.12.1988 Haapavesi. Pso Hanna Lyydia o.s. Niittykoski, s. 1907. Lapset Hannes -28, Eeva -30, Erkki -37, Tauno -40, Vesa -43. Js.

kivm, JR32; Uhtua. Stm. VM2.

RITOLA Antti Heikki työmies, s. 19.1.1912 Haapavesi. Pso Martta o.s. Aittola, s. 1913. Lapset Toivo -40, Kaija -42, Niilo -45, Tauno -47. Ts. kkm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki, Ilomantsi. Js.

kivm, JR32, JR11; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Kiestinki, Rajajoki, Vammelsuu, Viipurinlahti, Uhtua. Korpr.

RITOLA Heimo Vesa työmies, s. 16.12.1920 Haapavesi, k. 21.7.1987 Haapavesi. Js. JR11; Uhtua, Kannas. Ls. JR11. Korpr.

RITOLA Heino Antti työmies, s. 4.1.1910 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Mäntylä. Lapset Raili Elina -37, Eila Maria -39. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Kaatui 4.12.1939 Aittojoella. Stm.

RITOLA Jaakko Olavi mv., s. 31.7.1913 Haapavesi. Pso Anni Maria o.s. Rytty. Lapsi Anna-Maija -42. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kpm, JR53; Juntusranta, Uhtua. Kaatui 26.10.1942

Jyvälahdessa. Korpr.

RITOLA Juhon Fredrik (Hannes) mv., s. 13.7.1921 Haapavesi. Pso Aira o.s. Oksanen. Lapset Paula -50, Hannu -53, Mauno -59, Päivi -62. Js. kpm, kssm, 8.D, 5./JR45; Kannas, Syväri, Aunuksen kannas, Syskyjärvi, Maaselkä. Alik.

RITOLA Juhon Robert mv., s. 27.1.1908 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Ruskonsaari. Lapset Leila -32, Olavi -35, Raimo -44. Ts. PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Haavoittui Tolvajärvellä. Js. kivm, 1./JR25;

Kannas, Tali, Ihantala. Kuoli haavoituttuaan 11.7.1944 Ihantalassa. Korpr.

RITOLA Leevi rakennusmies, s. 15.9.1925 Haapavesi, k. 3.8.1987 Haapavesi. Pso Aira, o.s. Kangasaho. Lapset Sirkka -47, Jouko -51, Aatos -54, Veikko -56. Js. kpm, kivm, keittiöm, 1./JR11; Juustila,

Ihantala. Ls. kpm, kivm, 1./JR11; P-rintama. Stm.

RITOLA Niilo Oskari työmies, s. 4.10.1914 Haapavesi. Ts. rjoht, JR27; Kuhmo. Js. rjoht, puolijjoht, 3./JR11; Uhtua. Kaatui 26.10.1942 Välikukkulalla. Alik.

RITOLA Veikko työmies, s. 20.2.1923 Haapavesi, k. 5.6.1984 Haapavesi. Js. kivm, JR25; Karjalan Maaselkä, Karjalan kannas. Stm.

RIUTTANEN Viljo Anselmi mv., s. 2.2.1923 Haapavesi, k. 26.2.1981 Pudasjärvi. Pso Hilda o.s. Keränen, s. 1927. Lapset Reijo -50, Hilka -51, Esko -53, Aili -54, Irja -55, Lahja -57, Seppo -59,

Toivo -61, Arto -62, Irene -65, Rauno -66. Js. pkm, JR45; Seesjärvi, Syväri. Stm.

ROINI Aarne sekatyömies, s. 22.7.1908 Haapavesi, k. 6.2.1980 Haapavesi. Pso Helmi. Lapset Heikki -37, Aimo -39. Js. pkamp apul, III/JR4, Koul.K19, Svleiri 9. Stm.

ROINI Antti Einari mv., s. 8.12.1910 Haapavesi. Pso Vilma Sylvia o.s. Vanhatalo. Lapset Matti Antero -39, Reino Mikael -41, Seija Helena -43, Juhani Henrikki -48, Jani Erkki -51. Ts. hteht.,

Tal.K20.; Kannas. Js. tarkampuja, JR11; Raate, Uhtua. Haavoittui 16.7.1941 Vuonnissa. Korpr.

ROINI Otto Vilhelm työmies, s. 19.8.1915 Haapavesi, k. 13.12.1979 Pyhäjärvi. Pso Iida o.s. Nurmesniemi. Ts. kpm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki, Suojärvi. Js. kpm, JR32, JR11, JR53; Uhtua,

Karjalan kannas, Heinjoki, Vuonninen, Pistojoiki, Kivennapa. Ls. kpm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm, Korpr. VM2.

ROJOLA Juhon Osva s. 23.3.1913 Haapavesi, k. 5.1.1991 Haapavesi. Pso Helmi o.s. Korkatti. Lapset Ulla-Maija, Reijo, Veijo. Ts. läh au, 2./PPP7; Ägläjärvi, Tolvajärvi, Aittojoki. Js. komen-

torjoht, läh au, 8./III/JR32; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. läh au, 8./III/JR11; Kemijoki. Kers.

ROJOLA Kaarlo Kustaa työnjohtaja, s. 6.4.1923 Haapavesi. Pso Eeva Ilona o.s. Veikkola. Lapset Tapio, Juhani, Marja-Terttu. Js. tstlti, lääkäri, JR12, kompp Sarva; Äänisniemi, Vienanka-

nava, Ihantala, Pyöräkangas. Haavoittui 29.6.1944 Pyöräkankaalla. Ls. tstlti, lääkäri, JR12; Sodankylä. Alik.

ROJOLA Olavi Pelervo mv., s. 25.8.1916 Haapavesi, k. 10.11.1959 Haapavesi. Ts. kivm, 2./PPP7; Ägläjärvi, Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kaasuryhmä, kivm, 8./III/JR32; Uhtua, Äänislinna. Ls.

kivm, 3.D; Tornio, Keminmaa. Korpr.

ROJOLA Vilho mv., s. 4.6.1921 Haapavesi, k. 14.6.1983 Haapavesi. Js. kpm, 7./JR45; Syväri, Laatokan kannas, Aunuksen kannas. Ls. kivm. 7./JR45, 5./JR45; Tornio. Korpr.

RUOTSALAINEN Joonas mv., s. 3.10.1905 Lapinlahti, k.28.2.1993. Pso Anna o.s. Rönkkö, s. 1911. Lapset Paavo -34, Ossi -37, Unto -38, Tuomo -42, Outi -48. Js. hevhoit, Linn.Pat; Karjalan kannas. Stm.

RUOTSALAINEN Kaarlo mv., s. 2.5.1914 Varpaisjärvi, k. 24.5.1987 Haapavesi. 1.Pso Martta o.s. Venäläinen. Kahdeksan lasta. 2. Pso Eine Maria o.s. Sarja. Ts.kivm, 2./JR64; Laatokka. Haavoittui 11.3.1940 Kollaalla. Stm.

RUOTSALAINEN Martti kappalainen, s. 20.11.1915 USA. Pso Toini Aliina o.s. Haapakoski, s. 1917. Lapset Toivo -42, Aino -44, Laina -45. Js. pastori, 1./JR12, TKK3, Jv.Koul.K16, 1/JR12; Salla, Kiestinki, Äänisniemi, Vienankanaava, Karhumäki. Ls. patl.sotpast., 1/JR12; Kuhmo, Suomussalmi, Rovaniemi, Sodankylä. Sotpast. VR4.

RUSKONSAARI Aimo Ihanti työmies, s. 11.7.1922 Haapavesi. Js. kivm, Rj.K25; Uhtua.

RUUSKA Aate Matti mv., s. 3.10.1914 Haapavesi. 1. pso Sylvi o.s. Turpeinen, s. 1912. Lapsi Seija -35. 2. Pso Alli Armiit, s. 1917 Haapavesi. Lapset Pirkko -43, Veli -42,

Sauli -52, Paula- 55. Ts. pkamp, JR65; Kannas. Js. kpm, JR32; Ihantala, Vuonninen, Kiskiskukkula. Haavoittui 28.7.1941, 5.9.1942 ja 14.12.1943. Ls. rjoht, JR11; Sodankylä. Kers. VM1, VM2.

RUUSKA Aimo mv., s. 11.7.1923 Haapavesi, k. 9.6.1990 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Laukka. Lapset Terttu, Vesa, Oiva, Salme, Hannu. Js. kivm, JR12; Maaselän kannas, Poventsa, Karjalan kannas. Haavoittui 13.7.1944 Ihantalassa. Stm.

RUUSKA Eemi mv., s. 5.3.1921 Haapavesi. Pso Saimi o.s. Leppimaa, s. 1922. Lapset Lauri -41, Sulo -45, Rauno -49, Eila -50, Esko -54, Veijo -56, Erja -62, Eija -65. Ts. linn.työt, työryhmä Dungers; Karjalan kannas. Js. tsilti, JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. tsilti, JR11; Tornio, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. tsilti, JR11; Tornio, Rovaniemi, Sinettä. Korpr. VM2.

RUUSKA Eino Viljami mv., s. 14.12.1921 Haapavesi, k. 4.1.1992 Haapavesi. 1. pso Anna-Maija o.s. Murisoja. Lapsi Timo. 2. Pso Helmi o.s. Heitto. Lapset Leena, Pauli. Js. kivm, 5./JR12; Lohijärvi, Kiestinki. Haavoittui 22.5.1942 Kiestingissä. Stm. VM1, VM2.

RUUSKA Heino kirvesmies, s. 6.12.1909 Haapavesi. Pso Sylvi, s. 1920. Lapset Mirja -40, Salme -42, Kalevi -45, Olli -47. Ts. läh, JR1; Kannas. Js. läh, JR1; Kannas. Stm.

RUUSKA Jaakko Jal-mari mv., s. 17.9.1924 Haapavesi. Js. kivm; Karjalan kannas. Kadonnut 14.6.1944 Sahakylässä. Stm.

RUUSKA Johan Arvid mv., s. 25.12.1907 Haapavesi, k. 28.1.1975 Haapavesi. Pso Hilma Lyydia o.s. Kangasaho. Lapset Niilo Vesa -30, Väinö Olavi -31. Vääh.

RUUSKA Matti kauppias, s. 1.12.1914 Haapavesi, k. 3. 6.1976 Nivala. Pso Maija-Liisa o.s. Laivuori. Lapset Kalevi, Hanna Maija. Ts. kivm, Kev.Os.10; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua. Haavoittui 18.8.1942 Uhtualla. Stm.

RUUSKA Reino maatyömies, s. 12.7.1923 Haapavesi, k. 2.3.1991. Pso Eeva Marjatta o.s. Kulju. Lapset Taisto, Eija, Jari. Js. kivm, JR7, JR25; Maaselkä, Kannas, Kaukjärvi, Summa, Huumala, Säiniö, Tali, Ihantala. Stm.

RUUSKA Toivo Olavi maatyömies, s. 3.6.1920 Nivala, k. 25.10.1979 Haapavesi. Pso Hilda Kaarina o.s. Koivu. Lapset Mauno -48, Marja -49, Matti -51, Raija -54, Elsa -59, Helmi -62. Js. kivm, varastom, 3./JR8, 4.EvarK; Laatokka. Haavoittui 12.5.1943 Kimjärvellä. Stm.

RUUSKA Vilho Art-turi puuseppä, s. 31.10.1921 Haapavesi. Pso Aino o.s. Aakko. Lapset Anja Helena -48, Margit Hannele -52, Saija Kristiina -65. Js. kivm, Jv.Koul.K13, 2./Jv.Koul.K13, HTK, 7./JR45; Syväri, Vitele. Haavoittui 15.2.1942 Maaselässä. Ls. kivm, 6./JR45; Kemi. Korpr.

RUUSKA Vilho Au-kusti mv., s. 4.3.1920 Haapavesi. Pso Alli o.s. Isovatjus. Lapset Hilikka -43, Akseli -44, Helvi -47, Silja -50, Jaakko -51, Päivi -61, Kari -61, Marketta -64. Js. kkamp, Kev.Os.14, JR8; Laatokka. Haavoittui 26.9.1941 Äänislinnassa ja 7.1.1942 Koronkylässä. Stm.

RUUSKA Vilho Johannes mv., s. 18.12.1922 Nivala. Pso Esteri o.s. Ruuska, s. 1928. Lapset Mauri -50, Tauno -54, Ulla -56, Maija -48, Helena -49. Ts. työkompp; Kannas. Js. kivm, kpm, pskm, JR11; Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kannas. Haavoittui 28.6.1944 Heinjoella. Ls. kpm, JR11; Tornio. Haavoittui 2.10.1944 Torniossa. Korpr. VM1.

RUUSKA Vilho Niko-lai mv., s. 19.7.1914 Haapavesi. Pso Hilda e. Kukkura, o.s. Jylänki, s. 1910. Lapset Iiris -45, Sirkka Eila -46, Aaro -39, Hilikka Marjatta -48, Liisa -38, Ritva -41. Ts. kpm, 3./JR25; Kuhmo. Js. tkm, RaskPsto 6; Karjalan kannas. Stm.

RUUSKA Väinö kirvesmies, s. 12.7.1923 Haapavesi. Pso Rauha o.s. Isovatjus, s. 1927. Lapset Alpo -47, Aulis -49, Aila -51, Ilmo -55, Aira -56, Arja -56, Timo -57, Sointu -66. Js. kpm, JR12; Karhumäki, Karjalan kannas. Haavoittui 28.6.1944 Ihantalassa. Ls. kpm, kpartiom, JR12; Pudasjärvi, Rauma, Rovaniemi, Sodankylä. Stm. VM2.

RUUSKA Väinö Eemeli mv., s. 2.1.1920 Haapavesi. Js. kivm, JR8; Laatokka. K. 28.8.1941 Sotjärvellä. Stm.

RUUSKANEN Niilo Eevert Bernhard perämies, s. 9.5.1924 Laitila, k. 19.12.1954 Saksa. Pso Aili Marjatta o.s. Eklund. Lapset Erkki Sakari Evert -54, Inge Margareta Susanna -55. Js. Er.Os. Sau, kpm, 1.AutoJ/YthE Roi. Ls. Autoups. Vänr. VR4.

RUUSKANEN Otso Ossian Hubert LL, lääkäri, s. 26.9.1922 Laitila, k. 28.10.1968 Jyväskylä. Pso Ritva Liisa o.s. Ruotsalainen. Lapset Pertti Otso Tapio -56, Riitta Marjatta -57, Sirkka Liisa Kristiina -58, Risto Matti Eevert -59, Iris Greta Helena -61. Js. tyktj, ptri-, läh-, tiedups. Haavoittui. Lääkkapt. VR4 tlk, VR4.

RUUSKANEN Teuvo Oskari kunnan tilhoit., s. 16.10.1922 Haapavesi, k. 19.5.1960 Puumala. Pso Sylvi Ester Kapanen e. Ruuskanen o.s. Häkkinen, s.1927. Lapset Seppo -51, Juha -54, Lea-56, Leo -58, Kaija -59. Ts. Osallistunut vapaaehtoisena. Js. JR9; Tohmajärvi.

RUUSKANEN Tuure Aukusti maadm., s. 20.2.1920 Haapavesi. Js. Krh-tulenjht., JR8, JR37, JR50; Kiekua, Hautavaara, Kiukas, Syväri, Prääsä, Petroskoi, Vilga, Suvilah-ti,Loimola.Ls. Krh-tulenjht. JR8; Tornio, Muoniojoki. Korpr. VM2.

RUUSKANEN Uula maadm., s. 1.8.1917 Haapavesi. Ts. Er/P36. Js. Kannas. Kadonnut 22.8.1941.

RUUSKANEN Veikko Aapeli apul.työnj., s.19.2.1925 Haapavesi. Pso Tyyne s.1931. Lapset Sakari -54, Pauli -58. Js. lti., JR4, JR9, 5./JR1. Er.P20, HTK4, 6./JR, 1./JR2.; Karjalan kannas.

RUUSUNEN Taisto Asser mv., s. 26.5.1918 Oulainen, s. 14.11.1986 Haapavesi. Pso Anna o.s. Heikkilä. lapset Aila, Alpo, Irma, Vesa, Jukka. Js. ajom, II/HTK4, 44.KuormK.

RYTKY Aimo Fredrik mv., kirvesmies, s. 30.12.1917 Haapavesi. Pso Taimi, s. 1920. Lapsi Maija Anitta. Ts. stm, pkryhmä, 5./JR36; Saarijärvi, Uomaa, Lavajärvi. Js. vm, EK/II/JR32; Uhtua, Kiestinki. Ls. vm, EK/II/JR11; Rovaniemi, Tornio. Korpr. VM2.

RYTKY Arvi mv., s. 30.6.1907 Haapavesi, k. 18.4.1985 Hanko. Pso Selma o.s. Eskola. Lapset Eila, Viljo, Antti, Taisto, Eeva, Arvi. Ts. hevosem; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua, Viipurinlahti. Stm.

RYTKY Erkki s. 26.8.1917 Haapavesi, k. 12.3.1948 Oulainen. Pso Maire o.s. Tuokkola. Yksi lapsi. Osallistui talvisotaan.

RYTKY Erkki Arvi kirvesmies, s. 7.5.1925 Piippola. Pso Sylvi Valpuri. Lapset Kalevi, Olavi, Elvi. Js. kivm, 5./JR1; Karjalan kannas. Stm.

RYTKY Erkki Heikki autoilija, s. 30.1.1914 Haapavesi, k. 24.1.1974 Ruotsi. Pso Vieno o.s. Ritola. Lapset Esko, Eila, Eero, Eino, Eljas, Vesa. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Sotavankina. Js. rjoht, JR32; Uhtua.

RYTKY Erkki Vilhelm pienviljelijä, s. 7.8.1910 Haapavesi, k. 18.1.1970 Haapavesi. Pso Aune, s. 1914. Lapset Pentti, Irja, Maija, Martti, Eila, Erkki, Esko, Matti, Jouni, Marjatta. Ts. krhm, puhm, KrhK/JR26; Vuoksela. Js. kivm, KrhK/JR32; Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. vm, puuseppä, EK/3.D.; Kannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr. VM2.

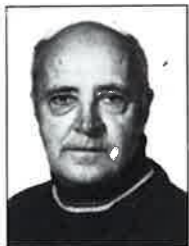
RYTKY Juho Vilhelm (Ville) autoasentaja, s. 17.12.1920 Nivala, k. 11.6.1990 Kempele. 1. Pso Aili o.s. Pesonen. Lapset Antero -44, Seija -45. 2. Pso Aili o.s. Lemmetyinen, s. 1921. Lapset Lassi -53, Heikki -64, Kaisa -65. Js. autonk, JR16, I/8.Pr., HuoltoK15; Laatokka, Lotinanpelto, Tuulosjoki. Haavoittui 27.6.1944. Ls. kivm, 1./Er.P21; Tornionjoki, Muonionlaakso. Stm. VM2.

RYTKY Lauri mv., s. 18.6.1910 Haapavesi, k. 18.5.1992. Pso Sylvi Irene o.s. Herrala, s. 1913. Lapset Salme Marjatta -37, Esko Henrik -43. Ts. kivm, Er. PPP7; Tolvajärvi. Haavoittui 10.2.1940 Ägläjärvellä. Js. kivm, III/JR 32; Uhtua. Haavoittui 1943 Uhtualla. Ls. aseau, Er.P 13; Tornio, Rovaniemi, Muonio. Korpr. VM1, VM2.

RYTKY Matti mv., s. 8.9.1908 Haapavesi, k. 29.7.1986 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Ahola. Lapset Saimi -45, Mirja -47, Reetta -49, Maija -52. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

RYTKY Olavi mv., s. 23.9.1915 Haapavesi, k. 25.10.1983 Haapavesi. Ts. kivm, PP/9; Kuhmo. Js. kivm, lääkm, 2./JR11; Uhtua, Kiestinki, Pistojoiki, Korpivaara, Kannas. Ls. kivm, Lääkm, 2./JR11; Tornio. Korpr.

RYTKY Reino Aaro sahanhoitaja, s. 25.1.1908 Haapavesi, k. 5.11.1966 Haapavesi. Pso Aune os. Koskenkorva. Lapset Anssi Aulis -35, Veli-Matti Tapani -53. Ts. tied läh, 2./KTR 9; Suomussalmi, Raate. Js. Rask. It., kk. joht, 263. It. KKK; Vienan Karjala, Uhtua. Kers. VM1, VM2.

RYTKY Sauli urakoitsija, s. 6.6.1918 Haapavesi. Pso Elma o.s. Leinonen, s. 1920. Lapset Erkki -45, Sauli -48, Hannu -52. Ts. pkamp, 7./III/JR64; Suomussalmi, Raate, Pitkäranta. Js. keskusm, vm, JR32; Uhtua. Ylik. VM2.

RYTKY Tauno Vilhelmi mv., s. 4.8.1916 Haapavesi, k. 15.4.1978 Haapavesi. Pso Milka o.s. Erkkilä. Lapset Irja, Lilja, Toivo, Toini, Sauli. Ts. pkamp; Kollaanjoki. Js. kpamp, JR 32, 11.Pr.; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Korpr. VM1, VM2.

RYTKY Toivo Aappo maatyömies, s. 30.6.1919 Piippola, k. 27.8.1986 Lahti. Pso Toini Marjatta o.s. Lammassaari, s.1923. Lapset Eero -43, Anneli -44, Eino -47. Js. kivm, JR11; Uhtua, Kannas. Stm.

RYTKY Veikko Johannes lvi-urakoitsija, s. 13.12.1918 Haapavesi. Pso Aino Hilda Armiida o.s. Viinala, s. 1928. Lapset Ritva -50, Pekka -53, Pertti -58, Seppo -76. Ts. pkm, JR36; Laatokka. Haavoittui 29.2.1940. Sotavankina 29.2 - 16.4.1944. Js. lääkau, JR32, JR11; Uhtua. Ls. lääkau, JR11; Tornio. Haavoittui 6.10.1944 Torniossa. Ylik.

RYTKY Wilhelm Tapani työmies, s. 1.2.1912 Haapavesi, k. 11.3.1981 Lahti. Pso Sylvi Elviira o.s. Siltala. Lapset Hilikka Mirjami -39, Salli Marjatta -41, Eero Tapani -46. Ts. kivrjoht, 2.KKK/JR26; Vuoksela, Vuosalmi. Js. rjoht, 9./JR32, 9./JR11, 1.Tal.K./3.Evar; Uhtua. Kers. VM2.

RYTKY Vilho työnjohtaja, s. 10.6.1921. Pso Eeva o.s. Torkkola, s. 1923. Lapset Anja -46, Martti -48, Paavo -48. Js. tstlti, rjoht, 2./I/JR11; Uhtua, Kiestinki, Kannas. Haavoittui 26.6.1944 Heinjoella. Ylik. VM1, VM2.

RYTKY Vilho Kalerovo mv., s. 27.9.1910 Haapavesi, k. 24.2.1983 Haapavesi. Pso Anni o.s. Hanska, s. 1909. Lapset Esko -36, Vesa -38, Jouko -39, Pirkko -41, Seppo -44, Helena -46, Pekka -47, Maija -48, Annikki -51, Ulla -55. Ts. joukk.joht., 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, joukk.joht., 8./JR32; Uhtua, Rajajoki, Vammelsuu, Hietala, Viipurinlahti. Ylik.

RYTKY Väinö Aappo mv., s. 22.7.1899 Haapavesi. Ts. 2./PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 5.12.1939 Tolvajärvelä. Korpr.

RYTKY Väinö Asser mv., s. 17.1.1910 Haapavesi, k. 5.3.1992. Pso Elli Sofia o.s. Karvonen, s. 1912. Lapset Raili -36, Aimo -47, Ritva -50, Rauni -56, Arja -51. Ts. partm, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski. Js. puhm, part.joht., LiikK, HTK11; Uhtua, Kiestinki, Itä-Kannas. Kers.

RYTKÖNEN Reino Fredrik mv., s. 29.11.1916 Nivala. Pso Valmi o.s. Hintta, s. 1923. Lapsi Aino -46. Ts. työkompp, 8.Pr., Viipuri. Js. krh am, Krh; Hyrsylän mutka, Ääninen, Iiomantsi. Haavoittui 15.9.1941 Säämäjärvellä. Raakuuna. VM2.

RYTY Antti Viljami kirvesmies, s. 5.4.1913 Haapavesi. Pso Aune Katariina o.s. Hintta. Lapset Eila Anneli, Jouko Antero, Simo Samuli. Ts. tstlti, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Iiomantsi. Js. tstlti, kpartiom, 9./JR32; Uhtua. Ls. JR32; Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Alik. VM2.

RYTY Matti työmies, s. 10.5.1915 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 23.12.1939 Tolvajärvellä. Stm.

RYTY Yrjö Johannes mv., s. 7.1.1913 Haapavesi. Ts. PPP7. Kuoli haavoituttuaan 10.12.1940.

RÅMAN Kaarlo Antti mv., s. 10.2.1919 Haapavesi. Pso Toini Fredrika o.s. Löytynoja. Lapset Sirkka, Mauno, Marja-Liisa, Silpa, Pirkko. Js. autonk, AutoK/EP/ Stall.E; Inkeroinen, Siiranmäki, Äyräpää, Vuosalmi, Kannas. Korpr.

RÅMAN Niilo Daniel s. 23.11.1922. Osallistui jatkosotaan. Kuoli 5.11.1943 sotasairaalassa Äänislinnassa. Stm.

RÅMAN Tenho Albert mv., s. 11.6.1912 Haapavesi. Pso Helmi. Lapset Tuomo, Lea, Kyösti, Tarmo, Kalle, Tenho, Niilo, Arja. Ts. sautonk, Autokorj.17; Suomussalmi. Js. autonk, Autokorj.12; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Alik.

RÅMAN Vilho Eelie mv., s. 19.11.1910 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Pirnes, s. 1913. Lapset Mikko -35, Antero -38, Vilho -43. Ts. hevosm, JR32; Kuhmo. Js. hevosm, JR32; Uhtua. K. 2.9.1943 Uhtualla. Stm.

RÄISÄNEN Eino mv., s. 3.1.1906 Haapavesi, k. 26.6.1982 Haapavesi. Pso Lyyli. Lapset Matti, Veikko, Ritva, Juha, Kaija, Martti. Osallistui jatkosotaan.

RÄISÄNEN Niilo Ensio mv., s. 9.6.1921 Leppävirta. Pso Kyllikki Maria o.s. Laako. Viisi lasta. Js. pion, kivm, Pion.P22; Maaselkä, Syväri. Osallistui talvisotaan. Korpr.

RÖNKKÖ Kalle opettaja, s. 28.1.1909 Sonkajärvi, k. 13.3.1994. Pso Hanna o.s. Raatikainen. Lapset Raili, Eero, Martti, Jaakko, Veikko, Sisko, Leena, Leila, Lea. Ts. jjoht, Kev.Os.6; Lieksa. Js. jjoht, kpääll, Rj.P4, Kev. Os./VI AK; Korpiselkä, Kolatselkä, Yläjoki, Vorloi, Syvä-

ri, Gora, Pertjärvi. Haavoittui 10.9.1941 Mätysovassa. Maj. VR3 mk, VR4 mk,tlk, Saks RR2.

SAAJORANTA Esko Johannes toimittaja, s. 8.4.1911 Oulu, k. 11.12.1989 Helsinki. Pso Lahja o.s. Niemelä. Lapset Atso, Maarit, Biirit. Ts. kpääll, 2./PPP7; Aittojoki, Ägläjärvi, Tolvajärvi. Haavoittui 28.1.1940 Vieksingissä. Js. kpääll, SissiP3; Uhtua, Kiestinki. Maj. VR3 tlk, VR3, VR4.

SAAJORANTA Hannu Kaarlo Johannes opettaja, s. 25.3.1914 Oulu, k. 24.1.1982 Rovaniemi. Pso Meri o.s. Jordan. Lapset Riitta, Juha. Ts. kirj, 41. SpolK; Pielisjärven nimismiespiiri. Js. kompp väep, JR32, 11.Pr., 5./JR11, PM; Uhtua. Yliv. VM2.

SAAJORANTA Mikko Johannes apteekkari, s. 30.6.1923 Haapavesi. Pso Elsa-Liisa o.s. Latola. Lapset Paula -53, Outi -55, Heikki -60. Js. varusm, kivjjoht, Rj.P8, JR32, 1./20.Pr.; Uhtua, Valkeasaari, Juustila, Tolvajoki. Ltn.

SAAJORANTA Olli Johannes työnvalvoja, s. 15.5.1917 Oulu, k. 22.10.1973 Oulu. Pso Solveig Marjatta Savola, e. Saajoranta, o.s. Kajanti. Lapsi Kira Elsa Kristiina. Ts. jjoht, Er.PPK; Haapasaari. Js. jjoht, kpääll, partups, Kev.Os.19, Jv.Koul. K17, 7.Er.Spol.Os; Hanko, Hirsijärvi, Syväri, Sharmitsy, Suksijärvi. Ylil. VR4tlk, VR4.

SAAJORANTA Pertti Johannes metsänhoitaja, s. 5.10.1912 Oulu, k. 15.5.1974 Kokkola. Pso Helvi Josefiina o.s. Palukka, s. 1914. Lapset Seppo Pertti Johannes -42, Pekka Johannes -45, Matti Johannes -45, Jukka Johannes -51. Ts. JR40. Js. esik.väep., JR32, JR11; Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Säkkijärvi, Muolaa, Noskua, Vuosalmi. Yliluutn.

SAARIKOSKI Tauno Matias mv., s. 21.4.1916 Kärämäki, k. 16.4.1992. Pso Terttu Maria o.s. Käräjäoja, 1922. Lapsi Liisa -34. Ts. rjoht, 4./JR25; Kuhmo. Js. tj.au, Krh./JR11 Krh.j; Uhtua, Kiestinki, Vuoksen lohko. Ls. tj.au, JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Ylik. VM1, VM2.

SAASTAMOINEN Erkki Kaarlo edustaja, s. 30.5.1923 Haapavesi. Pso Raakel o.s. Virtanen. Lapset Ritva -54, Marju -59, Lassi -61. Js. kpm, rjoht, JR12; Maaselän kannas, Poventsa, Karjalan kannas. Ls. kpm, rjoht, JR12; Ristijärvi, Soudankylä. Korpr.

SAASTAMOINEN Heikki Aukusti mv., s. 13.11.1913 Haapavesi, k. 1982 Haapavesi. Pso Lea Mirjam o.s. Kokkarinen. Lapset Marja-Riitta -49, Heli Kaarina -57. Ts. vm; Kuhmo. Js. JR32; Uhtua. VM2.

SAASTAMOINEN Mikko Unto autoilija, s. 5.7.1915 Haapavesi, k. 21.10.1975 Haapavesi. Pso Sointu o.s. Murisoja, s. 1923. Lapset Jorma -40, Simo -42, Kimmo -45, Pertti -48, Markku -53. Ts. autonk, 11.LiikK.; Salla, Säkkijärvi. Js. autonk, rjoht, 9./III/JR32; Uhtua, Vuonninen. Alik.

SAASTAMOINEN Viljo Jaakko Ilmari mv., s. 24.7.1917 Haapavesi, k. 17.4.1977 Haapavesi. Pso Anni o.s. Isomaa, s. 1926 Haapavesi. Lapset Seppo -47, Arja -51, Erja -59. Ts. pst.tkm, 3./JP3, JR11; Joutselkä. Js. Pst.tykk/JR11; Kannas, Lohutjärvi, Vuokkiniemi, Pokalahti, Vuonninen, Uhtua, Kivennapa, Kannas, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala. Ls. JR11; Rovaniemi, Tornio. Korpr. VM1, VM2.

SAASTAMOINEN Väinö Veli autoilija, s. 21.3.1909 Haapavesi, k. 27.4.1979 Haapavesi. Pso Elma, s. 1914. Lapset Mikko -34, Sirkka -37, Pirjo -42, Juha -49. Ts. autonk, 10 tienkorjausK; Tolvajärvi, Aittojoki, Iiomantsi. Js. autonk, 60.SotaS, liik.tsto. Ls. autonk, SotaS, Os. Soila. Alik.

SAINKANGAS Aap-po Vilhelmi piiriedustaja, s. 18.11.1922 Haapavesi. Pso Eeva Inkeri o.s. Koirikivi, s. 1927. Lapset Terttu -46, Sinikka -50, Arto -64. Js. kpm, tstiti, Kev.Os.5, 25.RajaK, Rj.P8; Uhtua, Jyväskylä, Vuokkiniemi, Erämaalohko, Tolvajärvi. Ls. kpm, Rj.P8; Suomussalmi, Kuusamo. Korpr. VM2.

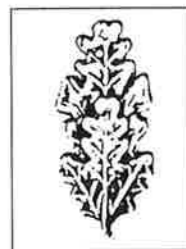

SAINKANGAS Heikki mv., postim., s. 19.4.1912 Haapavesi. Pso Saimi Elina o.s. Jokilehto. Lapsi Reino -46. Ts. kkm, ajom, PPP7; Aittojoki, Ilomantsi, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR32,

JR11; Uhtua. Korpr. VM2.

SALMELA Eino Johannes mv., s. 9.12.1908 Haapavesi, k.12.2.1960 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Uusitalo, s.1920. Lapset Leila -39, Airi -41, Pirjo -50. Js. työpalv., kirvm., kivm. 136. Työk.; Harlu, Jänisjärvi. Stm.

SALMELA Nestori tinuri, s. 1.12.1902 Haapavesi. Ls. hevostm, JR11; Tornio. Kuoli haavoittuneena 5.10.1944 Haaparannassa.

SALMELA Sulo Aarne Johannes opettaja, s. 31.1.1910 Veteli. Pso Siiri o.s. Kujala, s. 1917. Lapset Yrjö -41, Pirkko -43. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Väap.

SALMELA Tauno Viljami mv., s. 19.8.1921 Nivala. Pso Jemina o.s. Karsikas, s. 1916 Haapavesi. Lapset Sakari -49, Hannu -51, Tuulikki -52. Js. rjoht, Alik.Rj, 1./Rj.P7, Kev.Os.3 ; Paanajärvi,

Nenäpalo, Uulantovaara, Isoselänlaki, Voittojoki, Uhtua, Kotajärvi, Märkäjärvi, Vermajoki, Alavilmajoki. Haavoittui 8.7.1944 Kotajärvellä ja 2.11.1944 Savivaarassa. Ls. rjoht, 1 Rj.P7; Märkäjärvi. Alik. VM1 kahdesti, VM2.

SALMELA Urho puuseppä, s. 18.10.1913 Haapavesi. Js. varusvarastonhoitaja, puuseppä, Repolan Hk, HTK2; Repola, Rukajärvi. Stm.

SALMELA Veikko Viljami työmies, s. 24.7.1913 Haapavesi. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki. Haavoittui 1940 Tolvajärvellä. Js. rjoht, JR32; Pistojoeki, Vuoninen. Kaatui 28.7.

1941 Pistojoella. Alik. VR4, VM1, VM2.

SALMINEN Urho työmies, s. 7.6.1913 Keuruu. Pso Elli o.s. Karjalahti. Lapset Heikki, Marjatta. Ts. Haavoittui Raatteessa. Js. JR11; Uhtua. Kaatui 4.6.1942 Uhtualla. Alik.

SALO Aarne Evert kirvesmies, s. 2.9.1912 Haapavesi. 1.Pso Laina. Lapsi Matti. 2.Pso Maija. Ts. 9.RakK.; Suomussalmi. Js. tstiti, Er.os.P; Lutto, Petsamo. Ls. Os.P; Kemi. Haavoittui 7.10.1944 Kemissä. Alik.

SALO Antti mv., s. 13.1.1909 Haapavesi. Pso Olga. Lapset Erva, Severi. Js. 7./JR32; Uhtua. Kaatui 22.8.1941 Kiskiskukkulalla. Stm.

SALO Johan Henrik metsätyömies, s. 19.10.1905 Kärsämäki. Ts. Er.P26, 9.Tied.os; Salla, Kotala, Pelkosenniemi. Js. 2.KKK/ Os.P; Petsamo. Kaatui 2.8.1941 Lutolla. Jääk.

SALO Kaarlo Eemeli mv., s. 11.9.1902 Kärsämäki, k. 14.11.1990 Haapavesi. Pso Laina. Lapset Tapio, Valma, Paula. Ts. kpm, JR25; Pelkosenniemi, Salla, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki.

Js. kivm, II/JR32; Uhtua. Vuosalmi. Korpr.

SALONEN Arvi Lauri mv., s. 7.8.1912 Nastola, k. 7.10.1970 Haapavesi. Pso Lempi o.s. Ritola, s. 1906. Lapset Väinö -38, Toini -45, Veikko -49, Marjatta -49. Ts. täh, JR8; Karjalan kannas. Haavoittui

8.3.1940 Viipurissa. Js.traktorink, Rask. Psto 12; Karjalan kannas. Korpr.

SANDELIN Eino Edvard mv., s. 14.10.1912 Viitasaari. Pso Maikki Marjatta o.s. Myllynen, s. 1923. Lapset Terttu -44, Martti -45, Markku -47, Mikko -48, Mauri -51, Maire -52, Matti -54, Mirja -56. Ts.

ajom, 10.ELK; Taipale. Js. ajom, kjä, 6./JR50, 10./JR8; Petroskoi, Uhtua. Ls. kjä, 10./JR8; Muonio. Korpr.

SANE Aarno hammaslääkäri, s. 16.11.1919 Haapavesi, k. 30.5.1988 Hiiidenvesi. Pso Pirkko o.s. Korkoma. Lapset Kari Juhani -47, Timo Antero -50, Juha Ilmari -54. Ts. SotaS, KoulK. Js. patl läh ups,

SotaS, I/JR11. Lääk ltn. VR4, VM1.

SANE Lauri Veikko Juhani s. 18.10.1923 Haapavesi. Pso Anna-Liisa. Lapset Harri, Juhani, Pertti, Tapani. Js. jjoht, JR53, I/JR57; Uhtua, Kannas. Haavoittui 2.6.1943 Uhtualla ja 12.7.1944 Vuosalmessa. Ls. jjoht 14./JR57; Tornio, Muonio. Ltn. VR3, VR4.

SANKILAMPI Eino Iisakki työnjohtaja, s. 15.11.1920 Oulu. Pso Taimi Mirjami o.s. Koivu, s. 1919. Lapset Timo Kalevi -45, Ikka -51, Tapani Matti Juhani -54. Js. autonk, asent., RaskPsto 14,

Autokenttävark 4; Laatokka, Ääninen. Stm.

SANTALA Vilho mv., s. 19.8.1914 Rautio, k. 23.4.1981 Haapavesi. Pso Aili Elisabeth o.s. Marjomaa. Lapset Aino -46, Eino -49, Raimo -53. Js. kkm, JR29; Ilomäki, Hyrsylä, Mikkeljoki, Kannas, Pälksaari. Haavoittui syyskuussa 1941 Hyrsylässä. Korpr. VM1, VM2.

SARANPÄÄ Väinö Johannes kirvesmies, s. 17.2.1910 Haapavesi. Pso Helka Maria. Ts. ajom, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. kivm, kjä, 9./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara. Korpr.

SARIOLA Eero Elias mv., s. 9.10.1912 Kalajoiki. Pso Vieno Esteri o.s. Kyllönen, s. 1914. Lapset Kaija Marjatta -34, Martti Eero Johannes -37, Mikko Sakari -39. Ts. spol, SpolK. Kaatui 5.2.1940 Suomussalmella. Stm.

SARJA Erkki Johannes maalari, s. 8.8.1911 Raahe. Pso Eeva Raakel o.s. Tulppo. Lapsi Alpo -52. Ts. tstlti; Vuosalmi, Äyräpää, Taipale. Js. pstamp; Maaselän kannas, Viipurinlahti. Haavoittui 10.6.1944 Maaselän kannaksella ja heinäkuussa 1944 Viipurinlahdella. Korpr. VM1, VM2.

SATELA Aappo Vilhelmi mv., s. 28.11.1919 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Aalto, s. 1918. Lapset Lauri -44, Pirkko -46, Eeva -48, Olka -52, Rauha -54, Seija -56, Seppo -56. Js. tied, 4./II/KTR16; Kiestinki, Uhtua, Kannas. Ls. tied, 4./II/KTR16; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik. VM1, VM2.

SATEMAA Uno Matti autoilija, s. 4.4.1915 Haapavesi. Pso Linda Orvokki o.s. Hintta. Lapset Sirkka -41, Pentti -43, Unto -44, Pirjo -46. Ts. Kuhmo. Stm.

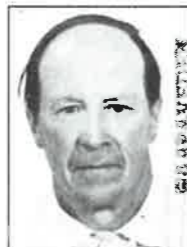
SATOKANGAS Ilmari Juho mv., s. 9.8.1901 Haapavesi, k. 19.4.1980 Haapavesi. Pso Aino, o.s. Ollankehto. Lapset Raakel -28, Eeva -29, Toivo -31, Raili -32, Rauni -36, Rauha -37, Sirkka -40, Lea -45. Ts. kivm, JR64; Salla. Js. kivm, JR32; Kiestinki, Uhtua, Vilajoki. Haavoittui 1941 Vilajoella. Korpr.

SAUKKO Aatami s. 28.7.1918. Pso Elina. Js. kivm, JR 32, 7./JR11, 7./JR53; Uhtua. Kuoli sodassa saatun sairauten 28.11.1945. Stm.

SAUKKO Armas Eedvart mv., s. 29.3.1923 Haapavesi, k. 23.12.1984 Haapavesi. Pso Elsa, s. 1923. Js. kivm, kpm, HTK 8, JR25; Maaselänkannas, Karjalan kannas. Sairastui 9.9.1944. Stm. VM2.

SAUKKO Arvi Augusti mv., s. 10.10.1914 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Ryyti, s. 1922. Lapset Veikko -41, Eila -45. Ts. kivm, Kev.Os.; Kuhmo. Js. pkamp, 11./JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. ajom, 3./JR11; Kittilä. Korpr.

SAUKKO Jaakko Johannes mv., s. 14.11.1912 Haapavesi, k. 26.6.1972 Haapavesi. Pso Lahja Sofia. Lapset Altti Annikki, Asta, Aune, Armas, Elli, Sirkka, Martti, Seija, Aarno, Armi. Jääk.

SAUKKO Jaakko Petteri (Pekka) työmies, s. 14.10.1911 Haapavesi, k. 29.12.1950 Haapavesi. Pso Jenny o.s. Melanen. Lapset Silja, Pekka, Vesa, Sinikka. Js.; Uhtua, Ihantala. Haavoittui 1942 Ihantalassa.

SAUKKO Johan Ville mv., s. 27.9.1910 Alajärvi. Ts. JR25. Kaatui 10.3.1940 Kuhmossa. Korpr.

SAUKKO Juho Heikki (Jussi) s. 23.3.1921 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Kiestinki. Kaatui 12.5.1942 Jelettijärvellä.

SAUKKO Kalle mv., s. 31.12.1911 Haapavesi, k. 1.10.1990 Haapavesi. Pso Fanni Katariina o.s. Törmälehto. Lapset Heikki -45, Anja -47, Vilho -48, Martti -50, Vesa -54, Sauli -58, Elvi -63. Ts. ajom, KTR9; Virolahti. Js. pkamp, kivm,

tarkamp, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Noskua, Uhtua, Kuuterselkä, Vuoksen lohko, Harjun lohko. Haavoittui 14.6.1944 Kuuterselässä. Ls. pkamp, kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm. VM2.

SAUKKO Matti Viljami metsätyömies, s. 9.3.1906 Haapavesi, k. 4.10.1966 Muurola. Js. JR12; Uhtua. Stm.

SAUKKO Olavi Ilmari kirvesmies, s. 2.10.1921 Haapavesi. Pso Eeva Sofia o.s. Kärki, s. 1927. Lapsi Riitta Liisa -65. Js. kivm, 13./JR45; Syväri. Korpr.

SAUKKO Tenho Johannes talonmies, s. 26.1.1926 Haapavesi. Pso Eeva o.s. Jauhainen. Lapset Outi, Kari. Js. it-tykin laskinmies, Kev.ItPsto; Ihantala. Alik.

SAUKKO Uno Einarri mv., s. 24.8.1915 Haapavesi. Pso Irja Marjatta. Lapset Leila, Heimo, Helvi, Pentti, Irma, Laila, Sirpa. Ts. patr.kantaja, PPP7; Aittojoiki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. varusm apul, JR2; Kontupohja, Karhumäki. Korpr. VM2.

SAUKKO Vilho Armas s. 27.11.1923 Haapavesi, k. 9.6.1972 Haapavesi. Js. Uhtua, Äänislinna.

SAVELA Antti Johannes s. 22.11.1922 Haapavesi. Pso Eeva Elisabet. Js. skoirahj., kpm, 7./JR11, 3./Er.P 11, Jv.Koul.K15; Kies-tinki, Ahvenlahti, Uhtua, Säämäjärvi, Suo-järvi, Vuonte. Äglä-järvi, Tolvajärvi. Haavoittui 20.5.1942 Kiestingissä. Korpr. VM2.

SAVELA Arvo Felix autoilija, s. 8.3.1914 Haapavesi, k. 1961 Haapavesi. Pso Bertta o.s. Laiho, s. 1912 Haapavesi. Lapsi Sinikka -34. Ts. autonk, S.auto; Hyrynsalmi. Js. autonk, ambulanssi; Suomus-salmi. Korpr. VM2.

SAVELA Arvo Hermann sekatyömies, s. 5.10.1916 Haapavesi, k. 22.1.1954 Vihanti. Pso Hilja Maria o.s. Tikkala. Lapset Heino Antero, Risto Ilmari, Arvo Johannes. Ts. puhm, II/JR25, Pr. W ; Kuhmo. Js. puhm, kpääll.tstilti, JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Keski-Kannas. Ls.; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

SAVELA Erkki Nikodemus maa- ja metsä-työmies, s. 1.6.1925 Haapavesi. Pso Laura Sofia o.s. Järvenpää, s.1928. Lapsi Paula Anneli -66. Js. kivm, JP3; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JP3; Pudasjärvi, Inari. Stm.

SAVELA Niilo autonk, s. 8.3.1911 Haapavesi, k. 1.8.1953. Pso Aino o.s. Pyhälä. Lapsi Veikko -40. Ts. autonk, PPP7; Tolvajärvi, Äglä-järvi. Js. autonk, JR32; Uhtua. Korpr.

SAVELA Uljas Robert (Roope) kivimurskaamon syöttäjä, s. 1.5.1914 Haapavesi. Pso Aino Vilhelmiina o.s. Leppänen, s. 1908. Lapset Pirkko -40, Ismo -45, Sirkka -50. Ts. kivm, JR65; Suomussalmi, Kuhmo. Js. kivm, 15.Pr.; Ylämaa, Viipurinlahti, Paatene, Maaselkä, Länsi-Syväri, Pitkäranta. Haavoittui Länsi-Syvärillä. Ls. kivm, 15.Pr.; Kemi, Rovaniemi, VM2.

SAVELA Urho Kalevi asentaja, s. 14.11.1922 Haapavesi. Pso Saimi Helena o.s. Honkala, s. 1921. Lapsi Pirkko Helena -49. Js. kkm, JR53; Kiestinki, Uhtua. Ls. kkm, JR53; Tornio. Stm. VM2.

SAVELA Väinö Juhokalevi työmies, s. 16.4.1922 Haapavesi. Js. kivm, Rj.P8; Uhtua. Ls. kivm, Rj.P8; Kontiomäki. Kuoli 25.10.1944 Kontiomäellä. Stm.

SAVELA Väinö Vilhelm maataloustyömies, s. 12.1.1920. Pso Ensi Emilia o.s. Mäenpää. Lapset Kaino -46, Eija -51, Anu -55, Maija-Liisa -56, Tiina -65. Js. krh tj, JR8. Haavoittui 12.7.1941 Koirinvaarassa. Ls. Os. Laakso, Krhj; Tornio, Muoniojokilaakso. Korpr. VM2.

SAVIKKO Eemil mv., s. 7.2.1898 Haapavesi, k. 29.4.1976 Haapavesi. Pso Helli o.s. Seppä, s. 1904. Lapset Kauko -27, Eeva -29, Laura -32, Vieno -35, Antti -41, Yrjö -43, Viljo -45, Heino -47. Js. partm, vartm, Liik.K; Sovajärvi, Tuutijärvi, Pajanajärvi. Stm.

SAVIKKO Erkki Vilhelm tekniikko, s. 15.3.1919 Haapavesi. Pso Maila o.s. Kaukonen. Lapset Hemmo, Eija, Pentti, Ari. Ts. suuntaaja, Kev.It.p sto; Rovaniemi. Js. suuntaaja, 132.Kev.It.Psto; Rautjärvi, Kirvu, Äyräpää, Muolaa, Kivennapa, Joutsa, Voipiala. Tkm.

SAVIKKO Frans Olavi kirvesmies, s. 19.4.1923 Haapavesi. Pso Impi o.s. Moilanen, s. 1924. Lapset Kyllikki -46, Tuulikki -52. Ts. linn.työt; Karjalan kannas. Js. pkamp, kpm, 5./JR12, 1./Er.P16; Äänislinna, Maaselkä, Ihantala, P-Suomi. Haavoittui 24.7.1943 Vienankanavalla. Ls. siltojen teko, 1./Er.P16; P-Suomi. Stm.

SAVIKKO Seemi Henrik sekatyömies, s. 31.8.1911 Haapavesi. Pso Hilma o.s. Leppimaa. Lapset Taimi, Teijo, Kalervo, Alpo. Ts. kivm, JR25; Kuhmo, Löytövaara. Js. tkm, 8./KTR4; Soanlahti, Hyrsylä, Prääsä, Petroskoi, Lotinanpelto, Pertjärvi. Sairastui sodassa ja kuoli 19.1.1945 Nivalassa. Stm

SAVIKOSKI Antti mv., s. 5.5.1918 Haapavesi. Pso Elli Maria. Lapset Jouko, Alpo, Olavi, Ismo. Ts. apumek., IsK; Kauhava. Js. lentmek, 3.D, KuljLLv2; Uhtua, Naarajärvi, Äänislinna, Värtsilä, Onttola. Kers.

SAVIKOSKI Arvi Henrik mv., s. 21.7.1911 Haapavesi, k. 3.12.1984 Haapavesi. Pso Aune. Lapset Raili, Hilikka, Veikko, Liisa, Anja, Vesa, Seija, Timo. Ts. rjoht; Uhtua, Karjalan kannas. Js. rjoht; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. rjoht; Kuusamo. Kers.

SAVIKOSKI Väinö Aukusti mv., s. 30.6.1913, k. 23.7.1980 Haapavesi. Pso Aili Sylvia. Lapset Eila, Aarno, Pertti. Ts. lääkm, 2./PPP7; Ägläjärvi, Pistojoiki, Uhtua. Js. jjoht, kjoht, Täyd.

P2.JärjK/HTK1, JR32, JR11, Täyd.P13; Uhtua. Väap.

SEPPÄ Lassi mv., s. 22.1.1903 Haapavesi, k. 1.8.1956 Turku. Pso Milka Armiida o.s. Paavola, s. 1905. Lapset Sigrid -25, Airi -27, Leino -29, Laura -35, Tauno -37, Vesa -39, Sisko -40. Js. suutari,

3.D. Osallistui talvisotaan. Stm.

SEPPÄ Viljo Antero mv., s. 19.3.1923 Haapavesi. Pso Toini Lapset Eino -45, Esko -47, Pekka -53. Js. pst, kivm, JR25, JärjK1, HTK1; Seesjärvi, Karjalan kannas, Kaukjärvi, Summa, Märkäjärvi,

Karisalmi. Haavoittui 21.6.1944. Korpr. VM2.

SEPPÄNEN Pekka työmies, s. 19.1.1890 Puolanka, k. 25.4.1951 Haapavesi. 1.Pso Johanna. Lapset Silja, Salme, Martti, Väinö, Paavo. 2.Pso Katri. Lapset Pentti, Mirja, Veikko, Jouni, Sirkka-

Maija, Tuomo. Ts. rvja; Petsamo.

SAVOLAINEN Kauko Ilmari mv., autoilija, s. 23.4.1919 Siilinjärvi, k. 11.9.1980 Haapavesi. Pso Marjatta o.s. Kujala. Lapset Pirkko, Ritva, Mirja, Päivi, Heikki. Js. kulj.tehtävät, autonk,

45.AutoK, 6.AutoK, 46.AutoK; Aunus, Äänislinna, Leppäsyvä, Ilomantsi. Korpr.

SEPPÄ Lauri mv., s. 31.8.1914 Haapavesi. Pso Nelma Matilda o.s. Rytky, s. 1921 Piippola. Lapset Lauri Kalervo -46, Eeva Sofia -51. Ts. rjoht, JR40; Salla, Pelkosenniemi, Savukoski, Saija. Js. jvjoht,

JR52, JR53; Uhtua, Karjalan kannas, Vuoksen lohko. Ls. jvjoht, 3.D; Tornio, Muonio. Ylik. VM1, VM2.

SEPPÄLÄ Edvard mv., s. 31.7.1906 Täivalkoski, k. 22.4.1980 Haapavesi. Pso Aino o.s. Niemelä. Lapset Eero, Aale, Sirkka, Heikki, Saini, Sakari, Mikko, Seppo, Lasse. Ts. kivm, JR40; Salla.

Haavoittui 30.12.1939 Mäntyvaarassa. Js. kivm, JR32, JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR 11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm. VM2.

SHEMEIKKA Aleksanteri metsäyönjohdaja, s. 24.11.1914 Korpiselkä. Pso Aili o.s. Harju, s. 1921. Lapset Taisto Kalervo -41, Toivo Tapio -45, Marjatta Sisko -48, Pekka -53, Juha Veli -57, Tarja Anneli -60. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi.

Js. jjoht; Äänislinna. Kers.

SELIN Lauri Holger (Hole) opettaja, s. 3.8.1912 Helsinki, k. 14.8.1986 Rovaniemi. Pso Pirkko Rose-Maria o.s. Ruuskanen, s. 1918. Lapset Lauri Juhani -40, Pirjo-Riitta -42, Markku Olavi -44,

Hannu Tapio -49. Ts. II/PPP7. Js. jjoht, 7./JR38, JR32; Uhtua. Haavoittui 27.7.1941 Uhtualla. Kapt.

SEPPÄ Lauri Taneli kirvesmies, s. 13.10.1925 Haapavesi. Pso Laila Inkeri o.s. Vilmi. Lapset Tuula -52, Kylvik -53, Raija -54, Esko -56, Simo -57. Js. kkamp, 9./JR1; Karjalan kannas. Korpr.

SEPPÄLÄ Reino Viljami mv. s. 31.7.1909 Kärämäki, k. 2.12.1981 Haapavesi. Pso Helli Maria e. Murto-mäki s. 1913. Lapset Vieno -32, Elsa -44, Reino -47, Jani -50. Js. kivm., JR32, JR53; Uhtua,

Karjalan kannas. Ls. kivm., JR11; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

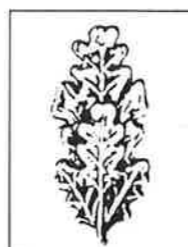

SIIRI Frans Heikki tilanhoitaja, s. 1.12.1903 Lapträsk. Ts. Pion.K/JR45; Karjalan kannas. Js. pion, 1./JR45, Pion.K; Viipurinlahti, Karjalan kannas. Haavoittui 15.7.1942 Kannaksella, kuoli sotasaaralassa 15.10.1947.

SEPPÄ Aate mv., seppä, s. 8.12.1901, k. 24.4.1983. Pso Ruusa o.s. Heikkilä. Lapset Vieno -22, Helvi -23, Alli -27, Eila -29, Veikko -37, Sirkka -43, Eino -32. Ts. keng.seppä, JR40; Salla, Pelkosenniemi, Saija, Savukoski. Js. 24.Km KorjR;

Uhtua. Korpr.

SEPPÄ Taneli mv., s. 3.2.1898 Haapavesi, k. 19.12.1989 Haapavesi. Pso Aino, s. 1891. Lapset Lempi -15, Mari -17, Hilde -23, Lauri -25, Antti -30, Väinö -32, Aili -34. Ts. Koul.K5; Kuusamo. Js.

partm, Liik.K; Kiestinki. Korpr.

SEPPÄLÄ Veikko Ujas kirvesmies, s. 19.1.1924 Haapavesi. Pso Selma o.s. Rajakangas, s. 1920. Lapset Jorma -51, Lauri -52, Paula -54, Irma -56. Js. pkamp, III/JR53; Uhtua, Karjalan kannas.

Ls. pkamp, III/JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

SIIRI Heikki liike-mies, s. 15.7.1913 Haapavesi, k. 25. 8.1982 Haapavesi. Pso Anna Lyydia o.s. Nisu, s. 1903. Lapset Paavo -52, Jouni -54. Ts. rjoht, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi. Js. rjoht,

8./JR32; Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Alik. VM1, VM2.

SIIRI Hugo Valdemar (Valde) talouspäällikkö, s. 4.8.1918 Haapavesi. Pso Meeri. Lapset Henna, Tuija. Ts. kpääll; Kannas. Js. joukkj. JR32; Uhtua, Kiestinki. Kapt.

SIIRI Kaarlo Antti s. 3.5.1922 Kärsämäki. Js. jjoht; Laatokka. K. 9.8.1944. Vänr.

SIIRI Viljo Matti mv., s. 4.5.1917 Haapavesi. Pso Helmi Maria o.s. Lamberg, s. 1919. Lapset Mirja Liisa -45, Marja Leena -45, Helena Kaarina -48, Markku Viljo -52. Ts. lääkau, 2.KKK/JR40; Pelkosenniemi, Märkäjärvi, Viipurinlahti. Js. lääkau, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Kiskisjoella. Kers. VM1, VM2.

SILFVERSTEN David Jeremias hahduttaja, s. 24.6.1922 Haapavesi, k. 19.7.1977 Imatra. Pso Sylvi o.s. Räikkönen, s. 1927. Lapset Marja -47, Matti -49, Jukka -54, Anne -60. Js. pkm, JR50; Syväri, Ihantala. Ls. pkm, JR50; Tornio. Haavoittui 6.10.1944 Torniossa. Stm.

SILTALA Reino Ananias vartija, s. 28.11.1914 Haapavesi. Pso Selma o.s. Satokangas, s. 1914. Lapsi Seppo -51. Ts. pkm, Kev. Os.9./JR25; Kuhmo. Js. pkm, 11./JR32, 3./JR11; Pistojoiki, Uhtua,

Kiestinki. Ls. kivm, JR 11; Tornio. Haavoittui 1.10.1944 Torniossa. Stm. VM2.

SILTALA Vilho Hermann s. 13.5.1905 Haapavesi, k. 23.3.1974 Haapavesi. Ts. PPP6; Suomussalmi.

SINIHALME Aulis mv., s. 12.10.1920 Sonalahti. Pso Rauha Amanda. Lapset Veijo, Esko, Anja. Js. kivm, 8.D, III/JR4; Karjalan kannas, Maaselänkannas, Aunuksenkannas. Stm. VM2.

SIRVIÖ Eino kunnosapitotyöntekijä, s. 17.10.1911 Haapavesi, k. 28.9.1978 Helsinki. Ts. puhkesk, Jv.Koul. K5. Js. liikpartm, 12. Liik.K; Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Haavoittui 29.12.1943 ja 15.6.1944. Stm.

SIVEN Vilho Johannes (Jussi) tiemestari, s. 19.9.1915 Haapavesi, k. 4.11.1980 Oulainen. Pso Laina o.s. Taskila. Lapsi Hannu. Ts. rjoht, EK/SissiP3; Karjalan kannas. Js. rjoht, EK/JR11; Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Ls. rjoht, EK/JR11; Tornio, Rovaniemi. Ylik.

SIVONEN Eemeli Johannes meijeriteknikko, s. 13.5.1921 Paltamo. Pso Maini o.s. Inkilä. Lapset Heikki -51, Sirkka -52, Terttu -54, Pirkko -57, Veli-Matti -62, Kristiina -64. Js. kkkm, 10.Pr, 1.KKK/JR31; Kolvasjärvi, Repola, Virta, Omelia, Ontrosenvaara. Haavoittui 11.8.1941 Ontrosenvaarassa. Ls. kivm, JR49; Kannas, Siiranmäki. Haavoittui 14.6.1944 Siiranmäessä. Korpr. VM1, VM2.

SJÖROOS Niilo veiston opettaja, s. 9.6.1916 Helsinki, k. 25.6.1993. Pso Salli Maria o.s. Malinen, s.1922. Lapset Martti Juhani -59, Riitta Kaarina -57, Pauli Antero -51, Sirkka Helena -48, Terttu Maria -46, Martti Ensio -43. Ts. rjoht, 2./PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, jääkjjoht, 10./JR32, 11.Pr., EK/III/JR53; Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kannas. Haavoittui 23.6.1944 Karjalan kannaksella. Väap. VM1, VM2.

SOININEN Emil mv., s. 11.12.1898 Sortavalan mlk, k. 28.5.1974 Jyväskylä. Pso Kreetta o.s. Lehtolainen. Lapset Irja, Martti, Eero, Inkeri, Jouko. Ts. kivm, vm, Laatokka. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

SORTTI Väinö Valtter toim.joht., s. 24.1.1924 Tornio. Pso Maire Annikki o.s. Pikkula. Lapset Raija Anneli -48, Paavo Johannes -50, Anne Marjatta -55, Marja-Liisa -59, Pekka Valtteri -60. Ts. Itvalv,

läh, SotaS, SP; Oulu, Kuusamo. Js. tied, kpartiom, tj teht, radio, TKK3, Kev.Psto 16; Maaselän kannas, Karjalan kannas. Alik.

STAUDINGER Eino Kustaa työmies, s. 28.7.1915 Haapavesi, k. 5.11.1947 Haapavesi. Js. kivm, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Stm.

STAUDINGER Kauko Georg työmies, s. 12.10.1906 Haapavesi, k. 1.12.1983 Haapavesi. Ts. kivm, II/JR40; Pelkosenniemi, Savukoski. Js. ajom, JR32, Kev.Os.3; Uhtua. Stm. VM2.

STAUDINGER Reino Armas työmies, s. 1.3.1917 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Toivonen. Lapsi Ritva. Ts. huolto, hevosm, JR25; Kuhmo. Js. kivm, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Stm.

STAUDINGER Väinö Erkki työmies s. 24.3.1913 Haapavesi. Pso Sirkka o.s. Myllyoja, s. 1923. Lapsi Ossi -55. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki. Js. keskusm, 7./JR11; Uhtua, Kannas. Haavoittui. Ls. kivm, JR11, Tornio, Muonio. Korpr. VM1, VM2.

STENHOLM Frans Johannes metsuri, s. 25.3.1915 Kalajoki, k. 16.5.1987 Karinainen. Pso Vieno o.s. Jylänki, s. 1916. Lapset Eliisa, Kaija, Esko, Sulo, Reino, Osmo. Ts. varastom, ajom, 20. Tal.K.

Js. vartm, työrjoht, kivm, Linn.rak.P, JR11; Uhtua, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala. Ls. kivm, JR11; Tornio. Stm.

STÅNG Hemmi Vilja mi mv., s. 6.1.1920 Pulkvila, k. 8.2.1983 Haapavesi. Pso Mirja Elina o.s. Ansala. Lapset Helvi -51, Raija -53, Matti -57, Paavo -59, Jukka -60, Arja -66, Satu -68. Js. kkm, JR8,

JR11; Karhumäki, Uhtua, Kannas. Haavoittui 1941. Ls. kkm, JR11; Tornio. Korpr.

SULKALA Arvi Aappo mv., s. 18.3.1914, k. 16.6.1976 Haapavesi. Pso Aino Sofia. Lapset Ahti Heikki -44, Matti Antero -45. Js. JR32; Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara,

Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Kannas. Ls. ajom, kivm; Tornio. Osallistui talvisotaan. Korpr.

SULKALA Johan Henrik (Joni) mv., s. 25.3.1904 Haapavesi, k. 12.2.1978 Haapavesi. Pso Paula Ilona. Lapset Sinikka Sisko, Seija Sanelma. Ts. autonk, 1.KKK/JR43; Kuhmo, Sotkamo. Js.

autonk, 3./JP6, 6./JR45; Tolvajärvi, Suojärvi, Syskyjärvi, Nietjärvi. Jääk.

SULKALA Kaarlo Wilhelm (Kalle) mv., s. 28.1.1907 Haapavesi. Pso Aune Maria o.s. Saastamoinen. Lapset Heikki, Matti, Paavo, Jussi, Pekka. Ts. 8./JR67. Haavoittui

2.3.1940 Viipurinlahdella. Js. rjoht, 10./JR32; Uhtua. Haavoittui 27.6.1944 Kavantsaassa. Kers.

SULKALA Veikko Johannes mv., s. 26.5.1916 Haapavesi, k. 13.8.1961 Haapavesi. Pso Milda o.s. Halonen, s. 1915. Lapset Seija -39, Sauli -41, Rauno -43, Helge -46, Birgitta -47, Veijo -49,

Sinikka -55, Kari -59. Ts. kivm, JR7; Salla. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 1944 Karjalan kannaksella. Ls. kivm, JR11; Rovaniemi. Stm.

SULKALA Yrjö työmies, s. 19.1.1909. Js. 3./JR33. Kuoli sotasairaalassa 4.8.1941. Stm.

SULKALA Yrjö Matti autoilija, s. 19.10.1902 Haapavesi, k. 29.8.1966. Pso Fanni o.s. Heikkilä. Lapset Martti, Maija, Mauno, Matti, Mikko, Leena, Markus, Hannu.

SUOKAS Onni toimitusjohtaja, s. 6.3.1912 Räisälä. Pso Elli o.s. Paavilainen, s. 1917. Lapset Matti -43, Pertti -50, Harri -53, Risto -55. Ts. talau, 78.LMeP; Laatokan meripuolustus. Js. va-

rastopääll, AK:n keräysk, I-Kar SE; Laatokan koillispuoli, Vitele. Väap. VM2.

SUOMELA Veikko Edvard metsuri, s. 15.2.1924 Oulainen, k. 24.2.1960 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Niittykoski. Lapset Veikko -57, Toivo -59. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Stm.

SUOMINEN Väinö Aaret mv., s. 11.6.1903 Askola. Pso Alli Elisa, s. 1911. Lapsi Irma Kaarina -35. Ts. hev. hoitaja, hevosvarikko; Riihimäki, Kangas. Js. tyk. panosm, Rask. Psto14; Syväri. Korpr. VM2.

SUOTULA Antti Nikonor mv., s. 29.10.1910 Haapavesi, k. 9.8.1986 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Anttila. Lapset Liisa, Erkki, Maija, Kaarina, Anita, Kostti. Ts.; Uhtua. Js. E/JR32; Karjalan kannas. Ls.;

Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

SUOTULA Erkki pienviljelijä, s. 18.5.1909 Haapavesi. Pso Olga o.s. Knuuti. Ts. nostom; Koul.K. Js. kivm, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Katosi 14.6.1944 Kannaksella. Stm.

SUOTULA Frans Matias (Matti) pienviljelijä, s. 18.4.1910 Haapavesi. Pso Hilja Elisabet o.s. Kulju, s. 1913. Lapset Antti -39, Hilja -40, Martti -42, Anna-Liisa -43, Maija -44. Js. kivm, Jv.Koul.

K33. Kuoli 22.9.1944 sotasairaalassa. Stm.

SUOTULA Heikki Anton kirvesmies, s. 17.1.1911 Haapavesi. Pso Hilma o.s. Kivimäki. Ts. skantaja, PPP7; Tolvajärvi. Haavoittui

23.12.1939 Ägljärvelä. Js. skantaja, rjoht, JR32; Uhtua, Karhumäki. Haavoittui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla ja 18.4.1942 Röhöntiellä. Korpr. VM1, VM2.

SUOTULA Juho Heikki työmies, s. 25.5.1907 Haapavesi, k. 9.10.1975 Haapavesi. Ts. kivm, PPK; Haapasaari. Js. kivm, JR32; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki. Kivm, VM2.

SUOTULA Lauri mv., s. 3.8.1920 Haapavesi. Pso Eeva Annikki o.s. Ylihuttula. Lapset Sirpa Elisabet -52, Seppo Päiviö -58. Js. pst, tkm, Laatokan R.Pr.; Aunus. Korpr.

SUOTULA Matti mv., s. 25.2.1904 Haapavesi. Ts. ajom, PPP7; Karjalan kannas. Js. pkm, HTK/Raa.skp; Uomaanjoki. Korpr.

SUOTULA Reino Jaakko mv., s. 23.5.1909 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Marttila, s. 1910. Lapset Taina, Raili, Eila, Irja. Ts. kivm, PPP7; Ägläjärvi, Tolvajärvi. Kaatui 22.12.1939 Aittojoella. Stm.

SUOTULA Veeti mv., s. 23.8.1923 Haapavesi. Lapsi Tuula. Js. kpm, 1./Jv.Koul.K15, 3.D, III/JR11, II/JR11; Uhtua, Kivennapa, Vihtalanmäki, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi. Haavoittui 3.7.1944 Noskualla. Ls. kpm; Sintola, Tornio, Rovaniemi. Korpr.

SUOTULA Vilho maatyömies, s. 30.9.1916. Ts. pst, tkm; Summa. Js. ratsuläh, HRR; Petroskoi. Kaatui 4.11.1941 Munjärvellä. Ratsum.

SUOTULA Vilho (Vilje) pienviljelijä, s. 22.5.1913 Haapavesi, k. 24.10.1988 Haapavesi. Pso Eila Marjatta o.s. Ollanketo, s. 1926. Lapset Hannu -46, Osmo -47, Alpo -48, Eija -50, Seija -51, Arja -53, Tarja -55, Merja -57, Raija -62, Kaija -64. Ts. pkamp, PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Tolvajärvi, Laraskangas. Js. kivm, autonk, apupalvelum, Os. Tuomola, EK/JR56; Uhtua, Krivi, Maaselkä, Vuosmajärvi, Sotjärvi, Loimola. Haavoittui 6.8.1941. Korpr. VM2.

SVÄRD Onni Sylvester mv., s. 10.12.1913 Kiuruvesi. Pso Tyyne Maria o.s. Ryyti. Lapset Vesa Taisto Pellerovo, Marja Liisa Tellerovo, Viljo Veli Kullervo. Ts. patterin tj, 4./KTR5; Kannas. Haavoittui 22.2.1940 Heinjoella. Js. It, kiv joht, kirj, vast.ot. ups. v.a.au, 73.It.J, Jv.Koul.K18, E/Järj.kesk.1, E/HTK 1; Teijo, Salo, Lappeenranta, Viipuri. Yliv.

SYRJÄ Eino Johannes mv., s. 16.7.1916. Pso Martta o.s. Hanhinen, s. 1912. Lapset Veikko -41, Pentti -44, Rauno -46, Marjatta -48, Matti -51, Irja -53, Sinikka -55. Ts. puhm, II/JR25; Kuhmo. Js. tarkamp, JR32; Uhtua. Haavoittui 3.8.1941 Kiskiskukkulalla. Alik. VM2 kahdesti.

SYRJÄ Viljo Eemil maalari, s. 11.4.1921 Haapavesi, k. 25.6.1969 Oulu. Pso Tyyne Aliina. Lapset Liisa, Ritva, Heikki, Inkeri. Ts. linn.työt, työkompp; Karjalan kannas. Js. kivm, 2./JR11; Uhtua, Kiestinki. Haavoittui kesällä 1941 Uhtualla. Ls. kivm, 2./JR11; Tornio. Haavoittui syksyllä 1944 Torniossa. Stm. VM2.

SYRJÄLÄ Antti s. 13.11.1907 Haapavesi, k. 28.12.1991 Kanada. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. JR32; Uhtua, Pistojoeki. Stm.

SYRJÄLÄ Erkki mv., s. 10.4.1909 Haapavesi, k. 5.11.1984 Haapavesi. Ts. kivm, JR25; Kuhmo. Js. kivm, kpm, JR32; Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua. Ls. JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm.

SYRJÄLÄ Heino Kaaleb vääp., s.15.3.1920 Haapavesi. Pso kuollut. Lapset Leila -46.Js. Joukk.varajoht., Joukk.joht. JR8, JR4, 15.Pr; Laatokan koillispuoli, Vienan Karjala, Syväri. Vääp.

SYRJÄLÄ Matti Johannes s. 24.5.1919. Pso Eva o.s. Kesti. Lapsi Vesa. Ts. kivm, JR16; Karjalan kannas. Js. Os.Miettinen; Suursaaari. Stm.

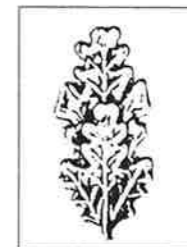
SYRJÄLÄ Olavi Gunnar mylläri, s. 22.9.1921 Haapavesi. Pso Helvi Maria. Lapset Kari, Mervi, Tuula. Js. vm, jjoht läh, 6.D, JR12; Kiestinki, Viennankanava, Maaselkä, Ihantala. Ls. vm, 6.D, JR12, Er.P16, 6.DE; Rovaniemi. Korpr. VM2.

SYRJÄLÄ Vilho Aleksi mv., s. 28.4.1914 Haapavesi, k. 17.3.1961 Kanada. Ts. JR25; Kuhmo. Js. kivm, pikamp, Os.Malmio/JR53; Karhumäki.

SYRJÄLÄ Väinö Johannes mv., s. 27.4.1914. Js. 21.Pr. Kaatui 25.6.1944 Saravaarassa. Stm.

SÄRKELÄ Väinö s. 14.10.1918. K. 6.4.1948.

TAIPALE Lauri Mattias autonkulj., s. 12.5.1911 Haapavesi, k. Pso Mirja o.s. Virsu, s. 1913. Lapsi Helena -46. Ts. autonk, 18 DE; Laatokka. Js. autonk., 24.KS, EK/3.D; Vasovaara, Uhtua, Kannas. Stm.

TAIPALE Väinö Ilmari työmies, s. 2.6.1908 Haapavesi. Ts. JR25; Kuhmo. Kaatui 4.2.1940 Kuhmassa. Stm.

TAKALO Werner Oskari s. 28.5.1916 Haapavesi. Pso Wieno Sofia o.s. Törmälehto. Ts. rjoht, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, 8./JR32, II/JR53, III/JR11; Uhtua, Kannas. Jäi taistelukentälle 26.6.1944 Talin alueella. Alik.

TAKKUNEN Arvo Aukusti mv., s. 10.8.1917 Haapavesi. Pso Hilikka e. Pirkkalainen, o.s. Partanen, s. 1921. Lapset Helge -42, Asko -45, Seija -47, Vesa -48, Pirjo -51, Valto -52, Irma -55, Sirpa -57, Raimo -59. Ts. kivm, JP3; Kannas. Js. pkamp, JR32, JR11; Uhtua. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Korpr.

TAKKUNEN Juhon Heikki metsuri, s. 3.4.1915 Haapavesi, k. 7.2.1972 Haapavesi. Ts. Kev.Os./JR25; Kuhmo, Lieksa. Haavoittui 20.12.1939 Lieksassa. Stm.

TAKKUNEN Vilho Edvard (Ville) mv., s. 7.5.1917 Haapavesi, k. 1.8.1972 Haapavesi. Ts. EK/III/JR67; Yli-Sammel, Yli-Säimä, Tammisuo. Js. 8./JR53, EK/III/JR53; Uhtua, Karjalan kannas, Vtlinja, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala. Ls. tarkamp, JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alik.

TAKKUNEN Väinö Vilmeri mv., s. 22.9.1912 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR32; Uhtua, Kivennapa, Siiranmäki, Ihantala. Ls. kivm, JR32; Tornio. Kaatui 6.10.1944 Torniossa. Stm.

TAKOLANDER Per Olof metsänhoitaja, s. 13.3.1909 Helsinki. Pso Elin o.s. Oravainen, s. 1909. Lapset Ulla -41, Helena -43, Anna -52. Ts. mittausjoht, E/II/KTR9; Viipuri. Js. psttykjoht, Tyk.K/JR11, Tyk.K/JR12; Uhtua, Kiestinki, Äänisniemi, Karhumäki, Ihantala. Haavoittui 3.11.1941 ja 28.8.1942 Kiestingissä. Ls. psttykjoht, Tyk.K/JR12; P-Suomi. Yliil. VR4 tlk, SLR

TALVITIE Basilius s. 28.2.1901, k. 5.2.1964.

TALVITIE Toivo Aaddolf sähköasentaja, s. 3.9.1925 Haapavesi. Pso Terttu o.s. Kivimäki, s. 19.5.1932. Lapset Timo -57, Tapio -58, Tarja -62. Js. Ps.D Lagus; Vuosalmi. Ls. Ps.D Lagus; Ylikiiminäki, Pudasjärvi, Ranua, Yliportimojärvi, Rovaniemi, Sodankylä, Vuotso, Ivalo, Inari. Jääk.

TAMMILEHTO Kauko pehtori, s. 12.6.1912 Kesälahti. Osallistui talvisotaan. Jäi taistelulentalle 6.3.1940 Viipurinlahdella.

TAMMILEHTO Veikko merkonomi, s. 28.11.1924 Nilsia. Pso Raili o.s. Herrala, s. 1926. Lapset Mauri -49, Teijo -57. Js. pkamp apul, läh, tulkki, kpm, Rj.P7, Rj.P5; Uhtua, Kivijärvi, Tolvajärvi. Ls. läh, kpm, Rj.P5, Rj.P2; Ristijärvi, Savukoski, Kajaani. Kers. VM2.

TAMMINEN Lauri Rikhard asentaja, s. 7.3.1924 Oulainen. Pso Irja o.s. Nätyinki, s. 1936. Lapset Raili -48, Esko -56, Harri -62, Jori -59. Js. heitinjoht, tjau, Krh/JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. heitinjoht, tjau, Krh/JR53; Tornio, Kilpisjärvi. Kers. VM2.

TARVAINEN Eino Johannes s. 18.1.1908 Soanlahti, k. 4.12.1953 Haapavesi. Pso Nina o.s. Torssonen s. 1905. Lapsi Teuvo -37. Ts. Js.

TARVAINEN Isak Edvard (Iisakki) mv., s. 17.2.1902 Soanlahti, k. 5.7.1973 Haapavesi. Pso Hilma Siviä o.s. Asikainen s. 1899. Lapset Veijo Ensio -24, Joel -25, Jukka -28, Irja -30, Raija -35, Sinikka -39. Ts. kivm, 3./Er.P9; Aittojoki, Uomaa, Tolvajärvi. Js. vm tja; Jv.Kk.13, Täyd.P.12.;Uhtua. Haavoittui 8.8.1941 Uhtualla. Stm. VM1.

TARVAINEN Otto Einar ulkojohtoasentaja, s. 1.10.1903 Soanlahti, k. 2.3.1978 Oulu. Pso Anna o.s. Repo, s. 1903. Lapset Hannu -30, Kaija -33, Eero -38, Ensio -38. Js. 3./JR22; Tuulos, Aunus, Syväri. Stm.

TARVAINEN Veijo mv., s. 7.3.1924 Soanlahti. Pso Anja o.s. Paa-janen. Lapset Matti, Ritva, Elina, Tuomo, Pekka, Pirjo, Seija, Juhani, Outi, Esko, Tiina, Mikko, Marko. Js. krh viesti, Rj.P3; Syväri, Kuuttilahti. Haavoittui 28.6.1944 Vitelessä ja 23.7.1944 Loimolanjärvellä. Jääk.

TARVAINEN Vilho sekatyöm., s.18.7.1913 Soanlahti, k. 7.1.1977 Outokumpu. Pso Antonina o.s. Hartikainen s.1913. Lapset Taisto -40, Toini -42, Viljo -48, Leena -50, Matti -52, Kirsti -55. Ts. JR 16. Js. JR19. Stm.

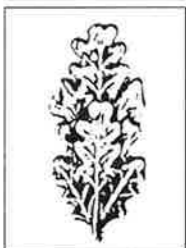
TASKILA Aapram Artturi työmies, s. 14.2.1906 Haapavesi. Pso Tyyne e. Suotula, o.s. Marttila. Lapset Paavo -45, Mirja -43, Risto -49, Mauri -54. Ts. kivm, 9./JR37; Salmi. Haavoittui 3.12.1939 Salmessa. Stm. VM2.

TASKILA Aarne työm., s. 26.10.1912 Haapavesi, k. 5.3.1965 Haapavesi. Ts. Kuhmo Js. JR 32, JR11; Uhtua. Ls. osallistunut. Alik.

TASKILA Antti työ-
mies, s. 8.7.1912, k.
1985. Js. rivim, he-
vosm, JR32; Vuonni-
nen, Tetrivaara, Pisto-
joki, Uhtua, Rajajoki,
Rantala, Viipurinlahti.
Korpr. VM2.

TASKILA Antti työ-
mies, s. 27.11.1913
Haapavesi. Js. JR32;
Uhtua. Kaatui 11.4.
1941 Uhtualla. Stm.

TASKILA Antti
työm., s. 26.10.1912
Haapavesi. Ts. PPP7;
Tolvajärvi. Js. JR32.;
Uhtua. Kaatui 2.8.1941
Uhtualla. Stm.

TASKILA Arvo
Frans opettaja, s.
18.7.1924 Haapavesi,
k. 22.11.1978 Rantsila.
Pso Sylvi o.s. Pelko-
nen, s. 1925. Lapset
Gunnar -47, Kyösti -60.
Js. pst rjoht, Pst
Koul.K14/JR25, JR6;

Ino, Kaipola, Mesterjärvi, Leipäsuu, Kar-
jalan kannas. Kers.

**TASKILA Juho Heik-
ki** työmies, s. 1.7.1916
Haapavesi. Ts. kivm;
Karjalan kannas. Kaa-
tui 15.2.1940 Kannak-
sella. Stm.

**TASKILA Juho Heik-
ki** maatyömies, s.
24.12.1915 Haapavesi.
Pso Kerttu o.s. Seppälä.
Lapset Ilpo, Arto. Ts.
kpamp, 2./PPP7; Aitto-
järvi, Tahojärvi, Äglä-
järvi, Luglajärvi. Haa-
voittui 13.3.1940 Aitto-
joella. Js. pkamp, rjoht, III/JR32, 11.Pr.,
II/JR53, 9./JR11; Vuonni-
nen, Pistojoeki,
Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki. Ls.
9./JR11; Rovaniemi, Jäämerentie, Sodan-
kylä. Alik.

joella. Js. pkamp, rjoht, III/JR32, 11.Pr.,
II/JR53, 9./JR11; Vuonni-
nen, Pistojoeki,
Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki. Ls.
9./JR11; Rovaniemi, Jäämerentie, Sodan-
kylä. Alik.

**TASKILA Kaarlo II-
mari** mv., s. 11.7.1904
Vihanti, k. 27.9.1973
Haapavesi. Pso Aliina
o.s. Myllykangas. Lap-
set Alpo -33, Kirsti -34,
Tenho -35, Aale -37,
Eeva -38, Altti -40,
Kerttu -44, Ahti -49. Ts.

kivm, Er.PPK; Laatokka, Uomaa, Haapa-
saari Js. kivm, EK/III/JR4; Uhtua, Pistojo-
ki, Vuokkiniemi. Stm. VM2.

**TASKILA Lauri Al-
lan** matkasihteeri, s.
1.1.1924 Haapavesi.
Pso Armi. Js. tsilti,
kivm, 1./Jv.KoulK15, 1
k, 2./Er.P7; Idetma,
Vansjärvi, Klyyssivaa-
ra. Korpr.

TASKILA Leevi
Heikki varkorthoit.,
s.1.1.1920 Haapavesi.
Pso Olga o.s. Myllysel-
kä, s.1927. Lapset. Pir-
jo -48.Js. tslähet.,tst-
aliup. 20.Pr; Lempaa-
lan järvi, Syväri, Taipa-
leenjoki, Rompala,

Mustila, Nuijamaa, Hiitola, Timoskala,
Kiviniemi, Viipuri, Lavola, Juustila, Tol-
vajärvi.Kers. Vm2.

TASKILA Olavi
Mauno Heikki s. 16.
1.1923. Pso Kaisu o.s.
Surninen, s. 1.12.1927.
Js. pkamp, JR11; Uh-
tua, Karjalan kannas.
Ls. pkamp, JR11; Tor-
nio, Paakkola, Rova-
niemi. Stm. VM1.

**TASKILA Tenho Il-
mari** sementtimies, s.
30.5.1925 Haapavesi,
k. 1986 Vantaa. Pso
Aino o.s. Linholm.
Lapset Heidi, Hebi. Js.
kkrjoht, JP2; Karjalan
kannas. Haavoittui
9.7.1944 Vuosalmessa

ja syyskuussa 1944 Ylimaalla. Ls. kkrjoht,
JP2; Pudasjärvi, Ranua, Muonio, Kilpis-
järvi. Jääk.

**TASKILA Teuvo Jo-
hannes** työmies, s.
26.3.1921 Haapavesi.
Js. lääkm, JR11; Uhtua.
Kaatui 1.8.1941 Pisto-
joella. Stm.

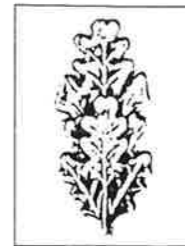

**TASKILA Timo Aa-
peli** koneasentaja, s.
3.6.1923 Haapavesi. Js.
kpamp, 2./Er.P7; Ruka-
järvi. Stm.

TASKILA Toivo Antti
rakennustyömies, s. 19.
9.1919 Haapavesi, k.
27.1.1983 Haapavesi.
Pso Vappu o.s. Springa-
re. Lapset Pirjo -54,
Tarja -57. Ts.
Jv.Koul.K16; kotirinta-
ma. Js. kivm, 3.Pr.;

Karhumäki, Karjalan kannas. Stm. VM2.

**TASKILA Toivo Ei-
nari** pientilallinen, s.
7.6.1922 Haapavesi. Js.
25.Rj.K. Kaatui
24.10.1942 Luomajär-
vellä. Stm.

**TASKILA Usko Aap-
rami** työmies, s.
18.12.1922 Haapavesi.
Js. II/JR11; Uhtua,
Kiestinki, Karjalan
kannas. Kaatui 22.
7.1944 Vuosalmessa.
Stm. VM2.

TEPSA Vilho Oskari
metsätyömies, s. 23.11.
1926 Haapavesi. Js.
6./JR11; Oulu. Ls.
kivm, JR11. Sairastui
ja kuoli 21.10.1944.

**TERVOJA Arvo Lau-
ri** mv., s. 11.8.1920
Haapavesi. Js. rjoht,
JR8, 11.D; Äänislinna.
Kaatui 12.9.1941 Au-
nuksen Pyhäjärvellä.
Alik.

TERVOJA Eino
Heikki mv., s. 26.4.
1914 Haapavesi. Pso
Ilma o.s. Rankinen.
Lapset Maija, Kaija.
Ts. lääkau, JR25; Kuh-
mo. Js. lääkau JR32;
Uhtua. Kaatui 1.8.1941
Pistojoella. Kers.

TERVOJA Veikko Johannes piiritjoht., s. 31.12.1922 Haapavesi. Pso Katri o.s. Uusitalo. Lapset Anja, Arvo, Aino, Auli, Atso. Js. rjoht, Rj.P8, 3.D; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. Tal.k; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr. VM1, VM2.

TERVOJA Viljo Erkki mv., s. 10.1.1911 Haapavesi, k. 8.12.1965 Haapavesi. Pso Laine o.s. Nevala, s. 1911. Lapset Vesa -36, Liisa -38, Pekka -39, Matti- 41, Paula -44, Leena -45, Eeva -48, Esko -50, Asko -53. Ts. puharjoht, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. vääp, talau, liik.partjoht, III/12.Liik.K; Salla, Kiestinki, Uhtua, Itä-Kannas. Ylik. VM1, VM2.

THESSLER Niilo Lauri metsätyömies, s. 9.6.1912 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki. Kaatui 23.12.1939 Ägläjärvellä. Stm.

THESSLER Pentti Iisakki hieno mekaanikko, s. 7.5.1923 Haapavesi, k. 30.10.1989. Pso Sinikka Lindblad, s. 1928. Lapsi Arja -49. Js. 7./JR 11; Uhtua, Kannas. Haavoittui 27.6.1944 Heinjoella.

THESSLER Veikko sahatyömies, s. 9.1.1918 Haapavesi. Ts. kivm, SissiP3; Aittojoki. Js. kpm, JR32, JR11, Rj.P8; Uhtua, Tolvajärvi. Stm. VM2.

TIITTO Antti Heikki työmies, s. 25.7.1925 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm.

TIITTO Viljo Johannes maatyömies, s. 19.12.1920. Js. kivm, 11.D, II/JR8; Karjalan kannas. Kaatui 9.7.1941 Soanlahdella. Stm.

TIITTO Väinö Matti maatyömies, s. 28.12.1922, k. 26.7.1979 Haapavesi. Js. tarkamp, 35.Rj.K, 1./Rj.P8; Uhtua, Vuokkiniemi, Karjalan kannas. Stm.

TIRINEN Heikki Mattias pienviljelijä, s. 5.8.1919 Haapavesi. Pso Anna Alina o.s. Pakola. Lapset Kyllikki -47, Kaino -48, Terttu -49, Lempi -51, Matti -54, Veikko -55, Raija -57, Harri -62. Js. S.autonk, KTR15; Uhtua. Haavoittui 1941 Haukiperällä. Tkm.

TIRINEN Toivo Johannes työmies, s. 19.5.1912 Haapavesi, k. 1960 Lohja. Pso Saara o.s. Laukka. Lapset Helga -39, Sirkka -41. Ts. pkamp, Pr. Wuokko; Kuhmo. Js. pkm, vartm, JR32; Uhtua, E-Suomi, Karjalan kannas, Aunuksen kannas. Stm.

TOHU Vilho mv., s. 11.2.1910 Alajärvi, k. 13.3.1961 Haapavesi. Pso Elli o.s. Sulkala. Lapset Raija, Pentti, Vappu, Mikko, Juhani, Jorma, Leena, Pirjo, Jouni, Seppo. Js. kivm, autonk; Uhtua.

TOLONEN Kaarlo Samuli (Kalle) mv., s. 10.10.1919 Liminka. Pso Elsa o.s. Hyvärinen. Lapsi Heikki Antero. Ts; Kiestinki. Js; Kuhmo.

TOMPERI Arvo Aukust sahatyömies, s. 13.12.1912 Sodankylä, k. 1.11.1987 Haapavesi. Pso Reetta, s. 1916. Lapset Seppo -44, Tuula -45, Paula -48, Taisto -49, Anneli -51, Arvo -53, Jukka -54, Jorma -55, Asta -56, Vuokko -57, Aino -58. Ts. ajom, JR32; Lutto. Js. ajom, KKK; P-Suomi. Korpr. VM2.

TORKKOLA Antti Matti s. 11.1.1922 Haapavesi. Js. kivm, partj, Rj.P8; Uhtua. Kaatui 13.2.1942 Uhtualla. Stm.

TORKKOLA Eino Alfred mv., s. 9.6.1916 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kivm, JR32, JR11; Karjalan kannas. K. 17.8.1941 Vuonnissa. Stm. VM2.

TORKKOLA Erkki mv., s.5.3.1912 Haapavesi, k. 26.3.1973 Haapavesi. Pso Elma o.s. Lehtola, s. 1917. Lapset Elvi -39, Elma -40, Eeva -42, Olavi -45, Esko -46, Ellen -48, Annikki -50, Seppo -52, Pekka -53, Arvo -56, Aila -58, Pentti -60, Irma -63. Js. puhm. Jv.Koul.K 23; Sortavala. Stm

TORKKOLA Erkki Olavi työmies, s. 12.6.1921 Haapavesi. Js. ppj, JP4, Os. Lagus; Syväri. Kaatui 27.6.1944 Talissa. Osallistui talvisotaan. Jääk. VM2.

TORKKOLA Tauno Erkki autoilija, s. 18.5.1918 Haapavesi, k. 1968 Oulu. Pso Helli o.s. Jylänki, s. 1924. Lapset Jorma -44, Seija -49, Marja- Leena -50, Jouni -54, Timo -56. Ts. kivm, JP3; Larajärvi, Uomaa. Js. kivm, autoasentaja, JR32; Uhtua, Rukajärvi. Haavoittui. Ls. autoasentaja, Autokorj.K35. Korpr. VM2.

TORKKOLA Veikko Ilmari kauppias, s. 21.11.1920 Haapavesi, k. 6.3.1965 Oulu. Pso Helvi o.s. Jantunen, s. 1917. Lapset Pirkko -45, Olli Matti -47, Hannu -47, Raija -48, Aino- 51, Tuula -53, Sirkku -54. Js. kirj, VI AKE; Äänislinna. Haavoittui 3.5.1943. Osallistui talvisotaan. Kers. VM2.

TORKKOLA Yrjö Iisakki betonirauhoittaja, s. 18.2.1909. Pso Linnea o.s. Järvenpää, s. 1910. Lapsi Kalevi -37. Ts. jvjoht, JR40; Salla. Js. jvjoht, JR32, JR53; Uhtua. Ls. jjoht, JR53; Tornio, Kittilä. Väep. VM2.

TORKKOLA Yrjö Leonard seppä, autoilija, s. 29.4.1910 Haapavesi, k. 20.11.1973 Haapavesi. Pso Anna Johanna o.s. Mäntylä, s. 1911. Lapset Meeri -33, Heikki -40, Kalle -43, Anna- Leena -48.

Ts. kivm, RT; Suomenlahti, Turun saaristo. Js. HJ, JR32; Uhtua. Stm.

TORSSONEN Aleksanteri mv., s. 31.5.1909 Soanlahti, k. Haapavedellä. Pso Liisa. Lapset Tuulikki, Lauri, Tapio, Eeva, Mauri. Js. kpm, JR8; Laatokan Karjala. Osallistui talvisotaan. Stm.

TULPPO Eino Simo kirvesmies, s. 27.12.1911, k. 6.7.1970 Haapavesi. Pso Anna. Lapset Osmo -40, Kaija -46. Ts. rjoht, 3/1/JR40; Pelkosenniemi, Salla, Savukoski. Js. jvjoht, 11./JR32; Vuoninen,

Pistojoki, Korpivaara, Uhtua. Haavoittui 7.8.1941 Kiskisjoella ja 19.6.1944 Noskualla. Ls. jvjoht, 11./JR32; Rovaniemi, Kittilä. Kers.

TULPPO Toivo Lenart kirvesmies, s. 12.4.1915. Pso Vieno Josefiina o.s. Luomajoki. Lapset Annikki -46, Toivo -50, Anja -52, Eila -56. Ts. skantaja, lääkryhmä, 3./JR26; Muolaa, Vuoksela. Js.

skantaja, 9./JR32, 10./JR 11; Vuoninen, Pistojoki, Uhtua. Korpr. VM2.

TUOMAALA Rans Oskari vaatturi, s. 16.7.1919 Nivala, k. 1.8.1973. Pso Laina Maria o.s. Honkala. Lapsi Leena -57. Js. kivm, PPP2, JP4; Salmi, Aunus, Syväri, Karhumäki. Haavoittui

18.7.1941 ja 27.6.1944. Ls. kivm, PPP 2, JP4; Rovaniemi, Sodankylä, Lohijoki. Haavoittui 23.10.1944. Jääk. VM2.

TUOMIALA Tenho Johannes työmies, s. 14.4.1923 Haapavesi. Js. kivm; Poventsa, Karhumäki. Stm.

TUOMISTO Martti Kustaa työmies, s. 5.10.1922 Haapavesi, k. 21.4.1967. Pso Helvi. Lapset Juhani, Heikki, Maarit. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

TUOMISTO Matti Johannes mv., s. 28.11.1920 Haapavesi. Osallistui talvisotaan. Kuoli 27.5.1940 sotasaairalassa. Stm.

TUOVILA Vilho Heikki mv., s. 18.3.1909 Haapavesi, k. 23.1.1985 Haapavesi. Pso Tyyne o.s. Kononen Lapset Hannu -40, Helena -44, Pirjo -46, Kari -50, Saija -57, Lahja -59. Ts. Jv.

Koul.K8. Js. lääkm, 24.KS, 41.SotaS; Vasoara, Uhtua. Alik.

TURAKKA Aarne työmies, s. 1909 Haapavesi, k. Saloisissa. Pso ja kolme lasta. Ts. hevostm, 2./PPP7; Aittojoki. Osallistui jatkosotaan. Stm.

TURPEINEN Eino Henrik työmies, s. 18.5.1923 Haapavesi, k. 11.8.1974 Haapavesi. Osallistui jatkosotaan. Ollut sotavankina. Stm.

TÄHTELÄ Uuno Roopertti mv., s. 3.5.1913 Haapavesi, k. 6.2.1991 Haapavesi. Pso Linnea o.s. Ylihutula, s. 1913. Lapset Hannu -42, Eila -46, Heikki -49. Ts. radisti, JR40; Pelkosenniemi,

Saija, Joutsjärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Js. radisti, JR32, JR11; Uhtua, Karjalan kanas. Ls. radisti, JR11; Tornio. Alik.

TÄHTELÄ Veikko Aadolf mv., s. 19.5.1918 Haapavesi. Pso Laila Ulpu Maria, s. 1928. Lapset Tenho -49, Matti -53, Ritva -56. Ts. tstlti, HRR; Tolvajärvi. Js. tstlti, RjP8; Mato, Tuomela,

Uhtua. Ls. Haavoittui. Alik. VM2.

TÄHTELÄ Yrjö Uuno Matias kirvesmies, s. 6.12.1921 Haapavesi, k. 4.3.1969 Helsinki. Pso Eila o.s. Haikala. Js. kivm, Tolvajärvi, Aittojoki. Stm. VM2.

TÖRMÄ Urho Johannes mv., s. 7.7.1911 Haapavesi, k. 10.5.1981 Haapavesi. Pso Eeva Maria o.s. Uusitalo, s. 1912. Lapset Sirkka -36, Tauno -37, Kauko -39, Matti -41, Martti -42, Pentti -45,

Pirkko -47, Juhani -53. Ts. täh, ajom; Aittojoki, Ristisalmi, Vieksinki, Luglajärvi. Js. kompp kirj, 11./JR32; Vuoninen, Pistojoki, Uhtua, Tetrivaara. Ls. varastom, kompp kirj; Kuusamo. Alik.

TÖRMÄ Urho Veikko maalari, s. 8.1.1908 Haapavesi, k. 19.6.1980 Haapavesi. Pso Martta o.s. Saari. Lapset Mikko, Vesa, Pekka. Ts. varastom, muon, 19 Tal.K; Mikkel, Kannas, Laatokka.

Js. puuseppä, huolto, 9.KPK, OSH/Järj.K2, Uhtua, Keskikannas. Alik.

TÖRMÄLEHTO Aapeli mv., s. 1.1.1923 Haapavesi, k. 27.12.1987 Oulu. Pso Aili o.s. Rintamäki. Lapset Martti -54, Erkki -55, Katri -58, Risto -59, Antti -61, Elli -63, Anna- Liisa -66. Js.

Poltt.Os, III AK, JR12, PolttOs; Äänislinna, Hiisjärvi, Ihantala. Ls. kivm, varastom. PolttOs, JR12; P-Suomi, Hiisjärvi. Korpr.

TÖRMÄLEHTO

Aaro mv., s.12.8.1895, k. 15.10.1968. Pso Tyyne. Lapset Taimi, Raili, Helmi, Heikki, Hilka, Reino.

TÖRMÄLEHTO Adrian

mv., s. 12.7.1913 Haapavesi, k. 29.9.1987. Pso Aili Hilma o.s. Virtanen. Lapset Veikko, Kirsti, Heikki, Sisko, Annikki, Sakari, Kaarina, Helena, Jouko, Keijo, Seppo. Ts.

ajom, 71.Km.K. Js. kivm, JR32, JR 11; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti. Korpr.

TÖRMÄLEHTO

Aimo s. 26.5.1915 Haapavesi, k. 10.6.1978 Oulu. Pso Eevi. Lapset Reijo -41, Jorma -43, Toivo -47, Rauno -51. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi, Aittojoki, Ristisalmi.

Haavoittui joulukuussa 1939 Ristisalmessa. Js. Koul.K20, Jv.Koul.K19, Järj.K1, JR32; Uhtua. Haavoittui heinäkuussa 1941 Pistojoella. Ls. JR32; Tornio, Kemi. Korpr. VM1, VM2.

TÖRMÄLEHTO

Arvo Einari tehdastyöläinen, s. 17.6.1920 Haapavesi Pso Siiri o.s. Majaliini. Js. vanginvart, Vankil.6; Antrea, Räisälä, Kaukola. Stm.

TÖRMÄLEHTO

Frans Herman mv., s. 15.4.1911 Haapavesi, k.Oulaisissa. Pso Laina o.s. Kangasniemi, s. 1909. Lapset Eila -37, Martti -38, Unto -40, Aira -45. Ts. kivm, JR25; Kuhmo, Vasovaara Js. kivm, Jv.Koul.K15, 24 Tal.K, 24 Evarik; Uhtua, Kannas. Haavoittui 29.6.1944 Antreassa. Ls. kivm, 24 Evarik; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpr.

TÖRMÄLEHTO

Fransa Emil suutari, s. 14.1.1907, k. 16.1.1981 Oulu. Pso Fanni o.s. Alakotila. Lapset Milja -35, Aino -39, Sirkka -41, Lauri -45, Anja -48, Sulo -50. Js. vartm, lastausm, Järj.K2; Äänislinna. Haavoittui 23.7.1943. Stm.

TÖRMÄLEHTO Johannes

mv., s. 22.7.1920 Haapavesi, k. 17.3.1984 Nivala. Pso Vieno o.s. Tuomela, s. 1919. Lapset Teller-vo -46, Heikki -47. Js. ajom, JR8; Saari-vaara, Jänisjoki, Lun-

kula, Mantsi, Veskelys, Tsalkki, Somba, Kutismajoki, Prääsä, Pyhäjärvi, Petroskoi, Gora, Pertjärvi, Ruokokoski, Loimola. Ls. ajom, JR8; Torniojoki, Muoniojokilaakso. Korpr.

TÖRMÄLEHTO

Matti mv., s. 10.12.1914 Haapavesi. Pso Aune o.s. Haukipuro. 10 lasta. Ts. tarkastuksia sotatoimialueella, Ol liikkuva, PionP5. Js. partm, JR32, JR11; Uhtua, Kannas, Tornio, Kittilä. Ls. partm, III/JR11; Tornio, Kittilä. Stm.

Kittilä. Ls. partm, III/JR11; Tornio, Kittilä. Stm.

TÖRMÄLEHTO

Paavo Heikki maatyö- mies, s. 29.4.1925 Haapavesi. Pso Impi o.s. Puhakka. Js. kivm, 7./Jv. Koul.K25; Kannas, Summa, Tammi- suo, Ventelä. Haavoit- tui 11.7.1944 Venteläsä. Stm.

TÖRMÄLEHTO

Taavi Armas levysep- pä, s. 27.3.1922 Kytö- kylä. Lapset Tuula, Ta- pio, Heikki, Ilkka. Ts. kpm, 3./JP4; Laatokka, Korpiselkä, Lavajärvi, Loimola, Lemetin mot- ti. Js. kpm, rjoht,

3./JP4, 9./JR11; Korpiselkä, Koirinoja, Tuulos, Aunus, Syväri, Äänislinna, Karhu- mäki, Uhtua. Haavoittui 6.9.1941 Aunuk- sessa, 5.12.1941 Karhumäessä ja 30.4.1943 Uhtualla. Ls. rjoht, jääkjjoht, 9./JR11, E /III/JR11; Tornio, Laurila, Koivu, Hirvas, Rovaniemi, Nivankylä. Alik. Mhr2, VR4, VM1, VM2. Mannerheimris- tin ritari.

TÖRMÄLEHTO

Taneli mv., s. 20.3.1903 Haapavesi, k. 2.12.1956. Pso Lyydia Ma- ria. 8 lasta. Js. hj; Kies- tinki.

TÖRMÄLEHTO

Urho Arvi mv., s. 11.3.1914 Haapavesi. Pso Johanna Gunilla o.s. Heinonen, s. 1918. Lapset Jorma Sakari -40, Vilho Olavi -45, Esteri Irmeli -48, Kirsti Mirjami -53, Terttu Jo-

hanna -60. Js. PionK, 2.Tien H.K.; Laatok- ka.

**TÖRMÄLEHTO Väi-
nö Armas**

työmies, s. 22.2.1914 Haapavesi. 1. pso Fanni Maria o.s. Himanka. 2. pso Anna- Liisa o.s. Saastamoi- nen. Ts. pkamp apul, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Kota-

la, Viipurinlahti, Vilajoki. Js. kivm, JR32, JR11; Uhtua, Kannas. Haavoittui 30.4.1942 Uhtualla. Ls. kivm, JR11; Tor- nio, Kemi, Rovaniemi, Kittiläntie. Korpr.

**TÖRNQVIST Len-
art Kustaa**

mv., s. 1.9.1914 Haapavesi, k. 25.6.1983 Kärsämäki. Pso Maria o.s. Kallio. Lapset Erkki -38, Esko -40. Ts. 3./JR25; Kuh- mo. Js. kivrjoht, täh, 9./JR32; Uhtua, Vuon-

ninen, Pistojoeki, Viipurinlahti, Vuoksi. Haavoittui keväällä 1942 Jeletissä. Kers.

**TÖYLI Jaakko Vih-
rori**

sekatyömies, s. 24.8.1909 Ylistaro. Pso Impi o.s. Pesonen, s. 1913. Lapset Lauri -39, Mirja -40. Ts. kivm, rjoht, KT.Pr., JR41; Ilo- mantsi, Oinassalmi. Haavoittui 12.12.1939

Möhkössä. Js. rjoht, aseseppä au, 8./JR37; Karjalan kannas. Kers. VM2 kahdesti.

UIMONEN Aarne

Antero edustaja, s. 22.1.1916 Sortavala. Pso Kaino o.s. Kyllö- nen. Js. rjoht, meriJv; Suomenlahti. Kaatui 5.7.1944 Teikarin saa- rassa. Kers.

UIMONEN Pekka koneenkäyttäjä, s. 20.12.1917 Sortavala. Ts. kkamp, meriv; Laatokka. Haavoittui Laatokalla. Js. kpm, JR32; Uhtua. Kaatui 28.7.1941 Uhtualla. Korpr.

UKKOLA Hemmi Ilmari mv., s. 1917 Haukipudas, k. 1974 Haapavesi. Pso Helvi o.s. Kärki. Lapset Martti, Marketta. Ts. tkm; Kollaa, Kuhmo. Js. tkm, KTR16; Sortavala, Syväri, Loimola. Alik. VM2.

ULJUA Lauri Henrik toimitusjohtaja, s. 29.8.1925 Piippola, k. 25.6.1981. Pso Maija o.s. Veikkola, s. 1928. Lapset Hannu -47, Esko -49, Helena -53, Juha -60. Ls. lääkintäau. Kers.

UPOLA Aarne Mikael s. 22.10.1909, k. 27.6.1944.

UPOLA Juho Nestori mv., s. 7.1.1912 Haapavesi, k. 14.12.1975 Raahe. Pso Terttu. Lapset Eero, Eeva. Ts. kk täh, JR25, Pr.Wuokko; Kuhmo. Js. kivm, JR53; Uhtua. Stm.

UUSI-PANTTI Väinö Johannes kauppias, s. 25.12.1919 Kauhajoki. Pso Tyyne o.s. Heikkinen. Lapset Reijo -45, Kari -46, Jorma -48. Js. muon, tykmittm, E/KTR9, 10.Pr.; Repola, Rukajärvi, Ontajärvi. Alik.

UUSITALO Eero Yrjö mv., s. 22.3.1925 Haapavesi. Pso Vieno Nurkkala. Lapset Pirkko -60, Osmo -61, Oili -64, Sanna -68, Minna -76. Js. läh, pkamp, Täyd.P13, 3.D, Täyd. P3; Sakkola, Vuosalmi, Kaskiselkä. Ls. läh, rjoht, 3.D, Er.P13, 1./I/JR1; Kemi, Rovaniemi, Kittilä, Enontekiö, Lätäseno, Kilpisjärvi. Alik. VM2.

UUSITALO Jaakko s. 2.1.1913. Ts. PPP7; Aittojärvi, Tolvajärvi, Aakkerjärvi. Js. PPP7; Karhumäki, Karjalan kannas.

UUSITALO Niilo Arvid karjan ostoasiamies, s. 8.12.1915 Haapavesi, k. 23.11.1973 Pyhäsalmi. Pso Vieno o.s. Ahola, s. 1921. Lapset Hilikka -47, Pirkko -50. Ts. ajom, Kev.Os9; Kuhmo. Js. tstlti, talau, JR32, Koul.K15; Uhtua, Oulu. Haavoittui elokuussa 1941 Kiskiskukkulalla. Kers.

UUSITALO Olavi mv., s. 31.12.1910 Haapavesi, k. 1964 Turto-la. Pso Sylvi Elisabet o.s. Eero. Ts. PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki, Ägläjärvi. Haavoittui joulukuussa 1939 Ägläjärvellä.

UUSITALO Otto Kallervo metsuri, s. 27.7.1913 Piippola, k. 26.2.1986 Espoo. Ts. pstm; Laatokka. Js. tstlti, JR32, JR53, JR11; Uhtua, Kannas. Ls. JR53. Stm.

UUSITALO Urho Arvi s. 21.11.1912. Pso Martta o.s. Mustapää. Lapset Airi -49, Martta -51, Veijo -54, Matti -58. Ts. ajom, JR25, PPP7; Kuhmo. Js. kokki, JR32; Uhtua, Kiesinki. Stm.

UUSITALO Urho Henrik mv., s. 29.4.1922 Haapavesi. Pso Saimi Alina o.s. Alatalo, s. 1923. Lapset Hannu -48, Esko -50, Armi -52, Risto -54. Ts. linn. työt, työkompp; Karjalan kannas. Js. kivm, lääkm, 2./JR11, EK/I/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui 26.6.1944 Noskuassa. Korpr. VM1, VM2.

UUSITALO Vilho (Ville) mv., s. 11.7.1904 Haapavesi, k. 31.1.1967 Haapavesi. Pso Anni o.s. Haavisto, s. 1904. Lapset Toivo -28, Auli -30, Anja -31, Arvo -34, Kirsti -36, Terttu -38, Kauno -40, Helli -42, Kari -47. Ts. 6.Er.PPK; Haapasaari. Js. JR32; Uhtua. Haavoittui Uhtualla. Stm. VM2.

UUSITALO Väinö Osvald mv., s. 26.5.1902 Haapavesi, k. 10.6.1968 Haapavesi. Pso Aune Emilia, s. 1904. Lapset Veikko -26, Helka -26, Annikki -29, Tyyne -35, Elli -37. Ts. kuormaston ajom, JR40. Js. ajom, JR32, EK/I/JR11, 3.D, Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen lohko, Ihantalan lohko. Ls. ajom; Oulu, Rovaniemi. Stm.

UUTELA Kalevi Johannes mv., s. 17.4.1920 Haapavesi. Js. 6./II/JR8; Laatokka. Kaatui 28.7.1941 Mantsinsaarella. Stm.

UUTELA Ransa Oskari eläk., s. 15.10.1916 Haapavesi. Pso Aura o.s. Sulkala. Lapset Heikki -48, Merja -52. Ts. tj, Krh/JR25; Kuhmo. Js. JR11; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Uhtua. Haavoittui 30.8.1941 Uhtualla ja 26.6.1944 Kannaksella. Ls. passinjako, JR11; Ounasjoki. Alik.

UUTELA Yrjö Arvi kivimies, s. 10.6.1906 Haapavesi. Pso Aino. Lapset Liisa, Olli, Seppo, Sirkka. Js. kivm, JR11; Uhtua. Stm.

VAARAMAA Arvi työmies, s. Haapavesi, k. Oulaisissa. Ts. 2./PPP7; Aittojoki.

VAHE Eino Armas mv., s. 29.4.1905 Helsinki, k. 19.7.1989 Oulu. Pso Aune Matilda o.s. Järveläinen. Lapsi Varpu Helena -46. Ts. aseau, amptarvike au, II/JR25; Kuhmo. Js. aseau, amptarvike au, 8./JR32; Uhtua, Vuonninen, Pisto-joki, Kiskismaasto. Alik.

VAHE Eino Sakari mv., s. 6.10.1917 Haapavesi. Pso Elma Inkeri o.s. Kuoppala, s. 1919. Lapset Esko -45, Matti -47, Marja-Riitta -49, Heikki -53, Antti -53, Sirkka Liisa -60. Ts. radioau, JR40; Salla, Viipurinlahti. Js. radioau, Kev.Os.5, I/JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. radioau, I/JR53; Tornio. Ylik. VM2.

VAITINIEMI Antti Lennart kirvesmies, s. 25.10.1913 Haapavesi, k. 7.1.1977 Haapavesi. Ts. kivm, JR45; Kuhmo. Js. kivm, JR11; Uhtua, Kannas. Ls. kivm, JR11; Tornio. Stm.

VAITINIEMI Arvo Edvard kirvesmies, s. 4.9.1911 Haapavesi, k. 17.11.1969. Pso Martta o.s. Lehto. Lapsi Leena -58. Js. hteht, JR11; Karjalan kannas. Ls. hteht, JR11; Tornio.

VAITINIEMI Eino Johannes hitsaaja, s. 23.9.1921. Pso Ilse o.s. Rankinen. Lapsi Jussi -63. Js. pion, PionP36, PionP15; Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas. Ls. pion, PionP15; Ranua. Haavoittui 24.10.1944 Ranualla. Stm.

VAITINIEMI Mauno Samuli mv., s. 14.7.1924 Haapavesi, k. 3.10.1959. Pso Ilta Tellerovo o.s. Rankinen. Lapset Hannu -51, Maija-Liisa -54, Päivi -58. Js. psvamp, Ryn TykP/PsPr; Äänislinna, Kannas. Ls. RynTykP/PsPr; Tornio. Pstm.

VAITINIEMI Niilo Aadolf metsätyömies, s. 17.3.1910 Haapavesi. Ts. kivm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. kivm, JR32; Vuonninen, Pisto-joki, Uhtua, Kannas. Ls. kivm, JR32; Tornio. Stm. VM1, VM2.

VAITINIEMI Toivo Rikard mv., s. 7.3.1916 Haapavesi. Ts. kivm, JR40; Pelkosenniemi. Kaatui 19.12.1939 Pelkosenniemiellä. Stm.

VAITINIEMI Veikko Henrik mv., s. 2.1.1918 Haapavesi. Pso Elsa o.s. Kuorilehto. Lapset Matti -49, Sauli -51, Unto -54, Heli -56, Markku -59. Ts. muon, 3.Pr; Summa, Kämärä, Tali. Js. kkm, JR32, JR11; Vuonninen, Pisto-joki, Uhtua. Korpr.

VAITINIEMI Yrjö Nestori mv., s. 2.9.1903 Haapavesi, k. 23.4.1976 Haapavesi. Pso Impi Katariina o.s. Kujala. Lapsi Jouni -49. Ts. pkm, PPP7; Tolvajärvi, Aittojoki. Js. pkm, hteht, JR32; Vuonninen, Pisto-joki. Haavoittui 1.8.1941 Uhtualla. Stm.

WALLIN Armas Jalmari autoilija, s. 27.5.1916 Sortavala, k. 20.2.1978 Haapavesi. Pso Aura o.s. Mehtälä, s. 1921. Lapset Olavi -48, Matti -53, Lauri -53. Js. vm, EK/II/JR35, Karjalan kannas. Korpr. VM2.

WALLIN Eero Seppo Asser sähköasentaja, s. 4.9.1923 Urjala. Pso Mailis o.s. Nyman. Js. vartija, SVL6; Viipuri. Stm.

WALLIN Kaarlo Oskari (Kalle) mv., s. 31.10.1915 Sortavala. Pso Sylvi Maria o.s. Mehtälä. Lapset Pentti, Pertti, Ritva, Raija. Js. partijoht, Spol, JR 35; Uhtua, Evonsuu, Karjalan kannas. Ls. rjoht, JR 35; Kemi, Kemijokivarsi. Ylik. VM1, VM2.

WALLIN Martti Ilmari työnjohtaja, s. 16.1.1920 Urjala. Pso Impi Aili o.s. Paakinaho. Js. tj täh, mittm, P.Pr 2 Mt Rask. Ptri; Hanko, Teikassaaren lohko, Juustilan lohko. Alik. VM2.

WALLIN Mauri Sakari maansiirtokoneen kuljettaja, s. 12.8.1917 Urjala, k. 20.12.1985 Lohja. Pso Helvi Katriniemi o.s. Syrjälä. Ts. suuntaaja, III/Ktr1; Karjalan kannas. Js. läh, JR11; Uhtua, Karhumäki. Haavoittui 1941 Parkkilammella. Stm.

VALTA Pentti Kalevi metsäinsinööri, s. 30.3.1923 Jyväskylä. Pso Lilli Sirkka o.s. Sormunen. Lapset Ritva -53, Jorma -53, Ville -56. Ts. läh, ErPIV, Sallan pat; Salla. Js. tstlti, III/JR12, 3 Pr.; Itä-Karjala, Karjalan kannas. Korpr. VM2.

VANHALA Aimo Kustaa työnjohtaja, s. 28.12.1919 Hailuoto. Pso Eila Annikki o.s. Mäkinen. Lapset Hannu -50, Seppo -53. Js. ajom, tkm, läh, I/KTR 14; Uhtua, Kannas, Karhumäki, Rukajärvi, Salla. Ls. ajom, I/KTR14; Sodankylä. Tkm.

VANHANEN Erkki toimitusjohtaja, s. 8.4.1920 Rautu. Pso Taimi. Lapset Marja, Veli, Sirpa, Matti, Jukka. Ts. kpääll,läh, SK patl, rpuol, ranvart; Suomenlahti. Js. lääkau, rjoht, 3 Pr, Er.P11; Karjalan kannas, Karhumäki, Ilomantsi. Kers. VM2.

VATJUS Aarne Johannes mv., s. 22.5.1919 Haapavesi. Pso Senni o.s. Kulju. Lapset Tuula -49, Helena -50, Annikki -52, Heikki -55, Jorma -57, Olavi -60, Sakari -60, Jari -64, Marja-Leena -66.

Ts. vm, V.Koul.K. Js. puhm, ViestiP12; Maaselän kannas, Karjalan kannas. Ls. puhm, viestiP12; Tornio, Rovaniemi, Koi-vu. Stm.

VATJUS Aarne Vilhelmi mv., s. 22.1.1915 Haapavesi. Ts. ajom, JR25; Kuhmo. Js. kivm, pkm, JR32; Uhtua, Vuonninen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetri-vaara, Krivi, Maaselkä, Suurlahti, Seesjärvi, JR32; Muonio. Korpr.

Karjuslahti. Ls. alik. VM2.

VATJUS Ahti mv., s. 13.9.1913 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Huttula, s. 1915. Lapset Sulo -43, Toivo -46, Taisto -47, Elvi Annikki -49, Tyyne Tellervo -50, Helmi Aliina -51, Aune Esteri -53, Alli Marjatta

-54, Paavo Vesa -59. Ts. rjoht; Suomussalmi, Raate. Js. rjoht, Liik.K; Kiestinki. Kers.

VATJUS Aimo mv., s. 17.2.1916 Haapavesi. Pso Aune o.s. Pyhälä. Ts. kivm, PPP7; Tolva-järvi, Ägläjärvi. Js. kivm, JR53; Uhtua. Ls. kivm, JR53; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Stm.

VATJUS Aimo Heikki pienviljelijä, s. 29.2.1920 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Halmetoja, s. 1922. Lapset Aulis Ju-hani -55, Jouko Urpo -57. Js. JR32; Kiestinki, Kangasvaara. Korpr.

VATJUS Antti Vilhelmi sähköasentaja, s. 20.9.1920 Haapavesi, k. 22.1.1990 Kanada. Js. krh tj; Karjalan kan-nas. Osallistui Lapin sotaan. Stm.

VATJUS Feeliks työ-johtaja, s. 19.2.1915 Haapavesi. Ts. lääk; Kuhmo. Js. lääkpartio, JR32; Uhtua. Haavoit-tui lokakuussa 1942 Uhtualla. Kuoli 28.11.1942 sotasairaalassa. Ylik.

VATJUS Johannes (Juhu) mv., s. 7.9.1904 Haapavesi, k. 24.11.1975 Haapavesi. Pso Impi Katariina o.s. Iso-la. Lapset Annikki -26, Vieno -27, Lauri -30, Elvi -32, Erkki -33, Hil-de -35, Taavi -37, Tais-to -40, Pekka -43, Vieno -45, Elli -47. Ts. kivm, r-puol; Suomen Haapasaari. Js. he-vosm, JR32; Uhtua. Stm.

VATJUS Kalle Heikki mv., s. 7.5.1904 Haapa-vesi. Pso Aina Katariina o.s. Moroko. Lapset Anni -31, Terttu -36. Ts. PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Js. JR32; Uhtua. Kaatui 1.8.1941 Kiskiskukkulalla. Korpr.

VATJUS Niilo Johan-nes pienviljelijä, s. 21.1.1909 Haapavesi. Pso Maria o.s. Heiska, nyk. Juntto. Lapset Elli Raakel -35, Lauri Jo-hannes -37. Ts. psttyk. Kaatui 13.2.1940 Sum-massa. Stm.

VATJUS Tauno Ver-neri mv., s. 21.2.1924 Haapavesi, k. 23.4.1989. Pso Eila Katarii-na, s. 1929. Lapset Kari Tapio -58, Lilja Kaari-na -45. Js. kivm, pkm, JR53/K15; Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Uh-tua, Kuutesselmä, Noskua, Vuoksen lohko. Korpr.

VATJUS Veeti Juhu mv., s. 15.1.1907 Haapavesi, k. 11.2.1988 Haapavesi. Pso Martta Helena o.s. Lagus, s. 1910 Haapavesi. Lapset Maija -46, Anja Marjatta -48, Eero -52. Js. JR32; Vuonninen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtua, Kannas. Stm. VM2.

VATJUS Vilho mv., s. 10.10.1917 Haapavesi. Pso Olga o.s. Nuuti, s. 1909. Lapset Seija -46, Esko -48. Ts. tstlti, Er.P42; Vironlahti. Js. tstlti, JP4; Tuulos, Sy-väri, Karhumäki, Raja-joki. Ls. tstlti, JP4; Ro-vaniemi, Sodankylä. Korpr.

VATJUS Väinö Ilmari mv., s. 16.7.1908 Haapavesi. Pso Martta He-lena o.s. Lagus. Lapset Martti -33, Elli -34, Lauri -36, Hilikka -38, Väinö -40. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi. Kaa-tui 9.12.1939 Tolvajär-vellä. Alik.

VATJUS Väinö Matti mv., s. 14.3.1910 Haapavesi. TS. kivm, JR25; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua, Vuonninen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetri-vaara, Kivennapa, Tuulosjär-vi, Muolaa, Heinjoki,

Noskua, Vuoksi, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Ls. JR32; Muonio. Korpr.

VATJUS-ANTTILA Heikki s. 3.6.1920 Haapavesi. Js. kivm, JR8; Laatokka. Kaatui 26.7.1941 Lunkulan saarella. Stm.

VATJUS-ANTTILA Veeti työmies, s. 12.5.1911 Haapavesi, k. 1974 Turku. Pso Siiri Ilona o.s. Sorvali. Ts. kivm, JR40; Pelkosenniemi, Savukoski, Vila-joki. Js. JR32; Vuonni-nen, Pisto-joki, Korpi-vaara, Tetri-vaara, Uhtua, Kivennapa, Suu-lajärvi, Muolaa, Heinjoki Noskuan lohko, Vuoksen lohko. Ls. JR32; Tornio, Ro-vaniemi, Kittilä. Stm.

VATJUS-ANTTILA Veikko mv., s. 11.2.1913 Haapavesi, k. 8.6.1969 Haapavesi. Pso Anna-Liisa o.s. Perkiö. Lapset Matti -46, Ritva -47, Marja-Leena -49, Lauri -51, Jaakko -56, Paula -62. Ts. kulr-joht, Vaat. K.V.1; Kannas. Js. lääkau, 27.LK; Salla, Pääjärvi, Louhi, Karhumäki. Ls. lääkau. Kers.

VATJUS-ANTTILA Vainö kirvesmies, s. 25.1.1910 Haapavesi, k. 30.3.1993 Helsinki. Ts. kssm, hj. Js. kssm, hj. Stm.

VATTU Aarne Oskari kirvesmies, s. 15.2.1920 Haapavesi. Pso Mari o.s. Sirviö, s. 1913. Js. ajom, kivm, JR8; Äänislinna, Syväri. Ls. kivm, JR8, 11.D; Tornio, Ylämuonio. Korpr. VM2.

VATTU Arvi Ilmari kirvesmies, s. 14.8.1914 Haapavesi, k. 30.11.1983 Haapavesi. Pso Hilja Maria. Lapset Allan, Erkki, Kaarina, Kalevi, Lauri. Ts. kivm, puhm; Lemetti. Js. ajom, Js.puhm.

ajom. JR11, Kev.psto 18, Wuokko; Kuhmo, Lieksa. Korpr.

VATTU Matti mv., s. 8.12.1922 Haapavesi, k. 26.12.1974 Päivärinne. Pso Ella o.s. P Sipilä. Js. hteht; Oulu.

VATTU Väinö Erkki työmies, s. 1.1.1910 Kärsämäki. Js. Kaatui 3.8.1941 Kostamuksessa.

VATTU Yrjö Aapeli työmies, s. 24.4.1916 Haapavesi, k. 30.4.1972 Haapavesi. Pso Manda Karoliina o.s. Haapalainen. Lapset Laila -41, Pertti -46, Meeri -48, Yrjö -51, Airi -54, Seija -56. Ts.

kivm, kkamp, KKK/PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Rauhala. Js. pkm, kivm, II/JR53, 9./JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoitui 26.6.1944 Noskualla. Ls. pkm, 9./JR11; Tornio. Haavoitui 3.10.1944 Torniossa. Alik. VM1, VM2.

VEHKALAHTI Heino Olavi sekatyömies, s. 15.12.1922 Haapavesi. Js. kivm, JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Kaatui 14.6.1944 Kivennavalla. Stm.

VEIKKOLA Kaarlo Johannes mv., s. 6.11.1916, k. 31.10.1977 Haapavesi. Pso Emma Eliina o.s. Kantola, s. 1913. Lapset Jorma -39, Yrjö -41, Ritva -44, Jouko -45, Jaakko -47, Marja Leena -50,

Seija -57. Ts. aseau, PPP7; Aittojoki, Ilo-mantsi. Js. aseau, JR11, JR32; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kväap, JR 11; P-Suomi. Ylik. VM1, VM2.

VEIKKOLA Lauri Matti rakennusmestari, s. 13.6.1920 Nivala, k. 16.7.1975. Pso Siiri Elviira. Lapset Pirkko Kaarina, Raija Helena, Yrjö Pekka Olavi, Matti Juhani, Ermo. Ts. 1.Pr; Saaretjoki, Näätä-

lä, Tali. Js. autojjoht, tstoups, kuljups, 28.AutoK20, Jv.KoulK12, JvKoulK25; Karjalan kannas, Uhtua. Ls. autojjoht; P-Suomi. Ylii.

VEIKKOLA Pertti Kalervo rakennusmestari, s. 13.12.1922 Haapavesi, k. 27.10.1979 Oulu. Pso Elli Kyllikki o.s. Lahti, s. 1923. Lapset Keijo Aatos Kaler-

vo -48, Matti Olavi -52, Riitta Liisa Kyllikki -54, Marja Anneli -56, Aija Tellervo -57, Eija Tuulikki -57. Js. kivm, rjoht, JR53, 25.Rj.K; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kivm, rjoht, JR53, 25.RjK; Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Kers. VM2.

VEIVO Ensti Olavi työmies, s. 24.8.1923 Haapavesi, k. 17.2.1954 Kuhmo.

VIERIMAA Aapeli Arvid työmies, s. 28.2.1916 Haapavesi, k. 22.6.1959 Haapavesi. Ts. linn.työt; Kannas.

VIERIMAA Ahti Heikki pienviljelijä, s.5.3.1923. Pso Elli o.s. Alama, s. 1923. Js. kivm, kkm, JR12; Karhumäki, Karjalan kannas. Ls. kkm, JR12; Rovaniemi, Sodankylä. Korpr.

VIERIMAA Antti työmies, s. 29.3.1905 Haapavesi, k. 13.5.1969 Haapavesi. Js. kivm, 3./JR32; Uhtua.

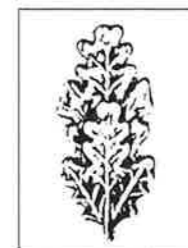

VIERIMAA Erkki Adolf (Aate) mv., s. 8.8.1909 Haapavesi, k. 16.6.1977 Haapavesi. Pso Martta c. Mellin, o.s. Laakkonen. Lapset Juhani -47, Jaakko -47. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Stm.

VIERIMAA Esko kirvesmies, s. 7.5.1913 Haapavesi. Pso Eila Kaarina o.s. Taskila. Lapset Aila, Jouni, Esko. Ts. kkamp, PPP7; Tolvajärvi, Ägläjärvi. Haavoitui 24.1.1940 Ägläjärvel-

lä. Js. JR32, AutoK64; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara. Haavoitui 26.6.1944 Kanneljärvellä. Ls. autonk, AutoK64; Kittilä, Ylitornio, Pello. Korpr. VM2.

VIERIMAA Gunnar s. 31.12.1914, k. 9.1.1985.

VIERIMAA Matti työmies, s. 23.8.1907 Haapavesi, k. 5.1.1987 Haapavesi. Ts. kivm, vm; Turun saaristo. Js. palosot, sotpk; Rovaniemi, Kemijärvi.

VIERIMAA Uno mv., s. 1.8.1924 Haapavesi, k. 31.12.1980 Haapavesi. Pso Anna Alina o.s. Ronkainen. Lapset Eija, Eila, Markku, Eini. Js. etulinjat, HTK11, JR11; Uhtua, Karjalan kan-

nas. Osallistui Lapin sotaan. Korpr.

VIINALA Jaakko Arvi sekatyömies, s. 7.10.1912 Haapavesi. Js. JR11; Uhtua. Kuoli 2.12.1941 sotasairaalas-
sa. Stm.

VIINALA Kaarlo Erkki s. 22.10.1919 Haapavesi, k. 28.9.1979 Kärämäki. Pso Helvi. Osallistui jatko-
sotaan. Haavoittui 1944. Stm.

VIINALA Lauri Heikki s. 28.12.1921 Haapavesi. Js. kkrjoht, 1KKK/JR1; Lempaala. Haavoittui 22.12.1941 Lempaalassa. Kaatui 13.5.1942 Lempaalassa. Alik. VM1, VM2.

VIINALA Ransa Oskari mv., s. 3.11.1914 Haapavesi. Pso Anna Taimi. Lapset Terho -52, Jarmo -56. Ts. pkamp, Kev.Os.9; Kuhmo. Js. JR32; Vuonni-
nen, Pistojoeki, Uhtua, Korpivaara, Tetrivaara.

Haavoittui 28.7.1941 Uhtualla. Stm.

VIINALA Urho Aukusti työmies, s. 1.3.1911 Haapavesi, k. 16.9.1962 Kempele. Pso Helli. Lapset Jorma, Jouko. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Stm.

VIINALA Veikko mv., s. 27.5.1915 Haapavesi. Pso Ida o.s. Järvenpää. Lapsi Risto. Ts. rjoht; Kuhmo, Suomussalmi. Js. rjoht, JR32; Uhtua. K. 16.4.1942 Uhtualla. Kers.

VIINALA Yrjö Johannes mv., s. 13.9.1907 Haapavesi, k. 5.5.1982 Kokkola. Pso Linnea. Lapsi Pirkko. Js. JR11; Uhtua. Osallistui myös talvisotaan. Stm.

VIITALA Aappo Gunnar puuseppä, s. 27.3.1923 Haapavesi. Pso Kaisa Maria o.s. Kyllönen, s. 1921. Lapset Jouni -49, Pirkko -51, Pertti -54, Markku -58. Js. kpm, JR11; Uhtua. Haavoittui 9.9.1943 Uhtualla. Korpr. VR4.

VIITALA Aimo Viljo metsätyönjohtaja, s. 1921 Kytökylä, k. 1968 Haapavesi. Pso Jenni o.s. Isopoussu. Lapsi Seija. Js. kivm, JR11; Uhtua. Haavoittui elokuussa 1941 Uhtualla. Stm.

VIITALA Anto Viljo sekatyömies, s. 20.11.1921 Haapavesi. Pso Anni o.s. Kivelä, s. 1922. Lapset Anni Maria (Maiju) -53, Juhani -55, Pekka -57. Js. muon, hinaaja laivasto; Kotka, Kirkonmaa,

Suursaari. Haavoittui 20.6.1944 Kirkonmaalla. Matr. VM2.

VIITALA Eero Johannes työmies, s. 1.10.1923 Haapavesi. Osallistui Lapin sotaan. Kaatui 8.10.1944 Kemissä. Stm.

VIITALA Juho Heikki mv., s. 21.4.1908 Haapavesi, k. 12.1.1987 Oulainen. Ts. Kuhmo. Js. kjä, 8./JR32; Uhtua.

VIITALA Lauri Oskari mv., s.14.7.1917 Haapavesi. Ts. kpm, Lintula, Taraslampi, Väärämäki. Js. partiom, tied, kpm, JR32; Uhtua. Korpr. VM2.

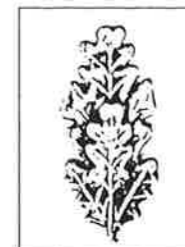
VIITALA Leevi Antti urak., s. 27.10.1911. Ts. PPP1, PPP7; Aittojoki, Tolvajärvi, Vuonni-
nen. Js. JR32, JvKoulK20. Haavoittui 1941. Stm. VM2.

VIITALA Paavo Olavi kirvesmies, s.10.7.1915 Haapavesi. Ts. Kuhmo. Js. Värsilä, Syväri, Karhumäki, Äänislinna, Krivi. Ls. Kemi. VM2.

VIITALA Reino Alvar s. 27.1.1919. Kaatui 14.5.1945.

VIITALA Valde Filemon mv., s. 17.10.1915 Haapavesi, k. 1.4.1980 Haapavesi. Pso Iida Mattila o.s. Vaitiniemi. Lapset Matti -49, Veikko -52. Ts. kivm, E/II JR25; Kuhmo. Js. kivm, 10./JR32, III/JR11, II/JR53, 41.SotaS; Pistojoeki, Uhtua, Kivennapa. Haavoittui 31.10.1942. Ls. kivm, 9./JR 11; Tornio. Korpr.

VIITALA Viljo Kallervo mv., s. 3.4.1921 Merijärvi. Pso Kirsti Mirjami o.s. Rönn. Lapset Hannu -46, Pirkko -47, Terttu -52, Esko -56, Teppo -62. Js. kivm, JR12, JR25; Pistojärvi, Kiestinki,

Humaljoki, Ihantala. Haavoittui 5.9.1941 Kiestingissä. Korpr. VM1.

VIITANEN Aate mv., s. 11.2.1923 Haapavesi. Pso Eila o.s. Haipus. Lapset Ilpo, Risto, Urpo, Arto. Js. kpamp, JR11/Os. Nykänen; Kiestinki, Kivennapa, Muolaa. Haavoittui huhtikuussa 1942 Jelettijärvellä. Ls. läh, JR11; Tornio. Haavoittui 2.10.1944 Torniossa. Stm.

VIITANEN Antti Vilhelm (Ville) s. 11.7.1912 Haapavesi, k. 15.8.1991. Pso Manta o.s. Uhre, s. 6.1.1917 Pulkkila. 12 lasta. Ts. JR25; Kuhmo. Js. kivm, JR11, JR32; Uhtua. Alik. VM2.

VIITANEN Arttur Einar tietyömies, s. 10.2.1918 Haapavesi. Pso Elli. Ts. kivm, 3./JP3, E/I/JR36, KrhK/III/JR36, 3. KrhK/9.Pr.; Karjalan kannas, Uomaa. Js. tstlti, skantaja, kivm, 10./JR 32, 3./JR11, 2./JR53, 9./JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Haavoittui Antreassa ja Jyvälässä. Ls. tstlti, JR11; Tornio, Rovaniemi. Stm.

VIITANEN Erkki Aappo maa- ja metsätyömies, s. 1.3.1916 Haapavesi, k. 9.3.1976. Pso Aura Pauliina o.s. Järvenpää. Lapset Liisa, Juhani, Jouko, Jouni, Leena, Lea, Anita. Ts. pp-mekaanikko, tstlti, PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Tolvajärvi, Ägläjärvi. Luglajärvi. Js. liikpartm, 10 kpk, 12.Liik.K; Uhtua, Salla, Itä-Kannas, Käylä, Sorajärvi, Karhu. Loukkaantui 1.6.1943. Korpr.

VIITANEN Johan Henrik (Heikki) s. 24.3.1910 Haapavesi, k. 31.3.1984. Pso Anna o.s. Ahola, s. 1914 Haapajärvi. 6 lasta. Ts. , Os. 5 Tiuro; Syskyjärvi. Js; Kananainen, Sohjananjoki, Jelettijärvi. Alik. VM2.

VIITANEN Juho Heikki mv., s. 11.11.1912 Haapavesi, k. 9.8.1987. Pso Vieno o.s. Ollila. Lapset Maija, Leena, Tuula. Ts. JR11, JR32; Uhtua. Ls; Tornio, Rovaniemi. Väap. VM1, VM2.

VIITANEN Niilo Arnold metsuri, s. 9.5.1926 Haapavesi, k. 23.8.1992. Js. läh, LR4, PomLenLv; Viipuri, Mensuvaara. Korpr.

VIITANEN Olavi Ilmari metsätyömies, s. 23.9.1920 Haapavesi, k. Tervola. Pso Tyyne. Js. vm, 2./JR33; Itä-Karjala, Karjalan kannas. Ls. vm, 2./JR33; P-Suomi. Stm.

VIITANEN Olavi Johannes mv., s. 1.1.1924 Haapavesi. Pso Kaisu o.s. Heikkilä, s. 1936. Lapsi Outi -59. Js. kkm, pstm, III/JR53; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. kkrjoht, jjoht, III/JR53, 4./JR1; Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä, Enontekiö, Kaaresuvanto, Lätäseno, Saarenpää, Mukkavaara, Pikkuvaara. Kers. VM2.

VIITANEN Orvo Kallervo työmies, s. 2.9.1921 Haapavesi, k. 19.9.1992 Oulainen. Js. kpm, JR12; Kiestinki, Karjalan kannas. Haavoittui 15.5.1942 Kiestingissä, 19.11.1943 Poventsassa ja 8.7.1944 Ihantalassa. Stm. VR4, VM1, VM2.

VIITANEN Oskari Jaakoppi työnjohtaja, s. 15.6.1906. Pso Elvi o.s. Ollila. Lapset Raili, Veikko, Pirkko. Ts. kivm, rannpuol; Suomenlahti, rannikko Js. kivm, JR32; Uhtua. Kaatui 11.8.1941 Pistojoella. Stm.

VIITANEN Tauno mv., s. 21.6.1918 Haapavesi, k. 15.9.1991 Oulainen. Pso Sanna. Ts. kivm, 1.KKK/JR36; Lavajärvi, Ilomantsi. Js. kivm, JR53; Uhtua. Ls. kivm, JR53; Ristijärvi, Savukoski. Korpr. VM2.

VIITANEN Uuno Heikki mv., s. 18.2.1913 Haapavesi. Pso Bertta o.s. Myllymäki. Lapset Heikki, Eini, Elma, Esteri, Eila. Ts. pkm, tarkamp, 2./PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Luglajärvi. Js. rjoht, 9./JR32, 9./JR11, 2./JR53, 9./JR11; Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuosalmi, Ihantala. Haavoittui 26.9.1942 Uhtualla. Ls. rjoht, JR11; Tornio, Rovaniemi. Alik.

VIITANEN Väinö Oskari autoilija, s. 2.2.1913 Haapavesi, k. 22.12.1983 Haapavesi. Pso Salli o.s. Alila. Lapset Hilikka -50, Ulla -52, Eila -55, Oiva -56, Ilpo -59, Veijo -64. Ts. E/II/JR25; Kuhmo. Js. kivm, ajom, kjä, E/II/JR25, Esik/JR11; Vuonninen, Pistojoeki, Uhtua, Kivennapa. Korpr.

VILMINKO Jaakko mv., s. 16.9.1904 Viuhanti, k. 1966 Leskelä. Pso Selma o.s. Uusitalo, s. 1910. Lapset Eino -37, Katri -39, Urho -41, Martta -45, Martti -46, Anni -51, Arvi -52. Js. tyksuuntaaja, varastom, 96 Rask.ItPsto; Oulu. Haavoittui.

VILPULA Matti Vilho (Ville) mv., s. 14.1.1904 Haapavesi, k. 2.5.1949 Haapavesi. Pso Selma o.s. Jylänki, s. 1903. Lapset Reino -24, Erkki -26, Helli -28, Annikki -34, Veikko -37, Aune -43, Aila -47. Ts. kivm, 6.Er/PPK62; Suomenlahti. Js. kivm, JR32; Uhtua. Stm.

VILPULA Reino Ilmari ostoasiamies, s. 17.8.1924 Haapavesi. Pso Martta Matilda o.s. Määttä, s. 1927. Lapset Raija -49, Marja -55, Leena -59. Js. radiom, VP5, E/VP5; Aunus. Korpr.

VINKKI Arvo metsätyömies, s. 5.1.1924 Oulainen. Pso Sisko Mirjami o.s. Alatalo. Lapset Raija Helena, Tarja Sisko. Js.kkamp, Vienan HeimoP; Uhtua. Stm.

VINKKI Veikko Mattias mv., s. 7.3.1920 Oulainen. Js. 3./JR8. Kaatui 7.1.1942 Goran kylässä.

VIRANKO Heikki Juho lääk.lisensiaatti, s. 16.3.1902 Helsinki, k. 26.6.1970 Helsinki. Pso Martta Maria o.s. Penttinen, s. 1899. Lapset Reino Juhani -31, Matti Juhani -33. Ts. lääk, SotaS. Kannas. Js.

lääk, SotaS; 4.Pr; Uhtua, Kiestinki. Lääkapt.

WUNSCH Aimo Johannes kirvesmies, s. 30.11.1923 Haapavesi. Pso Helvi Ellen, s. 1924. Lapset Osmo Usko Sakari, Ritva Anneli, Pertti Juhani, Asko Arto. Js. kivm, JvKoulK15, 3./RjP8;

Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Stm.

VUORENMAA Jaakko mv., s. 29.11.1907 Nurmo, k. 16.11.1988 Haapavesi. Pso Ruusa o.s. Kulju, s. 1910. Lapset Margit -31, Viljo -33, Kaarina -44. Ts. kivm, 6 kr. PPK/O to; Haapasaari. Js. rjoht, JR25, 32; Karisalmi. Alik.

VUORENMAA Jalo mv., s. 9.5.1918 Nurmo, k. 5.11.1992 Haapavesi. Pso Alli Irene o.s. Tervoja, s. 1918. Lapset Matti -42, Heikki -45, Markku -46. Ts. HRR; Sakkola, Itä-Lemetti, Lavajärvi, Viipurinlahti. Js. HRR; Louhivaara. Haavoittui 15.7.1941 Louhivaarassa. Stm.

VUORENMAA Lauri Antero pienviljelijä, s. 29.12.1912 Nurmo, k. 9. 7.1983 Haapavesi. Pso Laina o.s. Tervoja. Js. Uhtua. Stm.

VUORENMAA Matti mv., s. 12.3.1911 Nurmo. Pso Hilja Katariina o.s. Pekkala. Lapset Leila Tellervo -36, Arvo Antero -38, Pirkko Anneli -40. Ts. rjoht, PPP7; Tolvajärvi. Kaatui 8.12.1939 Korpisessä. Alik.

VUORENMAA Onni mv., s. 3.8.1920 Nurmo. Pso Vieno o.s. Anttila, s. 1922. Lapset Raija -44, Reijo -46, Ritva -48, Raimo -49. Js. kivm, Esik.K/I/JR8; Syväri. Haavoittui 1944 Syvärillä. Ls. kivm, Esik.K/I/JR8; Muonio. Haavoittui 1944 Muoniossa. Korpr. VM1, VM2.

VUORENMAA Pauli Johannes mv., s. 24.9.1924 Nurmo. Pso Lahja Elisabeth o.s. Männikkö. Lapset Martti, Tuula, Timo, Heino. Js. kivm, pkm, 3 DE, 5./JR11, ; Uhtua, Karvola, Ronnunkylä, Kivennapa, Muolaa. Haavoittui 17.7.1944 Vuosalmissa. Ls. kivm, 5./JR11; Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Korpr.

VUORENMAA Sulo mv., s. 27.3.1916 Nurmo, k. 18.3.1985 Haapavesi. Pso Siiri o.s. Pekkala, s. 1919. Lapset Irja -48, Kalevi -50, Juhani -50. Ts. puhau.; Aittojoki. Js. Jvarajoht, 9./JR32; Uhtua. Ylik. VM2.

VUORENMAA Veikko mv., s. 14.1.1910 Nurmo, k. 16.10.1969 Haapavesi. Pso Elisabet o.s. Kärki. Lapset Toivo, Lea, Mirjami, Antero, Jorma, Raakel, Jaakko, Aulis, Marjatta, Mervi. Ts. rjoht, PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Js. rjoht, moottoripontpääll, JR11; Uhtua, Vuonninen, Pistojoiki, Korpi-vaara, Tetrivaara. Kers. VM1, VM2.

VUORIO Alekski metsuri, s.17.3.1917 Salmi, k. 15.6.1977 Ruotsi. Pso Vieno Ester o.s. Tarvainen, s. 1922. Lapset Sirkka -47, Seija -48, Seppo -50, Reijo -51, Soile -56, Sisko -59, Sirpa -60, Raimo -61. Ts. kivm, KevOs.23.; Kollaa. Js. kivm, rajavarm., 22.RjK.; Kannas, Syväri, Kuolemajärvi, Lahdenperä, Lempaala, Kuparsaari, Lyykylä, Munakukkula. Haavoittunut Kannaksella ja Syvärillä. Stm. Vm2.

VÄHÄ-AHO Eino Oskari autoilija, s. 21.1.1926 Nivala, k. 12.6.1981 Haapavesi. Pso Hilja o.s. Ilmola, s. 1928. Lapset Hilikka -49, Hannu -51, Heikki -53, Helena -54, Päivikki -56, Paula -63, Juhani -64, Sinikka -66. Ls. kkm, 4./JvKoulK24; Tornio. Stm.

VÄHÄSAARI Veikko Heino mv., s. 14.11.1924. Js. kivrjoht, 2./JR 53; Uhtua. Kaatui 31.1.1944 Uhtualla. Korpr. VM2.

VÄHÄSAARI Väinö Heikki s. 1.12.1918 Haapavesi. Ts. JR36. Kaatui 17.1.1940 Rautjärvellä.

VÄHÄSALO Eliel Arvid opettaja, s. 15.8.1905 Sievi. Pso Ester o.s. Laurikkala. Lapset Yrjö -32, Pentti -33, Matti -35, Marjatta -36, Mauno -37, Pirkko -39, Jaakko -41, Aino -43, Reetta -44, Sisko -47. Js. lähups, kpääll, JR8; Laatokka. Osallistui talvisotaan. Ltn.

VÄHÄSARJA Olavi Johannes työmies, s. 10.5.1925 Nivala. Js. kivm, SinPr.; Salla, Karjalan kannas, Kanneljärvi, Ihantala. Stm.

VÄLIAHDE Aimo s. 29.5.1923 Haapavesi. Pso Hanna. Lapset Jorma, Jussi, Jouni, Saku, Leena Js. kpm, jjoht, 25.RjK,RjP8, JR32; Er. P13; Uhtua, Kannas, Lappi. Haavoittui 1943 Uhtualla ja 1944 Kannaksella. Ls. jjoht, Er.P13; Kemi, Laurila, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Osallistui talvisotaan. Eversti. VR3mk, VR4mk. VM2.

VÄLIAHDE Frans Heikki autonkulj., s. 5.10.1908 Haapavesi, k. 26.6.1976 Haapavesi. Pso Aune, s. 1920. Lapset Alli -39, Urpo -44. Ts. autonk, 1./VP11; Salla, rannikko-lohko. Js. autonk,

9./JR32; Vuoninen, Pistojoeki. Korpr.

VÄLIAHDE Matti Johannes vuoromestari, s. 5.9.1918 Haapavesi. Pso Vieno o.s. Isokoski. Lapsi Juhani. Ts. kivrjoht, aseau, 9./HKoulK; Kuhmo. Js. rjoht, aseau, 5./JR12, 2./KevOs.5; Sohjana,

Kapustajoki, Ahvenlampi, Röhö, Vienankanava, Ihantala, Lohilahti, Kiestinki. Haavoittui 2.8.1941 Sohjanassa. Ls. rjoht, aseau, E/II/JR12, 9./JR12; P-Suomi. Alik.

VÄLIAHDE Väinö os.pääll., s. 24.2.1921 Haapavesi. Pso Eila. Lapsi Matti. Js. tj au, KrhK/JR11; Uhtua, Karjalan kannas. Ls. tjau, KrhK/JR11; Tornio, Sodankylä. Kers. VM2.

VÄLIKANGAS Heimo Verner rakennustyömies, s. 17.8.1926 Haapavesi. Pso Adele o.s. Mikkola, s. 1923. Js. suuntaaja, Saar.R Pr.; Itämeri, Örölinna-ke. Ylimatr.

VÄLIKANGAS Niilo Vilhelm mv., s. 9.9.1922 Haapavesi, k. 4.5.1982 Haapavesi. Pso Orvokki. Lapset Hilikka, Anitta, Eila. Js. kivm, pkamp apul, Rj.P8, JärjK/HTK11; Uhtua, Tolvajärvi. Haavoittui kesällä 1944 Kannaksella. Korpr. VM2.

VÄLIKANGAS Tauno Vilhelmi kirvm, s. 9.12.1918 Haapavesi. Pso Nasti o.s. Haukka. Lapset Maija, Vesa, Annikki, Erkki. Ts. kirvm.,ajom. Er.P37, JR65, 6./10Pr, 3/JR31; Kolvasjärven,Repolan,

Omelian, Ontrosenvaaran, Rukajärven taistelut. Js. Ajom. 3./JR31, 6./JR10, 3./JR52, EK /JR52, 4./JR52; Kolvasjärvi, Omelia, Ontosenvaara,Rukajärven taistelu,Ontojoen taistelu. Stm.

VÄTTÖ Onni Artturi myymälänhoitaja, s. 3.11.1921 Viipuri, k. 13.4.1993 Ylivieska. Pso Hely Hilikka o.s. Liskomo s. 1926. Lapset Terttu Tuulikki -49, Raimo Olavi -50, Jouko Juhani -51, Erkki Tapani -53, Ulla Maija -55, Timo Veli -62. Js. Läh, ptrkantaja, JR47, JR52; Nuijamaa. Alik. VM2.

VÄYRYNEN Juho Henrikki mv., s. 2.8.1904. Pso Hilta o.s. Halmetoja, s. 1909 Nivala. Lapset Eero -34, Jouko -41, Erno -43, Laila -44. Ts. kivm; Kuhmo. Js. kivm, JR32; Uhtua. K. 3.9.1946. Stm.

VÄÄRNI Hugo mv., s. 11.3.1917 Haapavesi, k. 25.6.1964 Toijala. Pso Tyyne o.s. Ruuska, s. 1924. Lapset Jouko Juhani -44, Pirjo Hellevi -48. Ts. JP13; Karjalan kannas. Haavoittui 20.12.1939 Karjalan kannaksella.

VÄÄRNI Markus (Markku) mv., s. 2.3.1909 Haapavesi, k. Pso Katariina (Kaija) o.s. Kukkura. Ts. kivm, PPP7; Aittojoki, Ristisalmi, Kotisaari, Tolvajärvi, Ägläjärvi, Viek-sinki. Haavoittui 10.2.

1940 Luglajärvellä. Js. vm, Esik; Raahe Stm. VM2.

YLIHUTTULA Matti maalari, s. 9.10.1911 Haapavesi, k. 1979 Oulu. Pso Bertta o.s. Kauppila. Lapset Pirjo, Pekka, Pasi, Jouni. Ts. rjoht, pjoht, JR40; Pelkosenniemi. Haavoittui 18.12.1939 Pelkosenniellä. Js. pjoht, Liik.K, Rj.P; Suomensalmi, Taivalkoski. Ylik.

YLI-HUTTULA Paavo hitsari, s. 5.7.1917 Haapavesi, k. 30.6.1972. Pso Elli o.s. Niittykoski. Ts. kpm, 3./JP3; Summa. Js. kpamp, 8./JR32; Uhtua. Haavoittui 30.7.1941 Uhtualla. Korpr.

YLINEN Reino Tapani myymäläesimies, s. 29.10.1921 Karvia. Pso Kaarina o.s. Kujala. Lapset Ari Risto Johannes -51, Ilkka Tapani -54, Riitta Kyllikki -49. Ts. hiihtojouk, 5 SpolK; Karjalan kannas. Js. tkm, Tyk.K/JR57; Karjalan kannas. Haavoittui 14.4.1944 Lempaalassa. Ls. tkm, JR57; Tornio, Karunki. Korpr.

YLIOJA Aarne Markus mv., s. 18.7.1916 Nivala. Pso Linnea o.s. Isola. Lapset Liisa -43, Heikki -48, Kaarlo -50, Jaakko -55. Ts. kengitysseppä, ratsum, JR1. Js. koiram, Os. Tuomola, Os. Larro; Juntusranta, Vuoninen, Pistojoeki, Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Alik. VM2.

YLIOJA Matti Alfred mv., s. 14.12.1906 Pulkkila. Pso Kerttu o.s. Leppioja. Lapset Antti -36, Pekka -40, Jussi -41. Js. K. 11.12.1943. Stm.

YLITALO Toivo Basilius työmies, s. 20.6.1921 Haapavesi. Js. JR11. Kaatui 14.9.1941 Malviaisissa.

YLITALO Verner
työmies, s. 28.12.1915
Haapavesi, k. 9.2.1982
Haapavesi. Js. JR32;
Uhtua. Ollut sotavan-
keudessa.

ÄNÄKKÄLÄ Eemil
Antton työmies, s.
8.3.1917. Js. kpamp;
Kiestinki, Uhtua, Kan-
nas. K.19.7.1944 Äyrä-
päässä.

ÄNGESLEVÄ Kauko
opettaja, s. 26.1.1913
Keitele, k. 23.5.1981
Pyhäjärvi. Pso Elli o.s.
Mannermaa. Lapset
Elli Marjatta, Leena
Tellervo, Jorma Kaler-
vo. Ts. hiihto-os.joht,
II/JR26; Vuosalmi,
Vuoksela. Js. jääkjoht, JR32; Korpjärvi.
Haavoittui 18.7.1941. Kapt. VR4 kahdesti

Talvi-, jatko- ja Lapin sodan rintamanaiset

AAKKO Lempi
Martta o.s. Pölönen, s.
5.4. 1914 Uukuniemi,
k. 1992. Pso Vilho, s.
1918. Js. siivous; Uu-
kuniemen Karsikonky-
lä.

AHAVA Silja o.s.
Ruotsalainen, maata-
louskerhoneyvoja, s.
16.8.1911 Lapinlahti.
Pso Valdemar. Js.
mtuslotta, maatalous-
kerhoneyvoja; Vuokki-
niemi, Vieljärvi, Jyrki-
lä, Aunus.

AALTONEN Ruusa
Elina o.s. Jylänki,
emäntä, s. 12.11.1916
Haapavesi. Pso Albert
Aleksander s. 1917.
Lapset Anja -43, Matti
-45, Outi -49, Ulla-Lii-
sa -50, Paula -60. Js.
mtuslotta; Karhumäki,
Paatene, Luumäki.

ASPLUND Sylvia o.s.
Castren, s. 1.11.1923
Hartola. Pso Kaj-Erik,
s. 23.5.1924. Lapset
Keijo -48, Hannu -48,
Timo -52, Juha -57,
Merja -60. Js. kanttiini-
lotta; Karjalan kannas,
Valkjärvi.

AARNIO Saima Alii-
na e. Myllykangas, s.
7.11.1921 Haapavesi.
Pso Veikko. Lapset Rit-
va-Liisa -52, Oili Kris-
tiina -53, Jussi -54. Js.
mtuslotta, kanttiinilot-
ta; Karhumäki, Pindusi,
Lumbusi, Äänislinna.

CASTREN Gunda
Carin pl.t. toimiston-
hoitaja, s. 26.6.1915.
Ts. kenttäpostiapul.
Kenttäposti; Pieksämä-
ki. Js. kenttäpostikirj.
Kenttäposti; Kuusamo
Kankuainen. SL ar,
VM2.

AAVIOLA Elma Mir-
jami o.s. Möykkynen,
e. Laaksonen, rouva, s.
10.11.1915 Kempele,
k. 23.11.1956 Helsinki.
1. pso Oiva Alarik
Laaksonen. Lapsi Han-
nu Sakari -39. 2. pso
Kaarlo Teodor Aaviola.
Ts. mtuslotta; Haapavesi. Js. tistolotta,
HR1.; Itä-Karjalan Nurmoila.

CASTREN Urpu Tel-
lervo o.s. Purhonen,
farmaseutti, s. 27.2.
1916 Hämeenlinna.
Pso Aarre Iisakki
s.1918, k. 1981. Lapset
Terttu -43, Matti -45,
Tuula -46. Ts. mslotta,
Lotta Svärd; Sal-
menkaita.

EHOJOKI Rauha o.s. Jaatinen, kotiäiti, s. 26. 12.1922 Harlu. Pso Ola, s. 1912. Lapsi Kristiina -46. Ts. iv puh.päivystys, Vss kesk; Sortavala. Js. hj, II AK; Maaselänkannas.

ELOMAA Sirkka o.s. Lindblad, rouva, s. 28.11.1923 Oulu. Pso Pentti, s. 1919. Lapset Juha -46, Matti -48. Js. tstolotta, VI AKE; Itä-Karjala, Nurmoila.

ENGSTRÖM Anna-Liisa o.s. Anttila, emäntä, s. 3.9.1902 Haapavesi, k. 21.1.1986. Pso Urho, s. 1905. Kasvatilapsi Mirja -52. Js. mtuslotta; Märkäjärvi.

ESKOLA Marjatta o.s. Jalas, musiikinopettaja, s. 3.4.1913 Ähtäri, k. 19.1.1969 Raahe. Pso Atte. Lapsi Jaakko. Js. KS lotta.

HAAPALA Signe o.s. Pekkala, Terveystenhoit.kättilö. s. 18.9.1920 Haapavesi. Pso Kaarlo Heikki s. 1922. Lapset Raija Elina -51, Sirpa Maria -52, Reijo Juhani -54. Js. lääklotta, Lotta Svärd; Puolanka, Ranua, Muurola. VM.

HAAVISTO Kyllikki Annika Viola tarjoilija, s. 4.4.1926 Haapavesi. Lapsi Suoma Mirjami -56. Js. lääklotta, SotaS 32; Oulu. Ls. lääklotta, SotaS 32; Oulu.

HAUKIPURO Helvi o.s. Kormanen, mielisairaanhoitaja. s. 1.9.1917 Jaakkima, k. 30.5.1980 Haapavesi. Pso Erkki s.1915. Lapset Pirkko -48, Jaakko -49, Anitta -51, Raimo -53. Ts. lääklotta, Lotta Svärd; Pälksaari, Jaakkima.

HAUKIPURO Rauha Ellen sairaanhoitaja, s. 29.1.1914 Haapavesi, k. 24.7.1991 Oulu. Js. leikkaussalin hoit, vast. hoitaja, SotaS 57, A/35 KS, 30. SotaS, 30. SotavS; Rukajärvi, Nova, Tiiksa.

HERRALA Kersti Maria o.s. Luukkonen, emäntä, s. 5.6.1923 Kuusamo. Pso Armas, s. 1921. Lapset Esko -51, Meeri -49, Kalevi -52, Sisko -53, Pertti -55, Sirkka -57, Pekka -58, Teija -64. Ts. karjanhoito, pesula, huolto; Kuusamo. Js. pyykkäri, huolto; Kuusamo.

HERRALA Toini Martta o.s. Väisänen, kutoja ja ompelija, s. 10.1.1926 Kuusamo. Pso Eero Iisakki. Lapset Pirjo -48, Raimo -49, Helja-Riitta -50, Viljo -53, Tellervo -54, Jarmo -60. Js. kjä, Spol yksikkö; Kuusamo, Kurvinen.

HIETANEN Kerttu Helena o.s. Haavisto, sairaala-apulainen, s. 22.7.1916 Lapua. Pso Toivo, s. 1917. Lapsi Vesa -41. Ts. lääklotta; Taivalkoski.

HIRVONEN Hanna o.s. Välihaide, kodinhoitaja, s. 5.1.1915 Haapavesi, k. 18.1.1994 Pso Uuno. Js. sairaanhoito, Pälksaaren ja Äänislinnan SotaS, Äänislinnan, Kananaisten ja Kiestingin KS; Karjalan kannas.

HOHENTHAL Fiinu s. 18.12.1906 Haapavesi, k. 15.2.1972 Haapavesi. Js. Lotta Svärd; Sortavala.

HONKALA Else Kaarina (Elli) o.s. Repo, s. 10.6.1930 Soanlahti. Pso Aarno. Lapset Mauri -51, Martti -53. Js. muonitus, Lotta Svärd; Soanlahti.

HONKALA Tyyne o.s. Saapunki, myyjä, s. 9.4.1925 Kuusamo. Pso Lauri Arvi, s. 1926, k. 1993. Lapset Pertti -48, Kyösti -51, Jorma -55. Js. muon, linnoitustyömaa; Kuusamo.

HUHTA Martta Vilhelmiina kättilö, s. 21. 12.1906 Ylitornio. Js. Sotas; Äänislinna, Karhumäki. Haavoittui 4.8.1941 ja 3.8.1943. Ls. sairaala; Rovaniemi.

HUIKARI Aino Amanda sairaala-ala, s. 14.12.1913. Js. lääklotta, linnoitustyöt, Kuusamo, Uhtua, Viipuri, Ihantala. Ls. lääklotta; Uhtua, Tornio, Rovaniemi. VM2.

HUOKUNA-NIEMI Eeva Emilia kaupungin tervh.v. s. 29.8.1919 Tammela. Pso Voitto s. 1920. Lapset Eija -45, Seppo -47, Aila -49. Js. viestilotta, ivlotta, Lotta Svärd, viestijaosto, 60. Iv. kompp; Aunus, Syväri.

HYTÖNEN Silja Annikki o.s. Huurinainen, laitosapulainen, s. 9.1.1928 Soanlahti. Pso Martti, s. 1923. Lapset Eila -48, Raili -49. Js. evak, karjan kulj.

HYVÖNEN Asta Inkeri e. Sallinen, o.s. Rankinen, emäntä, s. 4.9.1916 Haapavesi. Pso Jaakko. Lapset Kerttu -44, Juha -56, Saara -58. Js. mtuslotta, LTV rakennus patl; Kuusamo, Poussun kylä, Kiestinki, Äänislinna, Karhumäki, Baikuuba.

EHOJOKI Rauha o.s. Jaatinen, kotiäiti, s. 26. 12.1922 Harlu. Pso Ola, s. 1912. Lapsi Kristiina -46. Ts. iv puh.päivystys, Vss kesk; Sortavala. Js. hj, II AK; Maaselänkannas.

ELOMAA Sirkka o.s. Lindblad, rouva, s. 28.11.1923 Oulu. Pso Pentti, s. 1919. Lapset Juha -46, Matti -48. Js. tistolotta, VI AKE; Itä-Karjala, Nurmoila.

ENGSTRÖM Anna-Liisa o.s. Anttila, emäntä, s. 3.9.1902 Haapavesi, k. 21.1.1986. Pso Urho, s. 1905. Kasvattilapsi Mirja -52. Js. mtuslotta; Märkäjärvi.

ESKOLA Marjatta o.s. Jalas, musiikinopettaja, s. 3.4.1913 Ähtäri, k. 19.1.1969 Raahe. Pso Atte. Lapsi Jaakko. Js. KS lotta.

HAAPALA Signe o.s. Pekkala, Terveystenhoit.-kättilö, s. 18.9.1920 Haapavesi. Pso Kaarlo Heikki s. 1922. Lapset Raija Elina -51, Sirpa Maria -52, Reijo Juhani -54. Js. lääklotta, Lotta Svärd; Selki, Maaselänkannas. Ls. lääklotta, Lotta Svärd; Puolanka, Ranua, Muurola. VM.

HAAVISTO Kyllikki Annika tarjoilija, s. 4.4.1926 Haapavesi. Lapsi Suoma Mirjami -56. Js. lääklotta, SotaS 32; Oulu. Ls. lääklotta, SotaS 32; Oulu.

HAUKIPURO Helvi o.s. Kormanen, mielisairaanhoitaja, s. 1.9.1917 Jaakkima, k. 30.5.1980 Haapavesi. Pso Erkki s.1915. Lapset Pirkko -48, Jaakko -49, Anitta -51, Raimo -53. Ts. lääklotta, Lotta Svärd; Pälksaari, Jaakkima.

HAUKIPURO Rauha Ellen sairaanhoitaja, s. 29.1.1914 Haapavesi, k. 24.7.1991 Oulu. Js. leikkaussalin hoit, vast. hoitaja, SotaS 57, A/35 KS, 30. SotaS, 30. SotavS; Rukajärvi, Nova, Tiiksa.

HERRALA Kersti Maria o.s. Luukkonen, emäntä, s. 5.6.1923 Kuusamo. Pso Armas, s. 1921. Lapset Esko -51, Meeri -49, Kalevi -52, Sisko -53, Pertti -55, Sirkka -57, Pekka -58, Teija -64. Ts. karjanhoito, pesula, huolto; Kuusamo. Js. pyykkäri, huolto; Kuusamo.

HERRALA Toini Martta o.s. Väisänen, kutoja ja ompelija, s. 10.1.1926 Kuusamo. Pso Eero Iisakki. Lapset Pirjo -48, Raimo -49, Helja-Riitta -50, Viljo -53, Tellervo -54, Jarmo -60. Js. kjä, Spol yksikkö; Kuusamo, Kurvinen.

HIETANEN Kerttu Helena o.s. Haavisto, sairaala-apulainen, s. 22.7.1916 Lapua. Pso Toivo, s. 1917. Lapsi Vesa -41. Ts. lääklotta; Taivalkoski.

HIRVONEN Hanna o.s. Välihaide, kodinhoitaja, s. 5.1.1915 Haapavesi, k. 18.1.1994 Pso Uuno. Js. sairaanhoito, Pälksaaren ja Äänislinnan SotaS, Äänislinnan, Kananaisten ja Kiestingin KS; Karjalan kannas.

HOHENTHAL Finu s. 18.12.1906 Haapavesi, k. 15.2.1972 Haapavesi. Js. Lotta Svärd; Sortavala.

HONKALA Else Kaarina (Elli) o.s. Repo, s. 10.6.1930 Soanlahti. Pso Aarno. Lapset Mauri -51, Martti -53. Js. muonitus, Lotta Svärd; Soanlahti.

HONKALA Tyyne o.s. Saapunki, myyjä, s. 9.4.1925 Kuusamo. Pso Lauri Arvi, s. 1926, k. 1993. Lapset Pertti -48, Kyösti -51, Jorma -55. Js. muon, linnoitustyömaa; Kuusamo.

HUHTA Martta Vilhelmiina kättilö, s. 21. 12.1906 Ylitornio. Js. Sotas; Äänislinna, Karhumäki. Haavoittui 4.8.1941 ja 3.8.1943. Ls. sairaala; Rovaniemi.

HUIKARI Aino Amanda sairaala-ala, s. 14.12.1913. Js. lääklotta, linnoitustyöt, Kuusamo, Uhtua, Viipuri, Ihantala. Ls. lääklotta; Uhtua, Tornio, Rovaniemi. VM2.

HUOKUNA-NIEMI Eeva Emilia kaupungin tervh.v. s. 29.8.1919 Tammela. Pso Voitto s. 1920. Lapset Eija -45, Seppo -47, Aila -49. Js. viestilotta, ivlotta, Lotta Svärd, viestijaosto, 60. Iv. kompp; Aunus, Syväri.

HYTÖNEN Silja Annikki o.s. Huurinainen, laitospulainen, s. 9.1.1928 Soanlahti. Pso Martti, s. 1923. Lapset Eila -48, Raili -49. Js. evak, karjan kulj.

HYVÖNEN Asta Inkeri e. Sallinen, o.s. Rankinen, emäntä, s. 4.9.1916 Haapavesi. Pso Jaakko. Lapset Kerttu -44, Juha -56, Saara -58. Js. mtuslotta, LTV rakennus patl; Kuusamo, Poussun kylä, Kiestinki, Äänislinna, Karhumäki, Baikuuba.

HÄSTBACKA Anna Katri o.s. Karjalainen, s. 6.5.1925 Kuusamo. Pso Leevi, s. 1925. Lapset Helena -46, Armi -54. Js. lehmien kulj; Kuusamo, Haapavesi.

ISOTALO Hilja Maria o.s. Pesonen, emäntä, s. 16.3.1918 Kuusamo. Pso Veeti, s. 1902. Lapset Seppo -39, Asta -49. Ts. karjanhoitoteht; Kuusamo. Js. linn-teht, SotaS, keittiöteht; Kuusamo, Uhtua, Kannas.

JAAKOLA Elli Maria o.s. Uimonen, keittolan pääemäntä, s. 17.11.1922 Sortavalan mlk. Pso Arvo Unto, s. 1923. Lapset Lea -48, Antti -51, Terttu -61, Mikko -67. Js. työpalvelu, työpalvelun kyläpääll; Sortavala.

JOUNELA Helvi Maria o.s. Saajoranta, erikoissairaanhoitaja, s. 5.6.1919. Pso Aarno. Ts. sair.hoit.oppilas, 32.SotaS; Oulu. Js. leikkaussalinhoitaja, 66.SotaS; Äänislinna. Ls. leikkaussalinhoitaja, KS; Kemi, Rovaniemi.

JULKUNEN Anni Margareta o.s. Tuominen, kotitalousneuvoja, s. 13.7.1915 Helsinki, k. 28.12.1987 Lahti. Pso Hannes Josef. Lapset Risto Juha Kalevi -44. Ts. muon, PL:min Linn,213; Karjalan kannas, Äyräpää, Vuoksenranta. Js. kanttiniin hoito, VIIAKE sotilaskoti; Äänislinna, Äänisjärvi.

JYRINKI Eeva Esteri o.s. Okkonen, v.a. opett, kirjastovirkailija, s. 27.1.1915 Piippola. Pso Oiva Urho, s. 1915. Lapset Liisa -45, Jukka -45, Esko -51. Ts. iv; Nivala. Js. iv; Kuusamo, Haatajanniemi, Hyrynsalmi. Ivlotta.

KANGASAHO Reeta Johanna o.s. Turunen, toimistovirkailija, s. 16.2.1909 Viipuri, k. 14.11.1973 Haapavesi. Pso Sampsa Pellervo, s. 1909, k. 1975. Ts. puh-lotta; Viipuri.

KNUUTILA Toini Kaarina o.s. Sariola, lehtori, s. 1.1.1917 Kalajoki, k. 5.10.1989 Helsinki. Pso Hugo Toivo Ensio, s. 1907. Lapset Anja-Riitta -44, Kitti -46, Mia -49. Js. mtuspääll, yhteyslotta, rajatston keskust; Luumäki, Lappi, Viipuri.

KOIVU Meeri o.s. Turkki, emäntä, s. 5.1.1920 Valkjärvi. Pso Kaarlo Adolf, s. 1912. Lapset Jouko -43, Urpu -46, Varpu -46. Ts. Iv, Ip-aluekeskus 26; Kannas. VM2.

KOPONEN Elsa Maria o.s. Välitälo, hammaslääkäri, s. 7.9.1917 Laihia. Pso Pentti. Lapset Pekka, Pertti, Antti. Js. radsähhköttäj, 1./VP13./ IIIAK; Kiestinki, Kananainen.

KORHONEN Anna Salme o.s. Alatalo, pankkivirkailija, s. 25.1.1915 Haapavesi. Pso Niilo Olavi. Ts. muon; Sodankylä.

KORPIJÄRVI Helvi Inkeri ompelija, s. 3.5.1919 New York. Js. mtustyö, kanttiniityö, hoitoapulaisentyö, haavoittuneiden kulj. Lin. P.; Kuusamo, Kiestinki, Syvärinniska, Luumäki.

KOSKITALO Rauha Inkeri o.s. Rojola, ompelija, s. 4.6.1921 Haapavesi, k. 26.10.1990 Oulu. Pso Veikko. Lapset Arvo, Tuula, Ritva. Js. lääklotta, siviiliväestönhoitaja, Setälä; Aunus, Äänislinna.

KUITTINEN Sirkka sotilaskotisisar, s. 24.2.1919 Haapavesi. Js. sotilaskotisisar, JR5; Maaselän lohko. VM2.

KUJALA Anni Kaarina o.s. Koskela, emäntä, s. 17.9.1902 Haapavesi, k. 29.10.1950 Sievi. Pso Taavi, s. 1897. Lapset Jussi -26, Aulikki -27, Tuulikki -27. Js. kanttiniityö; Äänislinna.

KUJALA Hilikka Tuulikki opettaja, s. 13.7.1927 Haapavesi. Js. kanttiniitehtävät; Äänislinna.

KÄRÄJÄOJA Hilja o.s. Hentilä, liikeapulainen, s. 2.7.1926 Limminka. Pso Olavi, s. 1922. Lapset Esko -48, Paavo -52. Ts. hteht, karjankulj; Kuusamo. Js. hteht, karjankulj; Kuusamo.

LAMPELA Milda Maria terveystis, s. 3.11.1906 Haapavesi, k. 28.12.1989 Haapavesi. Ts. sairaanhoitaja, SPR KS4; Salla. Js. sairaanhoitaja, SPR; Vuonninen, Uhtua, Kannas. VM2.

LAUNIS Enne Elina postivirkailija, s. 23.9.1922 Haapavesi, k. 27.5.1943 Haapavesi. Pso Eino Afred Nieminen. Js. muon, kanttiniilotta; Luumäki.

LAUNIS Kerttu Kristiina valt puh välittäjä, s. 20.1.1918 Haapavesi, k. 23.10.1946 Haapavesi. Js. Ivlotta; Suomenlinna.

LAURILA Sirkka o.s. Jeskanen, emäntä, s. 1.9.1926 Korpiselkä. Pso Arvo. Lapset Ari, Arja, Ansa, Aku, Asta, Aarre, Atso. Js. pikkulotan teht, karjan kulj; Värtsilä.

LEHMUSKOSKI Saima Impi o.s. Gestrin, kotirouva, s. 21.6.1910 Haapavesi. Pso Hugo. Js. K.P.K., A.S.; Sortavala.

LESKELÄ Martta Katariina o.s. Simeilius, kotitalousteknikko, s. 19.9.1922 Pulkila. Pso Ahti Erland, s. 1914. Lapset Mauri -45, Inkeri -54. Ts. mtuslotta; Ruukki.

LIETOILA Eeva Kaarina o.s. Ahola, e. Lundelin, lehtori, fil. kand, s. 19.8.1910 Haapavesi, k. 3.2.1992 Turku. Pso Aulis Henrik, s. 1902. Lapset Arto -50, Eero -51. Ts. päämajan valvos, postisensuuri.

Js. viestilotta, kielenkjä. 8.DE, viestityststo, Iv,K, viestivarikko, ilmav esik; Karjalan kannas, Viipuri, Suojärvi, Juustjärvi, Paatene, Maaselkä, Helsinki, Hämeenlinna. VM1, VM2.

MAKKONEN Helli Kaarina o.s. Nisu, emäntä, s. 7.7.1915 Harlu. Pso Unto, Hanakasalmi. Ts. kanttiinilotta, Sortavalanpiiri Harlun p.o. L.S; Harlu. Js. muon, Harlun J.S., Pion.P; Rukajärvi, Suistamo, Sortavala.

MALINEN Reeta karjakko, s. 4.7.1915 Kärämäki, k. 28.4.1974 Turku. Js. linntyöt; Kuusamo. Ls. lottahotellin emäntä; Äänislinna.

MANNER Irja Annikki o.s. Karakorpi, sairaanhoitaja, s. 3.12.1919 Viipuri. Pso Kallervo. Lapset Ritva Annikki -50, Leena Kyllikki -52, Liisa Kaarina -53, Risto Johannes -57. Js. SPR Viipurin lääninsairaala 53. KSOs; Hämeenlinna.

MANSIKKAMÄKI Irja Alina o.s. Möykkynen, merkonomi, s. 28.10.1916 Liminka. Pso Oiva Herman. Ts. mtuslotta; Haapavesi. Js. SPR Li avustustoitmikunnan sotaorpojen asioiden vastaavaohitaja.

MARTINMÄKI Naimi Maria e. Niiranen, o.s. Kokko, kauppias, s. 1899 Ylikiiminki. Pso Robert, s. 1885, k. 1936. Lapsi Olavi -21. Js. kanttiinilotta, Lotta Svärd; Äänislinna.

MILLALA Vieno Tuulikki, opettaja, s. 26.4.1908 Sūkajoki, k. 7.6.1989 Raahe. Js. Äänislinna v.1942.

MUSTAPÄÄ Kirsti o.s. Paloniemi, talontytär, s. 15.2.1918 Kuusamo. Pso Frans. Lapset Reijo, Jorma, Kaarina, Raija, Lahja, Pirjo, Rauno, Arvo, Hannu. Ts. karjan kulj; Kuusamo, Kiiminki.

MÄKELÄ Ruusa o.s. Kivelä, s. 26.1.1907 Haapavesi, k. 15.4.1967 Haapavesi. Pso Juho Heikki. Lapset Kauko -44, Anja -48, Helena -51. Ts. emäntä; 41 SotaS; Hyrynsalmi. Js. emäntä. Ls. emäntä.

MÄKINEN Armi Annikki o.s. Veikkola, liikkeenharjoittaja, s. 2.7.1918 Nivala, k. 1.6.1974 Haapavesi. Pso Urho Armas, s. 1916. Lapset Juha -46, Tapio -47, Marja-Liisa -49, Olli -50, Sirkka -55, Paavo -56. Ts. Iv, lääklotta, mtuslotta; Kannas. Vm2.

MÄNNIKKÖ Vieno Mirjami emäntä, s. 29.11.1918 Haapavesi. Pso Lauri Johannes. Lapset Paula -51, Sirkka -55, Vesa -59. Js. mtuslotta; Raivola, Terijoki, Kuuterselkä, Michikkälä, Ylönen.

MÖYKKÖNYEN Aune Alise sairaanhoitaja, s. 11.4.1914 Kempele, k. 31.10.1942 Kuopion SotaS. Js. sairaanhoitaja, SotaS, sairasjuna; Tornio, Äänislinna-Kuopio.

NIEMI Irma Marjatta o.s. Paananen, emäntä, s. 30.3.1923 Viitasaari. Pso Antti, s. 1919. Lapset Anita -49, Timo -52, Tuomo -55, Marja -61, Marko -65. Js. muon, Svleiri, linnjoutok; Sotaratatiemuodostelmat, Äänislinna, Kontupohja, Syväri, Karjalan Kannas

NIEMI Toini Maria tekstiiliohpettaja, s. 13.3.1918 Pyhäjärvi. Ts. kanslisti, kansanhuollon teht, SotaS; Haapavesi. Js. ohpettaja, varuskorjaamo; Äänislinna.

NIEMINEN Saimi Pauliina o.s. Martinmäki, meijerityöntekijä, s. 15.4.1920 Haapavesi. Pso Tuure, s. 1918. Lapset Auli -44, Elina -47, Sinikka -49. Js. linntyöt, työkompp; Luumäki.

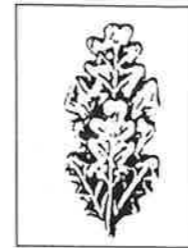
NILSON Mirjam o.s. Vahe, kotiteollisuusohpettaja, s. 26.6.1915 Haapavesi. Pso Erik, s. 1908. Ts. SotaS; Haapavesi. Js. viestitsto, II AKE; Maaselänkannas.

NURKKALA Taimi Maria s. 12.4.1925 Räsälä. Pso Eino. Lapset Ulla Maija, Helena, Jorma Juha, Otso Ahti. Js. sairaalatyö, muon; Räsälä, Kannas.

PAKSUNEN Lyyli mv., s. 4.6.1910 Soanlahti. Ts. mtuslotta, esik; Kollaa, Loimola. Js. liinavaatevarastonhoitaja, 66. SotaS, 22. SotaS; Äänislinna, Joensuu. VM2.

PIEVILÄINEN Maija s. 1.4.1906 Soanlahti. Ts. karjanhoito; Soanlahti, Joensuu, Lieksa, Nurmes, Kuopio, Suonenjoki, Hankasalmi, Konnevesi. Js. karjanhoito; Soanlahti, Ylihärmä.

RANTAPUSKA Irma Aulikki o.s. Kujala, farmaseutti, s. 13.7.1927 Haapavesi. Pso Tauno Elias, s. 1916. Lapset Kirsti -51, Torsiti -53. Js. kanttiinityöt, Lotta Svärd; Äänislinna.

NURMESNIEMI Meeri o.s. Päivinen, emäntä, s. 1.9.1927 Soanlahti. Pso Eero. Lapsi Jouko Johannes. Js. karjankuljetus.

PARVIAINEN Salli Edith o.s. Järvelä, lehtori, s. 29.4.1923 Haapavesi. Pso Kaarlo Sakari, s. 1925. Lapset Ulpu Satu Helena -48, Virva Suvi Tellervo -51, Helpi Linnea Päivikki -53. Js. puhvälittäjä, Iv; Kannas.

POHJALA Alli Maria o.s. Pentinpuro, lääket.lis, s. 12.1.1921 Haapavesi. 1. pso Tauno Lahdenperä. Lapsi Merja -55. 2. pso Ahti. Js. radsähköttäjä, III AK, VP. ; Kiestinki.

RUOTSALAINEN Helmi kotitalousteknikko, s. 5.4.1907 Lapinlahti. Ts. muon, kotitalousneuvonta, Lotta Svärd; Joensuu, Polvijärvi. Js. sotalasten siirto Tanskaan ja Ruotsiin, siirtoväen huolto ja avustus, SPR; Suomen huolto; P-Karjala.

OTSAMO Laina Elisabet (Liisa) o.s. Kääriäinen, rouva, s. 15.10.1919 Haapavesi. Pso Matti. Js. mtuslotta; Petsamo, Titovajoki.

PELTONIEMI Elli Maria Sofia e. Ahonen, o.s. Kivimäki, liikeala, s. 10.8.1922. 1. pso Veikko Ahonen, 3 lasta. 2. pso Veikko Paavali Peltoniemi. Js. muon, lääk teht, KS; Uhtua. Ls. lääk teht, KS5156, A/24KS; Tornio.

PYHÄLÄ Hilja Maria ompelija, s. 20.2.1921. Js. varusteht.; Syväri, Kannas.

SAAJORANTA Lahja Adeliina o.s. Niemelä, kätilö, s. 21.12.1911 Haapavesi, k. 28.4.1984 Espoo. Pso Esko. Lapset Atso, Maarit, Birit. Js. kirj, Itä-Karjalan sotilashallinto; Uhtua, Kiestinki.

PAAVOLA Ilmi Unelma apuhoitaja, s. 13.2.1923 Haapavesi. Js. lääklotta, KS 16-18; Karjalan kannas.

PERTTUNEN Maria o.s. Hakala, s. 12.4.1924 Nivala. Pso Ossi. Lapset Leena Kristiina, Ilkka Johannes. Js. lääk lotta.

PÖTSÖNEN Anna maataloustyöntekijä, s. 15.0.1906 Soanlahti. Ts, karjankuljetus, evakuointi; Soanlahti, Värtsilä. Js. karjankuljetus, evakuointi; Soanlahti, Rääkkylä.

SAASTAMOINEN Lyyli o.s. Ruotsalainen, osastonhoitaja, s. 10.12.1908 Lapinlahti, k. 17.12.1986 Kuopio. Pso Pekka. Lapset Ilkka, Leena. Js.sairhoit. VM1 kr.

PAAVOLA Siiri o.s. Majava, postinkantaja, s. 24.8.1920 Kemijärvi. Pso Eino Viljam, s. 1918. Lapset Irja -49, Esa -51, Päivi -59. Ts. iv, muon, Lotta Svärd; Kemijärvi. Js. muon, Lotta Svärd, JR11; Uhtua. Ls. karjan kulj; Kemijärvi, Salla.

PIEVILÄINEN Lyyli Siviä s. 10.8.1922 Soanlahti. Ts. karjanhoito, siivouspalvelu; Soanlahti, Konnevesi. Js. karjanhoito, siivouspalvelu; Soanlahti, Ylihärmä.

PÖTSÖNEN Sisko Kaarina o.s. Koskela, sos.tarkkaaja, s. 25.2.1923 Haapavesi. Pso Alvi, s. 1926. Lapsi Kirsi Kaarina -50. Ls. lääk.lotta, KMS.; Oulu.

SALMELA Kerttu Karoliina s. 4.11.1920 Haapavesi. Js. muon, kanttiinilotta; Äänislinna, Karhumäki.

SANKILAMPI Taimi Mirjami o.s. Koivu, siivooja, s. 18.3.1919 Haapavesi. Pso Eino Iisakki, s. 1920. Lapset Timo -45, Pekka -51, Matti -54. Js. kokki, Lotta Svärd; Aunus, Äänislinna.

SAVIKKO Impi o.s. Moilanen, meijeriapulainen, s. 20.5.1924 Kuusamo. Pso Frans Olavi, s. 1923. Lapset Kyllikki -46, Ritva Tuulikki -52. Js. varastoapul; Kuusamo. SotaS40.

SAVOLAINEN Aino Marjatta o.s. Kujala, emäntä, s. 12.5.1921 Haapavesi, k. 6.6.1980 Haapavesi. Pso Kauko Ilmari, s. 1919. Lapset Pirkko -45, Ritva -47, Seppo -47, Mirja -53, Päivi -58, Heikki -61.

Js. mtuslotta, Lotta Svärd; Karhumäki, Äänislinna.

SELIN Eila Edith Johanna o.s. Haavisto, tarjoilija, s. 17.1.1922 Haapavesi. Pso Helge, s. 1920. Lapset Marja-Leena -43, Kalle -56, Ville -67, Helge -59, Juha -61. Js. muon; Karjalan kannas.

SIIRI Anna Lyldia o.s. Nisu, opettaja, s. 30.8.1903 Harlu, k. 21.12.1968 Haapavesi. Pso Heikki. Lapset Paavo, Jouni. Ts. Iv, Laskelä Iv; Sortavala.

SIIRI Helmi Maria o.s. Lamberg, emäntä, s. 1.9.1919 Sortavalan mlk., k. 24.5.1974. Pso Viljo Matti, s. 1917. Lapset Mirja-Liisa -45, Marja-Leena -45, Helena Kaarina -48, Markku Viljo -52. Js. Lotta

Svärd; Laatokan pohj.puoli.

SORTTI Maire Annikki o.s. Pikkula, kotiäiti, s. 27.8.1928 Oulujoki, k. 28.7.1991 Haapavesi. Pso Väinö Valtter, s. 1924. Lapset Raija Anneli -48, Paavo Johannes -50, Anne Marjatta -55, Marja

Liisa -59, Pekka Valtteri -60. Js. huolto-
teht, Oul.Sp.; Oulu,li.

STAUDINGER Aune Raakel apt.tekn.apul, s. 21.1.1919 Haapavesi. Js. keskuksen hoitaja; Aunus, Uutujärvi. VM2.

SUONIO Hertta Kaarina o.s. Saajoranta, sairaanhoitaja, s. 16.9.1920 Haapavesi. Pso Kalevi. Lapset Risto, Olli, Marjo, Maaret, Jussi. Ts. iv lotta; Haapavesi. Js. sairaanhoitaja, AK:n vk, SotaS 57;

Kemi, Suomussalmi. Ls. sairaanhoitaja, SotaS57; Kemi.

SUORSA Toini o.s. Rankinen, myyjä, s. 6.11.1907 Haapavesi. Pso Eino. Js. muon; Salla, Karhumäki.

TARKKONEN Aino o.s. Jokimäki, s. 15.11.1919. Pso Oiva 1913. kolme lasta. Js. mtuslotta; Petsamo.

TOLONEN Elsa Maria o.s. Hyvärinen, keskuksenhoitaja. s. 11.5.1921 Haapavesi. Pso Kaarlo Samuli s. 1919. Lapsi Heikki Antero -58. Ts. Lääklotta. Lotta Svärd; Syväri. Ls. lääklotta, 15. Pr. Lotta

Svärd; Tornionjokivarsi.

TURKKA Aino Marjatta o.s. Sariola, päätoimittaja, s. 2.7.1914 Haapavesi, k. 1.6.1991 Helsinki. Pso Aarne Ilmari, s. 1906. Lapset Marja -44, Liisa -46, Aino -48. Js. yhteyslotta, Pajarin D; Länsi-Kannas.

VAHE Elma Inkeri o.s. Kuoppala, emäntä, s. 27.4.1919 Reisjärvi. Pso Eino Sakari. Lapset Esko -45, Matti -47, Marja-Riitta -49, Heikki -53, Antti -53, Sirkka-Liisa -60. Js. sotrad-sähkötäjä, IIAKE ;

Semsjärvi, Äänislinna, Harlu.

VAITINIEMI Iita Telleruo o.s. Rankinen, emäntä, s. 19.10.1921 Haapavesi. Pso Mauno Samuli. Lapset Hannu -51, Maija-Liisa -54, Päivi -58. Js. muon, Lotta Svärd; Salla, Kiestinki, Petroskoi.

VAITINIEMI Impi Katariina o.s. Kujala, emäntä, s. 11.12.1908. Pso Yrjö Nestori. Lapsi Jouni -49. Js. muon, Lotta Svärd; Kuusamo, Suomussalmi.

WALLIN Impi Aili o.s. Paakinaho, lastentarhanhoitaja, s. 15.2.1920 Haapavesi, k. 4.2.1989 Oulu. Pso Martti Ilmari. Lapset Helena, Maria, Antti, Heikki. Js. mtuslotta, sotatoimialue; Salla.

VANHANEN Taimi Orvokki o.s. Huttunen, myyjä, s. 22.5.1923 Pyhäjärvi. Pso Erkki, s. 1920. Lapset Marja, Veli, Sirpa, Matti, Jukka. Js. varuslotta, KS 33; Karhumäki, P-Karjala.

VANHAPIHA Aino Maria o.s. Väliahde, s. 20.2.1912, k. 16.12.1986 Js. KS; Uhtua.

VARPELAIDE Armi Lea Orvokki s. 30.10.1914, k. 10.7.1944. Js. E/ Iv. KK 27.

VARTIO Anna Maria (Maija) o.s. Nevalainen, kirjakauppias, s. 1.12.1917 Pielisjärvi. Pso Sakari, s. 1920. Lapset Eero -44, Pekka -58. Js. kirjakaupanhoitaja, lottatyö; Karhumäki, Äänislinna.

VESA Elli Maria o.s. Kivelä, leipuri, s. 16.3.1917 Haapavesi. Pso Kalle Vesa. Lapsi Erkki Kivelä. Ts. kjä, SotaS 41; Hyrynsalmi. Js. kjä. Ls. kjä.

VIINALA Airi Elviira ravintolanhoitaja, s. 22.12.1922 Haapavesi. Js. mtus, kanttiinilotta, Lotta- ja sotilaskotijärj; Märkäjärvi, Aunus, Kannas, Uhtua.

VIITALA Kaisa Maria o.s. Kyllönen, perhepäivähoitaja, s. 26.3.1921 Kuhmo. Pso Aappo Gunnar, s. 1923. Lapset Jouni -49, Pirkko -51, Pertti -54, Markku -58. Js. karjan kulj, evakointi, SK; Kuhmo, Sotkamo.

VUORENMAA Siiri Kaarina o.s. Pekkala, emäntä, s. 12.6.1919 Kiuruvesi. Pso Sulo 1916. Lapset Irja -48, Kalevi -50, Juhani -50. Js. lääklotta, KS 38; Syväri.

VAPAUSSODAN SANKARIVAINAJAT

HAARANIEMI	Wille	KÄRKI	Juho
HAGEL	Wäinö	MORKO	Ilkka
HALONEN	Heikki	NIITTYKOSKI	Arvi
HIETASAARI	Aate	NURKKALA	Antti
HONKALA	Heikki	PYÖRIÄ	Antti
HYVÄRINEN	Wäinö	RAPINOJA	Wille
JUNNILA	Matti	RÄISÄNEN	Antti
KNUUTILA	Juho	SIIRI	Eetu
KROHN	Yrjö	UUSITALO	Hannes
KUUSISTO	Eero	WAUHKOLA	Sakari

SOTIEN 1939 – 1945 SANKARIVAINAJAT

AAKKO	Juho Vilhelmi	ERKKILÄ	Urho Vilho
AAKKO	Matti (Viljo)	ERONEN	Toivo Petteri
AHOLA	Frans Olavi	FORSS	Lauri Heikki
AINALINPÄÄ	Urho Vihtori	GESTRIN	Frans Veli Augusti (Velu)
AINASOJA	Yrjö Aukusti	HAAPALA	Eino Akseli
AITTOLA	Kalle Armas	HAAPALA	Martti Johannes
AITTOLA	Lauri Ensio	HAARANIEMI	Vilhelmi (Ville)
AITTOLA	Niilo Edvard	HAAVISTO	Reino Matias
AITTOLA	Veikko Vilho	HALMETOJA	Arvi Aukusti
ALATALO	Eino Oskari	HALMETOJA	Heino Leonard
ALATALO	Matti Artturi	HALMETOJA	Jaakko
ALATALO	Veikko Oskari	HALMETOJA	Olavi
ALATALO	Yrjö Adam	HANKONEN	Lauri Gabriel
ANTTILA	Kaarlo Ilmari	HARJU	Uuno Aukusti
ANTTILA	Vilho	HARJULA	Väinö Herman
AROLA	Veli Matias (Matti)	HATERMAA	Esko Armas
ARPPE	Toimi Auvo	HATULA	Alfred
AUVINEN	Akseli	HATUNEN	Aatami
BJÖRN	Eero Antero	HAUKIPURO	Veikko Johannes
ELOVAARA	Sulo Aukusti	HAUKIPURO	Aate Viljami
ERKKILÄ	Ilkka	HEINONEN	Aimo Kalervo
ERKKILÄ	Juho Vilhelmi		Johannes
	Niilo		Aappo

HEISKA	Matti Juho	KLEMETTILÄ	Alte Artturi
HERRALA	Sauli Alarik	KLEMETTILÄ	Taisto Johannes
HIEKKA	Lauri	KNUUTI	Matti
HIETALA	Heikki	KOPOLA	Väinö
HIETALA	Matti	KOSKELA	Olli
HIETIKKO	Jaakko	KOSKENKORVA	Urho Kalevi
HINTTA	Kaarle Esaias	KOSKENKORVA	Veeti
HINTTALA	Juho Eskeli	KOSKI	Väinö Aukusti
HONKALA	Toivo Benjam	KUKKURA	Aaro
HONKALA	Yrjö Johannes	KULJU	Kalle Ilmari
HUIKARI	Arvi Aadolf	KUORILEHTO	Frans Iisakki
HUTTULA	Yrjö Oskari	KYLLÖNEN	Aarno Johannes
HYVÄRINEN	Heikki Paavo	KYYRÖNEN	Vilho
HÄNNINEN	Vilho Verner	KÄMÄRÄINEN	Niilo Aadolf
HÄRKÖNEN	Aadolf Johannes	KÄRKI	Artturi Vilhelm (Heikki)
ISOLA	Sipri Benjami		Esko Olavi
JOENTAKANEN	Armas Vilhelmi	KÄRÄJÄOJA	Heikki Tapani
JOKIMÄKI	Martti Olavi	KÄRÄJÄOJA	Arvi
JOKIMÄKI	Matti Johannes	KÄÄRIÄ	Sampo Kalevi
JUNNO	Veikko Johannes	KÄÄRIÄINEN	Oiva Alarik
JUNNO	Yrjö Robert	LAAKSONEN	Reino Heikki
JUSSILA	Antti	LAITILA	Teuvo Kalervo
JUSSILA	Leonard	LAITILA	Johannes
JYLÄNKI	Heikki Petteri (Pekka)	LAUKKA	Aappo Johannes
JYLÄNKI	Niilo Antti	LAUKKA	Lauri Ilmari
JÄRVENPÄÄ	Lauri Vilho	LAURILA	Niilo Ilmari
JÄRVENPÄÄ	Väinö Johannes	LAURILA	Vilho Henrik
JÄÄSKELÄ	Antti Vilhelm	LAURILA	Väinö Aadolf
JÄÄSKELÄ	Arvo Siivertti	LEHTONEN	Frans Reino
JÄÄSKELÄ	Heimo Vilho	LEIVISKÄ	Aarne Johannes
JÄÄSKELÄ	Lauri Heikki	LIUKKONEN	Ville Otto
JÄÄSKELÄ	Olli	LUOMAJOKI	Erkki Johannes
JÄÄSKELÄ	Urho Aukusti	LUTTINEN	Jaakko Arvid
JÄÄSKELÄ	Urho Veikko	LUTTINEN	Rauno Heikki
JÄÄSKELÄ	Viljo Aapraham	MALINEN	Vilho Aappo
JÄÄSKELÄINEN	Päivö	MALINIEMI	Otto Matti
KAHELIN	Tauno Akseli	MALM (MALMI)	Lauri Ilmari
KAIJA	Vilho Johannes	MANNILA	Erkki Johannes
KAKETTI	Heikki Ernesti	MARJAMAA	Alfred
KAKETTI	Toivo Onni	MARJAMAA	Onni Matias
	Sylvester	MARTINMÄKI	Juho Yrjö
KANGASHARJU	Kalle	MATTILA	Yrjö Olavi
KANGASNIEMI	Toivo Vilhelmi	MEHTÄLÄ	Heikki
KARIHTALA	Artturi Heikki	MEHTÄLÄ	Yrjö Pekka
KARKULEHTO	Veikko Ilmari	MELLIN	Kaarlo Viljo
KARVONEN	Leevi Johannes	MELLIN	Vilho Einari
KARVONEN	Väinö Iivari	MIKKOLA	
KELLOKOSKI	Aarre Johannes	(Takkunen)	Toivo Olavi
KEMPPAINEN	Oskar Viljam	MORKO	Lauri Aappo
KIRJAVA	Lauri	MURTO	Uuno Leonard
KIRJAVA	Veikko Tapani	MYLLYKANGAS	Hugo Heikki

MYLLYKANGAS	Väinö Viljami	RAPINOJA	Juho Petteri
MYLLYLÄ	Aimo	RAUDASKOSKI	Henry Petter
MÄKIKANGAS	Olavi Ilmari	REMES	Paavo Eemeli
MÄKINEN	Unto Ilmari	RISSALA	Heikki Vilhelmi (Heikka)
MÄNNIKKÖ	Aate Valdemar		Heino Antti
MÄNNIKKÖ	Ahti Armas	RITOLA	Jaakko Olavi
MÄNTYLÄ	Eino Petteri	RITOLA	Juho Robert
MÄNTYLÄ	Matti Johannes	RITOLA	Niilo Oskari
MÄYRÄ	Matti Olavi,	RUUSKA	Jaakko Jalmari
NEVALA	Uuno Matti	RUUSKA	Väinö Eemeli
NIEMELÄ	Lauri	RUUSKANEN	Uula,
NIEMELÄ	Väinö Olavi	RYTKY	Väinö Aappo
NIEMIMÄKI	Antero (Antti)	RYYTI	Matti
NIEMIMÄKI	Arvo Arvid	RYYTI	Yrjö Johannes
NIEMONEN	Juho Oskari	RÄMAN	Niilo Daniel
NIITTYKOSKI	Toivo Basilius	RÄMAN	Vilho Eeliel
NIKUMATTI	Väinö Aappo	SALMELA	Nestori
NURKKALA	Aadolf Eino	SALMELA	Veikko Viljami
NURKKALA	Antti	SALMINEN	Urho
NURKKALA	Eino	SALO	Antti
NURKKALA	Lauri Johannes	SALO	Johan Henrik
NURKKALA	Matti	SARIOLA	Eero Elias
NURKKALA	Urho Heikki	SAUKKO	Aatami
OJALEHTO	Eemil	SAUKKO	Johan Ville
OLLILA	Reino Abraham	SAUKKO	Juho Heikki
OTRA-AHO	Matti Juho	SAUKKO	(Jussi)
PAANANEN	Matti Johannes	SAVELA	Väinö Juho Kalevi
PAAVOLA	Aukusti Jalmari	SAVIKKO	Seemi Henrik
PAJALA	Juho Viljami	SIIRI	Frans Heikki
PALOLA	Veikko Eemeli	SIIRI	Kaarlo Antti
PEKKALA	Aarne Joosef	SULKALA	Yrjö
PEKKALA	Aimo Kalevi	SUOTULA	Erkki
PEKKALA	Niilo Johannes	SUOTULA	Frans Matias (Matti)
PEKKALA	Ransa Antero	SUOTULA	Reino Jaakko
PEKKALA	Väinö Herman	SUOTULA	Vilho
PELKONEN	Väinö	SUOTULA	Väinö Johannes
PELTOPERÄ	Robert Vilhelm	SYRJÄLÄ	Väinö
PENNANEN	Malakias	SÄRKELÄ	Väinö Ilmari
PERKKIÖ	Veeti	TAIPALE	Werner Oskari
PERÄLÄ	Johan Aleks	TAKALO	Väinö Vilmeri
PIETIKÄINEN	Kalle Erkki	TAKKUNEN	Kauko
PIETILÄ	Arvi Albert	TAMMILEHTO	Antti
PIILINEN	Alku Mainio	TASKILA	Antti
PIRNES	Alpo Aatami	TASKILA	Juho Heikki
PIRNES	Leevi	TASKILA	Teuvo Johannes
POKELA	Johan Ilmari (Jani)	TASKILA	Toivo Einari
PYHÄLÄ	Viljami Matias (Viljo)	TASKILA	Usko Aaprami
PYHÄLÄ	Väinö Johannes	TASKILA	Vilho Oskari
PYÖRIÄ	Erkki Vilhelmi	TEPSA	Arvo Lauri
RANKINEN	Kalevi Aadolf	TERVOJA	Eino Heikki
RANKINEN	Väinö Henrik	TERVOJA	

THESSLER	Niilo Lauri	VATJUS-ANTTILA	Heikki
TIITTO	Viljo Johannes	VATTU	Erkki
TORKKOLA	Antti Matti	VATTU	Väinö Erkki
TORKKOLA	Eino Alfred	VEHKALAHTI	Heino Olavi
TORKKOLA	Erkki Olavi	VIINALA	Lauri Heikki
TUOMISTO	Matias Edvard	VIINALA	Veikko
TUOMISTO	Matti Johannes	VIITALA	Eero Johannes
UIMONEN	Aarne Antero	VIITALA	Reino Alvar
UIMONEN	Pekka	VIITANEN	Oskari Jaakoppi
UPOLA	Aarne Mikael	VINKKI	Veikko Matias
UUTELA	Kalevi Johannes	VUORENMAA	Matti
VAITINIEMI	Toivo Rikard	VÄHÄSAARI	Veikko Heino
VARPELAIDE	Armi	VÄHÄSAARI	Väinö Heikki
VATJUS	Feeliks	VÄYRYNEN	Juho Henrikki
VATJUS	Kalle Heikki	YLIOJA	Matti Alfred
VATJUS	Niilo Johannes	YLITALO	Toivo Basilius
VATJUS	Väinö Ilmari	ÄNÄKKÄLÄ	Eemil Antton

Omistettu veteraaneille

Ole, Herra, tukenamme

Otto Kääriäinen

1. Ker-ran so-dan pil-vein al-la kul-ki pol-ku koh-ta-lon.

Suu-reen Luo-jaan luot-ta-mal-lai-na tur-va saa-tu on.

Her-ran puo-leen ru-ko-uk-sin kää-tyi kan-sa Suo-men maan

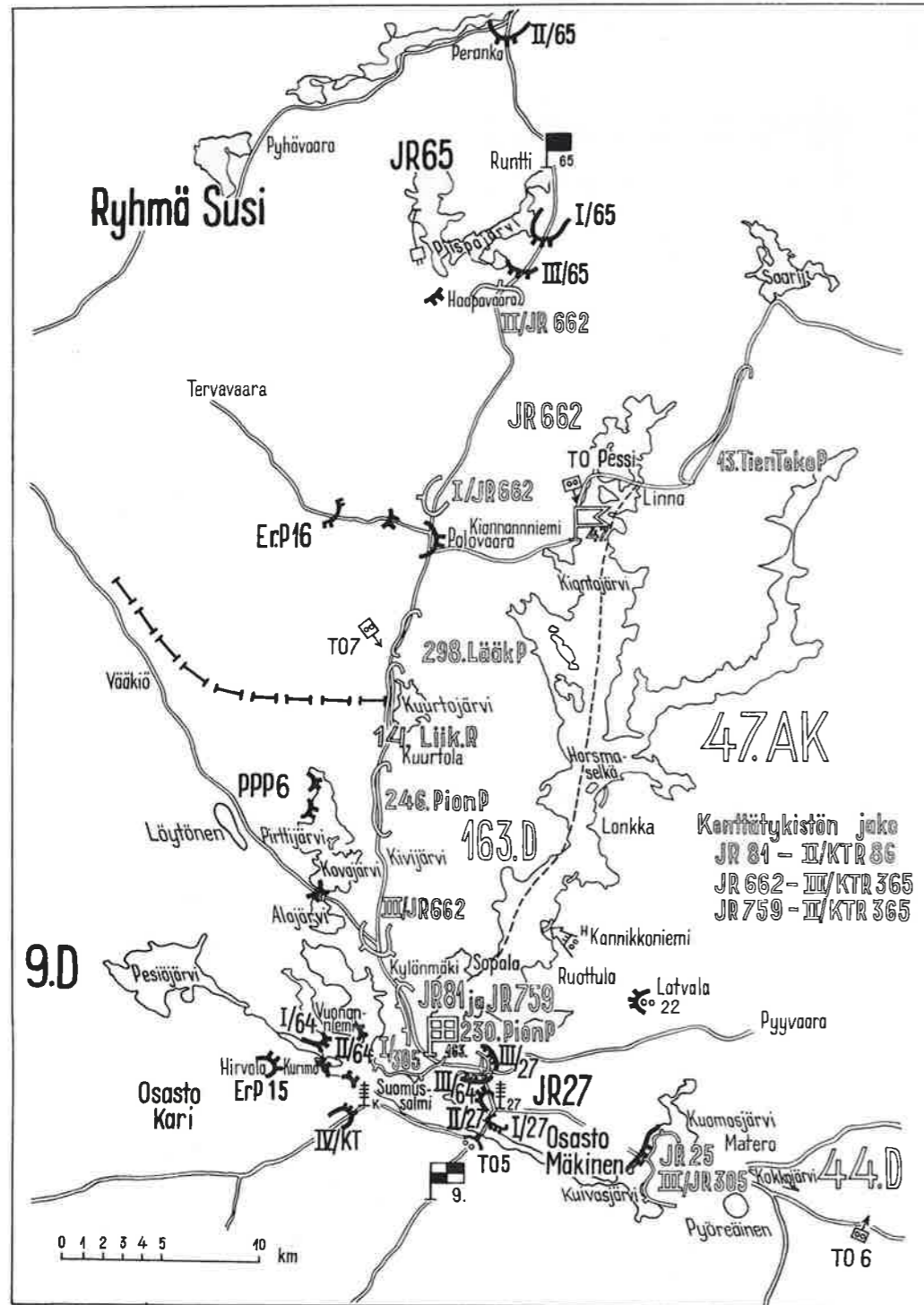
tie-täin, et-tä uh-ra-uk-sin rau-ha, va-paus voi-te-taan.

2. Vapautemme hinnan maksoi
moni nuori hengellään,
toiset tuskin elää jaksoi
sodan muistot mielessään.
Haaveet hukkuivat arjen alle,
työtä vaati silloin maa.
Mutta tänään korkealle
lippu vapaa kohoaa.

3. Ole, Herra, tukenamme,
rauha anna ainiaan,
auta meitä ajallamme
maata isäin hoitamaan.
Halki vaarain, matkain maisten
kansaa tätä johda, vie.
Aikain yli tulevaisten
olkoon vahva uskon tie

Outi Huurre
Otto Kääriäinen

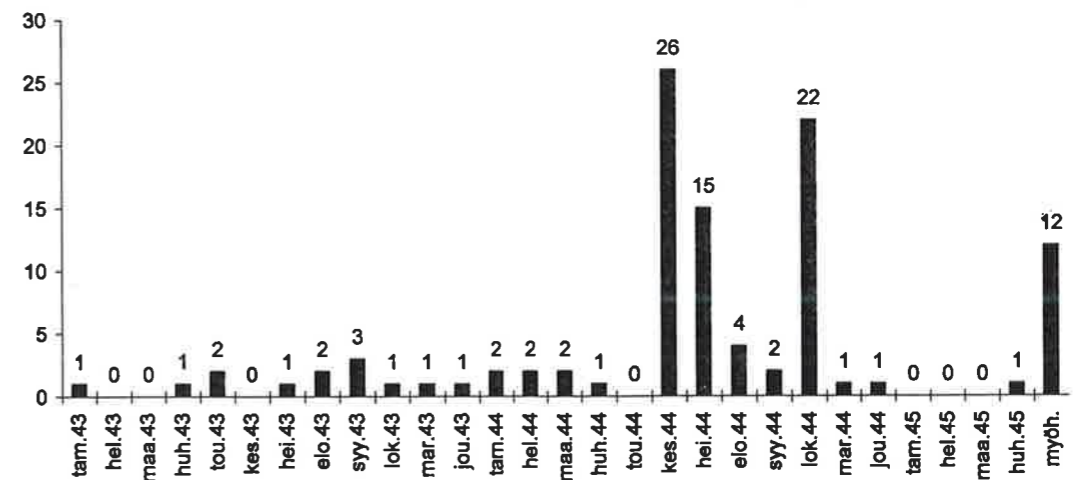
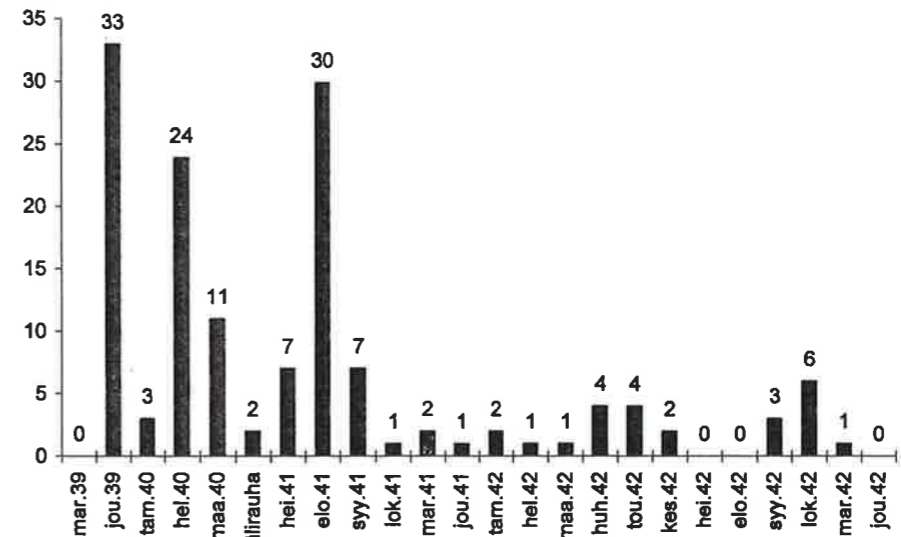
Liitteet:

Liite 1

Suomussalmi talvisodan aikana. Kartta teoksesta *Talvisodan historia*.

Sodissa 1939–45 kaatuneet haapavetiset
(Matti Puolitaival)

Liite 2

Kaatuneitten omaisten asema

Haapavedellä kaatuneitten omaisilla ei ole sotien jälkeen ollut järjestäytyntä toimintaa. Mannerheimin Lastensuojeluliitto paikallistasolla pääasiassa hoiti sotakummiasiat, hoiti hakemukset ja talletti kummiavustukset pankkiin. Sieltä leski sai hakemuksen kautta rahat käyttöönsä. Näin varmistettiin lahjoitusten oikea käyttö.

Rahasummat olivat pieniä, ja pieni oli eläkekin alkuun, eikä ollut tavaraakaan mitä ostaa. Mutta ei ollut lama, töitä oli rajusti ja sitä tehtiin ja odotettiin, että ajat paranevat, kunhan sotakorvaukset saadaan maksettua. Ja niin aikanaan eläkkeet paraniivat, ja jo 50-luvulla sotaorvot rupesivat saamaan kouluavustuksiakin.

Sotaleskillä ei ollut sitä mahdollisuutta päästä koulutukseen niin kuin invalideilla, jos koulu oli jäänyt käymättä. Kaikesta on selvitty siitä huolimatta.

Aune Lehto
Sotaleski 22.2.1940 lähtien.

Liite 3

KARJALASTA HAAPAVEDELLE TULLEET 1945 - 1951

Haapaveden seurakuntaan tulleet	1945 - 47	1948	1949 - 51
Lähtökunta	22	33	49
Soanlahti	7	10	2
Uukuniemi	15	1	4
Sortavala	-	-	12
Käkisalmi	-	5	1
Petsamo	14	-	2
Jaakkima	1	5	-
Räisälä	-	-	6
Kurkijoki	2	-	4
Viipuri	4	-	-
Terijoki	-	-	-
Muista paikoista yhteensä	3	1	2

Haapaveden seurakuntaan tulleita jäseniä 205

Kiuruveden Ortodoksiseen Seurakuntaan tulleita jäseniä 148

Haapavedellä asuvia 353

Luettelon on laatinut Ensio Repo Haapaveden seurakunnasta ja Kiuruveden Ortodoksisesta Seurakunnasta saamiensa tietojen pohjalta.

Liite 4

Lähdeluettelo

Painamattomat lähteet

Haapaveden Veteraanimatrikkeliarkisto

Aaltonen Jorma, Saksaa suomalaismetsissä.

Anttila Sulo, (jatkoa Viljo Heikkilän viimeiseen partioreissuun)

Anttila Sulo, Muistikuvia sotaretkistä

Ensio Yrjö, Luettelo haapavetisistä, jotka lähtivät Oulun kautta vapaussotaan

Halmetoja Otto, Muistelu Lapin sodasta

Haukipuro Veikko. Muisto sodan loppuvaiheesta.

Heikkilä Viljo, Oli vuosi 1939.

Heikkilä Viljo, Sotavangista

Heikkilä Viljo, Viimeinen partioreissu

Huikari Aate, Haapavetisten sotaanlähtö 14 p:nä lokakuuta 1939

Huikari Aate, Kirje Ägläjärveltä 14.12.1939

Hyrylä Toivo, Hajanaisia muistelmia sotaväikäläisiltä 1939 - 44

Itsenäisyyspäiväjuhlassa käytetyt lottien muistelukset - Huikari Aino, Peltoniemi Elli, Paavola Ilmi, Aaltonen Ruusa, Vahe Inkeri, Rytty Eeva

Karvonen Ahti, Haapaveden veteraanimatrikkelin yleinen historiaosa

Karvonen Ahti, Taavi Törmälehto - Mannerheim-ristin ritari

Konttinen Armas, Kirje Kannakselta 6.3.1940

Koskenkorva Elma, Muistoja sota-ajalta

Käräjäoja Esko, Kirje rintamalta 25.12.1939

Kääriäinen Otto, Asevelitalo

Leskisenoja Nils, Suursaaren valtaus

Liukkonen Veikko, Tapahtui sotavankeudessa

Lönnrot Martti, Kirje 15.1.1943

Malkavaara Martti, Havaintoja saksalais-sotilaista.

Malkavaara Martti, Kiestingin rautatiemotti

Malkavaara Martti, Urho Kiljunen

Malkavaara Martti, Se oli erilainen juhanus

Malkavaara Martti, Sotaveteraanien 30-vuotisesta toiminnasta Haapavedellä

Murtoperä Martti, Haapavetinen Hilja Pyhälä oli vaatehuoltolottana

Mustapää Topi, Sota-ajan muistoja

Myllykangas Martti, Vastaisku Siiranmäessä

Myllykangas Martti, Venäläisten suurhyökkäys Valkeasaaren lohkolle

Mäntylä Lauri, Kirje sairaalasta 4.1.1940

Paakinaho Leevi, Liikekannallepano Haapavedellä 1941 (äänite vuodelta 1972, kirjannut Aulis Ritola)

Paldanius Hannes, Kirjeet 22.7. 1941, 11.9.1941, 12.10.1941

Paldanius Martta, Kirje 10.9 1941

Pekkala Ahti, Sota-ajan muistoja (haastatellut Ahti Karvonen)

Perkkiö Ilmari, Jatkosota

Piippo Tauno, Ensimmäinen sotavanki

Piippo Tauno, Esko Hatermaan kuolema

Piippo Tauno, Korsun teko

Piippo Tauno, Laulun mahti

Piippo Tauno, Muistojen mosaiikkia

Piippo Tauno, Ollapa kissa

Piippo Tauno, Luomasen Masa tilaa puukon.

Piippo Tauno, Säkkipjärven polkka

Piippo Tauno, Töpinän "Everstin" jouluyö

Piippo Tauno, Väkielkasilla

Pirttikangas Kalevi, Kirje 18.1.1942

Päivinen Meeri, Toinen evakkoon lähtö vuonna 1944

Pöyhönen Anja, Hanna Kuljun haastattelu keväällä 1993

Pöyhönen Anja, Vapaussoturien huolto-säätiö

Rantapelkonen Otto, Ihmeellinen uni 1944

Rautio Matti W., kirje

Ritola Hannes, Jaakko Ritola, kotiseutulaulun tekijä

Ritola Hannes, Sotatieni; pääpiirteittäin

Roininen Aini, Evakkotaipaleelle lähtö 1940

Rytty Lauri, Talvisota (äänitteestä vuodelta 1989 kirjannut Aulis Ritola)

Rytty Lea, Vapaussota - kapina - veljes-sota

Saajoranta Esko, Talvisota (äänitteestä vuodelta 1989 kirjannut Atso Saajoranta)

Siiri Uolevi, Synkkä sunnuntai 50 vuotta sitten

Sinihalme Aulis, Ensimmäiset taistelutoimet JR 4 29.6.41

Sotainvalidien veljesliiton ja naisjaoston toiminnasta, koonnut yhdistyksen sihteeri Suotula Lauri, Haapaveden miehet jatkosodassa Aunuksessa

Suotula Veeti, Kello

Tolonen Helli, Lehonsaaren sota-aikaa

Tuppurainen Reino, Kirje 17.1.1940

Uusitalo Eero, Mikä oli lasten ristiretki?

Uusitalo Eero, Ne viimeiset sotatapahtumat Kilpisjärvellä huhtikuussa -45

Sota-arkisto

* Haapaveden sankarivainajat 1939-45 * Kertomus Haapaveden ensimmäisen joukkueen... * Muistiinpanoja Haapaveden Suojeluskunnan toiminnasta 1917 - 18 * Kertomus Suojeluskunnan synnystä ja toiminnasta * Nimismiehen kertomus 1918

Haapaveden Opiston arkisto

* Kääriäinen Eero, Muistelmia viimevuotisesta vapaussodasta. * Rapinoja Maikki, Muistelmia vapaus-sodan ajoilta.

Nora Pöyhösen arkisto

* Pöyhönen Väinö, kirjeet

Haastattelut 1992 - 1994

Ehojoki Ola
Herrala Arvi
Männikkö Veikko
Männikkö Yrjö
Niku Leevi
Pirnes Mikko
Rojola Lauri
Saarikoski Terttu
Taskila Jussi
Törmälehto Taavi

Kirjallisuus

von Bluecher W., Suomen kohtalonaikojen WSOY 1951.
Boström H J., Sankarien muisto, Kustannusosakeyhtiö Kirja. Helsinki 1927.
Douglas W A., Valkoisen armeijan synty ja järjestäminen. Jyväskylä 1924.
Erfurth W., Suomi sodan myrskyissä 1941 - 44. WSOY 1951.
Favorin - Heinonen, Kotirintama 1941 - 44. Tammi 1972.
Halsti W.H., Suomen sota 1939 - 45. Otava 1969.
Hannula J.O., Suomen vapaussodan historia. WSOY Porvoo 1933.
Heinrichs E, Mannerheim Suomen kohtaloissa. Otava 1960.
Hersalo N., Suojeluskuntain historia I ja II. Lahti 1955, Helsinki 1962.
Hyvämäki L., Vaaran vuodet 1944 - 48. Otava 1957.
Jokipii M., Panttipataljoona. WG 1968.
Jutikkala E., Ensimmäinen tasavalta. Suomen poliittinen historia 1905 - 75. Juva 1980.
Järventaus Jorma, (toim.) Suomi sodassa.

Oy Valitut Palat Helsinki 1983.
Kansakunta sodassa, Opetusministeriö Valtion painatuskeskus. Helsinki 1992.
Keski-Pohjanmaan Kansanopisto Haapavedellä, Toimintakertomukset lukuvuosilta 1914, 1915, 1915 1916, 1916 - 1917, 1917- 1918. Kakkola 1918.
Korhonen A., Viisi sodan vuotta.
Krosby H., Nikkelidiplomatiaa Petsamosa 1940 - 41. Kirjayhtymä 1966.
Lappalainen J.T, Itsenäisen Suomen synty. Jyväskylä 1967.
Lauerma M., Jääkäriliike ja jääkäripataljoona 27. Vaasa 1975.
Lukkari Matti, Asekätkentä, Otava 1992.
Lukkarinen V., Suomen lotat, Lotta-Svärd järjestön historia. Porvoo 1981.
Mannerheim C.G., Muistelmat. Otava 1952.
Ojanperä Martti, (toim.) Haapavesi ennen ja nyt II. Pieksämäki 1973
Piippolan veteraanikirja. Piippolan Sotaveteraanit. Ylivieska 1993.
Polvinen T., Suomi suurvaltojen politiikassa 1941 - 44. WSOY 1964.
Raikkala H., Suojeluskuntain historia III. Vaasa 1964.
Selen K, C.G.E.Mannerheim ja hänen puolustusneuvostonsa 1931 - 39. Keuruu 1980
Seppälä H, Puna-armeijasta sotilasmahdiksi. Porvoo 1978.
Sihvo A., Muistelmani I ja II. Keuruu 1956
Sotatieteen laitos, Jatkosodan historia 1- 6. WSOY 1988 - 1993.
Sotatieteen laitos, Suomen puolustuslaitos 1918 - 39. WSOY 1989.
Sotatieteen laitos, Suomen puolustusvoimat. WSOY 1975.
Sotatieteen laitos, Talvisodan historia 1 - 4. WSOY 1978 - 1981.
Suomen jääkärien elämäkerrasta. Porvoo 1938.
Tuompo W.E., Päiväkirjani päämajasta 1941 - 44. WSOY 1969.
Upton A F., Vallankumous Suomessa 1917 - 18 I ja II. Jyväskylä 1980, 1981.
Valkoinen kirja, Lotta Svärd -yhdistyksen keskusjohtokunta. Helsinki 1928.
Wegelius K.A., Aseveljet. WSOY 1924
Wegelius K.A., Routaa ja rautaa. WSOY 1933
Ziemke J.F., Saksalaisten sotatoimet Pohjolassa 1940 - 45. WSOY 1963.
Öhquist H., Talvisota minun näkökulmastani. WSOY 1951.
Österman H., Neljännesvuosisata elämästäni. WSOY 1966.

Kuva-aineisto

Aalto Eero
Aaltonen Jorma
Aho Teuvo
Anttila Sulo
Becks Eila
Haapaveden kotiseutumuseo
Haapaveden Sotainvalidien Veljesliiton Naisjaosto
Haapaveden sotaveteraanit
Halla-aho Heikki
Haukipuro Veikko
Hietalahti Aulis
Hyrylä Saimi
Hyvönen Asta
Ilmola Tuula
Jylänki Annikki
Karvonen Ahti
Koskela Aune
Laitala Ilmari
Laitinen Pentti
Laukka Salme
Leimi Annikki
Leskisenoja Nils
Malinen Väinö
Mustapää Kirsti
Mustapää Topi

Myllykangas Martti
Mäkinen Urho
Männikkö Veikko
Männikkö Yrjö
Niemi Antti
Niku Leevi
Nummela Risto
Ollila Selma
Partanen Onni
Peltoniemi Elli
Perkkiö Paavo
Piippo Tauno
Pirnes Mikko
Pyhälä Hilja
Pöyhönen Anja
Rantapuska Aulikki
Rauma Ville
Rytky Vilho
Saajoranta Atso
Saarikoski Terttu
Sarajärvi Kalle
Silvola Pentti
Sotainvalidien Haapaveden osasto
Törmälehto Taavi
Uusitalo Eero
Uusitalo Pentti
Vahe Riitta

Matrikelissa käytettyjä lyhenteitä

ajom	ajomies	Ev.	eversti
AKE	armeijakunnan esikunta	Evl.	everstiluutnantti
alik	alikersantti	hevhoitaja	hevosenhoitaja
au	aliupseeri	HR	huoltorykmentti
AutoK	autokomppania	HRR	Hämeen ratsurykmentti
AutoKorj	autokorjaamo	HTK	henkilötäydennyskeskus
autonk	autonkuljettaja	Isjoukot	ilmasuojelujoukot
Autov	autovarikko	ItPsto	ilmatorjuntapatteristo
D	divisioona	ItPtri	ilmatorjuntapatteri
E	esikunta	iv	ilmavalvonta
EK	esikuntakomppania	jjoht	joukkueen johtaja
El.lääk.evl.	eläinlääkintäeverstiluutnantti	JP	jääkäripataljoona
El.lääk.maj.	eläinlääkintämajuri	JPr	jääkäriprikaati
ELK	eläinlääkintäkomppania	JR	jalkaväkirykmentti
Er.	erillinen	Js.	jatkosota
Etp	elintarviketäydennyspaikka	Jv.Koul.K	jalkaväen koulutuskeskus
		jvjoht	joukkueen varajohtaja

jääk	jääkäri	Ptri	patteri
K	komppania	puhau	puhelin aliupseeri
kapt	kapteeni	radsäh-	
KEK	kaatuneiden	köttäjä	radiosähköttäjä
	evakuoitikeskus	RajaK	rajajääkärikomppania
kers	kersantti	rak	rakuuna
Kev.Os	kevyt osasto	Rask.Psto	raskaspatteristo
kirj	kirjuri	ratsum	ratsumies
Kivm	kiväärimies	rj	rajajääkäri
kjä	keittäjä	rjoht	ryhmänjohtaja
kkamp	konekivääriampuja	RjP	rajajääkäripataljoona
KKK	konekiväärikomppania	RTR	rannikkotyökistöröykmentti
Km.K	kuormastokomppania	Ryn.Tyk.P	rynnäkötykkipataljoona
Kol.	kolonna	SaksRr	Saksan rautaristi
korpr	korpraali	Sissi.P	sissipataljoona
kpamp	konepistooliampuja	Sjuna	sairasjuna
kpartiom	kaukopartiomies	SK	suojeluskunta
kpk	kenttäpostikonttori	skantaja	sairaankantaja
kpm	konepistoolimies	SotaS	sotasairaala
kpääll	komppanianpäällikkö	spol	sotapoliisi
KrhK	kranaatinheitinkomppania	SPol.J	sotapoliisijoukkue
KS	kenttäsairaala	stm	sotamies
KssK	kaasusuojelukomppania	stuom	sotatuomari
KTR	kenttätyökistöröykmentti	Svleiri	sotavankileiri
Le.Lv	lentolaivue	TalK	talouskomppania
Liik.k	liikennekomppania	tarkamp	tarkka-ampuja
Lin.Rak.P	linnoitusrakennuspataljoona	tied	tiedustelija
LinP	linnoituspataljoona	Tj	tulenjohto
Ls.	Lapin sota	tjue	tulenjohtue
lti, läh	lähetti	tkm	tykkimies
ltn	luutnantti	Ts.	talvisota
lähau	lähettialiupseeri	tslti	taistelulähetti
lähtorjm	lähtörjuntamies	Tstolotta	toimistolotta
lääkm	lääkintämies	TyKk	tykkikomppania
maj	majuri	tyksntja	tykin suuntaaja
Matr	matruusi	TyöK	työkomppania
MI	miinalaiva	työvelv	työvelvollinen
Mr	Mannerheim-risti	ups	upseeri
Mt.Rask.	moottoroitu	vap-eh	vapaaehtoinen
	raskaskomppania	vartm	vartiomies
mtuslotta	muonituslotta	vartpääl	vartiopäällikkö
muon	muonittaja	VHSP	Vienan heimosoturi-
Os.	osasto		pataljoona
PionK	pioneerikomppania	VM	vapaudenmitali
PionP	pioneeripataljoona	vm. vstm	viestimies
pkamp	pikakivääriampuja	VP	viestipataljoona
pkm	pikakiväärimies	VR	vapaudenristi
ppmek	polkupyörämeekaanikko	Vs.	vapaussota
PPP	polkupyöräpataljoona	vänr	vänrikki
Pr	prikaati	vääp	vääpeli
PsDiv	panssaridivisioona	ylik	ylikersantti
Psl	panssarilaiva	ylil	yliluutnantti
pstm	panssaritorjuntamies	ylimatr	ylimatruusi
Psto	patteristo	yliv.	ylivääpeli

Henkilöhakemisto

Aakko Lauri	s. 60	Heikkilä Tapani	s. 21
Aaltonen Jorma	s. 120, 123	Heikkilä Viljo	s. 30, 94, 97, 117, 119, 177
Aaltonen Ruusa	s. 107	Heinonen Jouko	s. 139
Aarikka Lauri	s. 177	Heinrichs E.	s. 66, 68
Ahervuori Vasili	s. 144	Heiskanen K.	s. 161
Aho Teuvo	s. 2	Heitto Lyyli	s. 183
Ahola Heikki	s. 92	Heitto Martti	s. 183
Ahola Sulo	s. 177	Heitto Siiri	s. 179
Airo A.	s. 66	Helminen Matti	s. 70
Alamikkela Antti	s. 99	Herrala Nikolai	s. 116
Alatalo Eino Oskari	s. 79	Hertzen von	s. 18
Alatalo Yrjö	s. 145	Holm Väinö	s. 99
Anttila Elvi	s. 116	Holmqvist	s. 120
Anttila Sulo	s. 94, 95, 97, 142, 145	Honkala Heikki	s. 10, 18
Arppe Toimi	s. 87, 88	Honkala Toivo	s. 29
Breitholtz		Honkala Uuno	s. 116
(Mikkonen) Eine	s. 11, 20	Honkala Väinö	s. 116
Cajander	s. 35	Huikari Aate	s. 1, 32, 42, 46, 177
Ehrnrooth A.E.	s. 132	Huikari Aino	s. 60, 108, 153
Eklund Harry	s. 25	Huikari Helmi	s. 179
Ericsson	s. 43	Huikari Jussi	s. 62
Erkkilä Heikki	s. 29	Huikari Kauko	s. 105
Erkkilä Niilo	s. 29	Hukka Jussi	s. 99
Fagernäs	s. 73, 84	Huotari	s. 126, 142, 143, 144
Falkenhorst N.	s. 84	Huovinen Suke	s. 104
Goltz von der		Huurre Outi	s. 1, 180
Rüdiger	s. 27	Hyrylä Toivo	s. 52, 177
Govorov	s. 132, 135	Hyvärilä Otto	s. 116
Haapakoski Uuno	s. 105	Hämäläinen	s. 171
Haaraniemi Ville	s. 77	Ilkka Veera	s. 6
Hakala Aapo	s. 29	Joentakanen Lahja	s. 179
Hakkila U.J.	s. 10, 14, 18	Jussila Marjatta	s. 179
Halmetoja Otto	s. 162, 167, 183	Juva Kari	s. 180
Halmetoja Yrjö	s. 92	Jylänki Alpo	s. 1
Halonen Heikki	s. 18	Jylänki Annikki	s. 179
Halsti W.	s. 137, 160, 168	Jylänki Väinö	s. 177
Hankonen Hilikka	s. 105, 121	Järkkälä Jussi	s. 63
Hankonen Pertti	s. 121, 123	Järvinen Eila (Becks)	s. 106
Harjula Heikki	s. 146, 177	Järvinen Helmi	s. 111
Harjula Väinö	s. 99	Jääskelä	s. 34
Hatermaa Esko	s. 170	Jääskelä Olli	s. 61
Hatula Esko	s. 60	Jääskeläinen Päivö	s. 29
Hatunen Veikko	s. 99	Kallio Kyösti	s. 35
Haukipuro Erkki	s. 60, 74	Kangasaho J.	s. 10
Haukipuro Jalmari	s. 60	Kangasaho Sampsa	s. 15
Haukipuro Veikko	s. 159	Kari	s. 127
Havukainen	s. 100	Karsikas Jalmari	s. 60
Heikkilä (Koskela)		Karvonen Ahti	s. 1, 126
Aila	s. 117, 119	Kauppinen Hanna	s. 113
Heikkilä Arvi	s. 72, 100	Kauppinen Martti	s. 96
Heikkilä Einari	s. 177	Keränen Tuomas	s. 46
Heikkilä Hannu	s. 119	Keskiaho Kaija	s. 42
Heikkilä (Lahden-		Kiljunen	s. 99
perä) Kyllikki	s. 119		

Kiljunen Urho s. 93
 Kivelä Jaakko s. 60
 Kivelä Oskari s. 60
 Kleemola Matti s. 180
 Kleist Peter s. 122, 123
 Klenke Otto s. 120, 122, 123
 Komonen s. 69
 Kontio Kari s. 99
 Konttinen Armas s. 49
 Korkiasaari Väinö s. 60
 Koskenkorva Elma (Myllykangas) s. 50, 124
 Koski Väinö s. 42
 Kosola Vihtori s. 28
 Kostet Heikki s. 120
 Kotkamaa Jussi Veikko s. 116
 Kujala Annikki (Kumpula) s. 60
 Kujala Taavi s. 32, 69
 Kujala Tuulikki s. 183
 Kulju Arvo s. 60
 Kulju Hanna s. 20
 Kulju Jussi s. 20
 Kuovi s. 70
 Kuronen Onni s. 161
 Kuusinen Otto Villes. 35
 Känä Lyyli s. 101
 Kärki Antti s. 177
 Kärjäjoja Esko s. 47
 Kärjäjoja Robert s. 21
 Kääriäinen Eero s. 11, 14
 Kääriäinen Otto s. 116
 Lagus R. E. s. 67, 160
 Laitala Ilmari s. 29, 99
 Laitila Olavi s. 1, 177
 Laitila Taavi s. 180
 Laitinen Rauha s. 183
 Lampela Milda s. 108
 Lappalainen Jussi T. s. 13
 Larjo T. s. 160
 Larsson s. 25
 Lasu s. 97
 Laukka s. 92
 Laurila Sirkka s. 183
 Lehto Aune s. 1, 183
 Lehtola Helvi s. 179
 Leppänen Toivo s. 109
 Leskelä Ahti s. 177
 Leskelä Martta s. 179
 Leskisenoja Nils s. 1, 91, 181, 182
 Lillier s. 18
 Liukkonen s. 34
 Liukkonen Veikko s. 81
 Lounila s. 160
 Luomajoki Arvo s. 99
 Luomanen Masa s. 103, 104

Luttinen Arvi s. 40, 42
 Lyytikäinen Ester s. 6
 Lyytikäinen Viljo s. 6
 Lönnmark Liisa s. 179
 Lönnrot Martti s. 79
 Malinen Reeta s. 60
 Malkavaara Liisa s. 183
 Malkavaara Martti s. I, 84, 87, 93, 139, 181, 183
 Malm Kaarlo s. 152
 Malm Kalle s. 119
 Malm S. A. s. 73
 Malmi Jussi s. 34
 Mannerheim s. 12, 20, 27, 28, 30, 31, 35, 53, 54, 57, 61, 64, 66, 67, 75, 84, 89, 127, 131, 132, 135, 137, 155, 156, 160, 165
 Manninen A. A. s. 6
 Manninen Helmi s. 6
 Marjomaa s. 33
 Hermann s. 132
 Martola A. s. 34
 Mattila s. 105
 Mattila Eila s. 17
 Mattila Väinö s. 132
 Melander L. s. 97
 Mensonen Jussi s. 117
 Merikallio Hilikka s. 10, 11, 15
 Merikallio Lauri s. 16
 Merikallio Ruusu s. 146
 Mettomäki s. 50, 78
 Mikkonen Viljo s. 179
 Morko Maija s. 177
 Morko Veikko s. 138
 Muranen Hilikka s. 114, 115
 Mustapää Martta s. 145, 146, 147
 Mustapää Topi s. 10, 15
 Muttonen Antti s. 59
 Muttonen Hanna s. 76
 Myllykangas Eemi s. 50
 Myllykangas Hugo s. 133, 134
 Myllykangas Martti s. 183
 Mäkinen Elina s. 7, 17, 20
 Männikkö Hannes s. 181
 Männikkö Juhon s. 99
 Männikkö Veikko s. 49
 Mäntylä Lauri s. 78
 Mäntyvaara Helvi s. 25
 Mäyrä Hilma s. 42
 Mäyrä Matti s. 117, 119
 Nalitov Feodor s. 99, 136
 Nenonen V.P. s. 60
 Nevanoja Juhon s. 15
 Niemelä s. 76
 Niemi s. 76

Niemimäki Aaro s. 29
 Niittykoski Tauno s. 29
 Niittykoski Vilho s. 140
 Nummela Yrjö s. 10
 Nurkkala Heikki s. 29
 Nurkkala Kalle s. 60
 Nurkkala Väinö s. 60
 Nurmesniemi Meeri (Päivinen) s. 138
 Nuutila Jussi s. 22
 Nykänen s. 32, 59, 62
 Oesch K.L. s. 54, 72, 90, 135
 Oinonen s. 103
 Ollila Impi s. 113
 Ollila Kaino s. 113
 Ollila Kalevi s. 177
 Ollila Reino s. 172
 Ollila Saara s. 113, 115
 Ollila Selma s. 114, 115, 116
 Otra-aho Juhon (Jussi) s. 116
 Paakinaho Leevi s. 59, 61
 Paananen Jalmari s. 109
 Paasikivi J. K. s. 31
 Paavola Huugo s. 99
 Paavola Ilmari s. 116
 Paavola Ilmi s. 153, 154,
 Paavola Jalmari s. 116
 Pajala Antti s. 60
 Pajari s. 37, 41, 89, 91, 132, 145, 160
 Palander Olavi s. 177
 Paldanius Hannes s. 80
 Paldanius Martta s. 80
 Paldanius Seija s. 80
 Paloheimo Viljo Veikko s. 43, 45
 Paltto Petteri s. 148
 Partanen Olga s. 139
 Partanen Vilho s. 26
 Pekkala Ahti s. 34, 126
 Pekkala Juhon s. 10
 Pekkala Ransa s. 47
 Peltoniemi Elli s. 108
 Perkkiö s. 62
 Perkkiö Annikki s. 183
 Perkkiö Erkki s. 116
 Perkkiö Ilmari s. 76, 92
 Perkkiö Paavo s. 1, 176, 180, 181, 182, 183
 Perkkiö Väinö s. 61
 Peussa Juhon s. 92
 Pietilä s. 135
 Pietilä Pentti s. 177
 Piilinen Niilo s. 180, 183
 Piippo Tauno s. 72, 75, 87, 100, 161, 170

Pikkarainen Tatu s. 116
 Pirnes Anni s. 179
 Pirnes Mikko s. 177, 184
 Pirttijärvi Martti s. 118
 Pirttikangas Kalevi s. 79
 Pirttikangas Lauri s. 22
 Pisilä Raakel s. 179
 Pitkälä s. 99
 Pitkälä Helena (Paavola) s. 116
 Pitkälä Vieno s. 114, 115
 Pitkälä Väinö s. 60
 Pitkälä Yrjö s. 60
 Pokela Kalle s. 97
 Pokela Martti s. 105
 Porma Ilona s. 105, 121
 Puolitaival Anni s. 183
 Puolitaival Uuno s. 180
 Puroma A. s. 84, 102, 160, 165
 Pyhälä Hilja M. s. 109, 111
 Pyrrö Aarne s. 60
 Pystynen s. 77
 Pöyhönen Anja s. 20, 176, 179
 Pöyhönen Nora s. 24
 Pöyhönen Väinö s. 24, 25
 Raappana E. s. 73
 Raivio s. 10
 Rangell J. s. 64
 Rankinen Aate s. 93
 Rankinen Asta (Hyvönen) s. 60
 Rankinen Niilo s. 183
 Rantapelkonen Otto s. 150
 Rantapuska Aulikki s. 1, 179
 Rantapuska Tauno s. 177, 178
 Rapinoja Artturi s. 60
 Rapinoja Maikki s. 15
 Rapinoja Pekka s. 60
 Rapinoja Reino s. 60
 Rapinoja Ville s. 22
 Rapinoja Yrjö s. 60
 Rautio s. 25
 Rautio Lauri s. 15
 Rautio Matti s. 15
 Rautio Matti V. s. 15
 Reinilä Yrjö s. 176
 Rendulic L. s. 159, 160, 170
 Repo Pekka s. 138
 Ritola Aulis s. 59, 121, 123
 Ritola Hannes s. 78, 124, 127, 150
 Ritola Jaakko s. 41, 78
 Ritola Lauri s. 40
 Ritola Niilo s. 78
 Oskari s. 55
 Roininen Aini s. 55

Rojola Olli	s. 17	Taskila Aapo	s. 145, 146, 147
Rosenberg Olof	s. 100	Taskila Jussi	s. 99
Ruokonen K. A.	s. 34	Tervoja Eino	s. 29
Ruuska Aate	s. 116, 117	Tervoja Viljo	s. 181
Ruuska Alli	s. 116, 117, 179	Thessler (Niilo Lauri)	s. 45
Ruuska Arttu	s. 124	Tillander	s. 141
Ruuska Vilho	s. 145	Tolonen	s. 146
Ryti Risto	s. 35, 58, 131, 137	Tolonen Helli	s. 113
Rytty Eeva		Tuhkanen	s. 145
(Torkkola)	s. 47, 179	Tuominen	s. 60
Rytty Heikki	s. 40	Tuppurainen	
Rytty Lauri	s. 40	Reino	s. 49
Rytty Sulo Esteri	s. 20	Turtola	s. 86, 87, 88, 89, 102
Rytty Vilho	s. 1, 74, 177	Turvanen Matti	s. 1
Ryyti Yrjö	s. 42	Törmälehto Taavi	s. 68
Saajoranta Atso	s. 38	Törmälehto Väinö	s. 29
Saajoranta Esko	s. 38, 42	Uimonen Eino	s. 177
Saarva	s. 43	Uusitalo Eero	s. 170, 172, 183
Saastamoinen		Uusitalo Hannes	s. 10, 18
Tapio	s. 1	Uusitalo Niilo	s. 116
Sariola A. J.	s. 32, 50, 62, 59, 124	Uusitalo Saimi	s. 179
Sariola Eero	s. 50	Uusitalo Urho	s. 177
Sariola Olga	s. 122	Uusitalo Vieno	s. 183
Sarpola Sauli	s. 180	Vahe Inkeri	s. 106, 183
Sasi	s. 110	Vaitiniemi Aapo	s. 18, 20
Savela Arvo	s. 29	Valkonen Mauri	s. 171, 172, 173,
Savela Eero	s. 60	Valkonen Pentti	s. 74, 97, 142, 143,
Savela Kalevi	s. 183		144, 161, 172
Savikko Eemi	s. 18	Valta Väinö	s. 144
Savikko Impi	s. 183	Valtonen Hannu	s. 122, 123
Savikoski Väinö	s. 60	Vanhala Aimo	s. 183
Selin Holger	s. 116, 121, 177	Varpe	s. 62
Selin Pirkko	s. 122	Vartio Maija	s. 1, 179
Seppä Viljo	s. 183	Vatjus Ahti	s. 29
Seppänen Pekka	s. 159	Vatjus Lassi	s. 76
Sihvo Jussi	s. 131	Vattu Yrjö	s. 99
Siilasvuo Hj.	s. 37, 58, 84, 89, 160,	Vehkalahti Heino	s. 144
	165	Veikkola Eemil	s. 6, 10
Siiri Heikki	s. 177	Vesterinen	s. 100
Siiri Uolevi	s. 63	Viitala Gunnar	s. 177
Silvola Pentti	s. 3	Viitala Kaisa	s. 179
Sinihalme Aulis	s. 71	Viitanen Arttu	s. 99
Sortti Väinö	s. 183	Viitanen Juho	s. 62
Soukkamäki Raiili	s. 180	Vilmusenaho	
Suhonen	s. 170	Risto	s. 1
Sulkala Kalle	s. 184	Vilpula	s. 25
Suotula Erkki	s. 40	Vuokko A.	s. 73, 89
Suotula Lauri	s. 70	Vuorenmaa Matti	s. 42
Suotula Reino	s. 148	Vähäsaari Väinö	s. 49
Suotula Veeti	s. 148	Väliaho Otto	s. 42
Sutela	s. 171	Vänttinen	s. 175
Svinhufvud	s. 9, 28	Wiik Urho	s. 175
Takalo	s. 99	Wiikla W. A.	s. 84
Takalo-Kastari	s. 184	Ylinen Reino	s. 180, 183
Talari	s. 43	Zdanov	s. 155
Talvela Paavo	s. 37, 54, 66, 67	Ätylä Antti	s. 42
Tamminen Oskari	s. 8	Öhquist	s. 54

Sisällysluettelo:

Lukijalle	1
Vapaus on vastuuta	2
Veteraanien teot velvoittavat	3
Jääkäriliike	5
Jääkärivärväystä Haapavedellä	6
Suomen itsenäistyminen vuonna 1917	9
Haapaveden V.P.K. – suojeluskunnan alku	10
Vuosi 1918	12
Punaiset ja valkoiset	12
Oulua valtaamassa	14
Haapavetiset taistelujen tielle	16
Petsamon retkellä	26
Sodan loppuvaiheet	27
Itsenäisyyden ensimmäiset vuosikymmenet	28
Talvisota 1939–40	30
Sodan uhka	30
Haapavetisten sotaanlähtö 14. p:nä lokakuuta 1939	32
Puna-armeija hyökkää	35
Suomi puolustautuu	35
Perääntymistaisteluissa Tolvajärven suunnalla	38
Harhailua erämaassa	40
Kirje Ägläjärveltä	42
Hyökkäyksiä ja voittoja	42
Kotirintama	46
Miljoona-armeijan hyökkäys Kannaksella	52
Suomen voimavarat loppuillaan	53
Moskovan raskas rauha	53
Itsenäisyys turvattiin taistellen	54
Lähtö evakkoon Soanlahdelta	55
Välirauhan aika	57
Neuvostoliitto uhkana – Suomi turvaa Saksaan	57
Isänmaallista henkeä Haapavedellä	59
Jatkosota	61
Liikekannallepano	61
Synkkä sunnuntai	63
Hyökkäysvaihe	64
Suomi kävi erillissotaa	64
Karjalan armeija etenee Karhumäkeen	67
Taavi Törmälehto – Mannerheim-ristin ritari	68
Haapaveden miehet Aunuksessa	70
JR 4:n ensimmäiset taistelut	71
Säkkijärven polkkaa	72
Korπισotaa Itä-Karjalassa	73
Ensimmäinen sotavanki	75
Hyökkäysvaihe Uhtuan suunnalla	76
Jaakko Ritola, kotiseutulaulun tekijä	78
Surusanoma rintamalta	79
Vuonnista sotasairaalaan	80
Uhtualta Uralille	81
Saksalaisten tavoitteena Muurmannin rata	84
Kiestingin rautatiemotti	86
Asemasota	90
Uhtuan suunnalla	92
Kaukopartiotoimintaa	93
Matkalla Kiestinkiin	94
Korsuelämää etulinjassa	98
Muistojen mosaiikkia	100
Työt ja huvitusta rintamalla	105
Lottia rintamalla	106
Viestilotta Inkeri Vahe	106

Muonituslotta Ruusa Aaltonen	107
Sotasairaalan lotta Elli Peltoniemi	108
Vaatehuoltolotta Hilja Pyhälä	109
Kotirintamalla	112
Lehonsaaren sota-aikaa	113
Asevelitalo	116
Sotavanki Feodor	117
Saksaa suomalaismetsissä	120
Sotilaan kova koulu	124
Koulutuksesta etulinjaan	127
Rauhan tunnustelija	131
Venäläisten suurhyökkäys 9.6.1944	132
Tulimyrsky Valkeasaaren lohkolla	133
Siiranmäen puolustajat	134
Torjuntavoitot Talin-Ihantalan suunnalla	135
Sota päättyy	137
Muisteluita jatkosodan loppua ajoilta	138
Toinen evakkoonlähtö vuonna 1944	138
Se oli erilainen juhannus	139
Muistikuvia Kivennavalta ja Noskualta	142
Alajärvellä ja Vuosalmella	145
Aselepo kello 11.00	148
Ihmeellinen uni kesällä 1944	150
Sotatie päättyy	150
Sairaala siirtyy armeija mukana	153
Moskovan välirauhasta Pariisin rauhaan 1944–1947	155
Rauhanehdot	155
Ylipäällikkö kiitti urhoollista kansaansa	156
Haapaveden Suojeluskunta ja Lotta Svärd lakkautetaan	157
Asekätkentäjuttu	158
Lapin sota	159
Maihinnousu Tornioon	160
Laulun mahti	161
Muistelu Lapin sodasta	162
Saksalaiset poistuvat Lapista	165
Rovaniemen suunnalla	167
Esko Hatermaan kuolema	170
”Lasten ristiretki”	170
Viimeiset sotatapahtumat Kilpisjärvellä huhtikuussa 1945	173
Veteraanien järjestöt	176
Vapaussoturien huoltosäätiö	176
Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston toiminnasta	177
Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston Naisjaosto	179
Sotaveteraanien 30-vuotisesta toiminnasta Haapavedellä	181
Haapaveden Rintamamiesveteraanit	184
Sotiemme veteraanit	185
Saksan jääkäreitä	186
Vapaussoturit	187
Vapaussodan naisia	218
Talvi-, jatko- ja Lapin sodan veteraanit	219
Talvi-, jatko- ja Lapin sodan rintamanaiset	401
Vapaussodan sankarivainajat	413
Sotien 1939-1945 sankarivainajat	413
Ole, Herra, tukenamme	417
Liitteet:	
Suomussalmi (kartta)	418
Sodissa 1939–45 kaatuneet haapavetiset	419
Kaatuneitten omaisten asema	420
Karjalasta Haapavedelle tulleet 1945-1951	420
Lähdeluettelo	421
Kuva-aineisto	423
Matrikelissa käytettyjä lyhenteitä	423
Henkilöhakemisto	425

Muonituslotta Ruusa Aaltonen	107
Sotasairaalan lotta Elli Peltoniemi	108
Vaatehuoltolotta Hilja Pyhälä	109
Kotirintamalla	112
Lehonsaaren sota-aikaa	113
Asevelitalo	116
Sotavanki Feodor	117
Saksaa suomalaismetsissä	120
Sotilaan kova koulu	124
Koulutuksesta etulinjaan	127
Rauhan tunnustelija	131
Venäläisten suurhyökkäys 9.6.1944	132
Tulimyrsky Valkeasaaren lohkolla	133
Siiranmäen puolustajat	134
Torjuntavoitot Talin-Ihantalan suunnalla	135
Sota päättyy	137
Muisteluita jatkosodan loppuajoilta	138
Toinen evakkoonlähtö vuonna 1944	138
Se oli erilainen juhannus	139
Muistikuvia Kivennavalta ja Noskualta	142
Alajärvellä ja Vuosalmella	145
Aselepo kello 11.00	148
Ihmeellinen uni kesällä 1944	150
Sotatie päättyy	150
Sairaala siirtyy armeija mukana	153
Moskovan välirauhasta Pariisin rauhaan 1944–1947	155
Rauhanehdot	155
Ylipäällikkö kiitti urhoollista kansaansa	156
Haapaveden Suojeluskunta ja Lotta Svärd lakkautetaan	157
Asekätkentäjuttu	158
Lapin sota	159
Maihinnousu Tornioon	160
Laulun mahti	161
Muistelu Lapin sodasta	162
Saksalaiset poistuvat Lapista	165
Rovaniemen suunnalla	167
Esko Hatermaan kuolema	170
”Lasten ristiretki”	170
Viimeiset sotatapahtumat Kilpisjärvellä huhtikuussa 1945	173
Veteraanien järjestöt	176
Vapaussoturien huoltosäätiö	176
Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston toiminnasta	177
Sotainvalidien Veljesliiton Haapaveden osaston Naisjaosto	179
Sotaveteraanien 30-vuotisesta toiminnasta Haapavedellä	181
Haapaveden Rintamamiesveteraanit	184
Sotiemme veteraanit	185
Saksan jääkäreitä	186
Vapaussoturit	187
Vapaussodan naisia	218
Talvi-, jatko- ja Lapin sodan veteraanit	219
Talvi-, jatko- ja Lapin sodan rintamanaiset	401
Vapaussodan sankarivainajat	413
Sotien 1939-1945 sankarivainajat	413
Ole, Herra, tukenamme	417
Liitteet:	
Suomussalmi (kartta)	418
Sodissa 1939–45 kaatuneet haapavetiset	419
Kaatuneitten omaisten asema	420
Karjalasta Haapavedelle tulleet 1945-1951	420
Lähdeluettelo	421
Kuva-aineisto	423
Matrikkelissa käytettyjä lyhenteitä	423
Henkilöhakemisto	425